Šlomo Surayt

Een introductiecursus voor Surayt (Turoyo)

Aramaic-Online Project (2014-2017)

Uitgegeven door

Shabo Talay

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

Bar Hebraeus Uitgeverij 2018

Glanerbrugstraat 33, Glane, NL-7585 PK

© 2018 Aramaic-Online Project

Printed by Anadolu OFSET, Istanbul

ISBN: 978-90-5047-073-5

Inhoud

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord	XV
	Productieteam	XVII
	Afkortingen en symbolen	XVIII
	Inleiding	1

ŠLOMO SURAYT – DE TAALCURSUS

1	**Het alfabet I**	9
1.1	**Een taal, twee alfabetten**	9
1.2	**Surayt in het Syrisch-Aramese geschrift**	10
1.3	**Het Surayt-alfabet in overzicht**	14
1.4	**Het Syrisch-Aramese schrift**	15
D 1.1	Bekijk deze videoclip.	17
D 1.2	Schrijf de letters zoals weergegeven in de videoclip.	18
D 1.3	Oefen het schrijven van de letters.	19
D 1.4	Leer de letters te verbinden.	20
1.5	**Woordenschat**	21

2	**Het alfabet II**	23
2.1	**Het fonetisch systeem – medeklinkers**	23
2.2	**De klinkers – schrijfwijze**	27
2.3	**De uitspraak – klinkers**	29
2.4	**Karakteristieken van de schrijfwijze**	31
D 2.1	Luister en herhaal de woorden en let op de verschillen.	33
D 2.2	Schrijf de letters van het alfabet inclusief de klinkers.	34
D 2.3	Leer de letters te verbinden en let op de correcte uitspraak en de klemtoon.	34
D 2.4	Schrijf deze woorden in Latijnse letters!	35
D 2.5	Schrijf deze woorden in Syrisch-Aramese letters.	35
D 2.6	Luister en schrijf in beide alfabetten.	36
2.5	**Woordenschat**	37

3	**Hallo – Šlomo**	39
3.1	**Hoofdtekst: Hallo**	40
D 3.1	Lees de tekst van deze les hardop.	42
D 3.2	Leer de volgende uitdrukkingen.	42
D 3.3	Vertaal naar het Nederlands.	43
3.2	**Grammatica 3**	44
G3.a	Het bepaald lidwoord.	44
G3.b	De persoonlijke voornaamwoorden.	44
D 3.4	Welk antwoord is mogelijk?	45
D 3.5	Vertaal naar het Surayt.	46
D 3.6	Beantwoord de volgende vragen in het Surayt.	46
3.3	**Cultuur 3: Begroeting**	47
3.4	**Woordenschat**	48

4	**Familie - Iqarṯo**	**51**
4.1	**Hoofdtekst: Familie**	52
D 4.1	Leer de volgende begrippen.	54
4.2	**Grammatica 4**	55
G4.a	Het grammaticale geslacht.	55
G4.b	Het koppelwerkwoord.	56
D 4.2	Vul het volgende formulier in voor uw familie.	57
D 4.3	Bestudeer de stamboom om opgave D 4.4 te maken.	57
D 4.4	Welk antwoord is mogelijk?	58
D 4.5	Vul het juiste woord in.	59
D 4.6	Vertaal naar het Nederlands.	60
4.3	**Dialoog: Maryam en Tuma**	61
D 4.7	Vul telkens de correcte letter (š – s) in op de juiste plek.	62
4.4	**Cultuur 4: Familierelaties**	63
4.5	**Woordenschat**	64
5	**School – Madrašto**	**69**
5.1	**Hoofdtekst: De leraar Aday**	70
D 5.1	Lees de teksten in deze les hardop voor.	72
D 5.2	Leer de volgende uitdrukkingen.	72
D 5.3	Zoek de antwoorden op deze vragen in de tekst.	75
5.2	**Grammatica 5**	76
G5.a	Het bezittelijk voornaamwoord.	76
G5.b	Het aanwijzend voornaamwoord.	78
5.3	**Dialoog: In de klas**	79
D 5.4	Verbind de zinsdelen tot goede zinnen.	80
D 5.5	Welk antwoord is mogelijk?	81
D 5.6	Vul het schoolrapport in.	82
D 5.7	Maak van de volgende zinsdelen een juiste zin.	83

5.4	**Cultuur 5: De school**	84
5.5	**Woordenschat**	86

6 Het huis – U bayto 91

6.1	**Hoofdtekst: Een nieuw huis**	92
D 6.1	Lees de tekst in dit hoofdstuk nogmaals hardop voor.	94
6.2	**Grammatica 6**	94
G6.a	Meervoudsvorming: geleende zelfstandige naamwoorden.	94
Gb.b	Meervoudsvorming: leenwoorden.	97
D 6.2	Leer de volgende uitdrukkingen.	99
D 6.3	Zet de volgende zinnen in de juiste volgorde.	100
D 6.4	Welk antwoord is goed en welke fout?	101
D 6.5	Vul het juiste woord in.	102
D 6.6	Maak van de volgende zinsdelen correcte zinnen.	102
D 6.7	Schrijf kort in het Surayt hoe u woont.	103
D 6.8	Vul telkens de correcte letter (ḥ - h – c) in op de juiste plek.	104
6.3	**Cultuur 6: Huizenbouw in Turabdin**	105
6.4	**Woordenschat**	106

7 Het lichaam – U gušmo 111

	Het menselijk lichaam	112
7.1	**Hoofdtekst: Het lichaam van buiten**	114
D 7.1	Lees de tekst van dit hoofdstuk nogmaals grondig door!	115
7.2	**Grammatica 7**	116
G7.a	Het werkwoord: basisvorm van de tegenwoordige tijd.	116
G7.b	Het werkwoord: tegenwoordige tijd en toekomende tijd.	117
D 7.2	Leer de volgende woorden.	119
D 7.3	Welk antwoord is mogelijk?	120

D 7.4	Beantwoord de volgende vragen in het Surayt.	122
D 7.5	Maak van de volgende zinsdelen een correcte zin.	122
D 7.6	Vertaal de volgende spreekwoorden met betrekking tot lichaamsdelen naar het Nederlands.	123
D 7.7	Vul telkens de correcte letter (ḏ - z) in op de juiste plek.	124
7.3	**Cultuur 7: Uit het leven in Turabdin**	125
7.4	**Woordenschat**	127
8	**De tijd – U zabno**	133
8.1	**Hoofdtekst: Een zwemexcursie**	134
D 8.1	Lees de tekst van dit hoofdstuk nogmaals grondig door!	136
8.2	**Grammatica 8**	136
G8.a	Het werkwoord: de verleden tijd	136
G8.b	De getallen	139
8.3	Het tellen	140
8.4	**De klok – I šocṯo**	145
D 8.2	Leer de volgende woorden.	147
D 8.3	Hoe laat is het? Antwoord in het Surayt.	148
D 8.4	Schrijf de getallen naar telwoorden.	149
D 8.5	Hoeveel inwoners hebben onderstaande steden? Schrijf volledig op.	149
D 8.6	Verbind de zinsdelen tot correcte zinnen.	150
D 8.7	Vul telkens de correcte letter (g - q - k) in op de juiste plek.	151
8.6	**Cultuur 8: De tijd**	152
8.7	**Woordenschat**	153
9	**Kalender - Surgoḏo**	157
9.1	**Een nieuwe kalender**	157
D 9.1	Leer de volgende woorden.	159
9.2	**Grammatica 9**	160

G9.a	“er is“ en “er is niet“	160
G9.b	“hebben“ en “niet hebben“	161
G9.c	“zijn“, “niet zijn“	162
9.3	**De maanden**	165
D 9.2	Leer de namen van de maanden.	165
D 9.3	Schrijf de juiste maanden onder de jaargetijden.	166
D 9.4	Vul het juiste woord in.	166
D 9.5	Lees en beantwoord in het Surayt.	167
D 9.6	Vul het juiste woord in.	168
D 9.7	Vertaal naar het Surayt.	169
D 9.8	Vul telkens de correcte letter (ṯ - t - ṭ) in op de juiste plek.	169
9.4	**Cultuur 9: De kalender**	170
9.5	**Woordenschat**	171
10	**Eten – Muklo**	175
10.1	**Hoofdtekst: Boodschappen doen**	176
D 10.1	Lees de tekst in dit hoofdstuk hardop voor en let goed op de correcte uitspraak.	179
D 10.2	Leer de volgende woorden.	179
10.2	**Grammatica 10**	182
G10.a	De tweede naamval (genitief).	182
G10.b	Het bezittelijk voornaamwoord.	183
D 10.3	Verander de prijszettingen om in telwoorden.	184
10.3	**Dialoog: In het restaurant**	185
D 10.4	Vertaal naar het Surayt.	187
D 10.5	Maak een boodschappenlijst in het Surayt voor deze week.	187
D 10.6	Vul telkens de correcte letter (ġ – x) in op de juiste plek.	187
10.4	**Cultuur 10: Eetcultuur van Turabdin**	189
10.5	**Woordenschat**	190

11	**Kleding en kleuren – Jule w Gawne**	195
11.1	**Hoofdtekst: Kleding en kleuren**	196
D 11.1	Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak.	198
D 11.2	Leer de volgende woorden.	198
11.2	**Grammatica 11**	201
G11.a	Het bijvoeglijk naamwoord.	201
G11.b	De voorzetsels.	202
D 11.3	Vertaal naar het Nederlands.	205
D 11.4	Welk antwoord is mogelijk?	205
D 11.5	Zet de volgende woorden in de correcte categorieën.	207
11.3	**Dialoog: Een jurk voor de dochter**	207
D 11.6	Vertaal naar het Surayt.	209
11.4	**Cultuur 11: Kleding in Turabdin**	210
11.5	**Woordenschat**	211
12	**Boerderij - Mazracto**	217
12.1	**Hoofdtekst: Bezoek aan de boerderij**	219
D 12.1	Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak.	221
D 12.2	Leer de volgende woorden.	222
12.2	**Grammatica 12**	224
G12.a	Verleden tijd van het koppelwerkwoord.	224
G12.b	Het werkwoord: onvoltooid verleden tijd.	224
G12.c	Het werkwoord: voltooid verleden tijd .	225
D 12.3	Zoek de antwoorden op deze vragen in bovenstaande tekst.	227
D 12.4	Vul telkens de correcte woorden in op de juiste plek.	228
D 12.5	Welk antwoord is mogelijk?	229
12.3	**Geschiedenis: De boeren in Turabdin**	230
D 12.7	Zoek de onderstaande woorden in de volgende puzzel.	232

12.4 Cultuur 12: Landbouw in Turabdin 233

12.5 Woordenschat 234

13 Kerstmis in Zweden – Ceḏo Zcuro bu Swed 239

13.1 Kerstmis en Nieuwjaar in Zweden 240

D 13.1 Lees de teksten nogmaals grondig door! 243

D 13.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands. 243

13.2 Grammatica 13 245

G13.a De actieve werkwoordstammen. 245

G13.b De werkwoordvervoeging in de tweede stam. 248

D 13.3 Kruis de correcte bewering aan. 251

D 13.4 Vind het juiste antwoord in de tekst. 252

D 13.5 Lees en vul de lege plekken in. 253

13.3 Dialoog: Oudejaarsavond in Nederland 254

D 13.6 Vertalen naar het Surayt. 256

13.4 Cultuur 13: Kerstmis en Oudejaarsavond 257

13.5 Woordenschat 259

14 Bij de dokter – Su taxtor 263

14.1 Hoofdtekst: Bij de dokter 264

D 14.1 Lees de tekst nogmaals grondig door! 267

D 14.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands. 268

14.2 Grammatica 14 270

G14.a De werkwoordvervoeging in de derde stam. 270

G14.b De passieve werkwoordstammen en het passieve werkwoord. 271

G14.c De werkwoordvervoeging in de eerste passieve stam. 273

D 14.3 Vind de antwoorden in de tekst. 275

D 14.4 Lees en vul de lege plekken in. 276

D 14.5 Welk antwoord is juist en welke onjuist? 277

D 14.6 Vul de correcte letter (c – h – ḥ) in op de juiste plek. 278

D 14.7 Leer de betekenissen voor ziekten, medicijnen en doktoren. 278

14.3 Cultuur 14: Gezondheidszorg in Turabdin 281

14.4 Woordenschat 282

15 Sport - Spor 285

Hoofdtekst: Sport 286

D 15.1 Lees de tekst nogmaals grondig door! 289

D 15.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands. 289

15.2 Grammatica 15 292

G15.a De werkwoordvervoeging in de tweede passieve stam. 292

G15.b De werkwoordvervoeging in de derde passieve stam. 293

G15.c De infinitief. 296

D 15.3 Vind de antwoorden in de tekst. 298

15.3 Dialoog: Een voetbalwedstrijd 299

D 15.4 Verbind de delen tot een correcte zin. 301

D 15.5 Maak volledige zinnen van de beschikbare woorden. 302

D 15.6 Welk woord past bij welke foto? 303

15.4 Cultuur 14: Sport bij de Arameeërs/Assyriërs 304

15.5 Woordenschat 305

16 Liefde en huwelijk - Ḥubo w Gworo 309

16.1 Hoofdtekst: Liefde en verloving 310

D 16.1 Lees de tekst nogmaals grondig door! 314

D 16.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands. 314

16.2 Grammatica 16 316

G16.a Werkwoorden met vier of meer wortelmedeklinkers. 316

G16.b Onregelmatige werkwoorden. 317

G16.c	Moderne vormingen en ontleningen bij werkwoorden.	317
G16.d	De gebiedende wijs.	318
G16.e	**Meewerkend voorwerp in de tegenwoordige tijd I**	319
D 16.3	Vertaal naar het Surayt.	321
D 16.4	Vind de antwoorden in de tekst.	322
D 16.5	Vul de correcte letter (s – š – ṣ) in op de juiste plek.	323
16.3	**Dialoog: Huwelijksplannen**	324
D 16.6	Welk woord past bij welke foto?	326
16.4	**Cultuur 16: Trouwen**	328
16.5	**Woordenschat**	329

ŠLOMO SURAYT - BIJLAGE

Werkwoordvervoegingen 335

A. Regelmatige werkwoorden 335

1) Eerste stam 335

2) Tweede stam 337

3) Derde stam 338

B. Onregelmatige werkwoorden 340

1) Eerste stam 340

a) Werkwoorden met een eerste zwakke wortelmedeklinker 340

b) Werkwoorden met een tweede zwakke wortelmedeklinker 344

c) Werkwoorden met een derde zwakke wortelmedeklinker 346

d) Werkwoorden met /l/ als derde wortelmedeklinker 348

2) Tweede stam 349

a) Werkwoorden met een eerste en een tweede zwakke wortelmedeklinker 349

b) Werkwoorden met een derde zwakke wortelmedeklinker 349

c) Werkwoorden met /l/ als derde wortelmedeklinker 349

3) Derde stam 350

a) Werkwoorden met een eerste zwakke wortelmedeklinker 350

b) Werkwoorden met /y/ als tweede wortelmedeklinker 351

c) Werkwoorden met een derde zwakke wortelmedeklinker 351

4) Werkwoorden met vier wortelmedeklinkers 352

5) Onregelmatige werkwoorden met vier en meer wortelmedeklinkers 353

C. Passieve werkwoorden 355

1) Regelmatige werkwoorden 355

a) Eerste stam 355

b) Tweede stam 355

c) Derde stam 356

2) Onregelmatige werkwoorden met vier en meer wortelmedeklinkers 357

Woordenlijst 359

Bibliografie 421

1. Literatuur in het Surayt 426

2. Wetenschappelijke literatuur voor het Surayt 431

3. Leermiddelen 431

4. Woordenboeken 431

Voorwoord

“Šlomo Surayt – Een introductiecursus voor het Surayt (Turoyo)” is in het kader van de Aramaic-Online Projects (2014-17) ontwikkeld. Aan dit project hebben vier Europese universiteiten – de Vrije Universiteit van Berlijn, de universiteiten van Bergen, Cambridge en Leipzig – alsmede het Syrisch-Orthodoxe St. Ephrem klooster in Nederland deelgenomen.

Het project is medegefinancierd door het Erasmus+ programma van de Europese Unie en biedt een online cursus en aanvullend studiemateriaal voor het Surayt-Aramees, welke door de UNESCO geclassificeerd is als een met uitsterven bedreigde taal.

De inhoud van deze cursus is, gedurende de looptijd van het project, ontwikkeld onder leiding van Prof. Dr. Shabo Talay werkzaam aan de Vrije Universiteit van Berlijn. De individuele lessen werden verscheidene keren herzien en beoordeeld op inhoud en methodologie door een adviesraad en verschillende onafhankelijke vrijwilligers. Al met al is de cursus het resultaat van een lange, professionele samenwerking van een groot team van inhoud ontwikkelaars, beoordelaars, vertalers, technisch personeel, lay-out ontwerpers en programmeurs.

Ondanks verschillende herzieningen, zijn we ons ervan bewust dat er fouten kunnen worden gemaakt in de tekst en kunnen er ook secties zijn die verder moeten worden geoptimaliseerd. Daarom stellen we elke feedback per e-mail erg op prijs : aramaic.online@gmail.com.

We willen iedereen bedanken die dit project mogelijk heeft gemaakt. Allereerst onze partnerorganisaties en de betrokken mensen; het Norwegian Centre for

International Cooperation in Education (SIU) in Bergen, onze geassocieerde partners KANO Suryoyo en Inanna Foundation.

We willen ook alle organisaties en personen bedanken die het project, bij verschillende informatiesessies in diverse Europese landen, hebben gesteund en van constructieve kritiek hebben voorzien.

Een bijzonder grote dankbetuiging gaat uit naar Arve Kjell Uthaug en Dr. Ludmilla Torlakova van de Universiteit van Bergen voor hun genereuze ondersteuning en hulp in alle ontwikkelingsfasen van het Aramaic-Online Project.

Een online versie van de taalcursus met alle bijbehorende audio- en videobestanden is te vinden op onze website: www.surayt.com.

Berlijn, Juni 2018

Shabo Talay

Voor het Aramaic-Online Project

Productieteam

Prof. Dr. Shabo Talay	Wetenschappelijke leiding, Contentontwikkeling, Redactie
Murat Can	Auteur van de teksten, Contentontwikkeling, Redactie
Barbara A. Üzel	Contentontwikkeling, Redactie
Nicolas Atas	Contentontwikkeling, Redactie
Dr. Naures Atto	Contentontwikkeling, Redactie
Polycarpus Dr. Augin Aydin	Redactie
Dr. Jean Yoseph	Redactie, Layout
Hanibal Romanos	Redactie,
Soner Ö. Barthoma	Coördinatie, Redactie

Adviesraad en externe beoordelaars

Prof. Dr. Otto Jastrow (Universiteit van Tallinn); Prof. Dr. Geoffrey A. Khan (Universiteit van Cambridge); Prof. Dr. Werner Arnold (Universiteit van Heidelberg); Prof. Dr. Sergey Loesov (RGGU Moskou); Ass. Prof. Dr. Ablahad Lahdo (Universiteit van Uppsala); Dr. Jan van Ginkel (Vrije Universiteit van Amsterdam)

Taalversies

Duits:	Barbara A. Üzel, Dr. Jean Yoseph, Charlotte Asbrock, Dr. Stefanie Rudolf, Eddy J. Talay
Engels:	Dr. Naures Atto (hoofdvertaler), Keri Miller, Lea Rasche (vert. grammatica 3-12)
Zweeds:	Hanibal Romanos (vertal. 1-12), Dr. Ablahad Lahdo (grammatica), Lena en Linda Haffo (vertal. 13-16 en Woordenlijst).
Nederlands:	Murat Can (hoofdvertaler), Martin Can, Drs. Katrin Can, Özcan Bozkurt (vertal. 1-2). Speciale dank aan Marjolijn Bakir voor het nakijken.
Frans:	Nicolas Atas
Arabisch:	Dr. Jean Yoseph, Dr. Zafer Yousef
Turks:	Ellie Dogan (hoofdvertaler), Soner Ö. Barthoma

Stemmen

Vrouwelijk:	Barbara A. Üzel, Ninhursag Tadaros en anderen
Mannelijk:	Murat Can, Dr. Jean Yoseph, Dr. Yousef Kouriyhe

Software en lay-out

Jonathan R. Schmid, Prof. Dr. Eckehard Schulz (Leipzig), Andy Wermcke,
Dr. Jean Yoseph, Soner Ö. Barthoma, Prof. Dr. Shabo Talay
Vrije Universiteit van Berlin, CeDIS (Website)
Spektrum 44 GmbH, Germany (Web design)
Sharokin Betgevargis, USA (Logo, corporate design)

Afkortingen en symbolen

	Lesinhoud		Begrijpend lezen – Tekst of dialoog
	Video-clip		Luisteren en begrijpen
	Oefeningen		Vertalen en leren
	Woordenlijst		Dialoog
	Luisteren – online audiobestand		

D	oefening	v.	vrouwelijk
G	grammatica	inf.	infinitief
intr.	onovergankelijk	l.	les
m.	mannelijk	p.	persoon
mv.	meervoud	vz.	voorzetsel
vt.	verleden tijd	z.	zie
ev.	enkelvoud	suf.	suffix, achtervoegsel
tr.	overgankelijk		
I	eerste werkwoordstam	Ip	eerste passieve stam
II	tweede werkwoordstam	IIp	tweede passieve stam
III	derde werkwoordstam	IIIp	derde passieve stam

* De antwoorden op de oefeningen, alle audio- en videobestanden en de online-versie van de taalcursus *Šlomo Surayt*, zijn te vinden op www.surayt.com.

Inleiding

Surayt is een Neo-Aramese taal die oorspronkelijk werd gesproken door Aramese/Assyrische christenen in Turabdin in het zuidoosten van Turkije. Daarom staat het Surayt in academische kringen en in de wetenschap ook bekend als „Turoyo“. Deze uitdrukking heeft zich echter niet doorgezet onder de sprekers van de taal. Zij noemen hun taal meestal Surayt, afgeleid van het Syrisch-Aramese *Suryå'īṯ*, wat „Syrisch“ of „op de manier van de Syriërs“ betekent. In de westerse diaspora wordt de taal tegenwoordig, vooral door de jongere sprekers ervan, gewoonweg *Suryoyo* genoemd, zoals ook het volk wordt genoemd.

Oorspronkelijk taalgebied van het Surayt in Oost-Turkije

In deze taalcursus hebben we ervoor gekozen om *Surayt* als de naam van de taal te gebruiken, De taalvorm die in *Šlomo Surayt* wordt onderwezen is een lichtelijk gestandaardiseerde versie van het *Surayt* die zich heeft ontwikkeld in de diaspora in een nieuwe eigentijdse omgeving. Het *Surayt* dat in Turabdin werd/wordt gesproken bestond/bestaat eigenlijk uit onderling licht verschillende lokale dialecten in de verschillende dorpen.

Tegenwoordig wordt het Surayt in de oorsprongsregio Turabdin slechts door circa 1500 mensen gesproken. Echter, alleen al in Europa, wordt het door meer dan 250.000 mensen als hun moedertaal beschouwd. Hoeveel van hen de taal daadwerkelijk nog gebruiken in het dagelijks leven is niet bekend.

Surayt is geen dialect of een nieuwe vorm van het klassiek Syrisch (*kṯobonoyo*), dat nog steeds wordt gebruikt als liturgische taal in Syrisch Orthodoxe kerken. Binnen de Neo-Aramese talen behoort Surayt tot de Oostelijke Neo-Aramese talen. Deze Neo-Aramese taalgroep omvat ook de christelijke en joods-Aramese dialecten van Irak en Iran.

De volgende tabel geeft de positionering van het *Surayt* binnen de Neo-Aramese talen aan:

<table>
<tr><td>West-Aramees</td><td colspan="2">Oost-Aramees</td></tr>
<tr><td>West-Neo-Aramees (WA)</td><td colspan="2">Oost-Neo-Aramees (NOA)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Maʿlula,
Baxʿa,
Ǧubbʿadīn</td><td rowspan="2">Surayt/Turoyo
Mlaḥsō</td><td>Noordoostelijk Neo-Aramees (NENA)
- Christelijk NENA
- Joods NENA</td></tr>
<tr><td>Neo-Mandaisch, Iran</td></tr>
</table>

De sprekers van het Surayt noemen zichzelf meestal Suryoye (m.ev, Suryoyo, v.ev. Suryayto). Over de correcte aanduiding in de westerse talen worden geregeld verhitte discussies en debatten in de taalgemeenschap gevoerd. Leerlingen kunnen in de literatuur verschillende namen tegenkomen. De meest voorkomende zijn Arameeërs, Syriërs, Assyriërs en Suryoye, of samengestelde versies van deze

namen. Om discussies over dit onderwerp te voorkomen, hebben we in de Nederlandse versie besloten de term Aramees/Assyrisch te gebruiken. Ook in de andere talen hebben we een term gebruikt die in de samenleving is geaccepteerd en is aangepast aan de taalomgeving. We willen benadrukken dat we met *Šlomo Surayt* ernaar streven alle geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden om deze enorm belangrijke taal te leren. Discussies over de naamgeving en etnische identiteit van de sprekers zijn niet relevant voor de taalcursus.

Voordat we aan ons project begonnen, had het Surayt geen gestandaardiseerde spelling. Daarom hebben we ook een nieuwe spelling ontwikkeld. Om een zo groot mogelijke acceptatie van de sprekersgemeenschap en de gebruikers te bereiken, hebben we gekozen voor een duale spelling op basis van zowel het Syrisch-Aramese als ook het Latijnse alfabet. Deze tweeledige benadering is het resultaat van een meerjarige discussie die sinds 2012 is gevoerd in verschillende colloquia en workshops aan de universiteiten van Bergen, Cambridge en Berlijn, evenals in het St. Ephrem-klooster in Nederland. Gezaghebbende wetenschappers en veel experts uit de taalgemeenschap namen deel aan deze bijeenkomsten en hebben bijgedragen aan de uitkomst.

De taalcursus

Het doel van *Šlomo Surayt* is om het Surayt te leren als een moderne alledaagse taal zoals die tegenwoordig wordt gesproken onder moedertaalsprekers. De cursus stelt de cursisten in staat om communicatieve vaardigheden te verwerven in verschillende dagelijkse situaties. Elke les bevat materiaal dat gebruikers aanspoort om te lezen, schrijven, luisteren en praten. Verder bevat elke les vanaf hoofdstuk 3 een gedeelte over culturele eigenschappen om de sociale context van de taal te belichten.

De taalcursus omvat de niveaus A1-A2 volgens het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen (ERK), wat overeenkomt met een basiscursus. De cursus bestaat uit een totaal van 16 lessen, elk met een inleidende tekst en dialoog in verschillende alledaagse situaties. Ze worden aangevuld met gestructureerde grammaticale verklaringen en oefeningen met betrekking tot het aangeleerde vocabulaire en de grammatica. Een woordenlijst beëindigt elke les.

De lessen zijn thematisch en divers ontworpen en zouden alle relevante gebieden van het dagelijks leven van de Arameeërs/Assyriërs moeten bestrijken. De fictieve hoofdpersonages leven in Europese landen en communiceren over verschillende onderwerpen zoals begroeting, familie, eten, kleding, land en werk. Bijna 90 procent van de cursusinhoud wordt ondersteund door audiobestanden, elk met een vrouwelijke en mannelijke stem, opgenomen door moedertaalsprekers. Deze zijn ontworpen om cursisten te helpen bij het oefenen van de juiste uitspraak van woorden en zinnen. Dit is ook bedoeld om de leerlingen vertrouwd te maken met de bijzondere spraakmelodie van het Surayt.

De oefeningen zijn zo gestructureerd dat het aangeleerde vocabulaire, zowel woorden als zinnen, rechtstreeks gekoppeld is aan de aangeleerde grammatica. De thematische, culturele informatie biedt de cursist de mogelijkheid om de culturele achtergrond van de geleerde taal te begrijpen. Na 16 lessen bevat de bijlage ‘De verklarende woordenlijst’, een hoofdstuk met de verbale paradigma's en de bibliografie, met alle teksten gepubliceerd in het Surayt en over het Surayt. De woordenlijst aan het einde bevat, naast het algemene vocabulaire van de lessen, extra syntactische en grammaticale informatie die verdere studie van het Surayt mogelijk maakt. Het hoofdstuk verbale paradigma vat de werkwoordinformatie in de grammatica-eenheden samen in een tabelvorm. Bovendien zijn de zwakke werkwoorden opgenomen in dit hoofdstuk. Het dient ook om de verworven taalvaardigheden uit te breiden.

Door de moderne didactische methoden biedt dit leerboek de cursist een eigentijdse benadering van het Surayt-Aramees. Studenten die reeds ervaring hebben met Semitische talen zullen een voordeel hebben bij het leren van het Surayt. De cursus vereist echter geen voorkennis. Om de leerlingen vertrouwd te maken met de schrijf- en klanksystemen van het Surayt, worden in de eerste twee lessen het klanksysteem en de nieuw ontwikkelde spelling uitvoerig behandeld.

De cursus is ontworpen als een uitgebreide bron voor degenen die het *Surayt* willen spreken, begrijpen, lezen en schrijven. Het is zowel voor individuele als klassikale studie geschikt. De online versie is beschikbaar in zeven talen - Engels, Duits, Zweeds, Nederlands, Frans, Arabisch en Turks.

Ouder leermateriaal voor het Surayt

In het begin van de jaren tachtig begon de Zweedse overheid het Surayt-onderwijs te introduceren in het kader van de regulering van het moedertaalonderwijs in Zweedse scholen. Voor dit doel is een project opgezet bij het Nationaal Zweeds Instituut voor Onderwijs Materialen (SIL) om les- en leermateriaal te ontwikkelen voor het Surayt. De staf van dit project, onder leiding van Dr. Yusuf Ishaq, ontwikkelde een nieuw Latijns alfabet en publiceerde, naast verschillende tekstboeken, ook een grammatica en een woordenboek van het Surayt.

Lehrbuch der Ṭuroyo-Sprache van Otto Jastrow (Semitica Viva 2. Wiesbaden: Harrassowitz, 1992) is nog altijd het enig wetenschappelijke leerboek voor het Surayt dat wordt gebruikt aan universiteiten.

Er zijn echter in het afgelopen decennium meer studieboeken voor het Surayt gepubliceerd door de moedertaalsprekers zelf in verschillende Europese landen. Deze zijn:

- Jan Beṯ-Sawoce: *Svensk-nyvästsyrisk Lärobok* - Swedi-Şurayt [Ţuroyo], Södertälje: Nsibin 2008. (Based on: Jastrow Otto, *Lehrbuch der Ṭuroyo-Sprache*).
- Ishaq, Yusuf (ed.): *Toxu Qorena.* Stockholm: Skolöverstyrelsen, 1983-1990.
- Isler, Özcan: *Surayt. Lešono Emhoyo Suryoyo. Modern Syriac Dialect of Turabdin. Dialogs, Phrases, Grammar & Dictionary,* 2011.
- Murat Can: *Toxu Yëlfina Surayt. Laten we Surayt leren.* Glane-Losser: Bar Hebraeus Verlag 2014.
- Mikael Oez: *Modern Aramaic in Practice*. Modern Aramaic Press 2014.
- Sami Ucel: Ṯuroyo. *Der syrisch-aramäische Dialekt von Turabdin.* Wien: Selbstverlag 2015.

Deze publicaties hebben zich voornamelijk gericht tot de moedertaalsprekers van het Surayt en als zodanig hebben ze de taalgemeenschap van deze bedreigde taal bewust gemaakt en geholpen bij de ontwikkeling. *Šlomo Surayt* is opgezet om ook een breder publiek aan te spreken en is de eerste online-cursus die de nieuwste IT-leermiddelen voor taalverwerving integreert en gebruikt. Het biedt een

consistente standaard voor deze taal, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en gericht op brede acceptatie binnen de taalgemeenschap. Ook daarom wordt de cursus consequent parallel zowel in het Syrisch-Aramese als Latijnse alfabet aangeboden. Voor de presentatie van de taalcursus werden moderne didactische methoden gebruikt, waaronder de audiomethode om intuïtief leren te bevorderen.

Dit handboek wordt tegelijkertijd aangeboden in alle talen van de landen waarin de Arameeërs/Assyriërs zich in grotere aantallen hebben gevestigd. We hopen dat *Šlomo Surayt* wereldwijd een publiek van Surayt-sprekers en geïnteresseerde mensen van alle sociale groepen zal bereiken. Tegelijkertijd moet het de linguïstische identiteit van de Arameeërs/Assyriërs bevorderen en de jongere generatie over de hele wereld motiveren om hun "moedertaal" beter te beheersen.

De bijgevoegde bibliografie bevat een lijst met publicaties en een wetenschappelijke bibliografie over het Surayt.

ܫܠܳܡܐ ܣܘܼܪܰܝܬ

Šlomo Surayt

DE TAALCURSUS

HËRGO

1

ܐ

Het Alfabet I

ܐܠܦܒܝܬ ܐ

Olafbeṯ I

In deze les leren wij

- *het alfabet.*
- *het schrift.*
- *de schrijfwijze.*

1.1 Een taal, twee alfabetten

Surayt is tot de dag van vandaag voornamelijk een taal, die mondeling wordt overgedragen. Het mist nog altijd een gestandaardiseerd schrift dat geaccepteerd wordt door alle lezers. Voor deze cursus hanteren wij een methode met twee schriftsoorten. Voor pedagogische doeleinden is het Surayt voorzien van twee schriftsoorten, namelijk het Syrisch-Aramese schrift en een voor het Surayt aangepast Latijns schrift

Het Latijnse alfabet voor het Surayt bevat een aantal extra letters om het klanksysteem compleet te kunnen weergeven. Hierdoor telt dit alfabet in totaal 37 letters:

Aa, Aä, Bb, Cc, Čč, Dd, Ḏḏ, Ee, Ëë, Ff, Gg, Ġġ, Hh, Ḥḥ, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Ṣṣ, Šš, Tt, Ṭṭ, Ṯṯ, Uu, Vv, Ww, Xx, Yy, Zz, Žž.

Luister naar de geluidsfragmenten en lees de beschrijving van elke letter in Les 2 om de correcte uitspraak hiervan te leren.

1.2 Surayt in het Syrisch-Aramese geschrift

1. De Syrisch-Aramese letters

Het Syrisch-Aramese schrift kent 22 letters die enkel medeklinkers weergeven. Klinkers worden aangeduid met (extra) tekens die ter ondersteuning van de uitspraak worden toegevoegd. Ook deze worden in les 2 behandeld. Elke letter heeft tevens een eigen naam waarbij de eerste letter veelal de klank van de letter zelf bevat.

Het Syrisch-Aramese schrift wordt van rechts naar links geschreven en kent geen hoofdletters in zijn schrijfvorm.

Naam	*Klank (waarde)*	*Letter*
Olaf	-	ܐ
Beṯ	b	ܒ
Gomal	g	ܓ
Dolaḏ	d	ܕ
He	h	ܗ
Waw	w	ܘ
Zay	z	ܙ
Ḥeṯ	ḥ	ܚ

Ṭeṯ	ṭ	ܛ
Yuḏ	y	ܝ
Kof	k	ܟ
Lomaḏ	l	ܠ
Mim	m	ܡ
Nun	n	ܢ
Semkaṯ	s	ܣ
Ce	c	ܥ
Fe	f	ܦ
Ṣode	ṣ	ܨ
Qof	q	ܩ
Riš	r	ܪ
Šin	š	ܫ
Taw	t	ܬ

2. Uitspraak van de letters b ܒ/g ܓ/d ܕ/k ܟ/f ܦ/t ܬ

De letters - b ܒ/g ܓ/d ܕ/k ܟ/f ܦ/t ܬ – kunnen elk op twee manieren worden uitgesproken. De uitspraak hangt af van de positie van de letter in het woord. Het onderscheid in uitspraak wordt gemarkeerd met een punt onder de letter voor een "zachte" uitspraak of met een punt boven de letter voor een "harde" uitspraak.

ܒ	ܒ݁ = b	bayto	*huis*	ܒܰܝܬܳܐ
	ܒ݂ = ḇ	qaḇro (= qavro)	*graf*	ܩܰܒ݂ܪܳܐ

ܓ	ܓ݁ = g	gubo	*put*	ܓܽܘܒܳܐ
	ܓ݂ = ġ	reġlo (= reġlo)	*voet*	ܪܶܓ݂ܠܳܐ

ܕ	ܕ݁ = d	dayro	*klooster*	ܕܰܝܪܳܐ
	ܕ݂ = ḏ	iḏo	*hand*	ܐܺܝܕ݂ܳܐ

ܟ	ܟ݁ = k	burko	*knie*	ܒܽܘܪܟܳܐ
	ܟ݂ = ḵ	saḵlo (= saxlo)	*dwaas*	ܣܰܟ݂ܠܳܐ

ܦ	ܦ݁ = p	pardayso	*paradijs*	ܦ݁ܰܪܕܰܝܣܳܐ
	ܦ݂ = p̄	rap̄šo (= rafšo)	*schop*	ܪܰܦ݂ܫܳܐ

ܬ	ܬ݁ = t	talgo	*sneeuw*	ܬ݁ܰܠܓܳܐ
	ܬ݂ = ṯ	melṯo	*woord*	ܡܶܠܬ݂ܳܐ

In het West-Syrisch (kṯobonoyo), wat de basis vormt voor onze schrijfwijze, bestaat deze regel normaal gesproken niet voor Beṯ ܒ en Pe ܦ. Beṯ ܒ wordt altijd uitgesproken als /b/ en Pe ܦ wordt altijd uitgesproken als /f/:

ܒ = b	bayto	*huis*	ܒܰܝܬܳܐ
	qabro	*graf*	ܩܰܒܪܳܐ

ܦ = f	fardayso	*paradijs*	ܦܰܪܕܰܝܣܳܐ
	rafšo	*schop*	ܪܰܦܫܳܐ

Daarom is er in het Surayt geen markering onder de ܦ, wanneer er een /f/ bedoeld wordt. Indien er een /p/ bedoeld wordt, dan wordt ܦ met een punt erboven weergegeven (ܦ݁):

plan	*plan*	ܦ݁ܠܰܢ
femo	*mond*	ܦܽܘܡܳܐ

Op dezelfde manier zal de Beṯ ܒ niet gemarkeerd worden met een punt indien de /b/ wordt bedoeld. Maar ook hier zal er in het Surayt voor Beṯ een punt onder de letter komen ܒ݂ als er sprake is van een /v/:

bayto	*huis*	ܒܰܝܬܐ
villa	*villa*	ܒ݂ܝܠܠܰܐ

Oude Ḇeṯ (ܒ݂) is samengevallen in Surayt met Waw (ܘ) en wordt consequent geschreven met Waw (ܘ):

	Syrisch		Surayt	
goud	dahḇo	ܕܰܗܒ݂ܐ	dahwo	ܕܰܗܘܐ
graf	qaḇro	ܩܰܒ݂ܪܐ	qawro	ܩܰܘܪܐ
boek	kṯoḇo	ܟܬ݂ܳܒ݂ܐ	kṯowo	ܟܬ݂ܳܘܐ

In de Surayt alfabetten wordt elke klank met een aparte letter uitgedrukt waardoor iedere klank in de BGDKPT-letter groep een eigen medeklinker krijgt binnen deze alfabetten. Om dubbele markeringen te vermijden in het Syrisch-Aramese schrift, met uitzondering van de P ܦ, zullen enkel "zachte" klanken met een stip (eronder) worden gemarkeerd.

Verder heeft het Surayt ook klanken die niet in het Syrisch-Aramees bestaan. Om ook deze klanken uit te kunnen drukken was het noodzakelijk om een aantal nieuwe aangepaste letters te introduceren. Dat zijn de volgende letters:

Čč	čanṭa	*tas*	ܟ̰ܰܢܛܐ	ܟ̰
Jj	jazwe	*koffiekan*	ܓ̰ܰܙܘܐ	ܓ̰
Žž	žäbaše	*watermeloen*	ܙ̰ܰܒܫܐ	ܙ̰

Om deze redenen heeft het Surayt uiteindelijk 9 letters meer dan de oorspronkelijke Syrisch-Aramese voorganger.

1.3 Het Surayt-alfabet in overzicht

Syrisch-Aramese alfabetten	
A a	ܐ
B b	ܒ
V v	ܒ݂
G g	ܓ
Ġ ġ	ܓ݂
J j	ܓ̰
D d	ܕ
Ḏ ḏ	ܕ݂
H h	ܗ
W w	ܘ
Z z	ܙ
Ž ž	ܙ̰
Ḥ ḥ	ܚ
Ṭ ṭ	ܛ
Y y	ܝ
K k	ܟ ܟ
X x	ܟ݂ ܟ݂

Latijnse sortering	
A a	ܐ
B b	ܒ
C c	ܥ ܥ
Č č	ܟ̰
D d	ܕ
Ḏ ḏ	ܕ݂
F f	ܦ݂
G g	ܓ
Ġ ġ	ܓ݂
H h	ܗ
Ḥ ḥ	ܚ
J j	ܓ̰
K k	ܟ ܟ
L l	ܠ ܠ
M m	ܡ ܡ
N n	ܢ ܢ
P p	ܦ

L l	ܠ ܠ
M m	ܡ ܡ
N n	ܢ ܢ
S s	ܣ
C c	ܟ ܟ
F f	ܦ
P p	ܦ̮
Ṣ ṣ	ܨ
Q q	ܩ
R r	ܪ
Š š	ܫ
Č č	ܫ̰
T t	ܬ
Ṯ ṯ	ܬ ܬ

Q q	ܩ
R r	ܪ
S s	ܣ
Ṣ ṣ	ܨ
Š š	ܫ
T t	ܬ
Ṭ ṭ	ܛ
Ṯ ṯ	ܬ ܬ
V v	ܒ̰
W w	ܘ
X x	ܟ̰ ܟ̰
Y y	ܝ
Z z	ܙ
Ž ž	ܙ̰

1.4 Het Syrisch-Aramese schrift

De letters in het Syrisch-Aramese schrift zijn met elkaar verbonden. Soms zijn de letters tweezijdig aan elkaar verbonden en soms alleen aan één zijde. Het resultaat hiervan is dat alle letters twee of drie verschillende schrijfvormen kunnen aannemen. De schrijfwijze van sommige letters maakt zo'n verbinding links soms onmogelijk.

1. Letters die aan beide zijden verbonden kunnen worden:

	Letter	Verbinding links	Positie midden	Verbinding rechts
B b	ܒـ ـܒـ ـܒ	ܒܡ...	ܡܒܡ...	...ܡܒ
C c	ܨـ ـܨـ ـܨ	ܨܒ...	ܒܨܒ...	...ܒܨ
Č č	ܟ̰ـ ـܟ̰ـ ـܟ̰	ܟ̰ܒ...	ܒܟ̰ܒ...	...ܒܟ̰
F f	ܦـ ـܦـ ـܦ	ܦܒ...	ܒܦܒ...	...ܒܦ
G g	ܓـ ـܓـ ـܓ	ܓܒ...	ܒܓܒ...	...ܒܓ
Ġ ġ	ܓ̇ـ ـܓ̇ـ ـܓ̇	ܓ̇ܒ...	ܒܓ̇ܒ...	...ܒܓ̇
Ḥ ḥ	ܚـ ـܚـ ـܚ	ܚܒ...	ܒܚܒ...	...ܒܚ
I i	ܝـ ـܝـ ـܝ	ܝܒ...	ܒܝܒ...	...ܒܝ
J j	ܓ̰ـ ـܓ̰ـ ـܓ̰	ܓ̰ܒ...	ܒܓ̰ܒ...	...ܒܓ̰
K k	ܟـ ـܟـ ـܟ	ܟܒ...	ܒܟܒ...	...ܒܟ
L l	ܠـ ـܠـ ـܠ	ܠܒ...	ܒܠܒ...	...ܒܠ
M m	ܡـ ـܡـ ـܡ	ܡܒ...	ܒܡܒ...	...ܒܡ
N n	ܢـ ـܢـ ـܢ	ܢܒ...	ܒܢܒ...	...ܒܢ
P p	ܦ̇ـ ـܦ̇ـ ـܦ̇	ܦ̇ܒ...	ܒܦ̇ܒ...	...ܒܦ̇
Q q	ܩـ ـܩـ ـܩ	ܩܒ...	ܒܩܒ...	...ܒܩ
S s	ܣـ ـܣـ ـܣ	ܣܒ...	ܒܣܒ...	...ܒܣ
Š š	ܫـ ـܫـ ـܫ	ܫܒ...	ܒܫܒ...	...ܒܫ
Ṭ ṭ	ܛـ ـܛـ ـܛ	ܛܒ...	ܒܛܒ...	...ܒܛ
V v	ܒ̣ـ ـܒ̣ـ ـܒ̣	ܒ̣ܡ...	ܡܒ̣ܡ...	...ܡܒ̣

X x	ـܟ݂ ـܟ݂ـ ܟ݂ـ	ܟ݂ܒ...	ܒܟ݂ܒ...	...ܒܟ݂
Y y	ـܝ ـܝـ ܝـ	ܝܒ...	ܒܝܒ...	...ܒܝ

2. Letters die alleen rechts verbonden kunnen worden:

	Letter	Verbinding links	Positie midden	Verbinding rechts
A a	ܐ	ܐܒ...	ܒܐܒ...	...ܒܐ
D d	ܕ	ܕܒ...	ܒܕܒ...	...ܒܕ
Ḏ ḏ	ܕ݂	ܕ݂ܒ...	ܒܕ݂ܒ...	...ܒܕ݂
H h	ܗ	ܗܒ...	ܒܗܒ...	...ܒܗ
R r	ܪ	ܪܒ...	ܒܪܒ	...ܒܪ
Ṣ ṣ	ܨ	ܨܒ...	ܒܨܒ...	...ܒܨ
T t	ܬ	ܬܒ...	ܒܬܒ...	...ܒܬ
Ṯ ṯ	ܬ݂	ܬ݂ܒ...	ܒܬ݂ܒ...	...ܒܬ݂
U u	ܘ	ܘܒ...	ܒܘܒ...	...ܒܘ
W w	ܘ	ܘܒ...	ܒܘܒ...	...ܒܘ
Z z	ܙ	ܙܒ...	ܒܙܒ...	...ܒܙ
Ž ž	ܙ̰	ܙ̰ܒ...	ܒܙ̰ܒ...	...ܒܙ̰

D 1.1 Bekijk deze videoclip.

Bekijk de videoclip op www.surayt.com, online les 1. Besteed veel aandacht aan de manier waarop elke Syrisch-Aramese letter is geschreven.

D 1.2 Schrijf de letters zoals weergegeven in de videoclip.

D 1.3 Oefen het schrijven van de letters.

ܐ ...	ܐ
ܒ ...	ܒ
ܓ ...	ܓ
ܕ ܕ ...	ܕ ܕ
ܗ ...	ܗ
ܘ ...	ܘ
ܙ ...	ܙ
ܚ ...	ܚ
ܛ ܛ ...	ܛ ܛ
ܝ ...	ܝ
ܟ ܟ ...	ܟ ܟ
ܠ ...	ܠ
ܡ ܡ ...	ܡ ܡ
ܢ ܢ ...	ܢ ܢ
ܣ ...	ܣ
ܥ ܥ ...	ܥ ܥ
ܦ ...	ܦ
ܨ ...	ܨ
ܩ ...	ܩ
ܪ ܪ ...	ܪ ܪ

ܫ	ܫ ...
ܬ	ܬ ...

D 1.4 Leer de letters te verbinden.

Letters	Oorspronkelijke betekenis		
bṭl	*vermoeid zijn*	ܒܛܠ ...	ܒܛܠ ...
ṭcm	*proeven*	ܛܥܡ ...	ܛܥܡ ...
šmc	*horen*	ܫܡܥ ...	ܫܡܥ ...
cmr	*(op)bouwen*	ܥܡܪ ...	ܥܡܪ ...
fhm	*begrijpen*	ܦܗܡ...	ܦܗܡ ...
mṣr	*verbinden*	ܡܨܪ ...	ܡܨܪ ...
mzbn	*verkopen*	ܡܙܒܢ ...	ܡܙܒܢ ...
zmr	*zingen*	ܙܡܪ ...	ܙܡܪ ...
kfn	*honger hebben*	ܟܦܢ ...	ܟܦܢ ...
kṯw	*schrijven*	ܟܬܘ ...	ܟܬܘ ...
dmx	*slapen*	ܕܡܟ...	ܕܡܟ...
mlx	*gaan, lopen*	ܡܠܟ...	ܡܠܟ...
ḥrš	*betoveren*	ܚܪܫ...	ܚܪܫ ...
šġš	*verwarren*	ܫܓܫ ...	ܫܓܫ...
rhṭ	*rennen*	ܪܗܛ...	ܪܗܛ ...

1.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܶܠܐ

bayto	*huis*	ܒܰܝܬܐ
čanṭa	*tas, zak*	ܓ̰ܰܢܛܰܐ
dahwo	*goud*	ܕܰܗܘܐ
dayro	*klooster*	ܕܰܝܪܐ
femo	*mond*	ܦܶܡܐ
fërdayso	*paradijs*	ܦܶܪܕܰܝܣܐ
jazwe	*koffiepot*	ܓܰܙܘܶܐ
gubo	*put*	ܓܘܒܐ
kṯowo	*boek*	ܟܬܳܒܐ
mḏito	*stad*	ܡܕܺܝܬܐ
melṯo, xabro	*woord*	ܡܶܠܬܐ؛ ܚܰܒܪܐ
plan	*plan*	ܦܠܰܢ
qawro	*graf*	ܩܰܘܪܐ
saxlo	*dwaas*	ܣܰܟܠܐ
talgo	*sneeuw*	ܬܰܠܓܐ
villa	*villa*	ܒܝܠܠܰܐ
žäbaše	*watermeloen*	ܙ̰ܰܒܰܫܶܐ

HËRGO

2

ܒ

Het Alfabet II

ܐܳܠܰܦܒܶܝܬ ܒ

Olafbeṯ II

In deze les leren wij

- *het fonetisch systeem.*
- *klinkers en klinker-tekens.*
- *karakteristieken van de schrijfwijze.*

2.1 Het fonetisch systeem - medeklinkers

Het Surayt bevat medeklinker-achtige klanken die uitleg nodig hebben omdat de uitspraak verschilt van veel andere talen. Dat zijn de volgende medeklinkers:

c	Emfatische klank, komt diep uit de keel	ܥ
cayno	*oog*	ܥܰܝܢܐ
arbco	*vier*	ܐܰܪܒܥܐ
tašcito	*verhaal*	ܬܰܫܥܺܝܬܐ

č	Stemloze klank, vergelijkbaar met *Tsj* als in *Tsjechië*	ܟ̰
čanṭa	*tas*	ܟ̰ܰܢܛܰܐ
čaket	*jas*	ܟ̰ܰܟܶܬ
käčal	*kaal*	ܟܶܟ̰ܰܠ

d̲	Stemhebbende klank, vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *th* als in *this*	ܕ݂
ad̲no	*oor*	ܐܰܕ݂ܢܐ
ced̲o	*feest*	ܥܶܕ݂ܐ
qd̲olo	*nek*	ܩܕ݂ܳܠܐ

ġ	Stemhebbende klank, vergelijkbaar met de Franse uitspraak van de *r* als in *rendezvous*	ܓ݂
ġalṭo	*fout*	ܓ݂ܰܠܛܐ
darġo	*trap*	ܕܰܪܓ݂ܐ
kaġat	*papier*	ܟܰܓ݂ܰܬ

ḥ	Emfatische klank, komt diep uit de keel	ܚ
ḥolo	*oom*	ܚܳܠܐ
aḥuno	*broer*	ܐܰܚܘܢܐ
qaḥwa	*koffie*	ܩܰܚܘܰܐ

j	Vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *j* in *jungle*	ܓ̰
jëddo	*grootvader*	ܓ̰ܶܕܕܳܐ
jirane	*buren*	ܓ̰ܺܝܪ̈ܳܢܶܐ
fujo	*honingmeloen*	ܦܘܓ̰ܐ

q	De letter *q* wordt uitgesproken als de Nederlandse *k*, maar harder en dieper in de keel	ܩ
qaḥwa	*koffie*	ܩܰܚܘܰܐ
qdolo	*nek*	ܩܕ݂ܳܠܐ
carquwo	*hiel*	ܟܰܪܩܘܘܐ

r	R-klank met een rollende tong	ܪ
rabëc	*lente*	ܪܰܒܶܥ
abro	*zoon*	ܐܰܒܪܐ
rastorant	*restaurant*	ܪܰܣܛܳܪܰܢܛ

s	Komt overeen met de stemloze *s*-klank als in *gemis*	ܣ
sëdro	*klas*	ܣܶܕܪܐ
sësyo	*paard*	ܣܶܣܝܐ
nisën	*april*	ܢܝܣܶܢ

š	Stemloze klank, vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *sh* in *sheep*	ܫ
šato	*jaar*	ܫܰܬܐ
dašëšto	*rijstepap*	ܕܰܫܶܫܬܐ
gušmo	*lichaam*	ܓܘܫܡܐ

ṣ	(Gevelariseerde) ṣ-klank uitgesproken vanuit de achterkant van de tong	ܨ
ṣafro	*ochtend*	ܨܰܦܪܳܐ
ṣërto	*afbeelding*	ܨܘܪܬܳܐ
caṣriye	*avond*	ܥܰܨܪ̈ܝܶܐ

ṭ	(Gevelariseerde) ṭ-klank uitgesproken vanuit de achterkant van de tong	ܛ
ṭëbbax	*augustus*	ܛܶܒܒܰܚ
bayṭar	*dierenarts*	ܒܰܝܛܰܪ
qaṭiro	*yoghurt*	ܩܰܛܝܪܳܐ

ṯ	Stemloze klank, vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *th* in *thousand*	ܬ
iqarṯo	*familie*	ܐܝܩܰܪܬܐ
aṯto	*vrouw*	ܐܰܬܬܐ
barṯo	*dochter*	ܒܰܪܬܐ

v	Vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *v* in *very*	ܒ̰
villa	*villa*	ܒ̰ܝܠܠܰܐ
Viyana	*Wenen*	ܒ̰ܝܰܢܰܐ
talavizyon	*televisie*	ܬܰܠܰܒ̰ܝܙܝܳܘܢ

w	Vergelijkbaar met de Engelse uitspraak van *w* in *what*	ܘ
ḥawro	*vriend*	ܚܰܘܪܐ
wacdo	*afspraak*	ܘܰܥܕܐ
cawodo	*medewerker*	ܥܰܘܳܕܐ

x	Stemloze klank vergelijkbaar met de *g* of *ch* als in *melig* of *vocht*	ܚ
xabro	*woord*	ܚܒܪܐ
dmoxo	*slaap*	ܕܡܟܐ
maṭbax	*keuken*	ܡܛܒܚ

z	Onveranderd vergelijkbaar met de *z*	ܙ
zabno	*tijd*	ܙܒܢܐ
mazlo	*vertrek*	ܡܙܠܐ
cezo	*geit*	ܥܙܐ

ž	Stemhebbende *sh*-klank, vergelijkbaar met de *g* van *gelei*	ܙ̰
žabaše	*watermeloen*	ܙ̰ܒܫܐ
Aržantin	*Argentijn*	ܐܪܙ̰ܢܬܝܢ
dëžmën	*vijand*	ܕܙ̰ܡܢ

2.2 De klinkers – schrijfwijze

In het Syrische schrift zijn er in totaal vijf klinkers die in het Syrisch-Aramese schrift boven een betreffende medeklinker worden geplaatst:

Ftoḥo	A	◌ܰ
Zqofo	O	◌ܳ
Rboṣo	E	◌ܶ
Ḥboṣo	I	◌ܺ
Cṣoṣo	U	◌ܽ

Voor het Surayt is een nieuw klinker-systeem ontwikkeld dat op verschillende punten verschilt van het klassieke Syrisch-Aramese systeem. De klinkers worden in het Surayt *altijd* geschreven. De klinker-tekens zijn een onderdeel van het alfabet en hebben een vaste positie: Deze worden geplaatst boven de medeklinker waarna die worden uitgesproken. Alleen als een klinker, *Ftoḥo* /ä/◌ܱ en *Rboṣo* /ë/◌ܷ (Schwa), kort wordt uitgesproken, wordt deze onder de medeklinker geplaatst waarna die wordt uitgesproken.

Klinkers boven de letters

Ftoḥo	a	◌ܰ
Zqofo	o	◌ܳ
Rboṣo	e	◌ܶ

Klinkers onder de letters

Ftoḥo karyo	kort /*a*/ (= *ä*)	◌ܱ
Rboṣo karyo	kort /e/ (Schwa = ë)	◌ܷ

De klinkers /*u*/ܘ en /*i*/ܝ worden in eerste instantie weergegeven door /*w*/ܘ and /*y*/ܝ . De klinker tekens *Ḥboṣo* /i/◌ܺ en *Cṣoṣo* /u/◌ܽ die we uit het Syrisch-Aramees kennen worden in de Surayt schrijfwijze niet gebruikt.

Ḥboṣo	◌ܺ	i	→	ܝ
Cṣoṣo	◌ܽ	u	→	ܘ

Voorbeelden:

rišo	*hoofd*	ܪܝܫܐ
brito	*wereld*	ܒܪܝܬܐ
šuro	*muur*	ܫܘܪܐ
malkuto	*koninkrijk*	ܡܰܠܟܘܬܐ

Een overzicht van de letters en letter-tekens.

A a	arnuwo	*konijn*	ܐܰܪܢܘܳܐ	◌ܰ
Ä ä	ġäläbe	*veel*	ܓ̰ܱܠܱܒܶܐ	◌ܱ
O o	oṯo	*teken, symbool*	ܐܳܬܐ	◌ܳ
E e	emo	*moeder*	ܐܶܡܐ	◌ܶ
Ë ë	ëšmo	*naam*	ܐܷܫܡܐ	◌ܷ
I i	iḏo	*hand*	ܐܝܕܐ	ܝ
U u	ucdo	*nu*	ܐܘܥܕܐ	ܘ

2.3 Het fonetisch systeem - klinkers

Surayt heeft de volgende klinkers /a/, /e/, /i/, /o/, /u/ en /ë/. Met uitzondering van de /ë/, is de regel dat alle klinkers lang worden uitgesproken in open lettergrepen en kort worden uitgesproken in gesloten lettergrepen.

knie	barko	bar-ko	ܒܰܪܟܐ
(ge)bouw	cmara	cma:-ra	ܥܡܰܪܰܐ
geit	cezo	ce:-zo	ܥܶܙܐ
waarde (vol)	ṭimo	ṭi:-mo	ܛܝܡܐ
uur	šocṯo	šoc-ṯo	ܫܳܥܬܐ
hallo	šlomo	šlo:-mo	ܫܠܳܡܐ
plezier	fṣiḥuṯo	fṣi:-ḥu:-ṯo	ܦܨܝܚܘܬܐ
voedsel	muklo	muk-lo	ܡܘܟܠܐ

Lange klinkers in gesloten lettergrepen, maar ook korte klinkers in open lettergrepen zijn uitzonderingen waar apart rekening mee gehouden moet worden. Meestal komen deze voor bij onregelmatige woorden of leenwoorden vanuit een andere taal.

1. Lange klinkers in gesloten lettergrepen

film	fëlim	fë-li:m	ܦܶܠܝܡ
vooralsnog	heš	he:š	ܗܶܫ
motor	moṭor	mo-ṭo:r	ܡܳܛܘܪ
bar	bar	ba:r	ܒܰܪ

2. Korte klinkers in open lettergrepen – schrijfwijze

Naast de /ë/ ◌ܶ , wordt binnen de Syrisch-Aramese schrijfwijze van het Surayt /a/ als korte klinker in een open lettergreep onder de medeklinker genoteerd ◌ܰ met als klankwaarde /ä/. Om pedagogische redenen zal dit in de beginlessen niet zo gebruikt worden. Voorlopig houden wij aan dat de klinker /a/ als Ftoḥo ◌ܰ wordt geschreven.

watermeloen	žäbaše	ܙ̰ܰܒܰܫܐ	→ žabaše	ܙ̰ܰܒܰܫܐ
veel	ġäläbe	ܓ̰ܰܠܰܒܐ	→ ġalabe	ܓ̰ܰܠܰܒܐ
kaal	käčal	ܟܰܟ̰ܰܠ	→ kačal	ܟܰܟ̰ܰܠ

De uitspraak van de korte klinker /ë/◌ܶ, die ook wel ‘schwa’ wordt genoemd, is een korte klank die overeenkomt met de ‘e‘ van ‘gewoon‘. Dit kan overigens in elke lettergreep voorkomen.

koe	tërto	tër-to	ܬܶܪܬܐ
na, later	bëṯër	bë-ṯër	ܒܶܬܶܪ
naam	ëšmo	ëš-mo	ܐܶܫܡܐ
minuut	qaṭënto	qa-ṭën-to	ܩܰܛܶܢܬܐ

Volgens bepaalde uitspraakvormen is, historisch gezien, de /ë/ klinker niet altijd te onderscheiden van andere korte klinkers als /e/, /i/, /o/, /u/.

	Variant		Variant	
šocṯo	šëcṯo	*uur*	ܫܶܥܬܳܐ	ܫܳܥܬܳܐ
dukṯo	dëkṯo	*plek*	ܕܶܟܬܳܐ	ܕܘܼܟܬܳܐ
ḥulto	ḥëlto	*tante*	ܚܶܠܬܳܐ	ܚܘܼܠܬܳܐ
qaṭënto	qaṭinto	*minuut*	ܩܰܛܶܢܬܳܐ	ܩܰܛܺܝܢܬܳܐ
mëlṯo	melṯo	*woord*	ܡܶܠܬܳܐ	ܡܶܠܬܳܐ

2.4 Karakteristieken van de schrijfwijze

1. In het Syrisch-Aramese schrift geldt dat alle woorden, die in het Latijnse schrift met een klinker beginnen, aan het begin van het woord een /*Olaf* ܐ/ krijgen.

aṯro	*(vader)land*	ܐܰܬܪܳܐ
ono	*ik*	ܐܳܢܳܐ
ëšmo	*naam*	ܐܶܫܡܳܐ
emo	*moeder*	ܐܶܡܳܐ
iḏo	*hand*	ܐܺܝܕܳܐ
ucdo	*nu*	ܐܘܼܥܕܳܐ

2. Wanneer een woord eindigt met een /*Olaf* ܐ/ en de klinkerklank /o/, wordt /*Zqofo* ܳ/ niet geschreven dan moet die wel zo uitgesproken worden. Zie voorbeelden bij 1.

3. Als een woord eindigt met een */Olaf* ܐ/ en de klinkerklank */a/* of */e/*, wordt */Ftoḥo* ܰ/ (*/a/*) of */Rboṣo* ܶ/ (*/e/*) wel geschreven en moet ook uitgesproken worden.

bote	*huizen*	ܒܳܬ̈ܶܐ
niše	*vrouwen*	ܢܶܫ̈ܶܐ
bira	*bier*	ܒܺܝܪܰܐ
Holanda	*Nederland*	ܗܳܘܠܰܢܕܰܐ

De klinkers */a/* en */e/* aan het einde van een woord kunnen ook voorkomen indien er sprake is van een verpersoonlijking of een bezittelijk naamwoord. In dat geval zal het woord eindigen met de letter */He* ܗ/ en tevens zal de klinker in dat geval boven de voorafgaande medeklinker geplaatst worden.

grëšle	*hij trok*	ܓܪܶܫܠܶܗ
grëšla	*zij trok*	ܓܪܶܫܠܰܗ
babe	*zijn vader*	ܒܰܒܶܗ
baba	*haar vader*	ܒܰܒܰܗ

4. Klemtoon

In het Surayt krijgt de een na laatste lettergreep de klemtoon. Het lidwoord wordt vast aan het zelfstandig naamwoord geschreven waar het bij hoort, zodat het voor de intonatie als een geheel telt.

5. Hoofdletter

In het Syrisch-Aramees bestaat zoiets als een hoofdletter niet. In het Latijnse schrift zal in deze cursus ieder eerste woord van een nieuwe zin of het eerste woord na een dubbele punt een hoofdletter hebben. Daarnaast zullen alleen namen een hoofdletter krijgen.

6. Ligatuur

Het Syrisch-Aramese schrift combineert twee letters tot één teken wat ook wel 'ligatuur' wordt genoemd; Enkele voorbeelden hiervan zijn:

L + Olaf	ܠܐ	ܐ + ܠ
L + L	ܠܠ / ܠܠ	ܠ + ܠ
Olaf + L	ܐܠ	ܠ + ܐ

D 2.1 Luister en herhaal de woorden en let op de verschillen.

v – w	viza - wazo	*visa – gans*	ܒ݂ܝܙܰܐ : ܘܰܙܐ
j – ž	Jërjo - žižo	*George – egel*	ܓ̰ܶܪܓ̰ܐ : ܙ̰ܝܙ̰ܐ
z - ḏ	cezo - ceḏo	*geit – feest*	ܥܶܙܐ : ܥܶܕ݂ܐ
z – s	muze - muse	*banaan – scheermes*	ܡܽܘܙܐ : ܡܽܘܣܐ
s - ṣ	soyam - ṣoyam	*iets doen – vasten*	ܣܳܝܡ : ܨܳܝܡ
s - ṯ	basyo - maṯyo	*genoeg! – bereiken*	ܒܰܣܝܐ : ܡܰܛ݂ܝܐ
ṯ - ḏ	barṯo - barḏo	*dochter – hagel*	ܒܰܪܬ݂ܐ : ܒܰܪܕ݂ܐ
f - ṯ	afṯo - aṯṯo	*pauze – vrouw*	ܐܰܦ݂ܬ݂ܐ : ܐܰܬ݂ܬ݂ܐ
t - ṭ	talyo - ṭalyo	*verborgen - jongen*	ܬܰܠܝܐ : ܛܰܠܝܐ
ṭ - t	ṭino - teno	*modder – vijg*	ܛܝܢܐ : ܬܺܐܢܐ
c – ġ	camo - ġamo	*volk – zorgen*	ܥܰܡܐ : ܓ̇ܰܡܐ
q – k	quro - kuro	*koud – smeden*	ܩܘܪܐ : ܟܘܪܐ
k – q	muklo - muqro	*voedsel – eierdooier*	ܡܘܟܠܐ : ܡܘܩܪܐ
ḥ - x	ḥalyo - xalyo	*zoet – leegte*	ܚܰܠܝܐ : ܟ݂ܰܠܝܐ
ḥ - c	ḥeloyo - celoyo	*vroeg – hoog*	ܚܶܠܳܝܐ : ܥܶܠܳܝܐ
r - c	rezo - cezo	*rijst – geit*	ܪܶܙܐ : ܥܶܙܐ

D 2.2	Schrijf de letters van het alfabet inclusief de klinkers.

◌ܰ ← ܐܰ ܒܰ	ܐܰ ܒܰ ...
◌ܳ ← ܐܳ ܒܳ	ܐܳ ܒܳ ...
◌ܽ ← ܐܽ ܒܽ	ܐܽ ܒܽ ...
◌ܻ ← ܐܻ ܒܻ	ܐܻ ܒܻ ...
◌ܷ ← ܐܷ ܒܷ	ܐܷ ܒܷ ...

D 2.3	Leer de letters te verbinden en let op de correcte uitspraak en de klemtoon.

ab...	ܐܰܒ ...	ܐܰܒ ...
ṣaw...	ܨܰܘ ...	ܨܰܘ ...
bi...	ܒܝ ...	ܒܝ ...
bay...	ܒܰܝ ...	ܒܰܝ ...
cëm...	ܓܷܡ ...	ܓܷܡ ...
čan...	ܟ̰ܰܢ ...	ܟ̰ܰܢ ...
daw...	ܕܰܘ ...	ܕܰܘ ...
du..	ܕܘ...	ܕܘ...
fi...	ܦܝ ...	ܦܝ ...
gab...	ܓܰܒ ...	ܓܰܒ ...
hër	ܗܷܪ ...	ܗܷܪ ...
ḥmo...	ܚܡܳ ...	ܚܡܳ ...

war…	ܘܰܪ…	ܘܰܪ…
hi…	ܗܝ…	ܗܝ…

D 2.4 Schrijf deze woorden in Latijnse letters!

	afspraak	ܘܰܥܕܐ
	augustus	ܛܰܒܒܚ
	woord	ܚܰܒܪܐ
	broer	ܐܰܚܘܢܐ
	geit	ܥܶܙܐ
	huis	ܒܰܝܬܐ
	sneeuw	ܬܰܠܓܐ
	jas	ܡܰܥܶܠ
	mond	ܦܽܡܐ
	buren	ܫܒܳܒ̈ܐ

D 2.5 Schrijf deze woorden in Syrisch-Aramese letters.

qḏolo	*nek*	
ṣërto	*afbeelding*	
fujo	*honingmeloen*	
cayno	*oog*	

villa	*villa*	
sësyo	*paard*	
jëddo	*grootvader*	
kaġat	*papier*	
qaḥwa	*koffie*	
šato	*jaar*	

D 2.6 Luister en schrijf in beide alfabetten.

	▶	*boek*	◀	
	▶	*vijand*	◀	
	▶	*lente*	◀	
	▶	*klas*	◀	
	▶	*klooster*	◀	
	▶	*restaurant*	◀	
	▶	*trap*	◀	
	▶	*tijd*	◀	
	▶	*tas*	◀	
	▶	*rijstepap*	◀	

2.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

arnuwo	*konijn*	ܐܰܪܢܽܘܒܳܐ
Aržantin	*Argentijn*	ܐܰܪܙ̰ܰܢܛܺܝܢ
bar	*bar*	ܒܰܪ
bardo	*hagel*	ܒܰܪܕܳܐ
basyo	*genoeg!*	ܒܰܣܝܳܐ
brito	*wereld*	ܒܪܺܝܬܳܐ
camo	*volk*	ܥܰܡܳܐ
caṣriye	*avond*	ܥܰܨܪ̈ܝܶܐ
dëžmën	*vijand*	ܕܶܙ̰ܡܶܢ
fujo	*honingmeloen*	ܦܘܓ̰ܐ
ġamo	*zorgen*	ܓ̰ܰܡܳܐ
Holanda	*Nederland*	ܗܳܠܰܢܕܰܐ
Jërjo	*George*	ܓ̰ܶܪܓ̰ܐ
käčal (m./v.)	*kaal*	ܟܶܟ̰ܰܠ
kuro	*smeden*	ܟܘܪܐ
malkuto	*koninkrijk*	ܡܰܠܟܘܬܐ
motor	*motor*	ܡܳܛܘܪ
muqro	*eierdooier*	ܡܘܩܪܐ
muse (v.)	*scheermes*	ܡܘܣܐ (ܐܬܐ)
muzo	*banaan*	ܡܘܙܐ
oto (v.)	*teken, symbool, vlag*	ܐܳܬܐ (ܐܬܐ)
quro	*koud*	ܩܘܪܐ
ṣoyam	*vasten*	ܨܳܝܰܡ
talavizyon	*televisie*	ܬܰܠܰܒܶܙܝܘܢ
talyo	*verborgen*	ܛܰܠܝܐ

ṭalyo	*jongen*	ܛܰܠܝܐ
ṭino	*modder*	ܛܝܢܐ
Viyana	*Wenen*	ܒܝܰܢܰܐ
viza (v.)	*visum*	ܒܝܙܰܐ (ܐܒܐ)
wazo (v.)	*gans*	ܘܰܙܐ (ܐܒܐ)
žižo	*egel*	ܙ̰ܝܙ̰ܐ

HËRGO

3

HALLO

ܫܠܳܡܳܐ

Šlomo

In deze les leren we

- *elkaar te begroeten.*
- *een gesprek te voeren.*
- *over ons werk te vertellen.*
- *te vertellen waar we vandaan komen.*

ܟܽܠ ܝܰܘܡܐ ܐܘ ܐܳܢܳܫ ܦܳܓܶܥ ܒܚ ܚܪܢܐ. ܫܠܳܡܳܐ ܒܗ ܣܦܪܐ ܘܗܘ ܐܳܘܪ.

ܘܪܰܒ݁ܗ ܫܠܳܡܳܐ ܐܰܚܪܳܢܶܐ. ܟܰܢܽܘܢ ܗܳܐ ܕܡܫܰܘܚܠܺܝ ܒܗ ܫܠܳܡܳܐ ܕܝܰܕܺܥܳܐ، ܦܳܪܫܝܢ ܘܒܘܠ ܗܳܐ ܐܶܙܠܘ ܒܗ ܠܒܰܝܬܗ.

ܡܶܕܶܡ ܐܘܟܐ ܟܠ ܐܘ ܡܶܕܡܐ ܕܗܘܝ ܟܡܶܬܚܶܫܶܚ:

B ḥa yawmo u Afrem konofaq li šuqo. Koloqe bi Saro w bu Aday.	*Op een dag gaat Afrem naar de stad . Hij ontmoet Saro en Aday.*
Drele šlomo aclayye. Bëṯër me dë mšayalle bu šlomo dë ḥdoḏe, friši w kul ḥa azze lu cwodayḏe.	*Hij begroette hen. Nadat ze een kort gesprek hadden gevoerd, namen ze afscheid en ging ieder naar zijn werk.*
Maṣëṯ ucdo cal u mamlo d hawi baynoṯayye:	*Luister nu naar het gesprek dat zij gevoerd hebben:*

3.1 Hallo

ܫܠܳܡܳܐ

ܐܰܦܪܶܡ: ܫܠܳܡܳܐ، ܐܳܢܳܐ ܐܺܫܡܝ ܐܰܦܪܶܡ ܝܐ.

ܐܰܕܰܝ: ܒܰܫܰܝܢܐ، ܐܳܢܳܐ ܐܺܫܡܝ ܐܰܕܰܝ ܝܐ. ܗܳܕܳܐ ܐܝ ܣܳܪܳܐ ܝܐ، ܐܝ ܐܰܚܬܝ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܐܳܗ، ܡܒܰܣܡܳܐ، ܐܰܗܠܐ ܒܰܝܟܘ. ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܳܘܶܐ؟ ܐܰܘ ܟܰܡܫܰܚܠܐ ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܝܐ؟

ܣܳܪܳܐ ܘܐܰܕܰܝ: ܛܰܘܘ، ܛܰܘܘܳܐ ܢܰܐ.

ܣܳܪܳܐ: ܐܰܘ ܟܰܡܫܰܚܠܐ ܗܶܫ ܛܰܘܘܳܐ ܝܐ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܡܝ ܟܺܡܣܰܝܡܺܬܘ ܗܰܪܟܐ؟

ܣܳܪܳܐ: ܐܰܬܶܝܢ ܟܡܫܰܘܓܝܢܰܐ ܒܘ ܫܘܩܐ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܛܰܘܘܳܐ.

ܣܳܪܳܐ: ܗܰܬ ܡܶܟܐ ܟܳܐܬܰܬ؟

ܐܰܦܪܶܡ: ܟܳܐܬܶܝܢܐ ܡܘ ܒܰܝܬܐ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܒܰܝܕ ܫܥܝܬܐ ܟܠܘܝ ܣܕܪܐ، ܐܰܕܰܝ؟

ܐܰܕܰܝ: ܐܶ، ܒܒܘܫ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܡܝ ܟܬܳܘܒܳܐ؟

ܐܰܕܰܝ: ܟܬܳܘܒܳܐ ܕܰܒܘ ܡܰܠܦܳܢܳܐ.

ܐܰܦܪܶܡ: ܡܝ ܡܰܠܦܳܢܘܬܶܗ؟

ܐܕܝ: ܡܡܠܠܐ ܣܘܪܝܬ.
ܐܦܪܝܡ: ܒܫܠܡܐ ܗܘܐ.
ܣܪܐ ܘܐܕܝ: ܐ، ܗܘܘܒܐ. ܦܫ ܒܫܠܡܐ.
ܐܦܪܝܡ: ܙܘ ܒܫܠܡܐ.

Šlomo

Afrem: Šlomo, ono ëšmi Afrem yo.	***Afrem***: *Goedendag, mijn naam is Afrem.*
Aday: B šayno, ono ëšmi Aday yo. Haṯe i Saro yo, i aṯṯayḏi.	***Aday***: *Hallo, mijn naam is Aday. Dit is Saro, mijn vrouw.*
Afrem: Oh, šubqono, aḏëcno lxu. Aydarbo hatu? U Gabriyel aydarbo yo?	***Afrem***: *Oh, neem mij niet kwalijk, ik ken jullie al. Hoe gaat het met jullie? Hoe gaat het met Gabriyel?*
Saro w Aday: Tawdi, ṭawwe na.	***Saro en Aday***: *Dank je wel, het gaat goed met ons.*
Saro: U Gabriyel ste ṭawwo yo.	***Saro***: *Met Gabriyel gaat het ook goed.*
Afrem: Mën kosaymitu harke?	***Afrem***: *Wat doen jullie hier?*
Saro: Ašër kokurxina bi šuqo.	***Saro***: *Nou, we lopen door de stad.*
Afrem: Ṭawwo.	***Afrem***: *Goed.*
Saro: Hat mayko koṯat?	***Saro***: *Waar kom jij vandaan?*
Afrem: Koṯeno mu bayto.	***Afrem***: *Ik kom van huis.*
Afrem: Kibi mšayalno lux mede, Aday?	***Afrem***: *Kan ik je iets vragen, Aday?*
Aday: E, kibux.	***Aday***: *Ja, dat kan je.*
Afrem: Mën kocawdat?	***Afrem***: *Wat voor werk doe je?*
Aday: Kocowadno xud malfono.	***Aday***: *Ik werk als leraar.*
Afrem: Mën komëlfat?	***Afrem:*** *Wat onderwijst u?*
Aday: Komolafno Surayt.	***Aday:*** *Ik onderwijs het Surayt.*

Afrem: Ġalabe ṭawwo.	***Afrem:*** *Zeer goed.*
Saro w Aday: E, hawxa. Fëš bë šlomo.	***Saro en Aday:*** *Ja, zo. Tot ziens.*
Afrem: Zoxu bë šlomo.	***Afrem:*** *Tot ziens.*

D 3.1 Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak!

D 3.2 Leer de volgende uitdrukkingen.

Šlomo.	*hallo (begroeting)*	ܫܠܳܡܐ
B šayno.	*hallo (antwoord op de begroetingsformule)*	ܒܫܰܝܢܐ
Ëšmi Afrem yo.	*Mijn naam is Afrem.*	ܐܸܫܡܝ ܐܰܦܪܶܡ ܝܐ.
Hate i attaydi yo.	*Dit is mijn vrouw.*	ܗܰܕܐ ܐܝ ܐܰܬܰܬܝܕܝ ܝܐ.
Adëcno lxu.	*Ik heb jullie al herkend.*	ܐܰܕܸܥܢܐ ܠܟܘ.
Aydarbo hatu?	*Hoe gaat het met jullie?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܰܬܘ؟
Tawdi.	*Dankjewel.*	ܬܰܘܕܝ.
Ṭawwe na.	*Het gaat goed met ons.*	ܛܰܘܶܐ ܢܰܐ.
Ṭawwo yo.	*Het gaat goed met hem.*	ܛܰܘܐ ܝܐ.
Ṭawto no.	*Het gaat goed met mij.*	ܛܰܘܬܐ ܢܐ.
Mën kosaymitu?	*Wat doen jullie hier?*	ܡܸܢ ܟܘܣܰܝܡܝܬܘ؟
Kokurxina bi šuqo.	*We lopen door de stad.*	ܟܘܟܘܪܟ݂ܝܢܰܐ ܒܝ ܫܘܩܐ.
Mayko koṯat?	*Waar kom je vandaan?*	ܡܰܝܟܐ ܟܘܬܰܬ؟
Koṯeno mu bayto.	*Ik kom van huis.*	ܟܘܬܶܢܐ ܡܘ ܒܰܝܬܐ.
Kibi mšayalno lux mede?	*Kan ik je wat vragen?*	ܟܝܒܝ ܡܫܰܝܰܠܢܐ ܠܘܟ݂ ܡܶܕܶܐ؟

Mën kocawdat?	*Wat voor werk doe je?*	ܡܶܢ ܟܳܥܰܒ݂ܕܰܬ؟
Malfono no.	*Ik ben leraar.*	ܡܰܠܦܳܢܐ ܢܐ
Mën komëlfat?	*Wat onderwijst u?*	ܡܶܢ ܟܳܡܶܠܦܰܬ؟
Komolafno Surayt.	*Ik onderwijs het Surayt.*	ܟܳܡܳܠܰܦܢܐ ܣܘܪܰܝܬ.
Ġalabe ṭawwo.	*Zeer goed.*	ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܐ.

D 3.3 Vertaal naar het Nederlands.

Ëšmi Afrem yo.		ܐܶܫܡܝ ܐܰܦܪܶܡ ܝܐ.
Hate i attaydi yo.		ܗܰܬ݂ܶܐ ܐܝ ܐܰܬ݂ܬ݂ܰܝܕ݂ܝ ܝܐ.
Adëcno lxu.		ܐܰܕ݂ܥܶܢܐ ܠܟ݂ܘ.
Aydarbo hatu?		ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܰܬܘ؟
Tawdi.		ܬܰܘܕܝ.
Mën kosaymitu?		ܡܶܢ ܟܳܣܰܝܡܝܬܘ؟
Kokurxina bi šuqo.		ܟܳܟܘܪܟ݂ܝܢܰܐ ܒܝ ܫܘܩܐ.
Mayko koṯat?		ܡܰܝܟܐ ܟܳܬ݂ܰܬ؟
Koṯeno mu bayto.		ܟܳܬ݂ܶܢܐ ܡܘ ܒܰܝܬܐ.
Kibi mšayalno lux mede?		ܟܝܒܝ ܡܫܰܝܰܠܢܐ ܠܘܟ݂ ܡܶܕܶܐ؟
Mën kocawdat?		ܡܶܢ ܟܳܥܰܒ݂ܕܰܬ؟
Malfono no.		ܡܰܠܦܳܢܐ ܢܐ.
Mën komëlfat?		ܡܶܢ ܟܳܡܶܠܦܰܬ؟
Komolafno Surayt.		ܟܳܡܳܠܰܦܢܐ ܣܘܪܰܝܬ.
Ġalabe ṭawwo.		ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܐ.

3.2 Grammatica 3

a) Het bepaald lidwoord

Surayt heeft een specifiek lidwoord voor zelfstandige naamwoorden, namelijk voor het mannelijk enkelvoud |*u* ܐܘ| voor het vrouwelijk enkelvoud |*i* ܐܝ| en voor het meervoud van beide woordgeslachten |*a* ܐܰ + de eerste letter van het antecedent|. Bij zelfstandige naamwoorden in het meervoud die met een klinker beginnen, wordt altijd het onderwerp |*an* ܐܰܢ| gebruikt welke in de uitspraak ook wordt verdubbeld. Het lidwoord wordt voorafgegaan door het antecedent, bijv.:

u gawro	de man	ܐܘ ܓܰܘܪܐ
i atto	de vrouw	ܐܝ ܐܰܬܬܐ
ab babe	de vaders	ܐܰܒ ܒܰܒ̈ܐ
an emote	de moeders	ܐܰܢ ܐܶܡܗ̈ܬܐ

In de uitspraak wordt het lidwoord beklemtoond ondanks dat dit schriftelijk niet herkenbaar is: |gáwro ܓܰܘܪܐ| maar |ú-gawro ܐܘ ܓܰܘܪܐ|; |átto ܐܰܬܬܐ| maar |í-atto ܐܝ ܐܰܬܬܐ|; |nóše ܢܳܫ̈ܐ| maar |án-noše ܐܰܢ ܢܳܫ̈ܐ|

Eigennamen kunnen zowel met als zonder lidwoord worden geschreven. De betekenis wijzigt hierdoor niet:

u Aday / Aday	(de) Aday	ܐܘ ܐܰܕܝ : ܐܰܕܝ
i Saro / Saro	(het) Saro	ܐܝ ܣܰܪܐ : ܣܰܪܐ

b) De persoonlijke voornaamwoorden

De onafhankelijke persoonlijke voornaamwoorden hebben de volgende vormen:

Enkelvoud			Meervoud		
ono	ik	ܐܳܢܐ	*aḥna*	wij	ܐܰܚܢܰܐ
hat	jij	ܗܰܬ	*hatu*	jullie	ܗܰܬܘ
hiye *hiya*	hij zij	ܗܝܳܐ ܗܝܰܐ	*hënne*	zij	ܗ̣ܢܳܐ

D 3.4 Welk antwoord is mogelijk?

Aydarbo hat? (m.ev.)	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܗܰܬ؟
☐ ṭawto yo	ܛܰܘܬܳܐ ܝܳܐ ☐
☐ ṭawwo no	ܛܰܘܘܳܐ ܢܳܐ ☐
☐ ṭawwe na	ܛܰܘ̈ܘܶܐ ܢܰܐ ☐
Aydarbo hatu? (mv.)	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܗܰܬܽܘ؟
☐ ṭawwe na	ܛܰܘ̈ܘܶܐ ܢܰܐ ☐
☐ ṭawwo yo	ܛܰܘܘܳܐ ܝܳܐ ☐
☐ ṭawto no	ܛܰܘܬܳܐ ܢܳܐ ☐
Aydarbo hat? (v.)	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܗܰܬ؟
☐ ṭawwe na	ܛܰܘ̈ܘܶܐ ܢܰܐ ☐
☐ ṭawwo no	ܛܰܘܘܳܐ ܢܳܐ ☐
☐ ṭawto no	ܛܰܘܬܳܐ ܢܳܐ ☐
Fëš bë šlomo (m.ev.)	ܦܶܫ ܒܶܫܠܳܡܳܐ
☐ zux bë šlomo	ܙܽܘܟ݂ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐
☐ zax bë šlomo	ܙܰܟ݂ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐
☐ zoxu bë šlomo	ܙܳܟ݂ܽܘ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐
Fušu bë šlomo (mv.)	ܦܽܘܫܽܘ ܒܶܫܠܳܡܳܐ
☐ zux bë šlomo	ܙܽܘܟ݂ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐
☐ zax bë šlomo	ܙܰܟ݂ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐
☐ zoxu bë šlomo	ܙܳܟ݂ܽܘ ܒܶܫܠܳܡܳܐ ☐

D 3.5 Vertaal naar het Surayt.

ik	
hallo	
mijn naam is	
mijn vrouw	
Hoe gaat het?	
sorry	
Dank u wel	
hier	
wat?	
straat, centrum	
Waar kom je vandaan?	
huis	
werk	
leraar	
Tot ziens!	

D 3.6 Beantwoord de volgende vragen in het Surayt.

Wat zegt u wanneer u iemand begroet?	
Wat zegt u wanneer u zich voorstelt?	
Hoe zegt u: Ik kom van huis?	

Wat zegt u wanneer u zich verontschuldigt?	
Wat zegt u wanneer u afscheid neemt?	
Wat zegt u wanneer u iemand bedankt?	

3.3 Cultuur 3

Begroeting

Als begroeting gebruiken Arameeërs/Assyriërs het woord *Šlomo* dat letterlijk „vrede“ betekent. De groetende persoon zegt: *Šlomo!* en de begroette persoon antwoordt met: *b šayno „welkom*“ dat letterlijk „in vrede” betekent. Wanneer Arameeërs/Assyriërs ergens leven waar Surayt niet de gangbare spreektaal is, dan groeten ze in de daar heersende taal waarbij ook in zulke situaties weleens de begroeting *Šlomo* te horen is.

Een spreekwoord uit het Surayt met betrekking tot het begroetingsritueel luidt: *U šlomo, u šlomo d Aloho yo* „de groet is van God“. Dit houdt in dat het goed is om een ander te groeten ondanks dat er geen sprake is van een goede relatie.

3.4 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

aḏëcno (m.)	*ik herken, ik ben te weten gekomen*	ܐܰܕܶܥܢܐ
ašër	*eerlijk*	ܐܰܫܶܪ
i at̲taydi	*mijn vrouw*	ܐܝ ܐܰܬ݂ܬܰܝܕ݂ܝ
at̲to	*vrouw*	ܐܰܬ݂ܬܐ
aydarbo	*hoe?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ
aydarbo hatu?	*hoe gaat het met jullie?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܰܬܘ؟
b šayno	*hallo (antwoord op de begroetingsformule)*	ܒܫܰܝܢܐ
bu	*in (voorzetsel + lidwoord, m.ev.)*	ܒܘ
bayto	*huis*	ܒܰܝܬܐ
cwodo	*mijn werk*	ܥܒܳܕܐ
u cwodayḏe	*werk*	ܐܘ ܥܒܳܕܰܝܕ݂ܗ
ëšmi	*mijn naam*	ܐܶܫܡܝ
ëšmo	*naam*	ܐܶܫܡܐ
fëš bë šlomo	*tot ziens (afscheidsformule)*	ܦܶܫ ܒܶܫܠܳܡܐ
friši	*zij scheiden*	ܦܪܝܫܝ
ġalabe	*veel*	ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܐ
harke	*hier*	ܗܰܪܟ݂ܐ
hat	*jij*	ܗܰܬ
hatu	*jullie*	ܗܰܬܘ
haṯe	*dit, deze*	ܗܰܬ݂ܐ

hërgo	*les*	ܗܶܪܓܐ
kibi	*ik kan*	ܟܝܒܝ
kocawdat	*jij werkt*	ܟܳܥܰܘܕܬ
kocowadno	*ik werk*	ܟܳܥܳܒܰܕܢܐ
kokurxina	*wij lopen rond*	ܟܳܟܘܪܟܝܢܰܢ
komëlfat	*jij onderwijst*	ܟܳܡܶܠܦܰܬ
komolafno	*ik onderwijs*	ܟܳܡܳܠܦܰܢܐ
kosaymitu	*jullie maken, doen*	ܟܳܣܰܝܡܝܬܘ
koṯat	*jij komt*	ܟܳܐܬܰܬ
koṯeno	*ik kom*	ܟܳܐܬܶܢܐ
kulle	*allemaal*	ܟܘܠܠܶܗ
lë ḥḏoḏe	*voor elkaar*	ܠܚܕܳܕܶܐ
lo	*nee, niet*	ܠܐ
lux	*je (wederkerend voornaamwoord)*	ܠܘܟ݂
malfono	*leraar*	ܡܰܠܦܳܢܐ
malfoniṯo	*lerares*	ܡܰܠܦܳܢܝܬܐ
mayko	*waar vandaan?*	ܡܰܝܟܐ
mën	*wat?*	ܡܶܢ
mšayalno	*ik vraag*	ܡܫܰܐܰܠܢܐ
mu	*van, uit (voorzetsel + lidwoord)*	ܡܘ
na	*we zijn (koppelwerkwoord)*	ܢܰܢ
no	*ik ben (koppelwerkwoord)*	ܢܐ
ono	*ik*	ܐܳܢܐ
šubqono	*sorry*	ܫܘܒܩܳܢܐ
šlomo	*hallo (begroetingsformule)*	ܫܠܳܡܐ

šuqo (v.)	*straat, centrum*	ܫܘܩܐ (ܐܵܬ݂ܐ)
tawdi	*dank u wel*	ܬܵܘܕܝ
ṭawwo	*goed*	ܛܵܘܘܐ
ṭawwe	*goed*	ܛܵܘܘܹܐ
xud	*zoals*	ܟܘܕ
yo	*hij / zij is (koppelwerkwoord)*	ܝܐ

HËRGO

4

ܕ

FAMILIE

ܐܝܩܰܪܬ݂ܐ

Iqarṯo

In deze les leren we

- *wie de familie Marawge is.*
- *over het dagelijks leven van een familie.*
- *over de familieleden.*
- *over de familierelaties.*

ܗܳܬ݂ܐ ܐܝܩܰܪܬ݂ܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ ܝܐ.

ܟܶ ܐܶܡܪܝ ܕܰܗ ܡܰܥܡܰܢܶܠ ܐܳܬܶܐ ܡܰܠ ܩܰܕܺܝܡ ܡܛܘܪܥܒܕܝܢ ܒܗܘܠܰܢܕܐ.

ܟܘ ܐܳܟܘܐ ܟܠܟܠܐ ܐܝܩܪܬ݂ܐ ܡܘܪܘܝܐ ܢܥܡܘܐ ܡܰܠ ܛܘܪܥܒܕܝܢ، ܡܝܕܗ ܘܚܠܘܐ ܒܗܪܐ.

ܐܘܟܐ ܐܝ ܐܝܩܪܬ݂ܐ ܡܪܘܟܘ ܙܘܥܘ ܒܗܘܠܰܢܕܐ.

ܐܘ ܟܠ ܐܘ ܐܚܐ ܕܝ ܐܝܩܪܬ݂ܐ ܟܘܟܘܝ ܐܘ ܢܥܝܡܐ ܚܙܝ ܟܒ ܡܕܪܫܬܐ.

ܗܘܢܐ ܟܘܠܗܡ ܡܢܐ ܟܝ ܒܗܘܠܰܢܕܐ.

Hate iqarto Suryayto yo.	*Dit is een Aramese / Assyrische familie.*
Ban ëšne daš šawciyat atyo me Mëdyad b Ṭurcabdin l Holanda.	*In de jaren zeventig kwam ze uit Midyat in Turabdin, naar Nederland.*
Bu zabnawo ġalabe iqroṯe Suryoye nafiqiwa me Ṭurcabdin, miḏe d këtwa qëṭre.	*In die tijd waren veel Aramese / Assyrische gezinnen vertrokken uit Turabdin, omdat er problemen waren.*
Ucdo i iqartaṯe markawla ruḥa b Holanda.	*Nu heeft deze familie zich in Nederland gevestigd.*
U babo w i emo di iqarṯo kocawdi w an nacime këzzën li madrašto.	*De vader en de moeder van het gezin werken en de kinderen gaan naar school.*
Hawxa kocayši ḥaye cadi b Holanda.	*Zo leven ze een gewoon leven in Nederland.*

4.1 Familie

ܐܝܩܪܬܐ

ܐܝ [illegible] ܘܐܘ [illegible].

ܐܝ [illegible] ܘܐܘ [illegible].

[illegible]

ܐܝ [illegible].

ܐܝܩܪܬܐ [illegible].

ܐܝ ܣܒܬܐ ܘܐܘ ܣܒܐ ܕ ܐܝܩܪܬܐ ܗܝܐ [illegible].

ܐܝ ܐܝܩܪܬܐ [illegible].

ܘ [illegible]

[illegible]

ܐܝ ܐܡܐ ܘܐܘ ܒܒܐ ܕ [illegible].

ܟܠܗ ܕܝܢ ܐܘܡܢܘܬܐ ܠܐ ܡܫܬܟܚܐ، ܗܘ ܐܝܬܐ ܒܪܝܬܐ ܡܫܠܡܢܝܢ ܓܢܣܝܐ.
ܐܦ ܢܫܡܐ ܗܕܐ ܟܠܗ ܘܠܐ ܠܗ ܡܝܬܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܟܡ ܐܦ ܢܫܡܐ ܕܝܢ ܡܠܟܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܒܗ ܐܟܦ.
ܗܘܐ ܫܠܐ ܐܘ ܐܬܪܐ ܐܚܪܢܐ ܗܕܐ ܟܪܝܢ ܡܝܬܐ.
ܗܘܐ ܐܢ ܐܡܝܪܬܐ ܕܠܐ ܡܪܢܘܬܐ ܡܘܡܬܐ ܐܝܟ ܡܢܐ.

Iqarṯo

I Saro w u Aday atto w gawro ne.	*Saro en Aday zijn een getrouwd stel.*
I Saro b cëmro dë tmone w tleṯi ëšne yo w u Aday b cëmro d arbci ëšne yo.	*Saro heeft de leeftijd van achtendertig jaar en Aday heeft de leeftijd van veertig jaar.*
Këtte arbco nacime, tarte bnoṯe w tre abne.	*Ze hebben vier kinderen, twee meisjes en twee jongens.*
I iqarṯaṯe komiḏoco bu ëšmo d Be Marawge.	*Deze familie staat bekend onder de naam Be Marawge.*
Iqarṯo Suryayto yo w këṯyo me Ṭurcabdin.	*Het is een Aramese/ Assyrische familie en komt uit Turabdin.*
I qašto w u qaššo di iqarṯo ste kocayši harke b Holanda.	*De grootmoeder en de grootvader van de familie wonen ook hier in Nederland.*
I iqarṯo d Be Marawge markawla ruḥa b Holanda ṭawwo.	*De familie Be Marawge heeft zich goed gesetteld in Nederland.*
U Aday kocowad xud malfono bi madrašto, i Saro kocawdo b dukano daj jule bi šuqo w an nacime këzzën li madrašto.	*Aday werkt als leraar op school. Saro werkt in een kledingwinkel in de stad en de kinderen gaan naar school.*
U Aday këtle ḥoṯo w aḥuno gawire b Ṭurcabdin.	*Aday heeft een gehuwde zus en broer in Turabdin.*
I emo w u babo di Saro ste heš b Ṭurcabdin ne, masuwe, law këbci d nëfqi mu aṯro.	*De vader en de moeder van Saro zijn ook nog steeds in Turabdin, ze zijn oud en willen het land niet meer uit.*
Lašan di asiruṯo lo mëqṭoco, me zabno l zabno komtalfëni lë ḥḏoḏe.	*Zodat het contact niet verbreekt, bellen zij elkaar van tijd tot tijd op.*

An nacime ste lašan d lo ṭocën ḥḏoḏe komëjġoli cam an nacime daḥ ḥolone w dac cammone bu talafon.	*Zodat de kinderen elkaar ook niet vergeten, spreken ze met de neven en nichten via de telefoon.*
Kul šato aw tarte ëšne ste kozayri ḥḏoḏe.	*Elk jaar of om de twee jaar bezoeken ze elkaar.*
Hawxa i iqarto d Be Marawge komašafco aḥ ḥaye.	*Zo brengt de familie Be Marawge haar leven door.*

D 4.1 Leer de volgende begrippen.

ëšne	*jaren*	ܐܸܫܢܹ̈ܐ
cëmro	*leeftijd*	ܥܸܡܪܐ
atto w gawro	*vrouw en man, echtpaar*	ܐܰܬ݂ܬ݂ܐ ܘܓܰܒ݂ܪܐ
tarte bnoṯe w tre abne	*twee meisjes en twee jongens, twee dochters en twee zonen*	ܬܰܪ̈ܬܹܐ ܒܢܳ̈ܬ݂ܐ ܘܬܪܹ̈ܐ ܐܰܒܢܹ̈ܐ
iqarṯo Suryayto	*een Aramese / Assyrische familie*	ܐܝܩܰܪܬ݂ܐ ܣܘܪܝܳܝܬ݂ܐ
i qašto w u qaššo	*de grootmoeder en de grootvader, oma en opa*	ܐܝ ܩܰܫܬ݂ܐ ܘܐܘ ܩܰܫܫܐ
i Saro kocawdo	*Saro werkt*	ܐܝ ܣܰܪܐ ܟܳܥܰܒ݂ܕܐ
u Aday kocowad	*Aday werkt*	ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܟܳܥܳܒ݂ܶܕ
ḥoṯo w aḥuno	*zus en broer*	ܚܳܬ݂ܐ ܘܐܰܚܘܢܐ
gawire	*gehuwd*	ܓܰܘܝܪܹ̈ܐ
i emo w u babo	*de moeder en de vader*	ܐܝ ܐܶܡܐ ܘܐܘ ܒܰܒܐ
masuwe	*Ze zijn oud geworden*	ܡܰܣܘܘܶܗ
asiruṯo	*contact, relatie*	ܐܰܣܝܪܘܬ݂ܐ
me zabno l zabno	*van tijd tot tijd*	ܡܶܐ ܙܰܒܢܐ ܠܙܰܒܢܐ
komtalfëni	*zij bellen*	ܟܳܡܬܰܠܦܸܢܝ
nacime d ḥolo/cammo	*nichten en neven (moederskant / vaderskant)*	ܢܰܥܝܡܹ̈ܐ ܕܚܳܠܐ : ܥܰܡܡܐ
komašafco aḥ ḥaye	*Ze brengt het leven door*	ܟܳܡܰܫܰܦܥܐ ܐܰܚ ܚܰܝܹ̈ܐ

4.2 Grammatica 4

a) Het grammaticale geslacht

Surayt heeft twee grammaticale geslachten: mannelijk (afgekort: m.) en vrouwelijk (afgekort: v.). Zelfstandige naamwoorden en bijvoeglijke naamwoorden kunnen ook in enkelvoud (ev.) of in meervoud (mv.) worden afgekort. De vrouwelijke woorden in enkelvoud eindigen in de regel op *–to* ܬܐ /*-to* ܬ݂ܐ:

camṯo	tante (zus van vader)	ܥܰܡܬ݂ܐ
ṭawto (v.)	goed	ܛܰܘܬܐ

De enkelvoudige mannelijke zelfstandige naamwoorden eindigen op *-o* ܐ:

cammo	oom (broer van vader)	ܥܰܡܡܐ
ṭawwo (m.)	goed	ܛܰܘܘܐ

Uitzonderingen op deze regel zijn vooral vrouwelijke zelfstandige naamwoorden eindigend op *-o* ܐ en mannelijke zelfstandige naamwoorden eindigend op *-to* ܬܐ :

vrouwelijk : *-o* ܐ

i emo	de moeder	ܐܝ ܐܶܡܐ
i dado	de tante (vrouw van vaders broer)	ܐܝ ܕܰܕܐ
i dukano	de winkel. de zaak	ܐܝ ܕܘܟܳܢܐ

Vrouwelijke woorden die eindigen op -o / ܐ duiden op vrouwelijke wezens of dubbele lichaamsdelen. Onder hen zijn veel buitenlandse woorden.

mannelijk : ***-to*** ܬܐ

u bayto	het huis	ܐܘ ܒܰܝܬܐ
u mawto	de dood	ܐܘ ܡܰܘܬܐ

De / t ܬ / aan het eind van deze mannelijke woorden behoort tot de woordstam en is toevallig identiek aan het einde van de vrouwelijke woorden.

Het geslacht van de zelfstandige naamwoorden wordt herkend aan het lidwoord.

b) Het koppelwerkwoord

Surayt heeft geen direct equivalent voor het Nederlandse hulpwerkwoord 'zijn'. Ter vervanging wordt een verkorte vorm van het persoonlijke voornaamwoord gebruikt die het woord of zinsdeel opvolgt:

	Enkelvoud			**Meervoud**		
1. P.	*no*	(ik) ben	ܢܐ	*na*	(wij) zijn	ܢܰܐ
2. P.	*hat*	(jij) bent	ܗܰܬ	*hatu*	(jullie) zijn	ܗܰܬܘ
3. P.	*yo*	(hij/zij) is	ܝܐ	*ne*	(zij) zijn	ܢܶܐ

Voorbeelden:

arbci ĕšne ***yo***	hij/zij **is** veertig jaar oud	ܐܰܪܒܥܝ ܐܶܫ̈ܢܶܐ ܝܐ
b Ṭurcabdin ***ne***	zij **zijn** in Turabdin	ܒܛܘܪܥܰܒܕܝܢ ܢܶܐ
gawire ***na***	wij **zijn** getrouwd	ܓܰܘܝܪ̈ܶܐ ܢܰܐ
qašto ***hat***	jij **bent** een grootmoeder	ܩܰܫܬܐ ܗܰܬ

D 4.2 Vul het volgende formulier in voor uw familie.

Kunoyo d iqarto:	*Familienaam*	ܟܘܢܝܐ ܕܐܝܩܪܬܐ	
Ëšme du babo:	*Naam van de vader*	ܐܫܡܗ ܕܗܘ ܒܒܐ	
Cëmro:	*Leeftijd*	ܥܡܪܐ	
Ṣënca:	*Beroep*	ܨܢܥܐ	
Ëšma di emo:	*Naam van de moeder*	ܐܫܡܗ ܕܗܝ ܐܡܐ	
Cëmro:	*Leeftijd*	ܥܡܪܐ	
Ṣënca:	*Beroep*	ܨܢܥܐ	
Nacime:	*Kinderen*	ܢܥܝܡܐ	
Hiyuto:	*Nationaliteit*	ܗܝܘܬܐ	
Atro šëršoyo:	*Land van herkomst*	ܐܬܪܐ ܫܪܫܝܐ	
Atro d ucdo:	*Huidige verblijfplaats*	ܐܬܪܐ ܕܐܘܥܕܐ	

D 4.3 Bestudeer de stamboom om opgave D 4.4 te maken.

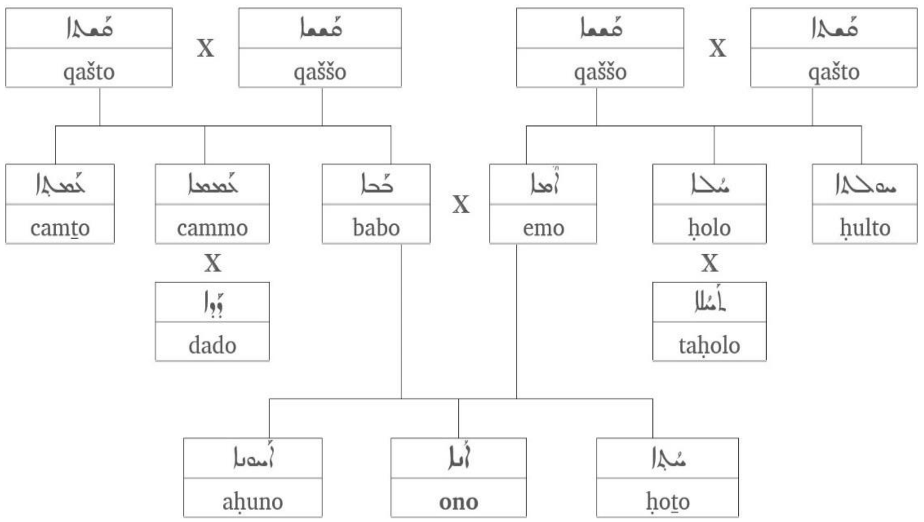

D 4.4 Welk antwoord is mogelijk?

U babo du babo aw di emo .... yo.	ܐܘ ܒܳܒܐ ܕܘ ܒܳܒܐ ܐܰܘ ܕܝ ܐܶܡܐ .... ܝܐ.
☐ qaššo	ܩܰܫܫܐ ☐
☐ cammo	ܥܰܡܡܐ ☐
☐ ḥolo	ܚܳܠܐ ☐
I emo du babo aw di emo .... yo.	ܐܝ ܐܶܡܐ ܕܘ ܒܳܒܐ ܐܰܘ ܕܝ ܐܶܡܐ .... ܝܐ.
☐ camto	ܥܰܡܬܐ ☐
☐ ḥulto	ܚܘܠܬܐ ☐
☐ qašto	ܩܰܫܬܐ ☐
U aḥuno du babo .... yo.	ܐܘ ܐܰܚܘܢܐ ܕܘ ܒܳܒܐ .... ܝܐ.
☐ cammo	ܥܰܡܡܐ ☐
☐ ḥolo	ܚܳܠܐ ☐
☐ qaššo	ܩܰܫܫܐ ☐
I ḥoto du babo .... yo.	ܐܝ ܚܳܬܐ ܕܘ ܒܳܒܐ .... ܝܐ.
☐ ḥulto	ܚܘܠܬܐ ☐
☐ camto	ܥܰܡܬܐ ☐
☐ taḥolo	ܬܰܚܳܠܐ ☐
U aḥuno di emo .... yo.	ܐܘ ܐܰܚܘܢܐ ܕܝ ܐܶܡܐ .... ܝܐ.
☐ cammo	ܥܰܡܡܐ ☐
☐ qaššo	ܩܰܫܫܐ ☐
☐ ḥolo	ܚܳܠܐ ☐
I ḥoto di emo .... yo.	ܐܝ ܚܳܬܐ ܕܝ ܐܶܡܐ....................... ܝܐ.
☐ camto	ܥܰܡܬܐ ☐
☐ ḥulto	ܚܘܠܬܐ ☐
☐ dado	ܕܳܕܐ ☐

I atto du cammo .... yo.	ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܘ ܥܰܡܡܐ .... ܝܐ.
☐ dado	ܕܰܕܐ ☐
☐ ḥulto	ܚܘܠܬܐ ☐
☐ camto	ܥܰܡܬܐ ☐
I atto du ḥolo .... yo.	ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܘ ܚܳܠܐ .... ܝܐ.
☐ dado	ܕܰܕܐ ☐
☐ taḥolo	ܬܰܚܳܠܐ ☐
☐ ḥulto	ܚܘܠܬܐ ☐

D 4.5 Vul het juiste woord in.

ܟܳܥܳܘܶܕ – ܐܰܒܪܐ – ܚܳܬܐ – ܟܶܬܝܐ – ܟܶܙܙܶܢ – ܟܳܥܰܝܫܝ – ܒܰܪܬܐ – ܟܳܥܰܘܕܐ
kocowad – abro – ḥoto – këtyo – këzzën – kocayši – barto – kocawdo

U Aday .... bi madrašto.	ܐܘ ܐܰܕܰܝ .... ܒܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ.
I Saro .... bi dukano daj jule.	ܐܝ ܣܰܪܐ .... ܒܝ ܕܘܟܰܢܐ ܕܰܝ ܓܘܠܶܐ.
U Gabriyel u .... di Saro w du Aday yo.	ܐܘ ܓܰܒܪܝܐܝܠ ܐܘ .... ܕܝ ܣܰܪܐ ܘܕܘ ܐܰܕܰܝ ܝܐ.
I Maryam i .... di Saro w du Aday yo.	ܐܝ ܡܰܪܝܰܡ ܐܝ .... ܕܝ ܣܰܪܐ ܘܕܘ ܐܰܕܰܝ ܝܐ.
I Maryam i .... du Gabriyel yo.	ܐܝ ܡܰܪܝܰܡ ܐܝ .... ܕܘ ܓܰܒܪܝܐܝܠ ܝܐ.
I iqarto d Be Marawge .... me Ṭurcabdin.	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܐ ܕ ܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ .... ܡܶܐ ܛܘܪܥܰܒܕܝܢ.
I Maryam w u Gabriyel .... li madrašto.	ܐܝ ܡܰܪܝܰܡ ܘܐܘ ܓܰܒܪܝܐܝܠ .... ܠܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ.
I qašto w u qaššo .... b Ṭurcabdin.	ܐܝ ܩܰܫܬܐ ܘܐܘ ܩܰܫܫܐ .... ܒܛܘܪܥܰܒܕܝܢ.

D 4.6 Vertaal naar het Nederlands.

I iqarṯaydan këṯyo me Mëḏyaḏ, Ṭurcabdin.	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܰܝܕܰܢ ܟܶܬܝܐ ܡܶܢ ܡܶܕܝܰܕ، ܛܘܪܥܰܒܕܝܢ.
Qašši w qašti b cëmro dë tmoni ëšne ne.	ܩܰܫܫܝ ܘܩܰܫܬܝ ܒܥܶܡܪܐ ܕܬܡܘܢܝ ܐܶܫܢܶܐ ܢܶܐ.
Aḥna iqarṯo rabṯo na.	ܐܰܚܢܰܐ ܐܝܩܰܪܬܐ ܪܰܒܬܐ ܢܰܐ.
I Saro këṯyo mi iqarṯo d Be Brahëm.	ܐܝ ܣܰܪܐ ܟܶܬܝܐ ܡܝ ܐܝܩܰܪܬܐ ܕܒܶܐ ܒܪܰܗܶܡ.
An abne d cammi kocayši b Almanya.	ܐܰܢ ܐܰܒܢܶܐ ܕܥܰܡܡܝ ܟܳܘܟܰܝܫܝ ܒܐܰܠܡܰܢܝܰܐ.
An abne d ḥoli kocayši bu Swed.	ܐܰܢ ܐܰܒܢܶܐ ܕܚܳܠܝ ܟܳܘܟܰܝܫܝ ܒܘ ܣܘܶܕ.
Me zabno l zabno komtalfënina lë ḥḏoḏe.	ܡܶܐ ܙܰܒܢܐ ܠܙܰܒܢܐ ܟܳܡܬܰܠܦܶܢܝܢܰܐ ܠܶܐ ܚܕܳܕܶܐ.
U Aday këtle aḥuno w ḥoṯo gawire.	ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܟܶܬܠܶܗ ܐܰܚܘܢܐ ܘܚܳܬܐ ܓܰܘܝܪܶܐ.

4.3 DIALOOG — Maryam en Tuma

Tuma: Mën yo ëšma di iqarṯaṯxu?	***Tuma:*** *Wat is jullie familie naam?*	ܛܘܡܰܐ: ܡܶܢ ܝܐ ܐܶܫܡܰܗ ܕܝ ܐܝܩܰܪܬܰܐܬܟܘ؟
Maryam: Iqarṯo d Be Marawge.	***Maryam:*** *Familie Be Marawge.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܝܩܰܪܬܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ.
Tuma: Mën yo ëšme d babax?	***Tuma:*** *Hoe heet jouw vader?*	ܛܘܡܰܐ: ܡܶܢ ܝܐ ܐܶܫܡܶܗ ܕܒܰܒܰܟ؟
Maryam: Ëšme Aday yo.	***Maryam:*** *Hij heet Aday.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܶܫܡܶܗ ܐܰܕܰܝ ܝܐ.
Tuma: Mën yo ëšma d emax?	***Tuma:*** *Hoe heet jouw moeder?*	ܛܘܡܰܐ: ܡܶܢ ܝܐ ܐܶܫܡܰܗ ܕܐܶܡܰܟ؟
Maryam: Ëšma Saro yo.	***Maryam:*** *Zij heet Saro.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܶܫܡܰܗ ܣܰܪܐ ܝܐ.
Tuma: Kmo aḥunone w ḥoṯoṯe këtlax?	***Tuma:*** *Hoeveel broers en zussen heb je?*	ܛܘܡܰܐ: ܟܡܐ ܐܰܚܘܢܘܢܐ ܘܚܘܬܘܬܐ ܟܶܬܠܰܟ؟
Maryam: Këtli ḥa aḥuno w tarte ḥoṯoṯe.	***Maryam:*** *Ik heb één broer en twee zussen .*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܶܬܠܝ ܚܐ ܐܰܚܘܢܐ ܘܬܰܪܬܶܐ ܚܘܬܘܬܐ.
Tuma: Mayko koṯitu bu šëršo?	***Tuma:*** *Waar komen jullie oorspronkelijk vandaan?*	ܛܘܡܰܐ: ܡܰܝܟܐ ܟܘܬܝܬܘ ܒܘ ܫܶܪܫܐ؟
Maryam: Koṯina me Ṭurcabdin.	***Maryam:*** *Wij komen uit Turabdin.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܘܬܝܢܰܐ ܡܶܐ ܛܘܪܥܰܒܕܝܢ.
Tuma: Ema aṯitu l Holanda?	***Tuma:*** *Wanneer zijn jullie naar Nederland gekomen?*	ܛܘܡܰܐ: ܐܶܡܰܐ ܐܰܬܝܬܘ ܠܗܘܠܰܢܕܰܐ؟
Maryam: Meqëm bë csar ëšne.	***Maryam:*** *Tien jaar geleden.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܡܶܩܶܡ ܒܶܥܣܰܪ ܐܶܫܢܶܐ.
Tuma: Ayko yalifat u lišono Holandoyo?	***Tuma:*** *Waar heb jij de Nederlandse taal geleerd?*	ܛܘܡܰܐ: ܐܰܝܟܐ ܝܰܠܝܦܰܬ ܐܘ ܠܫܢܐ ܗܘܠܰܢܕܝܐ؟
Maryam: Bi madrašto yalifono.	***Maryam:*** *Ik heb het op school geleerd.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܒܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ ܝܰܠܝܦܐ.

Tuma: Mën këbcat howat bu zabno d ot̲e?	***Tuma:*** *Wat wil jij worden in de toekomst?*	ܛܘܡܰܐ: ܡܶܢ ܟܶܒܥܰܬ ܗܳܘܰܬ ܒܘ ܙܰܒܢܳܐ ܕܐܳܬܶܐ؟
Maryam: Këbcono hëwyono malfonit̲o.	***Maryam:*** *Ik wil lerares worden.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܶܒܥܳܢܳܐ ܗܶܘܝܳܢܳܐ ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܳܐ.

D 4.7 Vul telkens de correcte letter (š – s / ܣ - ܫ) in op de juiste plek.

_ urayt	*Surayt*	_ ܘܪܰܝܬ
_ ato	*jaar*	_ ܢܬܐ
_ aro	*Saro*	_ ܪܐ
ë _ mo	*naam, weinig*	ܐܶ _ ܡܐ
_ uryayto	*Aramese/Assyrische*	_ ܘܪܝܰܝܬܐ
a _ iruto	*contact, relatie*	ܐܰ _ ܝܪܘܬܐ
_ uqo	*straat / centrum*	ܫ _ ܩܐ
_ uryoyo	*Arameeër/Assyriër*	_ ܘܪܝܳܝܐ
li _ ono	*taal*	ܠܶ _ ܢܐ
ra _ torant	*restaurant*	ܪܰ _ ܛܘܪܰܢܬ
ë _ ne	*jaren*	ܐܶ _ ܢ̈ܐ
c _ ar	*tien*	ܥ _ ܪ
qa _ _ o	*grootvader, opa*	ܩܰ _ _ ܐ
qa _ to	*grootmoeder, oma*	ܩܰ _ ܬܐ
ma _ uwe	*ze zijn oud (geworden)*	ܡܰ _ ܝܘܗ
madra _ to	*school*	ܡܰܕܪܰ _ ܬܐ

4.4 Cultuur 4

Familierelaties

Historisch gezien is de familie de hoeksteen van de Aramese/Assyrische samenleving. Onder “familie" verstaat men de uitgebreide familie. Normaliter woonden in een huis in Turabdin de grootouders, hun kinderen en kleinkinderen onder één dak. Het huis had een binnenplaats dat werd omringd door verschillende woongedeelten. De diverse gedeelten werden bewoond door de familieleden. Vaak was er nog een schuur of een stal aanwezig als een aaneengesloten deel van het huis.

Arameeërs/Assyriërs in Zaz, Turabdin, begin 1970 (S. Atto)

Familie wordt aangeduid met *Bayto* “huis", waarvan de afkorting (*Be*) wordt gebruikt als een teken van het behoren tot een familie. Zo vraagt men: *me be man hat ?* (letterlijk : van welk huis bent u?) als u wilt informeren naar de familie waartoe een persoon behoort. Het antwoord op een dergelijke vraag is bijvoorbeeld, *be Malke,* “de familie van Malke".

Na de emigratie naar de Westerse landen onderscheidt zich onder de jongere generatie van Arameeërs/Assyriërs een tendens om het zwaartepunt in familierelaties te verschuiven naar het gezin.

Het spreekwoord *Ono w aḥuni cal u abro d cammi, ono w u abro d cammi cal u nuxroyo* "mijn broer en ik tegen mijn neef en mijn neef en ik tegen een vreemde" benadrukt het belang van de verschillende familierelaties en onderschrijft tegelijkertijd de traditionele solidariteit van de uitgebreide familie ten opzichte van vreemden.

4.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

abne	*zonen*	ܐܰܒܢ̈ܐ
abne d cammo	*neven (vaderskant)*	ܐܰܒܢ̈ܐ ܕܥܰܡܡܐ
abne d ḥolo	*neven (moederskant)*	ܐܰܒܢ̈ܐ ܕܚܳܠܐ
abro	*zoon*	ܐܰܒܪܐ
aḥuno	*broer*	ܐܰܚܘܢܐ
arbci	*veertig*	ܐܰܪܒܥܝ
arbco	*vier*	ܐܰܪܒܥܐ
asiruṯo	*contact, relatie*	ܐܰܣܝܪܘܬܐ
aṯro	*land, plaats*	ܐܰܬܪܐ
aṯto	*vrouw*	ܐܰܬܬܐ
babo	*vader*	ܒܰܒܐ
ban ëšne	*in de jaren*	ܒܰܢ ܐܶܫܢ̈ܐ
barṯo	*dochter*	ܒܰܪܬܐ
bnoṯe	*dochters*	ܒܢܳܬ̈ܐ
bu zabnawo	*in die tijd*	ܒܘ ܙܰܒܢܰܘܐ
cadi	*gewoon, normaal*	ܥܰܕܝ

cam	*met*	ܥܰܡ
cammo, (mv.) cammone	*oom (vaderskant)*	ܥܰܡܡܐ : ܥܰܡܡܽܘܢܶܐ
camṯo	*tante (vaderskant)*	ܥܰܡܬ݂ܐ
cëmro	*leeftijd*	ܥܷܡܪܐ
csar	*tien*	ܥܣܰܪ
dado	*vrouw van oom (vaderskant)*	ܕܰܕܐ
dukano (v.)	*winkel, zaak*	ܕܘܟܰܢܐ (ܐܳܬ݂)
dukano daj jule	*kledingwinkel, kledingzaak*	ܕܘܟܰܢܐ ܕܰܝ ܓ̰ܘܠܶܐ
ema	*wanneer?*	ܐܶܡܰܐ
emo	*moeder*	ܐܶܡܐ
ëšne	*jaren*	ܐܷܫܢܶܐ
gawire	*gehuwd*	ܓܰܘܝܪܶܐ
gawro	*man*	ܓܰܘܪܐ
ġalabe	*veel*	ܓ݂ܰܠܰܒܶܐ
harke	*hier*	ܗܰܪܟܶܐ
haṯe	*dit, deze*	ܗܰܬ݂ܶܐ
hawxa	*zo*	ܗܰܘܟ݂ܐ
heš	*nog*	ܗܶܫ
hiyuṯo	*identiteit*	ܗܝܘܬ݂ܐ
ḥaye	*leven*	ܚܰܝܶܐ
ḥolo	*oom (broer van moeder)*	ܚܳܠܐ
ḥoṯo	*zus*	ܚܳܬ݂ܐ
ḥulto	*tante (zus van moeder)*	ܚܘܠܬ݂ܐ
ḥoṯoṯe	*zussen*	ܚܳܬ݂ܳܬ݂ܶܐ
i iqarṯaṯe	*deze familie*	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬ݂ܰܬ݂ܶܐ
iqarṯo	*familie*	ܐܝܩܰܪܬ݂ܐ
iqroṯe	*families*	ܐܝܩܪܳܬ݂ܶܐ
jule	*kleding*	ܓ̰ܘܠܶܐ
këbci	*zij willen*	ܟܷܒܥܝ

këtle	*hij heeft*	ܟܺܬܠܶܗ
këtte	*zij hebben*	ܟܺܬܬܶܗ
këṯyo	*zij komt*	ܟܺܐܬܝܐ
këzzën	*zij gaan*	ܟܺܐܙܙܺܢ
kocawdi	*zij werken*	ܟܳܥܰܘܕܝ
kocawdo	*zij werkt*	ܟܳܥܰܘܕܐ
kocayši	*zij leven, zij wonen*	ܟܳܥܰܝܫܝ
kocowad	*hij werkt*	ܟܳܥܳܘܰܕ
komarno	*ik zeg*	ܟܳܐܡܰܪܢܐ
komašafco	*zij brengt door*	ܟܳܡܰܫܰܦܥܐ
komëjġoli	*zij spreken*	ܟܳܡܺܓ̰ܓ̣ܳܠܝ
komiḏoco	*zij is bekend*	ܟܳܡܝܕܳܥܐ
komtalfëni	*zij bellen*	ܟܳܡܬܰܠܦܺܢܝ
kozayri	*zij bezoeken*	ܟܳܙܰܝܪܝ
kul	*ieder*	ܟܽܠ
l	*naar (voorzetsel)*	ܠ
lašan	*zodat*	ܠܰܫܰܢ
law	*niet meer*	ܠܰܘ
lë ḥḏoḏe	*voor elkaar*	ܠܺܚܕܳܕܶܐ
lišono	*taal*	ܠܫܳܢܐ
lo ṭocën	*(dat) zij niet vergeten*	ܠܐ ܛܳܥܶܢ
m, me	*van, uit*	ܡ ܡܶܐ
madrašto	*school*	ܡܰܕܪܰܫܬܐ
markawla ruḥa	*zij heeft zich gevestigd*	ܡܰܪܟܰܘܠܶܗ ܪܘܚܳܗ
masuwe	*zij zijn oud geworden*	ܡܰܣܣܘܶܗ
mëqṭoco	*(dat) ze verbreekt*	ܡܩܛܳܥܐ
miḏe d	*omdat*	ܡܝܕܶܗ ܕ
nacime	*kinderen*	ܢܰܥܝܡܶܐ
nafiqi	*zij zijn uit*	ܢܰܦܝܩܝ

ne	*ze zijn (koppelwerkwoord)*	ܢܶܐ
nëfqi	*(dat) ze weggaan, uitgaan*	ܢܷܦܩܝ
qaššo, jëddo	*grootvader, opa*	ܩܰܫܫܐ : ܓ̰ܷܕܕܐ
qašto	*grootmoeder, oma*	ܩܰܫܬܐ
qëṭre	*problemen*	ܩܷܛܪ̈ܶܐ
rakiwo	*zij is gevestigd*	ܪܰܟܝܒܐ
rastorant	*restaurant*	ܪܰܣܛܳܘܪܰܢܬ
ruḥa	*zich*	ܪܘܚܰܗ
ste	*ook*	ܣܬܶܐ
ṣënca (v.)	*beroep*	ܨܢܥܰܐ (ܐܰܒܐ)
šato	*jaar*	ܫܰܬܐ
taḥolo	*tante: vrouw van oom (moederskant)*	ܬܰܚܳܠܠܐ
talafon	*telefoon*	ܬܰܠܰܦܳܘܢ
tarte	*twee*	ܬܰܪ̈ܬܶܐ
tmone w tleṯi	*achtendertig*	ܬܡܳܢܶܐ ܘܬܠܳܬܝܢ
tre	*twee*	ܬܪ̈ܶܐ
ṭawwo	*goed*	ܛܰܒܒܐ
ṭocën	*(dat) ze vergeten*	ܛܳܥܷܢ
ucdo	*nu*	ܐܘܥܕܐ
w	*en*	ܘ
yo	*hij is / zij is (koppelwerkwoord)*	ܝܐ
zabno	*tijd*	ܙܰܒܢܐ

HËRGO

5

ܗ

SCHOOL

ܡܰܕܪܰܫܬܐ

Madrašto

In deze les leren we

- *wanneer en waar Aday Nederlands heeft geleerd.*
- *hoe Aday aan het werk gekomen is als leraar.*
- *over de communicatie die ontstaat tussen Aday en zijn studenten.*

ܐܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ ܕܘܟܬܐ ܕܘ ܡܰܠܦܳܢܐ ܝܐ.

ܟܡܳܐ ܫܢܐ ܟܳܠܶܦ ܘܡܰܠܶܦ ܐܳܗܘ.

ܡܶܢ ܕܗܳܘܳܐ ܐܘ ܐܳܘܝ ܡܰܠܦܳܢܐ ܒܡܰܕܪܰܫܬܐ ܘܟܢܝܫܬܐ، ܡܰܫܪܶܠܶܗ ܕܡܰܠܶܦ ܐܘ ܒܢܝܫܐ ܘܟܢܝܫܐ.

ܐܳܪܝܗ ܠܚܳܕܪܐ ܕܘ ܠܚܢܝܫܐ ܘܒܐܢܗ ܐܪܒܐ ܫܳܠܶܦ ܚܠܠ ܐܘ ܡܚܠܠ ܕܘ ܡܰܠܦܳܢܐ ܠܘܟܝܒܐ.

ܗܳܘܝܐ ܐܘ ܐܳܘܝ ܡܫܝܪܶܠܶܗ ܪܘܫܗ ܠܗ ܠܘܐ.

I madrašto dukṯo du yulfono yo.	*De school is een plaats om te leren.*
Kibe ḥa yolaf w molaf eba.	*Men kan daar leren en onderwijzen.*
Meqëm d howe u Aday malfono b madrašto Holandayto, mšarele d yolaf u lišono Holandoyo.	*Voordat Aday leraar werd op een Nederlandse school, is hij begonnen de Nederlandse taal te leren.*
Azze l dawro du lišono w b cayni zabno yalëf cal u šbilo du yulfono b Holanda.	*Hij heeft een taalcursus gevolgd en tegelijkertijd heeft hij over het Nederlandse onderwijssysteem geleerd.*
Hawxa u Aday mḥaḏarle ruḥe lu cwodo.	*Zo heeft Aday zich voorbereid op het werken.*

5.1 De leraar Aday

ܡܰܠܦܳܢܳܐ ܐܰܕܰܝ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܳܐ ܐܘ ܐܰܕܰܝ: ܐܳܢܳܐ ܗܰܫܳܐ ܓܳܡܶܪ ܟܶܒ ܕܰܘܪܳܐ ܕܘ ܠܶܫܳܢܳܐ ܢܰܩܫܳܐ.
ܗܳܐ ܡܰܘ ܟܳܐܬܶܝܬ ܠܰܫܒܳܐ ܗܕܪܳܐ؟ ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܳܐ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܟܠ ܝܰܘܡ.
ܗܳܢܳܐ ܟܳܐܬܶܐ: ܟܠܠ ܕܟܳܐܬܶܐ ܡܰܕܪܰܫܬܳܐ ܗܕܪܳܐ، ܟܳܐܬܶܝܢܳܐ ܒܦܫܝܛܘ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܝܬܐ ܟܡ ܚܕܪܐ.
ܡܰܢܳܐ ܡܰܠܦܳܢܳܐ ܗܕܪܳܢܳܐ ܝܐ. ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܳܐ: ܗܳܐ ܡܰܘ ܟܳܐܬܶܝܬ ܠܰܫܒܳܐ ܗܕܪܳܐ؟
ܗܳܢܳܐ ܟܳܐܬܶܐ: ܟܠܠ ܕܟܳܐܬܝܐ ܐܘ ܠܡܰܕܪܰܫܬܳܐ.
ܐܘ ܠܡܰܕܪܰܫܬܳܐ ܦܬܝܚܐ ܗܘ ܗܫܘܐܝܬ ܝܐ.
ܟܳܐܙܶܝ ܡܐ ܟܳܡ ܕܡܶܠܟ ܐܘܢܐ ܝܐ.
ܟܳܐܬܶܝܬ: ܐܘ ܒܰܠܦܘܢܐ ܐܘ ܟܘܪܐ ܕܐ ܐܬܪܐ ܝܐ.

Malfono Aday

U Aday mkamele u dawro šarwoyo du lišono Holandoyo meqëm d cowad.	*Aday heeft de beginnerscursus Nederlands afgerond, voordat hij ging werken.*
Bu dawrano yalëf aydarbo mawḏac ruḥe w aydarbo obe w šoqal cam an noše.	*In deze cursus heeft hij geleerd hoe hij zich voorstelt en hoe hij met mensen omgaat.*
Yalëf ste ġalabe xabre di madrašto xud: qanyo, daftar, kṯowo, luḥo, laḥayto, malfono, sëdro, čanṭa, ṭëbliṯo, qrayto, kṯawto, hërgo, durošo w ġer.	*Hij heeft ook heel veel schoolbegrippen geleerd, zoals: pen, schrift, boek, schoolbord, gum (wisser), leraar, klas, tas, tafel, lezen, schrijven, les, oefening en nog veel meer.*
Bëṯër me d qadër maxlaṣ ruḥe bu lišono Holandoyo, mšarele d korax cal cwodo di malfonuṯo.	*Nadat hij zich kon redden met de Nederlandse taal, begon hij naar werk te zoeken als leraar.*
Ucdo u Aday malfono yo. Komolaf Surayt b madrašto Holandayto. Këtle yolufe Holandoye w Suryoye.	*Nu is Aday een leraar. Hij doceert Surayt op een Nederlandse school. Hij heeft zowel Nederlandse als Aramese / Assyrische studenten.*

Cam u zabno u Aday komaqwe u lišonayḏe u Holandoyo. Frëšle le bi šabṯo yawmo dilonoyo lu ilofo du lišono Holandoyo.	*Na verloop van tijd verbetert Aday zijn Nederlandse taal. Hij heeft speciaal een dag in de week vrij gemaakt om Nederlands leren.*
Ġalabe kore bu zabno du hërgo kowe mamlo bayn day yolufe w du malfono.	*Tijdens de les ontstaat er vaak een gesprek tussen de studenten en de docent.*
Karin ḥḏo may yolufe Holandoye yo.	*Karin is een van de Nederlandse studenten.*
Komšaylo u Aday: „Ayko yalifat Holandoyo?“	*Ze vraagt Aday: "Waar heb je Nederlands geleerd?"*
Komfane u Aday: „Ono ste xoṯax bad dawre du lišono yalëfno.”	*Aday antwoordt: "Ik heb het, net zoals jij in taalcursussen geleerd.”*
„Hat qay këbcat yëlfat Surayt?”, komšayal u Aday li Karin.	*“Waarom wil je Surayt leren?" vraagt Aday aan Karin.*
Hiya këmmo: „Cal d këtli ḥawrone Suryoye, këbcono fëhmanne inaqla d howina cam ḥḏoḏe.“	*Ze antwoordt: "Omdat ik Aramese / Assyrische vrienden heb en ik wil ze begrijpen als we samen zijn."*
Marta yolufto Suryayto yo. U Aday komšayela: Hat qay këbcat yëlfat Surayt?	*Marta is een Aramese / Assyrische student. Aday vraagt haar: "Waarom wil jij Surayt leren?"*
Hiya këmmo: Cal d këtyo u lišonayḏi.	*Ze zegt: "Omdat het mijn taal is.*
U lišonayḏi falqo mi hiyuṯayḏi yo.	*Mijn taal is een deel van mijn identiteit.*
Bëṯër ḥa mën d yolaf ṭawwo yo.	*Bovendien, wat je ook leert, het is goed.*
Këmmi u yulfono u bahro dat tre yo.	*Ze zeggen dat leren het tweede licht is.”*

D 5.1 Lees de teksten in deze les hardop voor, let hierbij op de correcte uitspraak.

D 5.2 Leer de volgende uitdrukkingen.

madrašto	*school*	ܡܰܕܪܰܫܬܳܐ
dukto	*plaats*	ܕܘܟܬܐ
yulfono	*studie, onderwijs*	ܝܘܠܦܳܢܐ
kibe	*hij kan*	ܟܝܒܶܗ
yolaf	*(dat) hij leert*	ܝܳܠܰܦ
ḥa	*één*	ܚܰܐ
molaf	*(dat) hij onderwijst, aanleert*	ܡܳܠܰܦ
meqëm	*vroeger, vóór*	ܡܶܩܶܡ
mšarele	*hij begon*	ܡܫܰܪܶܠܶܗ
howe	*(dat) hij wordt*	ܗܳܘܶܐ
lišono	*taal*	ܠܶܫܳܢܐ
azze	*hij ging*	ܐܰܙܙܶܗ
dawro du lišono	*taalcursus*	ܕܰܘܪܐ ܕܘ ܠܶܫܳܢܐ
b cayni zabno	*tegelijkertijd*	ܒܥܰܝܢܝ ܙܰܒܢܐ
mëdle	*hij nam*	ܡܶܕܠܶܗ
cal	*op, over*	ܥܰܠ
cal d	*omdat*	ܥܰܠ ܕ
šbilo	*weg, methode, systeem*	ܫܒܝܠܐ
mḥadarle	*hij heeft voorbereid*	ܡܚܰܕܰܪܠܶܗ
mkamele	*hij heeft afgerond*	ܡܟܰܡܶܠܶܗ
šarwoyo	*aanvankelijk, beginner*	ܫܰܪܘܳܝܐ
aydarbo	*Hoe?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ
mawdac ruḥe	*(dat) hij zich voorstelt*	ܡܰܘܕܰܥ ܪܘܚܶܗ
yalëf	*hij heeft geleerd*	ܝܰܠܶܦ
obe w šoqal (cam)	*(dat) hij omgaat (met)*	ܐܳܒܶܐ ܘܫܳܩܶܠ (ܥܰܡ)

cam	*met*	ܥܰܡ
noše	*mensen*	ܢ̈ܳܫܐ
ġalabe	*veel*	ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܶܐ
xud	*zoals*	ܟ݂ܘܕ
korax	*(dat) hij door loopt*	ܟܳܪܰܟ݂
malfonuṯo	*leraarschap*	ܡܰܠܦܳܢܘܬ݂ܳܐ
qanyo	*pen, potlood*	ܩܰܢܝܳܐ
kṯowo	*boek*	ܟܬ݂ܳܒ݂ܳܐ
daftar	*schrift*	ܕܰܦܬܰܪ
luḥo	*schoolbord*	ܠܘܚܳܐ
malfono	*leraar*	ܡܰܠܦܳܢܳܐ
malfoniṯo	*lerares*	ܡܰܠܦܳܢܝܬ݂ܳܐ
sëdro	*klas*	ܣܶܕܪܳܐ
laḥayto	*gum, spons*	ܠܰܚܰܝܬܳܐ
ṭëbliṯo	*tafel*	ܛܶܒܠܝܬ݂ܳܐ
qrayto	*lezen*	ܩܪܰܝܬܳܐ
kṯawto	*schrijven*	ܟܬ݂ܰܒ݂ܬܳܐ
hërgo	*les*	ܗܶܪܓܳܐ
durošo	*oefening*	ܕܘܪܳܫܳܐ
ġer	*andere, enzovoort*	ܓ̰ܶܪ
maxlaṣ ruḥe	*(dat) hij zich redt*	ܡܰܟ݂ܠܰܨ ܪܘܚܶܗ
yolufe	*leerlingen, studenten*	ܝܳܠܘܦ̈ܶܐ
komaqwe	*hij verbetert, hij versterkt*	ܟܳܡܰܩܘܶܐ
miḏe d	*omdat*	ܡܶܛܽܠ ܕ
frëšle	*hij heeft vrij gemaakt, hij scheidde*	ܦܪܶܫܠܶܗ
šabṯo	*week*	ܫܰܒܬ݂ܳܐ
yawmo	*dag*	ܝܰܘܡܳܐ
dilonoyo	*speciaal, extra*	ܕܝܠܳܢܳܝܳܐ

ġalabe kore	*vaak*	ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܟܳܪܶܐ
kowe	*het gebeurt*	ܟܳܘܶܐ
mamlo	*gesprek*	ܡܰܡܠܳܐ
komšaylo	*zij vraagt*	ܟܳܡܫܰܝܠܳܐ
komšayal	*hij vraagt*	ܟܳܡܫܰܝܰܠ
qay	*waarom?*	ܩܰܝ
komfane	*hij antwoordt*	ܟܳܡܦܰܢܶܐ
xoṯax	*zoals jij*	ܟ݂ܳܬ݂ܰܟ݂
hiya	*zij*	ܗܺܝܰܐ
këmmo	*zij zegt, zij antwoordt*	ܟܸܐܡܡܳܐ
ḥawrone	*vrienden, vriendinnen*	ܚܰܘܪܳܢܶܐ
fëhmanne	*(dat) ik ze versta*	ܦܸܗܡܰܢܢܶܗ
inaqla d	*alsof*	ܐܺܝܢܰܩܠܰܐ ܕ
cam ḥḏoḏe	*samen*	ܥܰܡ ܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ
falqo	*deel*	ܦܰܠܩܳܐ
i hiyuṯayḏi	*mijn identiteit*	ܐܝ ܗܝܘܬ݂ܰܝܕ݂ܝ
këmmi	*zij zeggen*	ܟܸܐܡܡܝ
bahro dat tre	*tweede licht*	ܒܰܗܪܳܐ ܕܰܬ ܬܪܶܐ

D 5.3 Zoek de antwoorden op deze vragen in de tekst.

Mën sëmle u Aday meqëm d cowad? ܡܸܢ ܣܸܡܠܶܗ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܡܩܸܡ ܕܥܳܘܰܕ؟

Mën yalëf u Aday bu dawro du lišono? ܡܸܢ ܝܰܠܸܦ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܒܘ ܕܰܘܪܳܐ ܕܘ ܠܸܫܳܢܳܐ؟

Mën kocowad u Aday w ayko? ܡܸܢ ܟܳܥܳܘܰܕ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܘܐܰܝܟܳܐ؟

Man ne ay yolufe du Aday?	ܡܰܢ ܢܶܐ ܐܰܝ ܝܳܠܽܘܦܶܐ ܕܽܘ ܐܰܕܰܝ؟
Mën sëmle u Aday, lašan d maqwe u lišono Holandoyo?	ܡܶܢ ܣܶܡܠܶܗ ܐܽܘ ܐܰܕܰܝ، ܠܰܫܰܢ ܕ ܡܰܩܘܶܐ ܐܽܘ ܠܺܫܳܢܳܐ ܗܳܠܰܢܕܳܝܳܐ؟
Qay këbco i Karin yëlfo Surayt?	ܩܰܝ ܟܶܒܥܳܐ ܐܺܝ ܟܰܪܺܝܢ ܝܶܠܦܳܐ ܣܽܘܪܰܝܬ؟
Qay këbco i Marta yëlfo Surayt?	ܩܰܝ ܟܶܒܥܳܐ ܐܺܝ ܡܰܪܬܰܐ ܝܶܠܦܳܐ ܣܽܘܪܰܝܬ؟

5.2 Grammatica 5

a) Het bezittelijk voornaamwoord

Het bezittelijk voornaamwoord heeft twee vormen; een zelfstandige vorm (zie grammatica les 10) en een achtervoegsel, dat toegevoegd wordt aan het zelfstandig naamwoord. De achtervoegde vorm van het bezittelijk voornaamwoord heeft twee reeksen: een algemene en een beperkte. De beperkte reeks wordt voornamelijk gebruikt voor verwantschapsrelaties en lichaamsdelen.

1. Het bezittelijk voornaamwoord

De algemene vorm heeft de volgende achtervoegsels:

	Enkelvoud			Meervoud		
1. P.	-*ayḏi*	mijn	◌ܰܝܕܺܝ	-*ayḏan*	onze, ons	◌ܰܝܕܰܢ
2. P.	-*ayḏux*	jouw (m.)	◌ܰܝܕܽܘܟ݂	-*aṯxu*	jullie	◌ܰܬ݂ܟ݂ܽܘ
	-*ayḏax*	jouw (v.)	◌ܰܝܕܰܟ݂			
3. P.	-*ayḏe*	zijn	◌ܰܝܕܶܗ	-*aṯṯe*	hun	◌ܰܬ݂ܬ݂ܶܗ
	-*ayḏa*	haar	◌ܰܝܕܰܗ			

Deze achtervoegsels worden toegevoegd aan het uitgangsloze zelfstandig naamwoord dat altijd met een lidwoord begint:

atto	vrouw	ܐܰܬ݂ܬ݂ܐ
i atto	de vrouw	ܐܝ ܐܰܬ݂ܬ݂ܐ
*i a**ttaydi***	mijn vrouw	ܐܝ ܐܰܬ݂ܬ݂ܰܝܕ݂ܝ

malfono	leraar	ܡܰܠܦܳܢܐ
u malfono	de leraar	ܐܘ ܡܰܠܦܳܢܐ
*u malfo**natxu***	jullie leraar	ܐܘ ܡܰܠܦܳܢܰܬ݂ܟ݂ܘ

ktowe	boeken	ܟܬ݂ܳܒ̈ܐ
ak ktowe	de boeken	ܐܰܟ ܟܬ݂ܳܒ̈ܐ
*ak kto**watte***	hun boeken	ܐܰܟ ܟܬ݂ܳܒܰܬ݂ܬ݂ܶܗ

2. De beperkte reeks

Deze reeks is beperkt tot verwantschapsrelaties en lichaamsdelen. Hier komen een aantal uitzonderingen bij zoals *xabro* ܚܰܒܪܐ "woord", *ëšmo* ܐܶܫܡܐ "naam", *šuġlo* ܫܘܓ݂ܠܐ "werk", *cëmro* ܥܶܡܪܐ "leeftijd". Deze zelfstandige naamwoorden kunnen ook door de algemene achtervoegselreeks worden vervoegd.
De beperkte reeks heeft de volgende achtervoegsels:

	Enkelvoud		Meervoud	
1. P.	*-i*	-ܝ	*-an*	-ܰܢ
2. P.	*-ux* *-ax*	-ܘܟ݂ -ܰܟ݂	*-ayxu*	-ܰܝܟ݂ܘ
3. P.	*-e* *-a*	-ܶܗ -ܰܗ̇	*-ayye*	-ܰܝ̈ܗ

Het achtervoegsel van de 1e persoon meervoud *-an* ܰܢ heeft de variant *-ayna* ܰܝܢܐ.

De achtervoegsels van de beperkte reeks worden achter het zelfstandig naamwoord gevoegd *ëšmo* ܐܶܫܡܳܐ "naam":

Enkelvoud			Meervoud		
ëšmi	mijn naam	ܐܶܫܡܝ	*ëšman*	onze naam	ܐܶܫܡܰܢ
ëšmux *ëšmax*	jouw (m.) naam jouw (v.) naam	ܐܶܫܡܘܟ݂ ܐܶܫܡܰܟ݂	*ëšmayxu*	jullie naam	ܐܶܫܡܰܝܟ݂ܘ
ëšme *ëšma*	zijn naam haar naam	ܐܶܫܡܶܗ ܐܶܫܡܰܗ	*ëšmayye*	hun naam	ܐܶܫܡܰܝܗܶ

Ook hier moet het achtervoegsel aan het uitgangsloze zelfstandig naamwoord worden toegevoegd, maar hierbij mag geen lidwoord worden gebruikt:

ëšmo	naam	ܐܶܫܡܳܐ
u ëšmo	de naam	ܐܘ ܐܶܫܡܳܐ
ëšme	zijn naam	ܐܶܫܡܶܗ

b) Het aanwijzend voornaamwoord

De aanwijzende voornaamwoorden hebben twee vormen; een zelfstandige vorm en een bijgevoegde vorm (achtervoegsel).

1. De zelfstandige aanwijzende voornaamwoorden

Voor dichtbij			Voor veraf		
hano	dit/deze (m.)	ܗܳܢܐ	*hawo*	dat/die (m.)	ܗܰܘܳܐ
haṯe	dit /deze (v.)	ܗܳܕܶܐ	*hayo*	dat/die (v.)	ܗܳܝܐ
hani	deze (mv.)	ܗܳܢܝ	*hanëk*	die (mv.)	ܗܳܢܶܟ

Voorbeelden:

***hate** i attaydi yo*	Dit is mijn vrouw	ܗܳܕܶܐ ܐܝ ܐܰܬܬܰܝܕܝ ܝܐ
*manyo **hayo**?*	Wie is die (vrouw)?	ܡܰܢܝܐ ܗܳܝܐ؟
***hani** Suryoye ne*	Dit zijn Arameeërs / Assyriërs	ܗܳܢܝ ܣܘܪ̈ܝܝܶܐ ܢܶܐ

2. De achtervoegsels van de aanwijzende voornaamwoorden

Voor dichtbij			Voor veraf		
-ano	dit/deze (m.)	-◌ܳܢܐ	*-awo*	dat/die (m.)	-◌ܳܘܐ
-ate	dit/deze (v.)	-◌ܳܕܶܐ	*-ayo*	dat/die (v.)	-◌ܳܝܐ
-ani	deze (mv.)	-◌ܳܢܝ	*-anëk*	die (mv.)	-◌ܳܢܶܟ

Net als bij de algemene reeks van de achtervoegsels bij de bezittelijke voornaamwoorden, worden de achtervoegsels van de aanwijzende voornaamwoorden ook toegevoegd aan het zelfstandig naamwoord. Het zelfstandig naamwoord is hierbij altijd voorzien van een lidwoord.

Voorbeelden:

hërgo	les	ܗܶܪܓܐ
u hërgo	de les	ܐܘ ܗܶܪܓܐ
*u hërg**ano***	deze les	ܐܘ ܗܶܪܓܳܢܐ
iqarto	familie	ܐܝܩܰܪܬܐ
i iqarto	de familie	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܐ
*i iqart**ate***	deze familie	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܳܕܶܐ
zabne	tijden	ܙܰܒ̈ܢܶܐ
az zabne	de tijden	ܐܰܙ ܙܰܒ̈ܢܶܐ
*az zabn**anëk***	die tijden	ܐܰܙ ܙܰܒܢܳܢܶܟ

5.3 DIALOOG — In de klas

Maryam: Karin, aydarbo këzze u hërgo du Surayt?	***Maryam***: *Karin, hoe gaat het met de Surayt les?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܰܪܝܢ، ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܟܶܙܙܗ ܐܘ ܗܶܪܓܐ ܕܘ ܣܘܪܰܝܬ؟
Karin: Ṭawwo, tawdi.	***Karin***: *Goed, dank je.*	ܟܰܪܝܢ: ܛܰܘܘܐ، ܬܰܘܕܝ.
Maryam: Sëmlax ḥawrone?	***Maryam:*** *Heb je vrienden gemaakt?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܣܶܡܠܰܟ ܚܰܘܪܘ̈ܢܐ؟
Karin: E, ġalabe.	***Karin***: *Ja, veel.*	ܟܰܪܝܢ: ܐܶ، ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ.
Maryam: Kmo yolufe këtxu bu sëdro?	***Maryam***: *Hoeveel studenten hebben jullie in de klas?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܡܐ ܝܘܠܘ̈ܦܐ ܟܶܬܟܘ ܒܘ ܣܶܕܪܐ؟
Karin: Ḥamšacsar	***Karin***: *Vijftien.*	ܟܰܪܝܢ: ܚܰܡܫܰܥܣܰܪ.
Maryam: Man yo u malfonatxu?	***Maryam***: *Wie is je leraar?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܡܰܢ ܝܐ ܐܘ ܡܰܠܦܳܢܰܬܟܘ؟
Karin: U Aday yo.	***Karin*** *: Dat is Aday.*	ܟܰܪܝܢ: ܐܘ ܐܰܕܝ ܝܐ.
Maryam: I saca bak kmo konëfqitu li afto?	***Maryam***: *Hoe laat hebben jullie pauze?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܝ ܣܰܥܰܐ ܒܰܩ ܟܡܐ ܟܘܢܶܦܩܝܬܘ ܠܝ ܐܰܦܬܐ؟
Karin: I saca bac csar.	***Karin***: *Om tien uur.*	ܟܰܪܝܢ: ܐܝ ܣܰܥܰܐ ܒܰܥ ܥܣܰܪ.
Maryam: Ayna hërgo kobosam lax?	***Maryam***: *Welk vak vind je leuk?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܰܝܢܰܐ ܗܶܪܓܐ ܟܘܒܘܣܰܡ ܠܰܟ؟
Karin: U hërgo du Ënglišoyo. Hat ayna kobosam lax?	***Karin***: *Engels. Wat vind jij leuk?*	ܟܰܪܝܢ: ܐܘ ܗܶܪܓܐ ܕܘ ܐܶܢܓܠܝܫܘܝܐ. ܗܰܬ ܐܰܝܢܰܐ ܟܘܒܘܣܰܡ ܠܰܟ؟
Maryam: U hërgo du Surayt.	***Maryam***: *De Surayt les.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܘ ܗܶܪܓܐ ܕܘ ܣܘܪܰܝܬ.
Maryam: Ṭawwo, fëš bë šlomo.	***Maryam***: *Goed, tot ziens.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܛܰܘܘܐ، ܦܶܫ ܒܶܫܠܳܡܐ.
Karin: Zax bë šlomo.	***Karin***: *Tot ziens.*	ܟܰܪܝܢ: ܙܰܟ ܒܶܫܠܳܡܐ.

D 5.4 Verbind de zinsdelen tot goede zinnen.

1	I madrašto		u dawro	1	du yulfono yo.
2	Kul d koṯe		komaqwe		du lišono.
3	U Aday mkamele	1	dukṯo		Suryoye w Holandoye.
4	Hiye këtle		yolufe		u lišono Holandoyo.
5	Bi šabṯo		këtla		lu dawro du lišono.
6	I Karin		yawmo ḥa këzze		ḥawrone Suryoye.
7	U lišono		falqo mi		hiyuṯayḏi yo.

1	ܐܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ		ܐܘ ܕܰܘܪܐ	1	ܕܘ ܝܘܠܦܳܢܐ ܝܐ.
2	ܟܘܠ ܕܩ̈ܘܛܐ		ܩܽܘܡܰܩܘ̈ܐ		ܕܘ ܠܫܳܢܐ.
3	ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܡܟܰܡ̈ܶܠܠܗ	1	ܕܘܟܬܐ		ܣܘܪ̈ܝܝܐ ܘܗܘܠܰܢܕ̈ܝܝܐ.
4	ܗܝ̈ܝܐ ܟܶܬܠ̈ܗ		ܝܳܠܘܦ̈ܐ		ܐܘ ܠܫܳܢܐ ܗܘܠܰܢܕܝܳܝܐ.
5	ܒܝ ܫܰܒܬܐ		ܟܶܬܠܳܗ		ܠܘ ܕܰܘܪܐ ܕܘ ܠܫܳܢܐ.
6	ܐܝ ܟܰܪܝܢ		ܝܰܘܡܐ ܚܰܐ ܟܶܙܙܗ		ܚܰܘܪ̈ܳܢܐ ܣܘܪ̈ܝܝܐ.
7	ܐܘ ܠܫܳܢܐ		ܦܰܠܩܐ ܡܝܢ		ܗܝܘܬܰܐܝܕܝ ܝܐ.

D 5.5 Welk antwoord is mogelijk?

Ayko yalëf u Aday lišono?	ܐܰܝܟܐ ܝܰܠܶܦ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܠܫܳܢܐ؟
☐ bu bayto	☐ ܒܘ ܒܰܝܬܐ
☐ bi madrašto	☐ ܒܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ
☐ bu cwodo	☐ ܒܘ ܥܘܳܕܐ
B mën kokëṯwina?	ܒܡܶܢ ܟܳܟܶܬܘܝܢܰܐ؟
☐ bu hërgo	☐ ܒܘ ܗܶܪܓܐ
☐ bu kṯowo	☐ ܒܘ ܟܬܳܒܐ
☐ bu qanyo	☐ ܒܘ ܩܰܢܝܐ
Ayko koyëlfina?	ܐܰܝܟܐ ܟܳܝܶܠܦܝܢܰܐ؟
☐ bu bayto	☐ ܒܘ ܒܰܝܬܐ
☐ bu cwodo	☐ ܒܘ ܥܘܳܕܐ
☐ bu sëdro	☐ ܒܘ ܣܶܕܪܐ
B mën koqorina?	ܒܡܶܢ ܟܳܩܳܪܝܢܰܐ؟
☐ bi čanṭa	☐ ܒܝ ܫ̰ܰܢܛܰܐ
☐ bu kṯowo	☐ ܒܘ ܟܬܳܒܐ
☐ bu daftar	☐ ܒܘ ܕܰܦܬܰܪ
Cal mën koyëtwina?	ܥܰܠ ܡܶܢ ܟܳܝܶܬܘܝܢܰܐ؟
☐ cal u kursi	☐ ܥܰܠ ܐܘ ܟܘܪܣܝ
☐ cal u sëdro	☐ ܥܰܠ ܐܘ ܣܶܕܪܐ
☐ cal u hërgo	☐ ܥܰܠ ܐܘ ܗܶܪܓܐ

Mën kosaymina bi madrašto?	ܡܶܢ ܟܳܣܰܝܡܺܝܢܰܐ ܒܝ ܡܰܕܪܰܫܬܳܐ؟
☐ komaḥkina	☐ ܟܳܡܰܚܟܺܝܢܰܐ
☐ koyëlfina	☐ ܟܳܝܶܠܦܺܝܢܰܐ
☐ kofëhmina	☐ ܟܳܦܶܗܡܺܝܢܰܐ
Man komolaf bi madrašto?	ܡܰܢ ܟܳܡܳܠܰܦ ܒܝ ܡܰܕܪܰܫܬܳܐ؟
☐ ay yolufe	☐ ܐܰܝ ܝܳܠܽܘܦܶܐ
☐ u malfono	☐ ܐܘ ܡܰܠܦܳܢܳܐ
☐ i emo	☐ ܐܝ ܐܶܡܳܐ
Mën yo u Aday?	ܡܶܢ ܝܐ ܐܘ ܐܰܕܰܝ؟
☐ yolufo	☐ ܝܳܠܽܘܦܳܐ
☐ malfoniṯo	☐ ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܳܐ
☐ malfono	☐ ܡܰܠܦܳܢܳܐ
U malfono kokoṯaw u hërgo	ܐܘ ܡܰܠܦܳܢܳܐ ܟܳܟܳܬܶܒ ܐܘ ܗܶܪܓܳܐ
☐ cal i luḥo	☐ ܥܰܠ ܐܝ ܠܘܚܐ
☐ cal i ṭëbliṯo	☐ ܥܰܠ ܐܝ ܛܶܒܠܺܝܬܳܐ
☐ cal i laḥayto	☐ ܥܰܠ ܐܝ ܠܰܚܰܝܬܳܐ

D 5.6 Vul het onderstaande schoolrapport in.

	Tašroro *Rapport* ܬܰܫܪܳܪܳܐ	
Ëšmo		ܐܶܫܡܳܐ
Sëdro		ܣܶܕܪܳܐ
Madrašto		ܡܰܕܪܰܫܬܳܐ
Siqumo		ܣܝܩܘܡܐ

	Ṭawwo – ܛܳܒܳܐ	Maqëblo – ܡܩܰܒܠܳܐ	Mḥilo – ܡܚܺܝܠܳܐ	
Qrayto				ܩܪܳܝܬܳܐ
Kṯawto				ܟܬܳܒܬܳܐ
Mamlo				ܡܰܡܠܳܐ
Ḥšawto				ܚܫܰܒܬܳܐ
Tarbiṯo				ܬܰܪܒܺܝܬܳܐ
Swiḥuṯo				ܣܘܺܝܚܘܬܳܐ

D 5.7 Maak van de volgende zinsdelen een juiste zin.

u Aday – u dawro – mkamele – du lišono.

ܐܘ ܐܰܕܰܝ – ܐܘ ܕܰܘܪܳܐ – ܡܟܰܡܶܠܶܗ – ܕܘ ܠܫܳܢܳܐ.

b zabno karyo – bu lišono – maxlaṣ nafše – qadër.

ܒܙܰܒܢܳܐ ܟܰܪܝܳܐ – ܒܘ ܠܫܳܢܳܐ – ܡܰܟܠܰܨ ܢܰܦܫܶܗ - ܩܳܕܶܪ.

d korax – mšarele – cwodo – cal – di malfonuṯo.

ܕܟܳܪܰܟ – ܡܫܰܪܶܐܠܶܗ – ܥܒܳܕܳܐ – ܥܰܠ – ܕܝ ܡܰܠܦܳܢܘܬܳܐ.

bayn – lay yolufe – hawi mamlo – w lu malfono.

ܒܰܝܢ – ܠܰܝ ܝܳܠܘܦܶܐ – ܗܰܘܝ ܡܰܡܠܳܐ – ܘܠܘ ܡܰܠܦܳܢܳܐ.

këtla – i Karin – Suryoye – ḥawrone.

ܟܺܐܬܠܶܗ - ܐܝ ܟܰܪܝܢ – ܣܘܪܝܳܝܶܐ – ܚܰܘܪܳܢܶܐ.

ḥa – maf falqe – u lišono – di hiyuṯo – yo.	ܚܳܐ – ܡܳܦ ܦܰܠܩ̈ܶܐ – ܐܘ ܠܶܫܳܢܳܐ – ܕ ܚܝܽܘܬܳܐ – ܝܐ.
bahro – dat tre – u yulfono – yo.	ܒܰܗܪܳܐ – ܕܰܬ ܬܪ̈ܶܐ – ܐܘ ܝܽܘܠܦܳܢܳܐ – ܝܐ.

5.4 Cultuur 5

De school

Tegenwoordig wordt elke school aangeduid middels het woord *madrašto*. Voorheen werd het woord gebruikt als benaming voor een kerkschool, normaliter onder leiding van de plaatselijke kerk, waar men klassiek-Syrisch en kerkelijke zang kon leren. De lessen vonden in het weekeinde plaats maar soms ook doordeweeks aan het eind van de normale schooldag. De leerlingen begonnen vaak al op 4-jarige leeftijd.

AOP Surayt zomerschool – 2017, Klooster Mor Ephrem, NL

De belangrijkste historische Syrisch-Aramese voltijdscholen waren de scholen van Edessa *„Madrašto d Urhoy“* en de school van Nisibis *„Madrašto dë Nṣiwën“* waar men theologie, filosofie en medicijnen studeerde.

Beide plaatsen bevinden zich in het huidige Oost-Turkije. Deze scholen werden in de 2e eeuw en respectievelijk de 4e eeuw opgericht en behoren tot de eerste universiteiten van de wereld.

Het gezegde *kul mede madrašto yo* „alles is school“, wordt gebruikt bij iemand met slecht gedrag en het betekent dat het slechte gedrag te wijten is aan het onderwijs.

5.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܳܐ ܕܡ̈ܶܠܶܐ

afṯo	*pauze*	ܐܰܦܬ݂ܳܐ
aydarbo	*hoe?*	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ
ayko	*waar?*	ܐܰܝܟܳܐ
ayna	*welk, welke?*	ܐܰܝܢܰܐ
azze	*hij ging*	ܐܰܙܙܶܗ
bahro dat tre	*tweede licht*	ܒܰܗܪܳܐ ܕܰܬ ܬܪܶܐ
cal	*op, over*	ܥܰܠ
cal d	*omdat*	ܥܰܠ ܕ
cam ḥdoḏe	*samen*	ܥܰܡ ܚܕܳܕܶܐ
cayni: b cayni zabno	*hetzelfde, tegelijkertijd*	ܥܰܝܢܝ: ܒܥܰܝܢܝ ܙܰܒܢܳܐ
csar (v.)	*tien*	ܥܣܰܪ
čanṭa (v.)	*tas*	ܓ̰ܰܢܛܰܐ (ܐܳܬܐ)

d korax	*(dat) hij zoekt*	ܕܟܳܪܰܟ
daftar	*schrift*	ܕܰܦܬܰܪ
dawro du lišono	*taalcursus*	ܕܰܘܪܳܐ ܕܘ ܠܫܳܢܳܐ
dawro šarwoyo	*beginnerscursus*	ܕܰܘܪܳܐ ܫܰܪܘܳܝܳܐ
dilonoyo	*speciaal*	ܕܝܠܳܢܳܝܳܐ
dukṯo	*plaats*	ܕܘܟܬ݂ܐ
durošo	*oefening*	ܕܘܪܳܫܐ
eba	*in haar*	ܐܶܒܗ̇
falqo	*deel*	ܦܰܠܩܐ
fëhmanne	*(dat) ik ze versta*	ܦܶܗܡܰܢܢܶܗ
frëšle	*hij heeft vrij gemaakt,* *hij scheidde*	ܦܪܶܫܠܶܗ
ġalabe	*veel*	ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ
ġalabe kore	*vaak*	ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܟܽܘܪܶܐ
ġer	*andere, enzovoort*	ܓ̰ܶܪ
hat	*jij*	ܗܰܬ
hërgo	*les*	ܗܶܪܓܐ
hiya	*zij*	ܗܺܝܰܐ
hiye	*hij*	ܗܺܝܶܐ
i hiyuṯaydi	*mijn identiteit*	ܐܝ ܗܺܝܘܬ݂ܰܝܕܝ
howe	*(dat) hij wordt*	ܗܳܘܶܐ
ḥa	*één*	ܚܰܐ
hamšacsar	*vijftien*	ܚܰܡܫܰܥܣܰܪ
ḥawrone	*vrienden, vriendinnen*	ܚܰܘܪܳܢܶܐ
ḥšawto	*rekenen*	ܚܫܰܘܬܐ

inaqla	*alsof*	ܐܝܢܰܩܠܳܐ
këmmi	*zij zeggen*	ܟܶܐܡܡܝ
këmmo	*zij zegt, zij antwoordt*	ܟܶܐܡܡܐ
këtxu	*jullie hebben*	ܟܶܠܟܘ
kibe	*hij kan*	ܟܝܒܶܗ
kmo	*hoeveel*	ܟܡܐ
kobosam lax ?	*vind jij het leuk?*	ܟܳܒܳܣܰܡ ܠܰܟ؟
kofëhmina	*wij verstaan*	ܟܳܦܶܗܡܝܢܰܐ
kokëṯwina	*wij schrijven*	ܟܳܟܶܬܘܝܢܰܐ
kokoṯaw	*hij schrijft*	ܟܳܟܳܬܰܘ
komaḥkina	*wij vertellen*	ܟܳܡܰܚܟܝܢܰܐ
komaqwe	*hij verbetert, hij versterkt*	ܟܳܡܰܩܘܶܐ
komfane	*hij antwoordt*	ܟܳܡܦܰܢܶܐ
komšayal	*hij vraagt*	ܟܳܡܫܰܝܰܠ
komšaylo	*zij vraagt*	ܟܳܡܫܰܝܠܐ
konëfqitu	*jullie gaan uit*	ܟܳܢܶܦܩܝܬܘ
koqorina	*wij lezen, wij leren, wij roepen*	ܟܳܩܳܪܝܢܰܐ
kosaymina	*wij maken*	ܟܳܣܰܝܡܝܢܰܐ
kowe	*het gebeurt*	ܟܳܘܶܐ
koyëlfina	*wij leren*	ܟܳܝܶܠܦܝܢܰܐ
koyëtwina	*wij zitten*	ܟܳܝܶܬܘܝܢܰܐ
kṯawto	*schrijven*	ܟܬܰܘܬܐ
kṯowo	*boek*	ܟܬܳܘܐ
kursi	*stoel*	ܟܘܪܣܝ

laḥayto	*gum, wisser*	ܠܰܚܰܝܬܐ
lišono	*taal*	ܠܫܳܢܐ
luḥo (v.)	*schoolbord*	ܠܘܚܐ (ܐܰܬܐ)
madrašto	*school*	ܡܰܕܪܰܫܬܐ
malfonito	*lerares*	ܡܰܠܦܳܢܝܬܐ
malfono	*leraar*	ܡܰܠܦܳܢܐ
malfonuto	*leraarschap*	ܡܰܠܦܳܢܘܬܐ
mamlo	*gesprek*	ܡܰܡܠܐ
man	*wie?*	ܡܰܢ
maqëblo	*voldoende*	ܡܰܩܷܒܠܐ
mawdac ruḥe	*(dat) hij zich voorstelt*	ܡܰܘܕܰܥ ܪܘܚܗ
maxlaṣ nafše	*(dat) hij zich redt*	ܡܰܟ݂ܠܰܨ ܢܰܦܫܗ
meqëm	*vroeger, vóór*	ܡܶܩܷܡ
mëdle	*hij nam*	ܡܷܕܠܗ
mën	*wat?*	ܡܷܢ
mḥadarle	*hij heeft voorbereid*	ܡܚܰܕܰܪܠܗ
mḥilo	*onvoldoende*	ܡܚܝܠܐ
mide d	*omdat*	ܡܝܕܗ ܕ
mkamele	*hij heeft afgerond*	ܡܟܰܡܶܠܗ
molaf	*(dat) hij onderwijst*	ܡܳܠܰܦ
mšarele	*hij is begonnen*	ܡܫܰܪܶܠܗ
noše	*mensen*	ܢܳܫܐ
obe w šoqal (cam)	*(dat) hij omgaat (met)*	ܐܳܒܐ ܘܫܳܩܰܠ (ܥܰܡ)
qanyo	*pen, potlood*	ܩܰܢܝܐ
qay	*waarom?*	ܩܰܝ

qrayto	*lezen*	ܩܪܳܝܬܳܐ
sëdro	*klas*	ܣܶܕܪܳܐ
sëmlax	*jij hebt gemaakt*	ܣܶܡܠܳܟ݂
sëmle	*hij heeft gemaakt*	ܣܶܡܠܶܗ
siqumo	*datum*	ܣܝܩܘܡܐ
swiḥuṯo	*motivatie*	ܣܘܝܚܘܬܐ
šabṯo	*week*	ܫܰܒܬܐ
šarwoyo	*aanvankelijk, beginner*	ܫܰܪܘܳܝܐ
šbilo	*weg, methode, systeem*	ܫܒܝܠܐ
šëkël	*soort*	ܫܶܟ݂ܶܠ
tarbiṯo	*opvoeding, gedrag*	ܬܰܪܒܝܬܐ
tašroro	*rapport*	ܬܰܫܪܳܪܐ
ṭëbliṯo	*tafel*	ܛܶܒܠܝܬܐ
xoṯax	*zoals jij*	ܟ݂ܳܬ݂ܰܟ݂
yalëf	*hij heeft geleerd*	ܝܰܠܶܦ
yawmo	*dag*	ܝܰܘܡܐ
yolaf	*(dat) hij leert*	ܝܳܠܰܦ
yolufe	*leerlingen, studenten*	ܝܳܠܘܦܐ
yulfono	*onderwijs*	ܝܘܠܦܳܢܐ
zabno	*tijd*	ܙܰܒܢܐ
zabno: b cayni zabno	*tijd: tegelijkertijd*	ܙܰܒܢܐ: ܒܥܰܝܢܝ ܙܰܒܢܐ

HËRGO

6

ܘ

Het huis

ܐܘ ܒܰܝܬܐ

U bayto

In deze les leren we woorden die te maken hebben met

- *het bouwen van een huis.*
- *materialen in de bouw.*
- *ruimten in woningen.*

ܐܝ ܐܡܰܢܝܬܐ ܕܟܳܐ ܡܰܪܘܰܚܠܐ ܒܡܰܟܠܗ ܐܘܪܚܐ ܢܰܡܫܐ.

ܐܝ ܦܰܪܐ ܘܐܘ ܐܘܝ ܟܰܘܪܐ ܠܐ ܘܣܝܡܘܝ ܒܒܰܝܬܐ ܕܐܡܗܣܝܬܪܘܢ.

ܟܰܠ ܕܐܝ ܒܢܝܐ ܕܘ ܒܰܝܬܐ ܟܰܠܒܰܝܬܐ ܡܐ، ܒܐܘܚܕ ܪܘܚ ܒܰܝܬܐ ܐܘ ܡܰܟܢܝܢ ܒܰܝܬܐ.

ܒܗ ܡܰܢܝܬܐ ܡܰܪܟܘܒܘ ܐܘ ܕܚܘܒܝܬܗ ܟܰܠ ܐܚܣܢܐ ܕܒܰܝܬܐ.

I iqarto d Be Marawge këtla arbco nacime.	*Het gezin Be Marawge heeft vier kinderen.*
I Saro w u Aday cawode ne w koyëtwi b bayto b Amsterdam.	*Saro en Aday werken allebei en wonen in een huis in Amsterdam.*
Cal d i këre du bayto celayto yo, këbci zawni bayto aw macamri bayto.	*Omdat de huur hoog is, willen ze een huis kopen of bouwen.*
Bi ḥarayto markawwe u rëcyonatte cal tëcmiro d bayto.	*Uiteindelijk hebben ze besloten om een huis te bouwen.*

6.1 Een nieuw huis

ܒܰܝܬܐ ܚܰܕܬܐ

ܐܝ ܣܳܪܐ ܘܐܘ ܐܳܕܰܝ ܡܫܰܓ̣ܠܝ ܘܥܳܡܪܝ ܟܽܠܠ ܐܘܪܚܐ ܕܰܡܣܬܰܪܕܰܡ.

ܟܰܪܝܒ ܫܢܰܝܐ ܘܐܡܝܠ، ܡܫܰܟܠܝ ܐܘܪܚܐ ܚܕܐ ܥܰܡ ܚܘܬܐ ܡܐܬܐ ܕܐܡܣܛܪܕܡ.

ܒܰܪܒܐ ܟܪܝܐ ܐܝܢ ܠܰܒ ܐܘܪܚܐ ܘܐܣܟܘ ܟܠܗ ܕܣܝܡ ܟܠ ܕܒܝܬܐ ܠܒܢܝܢܗ.

ܐܘ ܐܘܪܚܐ ܕܝܕܥܝ ܟܠ ܕܒܝܬܐ ܠܟܠܗ ܛܘܒ ܐܟܝܢ.

ܡܫܘܠܗ ܐܘ ܟܠ ܠܟܠܗ ܘܡܢܝܚܠܗ ܐܘ ܟܬܐ ܕܝܕܥܠܗ:

ܐܝ ܕܘܟܬܐ ܕܘ ܒܝܬܐ، ܐܘ ܡܟܝܢܬܐ، ܐܝ ܟܢܝܫܬܐ، ܐܘ ܡܟܢܫܬܐ، ܐܘ ܡܣܛܪܐ، ܐܝ ܛܘܪܥܠܐ، ܐܘ ܟܐܢܐ ܘܟܘܠ ܟܬܐ ܕܟܪܡܬܐ.

ܐܝ ܫܢܐ ܘܐܘ ܐܘܢ ܓܝܪ ܟܠܐ ܕܝܢ ܟܠܐ ܐܘ ܟܠ، ܐܝܢ ܠܗ ܟܢܝܫܬܐ ܕܡܟܢܫܐ ܦܫܛܐ ܠܗ ܒܡܣܛܪܐ.

ܒܟܡܣ ܐܪܒܐ ܗܕܐ ܡܫܰܓ̣ܠܝ ܕܥܘܡܪܝ ܟܠܠ ܓܪܒܐ ܕܘ ܒܡܣܛܪܐ.

ܐܝ ܟܢܝܫܬܐ ܒܪܒܐ ܕܢܫܐ ܡܢܝܢܠܗ ܓܒܪܐ ܐܟܠܡܬܗ ܘܗܘܠܗ ܠܟܠܗ ܦܫܛܐ.

ܐܠܐ ܓܪܒܐ ܠܗ ܒܡܣܛܪܐ ܓܡܝܠܐ ܠܐ ܡܫܟܠܠܗ، ܡܢܝܗ ܕܓܠܝܓܠܠܗ ܘܡܟܪܙܘܗ ܟܡ ܓܪܒܠ ܓܟܠܐ. ܒܗ ܡܢܝܠܐ ܡܫܟܠܠܗ ܡܝܪܐ.

ܓܓܙ ܗܠܐ ܕܓܝܫܐ ܘܐܝ ܓܪܒܐ ܐܝܠ ܓܢܝܙܘܐ، ܐܝ ܗܢܐ ܘܐܘ ܐܘܢ ܐܝܢ ܕܡܢܝܡ ܐܘ ܡܓܘܙܠܠ ܕܘ ܒܡܣܛܪܐ.

ܡܨܲܠܸܐܠܗ ܐܲܡ ܩܲܫܐ، ܐܲܡ ܡܫܲܡܫܵܢܐ، ܐܲܡ ܥܲܡܐ، ܐܘ ܒܲܝܬܐ ܘܗܘܹܐ ܡܒܲܪܟܐ.
ܗܘܵܝܐ ܐܝ ܚܸܕܬܐ ܡܚܲܕܬܠܗ ܒܘ ܐܲܣܵܣܐ ܕܘ ܒܲܝܬܐ. ܡܲܦܩܝ ܚܕܪܐ ܘܡܘܬܐ ܐܘ ܒܲܝܬܐ ܠܒܪ.
ܟܠܝܘ ܡܥܲܕܥܕܠܗ ܘܡܟܣܢ ܐܘ ܒܲܝܬܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܢܐܚܐ، ܐܝ ܐܠܦܪܐ ܕܗܐ ܦܪܘܫܘܬܐ ܢܥܡܕܗ ܠܗ ܒܲܝܬܐ ܚܲܕܬܐ.

Bayto ḥaṯo

I Saro w u Aday mšaralle d kurxi cal arco d macamri.	*Saro en Aday zijn begonnen met het zoeken naar een perceel om te bouwen.*
Karixi harke w tamo mqafalle arco bë ḥdo maš šawṯoṯe ḥaṯe d Amsterdam.	*Zij hebben hier en daar gezocht, ze vonden een stuk grond in één van de nieuwe wijken van Amsterdam.*
B zabno karyo azzën gab aršitakt w abici mene d rošam plan d bayto lašanayye.	*In korte tijd zijn ze bij een architect geweest met het verzoek om een plattegrond van een huis voor hun te tekenen.*
U aršitakt ršëmle plan d bayto alle xud abici.	*De architect heeft een plattegrond getekend naar hun wensen.*
Maḥwele u plan alle w šrëḥle u mede dë ršëmle:	*Hij heeft het plan aan hen laten zien en legde hen uit wat hij had getekend:*
i rabuṯo du bayto, aq qeloyoṯe, i ganṯo, aš šaboke, u maṭbax, i tuwalet, u banyo w kul mede d lozamwa.	*de afmetingen van het huis, de kamers, de tuin, de ramen, de keuken, het toilet, de badkamer en alles wat nodig was.*
I Saro w u Aday bëṯër me d raḏën cal u plan, azzën li baladiye d ṭëlbi fsoso lu tëcmiro.	*Nadat Saro en Aday ingestemd hadden met het plan, zijn ze naar de gemeente gegaan om een aanvraag in te dienen voor de bouwvergunning.*
B cayni zabno ste mšaralle d kurxi cal šërke du tëcmiro.	*Tegelijkertijd zijn ze begonnen te zoeken naar een bouwbedrijf.*

I baladiye b zabno d yarḥo madcarla xabro aclayye w hula alle fsoso.	*De gemeente heeft binnen een maand gereageerd en gaf hen een bouwvergunning.*
Elo šërke lu tëcmiro xayifo lo mqafalle, miḏe d mëjġalle w mbayzarre cam šërkat ġalabe. Bi ḥarayto mqafalle ḥḏo.	*Maar zo snel hebben ze geen bouwbedrijf gevonden, omdat ze met veel bedrijven hebben gesproken en onderhandeld. Uiteindelijk hebben ze er één gevonden.*
Bëṯër më d hënne w i šërke aṯën lë ḥḏoḏe, i Saro w u Aday azzën dë mnaqën u matëryal du tëcmiro.	*Nadat ze met het bouwbedrijf overeen zijn gekomen, zijn Saro en Aday op zoek gegaan naar bouwmateriaal.*
Mnaqalle ak kefe, aš šaboke, i boya, u kaġat w ġer medone.	*Ze hebben de stenen, de ramen, de verf, het behang en andere materialen uitgekozen.*
Hawxa i šërke mšarela bu tëcmiro du bayto. Šafëc mëdde d šato, u bayto camër.	*Zodoende begon het bedrijf het huis te bouwen. Na ongeveer een jaar was het huis gebouwd.*
Bëṯër mšaralle d malawši u bayto. Lo šafëc yarḥo i iqarṯo d Be Marawge nqila lu bayto ḥaṯo.	*Daarna begonnen ze het huis in te richten. Er was nog geen maand verstreken toen de familie Be Marawge naar het nieuwe huis ging verhuizen.*

D 6.1 Lees de tekst in dit hoofdstuk nogmaals hardop voor.

6.2 Grammatica 6

a) Meervoudsvorming: geleende zelfstandige naamwoorden

De geleende zelfstandige naamwoorden zijn woorden uit de basis van de Aramese taal. Deze onderscheiden zich van de leenwoorden in zowel hun basisvorm als in het meervoud. Hieronder vallen de zelfstandige naamwoorden uit Grammatica G.4a.

1. Mannelijk zelfstandig naamwoord

Mannelijke zelfstandige naamwoorden eindigend op *-o* ـܳܐ vervormen in de regel in het meervoud op *-e* ـ̈ܶܐ:

Enkelvoud		Meervoud		
hërgo	ܗܶܪܓܳܐ	*hërge*	ܗܶܪ̈ܓܶܐ	les
kṯowo	ܟܬ݂ܳܒ݂ܳܐ	*kṯowe*	ܟܬ݂ܳܒ݂̈ܶܐ	boek
zabno	ܙܰܒ݂ܢܳܐ	*zabne*	ܙܰܒ݂̈ܢܶܐ	tijd
šaboko	ܫܰܒܳܟܳܐ	*šaboke*	ܫܰܒܳ̈ܟܶܐ	raam

Sommige mannelijke zelfstandige naamwoorden eindigend op *-o* ـܳܐ, vervormen in het meervoud naar *–one* - ـܳܢ̈ܶܐ:

Enkelvoud		Meervoud		
ëšmo	ܐܶܫܡܳܐ	*ëšmone*	ܐܶܫܡܳܗ̈ܶܐ	naam
ḥolo	ܚܳܠܳܐ	*ḥolone*	ܚܳܠܳܢ̈ܶܐ	oom (moederskant)
cammo	ܥܰܡܳܐ	*cammone*	ܥܰܡܳܢ̈ܶܐ	oom (vaderskant)
ṭuro	ܛܽܘܪܳܐ	*ṭurone*	ܛܽܘܪܳܢ̈ܶܐ	berg
aḥuno	ܐܰܚܽܘܢܳܐ	*aḥunone*	ܐܰܚܽܘܢܳܢ̈ܶܐ	broer

Slechts enkele zelfstandige naamwoorden vervormen tot een onregelmatig meervoud welke dan ook individueel moeten worden geleerd:

Enkelvoud		Meervoud		
bayto	ܒܰܝܬܳܐ	*bote*	ܒ̈ܳܬܶܐ	huis
abro	ܐܰܒܪܳܐ	*abne*	ܐܰܒ̈ܢܶܐ	zoon
at̲ro	ܐܰܬܪܳܐ	*at̲rawot̲e*	ܐܰܬܪ̈ܰܘܳܬܶܐ	land

2. Vrouwelijk zelfstandig naamwoord

De vrouwelijke zelfstandige naamwoorden eindigend op *-to* ـ ܬܐ / *-t̲o* ـ ܬܐ, vervormen in het meervoud voornamelijk tot *-ot̲e* - ◌ܳܬ̈ܶܐ :

Enkelvoud		Meervoud		
fot̲o	ܦܳܬܳܐ	*fot̲ot̲e*	ܦ̈ܳܬܳܬܶܐ	gezicht
ḥulto	ܚܘܠܬܐ	*ḥultot̲e*	ܚ̈ܘܠܬܳܬܶܐ	tante (zus van moeder)
camt̲o	ܥܰܡܬܳܐ	*camt̲ot̲e*	ܥܰܡ̈ܬܳܬܶܐ	tante (zus van vader)
qašt̲o	ܩܰܫܬܳܐ	*qašt̲ot̲e*	ܩܰܫ̈ܬܳܬܶܐ	grootmoeder, oma
šawt̲o	ܫܰܘܬܳܐ	*šawt̲ot̲e*	ܫܰܘ̈ܬܳܬܶܐ	buurt, wijk

Vanwege taalontwikkelingen door de jaren heen zijn er veel uitzonderingen:

Enkelvoud		Meervoud		
dukt̲o	ܕܘܟܬܳܐ	*dĕkot̲e*	ܕ̈ܘܟܳܬܶܐ	plaats, land
iqart̲o	ܐܺܩܰܪܬܳܐ	*iqaryot̲e*	ܐܺܩܰܪ̈ܝܳܬܶܐ	familie
bart̲o	ܒܰܪܬܳܐ	*bnot̲e*	ܒ̈ܢܳܬܶܐ	dochter, meisje
qelayt̲o	ܩܶܠܰܝܬܳܐ	*qeloyot̲e*	ܩܶܠ̈ܳܝܳܬܶܐ	kamer
gant̲o	ܓܰܢܬܳܐ	*ganot̲e*	ܓܰ̈ܢܳܬܶܐ	tuin

Daarentegen vervormen vrouwelijke zelfstandige naamwoorden in enkelvoud eindigend op *-iṯo* ܝܬܐ, in het meervoud regelmatig tot *-yoṯe* ܝܳܬ݂ܶܐ en woorden eindigend op *-uṯo* ܘܬܐ, vervormen in het meervoud tot *-woṯe* ܘܳܬ݂ܶܐ:

Enkelvoud		Meervoud		
malfoniṯo	ܡܰܠܦܳܢܺܝܬܐ	*malfonyoṯe*	ܡܰܠܦܳܢܝܳܬ݂ܶܐ	lerares
malkuṯo	ܡܰܠܟܽܘܬܐ	*malkwoṯe*	ܡܰܠܟܘܳܬ݂ܶܐ	koninkrijk

Zoals reeds vermeld in Grammatica 4a, zijn er uitzonderingen bij de vrouwelijke zelfstandige naamwoorden in enkelvoud eindigen deze op *–o* ܐ in het meervoud eindigen op *-oṯe* ܳܬ݂ܶܐ:

Enkelvoud		Meervoud		
arco (v.)	ܐܰܪܥܐ	*arcoṯe*	ܐܰܪܥܳܬ݂ܶܐ	land, grond, veld
emo (v.)	ܐܶܡܐ	*emoṯe*	ܐܶܡܳܬ݂ܶܐ	moeder
cayno (v.)	ܥܰܝܢܐ	*caynoṯe*	ܥܰܝܢܳܬ݂ܶܐ	oog
iḏo (v.)	ܐܺܝܕܐ	*iḏoṯe*	ܐܺܝܕܳܬ݂ܶܐ	hand
dado (v.)	ܕܳܕܐ	*dadoṯe*	ܕܳܕܳܬ݂ܶܐ	tante (vrouw van vaders broer)
barko (v.)	ܒܰܪܟܐ	*barkoṯe*	ܒܰܪܟܳܬ݂ܶܐ	knie
katfo (v.)	ܟܰܬܦܐ	*katfoṯe*	ܟܰܬܦܳܬ݂ܶܐ	schouder

In uitzonderlijke gevallen kunnen vrouwelijke zelfstandige naamwoorden in enkelvoud eindigend op een *-o* ـ ܐ, net als mannelijke zelfstandige naamwoorden, eindigen op een *-e* ܶܐ in het meervoud:

Enkelvoud		Meervoud		
kefo (v.)	ܟܺܐܦܐ	*kefe*	ܟܺܐܦܶܐ	steen
cezo (v.)	ܥܶܙܐ	*ceze*	ܥܶܙܶܐ	geit

Zeer onregelmatig zijn:

Enkelvoud		Meervoud		
šabṯo	ܫܰܒܬܳܐ	*šabe*	ܫܰܒ̈ܐ	week
aṯto	ܐܰܬܬܳܐ	*niše*	ܢܶܫ̈ܐ	vrouw

b) Meervoud: leenwoorden

Leenwoorden zijn woorden uit andere talen welke zijn geïntegreerd in het Surayt. Ze zijn door hun uiterlijke vorm herkenbaar als niet-oorspronkelijk Surayt woorden. Deze zelfstandige naamwoorden eindigen in mannelijke vorm vaak op een medeklinker en in vrouwelijke vorm op *-a* ـ ܐܰ of *-e* ـ ܐܶ en in het meervoud eindigen beide op *-at* ـ ܬܰ.

Mannelijke leenwoorden eindigend op een medeklinker:

Enkelvoud		Meervoud		
rastorant	ܪܰܣܬܳܘܪܰܢܬ	*rastoran**tat***	ܪܰܣܬܳܘܪܰܢܬܰܬ	restaurant
talafon	ܬܰܠܰܦܽܘܢ	*talafon**at***	ܬܰܠܰܦܽܘܢܰܬ	telefoon
zlam	ܙܠܰܡ	*zlam**at***	ܙܠܰܡܰܬ	man
aršitakt	ܐܰܪܫܺܝܬܰܟܬ	*aršitak**tat***	ܐܰܪܫܺܝܬܰܟܬܰܬ	architect

In veel gevallen kunnen zowel de mannelijke leenwoorden als de geleende zelfstandig naamwoorden eindigend op een medeklinker, in meervoud eindigen op *-e* ܐܶ. Hieronder een aantal voorbeelden:

rastorant ܪܰܣܬܳܘܪܰܢܬ mv. *rastoran**tat*** - *rastorant**e*** ܪܰܣܬܳܘܪܰܢܬܰܬ – ܪܰܣܬܳܘܪܰܢܬ̈ܐ
talafon ܬܰܠܰܦܽܘܢ mv. *talafon**at*** – *talafon**e*** ܬܰܠܰܦܽܘܢܰܬ – ܬܰܠܰܦܽܘܢ̈ܐ

Bovendien kunnen de mannelijke leenwoorden uit deze categorie met een Arabische oorsprong ook de Arabische meervoudsvorm aannemen. Bijgevolg zijn er voor sommige zelfstandige naamwoorden drie meervoudsvormen:

Enkelvoud		Meervoud		
maṭbax	ܡܰܛܒܰܟ݂	*maṭebëx/* *maṭbax**at**/* *maṭbax**e***	ܡܰܛܶܒܶܟ݂ : ܡܰܛܒܰܟ݂ܰܬ : ܡܰܛܒܰܟ݂ܶܐ	keuken
ḥaywan	ܚܰܝܘܰܢ	*ḥayewën/* *ḥaywan**at**/* *ḥaywan**e***	ܚܰܝܶܘܶܢ : ܚܰܝܘܰܢܰܬ : ܚܰܝܘܰܢܶܐ	dier
daftar	ܕܰܦܬܰܪ	*dafetër/* *daftar**at**/* *daftar**e***	ܕܰܦܶܬܶܪ : ܕܰܦܬܰܪ̈ܰܬ : ܕܰܦܬܰܪ̈ܶܐ	schrift

2. Vrouwelijke leenwoorden eindigend op *-e* ◌ܶܐ / *-a* ◌ܰܐ:

Enkelvoud		Meervoud		
*ṣënc**a***	ܨܶܢܥܰܐ	*ṣënc**at***	ܨܶܢܥܰܬ	beroep
*cmar**a***	ܥܡܰܪܰܐ	*cmar**at***	ܥܡܰܪܰܬ	gebouw
*čanṭ**a***	ܓ̰ܰܢܛܰܐ	*čanṭ**at***	ܓ̰ܰܢܛܰܬ	tas
*sac**a***	ܣܰܥܰܐ	*sac**at***	ܣܰܥܰܬ	uur, klok
*boy**a***	ܒܽܘܝܰܐ	*boy**at***	ܒܽܘܝܰܬ	verf

*baladiy**e***	ܒܰܠܰܕܺܝܶܐ	*baladiy**at***	ܒܰܠܰܕܺܝܰܬ	gemeente
*šërk**e***	ܫܶܪܟܶܐ	*šërk**at***	ܫܶܪܟܰܬ	bedrijf
*badl**e***	ܒܰܕܠܶܐ	*badl**at***	ܒܰܕܠܰܬ	pak, kostuum

Meer recente ontleningen kunnen afwijken van deze regel, zoals het vrouwelijke woord *tuwalet* ܬܘܰܠܶܬ, meervoud *tuwaletat* ܬܘܰܠܶܬܰܬ " toiletten ".

Principieel wordt in woordenschatten en woordenboeken de meervoudsvorm weergegeven om samen met het enkelvoud te leren.

D 6.2 Leer de volgende uitdrukkingen.

kurxi	*(dat) ze zoeken*	ܟܘܪܟ݂ܝ
arco	*land, grond, veld*	ܐܲܪܥܐ
macamri	*(dat) ze bouwen*	ܡܲܥܲܡܪܝ
šawṯoṯe	*buurten, wijken*	ܫܲܘܬ݂ܳܬ݂ܐ
ḥaṯe	*nieuw*	ܚܲܬ݂ܳܐ
zabno karyo	*korte tijd*	ܙܲܒܢܐ ܟܲܪܝܐ
abici	*ze wilden*	ܐܲܒܥܝ
ršëmle	*hij heeft getekend*	ܪܫܸܡܠܹܗ
xud abici	*zoals zij wilden, naar hun wensen*	ܟ݂ܘܕ ܐܲܒܥܝ
maḥwele	*hij liet zien*	ܡܲܚܘܹܠܹܗ
šrëḥle	*hij legde uit*	ܫܪܸܚܠܹܗ
rabuṯo	*grootte, afmeting*	ܪܲܒܘܬ݂ܐ
qeloyoṯe	*kamers*	ܩܹܠܳܝܳܬ݂ܐ
ganṯo	*tuin*	ܓܲܢܬ݂ܐ
šaboke	*ramen*	ܫܲܒܳܟܹܐ
maṭbax	*keuken*	ܡܲܛܒܲܟ݂
raḏën cal	*ze zijn overeengekomen*	ܪܲܕ݂ܝ ܥܲܠ
ṭëlbi	*(dat) ze aanvragen*	ܛܸܠܒܝ
fsoso	*vergunning*	ܦܣܳܣܐ
tëcmiro	*bouw, bouwen*	ܬܸܥܡܝܪܐ
xabro	*woord, antwoord*	ܟ݂ܲܒܪܐ
madcarla	*zij heeft geantwoord*	ܡܲܕܥܲܪܠܹܗ

madcarla xabro	*zij heeft gereageerd, geantwoord*	ܡܰܕܥܰܪܠܰܗ ܚܰܒܪܐ
mqafalle	*zij hebben gevonden*	ܡܩܰܦܰܠܠܗ
mëjġalle	*zij hebben gesproken*	ܡܶܓ̰ܓ̰ܰܠܠܗ
mbayzarre	*zij hebben gehandeld*	ܡܒܰܝܙܰܪܪܗ
aṯën lë ḥdoḏe	*zij zijn overeengekomen*	ܐܳܬ݂ܶܢ ܠܶܚܕܳܕ݂ܐ
mnaqën	*(dat) ze uitzoeken*	ܡܢܰܩܶܢ
kefe	*stenen*	ܟܐ̈ܦܐ
boya	*verf*	ܒܳܝܐ
kaġat	*papier, behang*	ܟܰܓ̰ܰܛ
mëdde	*tijd, periode*	ܡܶܕܕܐ
malawši	*(dat) ze (het huis) inrichten*	ܡܰܠܰܘܫܝ
šafëc	*het is verstreken*	ܫܰܦܶܥ
nqëlle	*ze zijn verhuisd*	ܢܩܶܠܠܗ

D 6.3 Zet de volgende zinnen in de juiste volgorde.

1	I Saro w u Aday kokurxi cal arco.	ܐܝ ܣܰܪܐ ܘܐܘ ܐܳܕܰܝ ܟܘܟܘܪܟ݂ܝ ܥܰܠ ܐܰܪܥܐ.
	I šërke mšarela bu tëcmiro du bayto.	ܐܝ ܫܶܪ̈ܟܐ ܡܫܰܪܰܠܗ ܒܘ ܬܶܥܡܝܪܐ ܕܘ ܒܰܝܬܐ.
	I baladiye hula alle fsoso lu tëcmiro.	ܐܝ ܒܰܠܰܕܝܶܐ ܗܘܠܗ ܐܰܠܠܗ ܦܣܘܣܐ ܠܘ ܬܶܥܡܝܪܐ.
	Azzën li baladiye d ṭëlbi fsoso.	ܐܰܙܙܶܢ ܠܝ ܒܰܠܰܕܝܶܐ ܕܛܶܠܒܝ ܦܣܘܣܐ.
	Mšaralle d kurxi cal šërke du tëcmiro.	ܡܫܰܪܰܠܠܗ ܕܟܘܪܟ݂ܝ ܥܰܠ ܫܶܪ̈ܟܐ ܕܘ ܬܶܥܡܝܪܐ.

	U aršitakt ršëmle plan d bayto alle.	ܐܘ ܐܰܪܫܝܛܰܟܛ ܪܫܶܡܠܶܗ ܦܠܰܢ ܕܒܰܝܬܐ ܐܰܠܠܶܗ.
	I iqarṯo d Be Marawge nqila lu bayto.	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ ܢܩܝܠܰܗ ܠܘ ܒܰܝܬܐ.
	Hënne w i šërke aṯën lë ḥdoḏe.	ܗܶܢܢܶܐ ܘܐܝ ܫܶܪܟܶܐ ܐܰܬܶܢ ܠܶܐ ܚܕܳܕܶܐ.
	Šafëc mëdde d šato hul du bayto camër.	ܫܰܦܶܥ ܡܶܕܕܶܐ ܕܫܰܬܐ ܗܘܠ ܕܘ ܒܰܝܬܐ ܥܰܡܶܪ.

D 6.4 Welk antwoord is goed en welke fout?

	šrolo	ġalṭo	
I Saro w u Aday lo këbci zawni bayto.			ܐܝ ܣܰܪܐ ܘܐܘ ܐܰܕܰܝ ܠܐ ܟܶܒܥܝ ܙܰܘܢܝ ܒܰܝܬܐ.
U aršitakt ršëmle u plan du bayto.			ܐܘ ܐܰܪܫܝܛܰܟܛ ܪܫܶܡܠܶܗ ܐܘ ܦܠܰܢ ܕܘ ܒܰܝܬܐ.
I Saro w u Aday lo raḏën cal u plan du bayto.			ܐܝ ܣܰܪܐ ܘܐܘ ܐܰܕܰܝ ܠܐ ܪܰܕܶܢ ܥܰܠ ܐܘ ܦܠܰܢ ܕܘ ܒܰܝܬܐ.
I baladiye lo hula fsoso lu tëcmiro.			ܐܝ ܒܰܠܰܕܝܝܶܐ ܠܐ ܗܘܠܰܗ ܦܣܘܣܐ ܠܘ ܬܶܥܡܝܪܐ.
I iqarṯo d Be Marawge mëdla bayto b këre.			ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ ܡܶܕܠܰܗ ܒܰܝܬܐ ܒܟܶܪܶܐ.
I cmara du bayto mdawamla šato.			ܐܝ ܥܡܰܪܐ ܕܘ ܒܰܝܬܐ ܡܕܰܘܰܡܠܰܗ ܫܰܬܐ.
U bayto këtle ganṯo.			ܐܘ ܒܰܝܬܐ ܟܶܬܠܶܗ ܓܰܢܬܐ.
I iqarṯo d Be Marawge nqila l bayto ḥaṯo.			ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ ܢܩܝܠܰܗ ܠܒܰܝܬܐ ܚܰܬܐ.

D 6.5 Vul het juiste woord in.

ܒܘܝܐ – ܡܛܒܟ – ܒܐܢܝܐ – ܩܠܝܘܝܬܐ – ܟܐܦܐ – ܓܢܬܐ – ܫܘܪܢܐ

šurone – ganṯo – kefe – qeloyoṯe – banyo – maṭbax – boya

U bayto kocomar mak ……… w mi čimanto.	*Het huis wordt gebouwd van stenen en cement.*	ܐܘ ܒܝܬܐ ܟܘܥܡܪ ܡܟ ………… ܘܡܝ ܟ̰ܝܡܢܬܐ
I ……… dat tarce w daš šaboke semaqto yo.	*De verf van de deur en de ramen is rood.*	ܐܝ ………… ܕܬܪܥܐ ܘܕܫ ܫܒ̈ܟܐ ܣܡܩܬܐ ܝܐ.
Bëṯre du bayto kit ……… rabṯo w šafërto.	*Achter het huis is een grote en mooie tuin.*	ܒܬܪܗ ܕܘ ܒܝܬܐ ܟܝܬ ……… ܪܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ.
Bu ……… kit dolabe las sefoqe w gurno lu tešiġo.	*In de keuken zijn kasten en een gootsteen.*	ܒܘ ……… ܟܝܬ ܕܘܠܒ̈ܐ ܠܗ ܣܦ̈ܩܐ ܘܓܘܪܢܐ ܠܘ ܬܫܝܓܐ
Bu ……… kit duš w gurno lu ḥyofo.	*In de badkamer is een douche en een bad.*	ܒܘ ………… ܟܝܬ ܕܘܫ ܘܓܘܪܢܐ ܠܘ ܚܝܦܐ.
Be Marawge këtte tlëṯ ……… lu dmoxo.	*Be Marawge hebben drie slaapkamers.*	ܒܐ ܡܪܘܓܐ ܟܬܠܗ ܬܠܬ ……………… ܠܘ ܕܡܟܐ
Aš ……… du bayto me lawġël biṭon ne.	*De binnen wanden van het huis zijn van beton.*	ܐܫ ……… ܕܘ ܒܝܬܐ ܡܐ ܠܘܓܠ ܒܝܛܘܢ ܢܐ.

D 6.6 Maak van de volgende zinsdelen correcte zinnen.

Be Marawge – b šawṯo ḥaṯto – bayto – mqafalle.	ܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ – ܒܫܰܘܬܳܐ ܚܰܬܬܳܐ – ܒܰܝܬܳܐ – ܡܩܰܦܰܠܠܶܗ.
ršëmle – plan d bayto – u aršitakt – šafiro.	ܪܫܶܡܠܶܗ – ܦܠܰܢ ܕܒܰܝܬܳܐ – ܐܘ ܐܰܪܫܝܬܰܟܬ – ܫܰܦܝܪܳܐ.
kobac – man nacime – dilonayto – qelayto – kul ḥa.	ܟܳܒܰܥ – ܡܰܢ ܢܰܥܝܡܶܐ – ܕܝܠܳܢܳܝܬܳܐ – ܩܶܠܰܝܬܳܐ – ܟܘܠ ܚܰܐ.
cam – mbayzarre – ġalabe – šërkat – di cmara.	ܥܰܡ – ܡܒܰܝܙܰܪܪܶܗ – ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ – ܫܶܪܟܰܬ – ܕܝ ܥܡܰܪܰܐ.
du bayto – rabe ne – aš šaboke – w aq qeloyoṯe.	ܕܘ ܒܰܝܬܳܐ – ܪܰܒܶܐ ܢܶܐ – ܐܰܫ ܫܰܒܳܘܟܶܐ – ܘܐܰܩ ܩܶܠܳܘܝܳܬܶܐ.
b mëdde – macmarla – d šato – u bayto – i šërke.	ܒܡܶܕܕܶܐ – ܡܰܥܡܰܪܠܰܗ̇ - ܕܫܰܢܬܳܐ – ܐܘ ܒܰܝܬܳܐ – ܐܝ ܫܶܪܟܶܐ.
i iqarṯo – lu bayto – ḥaṯo – nqila – d Be Marawge.	ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܳܐ – ܠܘ ܒܰܝܬܳܐ – ܚܰܬܳܐ – ܢܩܝܠܰܗ̇ – ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ.

D 6.7 Schrijf kort in het Surayt hoe u woont.

D 6.8 Vul telkens de correcte letter (ḥ - h – c ܥ - ܗ - ܚ) in op de juiste plek.

_arayto	*einde, eindelijk*	_ ܪܲܝܬܵܐ
_ënne	*zij (mv.)*	_ ܢܶܐ
_awxa	*zo*	_ ܘܟܵܐ
ar_o	*land, grond*	ܐܲܪ _ܐ
_ula	*zij heeft gegeven*	_ܘܠܵܗ
yar_o	*maand*	ܝܲܪ _ܐ
të_miro	*bouwen*	ܬܸ_ܡܝܪܐ
_awode	*medewerkers, arbeiders*	_ ܘܳܘ̈ܕܐ

arb_o	*vier*	ܐܰܪܒ _ ܐ
_arke	*hier*	_ ܪܟܶܐ
_ḏo	*één*	_ ܕ݂ܐ
_aṯo	*nieuw*	_ ܬ݂ܐ
ma_wele	*hij heeft laten zien*	ܡܰ _ ܘܶܠܶܗ
šrë_le	*hij heeft uitgelegd*	ܫܪܻ _ ܠܶܗ

6.3 Cultuur 6

Huizenbouw in Turabdin

Een traditioneel Aramees/Assyrisch huis in Mëḏyaḏ

In Turabdin werden de huizen doorgaans voor de volledige familie gebouwd. De familieleden hielpen elkaar in het huishouden en de opvoeding van de kinderen.

Vanuit deze zienswijze functioneerde een familie eigenlijk als een soort kleine gemeenschap, bestaande uit meerdere mensen van verschillende generaties, met verschillende competenties en functies. In Turabdin bouwde men de huizen uit natuursteen en rotsgesteente. Als bindmiddel werd traditioneel kalk (*kalšo*) gebruikt. In de laatste decennia werd *kalšo* door cement vervangen. Een zeer goede aannemer kon het plafond bij de bouw van een huis zonder cement of kalk vervaardigen. De overblijfselen van zulke huizen kan men tegenwoordig in Turabdin nog vinden. Ze staan daar nog als laatste getuige van deze bouwstijl.

Wanneer iemand een persoon wilt bedanken op een bijzondere wijze, dan werd vaak deze uitdrukking gebruikt: *comër baytux (m.)/comër baytax (v.)* „moge je huis levendig zijn!“ wat betekent dat de familieleden gezondheid werd gewenst. Op feestdagen werd niet de standaard uitdrukking *fušu bë šlomo* „blijf in vrede“ gebruikt, echter werd bij afscheid gebruikt: *comër u bayto* „moge het huis levendig zijn“.

6.4 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡܶ̈ܠܐ

abici	*ze wilden*	ܐܰܒܝܟܝ
aclayye	*op hen (voorzetsel cal + achtervoegsel)*	ܐܰܥܠܰܝ̈ܗܝ
arco (v.)	*land, grond, veld*	ܐܰܪܥܐ (ܐܰܬ)
aršitakt	*architect*	ܐܰܪܫܝܛܰܩܛ
aṯën	*ze zijn gekomen*	ܐܰܬܶܝܢ
azzën	*ze zijn gegaan*	ܐܰܙܙܶܝܢ
baladiye (v.)	*gemeente*	ܒܰܠܰܕܝܶܐ (ܐܰܬ)
banyo	*badkamer*	ܒܰܐܢܝܐ
bëṯër	*daarna*	ܒܶܬܪ
biṭon	*beton*	ܒܝܛܽܘܢ
boya	*verf*	ܒܽܘܝܐ

camër	*werd gebouwd*	ܥܰܡܶܪ
cawode ne	*ze zijn arbeiders*	ܥܰܘܳܕ̈ܶܐ ܢܶܐ
celayto yo	*het is hoog*	ܥܶܠܳܝܬܳܐ ܝܳܐ
čimanto (v.)	*cement*	ܟ̰ܺܝܡܰܢܬܳܐ (ܐܳܬ)
d macamri	*om te bouwen*	ܕܡܰܥܰܡܪܺܝ
dmoxo	*slaap*	ܕܡܳܟ݂ܳܐ
elo	*maar*	ܐܶܠܳܐ
fsoso lu tëcmiro	*bouwvergunning*	ܦܣܳܣܳܐ ܠܘ ܬܶܥܡܺܝܪܳܐ
gab	*bij*	ܓܰܒ
ganṯo	*tuin*	ܓܰܢܬ݂ܳܐ
gurno	*wasbak*	ܓܘܪܢܳܐ
gurno lu ḥyofo	*bad*	ܓܘܪܢܳܐ ܠܘ ܚܝܳܦܳܐ
gurno lu tešiġo	*wastafel*	ܓܘܪܢܳܐ ܠܘ ܬܶܫܝܓ݂ܳܐ
ġalṭo	*fout, onjuist*	ܓ݂ܰܠܛܳܐ
ġer medone	*andere dingen*	ܓ݂ܶܪ ܡܶܕܳܢ̈ܶܐ
harke w tamo	*her en der*	ܗܳܪܟܶܐ ܘܬܰܡܳܐ
hënne	*zij*	ܗܶܢܶܐ
hula alle	*zij gaf hen*	ܗܘܠܰܗ ܐܰܠܠܶܗ
ḥarayto	*einde*	ܚܰܪܰܝܬܳܐ
ḥate	*nieuw*	ܚܰܕ݂ܬ݂ܶܐ
ḥato	*nieuw*	ܚܰܬ݂ܳܐ
ḥdo	*één*	ܚܕܳܐ
kaġat	*papier, behang*	ܟܰܓ݂ܰܛ
karixi	*ze hebben gezocht*	ܟܰܪܺܝܟ݂ܝ
karyo	*kort*	ܟܰܪܝܳܐ
kefe	*stenen*	ܟܺܐܦܶܐ
këtla	*zij heeft*	ܟܶܬܠܰܗ
këre	*huur*	ܟܶܪܶܐ

koyëtwi	*zij wonen, zij zitten*	ܟܳܝܶܬܘܝ
kul mede	*alles*	ܟܘܠ ܡܶܕܶܐ
kurxi	*zij zoeken*	ܟܘܪܟܝ
lawġël	*binnen*	ܠܰܘܓܶܠ
lozamwa	*het was nodig*	ܠܳܙܰܡܘܳܐ
madcarla	*zij antwoordde, reageerde*	ܡܰܕܥܰܪܠܰܗ
maḥwele alle	*hij heeft ze laten zien*	ܡܰܚܘܶܠܶܗ ܐܰܠܠܶܗ
malawši	*(dat) ze (het huis) inrichten*	ܡܰܠܰܘܫܝ
markawwe: markawwe u rëcyonatte cal	*zij hebben besloten*	ܡܰܪܟܰܘܘܶܗ: ܡܰܪܟܰܘܘܶܗ ܐܘ ܪܶܥܝܳܢܳܬܶܗ ܥܰܠ
maṭbax	*keuken*	ܡܰܛܒܰܟ
matëryal	*materiaal*	ܡܰܬܶܪܝܰܠ
mbayzarre	*zij hebben gehandeld*	ܡܒܰܝܙܰܪܪܶܗ
mede	*iets*	ܡܶܕܶܐ
mene	*van hem*	ܡܶܢܶܗ
mëdde	*periode, tijd*	ܡܶܕܕܶܐ
mëjġalle	*zij hebben gesproken*	ܡܶܓܓܰܠܠܶܗ
miḏe d	*omdat*	ܡܝܕܶܗ ܕ
mnaqalle	*zij hebben gekozen*	ܡܢܰܩܰܠܠܶܗ
mnaqën	*om uit te zoeken*	ܡܢܰܩܶܢ
mqafalle	*zij hebben gevonden*	ܡܩܰܦܰܠܠܶܗ
mšaralle	*zij zijn begonnen*	ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ
mšaralle d kurxi	*zij zijn begonnen om uit te zoeken*	ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ ܕܟܘܪܟܝ
mšarela	*zij is begonnen*	ܡܫܰܪܶܠܰܗ
nqila	*zij is verhuisd*	ܢܩܝܠܰܗ
plan	*plan, bouwplan*	ܦܠܰܢ
qeloyote	*kamers*	ܩܶܠܽܝܳܬܶܐ

rabṯo	*groot*	ܪܲܒܬܵܐ
rabuṯo	*grootte, afmeting*	ܪܲܒܘܼܬܵܐ
raḏën	*zij zijn overeengekomen*	ܪܲܕܸܢ
rëcyono	*mening*	ܪܸܥܝܵܢܵܐ
rošam alle	*(dat) hij voor hen tekent*	ܪܘܿܫܲܡ ܐܲܠܠܗܸ
ršëmle	*hij heeft getekend*	ܪܫܸܡܠܹܗ
sefoqe	*gereedschap*	ܣܸܦܵܩܹܐ
semaqto (v.)	*rood*	ܣܸܡܲܩܬܵܐ
šafëc	*hij is voorbij gegaan*	ܫܲܦܸܥ
šafërto (v.)	*mooi*	ܫܲܦܸܪܬܵܐ
šawṯoṯe	*buurten, wijken*	ܫܲܘܬܵܬܹܐ
šërke, mv. šërkat	*bedrijf, bedrijven*	ܫܸܪܟܹܐ، ܫܸܪܟܲܬ
šrëḥle alle	*hij heeft ze uitgelegd*	ܫܪܸܚܠܹܗ ܐܲܠܠܗܸ
šrolo	*oprecht*	ܫܪܵܠܵܐ
šurone	*muren, wanden*	ܫܘܼܪܵܢܹܐ
tarce	*deuren*	ܬܲܪܥܹܐ
tëcmiro	*bouwen*	ܬܸܥܡܝܼܪܵܐ
tešiġo	*afwassen*	ܬܹܫܝܼܓ݂ܵܐ
tlëṯ	*drie*	ܬܠܸܬ
tuwalet	*toilet*	ܬܘܼܘܲܠܹܛ
ṭëlbi	*om te vragen*	ܛܸܠܒܝ
u rëcyonatte	*hun mening*	ܐܘ ܪܸܥܝܵܢܲܬܗܘ
xabro	*woord, antwoord*	ܚܲܒܪܵܐ
xayifo	*snel*	ܚܲܝܝܼܦܵܐ
yarḥo	*maand*	ܝܲܪܚܵܐ
zawni	*om te kopen*	ܙܲܘܢܝ

HËRGO

7

ܙ

HET LICHAAM

ܐܘ ܓܘܫܡܐ

U Gušmo

In deze les leren we

- *hoe het lichaam van de buitenkant is opgebouwd.*
- *de aanduidingen van de binnenste en de buitenste organen.*
- *de functies van de organen.*

ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܕܘ ܢܫܐ ܪܟܘܐ ܡܢ ܟܠ ܗܕ̈ܡܐ ܒܪ̈ܝܐ ܘܓܘ̈ܝܐ.

ܟܘܠ ܗܕܡܐ ܒܫܘܠܗ ܘܥܒܕܐ ܦܪܝܫܐ.

ܐܘ ܗܕ̈ܡܐ ܒܪ̈ܝܐ ܘܓܘ̈ܝܐ ܡܫܡܫܝ ܚܕ̈ܕܐ ܘܡܚܝܢܝ ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܚܝܘ.

ܐܝܢܐ ܡܢܗ ܗܕܡܚ ܕܗܘܐ ܩܛܝܥܐ، ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܠܐ ܡܨܐ ܓܕ ܡܩܝܡ.

ܗܕ̈ܡܐ ܟܠܚ ܡܫܪܡܘ ܓܘܫܡܐ ܕܢܫܐ.

ܐܘܒܐ ܟܝ ܚܕܝܐ ܐܝܢܐ ܝܐ ܐܘ ܗܕ̈ܡܐ ܒܪ̈ܝܐ ܕܘ ܓܘܫܡܐ.

U gušmo du nošo rakiwo yo me hadome baroye w gawoye.	*Het menselijk lichaam bestaat uit de binnenste en de buitenste lichaamsdelen.*
Kul hadomo këtle woliṯo frëšto.	*Elk lichaamsdeel heeft een eigen functie.*
Ah hadome baroye w gawoye komkamli ḥḏoḏe w koṭorën u gušmo cowad.	*De binnenste en de buitenste lichaamsdelen vullen elkaar aan en laten het lichaam werken.*
Ḥa mah hadomani d howe kayiwo, u gušmo lo koyoraw xud kolozam.	*Als een van deze lichaamsdelen een aandoening heeft, functioneert het lichaam niet zoals het zou moeten.*
Harke laltaḥ koḥozitu gušmo dë zcuro.	*Hieronder ziet u het lichaam van een kind.*
Ucdo gëd ḥozina ayna ne ah hadome baroye du gušmo.	*Nu gaan we de externe organen van het lichaam zien.*

Het menselijk lichaam

1. rišo	ܪܝܫܐ
2. sacro	ܣܰܥܪܐ
3. foṯo	ܦܳܬ݂ܐ
4. cayno / cayne, caynoṯe	ܥܰܝܢܐ؛ ܥܰܝܢ̈ܐ، ܥܰܝܢܳܬ̈ܐ
5. aḏno / aḏne, aḏnoṯe	ܐܰܕ݂ܢܐ؛ ܐܰܕ݂ܢ̈ܐ، ܐܰܕ݂ܢܳܬ̈ܐ
6. nḥiro	ܢܚܝܪܐ
7. femo	ܦܶܡܐ
8. qḏolo	ܩܕ݂ܳܠܐ
9. katfo / katfe, katfoṯe	ܟܰܬ݂ܦܐ؛ ܟܰܬ݂ܦ̈ܐ، ܟܰܬ݂ܦܳܬ̈ܐ
10. ṣadro	ܨܰܕܪܐ
11. druco / drucone	ܕܪܳܥܐ؛ ܕܪܳܥܳܢ̈ܐ
12. caksuno	ܥܰܟܣܘܢܐ

13. iḏo / iḏe, iḏoṯe	ܐܺܝܕܳܐ: ܐܺܝܕܶܐ، ܐܺܝܕܳܬܶܐ
14. gawo	ܓܰܘܳܐ
15. ṣawco / ṣawcoṯe	ܨܰܘܥܳܐ: ܨܰܘܥܳܬܶܐ
16. caṭmo / caṭmoṯe	ܥܰܛܡܳܐ: ܥܰܛܡܳܬܶܐ

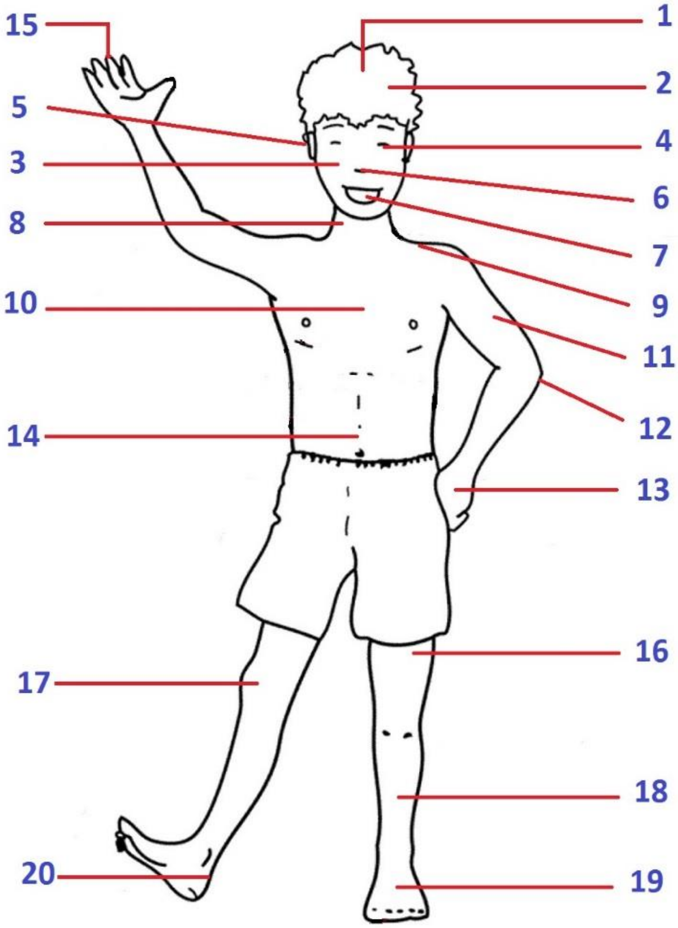

17. barko / barkoṯe	ܒܰܪܟܳܐ: ܒܰܪܟܳܬܶܐ
18. šoqo / šoqe	ܫܳܩܳܐ: ܫܳܩܶܐ
19. raġlo / raġle, raġloṯe	ܪܰܓ݂ܠܳܐ: ܪܰܓ݂ܠܶܐ، ܪܰܓ݂ܠܳܬܶܐ
20. carquwo / carquwe	ܥܰܪܩܽܘܒܳܐ، ܥܰܪܩܽܘܒܶܐ

7.1 Het lichaam van buiten

ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܡܶܢ ܠܰܪܘܰܠ

ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܕܘ ܢܳܫܐ ܪܰܟܺܝܒܐ ܝܐ ܡܶܢ ܒܰܣܪܐ، ܓܰܪ̈ܡܶܐ، ܓܰܠܕܐ، ܘܰܪܺܝ̈ܕܶܐ ܘܐܰܕܡܐ.

ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܟܡܶܬܦܰܠܰܓ ܠܐܰܪܒܥܐ ܦܰܠ̈ܩܶܐ ܪܺܫܳܝ̈ܶܐ: ܪܺܫܐ، ܓܰܘܐ، ܕܪܳܥܳܢ̈ܶܐ ܘܪܰܓܠ̈ܶܐ.

ܦܳܫ ܟܰܡ ܡܺܝܙܳܐ ܡܶܬܡܰܚܡܰܚܝ ܐܶܢ ܗܰܕܳܡ̈ܐ ܕܘ ܓܘܫܡܐ.

ܐܶܢ ܗܰܕܳܡ̈ܐ ܕܘ ܢܳܫܐ ܟܶܒܝ ܓܪܳܫܐ ܙܰܘܥܳܐ ܠܐ. ܘܠܐ ܟܬܶܒܗܘ ܓܰܘ ܟܠ ܟܬܳܒܐ، ܡܶܢܶܗ ܕܗܰܢ̈ܝܐ ܐܳܬܐ ܡܢܝܠܐ ܠܗ ܡܳܕܪܶܐ.

ܐܰܝ ܓܪܳܫܐ ܡܰܚܰܟܝ ܐܘ ܡܘܕܪܐ ܠܶܫܳܢܐ (ܐܘܪܓܢ̈ܐ) ܕܘ ܓܘܫܡܐ ܕܠܐ ܡܰܬܠܶܦܘܢ ܐܶܬܠܶܡ̈ܐ ܕܡ̈ܐ ܡܶܢ ܕܘܟܬܐ.

ܐܘ ܓܰܠܕܐ ܕܶܡܰܝ ܕܰܒܶܩܶܗ ܠܐ ܟܠܠ ܐܘ ܓܘܫܡܐ. ܡܳܚܶܐ ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܡܶܢ ܟܳܠܐ.

ܟܳܐܡܠܠ ܕܘ ܪܘܫܐ ܡܶܢ ܡܘܚܐ.

ܐܘ ܡܘܚܐ ܡܕܰܒܰܪ ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܟܘܠܶܗ. ܟܘ ܪܘܫܐ ܡܶܢ ܟܪܳܥܠܠ ܡܶܚܒܐ ܠܐܘܕ̈ܢܐ ܟܡ̈ܢܐ، ܠܐܘܕ̈ܢܐ ܐܘܪ̈ܢܐ، ܚܶܢܪܐ ܘܦܘܡܐ.

ܟܬܶܘܶܐ ܡܶܬܝܐ ܠܐ ܐܰܚܪܐ ܘܐܘ ܪܶܓܠܐ.

ܐܘ ܢܳܫܐ ܟܶܠܟܶܗ ܡܰܫܡܐ ܪ̈ܓܫܐ: ܚܙܝܐ ܟܰܘ ܟܡ̈ܢܐ، ܫܡܥܐ ܟܰܘ ܐܘܕ̈ܢܐ، ܡܶܚܣܐ ܟܶܘ ܚܶܢܪܐ، ܓܡܥܐ ܟܰܘ ܐܰܝܕܐ ܘܛܥܡܐ ܟܶܘ ܠܫܳܢܐ.

ܟܡܶܢ ܕܘ ܓܘܫܡܐ ܟܡܘܬ ܗܘܳܐ ܡܶܫܬܰܡܫ ܘܡܳܐܬܳܐ ܟܘ ܓܰܠܟܬܐ ܡܶܢܐ، ܟܘ ܡܫܬܠܐ، ܘܟܘ ܫܟܠܐ ܘܟܘ ܟܠܡܐ.

U gušmo me larwal

U gušmo du nošo rakiwo yo me basro, garme, galdo, waride w admo.	*Het menselijk lichaam bestaat uit vlees, botten, huid, spieren en bloed.*
U gušmo komifalaġ l arbco falqe rišoye: rišo, gawo, drucone w raġle.	*Het lichaam kan onderverdeeld worden in vier hoofddelen: hoofd, buik, armen en benen.*

Hani cam ḥḏoḏe komkamli i skale du gušmo.	*Deze samen vormen het geraamte van het lichaam.*
I skale du nošo mag garme rakuto yo. Dlo mena layt ḥaye, miḏe d hiya kobo ḥaylo law wariḏe.	*Het menselijk skelet bestaat uit botten. Zonder dat is er geen leven, want het skelet verstevigt de spieren.*
Ag garme konëṭri ah hadome gawoye (organe) du gušmo dlo mitakiwi inaqla d ḥa qoyaṯ b dukṯo.	*De botten beschermen de binnenste organen van het lichaam, zodat ze niet gewond raken bij een botsing.*
U galdo šěkël d čaket yo cal u gušmo. Konoṭar u gušmo mak kewe.	*De huid is een soort jas voor het lichaam. Deze beschermt het lichaam tegen ziekten.*
Lawġël du rišo kit muḥo.	*In het hoofd zitten de hersenen.*
U muḥo komdabar u gušmo kule. Bu rišo me larwal koḥozina tarte cayne, tarte aḏne, nḥiro w femo.	*De hersenen sturen het hele lichaam aan. In het hoofd, van buiten, zien we twee ogen, twee oren, neus en mond.*
Bëṯër koṯën an iḏe w ar raġle.	*Dan komen de handen en de voeten.*
U nošo këtle ḥamšo rëġše: ḥzoyo bac cayne, šmoco ban aḏne, nqoḥo bu nḥiro, gyošo ban iḏe w ṭcomo bu lišono.	*De mens heeft vijf zintuigen: zien met de ogen, luisteren met de oren, ruiken met de neus, voelen met de handen en proeven met de tong.*
Lašan du gušmo cowad ṭawwo kolozam d howina le ġalabe moro, bu muklo, w bu štoyo w bu lwošo.	*Om het lichaam goed te laten functioneren, moeten wij het verzorgen door middel van gezond eten, drinken en kleding.*

D 7.1 Lees de tekst van dit hoofdstuk nogmaals grondig door.

7.2 Grammatica 7

a) Het werkwoord: basisvorm van de tegenwoordige tijd

Het werkwoord in het Surayt heeft een infinitief in de tegenwoordige tijd en de toekomende tijd. De tegenwoordige tijd heeft de varianten *domax- / dëmx-* ܕܶܡܟ݂ ∶ ܕܳܡܰܟ݂ "slapen" en *goraš- / gurš-* ܓܘܪܫ ∶ ܓܳܪܰܫ „trekken“. Op deze vormen worden de volgende achtervoegsels toegevoegd voor de verschillende personen in enkelvoud en meervoud:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*-(zonder toevoeging)*		*-i*	ܝ
3e p. (v.)	*-o*	ܐ		
2e p.	*-at*	◌ܰܬ	*-itu*	ܝܬܘ
1e p. (m.)	*-no*	ܢܐ	*-ina*	ܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*-ono*	◌ܳܢܐ		

In de derde en de eerste persoon enkelvoud wordt er onderscheid gemaakt tussen de mannelijke en de vrouwelijke vervoeging, maar in de tweede persoon enkelvoud niet. In het meervoud wordt er over het algemeen slechts één vorm gebruikt voor beide geslachten.

Bijvoorbeeld bij het werkwoord *domax* ܕܳܡܰܟ݂ "slapen", heeft de tegenwoordige tijd de volgende vervoegingen:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*domax*	ܕܳܡܰܟ݂	*dëmx**i***	ܕܶܡܟ݂ܝ
3e p. (v.)	*dëmx**o***	ܕܶܡܟ݂ܐ		
2e p.	*dëmx**at***	ܕܶܡܟ݂ܰܬ	*dëmx**itu***	ܕܶܡܟ݂ܝܬܘ
1e p. (m.)	*domax**no***	ܕܳܡܰܟ݂ܢܐ	*dëmx**ina***	ܕܶܡܟ݂ܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*dëmx**ono***	ܕܶܡܟ݂ܳܢܐ		

De klinker / *ë* ܶ / in de infinitief met *dëmx-* . ܕܶܡܟ heeft in vele werkwoorden de variant /*u* ܘ/ zoals in *goraš* ܓܳܪܰܫ „trekken“, *gurš-* ܓܘܪܫ:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*goraš*	ܓܳܪܰܫ	***gurši***	ܓܘܪܫܝ
3e p .(v.)	*gur**šo***	ܓܘܪܫܐ		
2e p.	*gur**šat***	ܓܘܪܫܰܬ	*gur**šitu***	ܓܘܪܫܝܬܘ
1e p. (m.)	*goraš**no***	ܓܳܪܰܫܢܐ	*gur**šina***	ܓܘܪܫܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*gur**šono***	ܓܘܪܫܳܢܐ		

Alle regelmatige werkwoorden vormen de infinitief van de tegenwoordige tijd op deze manier. Deze vormen worden o.a. in bijzinnen gebruikt, (dat wil zeggen na de conjunctie *d* ܕ), en om een wens of mogelijkheid uit te drukken:

*d **korax** cal cwodo*	Om werk te gaan zoeken	ܕܟܳܪܰܟ ܥܰܠ ܥܒܳܕܐ
*d **yolaf** u lišono*	Om de taal te leren	ܕܝܳܠܰܦ ܐܘ ܠܶܫܳܢܐ
*lašan d **noṭar** gušme*	Zodat hij voor zijn lichaam zorgt	ܠܰܫܰܢ ܕܢܳܛܰܪ ܓܘܫܡܶܗ
*mën d **lozam** elux*	Wat je (m.) maar nodig hebt	ܡܶܢ ܕܠܳܙܰܡ ܐܶܠܘܟ
*qay këbcat **yëlfat** Surayt?*	Waarom wil jij Surayt leren?	ܩܰܝ ܟܶܒܥܰܬ ܝܶܠܦܰܬ ܣܘܪܰܝܬ؟
*aydarbo **šoqal** mede*	Hoe hij iets koopt	ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܫܳܩܰܠ ܡܶܕܶܐ
*lo **dëmxina***	Wij moeten niet slapen	ܠܐ ܕܶܡܟܝܢܰܐ

Let op:

In het Surayt dient de infinitief van de tegenwoordige tijd, bijv.: *goraš* ܓܳܪܰܫ / *guršo* ܓܘܪܫܐ, *domax* ܕܳܡܰܟ / *dëmxo* ܕܶܡܟܐ, ook als infinitief te worden

gebruikt voor werkwoorden in de woordenschatten en latere lessen waaronder het respectievelijke werkwoord is te vinden.

b) Het werkwoord: tegenwoordige tijd en toekomende tijd

De klanken *ko-* ܟܳ en *gëd* ܓܶܕ bepalen de onbepaalde tijdsvorm van het werkwoord *goraš* ܓܳܪܰܫ. De klank *ko-* ܟܳ wordt toegevoegd aan het begin van het werkwoord in de tegenwoordige tijd en *gëd* ܓܶܕ in de toekomende tijd:

goraš	„trekken“	ܓܳܪܰܫ
kogoraš	hij trekt	ܟܳܓܳܪܰܫ
gëd *goraš*	hij zal trekken	ܓܶܕ ܓܳܪܰܫ

domax	„slapen“	ܕܳܡܰܟ݂
kodomax	hij slaapt	ܟܳܕܳܡܰܟ݂
gëd *domax*	hij zal slapen	ܓܶܕ ܕܳܡܰܟ݂

Voorbeelden van de tegenwoordige tijd:

u Afrem ***koloqe*** *b noše d kodacce*	Afrem ontmoet mensen die hij kent	ܐܘ ܐܰܦܪܶܡ ܟܳܠܳܩܶܐ ܒܢܳܫܶܐ ܕܟܳܝܕܰܥܶܗ
kokurxi *cal ḥdode*	Zij zoeken elkaar op	ܟܳܟܽܘܪܟ݂ܝ ܥܰܠ ܚܕܳܕܶܐ
u Afrem ***konofaq***	Afrem gaat erop uit	ܐܘ ܐܰܦܪܶܡ ܟܳܢܳܦܰܩ
mën ***kosaymitu*** *harke?*	Wat doen jullie hier?	ܡܶܢ ܟܳܣܰܝܡܺܝܬܘ ܗܰܪܟܶܐ؟
kocowadno *xud malfono*	Ik werk als leraar	ܟܳܥܳܒܕܢܐ ܟ݂ܘܕ ܡܰܠܦܳܢܐ
hënne ***kocayši*** *harke*	Zij wonen hier	ܗܶܢܶܐ ܟܳܥܰܝܫܝ ܗܰܪܟܶܐ

Voorbeelden van de toekomende tijd:

gëd yëlfat *Surayt?*	Jij zal Surayt leren?	ܓܶܕ ܝܶܠܦܰܬ ܣܘܪܰܝܬ؟
gëd korax *cal cwodo*	Hij zal op zoek gaan naar werk	ܓܶܕ ܟܳܪܰܟ݂ ܥܰܠ ܥܒܳܕܳܐ
aydarbo ***gëd šoqal*** *u bayto?*	Hoe zal hij het huis kopen?	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܓܶܕ ܫܳܩܰܠ ܐܘ ܒܰܝܬܳܐ؟
Afrem ***gëd yolaf*** *u lišono*	Afrem zal de taal leren	ܐܰܦܪܶܡ ܓܶܕ ܝܳܠܰܦ ܐܘ ܠܶܫܳܢܳܐ
hiya ***gëd nëṭro*** *gušma*	Zij zal voor haar lichaam zorgen	ܗܺܝܳܐ ܓܶܕ ܢܶܛܪܳܐ ܓܽܘܫܡܰܗ
gëd dëmxina *bi qelayto*	Wij zullen in de kamer slapen	ܓܶܕ ܕܶܡܟ݂ܺܝܢܰܢ ܒܺܝ ܩܶܠܰܝܬܳܐ

D 7.2 Leer de volgende woorden.

gušmo	*lichaam*	ܓܘܫܡܐ
nošo	*mens*	ܢܳܫܐ
basro	*vlees*	ܒܰܣܪܐ
garme	*botten*	ܓܰܪ̈ܡܐ
galdo	*huid*	ܓܰܠܕܐ
waride	*spieren*	ܘܰܪ̈ܝܕܐ
admo	*bloed*	ܐܰܕܡܐ
muḥo	*hersenen*	ܡܘܚܐ
rišo	*hoofd*	ܪܝܫܐ
falqe	*delen*	ܦܰܠ̈ܩܐ
gawo	*buik*	ܓܰܘܐ

drucone	*armen*	ܕܪ̈ܽܘܥܳܢܶܐ
raġle	*voeten, benen*	ܪ̈ܰܓܠܶܐ
skale	*skelet, geraamte*	ܣܟ̈ܰܠܶܐ
ḥaye	*leven*	ܚ̈ܰܝܶܐ
ḥaylo	*kracht*	ܚܰܝܠܐ
hadome du gušmo	*lichaamsdelen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܕܽܘ ܓܘܫܡܐ
hadome gawoye	*interne (binnenste) organen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܓܰܘ̈ܳܝܶܐ
hadome baroye	*externe (buitenste) organen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܒܰܪ̈ܳܝܶܐ
kewe	*ziektes*	ܟܐ̈ܒܶܐ
larwal	*buiten*	ܠܰܒܪܳܪ
lawġël	*binnen*	ܠܰܓܘܶܠ
rëġše	*zintuigen, gevoelens*	ܪ̈ܶܓܫܶܐ
ḥzoyo	*zien*	ܚܙܳܝܐ
šmoco	*horen*	ܫܡܳܥܐ
nqoḥo	*ruiken*	ܢܩܳܚܐ
gyošo	*voelen*	ܓܫܳܫܐ
ṭcomo	*proeven*	ܛܥܳܡܐ
muklo	*eten*	ܡܘܟܠܐ
štoyo	*drinken*	ܫܬܳܝܐ
lwošo	*aankleden*	ܠܒܳܫܐ

D 7.3 Welk antwoord is mogelijk?

Bi adno:	*Met het oor:*	ܒܝ ܐܕ݂ܢܐ
☐ košëmcina	.... *wij*	ܟܳܫܶܡܥܝܢܰܐ ☐
☐ koḥozina	.... *wij*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ ☐
☐ konëqḥina	.... *wij*	ܟܳܢܶܩܚܝܢܰܐ ☐

Bi cayno:	*Met het oog:*	ܒܝ ܥܰܝܢܐ
☐ košëmcina	.... *wij*	ܟܳܫܶܡܥܝܢܰܐ ☐
☐ koḥozina	.... *wij*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ ☐
☐ konëqḥina	.... *wij*	ܟܳܢܶܩܚܝܢܰܐ ☐
Bu nḥiro:	*Met de neus:*	ܒܘ ܢܚܝܪܐ
☐ košëmcina	.... *wij*	ܟܳܫܶܡܥܝܢܰܐ ☐
☐ koḥozina	.... *wij*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ ☐
☐ konëqḥina	.... *wij*	ܟܳܢܶܩܚܝܢܰܐ ☐
Bu lišono:	*Met de tong:*	ܒܘ ܠܫܳܢܐ
☐ koṭëcmina	.... *wij*	ܟܳܛܶܥܡܝܢܰܐ ☐
☐ kuxlina	.... *wij*	ܟܐܘܟ݂ܠܝܢܰܐ ☐
☐ kolëcsina	.... *wij*	ܟܳܠܶܥܣܝܢܰܐ ☐
Ban iḏe:	*Met de handen:*	ܒܰ ܐܝܕ̈ܐ
☐ koṭëcmina	.... *wij*	ܟܳܛܶܥܡܝܢܰܐ ☐
☐ kocawdina	.... *wij*	ܟܳܥܰܒܕܝܢܰܐ ☐
☐ kolëcsina	.... *wij*	ܟܳܠܶܥܣܝܢܰܐ ☐
Bac carše:	*Met de tanden:*	ܒܰܥ ܥܰܪ̈ܫܐ
☐ koṭëcmina	.... *wij*	ܟܳܛܶܥܡܝܢܰܐ ☐
☐ kuxlina	.... *wij*	ܟܐܘܟ݂ܠܝܢܰܐ ☐
☐ kolëcsina	.... *wij*	ܟܳܠܶܥܣܝܢܰܐ ☐
Bu lišono:	*Met de tong:*	ܒܘ ܠܫܳܢܐ
☐ komëjġolina	.... *wij*	ܟܳܡܶܓ̰ܓ݂ܳܠܝܢܰܐ ☐
☐ kuxlina	.... *wij*	ܟܐܘܟ݂ܠܝܢܰܐ ☐
☐ kolëcsina	.... *wij*	ܟܳܠܶܥܣܝܢܰܐ ☐
Bu femo:	*Met de mond:*	ܒܘ ܦܶܡܐ
☐ kuxlina	.... *wij*	ܟܐܘܟ݂ܠܝܢܰܐ ☐
☐ kodëmxina	.... *wij*	ܟܳܕܶܡܟ݂ܝܢܰܐ ☐
☐ koqaymina	.... *wij*	ܟܳܩܰܝܡܝܢܰܐ ☐

Bu femo:	*Met de mond:*	ܒܘ ܦܶܡܳܐ
☐ košotina	.... *wij*	ܟܳܫܳܛܺܝܢܰܐ ☐
☐ kodëmxina	.... *wij*	ܟܳܕܶܡܟ݂ܺܝܢܰܐ ☐
☐ koqaymina	.... *wij*	ܟܳܩܰܝܡܺܝܢܰܐ ☐
Bar rağle:	*Met de voeten:*	ܒܰܪ ܪ̈ܰܓ݂ܠܶܐ
☐ komalxina	.... *wij*	ܟܳܡܰܠܟ݂ܺܝܢܰܐ ☐
☐ kodëmxina	.... *wij*	ܟܳܕܶܡܟ݂ܺܝܢܰܐ ☐
☐ košotina	.... *wij*	ܟܳܫܳܛܺܝܢܰܐ ☐

D 7.4 Beantwoord de volgende vragen in het Surayt.

Ktaw aḥ ḥamšo rëğše du nošo.	*Schrijf de vijf zintuigen van de mens op.*	ܟܬ݂ܰܘ ܐܰܚ ܚܰܡܫܳܐ ܪ̈ܶܓ݂ܫܶܐ ܕܘ ܢܳܫܳܐ.
Ayna hadomo komdabar u gušmo?	*Welk orgaan stuurt het lichaam aan?*	ܐܰܝܢܰܐ ܗܰܕܳܡܳܐ ܟܳܡܕܰܒܰܪ ܐܘ ܓܘܫܡܳܐ؟
Me mën rakuto yo i skale?	*Waaruit is het skelet opgebouwd?*	ܡܶܐ ܡܶܢ ܪܰܟܘܬܳܐ ܝܳܐ ܐܝ ܣܟܰܠܶܐ؟
Mën wolito këtla i skale?	*Wat voor functie heeft het skelet?*	ܡܶܢ ܘܳܠܺܝܬ݂ܳܐ ܟܶܬܠܰܗ̇ ܐܝ ܣܟܰܠܶܐ؟
Mën wolito këtle u galdo?	*Wat voor functie heeft de huid?*	ܡܶܢ ܘܳܠܺܝܬ݂ܳܐ ܟܶܬܠܶܗ ܐܘ ܓܰܠܕܳܐ؟

Me kmo falqe rišoye rakiwo yo u gušmo w ayna ne?	*Uit hoeveel hoofdbestanddelen bestaat het lichaam?*	ܡܐ ܟܡܐ ܦ̈ܠܩܐ ܪ̈ܝܫܝܐ ܪܟܝܒܐ ܝܐ ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܘܐܝܢܐ ܢܐ؟

Mën yo d komkase u rišo?	*Wat bedekt het hoofd?*	ܡܢ ܝܐ ܕܟܡܟܣܐ ܐܘ ܪܝܫܐ؟

D 7.5 Maak van de volgende zinsdelen een correcte zin.

kul – kosaymo – yawmo – i Saro – duroše gušmonoye.	ܟܘܠ - ܟܣܝܡܐ - ܝܘܡܐ - ܐܝ ܣܪܐ - ܕܘܪ̈ܫܐ ܓܘܫܡܢܝܐ.
u Aday – kore – korohaṭ – bi šabto – tarte.	ܐܘ ܐܕܝ - ܟܪܐ - ܟܪܘܗܛ - ܒܝ ܫܒܬܐ - ܬܪ̈ܬܐ.
ban ide – csar ṣawcote – kit – w csar ṭafrote.	ܒܢ ܐܝ̈ܕܐ - ܥܣܪ ܨܘܥ̈ܬܐ - ܟܝܬ - ܘܥܣܪ ܛܦ̈ܪܬܐ.
kul – frëšto – hadomo du gušmo – këtle – wolito.	ܟܘܠ - ܦܪܝܫܬܐ - ܗܕܡܐ ܕܘ ܓܘܫܡܐ - ܟܐܬܠܗ - ܘܠܝܬܐ.
ad duroše – du gušmo – u muklo w u štoyo – u ḥulmono – komcawni.	ܐܕ ܕܘܪ̈ܫܐ - ܕܘ ܓܘܫܡܐ، - ܐܘ ܡܘܟܠܐ ܘܐܘ ܫܬܝܐ - ܐܘ ܚܘܠܡܢܐ - ܟܡܥܘܢܝ.

i skale – law waride – ḥaylo – kobo.	ܐܝ ܣܟܰܠܶܐ - ܠܰܘ ܘܰܪܺܝܕ݂ܶܐ - ܚܰܝܠܳܐ - ܟܳܐܒܳܐ.

u galdo – u gušmo – komkase – du čaket – bu šëkël.	ܐܘ ܓܰܠܕܳܐ - ܐܘ ܓܘܫܡܐ - ܟܽܘܡܟܰܣܶܐ - ܕܘ ܟ̰ܰܟܶܬ - ܒܘ ܫܶܟܶܠ.

D 7.6 Vertaal de volgende spreekwoorden met betrekking tot lichaamsdelen naar het Nederlands.

1. Lo mëjġolat, aš šurone këtte adne.		ܠܐ ܡܶܓ̰ܓ̰ܘܠܰܬ، ܐܰܫ ܫܘܪܳܢܶܐ ܟܶܬܬܶܐ ܐܰܕ݂ܢܶܐ.
2. U lišono lu moro komëjġal.		ܐܘ ܠܶܫܳܢܳܐ ܠܘ ܡܳܪܳܐ ܟܽܘܡܶܓ̰ܓ̰ܰܠ.
3. U rišo dlo koyaw, lo kolozam le šušefo.		ܐܘ ܪܺܫܳܐ ܕܠܳܐ ܟܳܝܰܘ، ܠܐ ܟܽܘܠܳܙܰܡܠܶܗ ܫܘܫܶܦ݂ܳܐ.
4. I Saro komëjġolo b tarte fotote.		ܐܝ ܣܳܪܳܐ ܟܽܘܡܶܓ̰ܓ̰ܘܠܳܐ ܒܬܰܪܬܶܐ ܦܳܬ݂ܳܬ݂ܶܐ.
5. U Aday komacbar nḥire b kul dukto.		ܐܘ ܐܳܕܰܝ ܟܽܘܡܰܥܒܰܪ ܢܚܺܝܪܶܗ ܒܟܽܘܠ ܕܽܘܟܬ݂ܳܐ.

6. Idote ġalabe komaxifi u cwodo.		ܐܝܼܕ̈ܳܬܐ ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܐ ܟܳܡܰܚܦܝ ܐܘ ܥܒܳܕܐ.

7. I cayno lo kosawco, hul dlo mëmloyo cafro.		ܐܝ ܥܰܝܢܐ ܠܐ ܟܳܣܰܘܥܐ، ܗܘܠ ܕܠܐ ܡܸܡܠܝܐ ܥܰܦܪܐ.

D 7.7 Vul telkens de correcte letter (ḏ - z ܕ – ܙ) in op de juiste plek.

ḥ_o	*één*	ܚ_ܐ
a_no	*oor*	ܐܼ_ܢܐ
_ux	*ga*	_ܘܟ
_ax	*ga*	_ܟ
mbay_arre	*zij hebben gehandeld*	ܡܒܰܝ_◌ܰܪ̈ܪܗ
kolo_am	*het is nodig*	ܟܳܠܶ_ܡ
i_o	*hand*	ܐܝ_ܐ
q_olo	*hals*	ܩ_ܠܐ
_awni	*zij kopen*	_ܘܢܝ
_abno	*tijd*	_ܒܢܐ
wari_o	*spier*	ܘܰܪܝ_ܐ
kë__e	*hij gaat*	ܟܸ_ܗ
ko_acce	*hij kent ze*	ܟܳ_ܥܟ̈ܗ
ko_awni	*zij kopen*	ܟܳ_ܘܢܝ
ḥ_o_e	*elkaar*	ܚ_ܐ
ko_ayri	*zij bezoeken*	ܟܳ_ܝܪܝ
maw_ac	*(dat) hij zich voorstelt*	ܡܰܘ_ܥ
ra_ën	*zij hebben geaccepteerd*	ܪܳ_ܢ

7.3 Cultuur 7

Uit het leven in Turabdin

In het oude vaderland waren de Arameeërs/Assyriërs gewend om zich anders te kleden dan in de westelijke diaspora. Ook in de zomer droeg men dikke kleding. Deze gewoonte heeft zowel een cultureel aspect alsmede de klimatologische condities in het oude vaderland. Als boeren zijnde moest men er goed op letten om in de zomer goed beschermd te zijn tegen de brandende zon. In Turabdin waste men zich vroeger in de regel slechts één keer per week, namelijk zaterdags, om dan fris en schoon gekleed aan de zondagse dienst te kunnen deelnemen.

In de dorpen van Turabdin waren geen artsen aanwezig die de hedendaagse geneeskunde praktiseerden. Deze artsen waren te vinden in de grotere steden als Midyat, Gziro of Mardin. In de dorpen waren mensen aanwezig, in plaats van de artsen, die als autodidacten traditionele geneeskunde uitoefenden en daarmee probeerden zieke mededorpsbewoners te helen. In het geval dat de behandeling geen resultaat zou hebben bij de patiënt, dan werd deze naar de volgende stad gebracht, bijvoorbeeld Midyat.

Ernstige ziekten zoals bijvoorbeeld kanker werden niet bij naam genoemd maar beschreef men als *kewo pis* “een boosaardige ziekte”.

7.4 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

admo	*bloed*	ܐܰܕܡܐ
adno, pl. adne, adnoṯe	*oor*	ܐܰܕܢܐ؛ ܐܰܕܢ̈ܐ، ܐܰܕܢܳܬ݂ܐ
aw	*of*	ܐܰܘ
ayna	*welk, welke*	ܐܰܝܢܰܐ
ayna ne	*welke zijn het*	ܐܰܝܢܰܐ ܢ̈ܐ
barko, pl. barkoṯe	*knie*	ܒܰܪܟܐ؛ ܒܰܪܟܳܬ݂ܐ
basro	*vlees*	ܒܰܣܪܐ
bëṯri	*achter het / de / een*	ܒܶܬ݂ܪܗ
cafro	*grond, zand*	ܥܰܦܪܐ
caksuno	*elleboog*	ܥܰܟܣܘܢܐ
cam ḥdode	*samen*	ܥܰܡ ܚ̈ܕܳܕܐ
carquwo	*hiel*	ܥܰܪܩܘܒܐ
caṭmo, pl. caṭmoṯe	*dijbeen*	ܥܰܛܡܐ؛ ܥܰܛܡܳܬ݂ܐ
cayno, pl. cayne, caynoṯe	*oog*	ܥܰܝܢܐ؛ ܥܰܝ̈ܢܐ، ܥܰܝܢܳܬ݂ܐ
cowad	*werken*	ܥܳܒܰܕ
csar (v.)	*tien*	ܥܣܰܪ
čaket	*jas*	ܓ̰ܰܟ̈ܶܬ
d howe	*(dat) hij wordt*	ܕܗܳܘ̈ܐ
d howina	*(dat) wij worden*	ܕܗܳܘܝܢܰܐ
dlo mena	*zonder haar*	ܕܠܐ ܡ̈ܢܰܗ
druco, pl. drucone	*arm*	ܕܪܘܥܐ؛ ܕܪܘܥܳܢ̈ܐ
dukṯo (v.)	*plaats*	ܕܘܟܬ݂ܐ
duroše gušmonoye (pl.)	*lichamelijke oefeningen*	ܕܘܪܳܫ̈ܐ ܓܘܫܡܳܢܳܝ̈ܐ
falqe (pl.)	*delen*	ܦܰܠ̈ܩܐ

falqe rišoye (pl.)	*hoofddelen*	ܦܰܠܩ̈ܶܐ ܪܺܫܳܝ̈ܶܐ
femo	*mond*	ܦܶܡܳܐ
fo̱to, pl. fo̱to̱te	*gezicht*	ܦܳܬܳܐ ، ܦܳܬܳܬ̈ܶܐ
frëšto (woli̱to)	*speciaal (functie)*	ܦܪܶܫܬܳܐ (ܘܳܠܺܝܬܳܐ)
galdo	*huid*	ܓܰܠܕܳܐ
garme (pl.)	*botten*	ܓܰܪ̈ܡܶܐ
gawo	*buik*	ܓܰܘܳܐ
gëd omarno	*ik zal zeggen*	ܓܶܕ ܐܳܡܰܪܢܳܐ
gëd ḥozina	*wij zullen zien*	ܓܶܕ ܚܳܙܶܝܢܰܢ
gušmo	*lichaam*	ܓܘܫܡܳܐ
gyošo	*voelen*	ܓܝܳܫܳܐ
hadome baroye	*externe (buitenste) delen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܒܰܪ̈ܳܝܶܐ
hadome du gušmo	*lichaamsdelen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܕܘ ܓܘܫܡܳܐ
hadome gawoye	*interne (binnenste) organen*	ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ ܓܰܘ̈ܳܝܶܐ
hani	*deze*	ܗܳܢܝ
harke	*hier*	ܗܳܪܟܶܐ
ḥa (m.)	*één*	ܚܰܐ
ḥa mah hadomani	*één van deze organen*	ܚܰܐ ܡܰܗ ܗܰܕ̈ܳܡܶܐ
ḥamšo (m.)	*vijf*	ܚܰܡܫܳܐ
ḥaye (pl.)	*leven*	ܚܰܝ̈ܶܐ
ḥaylo	*kracht*	ܚܰܝܠܳܐ
ḥulmono	*gezondheid*	ܚܘܠܡܳܢܳܐ
ḥzoyo	*zien*	ܚܙܳܝܳܐ
i̱do, pl. i̱de, i̱do̱te	*hand*	ܐܺܝܕܳܐ؛ ܐܺܝܕ̈ܶܐ، ܐܺܝܕܳܬ̈ܳܐ
inaqla	*indien*	ܐܶܢܳܩܠܰܐ
katfo, pl. katfo̱te	*schouder*	ܟܰܬܦܳܐ؛ ܟܰܬܦܳܬ̈ܳܐ
kayiwo	*ziek*	ܟܰܝܺܘܳܐ
kewe	*ziektes, aandoeningen*	ܟܶܐܒ̈ܶܐ

këtla	*zij heeft*	ܟܷܬܠܰܗ
kmo	*hoeveel*	ܟܡܐ
kobo	*zij geeft*	ܟܳܐܒܐ
kodëmxina	*wij slapen*	ܟܳܕܷܡܟܝܢܰܐ
koḥozina	*wij zien*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ
koḥozitu	*jullie zien*	ܟܳܚܳܙܝܬܘ
kolëcsina	*wij kauwen*	ܟܳܠܷܥܣܝܢܰܐ
kolozam	*het is noodzakelijk*	ܟܳܠܳܙܰܡ
komacbar	*hij brengt naar binnen*	ܟܳܡܰܥܒܰܪ
komalxina	*wij lopen*	ܟܳܡܰܠܟܝܢܰܐ
komaxifi	*vergemakkelijken*	ܟܳܡܰܟܝܦܝ
komcawni	*zij laten zien*	ܟܳܡܥܰܘܢܝ
komdabar	*hij stuurt, controleert*	ܟܳܡܕܰܒܰܪ
komëjġal	*hij spreekt*	ܟܳܡܷܓ̰ܓ̇ܰܠ
komëjġolina	*wij spreken*	ܟܳܡܷܓ̰ܓ̇ܳܠܝܢܰܐ
komëjġolo	*zij spreekt*	ܟܳܡܷܓ̰ܓ̇ܳܠܐ
komifalaġ	*het wordt opgedeeld*	ܟܳܡܝܦܰܠܰܓ̇
komkamli	*zij vervullen*	ܟܳܡܟܰܡܠܝ
komkase	*hij bedekt*	ܟܳܡܟܰܣܶܐ
konëqḥina	*wij ruiken*	ܟܳܢܷܩܚܝܢܰܐ
konëṭri	*zij beschermen*	ܟܳܢܷܛܪܝ
konoṭar	*hij beschermt*	ܟܳܢܳܛܰܪ
koqaymina	*wij staan op*	ܟܳܩܰܝܡܝܢܰܐ
korëhṭina	*wij rennen*	ܟܳܪܷܗܛܝܢܰܐ
korohaṭ	*hij rent*	ܟܳܪܳܗܰܛ
kosawco	*zij raakt verzadigd*	ܟܳܣܰܘܥܐ
kosaymo	*zij maakt, doet*	ܟܳܣܰܝܡܐ
košëmcina	*wij horen*	ܟܳܫܷܡܥܝܢܰܐ

košotina	*wij drinken*	ܟܳܫܳܬܝܢܰܐ
koṭëcmina	*wij proeven*	ܟܳܛܷܥܡܝܢܰܐ
kotën	*zij komen*	ܟܳܐܬܷܝܢ
koṭorën	*zij laten*	ܟܳܛܳܪܷܝܢ
koyaw	*(dat) het pijn doet*	ܟܳܝܰܘ
koyoraw	*hij groeit*	ܟܳܝܳܪܰܘ
kuxlina	*wij eten*	ܟܐܘܟܠܝܢܰܐ
laltaḥ	*onder, beneden*	ܠܰܠܬܰܚ
larwal	*buiten*	ܠܰܪܘܰܠ
lawġël	*binnen*	ܠܰܘܓܷܠ
layt	*er is niet, geen*	ܠܰܝܬ
lišono	*taal, tong*	ܠܝܫܳܢܐ
lo mëjġolat	*niet praten*	ܠܐ ܡܷܓܓܳܠܰܬ
lwošo	*kleding*	ܠܒܘܳܫܐ
mar	*zeg het maar (gebiedende wijs)*	ܡܰܪ
medone (pl.)	*dingen*	ܡܶܕܳܢܶܐ
mëmloyo	*(dat) het vol wordt*	ܡܷܡܠܳܝܐ
mitakiwi	*(dat) ze niet aangetast worden*	ܡܝܬܰܟܝܘܝ
moro	*eigen*	ܡܳܪܐ
muḥo	*hersenen*	ܡܘܚܐ
muklo	*eten*	ܡܘܟܠܐ
nafše	*hij (zich) zelf*	ܢܰܦܫܶܗ
nḥiro	*neus*	ܢܚܝܪܐ
nošo	*mens*	ܢܳܫܐ
nqoḥo	*ruiken*	ܢܩܳܚܐ
qdolo	*hals, nek*	ܩܕܳܠܐ
qoyat	*(dat) het aanstoot*	ܩܳܝܰܬ
raġlo, pl. raġle, raġlote	*voet, been*	ܪܰܓܠܐ؛ ܪܰܓܠܶܐ، ܪܰܓܠܳܬܶܐ

rakiwo yo	*hij bestaat uit*	ܪܟܝܒܐ ܝܐ
rakuto yo	*zij bestaat uit*	ܪܟܝܒܬܐ ܝܐ
rëğše (pl.)	*zintuigen, gevoelens*	ܪ̈ܓܫܐ
rëğše du nošo	*de menselijke zintuigen*	ܪ̈ܓܫܐ ܕܘ ܢܫܐ
rišo	*hoofd*	ܪܝܫܐ
sacro	*haren*	ܣܥܪܐ
šoqo, pl. šoqe	*onderbeen*	ܫܩܐ؛ ܫ̈ܩܐ
skale (v.)	*skelet, geraamte*	ܣܩܠܐ (ܐܬ)
ṣadro	*borst*	ܨܕܪܐ
ṣawco, pl. ṣawco<u>t</u>e	*vinger*	ܨܒܥܐ؛ ܨܒ̈ܥܬܐ
šab<u>t</u>o	*week*	ܫܒܬܐ
šëkël	*soort*	ܫܟܠ
šmoco	*horen*	ܫܡܥܐ
štoyo	*drinken*	ܫܬܝܐ
šurone (pl.)	*wanden, muren*	ܫܘܪ̈ܢܐ
šušefo (v.)	*doek*	ܫܘܫܦܐ (ܐܬ)
tarte kore	*twee keer*	ܬܪ̈ܬܐ ܟ̈ܪܐ
ṭafro<u>t</u>e (pl.)	*nagels*	ܛܦܪ̈ܬܐ
ṭcomo	*proef*	ܛܥܡܐ
ucdo	*nu*	ܐܘܥܕܐ
wari<u>d</u>e (pl.)	*spieren*	ܘܪ̈ܝܕܐ
woli<u>t</u>o	*taak, functie*	ܘܠܝܬܐ
zcuro	*jongen, klein*	ܙܥܘܪܐ
zcurto	*meisje, kleintje*	ܙܥܘܪܬܐ

HËRGO

8

ܚ

DE TIJD

ܐܘ ܙܰܒܢܐ

U zabno

In deze les leren we

- *omgaan met de klok en de tijden.*
- *tellen.*
- *omgaan met onze vrije tijd.*

ܐܝ ܣܳܥܬܐ ܘܐܝ ܡܥܡܘܣ ܒܡܶܢܝ̈ܳܢܐ ܝ̈ܐ.

ܗܳܐ ܙܰܒܢܐ ܟܙܰܒܢܐ ܦܳܝܫ ܟܘܡ ܡܝܽܘܬܐ ܥܠ ܫܘܩܐ، ܥܠ ܫܘܓܠܐ ܐܘ ܠܡܕܪܫܐ ܡܬܪܐ.

ܘܡܣܝܒܠ ܢܘܡܘ ܕܒܪܘܬܐ ܝܐ.

ܐܳܢܳܐ ܐܳܘܳܠܐ ܟܳܫܚܠܳܐ ܝ̈ܐ، ܠܐ ܟܽܡܳܟܪܡ ܕܟܳܘܶܐ.

ܟܳܡܡ ܕܡܡܰܡܣ ܐܘ ܡܡܰܕܳܠܗ ܐܘ ܒܝܬܐ ܟܡܣܡܬܐ، ܟܡܡܣ ܗܘܬܐ ܟܘܡ ܡܝܽܘܬܐ ܕܐܝܼܬ ܠܗ ܫܢܬܐ.

I Saro w i Šmuni jirane ne.	*Saro en Šmuni zijn buren.*
Me zabno l zabno konëfqi cam ḥḏoḏe li šuqo, lu sḥoyo aw l mede ḥreno.	*Van tijd tot tijd gaan ze samen naar de stad, zwemmen of iets anders doen.*
Ramḥël yawme dë cruto yo.	*Morgen is het vrijdag.*
At tarte baṭile ne, lo kolozam d cawdi.	*Beiden hebben vrij, zij hoeven niet te werken.*
Lašan d mašafci u yawmatte u xalyo basimo, kosaymi wacdo cam ḥḏoḏe d ëzzën lu sḥoyo.	*Om te genieten van hun vrije dag, spreken ze af om te gaan zwemmen.*

8.1 Een zwemexcursie

ܡܲܫܛܐ ܠܘ ܣܚܘܝܐ

ܣܲܪܐ: ܫܡܘܢܝ، ܡܶܢ ܓܶܕ ܣܲܡܬܶܗ ܩܲܝܛܐ؟ ܝܲܘܡܲܬܶܗ ܚܐܪ̈ܐ ܠܘ ܣܚܝܐ.

ܫܡܘܢܝ: ܐܲܡܢ ܕܝܠܐ ܟ݂ܘܐ ܡܐ. ܟܲܠܟܝ ܚܕܳܐ ܓܶܗܘܡܐ.

ܫܡܘܢܝ: ܐܝ ܗܘܳܐ ܐܲܝܢܘܒܐ ܡܐ؟

ܣܲܪܐ: ܐܝ ܗܘܳܐ ܟ݂ܘܐܐ ܡܐ. ܓܶܕ ܗܘܐ ܡܢܟܢܐ ܘܓܶܗܢܝ (25) ܕܲܪ̈ܓܐ.

ܫܡܘܢܝ: ܐܝ ܣܲܢܐ ܟܶܪ ܒܟܐ ܓܐܒܟܲܗ ܐܝܢܳܐ؟

ܣܲܪܐ: ܒܟܶܗ ܢܟܢܐ ܐܝܢܳܐ. ܟܲܗ ܒܣܲܢ ܟ݂ܘܐ ܡܐ؟

ܫܡܘܢܝ: ܐ، ܟ݂ܘܐ ܡܐ. ܡܶܢ ܓܶܕ ܣܲܟܡܝܢܐ ܐܘ ܢܘܟܐ ܒܘܟܗ ܠܐܟܐ؟

ܣܲܪܐ: ܓܶܕ ܣܘܚܢܐ، ܓܶܕ ܣܲܟܡܣܝܢܐ، ܓܶܕ ܡܠܝܢܐ ܩܚܘܐ ܘܦܠܓܗ ܕܢܘܟܐ ܟܲܦ ܐܝ ܣܲܢܐ ܠܐܘܒܣܲܢ ܘܦܠܓܗ ܓܶܕ ܡܲܒܢܝܢܐ. ܗܘܓܐ ܓܶܕ ܡܦܲܠ ܐܘ ܢܘܟܝܪ.

ܫܡܘܢܝ: ܡܫܢܐ. ܟܶܪ ܒܟܐ ܓܐܒܟܲܗ ܕܘܒܢܝܢܐ؟

ܣܲܪܐ: ܟܲܦ ܐܝ ܣܲܢܐ ܐܘܒܟܗ، ܐܘܒܟܗ ܘܦܠܓܗ. ܡܠܟܡ ܡܣܝܕܘܢܐ ܐܝ ܣܟܡܟܠܐ، ܡܣܝܕܗ ܕܘ ܐܘܝ ܟܲܡ ܡܓ ܡܐܠܐ ܣܘ ܒܘܐ.

ܫܡܘܢܝ: ܛܪ̈ܘܐ ܗ̱ܘ ܒܐܚܪܬܐ. ܠܝܬ ܡܛܪܐ.
ܣܵܪܐ: ܐܘܡܬܐ ܓܪܘܣܬܐ ܡܢ ܟܠ ܡܫܡܫܠܗ؟ ܐܟܘ ܡܠܝܬܐ ܡܣܘܐ ܗܝܢ.
ܫܡܘܢܝ: ܚܝܢܐ، ܐܝܟܐ ܐܘ ܐܝܟܢ ܟܠܠܗ ܘܚܕܐ ܐܘ ܡܚܕܐ ܒܫܡܫܐ، ܟܠ ܐܠܗܐ.
ܣܵܪܐ: ܡܫܝܪܐ، ܦܫ ܒܫܠܡܐ، ܗܘܘ ܠܐ ܐܘܪܚܘܬܐ.
ܫܡܘܢܝ: ܐܝܟ ܒܫܠܡܐ.

Mazlo lu sḥoyo

Saro: Šmuni, mën gëd saymat ramḥël? D ëbcat kiban ëzzan lu sḥoyo.	***Saro*** *: Šmuni, wat ga jij morgen doen? Als je wilt, kunnen we gaan zwemmen.*
Šmuni: Ašër rënyo ṭawwo yo. Latli mede lë syomo.	***Šmuni****: Dat is een goed idee. Ik heb niets te doen.*
Šmuni: I hawa aydarbo yo?	***Šmuni****: Hoe is het weer?*
Saro: I hawa ṭawto yo. Gëd huyo ḥamšo w cësri (25) darġe.	***Saro****: Het weer is goed. Het zal 25 graden worden.*
Šmuni: I saca bak kmo këbcat ëzzan?	***Šmuni****: Hoe laat wil jij dat wij gaan?*
Saro: Kiban ḥeloyo ëzzan. Bac csar ṭawwo yo?	***Saro****: We kunnen vroeg gaan. Is tien uur goed?*
Šmuni: E, ṭawwo yo. Mën gëd saymina u yawmo kule tamo?	***Šmuni****: Ja, dat is goed. Wat gaan we daar de hele dag doen?*
Saro: Gëd soḥina, gëd mšamsina, gëd šotina qaḥwa w falge d yawmo laf i saca tracsar w falge gëd macrina. Hawxa gëd šofac u yawmayḏan.	***Saro****: We gaan zwemmen , zonnebaden, koffie drinken en tussen de middag rond 12:30 uur gaan we lunchen. Dus zo gaat onze dag voorbij.*
Šmuni: Šafiro. Bak kmo këbcat ducrina?	***Šmuni****: Prachtig. Hoe laat wil jij dat wij terug komen?*

Saro: Laf i saca arbac, arbac w falge. Kolozam mḥaḏrono i ḥšamto, miḏe du Aday baš šeṯ koṯe mu cwodo.	***Saro***: *Rond vier uur, half vijf. Ik moet het avondeten voorbereiden, omdat Aday om zes uur van zijn werk komt.*
Šmuni: Ṭrowe xud këbcat. Layt qëṭro.	***Šmuni***: *Ok , zoals je wilt. Geen probleem.*
Saro: Adyawma caṣriye mën gëd saymitu? Toxu šotina qaḥwa sidan.	***Saro***: *Wat gaan jullie vanavond doen? Kom bij ons koffie drinken.*
Šmuni: Ḥozina, iḏa u Afrem latle wacde aw mede lë syomo, gëd oṯina.	***Šmuni***: *Eens kijken, als Afrem geen afspraken heeft of iets anders te doen heeft, komen we.*
Saro: Šafiro, fëš bë šlomo, hul adcaṣriye.	***Saro***: *Goed, tot vanavond.*
Šmuni: Zax bë šlomo.	***Šmuni***: *Tot vanavond.*

D 8.1 Lees de tekst van dit hoofdstuk nogmaals grondig door!

8.2 Grammatica 8

a) Het werkwoord: de verleden tijd

In de verleden tijd is het belangrijk om onderscheid te maken tussen overgankelijke en onovergankelijke werkwoorden. Overgankelijke werkwoorden zijn werkwoorden die een lijdend voorwerp kunnen hebben zoals *goraš / gurš- (grëš-)* (ܓܪܶܫ) ܓܘܪܫ :ܓܳܪܰܫ "iets trekken". Onovergankelijke werkwoorden hebben geen lijdend voorwerp, zoals *domax / dëmx- (damëx-)* (ܕܡܶܟ݂) ܕܘܡܟ݂ :ܕܳܡܰܟ݂) "slapen".

De basis van de verleden tijd (eenvoudige verleden tijd) heeft bij overgankelijke werkwoorden slechts één vorm, bijvoorbeeld *grëš* -ܓܪܶܫ „trekken". Onovergankelijke werkwoorden hebben twee vormen, *damëx- / damix* -ܕܡܺܟ݂ : ܕܡܶܟ݂-: "slapen".

1. Overgankelijke werkwoorden

Bij overgankelijke werkwoorden worden voor de bepaling van de personen, de volgende achtervoegsels aan de basis *grëš-* ܓܪܫ- toegevoegd.

Enkelvoud			Meervoud	
3e p. (m.)	*-le*	-ܠܗ	-Ke	◌ܗ
3e p. (v.)	*-la*	-ܠܗ		
2e p. (m.)	*-lux*	-ܠܘܟ	*-xu*	ܟܘܢ
2e p. (v.)	*-lax*	-ܠܟܝ		
1e p.	*-li*	-ܠܝ	*-lan*	ܠܢ

De 3e persoon meervoud houdt in dat de laatste medeklinker van de stam verdubbeld wordt en dat er een *–e* aan wordt toegevoegd. Zodoende staat /K/ hier symbool voor elke willekeurige medeklinker. In het geval van *grëš-* ܓܪܫ- wordt de 3e persoon meervoudsvorm *grëšše* ܓܪܫܫܗ "zij trokken".

In tegenstelling tot bij de tegenwoordige en de toekomende tijd, wordt er bij overgankelijke werkwoorden in de verleden tijd niet in de eerste, maar in de tweede en derde persoon enkelvoud onderscheid gemaakt tussen de mannelijke en vrouwelijke vorm.

De vervoeging van de verleden tijd van overgankelijke werkwoorden ziet er als volgt uit:

Enkelvoud	3. P. (m.)	***grëšle***	hij trok	ܓܪܫܠܗ
	3. P. (v.)	***grëšla***	zij trok	ܓܪܫܠܗ
	2. P. (m.)	***grëšlux***	jij trok	ܓܪܫܠܘܟ
	2. P. (v.)	***grëšlax***	jij trok	ܓܪܫܠܟܝ
	1. P.	***grëšli***	ik trok	ܓܪܫܠܝ
Meervoud	3. P.	***grëšše***	zij trokken	ܓܪܫܫܗ
	2. P.	***grëšxu***	jullie trokken	ܓܪܫܟܘܢ
	1. P.	***grëšlan***	zij trokken	ܓܪܫܠܢ

Voorbeelden voor de verleden tijd van overgankelijke werkwoorden:

*Saro **zwënla** čanṭa*	Saro heeft een tas gekocht	ܣܳܪܐ ܙܘܶܢܠܳܗ ܟ̰ܰܢܛܳܐ
*hënne **nqëlle** lu bayto ḥaṯo*	zij zijn naar het nieuwe huis verhuisd	ܗܶܢܶܐ ܢܩܶܠܠܶܗ ܠܘ ܒܰܝܬܐ ܚܰܬܐ
šrëḥle** u mede dë **ršëmle	hij heeft uitgelegd wat hij heeft getekend	ܫܪܶܚܠܶܗ ܐܘ ܡܶܕܶܐ ܕܪܫܶܡܠܶܗ
*u aršitakt **ršëmle** plan*	de architect heeft een plattegrond getekend	ܐܘ ܐܰܪܫܝܬܰܟܬ ܪܫܶܡܠܶܗ ܦܠܰܢ
*u Aday **ftëḥle** rastorant*	Aday heeft een restaurant ge-opend	ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܦܬܶܚܠܶܗ ܪܰܣܛܘܪܰܢܬ

2. Onovergankelijke werkwoorden

Bij onovergankelijke werkwoorden worden voor de bepaling van de persoon in enkelvoud en meervoud, de volgende achtervoegsels aan de basis *damëx-* ܕܡܶܟ݂-/*damix-* ܕܡܺܟ݂- toegevoegd.

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	--	-	*-i*	ܝ
3e p. (v.)	*-o*	ܐ		
2e p.	*-at*	ܰܬ	*-itu*	ܝܬܘ
1e p. (m.)	*-no*	ܢܐ		
1e p. (v.)	*-ono*	ܳܢܐ	*-ina*	ܝܢܐ

Deze achtervoegsels corresponderen met die uit de tegenwoordige tijd (zie Grammatica 7a). Derhalve wordt hier, net als in de tegenwoordige tijd, alleen in de eerste en derde persoon enkelvoud onderscheid gemaakt tussen de mannelijke en vrouwelijke vorm.

In verband met de achtervoegsels van de onovergankelijke werkwoorden vervormt de verleden tijd bij bijvoorbeeld *damëx* ܕܰܡܶܟ݂ /*damix-* ܕܰܡܝܟ݂ „slapen“ tot het volgende:

Enkelvoud	3e p. (m.)	*damëx*	hij sliep	ܕܰܡܶܟ݂
	3e p. (v.)	*damix**o***	zij sliep	ܕܰܡܝܟ݂ܐ
	2e p.	*damix**at***	jij sliep	ܕܰܡܝܟ݂ܰܬ
	1e p. (v.)	*damëx**no***	ik sliep	ܕܰܡܶܟ݂ܢܐ
	1e p. (m.)	*damix**ono***	ik sliep	ܕܰܡܝܟ݂ܽܘܢܐ
Meervoud	3e p.	*damix**i***	zij sliepen	ܕܰܡܝܟ݂ܝ
	2e p.	*damix**itu***	jullie sliepen	ܕܰܡܝܟ݂ܝܬܘ
	1e p.	*damix**ina***	wij sliepen	ܕܰܡܝܟ݂ܝܢܰܐ

Voorbeelden voor de verleden tijd bij onovergankelijke werkwoorden:

šafëc *mëdde d šato*	Er is een periode van een jaar verstreken	ܫܰܦܶܥ ܡܶܕܕܐ ܕܫܰܢܬܐ
šamici *i tašcito*	Zij hebben het verhaal gehoord	ܫܰܡܝܥܝ ܐܝ ܬܰܫܥܝܬܐ
ayko ***yalifat*** *Holandoyo?*	Waar heb jij Nederlands geleerd?	ܐܰܝܟܐ ܝܰܠܝܦܰܬ ܗܘܠܰܢܕܳܝܐ؟
qadër *maxlaṣ ruḥe*	Hij heeft zich kunnen redden	ܩܰܕܶܪ ܡܰܟ݂ܠܰܨ ܪܘܚܶܗ
aḥna ***yalifina*** *u lišono*	Wij hebben de taal geleerd	ܐܰܚܢܰܐ ܝܰܠܝܦܝܢܰܐ ܐܘ ܠܫܳܢܐ

b) De getallen

De telwoorden voor de primaire getallen en de rangtelwoorden in dit hoofdstuk worden in de paragraaf “getallen – Bnoyo ܒܢܝܐ” behandeld. Het is van belang om rekening te houden met het feit dat de primaire getallen en de rangtelwoorden van 1-10 elk een vrouwelijke en een mannelijke vorm hebben. De vrouwelijke vorm staat voor een vrouwelijk zelfstandig naamwoord en de mannelijke voor een mannelijk zelfstandig naamwoord. Vanaf twee staat het getelde altijd in het meervoud:

1. Primaire getallen:

Vrouwelijk			Mannelijk		
ḥdo atto	één vrouw	ܚܕܐ ܐܢ̱ܬܬܐ	*ḥa gawro*	één man	ܚܕ ܓܰܒܪܐ
tarte niše	twee vrouwen	ܬܪ̈ܬܝܢ ܢܫ̈ܐ	*tre gawre*	twee mannen	ܬܪ̈ܝܢ ܓܰܒܪ̈ܐ
tlët niše	drie vrouwen	ܬܠܶܬ ܢܫ̈ܐ	*tloṯo gawre*	drie mannen	ܬܠܳܬܐ ܓܰܒܪ̈ܐ

De getallenreeks 21-29, 31-39, 41-49 etc. wordt, net als in het Nederlands, gevormd door één + en + tiental: *ḥa w cësri* ܚܕ ܘܥܶܣܪܝܢ „één-en-twintig“. Daarom wordt er bij deze getallen onderscheid gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke vormen al naar gelang het geslacht van hetgeen wordt geteld.

2. Rangtelwoorden:

Bij de rangtelwoorden, eerste / tweede etc., kent het Surayt alleen een algemene reeks met *d* ܕ+ *lidwoord* (zie Grammatica 3a) voor alle getallen en een beperkte reeks voor de getallen 1-10. Beide rijen staan hieronder.

8.3 Het tellen

Bnoyo ܒܢܳܝܐ

1. Primaire getallen

1 – 10	Mannelijk	Vrouwelijk
1	ܚܰܕ	ܚܕ݂ܐ
	ḥa	ḥdo
2	ܬܪ̈ܶܐ	ܬܰܪ̈ܬܶܐ
	tre	tarte
3	ܬܠܳܬܐ	ܬܠܶܬ
	tloṯo	tlëṯ
4	ܐܰܪܒܥܐ	ܐܰܪܒܰܥ
	arbco	arbac
5	ܚܰܡܫܐ	ܚܰܡܶܫ
	ḥamšo	ḥammëš
6	ܐܶܫܬܐ	ܫܶܬ
	ëšto	šeṯ
7	ܫܰܒܥܐ	ܫܒܰܥ
	šawco	šwac
8	ܬܡܰܢܝܐ	ܬܡܳܢܶܐ
	tmanyo	tmone
9	ܬܶܫܥܐ	ܬܫܰܥ
	tëšco	tšac
10	ܥܰܣܪܐ	ܥܣܰܪ
	casro	csar

2. Rangtelwoorden

1 – 10	Mannelijk	Vrouwelijk
eerste	ܩܰܡܳܝܳܐ : ܕܘ ܚܰܐ	ܩܰܡܰܝܬܳܐ : ܕܝ ܚܕܳܐ
	qamoyo / du ḥa	qamayto / di ḥḏo
tweede	ܬܪܰܝܳܢܳܐ : ܕܰܬ ܬܪܶܐ	ܬܪܰܝܳܢܺܝܬܳܐ : ܕܰܬ ܬܰܪܬܶܐ
	trayono / dat tre	trayoniṯo / dat tarte
derde	ܬܠܺܝܬܳܝܳܐ : ܕܰܬ ܬܠܳܬܳܐ	ܬܠܺܝܬܰܝܬܳܐ : ܕܰܬ ܬܠܶܬ
	tliṯoyo / dat tloṯo	tliṯayto / dat tlëṯ
vierde	ܪܒܺܝܥܳܝܳܐ : ܕܰܢ ܐܰܪܒܥܳܐ	ܪܒܺܝܥܰܝܬܳܐ : ܕܰܢ ܐܰܪܒܰܥ
	rbicoyo / dan arbco	rbicayto / dan arbac
vijfde	ܚܡܺܝܫܳܝܳܐ : ܕܰܚ ܚܰܡܫܳܐ	ܚܡܺܝܫܰܝܬܳܐ : ܕܰܚ ܚܰܡܶܫ
	ḥmišoyo / daḥ ḥamšo	ḥmišayto / daḥ ḥammëš
zesde	ܫܬܺܝܬܳܝܳܐ : ܕܰܢ ܐܶܫܬܳܐ	ܫܬܺܝܬܰܝܬܳܐ : ܕܰܫ ܫܶܬ
	štiṯoyo / dan ešto	štiṯayto / daš šeṯ
zevende	ܫܒܺܝܥܳܝܳܐ : ܕܰܫ ܫܰܘܥܳܐ	ܫܒܺܝܥܰܝܬܳܐ : ܕܰܫ ܫܘܰܥ
	šbicoyo / daš šawco	šbicayto / daš šwac
achtste	ܬܡܺܝܢܳܝܳܐ : ܕܰܬ ܬܡܰܢܝܳܐ	ܬܡܺܝܢܰܝܬܳܐ : ܕܰܬ ܬܡܳܢܶܐ
	tminoyo / dat tmanyo	tminayto / dat tmone
negende	ܬܫܺܝܥܳܝܳܐ : ܕܰܬ ܬܶܫܥܳܐ	ܬܫܺܝܥܰܝܬܳܐ : ܕܰܬ ܬܫܰܥ
	tšicoyo / dat tëšco	tšicayto / dat tšac
tiende	ܥܣܺܝܪܳܝܳܐ : ܕܰܥ ܥܰܣܪܳܐ	ܥܣܺܝܪܰܝܬܳܐ : ܕܰܥ ܥܣܰܪ
	csiroyo / dac casro	csirayto / dac csar

3. Primaire getallen vanaf 11

11	ܚܕܥܣܪ	ḥḏacsar	40	ܐܪܒܥܝܢ	arbci
12	ܬܪܥܣܪ	tracsar	50	ܚܡܫܝܢ	ḥamši
13	ܬܠܬܥܣܪ	tloṯacsar	60	ܐܫܬܝܢ	ěšti
14	ܐܪܒܥܣܪ	arbacsar	70	ܫܒܥܝܢ	šawci
15	ܚܡܫܥܣܪ	ḥamšacsar	80	ܬܡܢܝܢ	tmoni
16	ܐܫܬܥܣܪ	ěštacsar	90	ܬܫܥܝܢ	těšci
17	ܫܒܥܣܪ	šwacsar	100	ܡܐܐ	mo
18	ܬܡܢܥܣܪ	tmonacsar	200	ܡܐܬܝܢ	maṯe
19	ܬܫܥܣܪ	tšacsar	300	ܬܠܬܡܐܐ	tlěṯmo
20	ܥܣܪܝܢ	cěsri	1000	ܐܠܦܐ	alfo
30	ܬܠܬܝܢ	tleṯi	1000000	ܡܠܝܘܢ	mělyun

4. Rangtelwoorden vanaf 11

11	ܕܰܚ ܚܕܰܥܣܰܪ	daḥ ḥdacsar	*elfde*	40	ܕܰܢ ܐܰܪܒܥܝ	dan arbci	*veertigste*
12	ܕܰܬ ܬܪܰܥܣܰܪ	dat tracsar	*twaalfde*	50	ܕܰܚ ܚܰܡܫܝ	daḥ ḥamši	*vijftigste*
13	ܕܰܬ ܬܠܳܬܰܥܣܰܪ	dat tloṯacsar	*dertiende*	60	ܕܰܢ ܐܶܫܬܝ	dan ëšti	*zestigste*
14	ܕܰܢ ܐܰܪܒܰܥܣܰܪ	dan arbacsar	*veertiende*	70	ܕܰܫ ܫܰܘܥܝ	daš šawci	*zeventigste*
15	ܕܰܚ ܚܰܡܫܰܥܣܰܪ	daḥ ḥamšacsar	*vijftiende*	80	ܕܰܬ ܬܡܳܢܝ	dat tmoni	*tachtigste*
16	ܕܰܢ ܐܶܫܬܰܥܣܰܪ	dan ëštacsar	*zestiende*	90	ܕܰܬ ܬܶܫܥܝ	dat tëšci	*negentigste*
17	ܕܰܫ ܫܘܰܥܣܰܪ	daš šwacsar	*zeventiende*	100	ܕܰܡ ܡܐ	dam mo	*honderdste*
18	ܕܰܬ ܬܡܳܢܰܥܣܰܪ	dat tmonacsar	*achttiende*	200	ܕܰܡ ܡܰܬ̈ܐ	dam maṯe	*tweehonderdste*

19	ܕܰܐܬ ܬܫܰܥܣܰܪ	300	ܕܰܐܬ ܬܠܶܬܡܐ
	dat tšacsar		dat tlëṯmo
	negentiende		*driehonderdste*
20	ܕܰܐܟ ܥܶܣܪܝ	1000	ܕܰܐܢ ܐܰܠܦܐ
	dac cësri		dan alfo
	twintigste		*duizendste*
30	ܕܰܐܬ ܬܠܳܬܝ	1000000	ܕܘ ܡܶܠܝܘܢ
	dat tleṯi		du mëlyun
	dertigste		*miljoenste*

8.4 De klok

I šocṯo ܐܝ ܫܘܥܬܐ

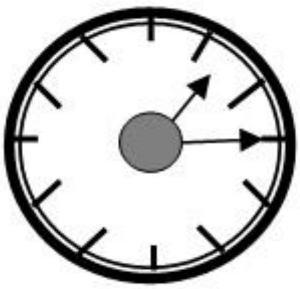	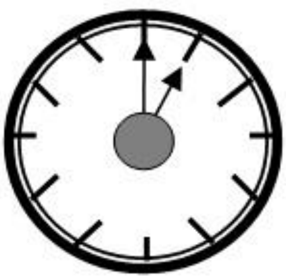
ܐܝ ܣܰܥܰܐ ܚܕܐ ܘܪܘܥܐ ܝܐ.	ܐܝ ܣܰܥܰܐ ܚܕܐ ܝܐ.
I saca ḥḏo w ruco yo.	I saca ḥḏo yo.
Het is kwart over één.	*Het is één uur.*

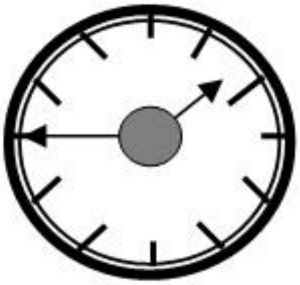

ܐܝ ܣܥܐ ܬܪܬܐ ܢܩܨ ܪܘܒܥܐ ܝܐ.

I saca tarte noqëṣ ruco yo.

Het is kwart voor twee.

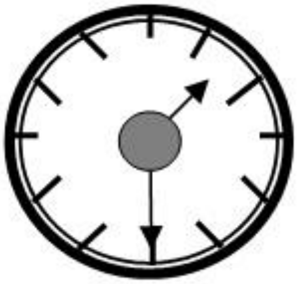

ܐܝ ܣܥܐ ܚܕܐ ܘܦܠܓܗ ܝܐ.

I saca ḥḏo w falge yo.

Het is half twee.

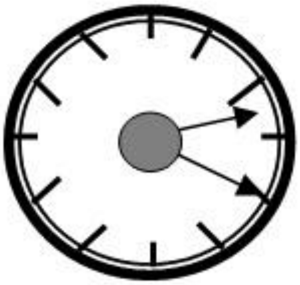

ܐܝ ܣܥܐ ܬܪܬܐ ܘܥܣܪܝ ܕܩܩܬ ܝܐ.

I saca tarte w cësri daqqat yo.

Het is tien (minuten) voor half drie.

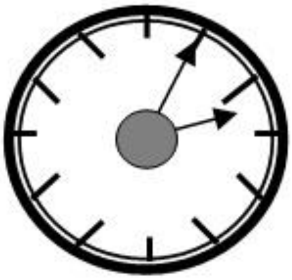

ܐܝ ܣܥܐ ܬܪܬܐ ܘܚܡܫܐ ܕܩܩܬ ܝܐ.

I saca tarte w ḥammëš daqqat yo.

Het is vijf (minuten) over twee.

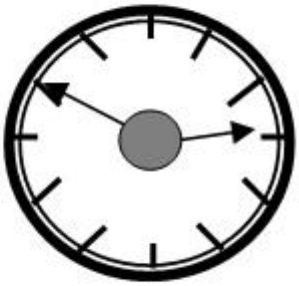

ܐܝ ܣܥܐ ܬܠܬ ܢܩܨ ܥܣܪ ܕܩܩܬ ܝܐ.

I saca tlëṯ noqëṣ csar daqqat yo.

Het is tien (minuten) voor drie.

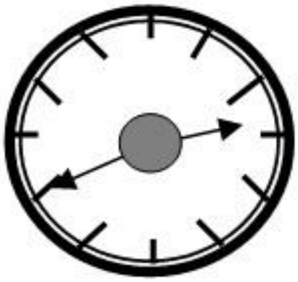

ܐܝ ܣܥܐ ܬܠܬ ܢܩܨ ܥܣܪܝ ܕܩܩܬ ܝܐ.

I saca tlëṯ noqëṣ cësri daqqat yo.

Het is tien (minuten) over half drie.

D 8.2 Leer de volgende woorden.

saca / šocṯo	*uur, klok*	ܣܰܥܰܐ : ܫܳܥܬܐ
zabno	*tijd*	ܙܰܒܢܐ
falgo	*half*	ܦܰܠܓܐ
ruco	*kwartier*	ܪܘܥܐ
daqqa / qaṭënto	*minuut*	ܕܰܩܰܐ : ܩܰܛܷܢܬܐ
daqqat / qaṭinoṯe	*minuten*	ܕܰܩܰܬ : ܩܰܛܝܢܳܬ̈ܐ
ṣaniye / rfofo	*seconde*	ܨܰܢ̈ܝܐ : ܪܦܳܦܐ
ṣaniyat / rfofe	*seconden*	ܨܰܢܝܰܬ : ܪܦܳܦ̈ܐ
noqëṣ	*voor*	ܢܳܩܷܨ
adyawma	*vandaag*	ܐܰܕܝܰܘܡܰܐ
bnoyo	*tellen*	ܒܢܳܝܐ
raqme	*cijfers, getallen*	ܪܰܩ̈ܡܐ
aṯmël	*gisteren*	ܐܰܬܡܷܠ
ramḥël	*morgen*	ܪܰܡܚܷܠ
ṣafro	*morgen, ochtend*	ܨܰܦܪܐ
falge d yawmo	*middag*	ܦܰܠ̈ܓܗ ܕܝܰܘܡܐ
caṣriye / ramšo	*avond*	ܥܰܨܪ̈ܝܐ : ܪܰܡܫܐ
lalyo	*nacht*	ܠܰܠܝܐ
adṣafro	*vanmorgen*	ܐܰܕܨܰܦܪܐ
adfalge d yawmo	*vanmiddag*	ܐܰܕܦܰܠ̈ܓܗ ܕܝܰܘܡܐ
adcaṣriye	*vanavond*	ܐܰܕܥܰܨܪ̈ܝܐ
adlalyo	*vannacht*	ܐܰܕܠܰܠܝܐ

D 8.3 Hoe laat is het?
Antwoord in het Surayt.

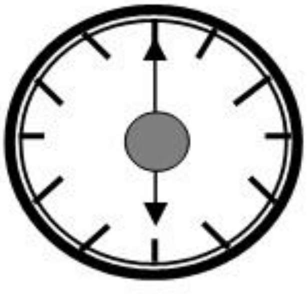

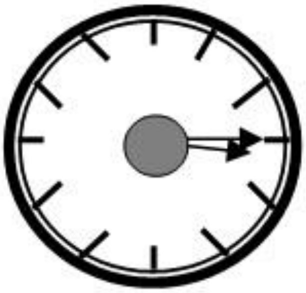

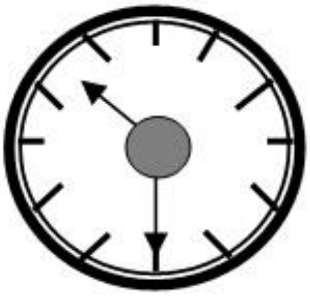
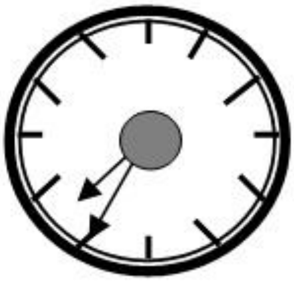
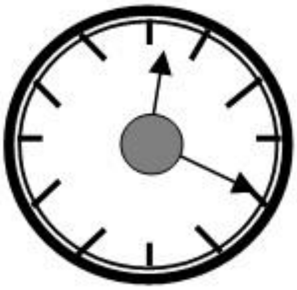

D 8.4 Schrijf de getallen in telwoorden.

10	25
49	66
75	220
350	900
1.100	1.500
2.000	1.000.000

D 8.5 Hoeveel inwoners hebben onderstaande steden? Schrijf volledig op.

Mëḏyaḏ: 80.000		ܡܷܕ݂ܝܰܕ݂ 80.000
Azëx: 27.000		ܐܰܙܷܟ݂ 27.000
Marde: 85.000		ܡܰܪܕܷܐ 85.000
Zaxo: 350.000		ܙܰܟ݂ܳܐ 350.000
Nṣiwën: 83.000		ܢܨܝܒܷܢ 83.000
Qamëšlo: 390.000		ܩܰܡܷܫܠܳܐ 390.000
Ḥasake: 352.000		ܚܰܣܰܟܶܐ 352.000
Ninwe: 2.900.000		ܢܝܢܘܶܐ 2.900.000
Urhoy: 526.000		ܐܽܘܪܗܳܝ 526.000
Omiḏ: 950.000		ܐܽܡܝܕ 950.000

D 8.6 Verbind de zinsdelen tot correcte zinnen.

1	Saca šwac		bëṯër me falge d yawmo	1	mšareli bu cwodo.
2	Saca arbac w falge	1	b ṣafro		aṯyono mu cwodo.
3	Saca tmone		yalëf az zabne		kodëmxi an nacime.
4	I Saro		kit		lu Gabriyel.
5	U Gabriyel		zwënla saca		di saca.
6	B Amsterdam		caṣriye		mëlyun d noše.
7	Adyawma azzi		këtwayla		durošo gušmonoyo.
8	Aṯmël i Saro		cam an nacime		li šuqo.

1	ܫܰܥܰܐ ܫܒܰܥ		ܒܶܬܶܪ ܡܶܐ ܦܰܠܓܶܗ ܕܝܰܘܡܐ	1	ܡܫܰܪܶܐܠܝ ܒܘ ܥܒܳܕܐ.
2	ܫܰܥܰܐ ܐܰܪܒܰܥ ܘܦܰܠܓܶܗ	1	ܒܨܰܦܪܐ		ܐܳܬܝܳܢܐ ܡܘ ܥܒܳܕܐ.
3	ܫܰܥܰܐ ܬܡܳܢܶܐ		ܝܰܠܶܦ ܐܰܙ ܙܰܒܢܶܐ		ܩܘܕܶܡܟܝ ܐܰܢ ܢܰܟܝܡܶܐ.
4	ܐܝ ܣܳܪܐ		ܟܝܬ		ܠܘ ܓܰܒܪܝܐܝܠ.
5	ܐܘ ܓܰܒܪܝܐܝܠ		ܙܘܶܢܠܗ ܫܰܥܰܐ		ܕܝ ܫܰܥܰܐ.
6	ܒܐܰܡܣܬܶܪܕܰܡ		ܥܰܨܪܝܐ		ܡܶܠܝܘܢ ܕܢܳܫܶܐ.
7	ܐܰܕܝܰܘܡܐ ܐܰܙܝ		ܟܬܘܰܝܠܗ		ܕܘܪܳܫܐ ܓܘܫܡܳܢܳܝܐ
8	ܐܰܬܡܶܠ ܐܝ ܣܳܪܐ		ܥܰܡ ܐܰܢ ܢܰܟܝܡܶܐ		ܠܝ ܫܘܩܐ

D 8.7 Vul telkens de correcte letter (g - q – k ܟ - ܩ - ܓ) in op de juiste plek.

ra_me	*cijfers, getallen*	ܪܳ_ܡ̈ܶܐ
_amoyo	*eerste*	_ܡܳܝܐ
fal_o	*half*	ܦܰܠ _ ܐ
da__a	*minuut*	ܕܰ _ _ ܐ
no_ës	*voor*	ܢܽ _ ܣ
_ursi	*stoel*	_ ܘܪܣܝ
fal_o	*deel*	ܦܰܠ _ ܐ
_oso	*glas, beker*	_ ܣܐ
_lido	*sleutel*	_ ܠܝܕܐ
_rito	*dorp*	_ ܪܝܬܐ
_elayto	*kamer*	_ ܠܰܝܬܐ
_ušmo	*lichaam*	_ ܘܫܡܐ
_rayto	*lezen*	_ ܪܰܝܬܐ
_armo	*bot*	_ ܪܡܐ
_ayiwo	*ziek*	_ ܝܘܐ
_anyo	*stift, pen, potlood*	_ ܢܝܐ
_weto	*kaas*	_ ܘ̇ܬܐ
_towo	*boek*	_ ܬܳܒܐ
_iso	*zak, tas*	_ ܝܣܐ
_awiro	*gehuwd, getrouwd*	_ ܘܝܪܐ

8.5 Cultuur 8

De tijd

Voor de mensen uit het Midden-Oosten had tijd een andere betekenis dan voor de moderne industriële, door tijd gekenmerkte, maatschappij van het Westen. In Turabdin, waar de meerderheid van de bewoners boeren waren, leefden de mensen volgens een seizoen klok welke doorslaggevend was voor het verloop van de arbeidsdag op de boerderijen. De boeren werkten door tot de arbeid volledig klaar was, of dit nou in de landbouw was of bij de veeteelt.

Wanneer er visite kwam, was het ongebruikelijk om de gasten te verkondigen dat men geen tijd had voor hen. Dit werd namelijk als een faux pas beschouwd van de traditionele gastvriendelijkheid.

Een gezegde met betrekking tot tijd luidt: *U zabno b iḏe d Aloho yo* "De tijd is in Gods handen".

8.6 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܼܚܵܐ ܕܡ̈ܶܠܶܐ

adcaṣriye	*vanavond*	ܐܲܕܥܲܨܪ̈ܝܶܐ
adfalge d yawmo	*vanmiddag*	ܐܲܕܦܲܠܓ̈ܶܗ ܕܝܲܘܡܵܐ
adlalyo	*vannacht*	ܐܲܕܠܲܠܝܵܐ
adṣafro	*vanmorgen*	ܐܲܕܨܲܦܪܵܐ
adyawma	*vandaag*	ܐܲܕܝܲܘܡܵܐ
aṯmël	*gisteren*	ܐܲܬܡܶܠ
aṯyono (v.)	*ik ben gekomen*	ܐܲܬܝܘܿܢܵܐ
azzi	*ik ben geweest*	ܐܲܙܙܝ
baṭile ne	*zij zijn vrij, zij zijn moe*	ܒܲܛܝܼܠܹ̈ܐ ܢܶܢ
bnoyo	*tellen*	ܒܢܵܝܵܐ
caṣriye (v.), ramšo	*avond*	ܥܲܨܪ̈ܝܶܐ (ܐ̄ܐ): ܪܲܡܫܵܐ
daqqa (v.), qaṭënto	*minuut*	ܕܲܩܩܵܐ (ܐ̄ܐ): ܩܲܛܝܼܢܬܵܐ
daqqat / qaṭinoṯe	*minuten*	ܕܲܩܩ̈ܲܬ: ܩܲܛܝܼܢܵܬ̈ܶܐ
darġe	*graden, trappen*	ܕܲܪ̈ܓܶܐ
ducrina	*(dat) wij terugkomen*	ܕܘܼܥܪܝܼܢܲܢ
duroše gušmonoye	*lichamelijke oefeningen*	ܕܘܼܪ̈ܫܶܐ ܓܘܼܫܡܵܢܵܝ̈ܶܐ
ëbcat	*(dat) je wilt*	ܐܸܒܥܲܬ
ëbcitu	*(dat) jullie willen*	ܐܸܒܥܝܬܘ
ëzzan	*(dat) wij gaan*	ܐܸܙܙܲܢ
falge d yawmo	*middag*	ܦܲܠܓ̈ܶܗ ܕܝܲܘܡܵܐ
falgo	*half*	ܦܲܠܓܵܐ
falqo	*deel*	ܦܲܠܩܵܐ
garmo	*bot*	ܓܲܪܡܵܐ
gawiro	*gehuwd, getrouwd*	ܓܲܘܝܼܪܵܐ
gëd saymat	*je zult maken*	ܓܶܕ ܣܲܝܡܲܬ

gëd howën	*ze zullen worden*	ܓܶܕ ܗܳܘܶܝܢ
gušmo	*lichaam*	ܓܘܫܡܐ
gweto	*kaas*	ܓܘܶܬܐ
hawa	*lucht, het weer*	ܗܰܘܰܐ
hul	*tot*	ܗܘܠ
ḥeloyo	*vroeg*	ܚܶܠܳܝܐ
ḥšamto	*avondeten, diner*	ܚܫܰܡܬܐ
iḏa	*als, indien*	ܐܝܕܰܐ
jirane	*buren*	ܓ̰ܝܪܳܢܶܐ
kayiwo	*ziek*	ܟܰܝܝܘܐ
këbco	*zij wilt*	ܟܶܐܒܥܐ
këbcat	*jij wilt*	ܟܶܐܒܥܰܬ
këtwayla	*zij had*	ܟܶܬܘܰܝܠܗ
kiban	*wij kunnen*	ܟܝܒܰܢ
kiso	*zak, tas*	ܟܝܣܐ
kit	*er is*	ܟܝܬ
kodëmxi	*zij slapen*	ܟܳܕܶܡܟ݂ܝ
kolozam d	*het is noodzakelijk, het moet*	ܟܳܠܳܙܰܡ
konëfqi	*zij gaan uit*	ܟܳܢܶܦܩܝ
kosaymi	*zij maken*	ܟܳܣܰܝܡܝ
koso	*glas, beker*	ܟܳܣܐ
kṯowo	*boek*	ܟܬܳܘܐ
kursi	*stoel*	ܟܘܪܣܝ
laf	*rond, richting*	ܠܰܦ
lalyo	*nacht*	ܠܰܠܝܐ
lašan	*zodat, om (te)*	ܠܰܫܰܢ
latli	*ik heb geen, niet*	ܠܰܬܠܝ
lë syomo	*om te doen, maken*	ܠܶܣܝܳܡܐ

macrina	*(dat) wij lunchen*	ܡܰܥܪܝܢܰܐ
mašafci	*(dat) zij door brengen*	ܡܰܫܰܦܥܝ
maṣiṯina	*(dat) wij luisteren*	ܡܰܨܝܬܝܢܰܐ
mazlo	*naar (toe) gaan*	ܡܰܙܠܐ
me zabno l zabno	*van tijd tot tijd*	ܡܶܐ ܙܰܒܢܐ ܠܙܰܒܢܐ
mede ḥreno	*iets anders*	ܡܶܕܶܐ ܚܪܶܢܐ
mëlyun	*miljoen*	ܡܷܠܝܘܢ
mḥaḏrono (v.)	*(dat) ik voorbereid*	ܡܚܰܕܪܘܢܐ
mšamsina	*(dat) wij zonnebaden*	ܡܫܰܡܣܝܢܰܐ
mšareli	*ik ben begonnen*	ܡܫܰܪܶܠܝ
mwacadde	*zij hebben afgesproken*	ܡܘܰܥܰܕܶܘܗ
noqëṣ	*voor (in verband met tijd)*	ܢܘܩܷܨ
oṯina	*(dat) wij komen*	ܐܘܬܝܢܰܐ
qaḥwa (v.)	*koffie*	ܩܰܗܘܰܐ (ܐܳܬ)
qanyo	*stift, pen, potlood*	ܩܰܢܝܐ
qelayto	*kamer*	ܩܶܠܰܝܬܐ
qëṭro	*probleem*	ܩܷܛܪܐ
qliḏo	*sleutel*	ܩܠܝܕܐ
qrayto	*lezen*	ܩܪܰܝܬܐ
qriṯo	*dorp*	ܩܪܝܬܐ
ramḥël	*morgen*	ܪܰܡܚܷܠ
raqme	*cijfers, getallen*	ܪܰܩܡܶܐ
rënyo	*idee*	ܪܷܢܝܐ
ruco	*kwartier*	ܪܘܥܐ
saca (v.), šocṯo	*uur, klok*	ܣܰܥܰܐ (ܐܳܬ): ܫܘܥܬܐ
saymina	*(dat) wij maken*	ܣܰܝܡܝܢܰܐ
saymitu	*(dat) jullie maken*	ܣܰܝܡܝܬܘ
sḥoyo	*zwemmen*	ܣܚܘܝܐ

sidan	*bij ons*	ܣܝܕܰܢ
soḥina	*(dat) wij zwemmen*	ܣܳܚܝܢܰܐ
ṣafro	*morgen*	ܨܰܦܪܳܐ
ṣaniyat, rfofe	*seconden*	ܨܰܢܝܰܬ : ܪܦܳܦܶܐ
ṣaniye (v.), rfofo	*seconde*	ܨܰܢܝܶܐ : ܪܦܳܦܳܐ
šofac	*(dat) het voorbij is*	ܫܳܦܰܥ
šotina	*(dat) wij drinken*	ܫܳܬܝܢܰܐ
tamo	*daar*	ܬܰܡܳܐ
toxu	*kom!*	ܬܳܟ݂ܘ
u yawmat̲t̲e	*hun dag*	ܐܘ ܝܰܘܡܰܬܬܶܘ
u yawmayd̲an	*onze dag*	ܐܘ ܝܰܘܡܰܝܕܰܢ
wacde	*afspraken*	ܘܰܥܕܶܐ
wacdo	*afspraak*	ܘܰܥܕܳܐ
xalyo	*vrij*	ܟ݂ܰܠܝܳܐ
zabno	*tijd*	ܙܰܒܢܳܐ
zwënla	*zij heeft gekocht*	ܙܘܷܢܠܰܗ

KALENDER

ܣܘܪܓܳܕܐ

Surgoḏo

In deze les leren we

- *de details van de kalender.*
- *de vier jaargetijden.*
- *de namen van de maanden en dagen.*

9.1 Een nieuwe kalender

ܣܘܪܓܳܕܐ ܚܰܕܬܐ

ܒܗ ܫܘܪܳܝܐ ܕܟܽܠ ܫܰܢ̱ܬܐ ܙܳܒܢܺܝܢܰܢ ܣܘܪܓܳܕܐ ܚܰܕܬܐ.

ܟܽܠ ܐܘ ܣܘܪܓܳܕܐ ܡܫܰܡܫܶܘ ܐܺܝ ܝܰܪܚܐ، ܐܺܝ ܫܰܒܬܐ ܘܐܺܝ ܝܰܘܡܐ ܕܝ ܫܰܢ̱ܬܐ.

ܒܘ ܣܘܪܓܕܐ ܟܠ ܚܕܐ ܐܝ ܝܘܡܐ ܕܝܗ ܟܬܐ ܘܒܪ ܟܠܗܘܢܐ.
ܟܬܡ ܐܘ ܣܘܪܓܕܐ ܚܕܬܐ ܫܦܝܪܐ، ܦܫܝܛܐ ܐܚܘ ܙܘܕܐ.
ܙܘܕܐ ܕܦܫܠܡܐ ܒܗ ܐܚܪܐ ܕܝ ܫܢܬܐ.
ܐܝ ܝܘܡܐ ܕܚ ܚܘܫܒܐ، ܕܚ ܥܐܕܐ ܘܕܒ ܒܛܠܢܐ ܦܬܝܚܝܢ، ܒܓܘܢܐ ܣܡܘܩܐ.
ܐܝ ܫܢܬܐ ܡܠܘ ܠܚܡܫܐ ܘܫܬܝܢ ܘܬܠܬܡܐ (365) ܝܘܡܐ، ܠܐܪܒܐ ܘܚܡܫܝܢ (52) ܫܒܬܐ ܘܠܬܪܥܣܪ (12) ܝܪܚܐ.
ܒܝ ܫܢܬܐ ܟܝܬ ܐܪܒܥܐ ܡܘܣܡܐ. ܟܘܠ ܡܘܣܡܐ ܟܝܬ ܠܬܠܬܐ ܝܪܚܐ.
ܒܘ ܝܪܚܐ ܟܝܬ ܠܬܠܬܝ ܐܘ ܡܐ ܘܠܬܠܬܝ ܝܘܡܐ.
ܒܘ ܝܪܚܐ ܟܝܬ ܐܪܒܥ ܐܘ ܚܡܫ ܫܒܬܐ.
ܒܝ ܫܒܬܐ ܟܝܬ ܫܒܥܐ ܝܘܡܐ.
ܒܘ ܝܘܡܐ ܟܝܬ ܐܪܒܥ ܘܥܣܪܝܢ ܫܥܬܐ.
ܒܝ ܫܥܬܐ ܟܝܬ ܫܬܝܢ ܕܩܝܩܐ.
ܒܝ ܕܩܝܩܐ ܟܝܬ ܫܬܝܢ ܙܢܝܢܐ.

Surgodo ḥato

Bu šuroyo d kul šato konofaq surgodo ḥato.	*Aan het begin van elk jaar verschijnt er een nieuwe kalender.*
Cal u surgodo komaḥwën ay yarḥe, aš šabe w ay yawme di šato.	*Op de kalender worden de maanden, de weken en de dagen van het jaar weergegeven.*
Cal u surgodo kiban ḥozina ay yawme dac cede w dab baṭlone.	*Op de kalender kunnen wij de feestdagen en de vakantiedagen zien.*
Lašan u surgodo mëḥze šafiro, komaḥtina ebe ṣërtoṯe.	*Om de kalender er mooi uit te laten zien, verwerken wij er ook foto's in.*
Ṣërtoṯe d komaliqi lu zabno di šato.	*Foto's die aansluiten bij de tijd van het jaar.*
Ay yawme daḥ ḥušabe, dac cede w dab baṭlone koměkṭowi b gawno semoqo.	*De zondagen, feestdagen en vakantiedagen worden met een rode kleur aangegeven.*

I šato kiba tlëṯmo w ḥamšo w ëšti (365) yawme, tarte w ḥamši (52) šabe w tracsar (12) yarḥe.	*Een jaar bestaat uit driehonderdvijfenzestig (365) dagen, tweeënvijftig (52) weken en twaalf (12) maanden.*
Bi šato kit arbco šuḥlofe. B kul šuḥlofo kit tloṯo yarḥe.	*Een jaar bestaat uit vier jaargetijden. Een jaargetijde bestaat uit drie maanden.*
Bu yarḥo kit tleṯi aw ḥa w tleṯi yawme.	*Een maand heeft dertig of eenendertig dagen.*
Bu yarḥo kit arbac aw ḥammëš šabe.	*Een maand bestaat uit vier of vijf weken.*
Bi šabṯo kit šawco yawme.	*Een week bestaat uit zeven dagen.*
Bu yawmo kit arbac w cësri sacat.	*Een dag bestaat uit vierentwintig uur.*
Bi saca kit ëšti daqqat.	*Een uur bestaat uit zestig minuten.*
Bi daqqa kit ëšti ṣaniyat.	*Een minuut bestaat uit zestig seconden.*

D 9.1 Leer de volgende woorden.

šuroyo	*begin*	ܫܘܽܪܳܝܐ
šato	*jaar*	ܫܰܬܐ
kul	*ieder*	ܟܘܠ
konofaq	*er verschijnt*	ܟܽܢܽܦܰܩ
surgodo	*kalender*	ܣܘܪܓܽܕܐ
komaḥwën	*worden weergegeven, laten zien*	ܟܽܡܰܚܘܶܢ
yarḥe	*maanden*	ܝܰܪ̈ܚܐ
yawme	*dagen*	ܝܰܘ̈ܡܐ
šabe	*weken*	ܫܰܒ̈ܐ
ḥozina	*(dat) wij zien*	ܚܽܙܝܢܰܐ
cede	*feesten, feestdagen*	ܥܶܕ̈ܐ
baṭlono	*vrije dagen, vakantiedagen*	ܒܰܛܠܽܢܐ

mëḥze	*(dat) er uit ziet*	ܡܶܚܙܶܐ
šafiro	*mooi*	ܫܰܦܝܪܐ
komaḥtina	*wij voegen, wij verwerken*	ܟܳܡܰܚܬܝܢܰܐ
ṣërtoṯe	*foto's*	ܨܶܪܛܳܛܶܐ
komaliqi	*aansluiten, aanpassen*	ܟܳܡܰܠܝܩܝ
ḥušabe	*zondagen*	ܚܘܫܰܒܶܐ
gawno	*kleur*	ܓܰܘܢܐ
semoqo	*rood*	ܣܶܡܳܩܐ
kiba	*zij kan*	ܟܝܒܰܗ
šuḥlofe	*jaargetijden*	ܫܘܚܠܳܦܶܐ
saṯwo	*winter*	ܣܰܬܘܐ
rabëc	*lente, voorjaar*	ܪܰܒܶܥ
qayṭo	*zomer*	ܩܰܝܛܐ
tëšroyoṯe	*herfst*	ܬܶܫܪܳܝܳܬܶܐ

9.2 Grammatica 9

a) „er is" en „er is niet"

„Er is" luidt in het Surayt *kit* ܟܝܬ (met lange /*i* ܝ/) respectievelijk *kito* ܟܝܬܐ met dezelfde betekenis:

bu banyo ***kit*** *duš*	In de badkamer is een douche	ܒܘ ܒܰܢܝܐ ܟܝܬ ܕܘܫ
bi šato ***kit*** *arbco šuḥlofe*	In een jaar zijn vier jaargetijden	ܒܝ ܫܰܢܬܐ ܟܝܬ ܐܰܪܒܥܐ ܫܘܚܠܳܦܶܐ
b kul šuḥlofo ***kit*** *tloṯo yarḥe*	In elk jaargetijde zijn drie maanden	ܒܟܘܠ ܫܘܚܠܳܦܐ ܟܝܬ ܬܠܳܬܐ ܝܰܪܚܶܐ
kito *kṯowe tamo*	Daar zijn boeken	ܟܝܬܐ ܟܬܳܒܐ ܬܰܡܐ

Aan de andere kant wordt "er is niet" met *layt* ܠܰܝܬ respectievelijk *layto* ܠܰܝܬܐ weergegeven:

***layto** mede harke*	Er is hier niets	ܠܰܝܬܐ ܡܶܕܶܐ ܗܰܪܟܶܐ
***layt** qëṭro*	Er is geen probleem	ܠܰܝܬ ܩܶܛܪܐ
*dlo mena **layt** ḥaye*	Zonder haar is er geen leven	ܕܠܐ ܡܶܢܰܗ ܠܰܝܬ ܚܰܝܶܐ

b) "hebben" en "niet hebben"

1. "hebben"

Het werkwoord "hebben" wordt gevormd door de basis *kët-* ܟܶܬ in combinatie met de achtervoegsels van de verleden tijd (zie G. 8a.1):

Enkelvoud				Meervoud		
3e p. (m.)	*kët**le***	hij heeft	ܟܶܬܠܶܗ	*kët**te***	zij hebben	ܟܶܬܬܶܗ
3e p. (v.)	*kët**la***	zij heeft	ܟܶܬܠܰܗ			
2e p. (m.)	*kët**lux***	jij/u hebt	ܟܶܬܠܘܟ	*kët**xu***	jullie hebben	ܟܶܬܟܘ
2e p. (v.)	*kët**lax***	jij hebt	ܟܶܬܠܰܟ			
1e p.	*kët**li***	ik heb	ܟܶܬܠܝ	*kët**lan***	wij hebben	ܟܶܬܠܰܢ

Voorbeelden:

*kmo yolufe **këtxu** bu sëdro?*	Hoeveel leerlingen hebben jullie in de klas?	ܟܡܐ ܝܽܘܠܦܶܐ ܟܶܬܟܘ ܒܘ ܣܶܕܪܐ؟
*cal d **këtli** ḥawrone Suryoye*	Omdat ik Aramese / Assyrische vrienden heb.	ܥܰܠ ܕܟܶܬܠܝ ܚܰܘܪܳܢܶܐ ܣܘܪܝܳܝܶܐ
***këtle** yolufe Holandoye*	Hij heeft Nederlandse leerlingen.	ܟܶܬܠܶܗ ܝܽܘܠܦܶܐ ܗܽܘܠܰܢܕܳܝܶܐ

kmo aḥunone w ḥoto̠te ***këtlax****?* (v.)	Hoeveel broers en zussen heb je?	ܟܡܐ ܐܚܘܢܐ ܘܚܬܘܬܐ ܟܬܠܟܝ؟
aš šurone ***këtte*** *ad̠ne*	De muren hebben oren.	ܐܫ ܫܘܪܢܐ ܟܬܬܗ ܐܕܢܐ
u nošo ***këtle*** *ḥamšo rëğše*	De mens heeft vijf zintuigen.	ܐܘ ܢܫܐ ܟܬܠܗ ܚܡܫܐ ܪܓܫܐ
kul hadomo ***këtle*** *wolito̠*	Ieder lichaamsdeel heeft een functie.	ܟܘܠ ܗܕܡܐ ܟܬܠܗ ܘܠܝܬܐ

2. "niet hebben"

Zo wordt ook „niet hebben" op deze manier gevormd, echter met behulp van de basis *lat*-:

	Enkelvoud			Meervoud		
3^e^ p. (m.)	*lat****le***	hij heeft niet	ܠܬܠܗ	*lat****te***	zij hebben niet	ܠܬܬܗ
3^e^ p. (v.)	*lat****la***	zij heeft niet	ܠܬܠܗ			
2^e^ p. (m.)	*lat****lux***	jij/u hebt niet	ܠܬܠܟ	*lat****xu***	jullie hebben niet	ܠܬܟܘ
2^e^ p. (v.)	*lat****lax***	jij hebt niet	ܠܬܠܟܝ			
1^e^ p.	*lat****li***	ik heb niet	ܠܬܠܝ	*lat****lan***	wij hebben niet	ܠܬܠܢ

Voorbeelden:

latte *makinat modern*	Zij hebben geen moderne machines.	ܠܬܬܗ ܡܟܝܢܬ ܡܘܕܪܢ
latli *mede lë syomo*	Ik heb niets te doen.	ܠܬܠܝ ܡܕܐ ܠܣܝܡܐ
u Afrem ***latle*** *wacde*	Afrem heeft geen afspraken.	ܐܘ ܐܦܪܡ ܠܬܠܗ ܘܥܕܐ

c) “zijn” en “niet zijn”

De basis *kët-* ܟܺܝܬ en *lat-* ܠܰܝܬ met als toevoeging de vormen van het koppelwerkwoord (zie Grammatica 4b), drukken „zijn” en „niet zijn” uit. Deze vormen worden ook vrije koppelwerkwoordsvormen genoemd:

	Enkelvoud		
3e p.	*kët**yo***	hij/zij is	ܟܺܝܬܝܐ
2e p.	*kët**hat***	jij bent	ܟܺܝܬܗܰܬ
1e p.	*kët**no***	ik ben	ܟܺܝܬܢܐ

3e p.	*lat**yo***	hij/zij is niet	ܠܰܝܬܝܐ
2e p.	*lat**hat***	jij bent niet	ܠܰܝܬܗܰܬ
1e p.	*lat**no***	ik ben niet	ܠܰܝܬܢܐ

	Meervoud		
3e p.	*kët**ne***	zij zijn	ܟܺܝܬܢܶܐ
2e p.	*kët**hatu***	jullie zijn	ܟܺܝܬܗܰܬܘ
1e p.	*kët**na***	wij zijn	ܟܺܝܬܢܰܐ

3e p.	*lat**ne***	zij zjjn niet	ܠܰܝܬܢܶܐ
2e p.	*lat**hatu***	jullie zijn niet	ܠܰܝܬܗܰܬܘ
1e p.	*lat**na***	wij zijn niet	ܠܰܝܬܢܰܐ

Terwijl *këtyo* ܟܹܬܝܐ voornamelijk in een onafhankelijke positie wordt gebruikt, zoals in:

adëc d ***këtne*** *i Saro w u Aday*	Hij wist dat het Saro en Aday waren.	ܐܳܕ݂ܶܥ ܕܟܹܬܢܶܐ ܐܝ ܣܳܪܐ ܘܐܘ ܐܳܕܰܝ
cal d ***këtyo*** *u lišonaydi*	Omdat het mijn taal is.	ܟܰܠ ܕܟܹܬܝܐ ܐܘ ܠܫܽܢܰܝܕ݂ܝ
as Suryoye d ***këtne*** *b Holanda*	De Arameeërs/Assyriërs die in Nederland zijn.	ܐܳܣ ܣܘܪܝܳܝܶܐ ܕܟܹܬܢܶܐ ܒܗܽܘܠܰܢܕܐ

Vertegenwoordigd *latyo* ܠܰܬܝܐ normaliter de negatieve vorm van het koppelwerkwoord (Grammatica 4b):

positief koppelwerkwoord

harke ***ne***	Zij zijn hier.	ܗܳܪܟܶܐ ܢܶܐ
ḥadire ***hatu***	Jullie zijn bereid/gereed/aanwezig.	ܚܰܕ݂ܺܝܪܶܐ ܗܳܬܘ
bu bayto ***no***	Ik ben thuis.	ܒܘ ܒܰܝܬܐ ܢܐ
ḥoṯi ***yo***	Zij is mijn zus.	ܚܽܬ݂ܝ ܝܐ
nacime ***na***	Wij zijn klein.	ܢܰܩܺܝܡܶܐ ܢܰܐ

negatief koppelwerkwoord

latne *harke*	Zij zijn niet hier.	ܠܰܬܢܶܐ ܗܳܪܟܶܐ
lathatu *ḥadire*	Jullie zijn niet bereid/ gereed/aanwezig.	ܠܰܬܗܳܬܘ ܚܰܕ݂ܺܝܪܶܐ
latno *bu bayto*	Ik ben niet thuis.	ܠܰܬܢܐ ܒܘ ܒܰܝܬܐ
latyo *ḥoṯi*	Zij is niet mijn zus.	ܠܰܬܝܐ ܚܽܬ݂ܝ
latna *nacime*	Wij zijn niet klein.	ܠܰܬܢܰܐ ܢܰܩܺܝܡܶܐ

9.3 De maanden

Ay yarḥe ܐܝ ܝܪܚܐ

1. konun ḥaroyo 2. ëšwëṭ 3. oḏar	1. ܟܢܘܢ ܚܪܝܐ 2. ܐܫܒܛ 3. ܐܕܪ
4. nisën 5. iyyar 6. ḥzirën	4. ܢܝܣܢ 5. ܐܝܪ 6. ܚܙܝܪܢ
7. tamëz 8. ṭëbbax 9. ilën	7. ܬܡܘܙ 8. ܛܒܚ 9. ܐܝܠܘܠ
10. tëšrën qamoyo 11. tëšrën ḥaroyo 12. konun qamoyo	10. ܬܫܪܝܢ ܩܕܡܝܐ 11. ܬܫܪܝܢ ܚܪܝܐ 12. ܟܢܘܢ ܩܕܡܝܐ

D 9.2 Leer de namen van de maanden.

D 9.3 Schrijf de juiste maanden onder de jaargetijden.

saṯwo ܣܰܬܘܳܐ	rabëc ܪܒܝܥ	qayṭo ܩܰܝܛܳܐ	tëšroyoṯe ܬܶܫܪ̈ܝܳܬܐ

D 9.4 Vul het juiste woord in.

ܫܘܚܠܳܦܶܐ - ܫܘܪܳܝܳܐ - ܫܰܢܬܐ - ܥܐܕܶܐ - ܝܰܪ̈ܚܶܐ - ܟܳܢܘܢ ܐ݈ܚܪܳܝܳܐ - ܩܰܝܛܳܐ - ܪܒܝܥ - ܣܰܬܘܳܐ - ܒܰܛܠܳܢܳܐ
šuḥlofe – šuroyo – šato – ceḏe – yarḥe – konun ḥaroyo – qayṭo – rabëc – saṯwo – baṭlono

Bu ………… d kul šato konofaq surgoḏo ḥaṯo.	*In het ………… van elk jaar verschijnt er een nieuwe kalender.*	ܒܘ .... ܕܟܘܠ ܫܰܢܬܐ ܟܳܢܳܦܶܩ ܣܘܪܓܳܕܳܐ ܚܰܕܬܐ.
U surgoḏo komaḥwe ay yawme di …………	*Op de kalender worden de dagen van het ………… weergegeven.*	ܐܘ ܣܘܪܓܳܕܳܐ ܟܳܡܰܚܘܶܐ ܐܰܝ ܝܰܘ̈ܡܶܐ ܕܝ ....
Ay yawme dac ………… komaḥwën b gawno semoqo.	*De ………… worden met een rode kleur aangegeven.*	ܐܰܝ ܝܰܘ̈ܡܶܐ ܕܥ .... ܟܳܡܰܚܘܝܢ ܒܓܰܘܢܳܐ ܣܡܘܩܳܐ.
Bi šato kit arbco ………… w tracsar …………	*Een jaar bestaat uit vier ………… en twaalf …………..*	ܒܝ ܫܰܢܬܐ ܟܝܬ .... ܐܰܪܒܥܐ ܘܬܪܥܣܰܪ ....
U yarḥo d nisën konofal bu …………	*De maand april valt in de …………..*	ܐܘ ܝܰܪܚܐ ܕܢܝܣܢ ܟܳܢܳܦܶܠ ܒܘ ....

U yarḥo d ṭëbbax konofal bu	*De maand augustus valt in de ....*	ܐܘ ܝܰܪܚܐ ܕܛܶܒܒܰܚ ܟܳܢܳܦܰܠ ܒܘ ....
Riša di šato konofal bu yarḥo d	*Het begin van het nieuwe jaar valt in de maand ....*	ܪܝܫܐ ܕܝ ܫܰܬܐ ܟܳܢܳܦܰܠ ܒܘ ܝܰܪܚܐ ܕ........................
U .... šuḥlofo du maṭro w du talgo yo.	*De .... is het seizoen van regen en sneeuw.*	ܐܘ .... ܫܘܚܠܳܦܐ ܕܘ ܡܰܛܪܐ ܘܕܘ ܬܰܠܓܐ ܝܐ.
U qayṭo šuḥlofo du .... yo.	*De zomer is het seizoen van de ....*	ܐܘ ܩܰܝܛܐ ܫܘܚܠܳܦܐ ܕܘ .... ܝܐ.

D 9.5 Lees en beantwoord in het Surayt.

Ema konofaq u surgoḏo ḥaṯo?	*Wanneer verschijnt de nieuwe kalender?*	ܐܶܡܰܐ ܟܳܢܳܦܶܩ ܐܘ ܣܘܪܓܳܕܐ ܚܰܕܬܐ؟
Ema yo u yawmo du mawlodayḏux?	*Wanneer ben jij jarig?*	ܐܶܡܰܐ ܝܐ ܐܘ ܝܰܘܡܐ ܕܘ ܡܰܘܠܳܕܰܝܕܘܟ؟
Kmo ëšne sëmlux?	*Hoe oud ben jij?*	ܟܡܐ ܥܶܫܢܶܐ ܣܶܡܠܘܟ؟
B ayna yarḥo na ucdo?	*In welke maand leven wij nu?*	ܒܰܐܝܢܐ ܝܰܪܚܐ ܢܐ ܐܘܥܕܐ؟
Kmo bu yarḥo yo, adyawma?	*Hoeveelste van de maand is het nu?*	ܟܡܐ ܒܘ ܝܰܪܚܐ ܝܐ ܐܰܕܝܰܘܡܐ؟
B ayna šato na ucdo?	*In welk jaar leven wij nu?*	ܒܰܐܝܢܐ ܫܰܬܐ ܢܐ ܐܘܥܕܐ؟

Ema atat l Holanda?	*Wanneer ben jij naar Nederland gekomen?*	ܐܶܡܰܐ ܐܳܬܰܬ ܠܗܽܘܠܰܢܕܰܐ؟

Kmo šabe këtlux baṭlono bi šato?	*Hoeveel vakantieweken heb jij in het jaar?*	ܟܡܐ ܫܰܒ̈ܐ ܟܹܬܠܘܟ ܒܰܛܠܽܢܐ ܒܝ ܫܰܬܐ؟

D 9.6 Vul het juiste woord in.

ܟܽܡܶܫܬܰܥܶܢܐ - ܟܹܬܠܝ - ܟܽܢܽܦܰܩܢܐ - ܟܹܐܙܙܝ - ܟܽܚܽܝܰܪܢܐ - ܟܽܥܽܘܰܕܢܐ - ܟܽܪܽܗܰܛܢܐ
koměštaceno – këtli – konofaqno – këzzi – koḥoyarno – kocowadno – korohaṭno

Yawme d ḥušabo .... ṭëbbe.	*Op zondag .... ik voetbal.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܚܘܫܰܒܐ .... ܛܹܒܥܐ.
Yawme dë tre .... li madrašto.	*Op maandag .... ik naar school.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܬܪܶܐ .... ܠܝ ܡܰܕܪܰܫܬܐ.
Yawme dë tloṯo .... hërgo du sḥoyo.	*Op dinsdag .... ik zwemles.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܬܠܳܬܐ .... ܗܹܪܓܐ ܕܘ ܣܚܳܝܐ.
Yawme d arbco .... larwal.	*Op woensdag .... ik hard.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܐܰܪܒܥܐ .... ܠܰܪܘܰܠ.
Yawme d ḥamšo .... hul li saca tšac.	*Op donderdag .... ik tot negen uur.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܚܰܡܫܐ .... ܗܘܠ ܠܝ ܫܰܥܬܐ ܬܫܰܥ.
Yawme dë cruto .... cal fëlim.	*Op vrijdag .... ik naar een film.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܥܪܘܒܬܐ .... ܥܰܠ ܦܹܝܠܡ.
Yawme d šabṯo .... li šuqo.	*Op zaterdag .... ik uit.*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܫܰܒܬܐ .... ܠܝ ܫܘܩܐ.

D 9.7 Vertaal naar het Surayt.

Aan het begin van het jaar verschijnt een nieuwe kalender.
Ik ben geboren (hawino, v. hawyono) *in april 1960.*
Ik ben 55 jaar oud.
Vandaag is de 30e van de maand.
Nu zijn we in het jaar 2015.
Op 15 september 1980 kwam ik naar Duitsland.
Ik heb zes vakantieweken in de zomer.

D 9.8 Vul telkens de correcte letter (ṯ - t - ṭ / ܛ - ܬ - ܬ݂) in op de juiste plek.

_awwo	*goed (m.ev.)*	_ܘܘܐ
_loṯo	*drie*	_ܠܳܬ݂ܐ
_mone	*acht*	_ܡܳܢܶܐ
k_owo	*boek*	ܟ_ܘܐ
la_li	*ik heb geen, niet*	ܠܰ_ܠܝ
bë_ër	*daarna*	ܒܶ_ܪ
_awdi	*dank je wel*	_ܘܕܝ
šab_o	*week*	ܫܰܒ_ܐ
gan_o	*tuin*	ܓܰܢ_ܐ

kë_li	*ik heb*	ܟܹ_ܠܝ
ha_	*jij*	ܗܵ_
ṭëbli_o	*tafel*	ܛܒܠܝ_ܐ

9.4 Cultuur 9

De kalender

De Aramese/Assyrische kalender is gebaseerd op het kerkelijk leven. Daarom vindt men in veel kalenders veel data die religieuze feestdagen weergeven ofwel toegewijd zijn aan heiligen. De vastendagen zijn eveneens in de kalender aangegeven. Zoals ook bij andere orthodoxe kerken wordt in de Syrisch Orthodoxe Kerk nog altijd de kalender gebruikt die in 46 v. Chr. door Julius Caesar werd geïntroduceerd, welke elk jaar uit 365 dagen en elke 4 jaar uit 366 dagen bestaat. Historisch gezien baseert de kerkelijke kalender zich ook op voor-christelijke cultuurtradities uit de regio.

Detail uit de Syrische kalender

Het spreekwoord: *ḥa b oḏar bëḥto b qeno* heeft betrekking op de jaarwisseling: „Wanneer Maart begint, ligt in het nest het (eerste) ei“.

9.5 Woordenschat

Luḥo d Mele — ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

arbac (v.)	*vier*	ܐܰܪܒܰܥ
arbac w cësri	*vierentwintig*	ܐܰܪܒܰܥ ܘܥܶܣܪܺܝ
aṯat	*jij kwam*	ܐܰܬܰܬ
b ayna	*in welke, welk*	ܒܰܐܝܢܰܐ
baṭlono	*vrije dag*	ܒܰܛܠܳܢܳܐ
ceḏe	*feesten*	ܥܶܐܕ̈ܐ
daqqa (v.), qaṭënto	*minuut*	ܕܰܩܰܐ (ܐܳܬܐ): ܩܰܛܶܝܢܬܐ
daqqat (mv.), qaṭinoṯe	*minuten*	ܕܰܩܰܬ : ܩܰܛܺܝܢܳܬ̈ܐ
ebe	*in hem*	ܐܶܒܶܗ
ema	*wanneer*	ܐܶܡܰܐ
ëšne	*jaren*	ܐܶܫܢ̈ܐ
ëšti	*zestig*	ܐܶܫܬܝ
ëšwëṭ	*februari*	ܐܶܫܒܶܛ
fëlim	*film*	ܦܶܠܶܡ
ganṯo	*tuin*	ܓܰܢܬܐ
gawno	*kleur*	ܓܰܘܢܐ
ḥa w tleṯi	*éénendertig*	ܚܰܐ ܘܬܠܳܬ݂ܝ
ḥamměš	*vijf*	ܚܰܡܶܫ
ḥaṯo (m.ev.)	*nieuw*	ܚܰܬܐ
ḥušabe	*zondagen*	ܚܘܫܰܒ̈ܐ
ḥzirën	*juni*	ܚܙܝܪܶܢ
ilën	*september*	ܐܝܠܶܢ
iyyar	*mei*	ܐܝܰܪ
këtli	*ik heb*	ܟܶܬܠܝ
këtlux	*jij hebt*	ܟܶܬܠܘܟ

këzzi	*ik ga*	ܟܶܐܙܙܝ
kiba	*zij kan*	ܟܝܒܰܗ
kiban	*wij kunnen*	ܟܝܒܰܢ
kocowadno	*ik werk*	ܟܳܟܳܘܰܕܢܐ
koḥoyarno	*ik kijk*	ܟܳܚܳܝܰܪܢܐ
koḥozina	*wij zien*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ
komaḥtina	*wij zetten*	ܟܳܡܰܚܬܝܢܰܐ
komaḥwe	*het ziet er*	ܟܳܡܰܚܘܶܐ
komaḥwën	*ze zien er*	ܟܳܡܰܚܘܶܢ
komaliqi	*ze passen, ze sluiten aan*	ܟܳܡܰܠܝܩܝ
komëkṯowi	*ze worden geschreven*	ܟܳܡܶܟܬܘܳܝ
komëštaceno	*ik speel*	ܟܳܡܶܫܬܰܟܶܢܐ
konëflo	*zij valt*	ܟܳܢܶܦܠܐ
konofal	*hij valt*	ܟܳܢܳܦܰܠ
konofaq	*het komt uit, het verschijnt*	ܟܳܢܳܦܰܩ
konofaqno	*ik ga uit*	ܟܳܢܳܦܰܩܢܐ
konun ḥaroyo	*januari*	ܟܳܢܘܢ ܚܰܪܳܝܐ
konun qamoyo	*december*	ܟܳܢܘܢ ܩܰܡܳܝܐ
korohaṭno	*ik ren*	ܟܳܪܳܗܰܛܢܐ
kul	*ieder*	ܟܘܠ
latli	*ik heb geen, niet*	ܠܰܬܠܝ
maṭro	*regen*	ܡܰܛܪܐ
mawlodaydax (v.)	*jouw verjaardag*	ܡܰܘܠܳܕܰܝܕܰܟ
mawlodaydux (m.)	*jouw verjaardag*	ܡܰܘܠܳܕܰܝܕܘܟ
mëḥze	*(dat) er uit ziet*	ܡܶܚܙܶܐ
nisën	*april*	ܢܝܣܶܢ
ob, ṭëbbax	*augustus*	ܐܳܒ : ܛܶܒܒܰܚ
oḏar	*maart*	ܐܳܕܰܪ
qayṭo	*zomer*	ܩܰܝܛܐ

rabëc	*lente, voorjaar*	ܪܰܒܷܥ
riša di šato	*begin van het jaar*	ܪܝܫܰܗ ܕܝ ܫܰܢܬܐ
saca (v.), šocṯo	*uur, klok*	ܣܰܥܰܐ (ܬܰܐ): ܫܳܥܬܐ
sacat, šoce	*uren, klokken*	ܣܰܥܰܬ : ܫܳܥܶܐ
saṯwo	*winter*	ܣܰܬܘܐ
semoqo	*rood*	ܣܶܡܳܩܐ
sḥoyo	*zwemmen*	ܣܚܳܝܐ
surgoḏo	*kalender*	ܣܘܪܓܳܕܐ
ṣaniyat, rfofe	*seconden*	ܨܰܢܝܰܬ : ܪܦܳܦܶܐ
ṣaniye (v.), rfofo	*seconde*	ܨܰܢܝܶܐ (ܬܰܐ): ܪܦܳܦܐ
ṣërto	*foto*	ܨܷܪܬܐ
ṣërtoṯe	*foto's*	ܨܷܪܬܳܬܶܐ
šabe	*weken*	ܫܰܒܶܐ
šafiro (m.ev.)	*mooi*	ܫܰܦܝܪܐ
šato	*jaar*	ܫܰܢܬܐ
šawco	*zeven*	ܫܰܘܥܐ
šuḥlofo	*jaargetijden*	ܫܘܚܠܳܦܐ
šuroyo	*begin, aanvang*	ܫܘܪܳܝܐ
talgo	*sneeuw*	ܬܰܠܓܐ
tamëz	*juli*	ܬܰܡܷܙ
tarte w ḥamši	*tweeënvijftig*	ܬܰܪܬܶܐ ܘܚܰܡܫܝ
tëšrën ḥaroyo	*november*	ܬܷܫܪܷܝܢ ܚܰܪܳܝܐ
tëšrën qamoyo	*oktober*	ܬܷܫܪܷܝܢ ܩܰܡܳܝܐ
tëšroyoṯe	*herfst*	ܬܷܫܪܳܝܳܬܶܐ
tleṯi	*dertig*	ܬܠܶܬܝ
tracsar	*twaalf*	ܬܪܰܥܣܰܪ
ṭëbbe	*bal, voetbal*	ܛܷܒܶܐ
yarḥe (pl.)	*maanden*	ܝܰܪܚܶܐ
yawme (pl.)	*dagen*	ܝܰܘܡܶܐ

yawme d arbco	*woensdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܐܰܪܒܥܐ
yawme d ḥamšo	*donderdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܚܰܡܫܐ
yawme d ḥušabo	*zondag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܚܘܫܰܒܐ
yawme d šabṯo	*zaterdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܫܰܒܬܐ
yawme dë cruto	*vrijdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܥܪܘܒܬܐ
yawme dë tloṯo	*dinsdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܬܠܳܬܐ
yawme dë tre	*maandag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܬܪ̈ܶܐ
yawmo d mawlodo	*verjaardag*	ܝܰܘܡܐ ܕܡܰܘܠܳܕܐ
zabno	*tijd*	ܙܰܒܢܐ

HËRGO

10

ܝ

ETEN

ܐܘ ܡܘܟܠܐ

U muklo

In deze les leren we

- *hoe je levensmiddelen koopt.*
- *de namen van de Aramese/Assyrische gerechten.*
- *de prijzen en de gewichten van voedsel.*
- *hoe je iets bestelt in een restaurant.*

ܗܪܟܐ ܟܚܙܝܢܢ ܟܡܐ ܡܘܟܠܢܐ ܪܝܫܝܐ ܕܐܣ ܣܘܪܝܝܐ ܕܛܘܪܥܒܕܝܢ.

Harke koḥozina kmo muklone rišoye das Suryoye d Ṭurcabdin.	*Hier zien we een paar hoofdgerechten van de Arameeërs / Assyriërs uit Turabdin.*

ܒܶܪܓ݂ܶܠ ܘܒܰܣܪܳܐ	ܫܰܡܒܽܘܪܰܟܰܬ	ܛܠܰܘܚܶܐ	ܕܰܘܩܶܐ
Bërġël w basro	Šamborakat	Ṭlawḥe	Dawqe
bulgur met vlees	*gevulde gebakjes*	*linzensoep*	*pannenkoeken*

ܟܘܬܠܶܐ	ܐܰܦܪܰܟ݂ܶܐ	ܓܰܒܘܠܰܐ	ܚܶܡܨܶܐ ܩܰܪܥܽܘܢܶܐ
Kutle	Apraxe	Gabula	Ḥëmṣe qarcone
kutle	*gevulde wijnbladeren*	*gabula*	*kikkererwtensoep*

10.1 Boodschappen doen

ܒܘ ܫܘܩܐ

ܗܰܢܳܐ: ܐܰܕܝܰܘܡܳܐ ܡܰܘܠܳܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܝܐ. ܩܽܘܡܽܘ ܕܐܳܙܶܠܢ ܠܒ ܫܽܘܩܳܐ ܘܐ ܩܳܝܶܡ.

ܐܰܒܳܐ: ܗܳܘܝܳܐ ܝܐ، ܦܝܫ ܠܒܰܝܬܐ ܚܳܐ ܡܶܢ ܩܽܘܡܽܘ، ܟܰܠܰܢ ܘܠܐ ܛܽܥܢܳܐ ܡܶܕܳܐ.

ܗܰܢܳܐ: ܦܶܫܠܰܢ ܐܝ ܠܒܰܝܬܐ ܒܘ ܫܽܘܩܳܐ، ܡܶܝܢܳܐ ܗܳܐ؟

ܐܰܒܳܐ: ܐܳ، ܦܶܫ، ܠܰܚܡܐ ܡܰܩܰܡܬܐ؟

ܗܰܢܳܐ: ܡܰܩܰܡܬܐ ܠܰܒ ܕܘܟܝܐ ܕܳܐܦ ܦܘܪܢܳܝܶܐ، ܡܰܘܕܶܥ ܕܩܽܘܡܽܘ ܠܶܗ ܫܘܩܠܝܬܐ ܡܶܐ ܕܝܶܢ.

ܐܰܒܳܐ: ܛܪܽܘܐ.

ܣܳܪܐ: ܫܠܳܡܐ ܣܰܠܡܶܐ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܒܫܰܝܢܐ. ܡܢܐ ܡܚܟܘܝܐ ܠܟܘ؟

ܣܳܪܐ: ܐ̱، ܩܘܒܠܐ، ܟܝܠܘ، ܟܠܐ ܕܐܢܐ، ܡܳܢܐ ܘܡܚܡܢ (250) ܓܪܳܡܐ ܕܟܘܪܐ ܘܡܘܡܢܐ ܕܡܚܡܪܐ ܕܬܦܘܚܐ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܒܫܘܢ. ܡܢ ܚܪܢܐ؟

ܣܳܪܐ: ܡܫܡܫܐ ܠܐ ܠܡܫܘ ܕܚ ܚܡܫܐ (5) ܟܠܟܠܐ ܘܗ ܓܪܓܠܐ؟

ܣܰܠܡܶܐ: ܐܚ ܚܡܫܐ (5) ܟܠܟܠܐ ܒܫܘܒܐ ܘܦܠܓܐ ܬܐ (7,50).

ܣܳܪܐ: ܩܘܒܠ ܟܝܠܘ ܚܡܫܐ (5) ܟܠܟܠܐ ܘܐܘܪܐ ܘܦܠܓܐ (2,5) ܫܢܐ ܕܡܚܪܐ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܒܫܘܢ. ܦܝܫ ܡܕܪܐ؟

ܣܳܪܐ: ܡܘܚܡܝܐ، ܠܚܡܐ ܐܠܐ ܠܟܘܡܐ. ܡܝܢ ܫܢܐ ܐܘܚܐ ܟܠܟܠܐ، ܟܝܠܘ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܩܘܚ ܩܡܐ؟

ܣܳܪܐ: ܐ̱، ܠܐܘܢ ܓܠܟܐ.

ܐܘܢ: ܢ̱ ܐܘܚܝܐ ܠܟ ܡܪܐ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܒܘܟܠܗ ܟܫܡܫ ܚܡܫܐ ܘܚܡܫܝܢ (55,-) ܝܘܪܐ.

ܣܳܪܐ: ܒܫܘܢ.

ܣܰܠܡܶܐ: ܠܐܘܢ، ܘܢܘܡܐ ܟܫܡܫܐ.

ܣܳܪܐ ܘܐܘܢ: ܢܘܡܐ ܟܫܡܫܐ.

ܣܳܪܐ: ܢ̱ ܐܘܚܝܐ ܠܒܘܩܝܐ ܕܗ ܩܟܝܕܬܐ.

ܐܘܢ: ܟܠܟܡ ܡܕܢܬܐ ܓܠܟܐ؟

ܣܳܪܐ: ܠܐ، ܐܝܡܫܐ ܫܪܐ، ܢܪܩܐ ܘܡܕܢܬܐ ܚܪܬܐ ܢܚܡܫܐ.

ܐܘܢ: ܐ̱، ܡܪܝܢܐ.

ܣܳܪܐ: ܐܘܢ، ܩܢܐ ܩܐ ܐܘ ܡܕܪܐ ܕܟܪܡܘܩܐ. ܠܐܘܢ ܢ̱ ܠܟ ܡܪܐ.

ܡܫܡܫܢܝܬܐ: ܠܐܘܪܐ ܘܐܘܚܝܢ ܝܘܪܐ ܘܡܚܡܫܐ ܘܐܝܡܝܢ ܫܢܝܐ (42,95) ܟܫܡܫ ܒܘܟܠܗ.

ܣܳܪܐ: ܒܫܘܢ.

ܡܫܡܫܢܝܬܐ: ܠܐܘܢ، ܢܘܡܐ ܟܫܡܫܐ.

ܣܳܪܐ ܘܐܘܢ: ܢܘܡܐ ܟܫܡܫܐ.

Bu šqolo

Saro: Adyawma yawme d šabṯo yo. Kolozam d ëzzan lu šqolo du waxam.	***Saro***: *Vandaag is het zaterdag. We moeten boodschappen gaan doen.*
Aday: Hawxa yo, sëm luḥo be mën kolozam, lašan dlo ṭocina mede.	***Aday***: *Dat klopt. Maak een boodschappenlijstje, zodat we niets vergeten.*
Saro: Sëmli i luḥo du šqolo, ḥaḏiro hat?	***Saro:*** *Ik heb het boodschappenlijstje. Ben je er klaar voor?*
Aday: E, qëm! Layko qamayto?	***Aday***: *Ja, sta op! Waar eerst naar toe?*
Saro: Qamayto li dukano das Suryoye, miḏe d kolozam lan muklone me diḏan.	***Saro***: *Als eerste naar de Aramese / Assyrische winkel, want we hebben onze eigen voedingsmiddelen nodig.*
Aday: Ṭrowe.	***Aday***: *Oké.*
Saro: Šlomo, Matay.	***Saro***: *Hallo, Matay.*
Matay: B šayno. Kibi mcawanno lxu?	***Matay***: *Hallo. Kan ik jullie helpen?*
Saro: E, hawli, bocu, kilo d tene, maṯe w ḥamši (250) ġrame d luze w šušaye d ḥamro d Mëḏyaḏ.	***Saro***: *Ja, geef mij alstublieft een kilo vijgen, tweehonderdenvijftig (250) gram amandelen en een fles wijn uit Midyat.*
Matay: Fquḏ. Mën ḥreno?	***Matay***: *Alstublieft. Nog iets anders?*
Saro: Mëqqa yo ṭime daḥ ḥamšo (5) kilowat du bërġël?	***Saro***: *Wat kost vijf (5) kilo bulgur?*
Matay: Aḥ ḥamšo (5) kilowat b šawco w falge ne (7,50).	***Matay***: *Vijf (5) kilo kost zeven euro vijftig (€7,50).*
Saro: Hawli bocu ḥamšo (5) kilowat w tre w falge (2,5) ste d ḥëmṣe.	***Saro***: *Geef mij alstublieft vijf (5) kilo, en ook twee en een half (2,5) kilo kikkererwten.*
Matay: Fquḏ. Fayëš mede?	***Matay***: *Alstublieft, nog iets?*

Saro: Šubqono. ṭacyono aṭ ṭlawḥe. Manëk ste arbco kilowat, bocu.	***Saro:*** *Oh sorry. Ik ben de linzen vergeten. Ook daar vier (4) kilo van, alstublieft.*
Matay: Hani wayne?	***Matay****: Dit waren ze?*
Saro: E, tawdi ġalabe.	***Saro****: Ja, dank u.*
Aday: Zan ucdo li qaṣa.	***Aday****: Laten we nu naar de kassa gaan.*
Matay: Kulle kosaymi ḥamšo w ḥamši (€ 55,-) yuro.	***Matay****: Alles samen is vijfenvijftig euro (€55,-).*
Saro: Fquḏ.	***Saro****: Alstublieft.*
Matay: Tawdi w yawmo basimo.	***Matay****: Dank u en een prettige dag verder!*
Saro w Aday: Yawmo basimo.	***Saro en Aday****: Prettige dag!*
Saro: Zan ucdo l dukano dah Holandoye.	***Saro****: Laten we nu naar een Nederlandse winkel gaan.*
Aday: Kolozam medone ġalabe?	***Aday****: Hebben we veel dingen nodig?*
Saro: Lo, ëšmo fire, yarqe w medone ḥrene nacime.	***Saro****: Nee, een beetje fruit, groenten en andere kleine artikelen.*
Aday: E, ḥozina.	***Aday****: Oké, we zullen zien.*
Saro: Aday, hano wa u mede d lozamwa. Tux ëzzan li qaṣa.	***Saro****: Aday, dit was alles wat nodig was, Kom, we gaan naar de kassa.*
Mḥašwoniṯo: Tre w arbci yuro w ḥamšo w tëšci santat (€ 42,95) kosaymi, bocu.	***Kassier****: Tweeënveertig euro en vijfennegentig cent (€ 42,95 cent), alstublieft.*
Saro: Fquḏ.	***Saro****: Alstublieft.*
Mḥašwoniṯo: Tawdi, yawmo basimo.	***Kassier****: Dank u, prettige dag!*
Saro w Aday: Yawmo basimo.	***Saro en Aday****: Prettige dag.*

D 10.1 Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak.

D 10.2 Leer de volgende woorden.

adyawma	*vandaag*	ܐܰܕܝܰܘܡܰܐ
kolozam	*het is nodig*	ܟܽܠܳܙܰܡ
waxam	*boodschappen*	ܘܰܟ݂ܰܡ
sëm	*maak, doe*	ܣܶܡ
ṭocina	*wij vergeten*	ܛܳܥܢܰܐ
sëmli	*ik heb gemaakt*	ܣܶܡܠܝ
ḥaḏiro	*bereid (m.ev.)*	ܚܰܕ݂ܪܐ
qëm	*sta op*	ܩܶܡ
layko	*waar naar toe?*	ܠܰܝܟܐ
qamayto	*eerste*	ܩܰܡܰܝܬܐ
dukano	*winkel, zaak*	ܕܘܟܰܢܐ
muklone	*levensmiddelen*	ܡܘܟܠܳܢܶܐ
diḏan	*onze, eigen*	ܕܝܕ݂ܰܢ
ṭrowe	*oké*	ܛܽܪܳܘܶܐ
kibi	*ik kan*	ܟܝܒܝ
mcawanno	*ik help*	ܡܥܰܘܰܢܢܐ
hawli	*geef mij!*	ܗܰܘܠܝ
bocu	*alstublieft*	ܒܳܥܘ
kilo	*kilo*	ܟܝܠܘ
tene	*vijgen*	ܬܐܢܶܐ
maṯe w ḥamši	*tweehonderdenvijftig*	ܡܰܐܬ݂ܶܐ ܘܚܰܡܫܝ
ġrame (mv.)	*gram*	ܓ̰ܪ̈ܳܡܶܐ

luze	*amandelen*	ܠܘܙ̈ܶܐ
kilo w falge	*anderhalve kilo*	ܟܝܠܐ ܘܦܰܠܓܶܗ
fquḏ	*alstublieft!*	ܦܩܘܕ
mën ḥreno?	*wat nog meer?*	ܡܶܢ ܚܪܶܢܳܐ؟
kilowat	*kilo's*	ܟܝܠܘܳܬ
šušaye	*fles*	ܫܘܫܰܝ̈ܶܐ
ḥamro	*wijn*	ܚܰܡܪܐ
bërġël	*bulgur*	ܒܶܪܓܶܠ
ḥëmṣe	*kikkererwten*	ܚܶܡܨ̈ܶܐ
fayëš mede?	*is er nog iets?*	ܦܰܝܶܫ ܡܶܕ̈ܶܐ؟
šubqono	*sorry*	ܫܘܒܩܳܢܐ
ṭacyono (v.)	*ik ben vergeten*	ܛܥܝܳܢܐ
ṭlawḥe	*linzen*	ܛܠܰܘܚ̈ܶܐ
hani wayne?	*dit waren ze?*	ܗܳܢܝ ܘܳܝ̈ܢܶܐ؟
zan	*laten we gaan*	ܙܰܢ
kulle	*allemaal*	ܟܘܠܠ̈ܗ
yawmo basimo	*prettige dag*	ܝܰܘܡܐ ܒܰܣܝܡܐ
ucdo	*nu*	ܐܘܥܕܐ
medone	*dingen, artikelen*	ܡܶܕ̈ܘܢܶܐ
ëšmo	*weinig*	ܐܶܫܡܐ
fire	*fruit*	ܦܐܪ̈ܶܐ
yarqe	*groenten*	ܝܰܪܩ̈ܶܐ
tux (m.)	*kom*	ܬܘܟ
qaṣa	*kassa*	ܩܰܨܰܐ
sant, (mv.) santat	*cent*	ܣܰܢܬ : ܣܰܢܬ̈ܐ

10.2 Grammatica 10

a) De tweede naamval (genitief)

De tweede naamval bestaat uit twee zelfstandige naamwoorden welke verbonden worden door het genitief deel /*d*/:

kilo d tene	een kilo vijgen	ܟܝܠܐ ܕܬܹܐ̈ܢܐ
šušaye d ḥamro	een fles wijn	ܫܘܫܳܝ̈ܐ ܕܚܰܡܪܐ
koso d bira	een glas bier	ܟܳܣܐ ܕܒܺܝܪܳܐ
yawmo d mawlodo	verjaardag	ܝܰܘܡܐ ܕܡܰܘܠܳܕܐ

Wanneer een deel van de verbinding een lidwoord heeft, moet er aan het tweede deel van de verbinding ook één worden toegekend. De tweede naamval kan in het Nederlands vaak met een woordconstructie worden weergegeven:

u šqolo *du waxam*	De boodschappen doen	ܐܘ ܫܩܳܠܐ ܕܘ ܘܰܟ݂ܰܡ
i luḥo *du šqolo*	De boodschappenlijst	ܐܝ ܠܘܚܐ ܕܘ ܫܩܳܠܐ
i dukano *daj jule*	De kledingwinkel , de kledingzaak	ܐܝ ܕܘܟܰܢܐ ܕܰܝ ܓ̰ܘ̈ܠܐ

Indien het eerste deel een zelfstandig naamwoord is dat een achtervoegsel aanneemt van de beperkte reeks van bezittelijke voornaamwoorden (zie Grammatica 5A, 2), dan kan er in een bepaalde genitiefverbinding een bezittelijk voornaamwoord worden gebruikt. In dit geval wordt alleen het tweede deel van de verbinding voorzien van een lidwoord:

falga di šato	de helft van het jaar	ܦܠܓܗ ܕܝ ܫܬܐ
yawme du mawlodo	de verjaardag	ܝܘܡܗ ܕܘ ܡܘܠܕܐ
ĕšme du kalbo	de naam van de hond	ܐܫܡܗ ܕܘ ܟܠܒܐ

In deze bepaalde constructie kan ook het tweede deel van de verbinding, waar mogelijk, in plaats van het lidwoord een achtervoegsel van het bezittelijk voornaamwoord worden gebruikt:

*abre d **cammi***	mijn neef, de zoon van mijn oom (vaderskant)	ܐܒܪܗ ܕܥܡܡܝ
*barṯa d **camṯe***	zijn nicht, de dochter van zijn tante (moederskant)	ܒܪܬܗ ܕܥܡܬܗ
*bayte d **babux** (m.)*	het huis van je vader	ܒܝܬܗ ܕܒܒܘܟ
*ḥoṯa d **eman***	de zus van onze moeder	ܚܬܗ ܕܐܡܢ

Enkele vaste uitdrukkingen met een genitiefverbinding zijn:

falge d yawmo	´s middags	ܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ
falge d lalyo	middernacht	ܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ
yawme d ḥušabo	zondag	ܝܘܡܗ ܕܚܘܫܒܐ
yawme d arbco	woensdag	ܝܘܡܗ ܕܐܪܒܥܐ
riša di šato	oudejaarsavond	ܪܝܫܗ ܕܝ ܫܬܐ

b) Het bezittelijk voornaamwoord

Het bezittelijk voornaamwoord wordt in de basis als *diḏ-* ܕܝܕ- in combinatie met een achtervoegsel uit de beperkte reeks (zie Grammatica 5a, 2) gevormd:

	Enkelvoud			Meervoud		
1ᵉ p.	*did̲i*	mijn	ܕܝܼܕܝܼ	*did̲an*	ons, onze	ܕܝܼܕܲܢ
2ᵉ p.	*did̲ux* (m.)	jouw	ܕܝܼܕܘܼܟ݂	*dëṯxu*	jullie	ܕܐܬ݂ܟ݂ܘ
	did̲ax (v.)	jouw	ܕܝܼܕܵܟ݂			
3ᵉ p.	*did̲e* / *did̲a*	zijn	ܕܝܼܕܹܗ / ܕܝܼܕܵܗ̇	*dëṯṯe*	hun	ܕܐܬ݂ܬ݂ܗ

Voorbeelden:

aḥ ḥaqloṯani **did̲an** *ne*	Deze velden zijn van ons	ܐܵܗ ܚܲܩܠܵܬ݂ܵܢܝ̈ ܕܝܼܕܲܢ ܢܹܐ
koḥozina ḥawrone me **did̲an**	Wij zien vrienden van ons	ܟܘܼܚܵܙܝܢܵܐ ܚܲܒ݂ܪܘܿܢܹܐ ܡܹܐ ܕܝܼܕܲܢ
makinat modern xud **dëṯxu**	Moderne machines zoals die van jullie	ܡܲܟܝܼܢܲܬ ܡܘܿܕܹܪܢ ܟ݂ܘܼܕ ܕܐܬ݂ܟ݂ܘ

D 10.3 Verander de prijszettingen om in telwoorden.

ܓܘܝܬܐ	ܙܒܕܐ	ܩܛܝܪܐ	ܚܠܒܐ
gweto	zëbdo	qaṭiro	ḥalwo
€ 9,50	**€ 0,95**	**€ 1,50**	**€ 1,45**

ܓ̰ܶܢܘܶܐ	ܬܺܐܢܶܐ	ܠܽܘܙܶܐ	ܚܰܡܪܳܐ
cënwe	tene	luze	ḥamro
€ 2,50	**€ 3,-**	**€ 5,55**	**€ 9,99**

10.3 DIALOOG — In het restaurant

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܡܶܢ ܟ̰ܐܒܥܝܬܘ ܫܳܬܝܬܘ؟

ܐܽܘܕܺܝ: ܐܝ ܗܳܢܳܐ ܟ̰ܐܒܥܐ ܟܳܣܳܐ ܕܚܰܡܪܳܐ ܘܬܺܐܢܶܐ ܠܽܘܙܶܐ، ܒܥܘ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܐܘܟܕܐ ܠܒ̰ܝ ܐܳܠܝ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܡܬܰܡܠܟܶܘ، ܡܶܢ ܠܒ̰ܝ ܐܘܟܠܝܬܘ؟

ܐܽܘܕܺܝ: ܐܴ، ܚܕ ܨܰܚܢܳܐ ܕܓ̰ܶܡܠܳܐ ܨܶܢܳܐܐ، ܓ̰ܶܙ ܚܘܐܠܐ ܚܰܡ ܐܰܟܠܳܐ ܕܳܙ ܙܘܚܢܐ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܓ̰ܐܒܥܝܬܘ ܫܶܡ ܡܠܚܳܐ؟

ܗܰܢܳܐ: ܟܽܣܳܐ ܚܕܶܢܳܐ ܘܡܰܚܪܳܐ، ܒܥܘ.

ܐܽܘܕܺܝ: ܠܳܐ ܗܶܠܳܐ ܚܕܳܐ ܚܕܶܢܳܐ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܟܳܠ ܚܣ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܫܶܘܝܬܐ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܐܰܒ̰ܕܳܐ ܫܳܐ؟ ܟܫܡܢܐ؟

ܗܰܢܳܐ ܘܐܽܘܕܺܝ: ܓ̰ܶܠܬܳܐ ܟܫܡܢܐ ܫܳܐ، ܠܐܘܕܝ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܓ̰ܐܒܥܝܬܘ ܨܶܒ̰ܐ ܚܕܶܢܳܐ؟

ܐܽܘܕܺܝ: ܠܰܘܬܐ ܨܶܚܬܳܐ، ܒܥܘ.

ܡܫܰܡܫܳܢܳܐ: ܐܘܟܕܐ ܠܒ̰ܝ ܐܳܠܝ.

ܐܳܕܰܝ: ܡܡܛܝ ܐܳܠܰܢ ܟܶ ܐܘ ܚܣܘܐ؟

ܡܕܰܝܠܳܢܳܐ: ܐܶ، ܗܳܘܝܐ ܘܫܒܥܝܢ (57,-) ܝܘܪܐ ܟܽܠܗܘܢ.

ܐܳܕܰܝ: ܦܫܘܪ.

ܡܕܰܝܠܳܢܳܐ: ܬܰܘܕܝ، ܘܙܶܠܘ ܒܫܰܝܢܐ.

ܣܳܪܐ ܘܐܳܕܰܝ: ܦܳܘܫ ܒܫܰܝܢܐ.

Bu rastorant

Mdaylono: Mën këbcitu šotitu?	***Ober***: *Wat willen jullie drinken?*
Aday: I Saro këbco koso d ḥamro w ono bira, bocu.	***Aday***: *Saro wil een glas wijn en ik een biertje, alstublieft.*
Mdaylono: Ucdo gëd oṯën.	***Ober***: *Ze komen er zo aan!*
Mdaylono: Mnaqalxu, mën gëd uxlitu?	***Ober*** *: Hebt u uitgezocht wat u wilt eten?*
Aday: E, bi qamayto dašëšto qayërto, bëṯër kutle cam zalaṭa dar rucye.	***Aday***: *Ja , eerst een koude rijstepap, daarna kutle met een herten salade.*
Mdaylono: Këbcitu heš štoyo?	***Ober***: *Wilt u nog wat drinken?*
Saro: Koso ḥreno d ḥamro, bocu.	***Saro***: *Nog een glas wijn, alstublieft.*
Aday: Eli ste bira ḥreto.	***Aday***: *Voor mij ook een biertje.*
Mdaylono: Cal cayni.	***Ober***: *Graag.*
Mdaylono: Hanyuṯo!	***Ober***: *Eet smakelijk!*
Mdaylono: Aydarbo wa? Basimo?	***Ober***: *Hoe was het? Was het lekker?*
Saro w Aday: Ġalabe basimo wa, tawdi.	***Saro en Aday***: *Het was heerlijk, dank u.*
Mdaylono: Këbcitu mede ḥreno?	***Ober***: *Wilt u iets anders?*
Aday: Tarte qaḥwat, bocu.	***Aday***: *Twee koffie, alstublieft.*
Mdaylono: Ucdo gëd oṯën.	***Ober***: *Ze komen er zo aan.*

Aday: Kibux obat lan u ḥšowo?	***Aday**: Kunt u ons de rekening geven?*
Mdaylono: E, šawco w ḥamši (€57,-) yuro kosaymi.	***Ober**: Ja , dat is samen zevenenvijftig euro (€ 57).*
Aday: Fquḏ!	***Aday**: Alstublieft!*
Mdaylono: Tawdi w yawmo basimo!	***Ober**: Bedankt en een fijne dag!*
Saro w Aday: Yawmo basimo!	***Saro en Aday**: Een fijne dag!*

D 10.4 Vertaal naar het Surayt

Kan ik u helpen?

Mag ik één kilo linzen, alstublieft?

Wat kost vijf (5) kilo bulgur?

Wat kost het allemaal samen?

Mag ik de rekening, alstublieft?

Wat wilt u drinken?

Eet smakelijk!

D 10.5 Maak een boodschappenlijst in het Surayt voor deze week.

D 10.6 Vul telkens de correcte letter (ġ – x / ܓ̰ - ܚ) in op de juiste plek.

kur _ ina	*wij wandelen, lopen door*	ܟܘܪ_ܝܢܰܐ
_ alṭo	*fout, onjuist*	_ܠܛܐ
dëm _ ina	*wij slapen*	ܕܶܡ_ܝܢܰܐ
wa _ am	*boodschappen*	ܘܳ_ܡ
ka _ at	*papier*	ܟܳ_ܬ
dar _ o	*trede, trap*	ܕܰܪ_ܐ
haw _ a	*zo*	ܗܳܘ_ܐ
kora _	*(dat) wandelt, loopt door*	ܟܽܪܳ_
_ oṯa _ (v.)	*zoals jij*	_ܐܳ_
bër _ ël	*bulgur*	ܒܶܪ_ܠ
apra _ e	*gevulde wijnbladeren*	ܐܰܦܪܳ_ܐ
mëj _ olina	*wij praten*	ܡܶܓ̰_ܠܝܢܰܐ
_ rame (mv.)	*botten*	_ܪ̈ܡܐ
tu _ (m.)	*kom*	ܬܘ_
ta _ (v.)	*kom*	ܬܳ_
_ alabe	*veel*	_ܠܰܒ̈ܐ
ra _ lo	*voet*	ܪܳ_ܠܐ
u _ lina	*wij eten*	ܐܘ_ܠܝܢܰܐ

10.4 Cultuur 10

Eetcultuur van Turabdin

In een typisch Aramese/Assyrische familie – in het bijzonder in het vaderland – behoorde het koken tot de taken van de vrouwen. Het eten werd bereid op een *tfayo*, dat wil zeggen op een open vuur tussen twee stenen. De mannen moesten het veldwerk doen. In het dorp hielden zij zich hoofdzakelijk bezig met de veeteelt en het slachten van de dieren.

Tanuro in Midën

De vrouwen verzorgden het snijden van het vlees dat werd geconserveerd voor de rest van het jaar. In Turabdin was het niet gewoon om elke dag vlees te eten. Ook visgerechten hoorden niet tot de eettradities, omdat vis in Turabdin, vanwege zijn geografisch ligging, niet gemakkelijk verkrijgbaar was. Men at voornamelijk regionale groenten en kruiden.

Kutle en *apraxe* zijn typische Aramese/Assyrische gerechten die zeer tijdrovend zijn qua voorbereiding. Echter éénmaal klaar zijn ze ook een goede reden voor de hele familie om gezellig bij elkaar te komen.

Het brood werd gebakken in een *tanuro*, een traditionele leemoven. In Turabdin bouwde men de *tanuro* bovengronds. Hij had een ronde vorm, een klein gat in de bodem en een grotere opening aan de bovenzijde, vanwaar de deegvlaaien aan de binnenwand van de *tanuro* konden worden vastgeplakt. Het brood werd heerlijk knapperig gebakken.

Een gezegde met betrekking tot het eten luidt: *U muklo d adyawma ṭraye l ramḥël w lo u šuġlo.* “Verschuif het eten van vandaag naar morgen, maar niet het werk”.

10.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܶܠܐ

adyawma	*vandaag*	ܐܰܕܝܰܘܡܰܐ
aydarbo wa?	*hoe was het?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܳܐ؟
b mën	*waarmee?*	ܒܡܷܢ؟
basimo	*lekker* (m.ev.)	ܒܰܣܝܡܐ
bërġël	*bulgur*	ܒܷܪܓܷܠ
bëṯër	*daarna*	ܒܷܬܷܪ
bira (v.)	*bier*	ܒܝܪܰܐ (ܐܰܬܐ)
bocu	*alstubleft*	ܒܳܥܘ
cal cayni!	*graag*	ܥܰܠ ܥܰܝܢܝ
cënwe	*druiven*	ܥܷܢܒ̈ܐ
dašëšto	*rijstepap*	ܕܰܫܷܫܬܐ
diḏan	*onze, eigen*	ܕܝܕܰܢ
dukano (v.)	*winkel*	ܕܘܟܰܢܐ (ܐܰܬܐ)
ëḏcat	*(dat) je weet*	ܐܷܕܥܰܬ
ëšmo	*naam, weinig*	ܐܷܫܡܐ
ëšmonayye	*hun namen*	ܐܷܫܡ̈ܳܢܰܝܗܝ

ëzzan	*(dat) wij gaan*	ܐܶܙܙܰܢ
fayëš mede?	*is er nog iets?*	ܦܰܝܶܫ ܡܶܕܶܐ؟
fire (mv.)	*fruit*	ܦܝܪ̈ܶܐ
fquḏ!	*alstublieft!*	ܦܩܘܕ݂
gëd oṯën	*ze komen er zo aan*	ܓܶܕ ܐܳܬܶܢ
gëd uxlina	*jullie gaan eten*	ܓܶܕ ܐܘܟܠܝܢܰܐ
gweto	*kaas*	ܓܘܶܬܐ
ġrame (mv.)	*gram*	ܓ̰ܪ̈ܰܡܶܐ
hani wayne?	*waren deze het?*	ܗܰܢܝ ܘܰܝܢ̈ܶܐ؟
hano wa	*dit was het*	ܗܰܢܐ ܘܰܐ
hanyuṯo!	*eet smakelijk*	ܗܰܢܝܘܬ݂ܐ
hawli	*mag ik, geef mij*	ܗܰܘܠܝ
hawxa	*zo*	ܗܰܘܟ݂ܰܐ
heš	*nog*	ܗܶܫ
ḥaḏiro	*bereid* (m.ev.)	ܚܰܕ݂ܝܪܐ
ḥalwo	*melk*	ܚܰܠܒܐ
ḥamro	*wijn*	ܚܰܡܪܐ
ḥëmṣe	*kikkererwten*	ܚܶܡܨ̈ܐ
ḥozina	*wij zullen zien*	ܚܳܙܝܢܰܐ
ḥrene	*anderen*	ܚܪ̈ܢܶܐ
ḥreno	*ander* (m.ev.)	ܚܪܶܢܐ
ḥreto	*ander* (v.ev.)	ܚܪܶܬܐ
ḥšowo	*rekening*	ܚܫܘܒܐ
këbcitu	*jullie willen*	ܟܶܒܥܝܬܘ
këbcitu šotitu	*jullie willen drinken*	ܟܶܒܥܝܬܘ ܫܳܬܝܬܘ
këbco	*zij wil*	ܟܶܒܥܐ
kibi	*ik kan*	ܟܝܒܝ
kibux	*jij kan*	ܟܝܒܘܟ݂

kilo	*kilo*	ܟܝܠܐ
kilo w falge	*anderhalve kilo*	ܟܝܠܐ ܘܦܰܠܓܶܗ
kilowat	*kilo's*	ܟܝܠܽܘܳܬ
kmo	*hoeveel*	ܟܡܐ
koḥozina	*wij zien*	ܟܳܚܳܙܝܢܰܐ
kolozam	*het is nodig*	ܟܳܠܳܙܰܡ
kosaymi	*zij maken, doen*	ܟܳܣܰܝܡܝ
koso	*glas, beker*	ܟܳܣܐ
koso d ḥamro	*wijn glas*	ܟܳܣܐ ܕܚܰܡܪܐ
kulle	*alle*	ܟܘܠܠܶܗ
kutle	*kutle*	ܟܘܬܠܶܐ
lan	*ons (geef mij)*	ܠܰܢ
lašan	*zodat, om*	ܠܰܫܰܢ
layko	*waar naar toe?*	ܠܰܝܟܐ
lozamwa	*het was nodig, noodzakelijk*	ܠܳܙܰܡܘܰܐ
luḥo (v.)	*lijst, schoolbord*	ܠܘܚܐ (ܐܳܬ)
luze	*amandelen*	ܠܘܙܶܐ
lxu	*jullie (ik help jullie)*	ܠܟܘ
manëk	*van die*	ܡܰܢܶܟ
mcawanno	*(dat) ik help*	ܡܥܰܘܰܢܢܐ
mede	*iets*	ܡܶܕܶܐ
medone	*dingen*	ܡܶܕܳܢܶܐ
mën ḥreno?	*wat anders? wat nog meer?*	ܡܶܢ ܚܪܶܢܐ؟
mëqqa	*hoeveel*	ܡܶܩܩܰܐ
mḥašwonito	*kassière*	ܡܚܰܫܒܳܢܝܬܐ
mnaqalxu	*jullie hebben gekozen*	ܡܢܰܩܰܠܟܘ
muklo	*eten*	ܡܘܟܠܐ
muklo ḥaroyo	*nagerecht*	ܡܘܟܠܐ ܚܰܪܳܝܐ

muklo rišoyo	*hoofdgerecht*	ܡܘܟܠܐ ܪܝܫܳܝܐ
muklo šarwoyo	*voorgerecht*	ܡܘܟܠܐ ܫܰܪܘܳܝܐ
muklone	*gerechten*	ܡܘܟܠܳܢ̈ܐ
nacime	*klein (mv.)*	ܢܰܥܝܡ̈ܐ
obat	*(dat) je geeft*	ܐܳܒܰܬ
qaḥwat	*koffies*	ܩܰܗܘܰܬ
qamayto	*eerste*	ܩܰܡܰܝܬܐ
qaṣa	*kassa*	ܩܰܨܐ
qaṭiro	*yoghurt*	ܩܰܛܝܪܐ
qayërto	*koud* (v.)	ܩܰܝܶܪܬܐ
qëm!	*sta op!*	ܩܶܡ
rezo (v.)	*rijst*	ܪܙܐ (ܐܰܬܐ)
rucye	*herten*	ܪܘܥ̈ܝܐ
sëm!	*maak! doe!*	ܣܶܡ
sëmli	*ik heb gemaakt*	ܣܶܡܠܝ
ṣërto	*foto*	ܨܶܪܬܐ
ṣërtoṯe	*foto's*	ܨܶܪ̈ܬܳܬܐ
šabṯo	*week*	ܫܰܒܬܐ
šotitu	*jullie drinken*	ܫܳܬܝܬܘ
šqolo	*inkoop*	ܫܩܳܠܐ
štoye (mv.)	*drankjes*	ܫܬܳ̈ܝܐ
štoyo	*drinken*	ܫܬܳܝܐ
šubqono	*sorry*	ܫܘܒܩܳܢܐ
šušaye (v.)	*fles*	ܫܘܫܰ̈ܝܐ (ܐܰܬܐ)
tene (mv.)	*vijgen*	ܬ̈ܐܢܐ
tre w arbci	*tweeënveertig*	ܬܪ̈ܐ ܘܐܰܪܒܥܝ
tre w falge	*twee en half*	ܬܪ̈ܐ ܘܦܰܠܓܶܗ
tux!	*kom (m.)!*	ܬܘܚ

ṭacyono	*ik (v.) ben vergeten*	ܛܰܥܝܳܢܳܐ
ṭimo	*duur, prijzig*	ܛܝܡܐ
ṭlawḥe (mv.)	*linzen*	ܛܠܰܘܚܶܐ
ṭocina	*wij vergeten*	ܛܳܥܝܢܰܢ
ṭrowe	*oké, goed*	ܛܪܳܘܶܐ
ucdo	*nu*	ܐܘܥܕܐ
waxam	*boodschappen*	ܘܰܟܰܡ
yarqe (mv.)	*groenten*	ܝܰܪܩܶܐ
yawme d šabṯo	*zaterdag*	ܝܰܘܡܶܗ ܕܫܰܒܬܐ
yawmo basimo	*fijne dag*	ܝܰܘܡܐ ܒܰܣܝܡܐ
zalaṭa (v.) dar rucye	*herten salade*	ܙܰܠܰܛܰܐ ܕܰܪ ܪܘܥܝܶܐ
zan	*laten we gaan!*	ܙܰܢ
zëbdo	*boter*	ܙܶܒܕܐ

HËRGO

11

ܝܐ

KLEDING EN KLEUREN

ܓܘܠܐ ܘܓܘܢ̈ܐ

Jule w gawne

In deze les leren we

- *hoe Saro in de kledingzaak werkt.*
- *hoe je kleding koopt.*
- *over de kleding en de sieraden.*
- *de kleuren.*

ܒܝ ܨܘܪ̈ܬܐ ܟܚܙܝܢܐ ܟܡܐ ܦܠܩܐ ܕܓܘܠܐ ܕ ܢܫ̈ܐ ܘܕ ܓܒܪ̈ܐ،
ܒܥܝܢܝ ܙܒܢܐ ܗܫܬܐ ܟܝܠܦܝܢܐ ܐܢ ܐܫܡ̈ܗܐ ܕ ܓܘܢ̈ܐ.

Bi ṣërtaṯe koḥozina kmo falqe d jule dan niše w dag gawre,	*Op deze foto zien we een paar mannelijke en vrouwelijke kledingstukken,*
b cayni zabno ste koyëlfina an ëšmone dag gawne.	*en tegelijkertijd leren we de kleuren.*

1. ܓ̰ܰܟܶܛ ܟܽܘܡܳܐ 2. ܦܰܢܛܪܽܘܢ ܙܰܪܩܳܐ 3. ܒܠܽܘܙܶܐ ܡܰܢܶܫܟܰܝܬܳܐ 4. ܦܶܣܛܰܢ ܝܰܪܽܘܩܳܐ
5. ܒܰܕܠܶܐ ܩܰܛܡܽܘܢܺܝܬܳܐ 6. ܩܶܡܶܣܬܳܐ ܚܶܘܰܪܬܳܐ 7. ܦܰܢܶܪܰܐ ܩܰܗܘܳܢܰܝܬܳܐ 8. ܓ̰ܽܘܠܶܐ ܬܰܚܬܳܝܶܐ
9. ܩܘܒܥܐ ܫܰܥܘܬܳܐ 10. ܓܶܪܘܶܐ ܣܶܡܽܘܩܶܐ

1.Čaket komo **2.** Panṭron zarqo **3.** Bluze maněškayto **4.** Fësṭan yaroqo
5. Badle qaṭmonito **6.** Qemësto ḥewarto **7.** Fanera qaḥwonayto **8.** Jule taḥtoye
9. Qubco šacuto **10.** Gërwe semoqe

11.1 Kleding en kleuren

ܓ̰ܽܘܠܶܐ ܘܨܶܒ̈ܥܶܐ

ܐܶܢ ܗܳܕܳܐ ܗܘܳܐ ܝܰܘܡܳܐ ܩܰܪܝܳܪܳܐ ܒܶܗ ܕܽܘܟܬܳܐ ܙܶܠ ܓ̰ܽܘܠܶܐ. ܘܟܽܠܗ ܢܳܫܳܐ ܠܗܘܳܐ ܒܗ ܙܽܘܒܳܐ ܘܙܳܟܝܳܐ.

ܡܰܘܓ̰ܶܐ ܗ̇ܘܳܐ ܡܕܰܒܪܳܢܝܬܳܐ ܠܟ ܕܽܘܟܬܳܐ.

ܓ̰ܳܐܘܶܠ ܐܳܪ ܪܳܘܶܢܳܐ ܡܶܢ ܓ̰ܶܓ̰ܶܠ ܓ̰ܽܘܠܶܐ ܩܰܕܺܝܡ ܘܰܐܡܪܳܘܶܠ ܐܳܠܶܐ ܘܡܰܘܡܶܠܠܶܐ ܐܰܟ݂ܡܶܢܳܗ.

ܐܳܘ ܡܰܘܡܠܶܐ ܒܶܗ ܡܰܘܡܠܶܐ ܓ̰ܳܐܘܶܠ ܐܶܢܳܐ ܓ̰ܽܘܠܶܐ ܒܶܗ ܡܶܕܪܳܐ ܢܳܐ ܘܡܶܢ ܡܫܝܚܬܳܐ ܒܶܗ ܕܽܘܟܬܳܐ.

ܟܳܡܝܳܬܳܐ ܟܽܠܶܐ ܟܶܠܶܐ ܐܶܠܶܐ ܓ̰ܽܘܢܳܐ ܕܓ̰ܳܐܪܶܝ ܟܶܡ ܣܝܘܰܐ.

ܡܶܓ̰ܶܠܠܶܐ، ܫܶܡܫܳܐ ܘܟܽܘܡܳܐ ܟܶܡ ܣܝܘܰܐ، ܡܶܠܬܳܐ ܘܙܰܪܩܳܐ ܟܶܡ ܣܝܘܰܐ ܘܓ̰ܶܪ.

ܐܶܢ ܗܳܕܳܐ ܟܽܡܢܳܐ ܗܘܳܐ ܟܶܠܶܐ ܐܳܘ ܗܘܽܡܫܳܐ ܕܓ̰ܶܟܘ ܕܶܝ ܕܽܘܟܬܳܐ.

ܡܦܪܫܝܢܐ ܓܠܒܐ ܓܘܢ̈ܐ، ܐܝܬ ܠܗ̇ ܚܘܪܐ، ܐܝܬ ܠܗ̇ ܐܘܟܡܐ ܘܐܝܬ ܠܗ̇ ܒܠܘܬ̈ܐ.
ܡܦܪܫܝܢܐ ܗܕܐ ܐܢܐ ܠܓܢܐ ܙܝ ܓܘܢ̈ܐ ܕܗܘܐ ܣܢܝܐ: ܩܠܛܢܝܬܐ، ܦܠܬܢܐ، ܬܦܕܐ، ܡܝܣܢܬܐ، ܡܚܒܬܐ، ܦܢܙܐ، ܒܟܘܪܐ، ܕܙܗܐ ܘܓ̰ܝܪ.
ܟ̰ܐܙ ܡܦܪܫܘܠܗ ܓܠܝ ܓܘܢ̈ܐ: ܫܡܘܩܐ، ܟܘܡܐ، ܫܘܦܐ، ܚܘܒܐ، ܙܪܩܐ، ܫܘܢܐ، ܩܗܘܝܐ، ܩܣܘܢܐ، ܦ̮ܝܪܐܘܙ، ܙܘܙܘܢܐ، ܣܒܝܒܢܐ ܘܓ̰ܝܪ.
ܙܘܓܐ ܡܥܒܕܢܐ ܗܘܝ ܡܕܐ ܡܠܘܒܫܐ ܘܡܫܪܐ ܒܘܒܓ̰ܗ.
ܐܡ ܡܕܢܐ ܢܚܫܐ، ܒܘܙ ܐܝ ܒܙܪܗܐ، ܡܘܚܢܐ، ܓܘܠܐ ܠܐܣܠܐܢܐ، ܡܢܚܐ، ܡܕܘܕܐ، ܚܡܪܐ ܘܓ̰ܝܪ ܡܕܢܐ ܡܫܚܠܠܗ ܟܡ ܗܠܐ ܐܘ ܚܠܐ ܐܝܟ ܚܕܕܐ.
ܒܝ ܙܘܟܐ ܙܝ ܗܘܐ ܒܝܬ ܓܘܠܐ ܘܫܚܠܬܐ ܟܝ ܢܘܗܐ ܡܚܢܐ ܘܟܝ ܢܘܗܐ ܚܢܢܐ.
ܟܡܐ ܐܝ ܙܘܟܐ ܡܟܒܐ ܗܘܝܐ ܘܢܩܡ ܐܫܟܗ ܒܝ ܗܘܒܐ، ܐܝ ܗܘܐ ܡܐ ܒܘܟܗ ܟܠܟܗ ܡܟܘܢܐ ܘܡܟܟܘܢܐ ܐܝܟ ܙܘܢܐ.

Jule w gawne

I Saro me zawno kocawdo bi dukano daj jule. Hawila nësyono ṭawwo bu zwono w zebono.	*Saro werkt al heel lang in de kledingzaak. Ze heeft ruime ervaring opgedaan in het kopen en verkopen.*
Mawxa hawyo mdabroniṯo li dukano.	*Daarom is zij de manager geworden voor de winkel.*
Këḏco az zawone mën šëkël jule korëḥmi w aydarbo obo w šuqlo acmayye.	*Ze kent de smaak van de klanten en weet hoe ze met hen om moet gaan.*
U šuḥlofo bu šuḥlofo këḏco ayna jule bi moda ne w mën maḥto bi dukano.	*Ze weet welke modieuze kleding hoort bij de seizoenen en wat in de winkel komt te hangen.*
Komaḥto bolo cal ag gawne d këzzën cam ḥḏoḏe.	*Zij let op de kleuren die bij elkaar passen.*
Maṯlo, semoqo w komo cam ḥḏoḏe, šacuṯo w zarqo cam ḥḏoḏe w ġer.	*Bijvoorbeeld, rood bij zwart , geel bij blauw enzovoort.*

I Saro koḥayro ṭawwo cal u ṭukoso d gawa di dukano.	*Saro besteedt veel aandacht aan de orde in de zaak.*
Kofëršo gabo lag gawre, ḥa lan niše, ḥa lan nacime w ḥa lac clayme.	*Zij scheidt een aparte afdeling voor de mannen, één voor de vrouwen, één voor de kinderen en één voor de jeugd.*
Kofëršo ste at tëġme daj jule me ḥḏoḏe: panṭronat, fësṭanat, čaketat, qemësyoṯe, qomoṯe, fanerat, bluzat, krawat w ġer.	*Zij scheidt de kledingstukken: broeken, jurken, jassen, hemden, rokken, truien, bloezen, stropdassen enzovoort.*
Bëṯër kofëršalle lag gawne: semoqo, komo, ḥeworo, šacuṯo, zarqo, yaroqo, qaṭmono, qaḥwonoyo, përtaqani, wardonoyo, manëškoyo w ġer.	*Daarna deelt ze in op kleur: rood, zwart, wit, geel, blauw, groen, grijs, bruin, oranje, roze, paars enzovoort.*
Hawxa komcalqo kul mede mṭakso w šafiro b dukṯe.	*Zo hangt zij alles netjes en mooi op zijn plaats.*
Am medone nacime, xud ag gërwe, qubce, jule taḥtoye, qdoše, marwoḏe, šayre w ġer medone komaḥtalle bas sale aw cal aṭ ṭebëlyoṯe.	*De kleinere dingen zoals de sokken, mutsen, ondergoed, hangers, oorbellen, armbanden en andere dingen zet ze in de mandjes op de tafels.*
Bi dukano di Saro kit jule w ḥëšloṯe lay yawme mbayne w lay yawme šarye.	*In Saro's winkel zijn er kleren en sieraden voor speciale gelegenheden en voor het dagelijks leven.*
Lašan i dukano malxo ṭawwo w nofaq ëšma bi ṭowuṯo, i Saro me kule leba kocawdo w komcawno az zawone.	*Om de winkel goed te laten lopen en een goede reputatie te krijgen, werkt Saro heel hard en ze geeft om de klanten.*

D 11.1 Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak.

D 11.2 Leer de volgende woorden.

nësyono	*ervaring*	ܢܶܣܝܳܢܳܐ
zwono w zebono	*kopen en verkopen*	ܙܒܳܢܳܐ ܘܙܶܒܳܢܳܐ
mdabronito	*leidster*	ܡܕܰܒܪܳܢܺܝܬܳܐ
zawone	*klanten*	ܙܰܒܳܢ̈ܶܐ
obo w šuqlo cam	*omgaan met*	ܐܳܒܳܐ ܘܫܽܘܩܠܳܐ ܥܰܡ
moda	*mode*	ܡܳܕܰܐ
maḥto	*zij legt, zij zet*	ܡܰܚܛܳܐ
komaḥto bolo	*zij besteedt aandacht*	ܟܳܡܰܚܛܳܐ ܒܳܠܳܐ
gawne	*kleuren*	ܓܰܘܢ̈ܶܐ
semoqo	*rood*	ܣܶܡܳܩܳܐ
šacuṯo	*geel*	ܫܰܥܽܘܬܳܐ
komo	*zwart*	ܟܳܡܳܐ
zarqo	*blauw*	ܙܰܪܩܳܐ
ṭukoso	*ordening*	ܛܽܘܟܳܣܳܐ
koféršo	*zij verdeelt, zij scheidt*	ܟܳܦܶܪܫܳܐ
gawre	*mannen*	ܓܰܒܪ̈ܶܐ
niše	*vrouwen*	ܢܶܫ̈ܶܐ
clayme	*jeugd*	ܥܠܰܝܡ̈ܶܐ
panṭron	*pantalon*	ܦܰܢܛܪܽܘܢ
panṭronat	*pantalons*	ܦܰܢܛܪܽܘܢܰܬ
fëšṭan	*jurk*	ܦܶܫܛܰܢ
fëšṭanat	*jurken*	ܦܶܫܛܰܢܰܬ
čaket	*Jas*	ܓ̰ܰܟܶܬ
čaketat	*jassen*	ܓ̰ܰܟܶܬܰܬ
qemësto	*hemd*	ܩܶܡܶܣܬܳܐ
qemësyoṯe	*hemden*	ܩܶܡܶܣܝܳܬ̈ܳܐ

qëmṯo	*rok*	ܩܶܡܬ݂ܳܐ
qomoṯe	*rokken*	ܩܳܡܳܬ݂ܶܐ
fanera	*trui*	ܦܰܢܶܪܰܐ
fanerat	*truien*	ܦܰܢܶܪܰܬ
bluze	*blouse*	ܒܠܘܙܶܐ
bluzat	*blouses*	ܒܠܘܙܰܬ
yaroqo	*groen*	ܝܰܪܳܩܳܐ
qaṭmono	*grijs*	ܩܰܛܡܳܢܳܐ
qaḥwonoyo	*bruin*	ܩܰܚܘܳܢܳܝܳܐ
përtaqani	*oranje*	ܦܶܪܬܰܩܰܢܝ
wardonoyo	*roze*	ܘܰܪܕܳܢܳܝܳܐ
maněškoyo	*lila, paars*	ܡܰܢܶܫܟܳܝܳܐ
komcalqo	*zij hangt op*	ܟܳܡܥܰܠܩܳܐ
mṭakso	*geordend*	ܡܛܰܟܣܳܐ
gërwe	*sokken*	ܓܶܪܘܶܐ
qubce	*mutsen*	ܩܘܒܥܶܐ
jule taḥtoye	*ondergoed*	ܓ̰ܘܠܶܐ ܬܰܚܬܳܝܶܐ
qdoše	*broche*	ܩܕܳܫܶܐ
marwoḏe	*oorbellen*	ܡܰܪܘܳܕ݂ܶܐ
šayre	*armbanden*	ܫܰܝܪܶܐ
sale	*manden*	ܣܰܠܶܐ
badle	*pak, kostuum*	ܒܰܕܠܶܐ
krawa	*stropdas*	ܟܪܰܘܰܐ
krawat	*stropdassen*	ܟܪܰܘܰܬ
yawme mbayne	*bijzondere dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܡܒܰܝܢܶܐ
yawme šarye	*gewone dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܫܰܪܝܶܐ
ḥëšloṯe	*sieraden*	ܚܶܫܠܳܬ݂ܶܐ

11.2 Grammatica 11

a) Het bijvoeglijk naamwoord

Het bijvoeglijk naamwoord heeft altijd een mannelijke en een vrouwelijke vorm in het enkelvoud en een gemeenschappelijke meervoudsvorm. De vormen eindigen regelmatig op *-o* ܐ (m.), *-to/-ṯo* ܬܐ - ܬܐ (v.) en –e ̈ܐ (mv.):

m.ev.		v.ev.		mv.		
rabo	ܪܰܒܳܐ	*rabṯo*	ܪܰܒܬܳܐ	*rabe*	ܪ̈ܰܒܶܐ	groot
šafiro	ܫܰܦܺܝܪܳܐ	*šafërto*	ܫܰܦܺܝܪܬܳܐ	*šafire*	ܫܰܦܺܝܪ̈ܶܐ	mooi
komo	ܟܽܘܡܳܐ	*këmto*	ܟܶܘܡܬܳܐ	*kome*	ܟܽܘܡ̈ܶܐ	zwart
baṭilo	ܒܰܛܺܝܠܳܐ	*baṭëlto*	ܒܰܛܺܝܠܬܳܐ	*baṭile*	ܒܰܛܺܝܠ̈ܶܐ	moe, vrij
basimo	ܒܰܣܺܝܡܳܐ	*basëmto*	ܒܰܣܺܝܡܬܳܐ	*basime*	ܒܰܣܺܝܡ̈ܶܐ	goed (lekker)
raḥuqo	ܪܰܚܽܘܩܳܐ	*raḥëqto*	ܪܰܚܺܝܩܬܳܐ	*raḥuqe*	ܪܰܚܽܘܩ̈ܶܐ	veraf
qariwo	ܩܰܪܺܝܒܳܐ	*qaruto*	ܩܰܪܽܘܬܳܐ	*qariwe*	ܩܰܪܺܝܒ̈ܶܐ	dichtbij

Bij de beschrijving van een zelfstandig naamwoord wordt het bijvoeglijk naamwoord erachter geplaatst. Het zelfstandig naamwoord en het bijvoeglijk naamwoord zijn in vorm en geslacht gelijk:

m.	*aḥuno rabo*	een grote broer	ܐܰܚܽܘܢܳܐ ܪܰܒܳܐ
	qubco šacuṯo	een gele muts	ܩܘܒܥܳܐ ܫܰܥܽܘܬܳܐ
v.	*qemësto këmto*	een zwart hemd	ܩܶܡܺܝܫܬܳܐ ܟܶܘܡܬܳܐ
	dašëšto qayërto	koude rijstepap	ܕܰܫܺܝܫܬܳܐ ܩܰܝܺܪܬܳܐ
mv.	*tene basime*	lekkere vijgen	ܬܺܐܢ̈ܶܐ ܒܰܣܺܝܡ̈ܶܐ
	gërwe semoqe	rode sokken	ܓܶܪ̈ܒܶܐ ܣܡܽܘܩ̈ܶܐ

Wanneer het zelfstandig naamwoord met een lidwoord wordt genoemd, dan is daarmee het bijvoeglijk naamwoord ook vastgesteld zonder dat het een lidwoord vertoont:

m.	*u aḥuno rabo*	de grote broer	ܐܘ ܐܰܚܽܘܢܳܐ ܪܰܒܳܐ
v.	*i qemësto këmto*	het zwarte hemd	ܐܝ ܩܶܡܺܝܣܬܳܐ ܟܶܡܬܳܐ
mv.	*ag gërwe semoqe*	de rode sokken	ܐܰܓ ܓܶܪܒ̈ܶܐ ܣܡܽܘܩ̈ܶܐ

Als predicaat wordt het bijvoeglijk naamwoord met het koppelwoord verlengd:

m.	*u aḥuno rabo yo*	de broer is groot	ܐܘ ܐܰܚܽܘܢܳܐ ܪܰܒܳܐ ܝܐ
v.	*i qemësto këmto yo*	het hemd is zwart	ܐܝ ܩܶܡܺܝܣܬܳܐ ܟܶܡܬܳܐ ܝܐ
mv.	*ag gërwe semoqe ne*	de sokken zijn rood	ܐܰܓ ܓܶܪܒ̈ܶܐ ܣܡܽܘܩ̈ܶܐ ܢܶܐ

Wanneer het zelfstandig naamwoord als onderwerp van een zin geen lidwoord heeft, betekenen de zinnen het volgende:

m.	*aḥuno rabo yo*	hij is een grote broer	ܐܰܚܽܘܢܳܐ ܪܰܒܳܐ ܝܐ
v.	*qemësto këmto yo*	het is een zwart hemd	ܩܶܡܺܝܣܬܳܐ ܟܶܡܬܳܐ ܝܐ
mv.	*gërwe semoqe ne*	het zijn rode sokken	ܓܶܪܒ̈ܶܐ ܣܡܽܘܩ̈ܶܐ ܢܶܐ

b) De voorzetsels

1. Voorzetsels algemeen

De meest gebruikte voorzetsels zijn *b* ܒ „in“, *bëṯr* ܒܶܬܪ „achter“, *cal* ܥܰܠ „op“, *cam* ܥܰܡ „met“, *gab* ܓܰܒ „bij, naast“, *l* ܠ „voor, naar“, *laf* ܠܰܦ „naar“, *m* ܡ, *me* ܡܶܐ „van, uit“, *qëm* ܩܶܡ „voor“, *s* ܣ, *se* ܣܶܐ „bij, naast“, *taḥt* ܬܰܚܬ „onder“.

De korte voorzetsels worden samen met het lidwoord geschreven:

	bu bayto	ܒܘ ܒܰܝܬܐ	in huis
b- / ܒ	*bi qrito*	ܒܝ ܩܪܝܬܐ	in dorp
	bak karme	ܒܰܟ ܟܰܪ̈ܡܶܐ	in de wijngaarden
	lu bayto	ܠܘ ܒܰܝܬܐ	naar het huis
l- / ܠ	*li qrito*	ܠܝ ܩܪܝܬܐ	naar het dorp
	lak karme	ܠܰܟ ܟܰܪ̈ܡܶܐ	naar de wijngaarden
	mu bayto	ܡܘ ܒܰܝܬܐ	van het huis
m- / ܡ	*mi qrito*	ܡܝ ܩܪܝܬܐ	van het dorp
	mak karme	ܡܰܟ ܟܰܪ̈ܡܶܐ	van de wijngaarden
	su bayto	ܣܘ ܒܰܝܬܐ	bij het huis
s- / ܣ	*si qrito*	ܣܝ ܩܪܝܬܐ	bij het dorp
	sak karme	ܣܰܟ ܟܰܪ̈ܡܶܐ	bij de wijngaarden

2. Voorzetsels met achtervoegsels

De voorzetsels kunnen met het voornaamwoordelijk achtervoegsel aangevuld worden en daarbij ook hun vorm veranderen. Deze achtervoegsels zijn identiek aan die uit de beperkte reeks (zie Grammatica 3a, 2). De voorzetsels hebben de volgende vormen bij deze achtervoegsels:

Voorzetsels		**Voorzetsels met achtervoegsels**	
b	ܒ	*eb-/ab-*	ܐܶܒ : ܐܰܒ
l	ܠ	*el-/al-*	ܐܶܠ : ܐܰܠ
m	ܡ	*mën-/men-*	ܡܷܢ : ܡܶܢ
cal	ܥܰܠ	*acl-*	ܐܰܥܠ
cam	ܥܰܡ	*acm-*	ܐܰܥܡ
s	ܣ	*sid-/sëd-*	ܣܝܕ : ܣܷܕ

bëṯr ܒܬܪ „achter“ en *taḥt* ܬܚܝܬ „onder“ worden normaliter met een voornaamwoordelijk achtervoegsel gebruikt of ze staan voor het, van een lidwoord voorzien, zelfstandig naamwoord:

bëṯre	ܒܬܪܗ	achter hem
bëṯr u bayto	ܒܬܪ ܐܘ ܒܝܬܐ	achter het huis

taḥta	ܬܚܝܬܗ	onder haar
taḥt i ṭëbliṯo	ܬܚܝܬ ܐܝ ܛܒܠܝܬܐ	onder de tafel

Voorzetsels met een voornaamwoordelijk achtervoegsel:

Enkelvoud		*l-* ܠ		*b-* ܒ		*m-* ܡܢ	
	3e p.(m.)	*ele*	ܐܠܗ	*ebe*	ܐܒܗ	*mene*	ܡܢܗ
	3 e p.(v.)	*ela*	ܐܠܗ	*eba*	ܐܒܗ	*mena*	ܡܢܗ
	2e p.(m.).	*elux*	ܐܠܘܟ	*ebux*	ܐܒܘܟ	*menux*	ܡܢܘܟ
	2e p.(v.)	*elax*	ܐܠܟ	*ebax*	ܐܒܟ	*menax*	ܡܢܟ
	1e p.	*eli*	ܐܠܝ	*ebi*	ܐܒܝ	*meni*	ܡܢܝ

Mv.	3e p.	*elayye,* *alle*	ܐܠܝܗܝ: ܐܠܠܗ	*ebayye,* *appe*	ܐܒܝܗܝ: ܐܦܦܗ	*menayye,* *mënne*	ܡܢܝܗܝ: ܡܢܢܗ
	2e p.	*elayxu,* *alxu*	ܐܠܝܟܘ: ܐܠܟܘ	*ebayxu,* *apxu*	ܐܒܝܟܘ: ܐܦܟܘ	*menayxu,* *mënxu*	ܡܢܝܟܘ: ܡܢܟܘ
	1e p.	*elayna,* *elan*	ܐܠܝܢܐ: ܐܠܢ	*ebayna,* *eban*	ܐܒܝܢܐ: ܐܒܢ	*menayna,* *menan*	ܡܢܝܢܐ: ܡܢܢ

Enkelvoud		***cal*** ܥܲܠ		***cam*** ܥܲܡ		***s-*** ܣ	
	3e p.(m.)	*acle*	ܐܲܥܠܹܗ	*acme*	ܐܲܥܡܹܗ	*side*	ܣܝܕܹܗ
	3e p.(v.)	*acla*	ܐܲܥܠܵܗ	*acma*	ܐܲܥܡܵܗ	*sida*	ܣܝܕܵܗ
	2e p.(m.)	*aclux*	ܐܲܥܠܘܟ݂	*acmux*	ܐܲܥܡܘܟ݂	*sidux*	ܣܝܕܘܟ݂
	2e p.(v.)	*aclax*	ܐܲܥܠܵܟ݂	*acmax*	ܐܲܥܡܵܟ݂	*sidax*	ܣܝܕܵܟ݂
	1e p.	*acli*	ܐܲܥܠܝ	*acmi*	ܐܲܥܡܝ	*sidi*	ܣܝܕܝ

Mv.							
	3e p.	*aclayye*	ܐܲܥܠܲܝ̈ܗܹ	*acmayye*	ܐܲܥܡܲܝ̈ܗܹ	*sidayye,* *sëtte*	ܣܝܕܲܝ̈ܗܹ: ܣܸܬ̈ܬܹܗ
	2e p.	*aclayxu*	ܐܲܥܠܲܝܟ݂ܘ	*acmayxu*	ܐܲܥܡܲܝܟ݂ܘ	*sidayxu,* *sëtxu*	ܣܝܕܲܝܟ݂ܘ: ܣܸܬܟ݂ܘ
	1e p.	*aclayna,* *aclan*	ܐܲܥܠܲܝܢܵܐ: ܐܲܥܠܲܢ	*acmayna* *acman*	ܐܲܥܡܲܝܢܵܐ: ܐܲܥܡܲܢ	*sidayna,* *sidan*	ܣܝܕܲܝܢܵܐ: ܣܝܕܲܢ

Voor de meervoudsvormen geldt dat er zowel een korte als een lange vorm mogelijk is, echter verschilt er niets in betekenis of gebruik.

D 11.3 Vertaal naar het Nederlands.

Saro këtla nësyono ṭawwo bu zebono.		ܐܝ ܣܵܪܵܐ ܟܸܬܠܵܗ ܢܸܣܝܘܿܢܐ ܛܵܘܘܿܐ ܒܘ ܙܒܘܿܢܵܐ.
Saro këḏco aydarbo obo w šuqlo cam az zawone.		ܣܵܪܵܐ ܟܸܕܥܵܐ ܐܲܝܕܲܪܒܵܐ ܐܘܒܵܐ ܘܫܘܩܠܵܐ ܥܲܡ ܐܲܙ ܙܵܘܘܿܢܹܐ.
Saro këḏco ayna gawne këzzën cam ḥḏoḏe.		ܣܵܪܵܐ ܟܸܕܥܵܐ ܐܲܝܢܵܐ ܓܲܘܢܹܐ ܟܸܙܙܸܢ ܥܲܡ ܚܕܘܿܕܹܐ.
Saro kofëršo at tëġme daj jule me ḥḏoḏe.		ܣܵܪܵܐ ܟܘܿܦܸܪܫܵܐ ܐܲܛ ܛܸܓܡܹܐ ܕܲܝ ܓܘܠܹܐ ܡܹܐ ܚܕܘܿܕܹܐ.

Kit ḥëšloṯe ġalabe šafire bi dukano.		ܟܝܬ ܚܫܠܘܬܐ ܓ̰ܠܒܐ ܫܦܝܪܐ ܒܝ ܕܘܟܢܐ.
I dukano bas bay yawme šarye ftëḥto yo.		ܐܝ ܕܘܟܢܐ ܒܣ ܒܝ ܝܘܡܐ ܫܪܝܐ ܦܬܝܚܬܐ ܝܐ.

D 11.4 Welk antwoord is mogelijk?

Afrem kolowaš bu saṯwo	ܐܦܪܝܡ ܟܠܘܫ ܒܘ ܣܬܘܐ
☐ čaket	ܟ̰ܟܝܬ ☐
☐ fëṣṭan	ܦܣܛܢ ☐
☐ bluze	ܒܠܘܙܐ ☐
Maryam kolawšo bu saṯwo	ܡܪܝܡ ܟܠܘܫܐ ܒܘ ܣܬܘܐ
☐ fëṣṭan	ܦܣܛܢ ☐
☐ panṭron	ܦܢܛܪܘܢ ☐
☐ fanera	ܦܢܪܐ ☐
Saro kolawšo bu qayṭo	ܣܪܐ ܟܠܘܫܐ ܒܘ ܩܝܛܐ
☐ fanera	ܦܢܪܐ ☐
☐ qubco	ܩܘܒܥܐ ☐
☐ qëmṯo	ܩܡܬܐ ☐
Gabriyel kolowaš bu qayṭo	ܓܒܪܝܐܝܠ ܟܠܘܫ ܒܘ ܩܝܛܐ
☐ badle	ܒܕܠܐ ☐
☐ jule karye	ܓ̰ܘܠܐ ܟܪܝܐ ☐
☐ čaket	ܟ̰ܟܝܬ ☐
Aday kolowaš bay yawme mbayne	ܐܕܝ ܟܠܘܫ ܒܝ ܝܘܡܐ ܡܒܝܢܐ
☐ jule karye	ܓ̰ܘܠܐ ܟܪܝܐ ☐
☐ fëṣṭan	ܦܣܛܢ ☐
☐ badle	ܒܕܠܐ ☐

Ḥawo kolawšo bay yawme mbayne	ܗܳܘ ܟܽܠܰܘܫܳܐ ܒܰܝ ܝܰܘܡܶܐ ܡܒܰܝܢܶܐ
☐ šušefo	ܫܘܫܶܦܳܐ ☐
☐ fëstan	ܦܶܣܛܰܢ ☐
☐ panṭron	ܦܰܢܛܪܽܘܢ ☐
Nahrin kosaymo duroše gušmonoye	ܢܰܗܪܺܝܢ ܟܽܣܰܝܡܳܐ ܕܽܪܳܫܶܐ ܓܽܘܫܡܳܢܳܝܶܐ
☐ baj jule yarixe	ܒܰܓ̰ ܓ̰ܘܠܶܐ ܝܰܪܺܝܟܶܐ ☐
☐ baj jule taḥtoye	ܒܰܓ̰ ܓ̰ܘܠܶܐ ܬܰܚܬܳܝܶܐ ☐
☐ baj jule du spor	ܒܰܓ̰ ܓ̰ܘܠܶܐ ܕܽܘ ܣܦܳܪ ☐
Matay kolowaš bay yawme šarye	ܡܰܬܰܝ ܟܽܠܳܘܰܫ ܒܰܝ ܝܰܘܡܶܐ ܫܰܪܝܶܐ
☐ panṭron	ܦܰܢܛܪܽܘܢ ☐
☐ badle	ܒܰܕܠܶܐ ☐
☐ krawa	ܟܪܰܘܰܐ ☐

D 11.5 Zet de volgende woorden in de correcte categorieën.

ܡܰܪܘܳܕܶܐ - ܦܰܢܛܪܽܘܢ - ܦܶܣܛܰܢ - ܟ̰ܰܟܶܬ - ܫܰܝܪܶܐ - ܩܶܡܶܣܬܳܐ - ܩܕܳܫܶܐ - ܩܶܡܬܳܐ -

ܦܰܢܶܪܰܐ - ܒܠܽܘܙܶܐ - ܒܰܕܠܶܐ - ܩܽܘܒܥܳܐ - ܟܪܰܘܰܐ - ܨܠܺܝܒܳܐ - ܓܶܪܘܶܐ

marwoḏe – panṭron – fëstan – čaket – šayre – qemësto – qdoše – qëmṯo –

fanera – bluze – badle – qubco – krawa – ṣlibo – gërwe

yawme mbayne		ܝܰܘܡܶܐ ܡܒܰܝܢܶܐ
yawme šarye		ܝܰܘܡܶܐ ܫܰܪܝܶܐ
saṯwo		ܣܰܬܘܳܐ
qayṭo		ܩܰܝܛܳܐ
ḥëšloṯe		ܚܶܫܠܳܬ݂ܶܐ
niše		ܢܶܫܶܐ
gawre		ܓܰܘܪܶܐ

11.3 DIALOOG Een jurk voor de dochter

Barto: Mama, kibax oṯat acmi li šuqo?	***Dochter***: *Mam, wil jij met mij mee naar de stad?*	ܒܰܪܬܳܐ: ܡܳܡܳܐ، ܟܺܒܰܟ ܐܳܬܰܬ ܐܰܟܡܺܝ ܠܺܝ ܫܘܩܳܐ؟
Emo: Lmën?	***Moeder***: *Waarvoor?*	ܐܶܡܳܐ: ܠܡܶܢ؟
Barto: Kolozamli fëstan.	***Dochter***: *Ik heb een jurk nodig!*	ܒܰܪܬܳܐ: ܟܽܠܙܳܡܠܺܝ ܦܶܣܛܰܢ.
Emo: E, kibi. Ema këbcat ëzzan?	***Moeder***: *Ja, dat kan ik.* *Wanneer wil je gaan?*	ܐܶܡܳܐ: ܐܶ، ܟܺܒܺܝ. ܐܶܡܳܐ ܟܶܒܥܰܬ ܐܶܙܙܰܢ؟
Barto: Yawme d šabto.	***Dochter***: *Op zaterdag.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܝܰܘܡܶܗ ܕܫܰܒܬܳܐ.
Emo: Ṭrowe!	***Moeder***: *oké!*	ܐܶܡܳܐ: ܛܪܽܘܶܐ.
Emo: Mën šëkël fëstan këbcat?	***Moeder***: *Wat voor soort jurk wil je hebben?*	ܐܶܡܳܐ: ܡܶܢ ܫܶܟܶܠ ܦܶܣܛܰܢ ܟܶܒܥܰܬ؟
Barto: Fëstan d howe šafiro, lam mëštawoṯe.	***Dochter***: *Een mooie jurk, voor de bruiloften.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܦܶܣܛܰܢ ܕܗܽܘܶܐ ܫܰܦܺܝܪܳܐ، ܠܰܡ ܡܶܫܬܰܘܳܬܶܐ.
Emo: D man yo i mëštuṯo?	***Moeder*** :*Wiens bruiloft is het?*	ܐܶܡܳܐ: ܕܡܰܢ ܝܳܐ ܐܺܝ ܡܶܫܬܽܘܬܳܐ؟
Barto: Dë ḥdo maḥ ḥwaryoṯaydi.	***Dochter***: *Van één van mijn vriendinnen.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܕܚܕܳܐ ܡܰܚ ܚܒܰܪܝܳܬܰܝܕܺܝ.
Emo: Qëm, zan. Këdcat ayko kit dukano daf fëstanat?	***Moeder***: *Laten we gaan. Weet je waar zich een jurkenwinkel bevindt?*	ܐܶܡܳܐ: ܩܶܡ، ܙܰܢ. ܟܶܕܥܰܬ ܐܰܝܟܳܐ ܟܺܝܬ ܕܽܘܟܳܢܳܐ ܕܰܦ ܦܶܣܛܰܢܰܬ؟
Barto: E, u ḥolo Malke këtle ḥdo bi šuqo rabto.	***Dochter***: *Ja, oom Malke heeft er één in het centrum.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܐܶ، ܐܽܘ ܚܳܠܳܐ ܡܰܠܟܶܐ ܟܶܬܠܶܗ ܚܕܳܐ ܒܺܝ ܫܘܩܳܐ ܪܰܒܬܳܐ.
Barto: Haṯe yo i dukano, ḥayrina. Hano u semoqo kamudo šafiro yo.	***Dochter***: *Dit is de winkel, laten we eens kijken. Deze donker rode is prachtig.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܗܰܛܶܐ ܝܳܐ ܐܺܝ ܕܽܘܟܳܢܳܐ، ܚܰܝܪܺܝܢܰܢ. ܗܳܢܳܐ ܐܽܘ ܣܶܡܳܩܳܐ ܟܰܡܽܘܕܳܐ ܫܰܦܺܝܪܳܐ ܝܳܐ.

Emo: Lo barṯi, ġalabe karyo w ciqo yo. Hano u manëškoyo ste šafiro yo w gëd howe aclax.	***Moeder***: *Nee, mijn dochter. Het is te kort en te strak. Deze, de paarse (jurk) is ook leuk en het zou jou passen.*	ܐܶܡܳܐ: ܠܐ ܒܰܪܬܝ، ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܟܰܪܝܳܐ ܘܥܺܩܳܐ ܝܳܐ. ܗܳܢܳܐ ܐܽܘ ܡܰܢܶܫܟܳܘܝܳܐ ܣܛܶܐ ܫܰܦܺܝܪܳܐ ܝܳܐ ܘܓ̰ܶܕ ܗܳܘܶܐ ܐܰܟܠܰܟ݂.
Barṯo: Hawxa yo. Elo rabo yo, latyo i namraydi.	***Dochter***: *Dat klopt. Maar het is te groot, het is niet mijn maat.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܗܰܘܟ݂ܳܐ ܝܳܐ، ܐܶܠܳܐ ܪܰܒܳܐ ܝܳܐ، ܠܰܬܝܳܐ ܐܝ ܢܰܡܪܰܝܕܝ.
Barṯo: Ḥayrina bu gabo ḥreno. Hano komaḥwe ḥalyo. Kazzi mjarballe.	***Dochter***: *Laten we eens aan de andere kant kijken. Dit ziet er leuk uit. Ik ga hem proberen.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܚܰܝܪܺܝܢܰܐ ܒܽܘ ܓܰܒܳܐ ܚܪܶܢܳܐ. ܗܳܢܳܐ ܟܳܡܰܚܘܶܐ ܚܰܠܝܳܐ. ܟܰܙܙܝ ܡܓ̰ܰܪܒܰܠܠܶܗ.
Barṯo: Aydarbo koḥozat le mama? Ma korokaw ṭawwo acli?	***Dochter***: *Hoe vind je het, mama? Past het me goed?*	ܒܰܪܬܳܐ: ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܟܳܚܳܙܰܬ ܠܶܗ ܡܰܡܰܐ؟ ܡܰܐ ܟܳܪܳܟܰܘ ܛܰܘܘܳܐ ܐܰܟܠܝ؟
Emo: Šafiro yo. U gawno zarqo ġalabe koṯe aclax.	***Moeder***: *Het is leuk. De blauwe kleur past heel goed bij je.*	ܐܶܡܳܐ: ܫܰܦܺܝܪܳܐ ܝܳܐ. ܐܽܘ ܓܰܘܢܳܐ ܙܰܪܩܳܐ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܟܳܬܶܐ ܐܰܟܠܰܟ݂.
Barṯo: Inaqlayo gëd maydalle.	***Dochter***: *Dan neem ik deze wel.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܐܝܢܰܩܠܰܝܳܐ ܓ̰ܶܕ ܡܰܝܕܰܠܠܶܗ.
Emo: Howe brixo.	***Moeder***: *Gefeliciteerd.*	ܐܶܡܳܐ: ܗܳܘܶܐ ܒܪܺܝܟ݂ܳܐ.
Barṯo: Tawdi mama.	***Dochter***: *Dank je mama.*	ܒܰܪܬܳܐ: ܬܰܘܕܝ ܡܰܡܰܐ.

D 11.6 Vertaal naar het Surayt.

Ik heb een jurk.	
Een trouwjurk.	
De bruiloft is van mijn vriendin.	
Weet je waar zich een jurkenwinkel bevindt?	

De donkerrode (jurk) is prachtig.	
Het is zeer kort en strak.	
Nu ga ik het proberen.	
Het bevalt me heel goed.	
De blauwe (jurk) past me goed.	

11.4 Cultuur 11

Kleding in Turabdin

In Turabdin hebben diverse families zich gespecialiseerd in het verven van textiel. De familie Be-Ṣawoce was één van deze families in Midyat. De kleuren werden uit wilde bloemen, kruiden- en vruchtenplanten gewonnen die op de rotsen groeiden in Turabdin.

Volwassene vrouwen in traditionele kleding, Turabdin 2004

De mannen droegen over het algemeen donkere kleding. Vrouwen gebruikten kleurrijke stoffen vaak met bloemenpatronen. Buitenshuis droegen de mannen van Turabdin hoeden waarvan de vorm afhing van de tijd waarin ze leefden. In de kerk deden de mannen hun hoeden af. Daarentegen bedekten de vrouwen hun hoofd met bonte doeken. Ongetrouwde vrouwen droegen vaak slechts één doek terwijl getrouwde vrouwen twee doeken gebruikten. Elke generatie had zijn eigen manier van het vastmaken van de doeken. In de rouwtijd kleedde men zich in het zwart. Weduwen droegen zwarte kleding voor de rest van hun leven. Vanaf het vijftigste levensjaar droegen vrouwen of grootmoeders *bĕšto*, een gewaad dat uit meerdere delen bestond.

Een gezegde met betrekking tot het kleden luidt: *Julo lo ṭrele taḥtan* (letterlijk : hij liet niet één doek onder ons), dat wil zeggen: hij bezorgde ons veel problemen.

11.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

aclax	*op je, bij je (voorzetsel cal + aangehecht lidwoord) (v.)*	ܐܰܥܠܳܟ݂
acli	*op mij, bij mij (voorzetsel cal + aangehecht lidwoord) (m./v)*	ܐܰܥܠܝ
acmayye	*met hen (voorzetsel cam + aangehecht lidwoord) (mv.)*	ܐܰܥܡܰܝ̈ܗܶ
acmi	*met mij (voorzetsel cam + aangehecht lidwoord) (m./v.)*	ܐܰܥܡܝ
ayna?	*Welk(e)?*	ܐܰܝܢܳܐ
badle (v.)	*pak, kostuum*	ܒܰܕ݂̈ܠܶܐ (ܐܒ̈)

barṯi	*mijn dochter*	ܒܰܪܬܝ
barṯo	*dochter, meisje*	ܒܰܪܬܐ
bas	*alleen*	ܒܰܣ
bluzat	*blouses*	ܒܠܘܙܰܐܬ
bluze (v.)	*blouse*	ܒܠܘܙܶܐ (ܐܰܬ)
ciqo	*strak*	ܟܝܩܐ
clayme	*jeugd, jongeren*	ܟܠܰܝܡܶܐ
čaket	*jas*	ܟ̰ܰܟܶܬ
čaketat	*jassen*	ܟ̰ܰܟܶܬܰܐܬ
emo (v.)	*moeder*	ܐܶܡܐ (ܐܰܬ)
ëzzan	*(dat) wij gaan*	ܐܷܙܙܰܢ
falqe	*delen, stukken*	ܦܰܠܩܶܐ
fanera (v.)	*trui*	ܦܰܢܶܪܰܐ (ܐܰܬ)
fanerat	*truien*	ܦܰܢܶܪܰܐܬ
fësṭan	*jurk*	ܦܷܣܛܰܢ
fësṭanat	*jurken*	ܦܷܣܛܰܢܰܬ
ftëḥto	*open* (v.ev.)	ܦܬܷܚܬܐ
gabo	*kant, zijde*	ܓܰܒܐ
gawa (di dukano)	*van binnen (winkel)*	ܓܰܘܰܗ
gawne	*kleuren*	ܓܰܘܢܶܐ
gawre	*mannen*	ܓܰܘܪܶܐ
gëd oṯe aclax	*het zou je passen*	ܓܷܕ ܐܳܬܶܐ ܐܰܟܠܰܟ̰
gëd maydalle	*ik* (v.) *zal het nemen*	ܓܷܕ ܡܰܝܕܰܠܠܶܗ
gërwe	*sokken*	ܓܷܪܘܶܐ
hano	*deze, dit* (m.ev.)	ܗܰܢܐ
haṯe	*deze, dit* (v.)	ܗܰܬܶܐ
hawila	*het is haar geworden*	ܗܰܘܝܠܰܗ
hawyo	*zij is geworden*	ܗܰܘܝܐ

howe brixo	*gefeliciteerd!*	ܗܳܘܶܐ ܒܪܝܟܐ
ḥalyo	*mooi, prachtig, zoetig* (m.ev.)	ܚܰܠܝܐ
ḥayrina	*laten wij kijken*	ܚܰܝܪܝܢܰܐ
ḥëšloṯe	*sieraden*	ܚܶܫܠܳܬ݂ܶܐ
ḥreno	*andere*	ܚܪܶܢܐ
ḥwarṯo	*vriendin*	ܚܘܰܪܬ݂ܐ
ḥwaryoṯe	*vriendinnen*	ܚܘܰܪܝܳܬ݂ܶܐ
inaqlayo	*dan*	ܐܝܢܰܩܠܝܐ
jule	*kleren, kleding*	ܓ̰ܘܠܶܐ
jule taḥtoye	*ondergoed*	ܓ̰ܘܠܶܐ ܬܰܚܬܳܝܶܐ
kamudo	*donker* (m.ev.)	ܟܰܡܘܕܐ
karyo	*kort* (m.ev.)	ܟܰܪܝܐ
kazzi	*ik ga*	ܟܰܐܙܙܝ
këbcat	*je wilt*	ܟܶܐܒܥܰܬ
këtla	*zij heeft*	ܟܶܐܬܠܰܗ
këtle	*hij heeft*	ܟܶܐܬܠܶܗ
këzzën	*zij gaan*	ܟܶܐܙܙܶܢ
kit	*er is*	ܟܝܬ
kocawdo	*zij werkt*	ܟܳܥܰܘܕܐ
koféršalle	*zij scheidt ze*	ܟܳܦܶܪܫܰܠܠܶܗ
koféršo	*zij scheidt*	ܟܳܦܶܪܫܐ
koḥayro cal	*zij kijkt er naar*	ܟܳܚܰܝܪܐ ܥܰܠ
koḥozatle	*jij vindt hem*	ܟܳܚܳܙܰܬܠܶܗ
kolawšo	*zij kleedt zich aan*	ܟܳܠܰܘܫܐ
kolowaš	*hij kleedt zich aan*	ܟܳܠܳܘܰܫ
kolozamli	*ik heb nodig*	ܟܳܠܳܙܡܠܝ
komaḥtalle	*zij legt ze, zij zet ze*	ܟܳܡܰܚܬܰܠܠܶܗ
komaḥto bolo cal	*zij besteedt aandacht aan*	ܟܳܡܰܚܬܐ ܒܳܠܐ ܥܰܠ

komaḥwe	*het ziet … uit*	ܟܳܡܰܚܘܶܐ
komcalqo	*zij hangt op*	ܟܳܡܥܰܠܩܐ
komcawno	*zij helpt*	ܟܳܡܥܰܘܢܐ
komo	*zwart* (m.ev.)	ܟܳܡܐ
korokaw acli	*het past mij*	ܟܳܪܳܟܰܘ ܐܰܥܠܝ
koṯe acli	*het past bij mij*	ܟܳܬܶܐ ܐܰܥܠܝ
krawa	*stropdas*	ܟܪܰܘܰܐ
krawat	*stropdassen*	ܟܪܰܘܰܬ
këḏco	*zij weet*	ܟܷܐܕܥܐ
lmën?	*waarvoor?*	ܠܡܷܢ؟
lašanax	*voor jou* (v.)	ܠܰܫܰܢܰܟ
latyo i namrayḏi	*het is niet mijn nummer*	ܠܰܬܝܐ ܐܝ ܢܰܡܪܰܝܕܝ
leba	*haar hart*	ܠܶܒܰܗ
lebo	*hart*	ܠܶܒܐ
lo	*nee*	ܠܐ
ma	*(vraagwoord)*	ܡܰܐ
maḥto	*zij legt, zij zet*	ܡܰܚܬܐ
malxo	*zij loopt*	ܡܰܠܟܐ
manëškoyo	*lila*	ܡܰܢܷܫܟܳܝܐ
marwoḏe	*oorbellen*	ܡܰܪܘܳܕܶܐ
mawxa	*daarom*	ܡܰܘܟܰܐ
mdabroniṯo	*leidster*	ܡܕܰܒܪܳܢܝܬܐ
me zawno	*al lang*	ܡܶܐ ܙܰܘܢܐ
medone	*dingen, voorwerpen*	ܡܶܕܳܢܶܐ
mëštawoṯe	*bruiloften*	ܡܷܫܬܰܘܳܬܶܐ
mëštuṯo	*bruiloft*	ܡܷܫܬܘܬܐ
mjarballe	*zij probeert ze*	ܡܓܰܪܒܰܠܠܶܗ
moda (v.)	*mode*	ܡܳܕܰܐ (ܐܰܬ)

mṭakso	*geordend*	ܡܛܰܟܣܐ
nacime (mv.)	*klein, kinderen*	ܢܰܥܝܡ̈ܐ
niše	*vrouwen*	ܢܫ̈ܐ
nësyono	*ervaring*	ܢܷܣܝܳܢܐ
nofaq	*(dat) naar buiten gaan*	ܢܳܦܰܩ
obo w šuqlo cam	*(dat) zij omgaan met*	ܐܳܒܐ ܘܫܘܩܠܐ ܥܰܡ
oṯat	*(dat) jij komt*	ܐܳܬܰܬ
panṭron	*pantalon, broek*	ܦܰܢܛܪܳܘܢ
panṭronat	*pantalons, broeken*	ܦܰܢܛܪܳܢܰܬ
përtaqani	*oranje*	ܦܷܪܬܰܩܳܢܝ
qaḥwonoyo	*bruin*	ܩܰܗܘܳܢܳܝܐ
qaṭmono	*grijs*	ܩܰܛܡܳܢܐ
qdoše	*broches*	ܩܕܳܫ̈ܐ
qemësto	*Hemd*	ܩܶܡܷܣܬܐ
qemësyoṯe	*hemden*	ܩܶܡܷܣܝܳܬ̈ܐ
qëm!	*sta op!*	ܩܷܘܡ
qëmṯo	*rok*	ܩܷܡܬܐ
qomoṯe	*rokken*	ܩܳܡܳܬ̈ܐ
qubce	*mutsen*	ܩܘܒܥܐ
rabo	*groot* (m.ev.)	ܪܰܒܐ
sale	*mandjes*	ܣܰܠ̈ܐ
semoqo	*rood* (m.ev.)	ܣ̈ܡܳܘܩܐ
semoqo kamudo	*donker rood*	ܣ̈ܡܳܘܩܐ ܟܰܡܘܕܐ
spor	*sport*	ܣܦܳܘܪ
šacuṯo	*geel* (m.ev.)	ܫܰܥܘܬܐ
šayre	*armbanden*	ܫܰܝܪ̈ܐ
šëkël	*soort*	ܫܷܟܷܠ
šuḥlofo	*jaargetijden, seizoenen*	ܫܘܚܠܳܦܐ

šušefo (v.)	*doek, handdoek*	ܫܘܫܶܦܳܐ (ܬܳܐ)
tëġme	*soorten*	ܬܶܓܡܶܐ
ṭebëlyoṯe	*tafels*	ܛܶܒܶܠܝܳܬܶܐ
ṭukoso	*ordening*	ܛܘܟܳܣܐ
u gabano	*deze kant*	ܐܘ ܓܰܒܳܢܐ
wardonoyo	*roze* (m.ev.)	ܘܰܪܕܳܢܳܝܐ
yaroqo	*groen* (m.ev.)	ܝܰܪܳܩܐ
yawme mbayne	*bijzondere dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܡܒܰܝܢܶܐ
yawme šarye	*gewone dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܫܰܪܝܶܐ
zan!	*laten wij gaan!*	ܙܰܢ
zarqo	*blauw* (m.ev.)	ܙܰܪܩܐ
zawone (mv.)	*klanten, inkopers*	ܙܰܒܽܘܢܶܐ
zebono	*verkopen*	ܙܶܒܳܢܐ
zwono w zebono	*kopen en verkopen*	ܙܒܳܢܐ ܘܙܶܒܳܢܐ

HËRGO

12

BOERDERIJ

ܡܰܙܪܰܥܬܳܐ

Mazracto

In deze les leren we

- *over het leven op de boerderij.*
- *over het werk op de boerderij.*
- *de namen van allerlei dieren op de boerderij.*

ܚܙܐ ܢܰܥܠܳܐ ܒܗ ܡܢܰܙܠܬܐ ܕܝ ܡܰܥܒܠܬܐ ܐܝ ܡܰܕܪܐ ܘܐܘ ܐܽܘܝܢ ܢܰܦܫܳܬܐ ܕܐܘܒܥܝ ܠܪܥܳܠ.
ܠܰܝܡܳܬܐ ܒܪܗܠܘܓܠ ܕܢܥܠܐ ܡܠܐ ܕܐܬܐܘ.
ܟܠܠ ܐܝ ܓܝܠܒܐ ܕܟܡ ܟܡܣܗ ܗܠܐ ܒܠܘܬܐ ܐܡܢܙܬܐ ܐܘܠܝܒܝܬܐ.
ܡܢܘܬܐ ܠܢܘܬܐ ܗܘܝ ܡܥܠܠ ܟܡ ܘܗ ܪܟܡ ܐܘܠܝܒܝܬܐ ܘܘܗ ܐܘܝ.
ܡܒܝܠܗ ܘܡܝܡܗ ܒܝܢܘܐ.
ܗܘܐ ܐܘ ܐܘܠܝܒܝܬܐ ܐܦܫܗ ܦܠܓ ܗܐ، ܒܢܠܗ ܠܗ ܐܘܝ:

ܟܳܕܥܢܐ ܕܠܰܐܬܗܰܬܘ ܗܘܠܰܢܕܳܝܶܐ، ܐܶܠܐ ܟܘܡܶܓܓܘܠܝܬܘ ܗܘܠܰܢܕܳܝܐ ܫܰܦܝܪܐ.
ܐܢܐ ܕܰܘܪܐ ܝܢܐ. ܦܩܘܕ، ܗܰܬ ܘܐ ܐܰܬܬܰܝܕܘܟ ܬܳܐܘ ܫܬܳܝܘ ܩܰܗܘܐ ܓܰܒܰܢ ܒܡܰܙܪܰܥܬܐ.
ܘܐ ܐܰܕܰܝ ܒܦܨܝܚܘܬܐ ܡܰܩܒܶܠܶܗ ܐܝ ܙܡܝܢܘܬܐ ܕܘ ܦܝܛܶܪ.
ܚܘܙܝܢܐ ܥܘܕܐ ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܫܰܦܝܥܐ ܐܝ ܙܝܰܪܐ ܕܝ ܣܪܐ ܘܕܘ ܐܰܕܰܝ ܒܡܰܙܪܰܥܬܐ.

Ḥḏo naqla bi ḥarayto di šabṯo i Saro w u Aday nafiqiwa d uxli larwal.	*Een keer in het weekend gingen Saro en Aday uit eten.*
Yatiwiwa b rastorant d noše me dëṯṯe	*Ze gingen in een restaurant van hun kennissen zitten.*
Cal i ṭëbliṯo d cam gabayye ste këtwa iqarṯo Holandayto.	*Aan de tafel naast hen was ook een Nederlandse familie.*
Marke larke hawi mamlo bayn du zlam Holandoyo w du Aday.	*Zo spontaan is er een gesprek ontstaan tussen de Nederlandse man en Aday.*
Moḏacce ruḥayye bë ḥḏoḏe.	*Zij stelden zich aan elkaar voor.*
Hano u Holandoyo ëšme Peter wa, mërle lu Aday:	*Deze Nederlandse man heette Peter , hij zei tegen Aday:*
Koḏacno d lathatu Holandoye, elo komëjġolitu Holandoyo šafiro.	*Ik weet dat jullie geen Nederlanders zijn , maar jullie spreken goed Nederlands.*
Ono daworo no. Fquḏ, hat w i aṯtayḏux toxu štayu qaḥwa gaban bi mazracto.	*Ik ben een boer. Bij deze nodig ik jou en jouw vrouw uit voor een kopje koffie bij ons op de boerderij.*
U Aday bë fṣiḥuṯo maqbele i zminuṯo du Peter.	*Aday heeft Peters uitnodiging met plezier geaccepteerd.*
Ḥozina ucdo aydarbo šafico i zyara di Saro w du Aday bi mazracto.	*Laten we nu kijken hoe het bezoek van Saro en aday gegaan is op de boerderij.*

12.1 Bezoek aan de boerderij

ܐܬܝܐ ܠܒ ܡܙܪܥܬܐ

ܐܘܪ: ܫܠܡܐ ܦܠܝܘ، ܐܝܟܘܬܐ ܗܘܬ؟ ܗܘܝܐ ܐܝ ܗܢܐ ܝܐ، ܐܝ ܐܢܬܐܝ.

ܦܠܝܘ: ܒܫܠܡܐ ܐܢܬܘ. ܗܢܐ، ܐܢܐ ܦܠܝܘ ܝܐ ܐܚܘܢ ܘܗܘܬܐ ܗܕܐ ܐܝ ܦܠܘܪܐ ܝܐ، ܐܝ ܐܢܬܐܝ.

ܗܢܐ: ܒܫܠܡܐ ܐܦܝܟ.

ܦܠܝܘ: ܡܐ ܒܐܘܡܣܬܘ، ܡܠܝܐ ܐܘܒܪܐ ܡܝܘܐ، ܐܘ ܡܣܬܐ ܒܘܪܒܝܐ ܒܝ ܡܙܪܥܬܐ؟

ܐܘܪ: ܒܐܘܡܪܝܐ ܡܣܬܐ ܒܘܪܒܝܐ ܒܝ ܡܙܪܥܬܐ.

ܦܠܝܘ: ܛܝܒܐ.

ܦܠܝܘ: ܡܙܝܢܐ ܡܠ ܟܪܘܟ. ܐܝ ܒܡܙܝܬܐ ܕܫܡܠܬܘ ܡܘܠܐ ܐܝ ܡܙܪܥܬܐ ܝܐ. ܐܘ ܦܠܚܐ ܠܗ ܐܢܬܘܢܝ ܝܐ ܘܐܘ ܦܠܚܐ ܚܕܐ ܐܦ ܡܙܒܢܐ ܘܗ ܡܘܟ ܢܐ. ܐܝ ܡܠܟܬܝ ܘܫܒܪܗ ܗܕܐ ܘܝܢ ܢܐ.

ܗܢܐ: ܒܝܬܘ ܐܘܪܚܐ ܙܘܓܐ ܘܐܢܬܘܬܐ ܓܠܝܠܐ. ܡܢ ܦܬܫܡܬܘ ܟܝ ܡܠܟܬܝ؟

ܦܠܝܘ: ܐܝ ܡܠܟܬܐ ܠܒ ܡܕܝܢܐ ܘܗ ܡܘܟ ܢܐ. ܒܗ ܙܒܢ ܦܫܡܝܢܐ ܦܠܠܐ ܒܗ ܓܠܐ ܙܝ ܡܠܟܬܐ.

ܐܘܪ: ܡܫܝܪܐ، ܡܢ ܡܝܬܝ ܒܝܬܘ؟

ܦܠܝܘ: ܒܝܬܝ ܡܥܡܪ ܘܡܘܒܝܢ (75) ܬܘܪܬܐ. ܒܝܬܝ ܗܕܐ ܒܝܬܐ ܒܪܬܐ، ܟܪܐ، ܣܘܣܝܐ ܘܓܡܠܬܐ. ܟܡ ܓܕܝܘ ܗܕܐ ܟܠܒܐ، ܬܪܬܐ ܚܡܪܐ ܘܬܪܬܐ ܚܙܝܪܐ.

ܗܢܐ: ܐܝܟܘܬܐ ܦܫܡܫܡܬܘ ܐܘ ܡܫܟܝܬܘ؟

ܦܠܘܪܐ: ܐܘ ܡܫܟܝܢ ܒܘܟܘ ܦܠܦܠ ܟܡ ܐܘ ܡܘܟ. ܒܗ ܡܘܡܐ ܬܘܪܬܐ ܓܢܐ ܦܠܝܒܐ ܟܠ ܬܘܪܬܐ، ܙܦܪܐ ܘܓܪܘܡܐ. ܦܫܡܫܡܐ ܐܦ ܡܟܝܢܐ ܘܦܠܚܢܐ ܐܘ ܡܘܟ. ܘܡܢܐ ܦܘܠܚܐ ܦܠܪܢܐ ܒܗ ܟܠܢܐ. ܐܘ ܦܠܝܘ ܦܠܚܝ ܟܠ ܐܘ ܬܪܬܠܘ ܘܐܢܐ ܦܫܡܫܢܐ ܐܘ ܡܘܓܠܐ ܘܟܪܟܝܫ. ܗܘܓܐ ܦܠܦܠ ܐܘ ܡܫܟܝܢ.

ܦܠܝܘ: ܗܘܝܐ ܝܐ ܐܘ ܒܪܐ ܙܘ ܙܘܪܐ. ܘܠܐ ܗܘܠܒܘ ܡܘܠܐ ܡܪܢܐ، ܟܝ ܒܒܪܢܐ ܡܠܝܐ ܡܝܘܐ.

ܐܘܪ: ܛܝܒܐ، ܒܒܪܢܐ.

ܦܠܝܘ: ܐܝܟܘܬܐ ܣܠܟܘ ܐܝ ܡܙܪܥܬܐ ܘܐܘ ܒܘܙܝܢ؟

ܗܢܐ: ܓܠܟܬܐ ܡܫܝܪܐ. ܦܠܒܚܢܐ ܠܒܘ ܒܘܡܪܐ ܘܡܝܠܐ.

ܦܠܘܪܐ: ܬܘܕܝ ܓܠܟܬܐ.

ܣܳܪܐ: ܡܪܚܝܬܳܐ ܒܗ ܕܥܕܳܐ. ܘܳܐܘ ܫܰܒܬܳܐ ܒܘܠ ܢܰܬܠܐ ܒܫܢܐ ܐܳܟ݂ܒܘ ܠܰܫܢܝ.
ܦܶܛܪܳܐ: ܐܳܘܟ݂ ܠܗ ܡܰܒܝܳܢܘ.
ܣܳܪܐ: ܐܳܘܟ݂ ܠܰܒܘ ܫܰܒܬܳܐ.

Zyara li mazracto

Aday: Šlomo Peter, aydarbo hat? Hate i Saro yo, i attaydi.	***Aday**: Hallo Peter, hoe gaat het met jou? Dit is Saro, mijn vrouw.*
Peter: B šayno atitu. Saro, ono Peter yo ëšmi w hate ste i Petra yo, i attaydi.	***Peter**: Jullie zijn welkom. Saro, ik ben Peter en dit is mijn vrouw Petra.*
Saro: B šayno apxu.	***Saro**: Hallo.*
Peter: Mën këmmitu, šotina ucdo qaḥwa, aw qamayto kurxina i mazracto?	***Peter**: Wat denken jullie, zullen wij nu koffie drinken of eerst de boerderij bekijken?*
Aday: Komarno, qamayto kurxina i mazracto.	***Aday**: Ik denk, eerst de boerderij bekijken.*
Peter: Ṭrowe.	***Peter**: Oké.*
Peter: Mšarina me larwal. I cmarate d koḥozitu harke i mazracto yo. U falqano lu itowaydan yo w u falqo ḥreno as sṭabile du sawal ne. Aḥ ḥaqlotani d ḥedora ste didan ne.	***Peter**: Wij beginnen van buitenaf. Dit gebouw dat jullie zien is de boerderij. Dit gedeelte is onze woonruimte en het andere gedeelte zijn de stallen van de dieren. Deze velden eromheen horen ook bij ons.*
Saro: Këtxu arco rwëḥto w ilone ġalabe. Mën kosaymitu baḥ ḥaqlotani?	***Saro**: Jullie hebben een uitgestrekt land en veel bomen. Wat doen jullie met deze velden?*
Peter: Aḥ ḥaqlote li marca du sawal ne. Bu rabëc kosaymina ftile mu gelo daḥ ḥaqlote.	***Peter**: De velden zijn om de dieren te laten grazen. In het voorjaar maken we hooi van het gras.*

Aday: Šafiro, mën ḥayewën këtxu?	***Aday**: Goed, wat voor soort dieren hebben jullie?*
Peter: Këtlan ḥammëš w šawci (75) tawroṯe. Këtlan ste kmo cwone, ceze, ḥzire w gyoṯe. Cam gabayye ste kalbo, tre sësye w tre ḥmore.	***Peter**: We hebben vijfenzeventig (75) koeien. We hebben ook een aantal schapen, geiten, varkens en kippen. Daarnaast nog een hond, twee paarden en twee ezels.*
Saro: Aydarbo komašafcitu u yawmaṯxu?	***Saro**: Hoe brengen jullie je dag door?*
Petra: U yawmayḏan kule košofac cam u sawal. Bu yawmo tarte kore koḥëlwina at tawroṯe, ṣafro w caṣriye. Kokënšina as sṭabile w komacalfina u sawal. D ḥaywan koyawle koqorina lu bayṭar. U Peter kocowad cal u traktor w ono kosaymono u šuġlo d lawġël. Hawxa košofac u yawmayḏan.	***Petra:** We brengen onze hele dag door met de dieren. Twee keer per dag melken we de koeien, 's middags en' s avonds. We vegen de stallen en voeren de dieren. Wanneer een dier ziek wordt, roepen we de dierenarts. Peter zit op de tractor en ik doe huishoudelijke taken. Zo verloopt onze dag.*
Peter: Hano yo u cwodo dad dawore. D lo howalxu šwole ḥrene, gëd cëbrina šotina qaḥwa.	***Peter**: Dit is het leven van de boeren. Als u geen vragen meer heeft, gaan we binnen koffie drinken.*
Aday: Ṭrowe, cëbrina.	***Aday**: Oké, laten we naar binnen gaan.*
Peter: Aydarbo ḥzalxu i mazracto w u cwodayḏan?	***Peter**: Hoe vonden jullie de boerderij en ons werk?*
Saro: Ġalabe šafiro. Koṭëlbina lxu kušoro w ḥaylo.	***Saro**: Heel mooi. Wij wensen jullie veel succes en kracht.*
Petra: Tawdi ġalabe.	***Petra**: Dank je wel.*
Saro: Fṣiḥina bi zyaraṯe. Hatu ste kul naqla b šayno apxu l sidan.	***Aday**: We zijn blij geworden met dit bezoek. Jullie zijn ook altijd welkom bij ons.*
Petra: Tawdi lu maṯyaṯxu.	***Peter**: Bedankt voor jullie komst.*
Saro: Tawdi alxu ste.	***Saro**: Jullie ook bedankt.*

D 12.1 Lees de tekst van deze les hardop en let goed op de correcte uitspraak.

D 12.2 Leer de volgende woorden.

mazracto	*boerderij*	ܡܰܙܪܰܥܬܳܐ
cmara (v.)	*gebouw*	ܥܡܰܪܳܐ (ܐܳܬ)
falqo	*deel*	ܦܰܠܩܳܐ
u itowaydan	*ons wonen*	ܐܘ ܐܺܝܬܳܘܰܝܕܰܢ
sṭabël	*stal*	ܣܛܰܒܷܠ
sṭabile	*stallen*	ܣܛܰܒܺܝܠܶܐ
sawal	*vee, huisdieren*	ܣܰܘܰܠ
ḥaqlo (v.)	*veld*	ܚܰܩܠܳܐ (ܐܳܬ)
ḥaqloṯe	*velden*	ܚܰܩܠܳܬ݂ܶܐ
diḏan	*ons, onze*	ܕܺܝܕܰܢ
arco (v.)	*grond, land*	ܐܰܪܥܳܐ (ܐܳܬ)
arcoṯe	*gronden, landen*	ܐܰܪܥܳܬ݂ܶܐ
rwëḥto	*breed* (v.)	ܪܘܷܚܬܳܐ
ilono	*boom*	ܐܺܝܠܳܢܳܐ
ilone	*bomen*	ܐܺܝܠܳܢܶܐ
marca (v.)	*weide*	ܡܰܪܥܳܐ (ܐܳܬ)
ftile (mv.)	*hooi*	ܦܬܺܝܠܶܐ
gelo	*gras*	ܓܶܠܳܐ
tërto	*koe*	ܬܷܪܬܳܐ
ḥayewën (mv.)	*dieren*	ܚܰܝܘܷܢ
tawroṯe (mv.)	*koeien*	ܬܰܘܪܳܬ݂ܶܐ
cwono (v.)	*schaap*	ܥܘܳܢܳܐ (ܐܳܬ)
cwone	*schapen*	ܥܘܳܢܶܐ

cezo (v.)	*geit*	ܥܶܙܳܐ (ܐܳܬܐ)
ceze	*geiten*	ܥܶܙ̈ܐ
ḥziro	*varken*	ܚܙܝܪܐ
ḥzire	*varkens*	ܚܙܝܪ̈ܐ
gd̠ayto	*kip*	ܓܕܰܝܬܐ
gyoṯe	*kippen*	ܓܝܳܬ̈ܐ
kalbo	*hond*	ܟܰܠܒܐ
kalbe	*honden*	ܟܰܠܒ̈ܐ
sësyo	*paard*	ܣܷܣܝܐ
sësye	*paarden*	ܣܷܣܝ̈ܐ
ḥmoro	*ezel*	ܚܡܳܪܐ
ḥmore	*ezels*	ܚܡܳܪ̈ܐ
komašafcitu	*jullie brengen door*	ܩܳܡܰܫܰܦܥܝܬܘ
koḥëlwina	*wij melken*	ܩܳܚܷܠܒܝܢܰܐ
kokënšina	*wij vegen*	ܩܳܟܷܢܫܝܢܰܐ
komacalfina	*wij voeren*	ܩܳܡܰܥܰܠܦܝܢܰܐ
koqorina	*wij roepen, wij lezen*	ܩܳܩܳܪܝܢܰܐ
bayṭar	*dierenarts*	ܒܰܝܛܰܪ
traktor	*tractor*	ܬܪܰܟܛܳܪ
šuġlone d lawġël	*huishoudelijk werk*	ܫܘܓ݂ܠܳܢ̈ܐ ܕܠܰܘܓ݂ܷܠ
košofac	*hij gaat door*	ܩܳܫܳܦܰܥ
u yawmayd̠an	*onze dag*	ܐܘ ܝܰܘܡܰܝܕܰܢ
daworo	*boer*	ܕܰܒܳܪܐ
dawore	*boeren*	ܕܰܒܳܪ̈ܐ
cëbrina	*wij gaan naar binnen*	ܥܷܒܪܝܢܰܐ
koṭëlbina	*wij wensen*	ܩܳܛܷܠܒܝܢܰܐ
kušoro	*succes*	ܟܘܫܳܪܐ
ḥaylo	*kracht*	ܚܰܝܠܐ

fṣiḥina	*wij zijn tevreden, blij*	ܦܨܝܚܝܢܰܐ
zyara (v.)	*bezoek*	ܙܝܰܪܰܐ (ܐܰܐ)
l gaban	*bij ons*	ܠܓܰܒܰܢ
u matyatxu	*jullie komst*	ܐܘ ܡܰܬܝܰܬܟ݂ܘ

12.2 Grammatica 12

a) Verleden tijd van het koppelwerkwoord

Hieronder de verleden tijd van het koppelwerkwoord uit Grammatica 4b:

Enkelvoud				Meervoud		
1e p.	*way**no***	(ik) was	ܗܰܘܝܐ	*way**na***	(wij) waren	ܗܰܘܝܰܢ
2e p.	*way**t***	(jij) was	ܗܰܘܝܬ	*way**tu***	(jullie) waren	ܗܰܘܝܬܘ
3e p.	*wa*	(hij/zij) was	ܗܰܘܐ	*way**ne***	(zij) waren	ܗܰܘܝܶܢ

De hieronder vermelde voorbeelden van de verleden tijd van het koppelwerkwoord luiden:

*arbci ëšne **wa***	hij/zij **was** veertig jaar oud	ܐܰܪܒܥܝܢ ܐܶܫܢܶܐ ܗܰܘܐ
*b Ṭurcabdin **wayne***	zij **waren** in Turabdin	ܒܛܘܪܥܰܒܕܝܢ ܗܰܘܝܶܢ
*gawire **wayna***	wij **waren** getrouwd	ܓܰܘܝܪܶܐ ܗܰܘܝܰܢ
*qašto **wayt***	jij **was** oma/grootmoeder	ܩܰܫܬܐ ܗܰܘܝܬ

b) Het werkwoord: onvoltooid verleden tijd

De onvoltooid verleden tijd wordt gevormd door de werkwoordstam in de tegenwoordige tijd, met behulp van het morfeem van de verleden tijd - *wa* ܘܳܐ , waarbij -*wa* ܘܳܐ aan de 2e en 3e persoon wordt toegevoegd. Bij de 1e persoon dit morfeem verlengd tot –*way* ܘܰܝ en gevoegd tussen de stam van de tegenwoordige tijd en het verbuigingsachtervoegsel:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*doma*x***wa***	ܕܳܡܰܟ݂ܘܳܐ	*dëmxi****wa***	ܕܶܡܟ݂ܝܘܳܐ
3e p. (v.)	*dëmxo****wa***	ܕܶܡܟ݂ܳܘܳܐ		
2e p.	*dëmxat****wa***	ܕܶܡܟ݂ܰܬ݂ܘܳܐ	*dëmxitu****wa***	ܕܶܡܟ݂ܝܬ݂ܘܘܳܐ
1e p. (m.)	*doma*x***way****no*	ܕܳܡܰܟ݂ܘܰܝܢܐ	*dëmxi****way****na*	ܕܶܡܟ݂ܝܘܰܝܢܳܐ
1e p. (v.)	*dëmxo****way****no*	ܕܶܡܟ݂ܳܘܰܝܢܐ		

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*goraš****wa***	ܓܳܪܰܫܘܳܐ	*gurši****wa***	ܓܘܪܫܝܘܳܐ
3e p. (v.)	*guršo****wa***	ܓܘܪܫܳܘܳܐ		
2e p.	*guršat****wa***	ܓܘܪܫܰܬ݂ܘܳܐ	*guršitu****wa***	ܓܘܪܫܝܬ݂ܘܘܳܐ
1e p. (m.)	*goraš****way****no*	ܓܳܪܰܫܘܰܝܢܐ	*gurši****way****na*	ܓܘܪܫܝܘܰܝܢܳܐ
1e p. (v.)	*guršo****way****no*	ܓܘܪܫܳܘܰܝܢܐ		

De onvoltooid verleden tijd beschrijft in het Surayt een handeling die in de verleden tijd heeft plaatsgevonden of die uit gewoonheid plaatsvond:

Bu zabnawo ġalabe iqroṯe Suryoye ***nëfqiwa*** *me Ṭurcabdin*
ܒܘ ܙܰܒܢܰܘܐ ܓ̇ܰܠܰܒܶܐ ܐܝܩܪ̈ܳܬ݂ܶܐ ܣܘܪ̈ܝܳܝܶܐ ܢܶܦܩܝܘܳܐ ܡܶܢ ܛܘܪܥܰܒܕܝܢ
In die tijd verlieten veel Aramese/Assyrische gezinnen Turabdin.

c) Het werkwoord: voltooid verleden tijd

Op een vergelijkbare manier als bij de onvoltooid verleden tijd, waar de werkwoordstam van de tegenwoordige tijd werd gebruikt, wordt er bij de voltooid verleden tijd gebruik gemaakt van de werkwoordstam van de verleden tijd aangevuld met het morfeem -*wa*. Zodoende wordt er in de voltooid verleden tijd, net als in de verleden tijd, een onderscheid gemaakt tussen de overgankelijke en onovergankelijke werkwoorden. Bij de overgankelijke werkwoorden wordt het morfeem -*wa* ܘܵܐ als –*way* ܘܲܝ- tussen de stam *grëš*- ܓܪܸܫ- en het verbuigingsachtervoegsel geplaatst. Het is van belang om hierbij rekening te houden met de uitzondering voor de 2e en 3e persoon meervoud. De aangegeven werkwoorden uit Grammatica 8A hebben dan de volgende vormen in de voltooid verleden tijd:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*grëš**wayle***	ܓܪܸܫܘܲܝܠܹܗ	*grëš**walle***	ܓܪܸܫܘܲܠܠܹܗ
3e p. (v.)	*grëš**wayla***	ܓܪܸܫܘܲܝܠܵܗ		
2e p. (m.)	*grëš**waylux***	ܓܪܸܫܘܲܝܠܘܟ݂	*grëš**walxu***	ܓܪܸܫܘܲܠܟ݂ܘܢ
2e p. (v.)	*grëš**waylax***	ܓܪܸܫܘܲܝܠܵܟ݂		
1e p.	*grëš**wayli***	ܓܪܸܫܘܲܝܠܝ	*grëš**way**lan*	ܓܪܸܫܘܲܝܠܲܢ

De voltooid verleden tijd van onovergankelijke werkwoorden wordt overeenkomstig de onvoltooid verleden tijd gevormd. De toevoegingen met -*wa* is identiek aan die van de onvoltooid verleden tijd:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*damëx**wa***	ܕܲܡܸܟ݂ܘܵܐ	*damixi**wa***	ܕܲܡܝܟ݂ܝܘܵܐ
3e p. (v.)	*damixo**wa***	ܕܲܡܝܟ݂ܘܿܐ		
2e p.	*damixat**wa***	ܕܲܡܝܟ݂ܲܬܘܵܐ	*damixitu**wa***	ܕܲܡܝܟ݂ܝܬܘܼܘܵܐ
1e p. (m.)	*damëx**way**no*	ܕܲܡܸܟ݂ܘܲܝܢܐ	*damixi**way**na*	ܕܲܡܝܟ݂ܝܘܲܝܢܲܐ
1e p. (v.)	*damixo**way**no*	ܕܲܡܝܟ݂ܘܲܝܢܐ		

De voltooid verleden tijd geeft een handeling weer die in de verleden tijd heeft plaatsgevonden en is afgesloten:

*Bu zabnawo ġalabe iqroṯe Suryoye **nafiqiwa** me Ṭurcabdin.*
ܒܗ ܙܰܒܢܰܘܳܐ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܐܺܝܩܪ̈ܳܛܶܐ ܣܘܪ̈ܝܳܝܶܐ **ܢܰܦܺܝܩܺܝܘܰܐ** ܡܶܐ ܛܽܘܪܥܰܒܕܺܝܢ
In die tijd hadden veel Aramese/Assyrische gezinnen Turabdin verlaten.

D 12.3 Zoek de antwoorden op deze vragen in bovenstaande tekst.

Ayko laqën u Aday w u Peter bë ḥdoḏe?	*Waar hebben Aday en Peter elkaar ontmoet?*	ܐܰܝܟܳܐ ܠܰܩܶܢ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܘܐܘ ܦܶܛܶܪ ܒܶܚܕ̈ܳܕܶܐ؟
Ayna mënne azze li zyara du ḥreno?	*Wie van beide is op bezoek gegaan bij de ander?*	ܐܰܝܢܳܐ ܡܶܢܢܶܗ ܐܰܙܙܶܗ ܠܝ ܙܝܳܪܳܐ ܕܘ ܚܪܶܢܳܐ؟
Mën wa u šwolo qamoyo di Saro?	*Wat was de eerste vraag van Saro?*	ܡܶܢ ܘܳܐ ܐܘ ܫܘܳܠܐ ܩܰܡܳܝܳܐ ܕܝ ܣܳܪܳܐ؟
Mën ḥayewën kit bi mazracto?	*Welke dieren bevinden zich op de boerderij?*	ܡܶܢ ܚܰܝܘ̈ܶܢ ܟܺܝܬ ܒ ܡܰܙܪܰܥܬܳܐ؟
Aydarbo košofac u yawmo dad dawore?	*Hoe verloopt de dag van de boeren?*	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܟܳܫܳܦܰܥ ܐܘ ܝܰܘܡܳܐ ܕܰܕ ܕܰܘܳܪ̈ܶܐ؟

Mën ne aw wolyote friše du Peter w di Petra?	*Wat zijn de specifieke taken van Petra en Peter?*	ܡܶܢ ܢܶܐ ܐܰܘ ܘܳܠܝ̈ܳܬ݂ܶܐ ܦܪ̈ܝܫܶܐ ܕܽܘ ܦܶܛܶܪ ܘܕܝ ܦܶܛܪܰܐ؟

Aydarbo i Saro w u Aday ḥzalle i mazracto?	*Wat vonden Saro en Aday van de boerderij?*	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܐܝ ܣܰܪܳܐ ܘܐܘ ܐܰܕܰܝ ܚܙܰܠܠܶܗ ܐܝ ܡܰܙܪܰܥܬ݂ܳܐ؟

D 12.4 Vul telkens de correcte woorden in op de juiste plek.

ܚܰܩܠܳܐ - ܐܺܝܬ݂ܳܘܳܐ - ܐܶܣܛܰܒܶܠ - ܦܬ݂ܺܝܠܶܐ - ܚܰܝܘ̈ܶܢ - ܡܰܪܥܰܐ - ܥܳܢ̈ܶܐ، ܥܶܙ̈ܶܐ، ܚܙܺܝܪ̈ܶܐ، ܓܰܝ̈ܳܬ݂ܶܐ، ܟܰܠܒ̈ܶܐ، ܣܶܣܝ̈ܶܐ ܘܚܡܳܪ̈ܶܐ - ܫܘܓ݂ܠܳܐ - ܟܘܚܠܰܘ - ܟܘܡܰܥܠܰܦ - ܟܘܟܶܢܫܳܐ - ܒܰܝܛܰܪ

ḥaqlo – itowo – sṭabël – ftile – ḥayewën – marca – cwone, ceze, ḥzire, gyote, kalbe, sësye w ḥmore – šuġlo – koḥolaw – komaclaf – kokënšo – bayṭar

Falqo mi mazracto lu .... yo w falqo laḥ .... yo.	ܦܰܠܩܳܐ ܡܝ ܡܰܙܪܰܥܬ݂ܳܐ ܠܽܘ .... ܝܳܐ ܘܦܰܠܩܳܐ ܠܰܗ݇ .... ܝܳܐ.
At tawrote b lalyo bu .... ne w b imomo bi .... ne.	ܐܰܬ ܬܰܘܪ̈ܳܬ݂ܶܐ ܒܠܰܠܝܳܐ ܒܘ .... ܢܶܐ ܘܒܐܝܡܳܡܳܐ ܒܝ .... ܢܶܐ.
U gelo daḥ ḥaqlote li .... w laf .... yo.	ܐܘ ܓܶܠܳܐ ܕܰܚ ܚܰܩܠ̈ܳܬ݂ܶܐ ܠܝ .... ܘܠܰܦ .... ܝܳܐ.
I Petra w u Peter këtte ...., ..., ..., ..., ..., ... w	ܐܝ ܦܶܛܪܰܐ ܘܐܘ ܦܶܛܶܪ ܟܶܬܬܶܗ ....، ....، ....، ....، ....، .... ܘ ....
I Petra kosaymo u .... d lawġël.	ܐܝ ܦܶܛܪܰܐ ܟܳܣܰܝܡܳܐ ܐܘ .... ܕܠܰܘܓ݂ܶܠ.
U Peter .... w .... at tawrote.	ܐܘ ܦܶܛܶܪ .... ܘ .... ܐܰܬ ܬܰܘܪ̈ܳܬ݂ܶܐ.

I Petra .... as sṭabile.	ܐܝ ܦܶܬܪܳܐ .... ܐܰܣ ܣܛܰܒܝܠܶܐ.
Inaqla du sawal koyawle, koṯe u .... w koḥoyar acle.	ܐܺܝܢܰܩܠܳܐ ܕܽܘ ܣܰܘܰܠ ܟܽܘܝܰܘܠܶܗ، ܟܽܘܬ݂ܶܐ ܐܽܘ .... ܘܟܽܘܚܳܝܰܪ ܐܰܟܠܶܗ.

D 12.5 Welk antwoord is mogelijk?

Këmmina lan noše d kocawdi bi mazracto	ܟܶܡܡܺܝܢܰܐ ܠܰܢ ܢܳܫܶܐ ܕܟܽܘܥܰܘܕܝ ܒܝ ܡܰܙܪܰܥܬܳܐ
☐ dawore	☐ ܕܰܘܳܪܶܐ
☐ cawode	☐ ܥܰܘܳܕܶܐ
Këmmina laḥ ḥayewën kulle cam ḥdoḏe	ܟܶܡܡܺܝܢܰܐ ܠܰܚ ܚܰܝܶܘܶܢ ܟܽܘܠܠܶܗ ܥܰܡ ܚܕܳܕ݂ܶܐ
☐ tawroṯe	☐ ܬܰܘܪܳܬ݂ܶܐ
☐ sawal	☐ ܣܰܘܰܠ
Aḥ ḥayewën korocën	ܐܰܚ ܚܰܝܶܘܶܢ ܟܽܘܪܥܶܢ
☐ bu sṭabël	☐ ܒܽܘ ܣܛܰܒܶܠ
☐ bi ḥaqlo	☐ ܒܝ ܚܰܩܠܳܐ
Bu sṭabël kocayši	ܒܽܘ ܣܛܰܒܶܠ ܟܽܘܥܰܝܫܝ ......
☐ aḥ ḥayewën	☐ ܐܰܚ ܚܰܝܶܘܶܢ
☐ an noše	☐ ܐܰܢ ܢܳܫܶܐ
Af ftile komisomi	ܐܰܦ ܦܬܺܝܠܶܐ ܟܽܘܡܺܝܣܽܘܡܝ ....
☐ mu ḥalwo	☐ ܡܽܘ ܚܰܠܒܳܐ
☐ mu gelo	☐ ܡܽܘ ܓܶܠܳܐ
U sawal d koyawle komitahwe xabro	ܐܽܘ ܣܰܘܰܠ ܕܟܽܘܝܰܘܠܶܗ ܟܽܘܡܺܝܬܰܗܘܶܐ ܟ݂ܰܒܪܳܐ ....
☐ lu bayṭar	☐ ܠܽܘ ܒܰܝܛܰܪ
☐ lu taxtor	☐ ܠܽܘ ܬܰܟ݂ܬܳܘܪ

12.3 GESCHIEDENIS — De boeren in Turabdin

Bu zabno du štoyo di qaḥwa u Aday komaḥke: I Saro w ono koṯina me Ṭurcabdin.	*Tijdens het koffie drinken vertelt Aday: Saro en ik komen uit Turabdin.*	ܒܘ ܙܲܒܢܐ ܕܘ ܫܬܳܝܐ ܕܝ ܩܲܗܘܲܐ ܐܘ ܐܲܕܲܝ ܟܳܡܲܚܟܶܐ: ܐܝ ܣܲܪܐ ܘܐܢܐ ܟܳܬܝܢܲܐ ܡܶܢ ܛܘܪܥܲܒܕܝܢ.
At Ṭurcabdinoye bu zoyudo dawore ne. Elo latne dawore modern xud ah Holandoye.	*De grote meerderheid van mensen van Turabdin zijn boeren. Maar ze zijn geen moderne boeren zoals de Nederlanders.*	ܐܲܬ ܛܘܪܥܲܒܕܝܢܳܝܶܐ ܒܘ ܙܳܘܝܐ ܕܲܘܳܪܶܐ ܢܶܐ. ܐܶܠܐ ܠܲܬܢܶܐ ܕܲܘܳܪܶܐ ܡܳܕܶܪܢ ܟܘܕ ܐܲܗ ܗܳܠܲܢܕܳܝܶܐ.
Këtte ḥayewën ëšmo. At tawroṯe d sidan nacime ne, lo kobën ḥalwo ġalabe.	*Zij hebben weinig dieren. De koeien bij ons zijn klein, ze geven niet zoveel melk.*	ܟܶܬܬܶܐ ܚܲܝܶܘܶܢ ܥܶܫܡܐ. ܐܲܬ ܬܲܘܪܳܬܶܐ ܕܣܝܕܲܢ ܢܲܥܝܡܶܐ ܢܶܐ. ܠܐ ܟܳܒܶܢ ܚܲܠܘܐ ܓܲܠܲܒܶܐ.
Ad dawore d Ṭurcabdin lo kocayši cal u sawal w bas, elo cal i zarocuṯo ste. Këtte ḥaqloṯe w kozërci ḥeṭe, score, ḥëmṣe w ṯlawḥe.	*De boeren in Turabdin leven niet alleen van de dieren, maar ook van de landbouw. Ze hebben velden en zaaien er tarwe, gerst, kikkererwten en linzen.*	ܐܲܕ ܕܲܘܳܪܶܐ ܕܛܘܪܥܲܒܕܝܢ ܠܐ ܟܳܥܲܝܫܝ ܥܲܠ ܐܘ ܣܲܘܲܠ ܘܒܲܣ، ܐܶܠܐ ܥܲܠ ܐܝ ܙܲܪܳܥܘܬܐ ܣܬܶܐ. ܟܶܬܬܶܐ ܚܲܩܠܳܬܶܐ ܘܟܳܙܶܪܥܝ ܚܶܛܶܐ، ܣܥܳܪܶܐ، ܚܶܡܨܶܐ ܘܬܠܲܘܚܶܐ.
Cam gab du sawal w di zarocuṯo këtte karme ste.	*Naast de dieren en landbouw, hebben ze ook wijngaarden.*	ܥܲܡ ܓܲܒ ܕܘ ܣܲܘܲܠ ܘܕܝ ܙܲܪܳܥܘܬܐ ܟܶܬܬܶܐ ܟܲܪܡܶܐ ܣܬܶܐ.
Ad dawore d sidan ġalabe kotëcbi, miḏe d latte makinat modern xud hani dëṯxu.	*De boeren bij ons werken heel hard, omdat ze geen moderne apparatuur hebben zoals deze van jullie.*	ܐܲܕ ܕܲܘܳܪܶܐ ܕܣܝܕܲܢ ܓܲܠܲܒܶܐ ܟܳܬܶܥܒܝ، ܡܝܕܶܐ ܕܠܲܬܬܶܐ ܡܲܟܝܢܲܬ ܡܳܕܶܪܢ ܟܘܕ ܗܲܢܝ ܕܶܬܟ݂ܘ.

D 12.6 Deze woorden komen in Aday's verhaal voor.

Vertaal ze naar het Nederlands.

Ṭurcabdinoye		ܛܘܪܥܰܒܕܝܢܳܝܶܐ
bu zoyudo		ܒܘ ܙܳܝܘܕܐ
latne		ܠܰܬܢܶܐ
xud		ܟܘܕ
zarocuṯo		ܙܰܪܳܥܘܬܐ
ste		ܣܬܶܐ
kozërci		ܟܳܙܶܪܥܝ
ḥeṭe		ܚܶܛܶܐ
score		ܣܥܳܪܶܐ
ḥëmṣe		ܚܶܡܨܶܐ
ṭlawḥe		ܛܠܰܘܚܶܐ
karme		ܟܰܪܡܶܐ
kotëcbi		ܟܳܬܶܥܒܝ
latte		ܠܰܐܬܶܗ
makinat		ܡܰܟܺܝܢܰܬ

D 12.7 Zoek de onderstaande woorden in de puzzel.

mazracto – cmara – sṭabël – sawal – arco – ilone – marca – ftile – tawroṯe – ceze – cwone – ḥzire – gyoṯe – sësye – ḥmore – kalbe – ḥlowo – dworo – traktor – bayṭar – daworo – dawarto – knošo – ḥaqloṯe

D	O	Ḥ	M	A	Z	R	A	C	T	O	C
A	W	M	S	E	L	Ë	B	A	Ṭ	S	M
W	O	O	A	Ṯ	I	L	O	N	E	T	A
O	L	R	W	O	A	C	R	A	M	A	R
R	Ḥ	E	A	L	F	T	I	L	E	W	A
O	D	E	L	Q	E	R	I	Z	Ḥ	R	E
E	W	B	O	A	G	Y	O	Ṯ	E	O	N
Z	O	L	C	Ḥ	E	Y	S	Ë	S	Ṯ	O
E	R	A	R	R	A	Ṭ	Y	A	B	E	W
C	O	K	A	T	R	A	K	T	O	R	C
K	N	O	Š	O	O	T	R	A	W	A	D

12.4 Cultuur 12

Landbouw in Turabdin

De inwoners van Turabdin waren voornamelijk boeren en leefden van hun eigen (oogst) voedingsmiddelen. De boeren bezaten velden van verschillende afmetingen die zich niet per sé rondom het woonhuis bevonden. Dikwijls lagen deze velden ver buiten het dorp. Met name verschillende soorten granen, meloenen, komkommers, kikkererwten en linzen werden verbouwd.

Bovendien had elke familie ook nog zijn eigen wijngaard. Naast wijn en sterke drank werd er uit de wijndruiven ook bijvoorbeeld druivensiroop, rozijnen en andere lekkernijen zoals *coliqe*, *bastiq* en *ḥalile* gemaakt.

Als de familie de gehele arbeid niet meer kon bolwerken, werden er ook seizoenswerkers aangenomen als hulp. De overtollige producten werden op de markt verkocht of tegen andere goederen geruild. Vrouwen maakten ook yoghurt en kaas welke vaak werden verkocht op de markt in de naburige stad. Het was gebruikelijk dat de dorpsbewoners naar de omliggende steden in Turabdin gingen om daar de nodige inkopen te doen

Een gezegde met betrekking tot het waarschuwen om geen keuze te maken bij verkeerde timing luidt: *Tërto me margo lo šuqlat w kalo me mëštuṯo lo ṭëlbat* „koop geen koe op het weiland en zoek geen bruid uit op een bruiloft“. Dit betekent dat men, in beide gevallen, alleen de beste kanten ziet van hetgeen men wil kopen of hebben.

12.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

apxu	*in jullie (voorzetsel b- + aangehecht lidwoord) (mv.)*	ܐܰܦܟܘ
acme	*met hem (voorzetsel cam- + aangehecht lidwoord) (m.ev.)*	ܐܰܥܡܶܗ
arco (v.)	*grond, land*	ܐܰܪܥܐ (ܐܰܬܐ)
arcote	*gronden, landen*	ܐܰܪܥܳܬ̈ܐ
asiruto	*contact*	ܐܰܣܝܪܘܬܐ
atitu	*jullie zijn gekomen*	ܐܰܬܝܬܘ
ayko?	*waar?*	ܐܰܝܟܐ
ayna mënne?	*welke van hen?*	ܐܰܝܢܰܐ ܡܸܢ̈ܢܗ؟
b šayno	*hartelijk welkom*	ܒܫܰܝܢܐ
b šayno atitu	*jullie zijn hartelijk gekom*	ܒܫܰܝܢܐ ܐܰܬܝܬܘ
bayṭar	*dierenarts*	ܒܰܝܛܰܪ
ceze	*geiten*	ܥܶ̈ܙܐ
cezo (v.)	*geit*	ܥܶܙܐ (ܐܰܬܐ)
cëbrina	*wij gaan naar binnen*	ܥܸܒܪܝܢܰܐ
cmara (v.)	*gebouw*	ܥܡܰܪܰܐ (ܐܰܬܐ)
cwone	*schapen*	ܥܘ̈ܢܐ
cwono (v.)	*schaap*	ܥܘܢܐ (ܐܰܬܐ)
dawarto	*boerin*	ܕܰܘܰܪܬܐ
dawore	*boeren*	ܕܰܘ̈ܪܐ
daworo	*boer*	ܕܰܘܪܐ
dëtxu	*jullie*	ܕܸܐܬܟܘ
didan	*onze*	ܕܝܕܰܢ
ëzzën	*(dat) ze gaan*	ܐܸܙܙܸܢ

falqo	*deel*	ܦܰܠܩܐ
fṣiḥina	*wij zijn tevreden, blij*	ܦܨܝܚܝܢܰܐ
fṣiḥuṯo	*vreugde, blijdschap*	ܦܨܝܚܘܬܐ
ftile	*hooi*	ܦܬܝܠ̈ܐ
gabayna	*bij ons*	ܓܰܒܰܝܢܰܐ
gaban	*bij ons*	ܓܰܒܰܢ
gḏayto	*kip*	ܓܕܰܝܬܐ
gelo	*gras*	ܓܶܠܐ
gyoṯe	*kippen*	ܓܝܽܘ̈ܬܐ
howalxu	*(dat) jullie worden*	ܗܽܘܳܠܟܘܢ
ḥaqlo (v.)	*veld*	ܚܰܩܠܐ (ܐܰܬܐ)
ḥaqloṯe	*velden*	ܚܰܩܠܽܘ̈ܬܐ
ḥayewën	*dieren*	ܚܰܝ̈ܘܳܢ
ḥaylo	*kracht*	ܚܰܝܠܐ
ḥeḏora	*om haar*	ܚܶܕܽܘܪܰܗ
ḥmore	*ezels*	ܚܡܽܪ̈ܐ
ḥmoro	*ezel*	ܚܡܽܪܐ
ḥzalle	*zij hebben hem gevonden, gezien*	ܚܙܰܠ̈ܠܶܗ
ḥzalxu	*jullie hebben hem gevonden, gezien*	ܚܙܰܠܟܘܢ
ḥzire	*varkens*	ܚܙܝܪ̈ܐ
ḥziro	*varken*	ܚܙܝܪܐ
ilone	*bomen*	ܐܝܠܳܢ̈ܐ
ilono	*boom*	ܐܝܠܳܢܐ
kalbe	*honden*	ܟܰܠܒ̈ܐ
kalbo	*hond*	ܟܰܠܒܐ
karme	*wijngaarden*	ܟܰܪ̈ܡܐ
këmmitu	*jullie zeggen*	ܟܶܐܡܡܝܬܘ

këtwa	*er was*	ܟܸܬܘܰܐ
këtxu	*jullie hebben*	ܟܸܬܟܘ
këzze	*hij gaat*	ܟܸܐܙܙܶܗ
kocayši	*zij leven*	ܟܳܥܰܝܫ
koḥëlwina	*wij melken*	ܟܳܚܸܠܘܝܢܰܐ
koḥoyar	*hij zorgt, hij kijkt*	ܟܳܚܳܝܰܪ
koḥozitu	*jullie zien*	ܟܳܚܳܙܝܬܘ
kokënšina	*wij vegen*	ܟܳܟܸܢܫܝܢܰܐ
komacalfina	*wij voeren*	ܟܳܡܰܥܰܠܦܝܢܰܐ
komaḥke	*hij vertelt*	ܟܳܡܰܚܟܶܐ
komarno	*ik zeg*	ܟܳܐܡܰܪܢܐ
komašafcina	*jullie brengen door*	ܟܳܡܰܫܰܦܥܝܢܰܐ
koqorina	*wij roepen, lezen*	ܟܳܩܳܪܝܢܰܐ
kosaymina	*wij maken*	ܟܳܣܰܝܡܝܢܰܐ
kosaymitu	*jullie maken*	ܟܳܣܰܝܡܝܬܘ
košofac	*hij gaat voorbij*	ܟܳܫܳܦܰܥ
kotëcbi	*zij werken heel hard*	ܟܳܬܸܥܒܝ
koṭëlbina	*wij wensen*	ܟܳܛܸܠܒܝܢܰܐ
koṯina	*wij komen*	ܟܳܐܬܐܝܢܰܐ
koyawle	*(dat) hij ziek wordt*	ܟܳܝܰܘܠܶܗ
kurxina	*wij zoeken, wandelen*	ܟܘܪܟܝܢܰܐ
kušoro	*succes*	ܟܘܫܳܪܐ
laqën b	*zij zijn getroffen, tegen gekomen*	ܠܰܩܸܢ ܒ
latne	*zij zijn niet*	ܠܰܐܬܢܶܐ
latte	*zij hebben geen, niet*	ܠܰܐܬܬܶܗ
makinat	*machines*	ܡܰܟܝܢܰܬ
marca	*weide*	ܡܰܪܥܰܐ
mazracto	*boerderij*	ܡܰܙܪܰܥܬܐ

mërle	*hij heeft gezegd*	ܡܶܪܠܶܗ
mšarina	*(dat) wij beginnen*	ܡܫܰܪܝܢܰܐ
nacime (mv.)	*klein, kinderen*	ܢܰܟ̰ܝܡܶ̈ܐ
qaḥwa	*koffie*	ܩܰܚܘܰܐ
qamayto	*begin, eerste* (v.ev.)	ܩܰܡܰܝܬܐ
rwëḥto	*breed* (v.ev.)	ܪܘܶܚܬܐ
sawal	*vee, huisdieren*	ܣܰܘܰܠ
sësye	*paarden*	ܣܶܣܝ̈ܐ
sësyo	*paard*	ܣܶܣܝܐ
sidan	*bij ons*	ܣܝܕܰܢ
sṭabël	*stal*	ܣܛܰܒܶܠ
sṭabile	*stallen*	ܣܛܰܒܝܠ̈ܐ
šafico	*zij is voorbij*	ܫܰܦܝܟ̰ܐ
šotina	*wij drinken*	ܫܳܬܝܢܰܐ
štayu!	*drink!*	ܫܬܰܝܘ
štoyo	*drinken*	ܫܬܳܝܐ
šuġlone d lawġël	*huishoudelijk werk*	ܫܘܓ̰ܠܳܢ̈ܐ ܕܠܰܘܓ̰ܶܠ
šwolo	*vraag*	ܫܘܳܠܐ
tarte kore	*twee keer*	ܬܰܪ̈ܬܐ ܟܳܪ̈ܐ
tawrote	*koeien*	ܬܰܘܪܳܬ̈ܐ
tërto	*koe*	ܬܶܪܬܐ
tëšmëšto	*dienst, functie*	ܬܶܫܡܶܫܬܐ
toxu!	*kom (mv.)!*	ܬܳܟ݂ܘ
traktor	*tractor*	ܬܪܰܟܬܳܪ
u itowaydan	*ons wonen*	ܐܘ ܐܝܬܳܘܰܝܕܰܢ
u matyatxu	*jullie komst*	ܐܘ ܡܰܬܝܰܬܟ݂ܘ
u yawmaydan	*onze dag*	ܐܘ ܝܰܘܡܰܝܕܰܢ
uxli	*(dat) zij eten*	ܐܘܟ݂ܠܝ
wolyote	*functies*	ܘܳܠܝܳܬ̈ܐ

zarocuṯo	*landbouw*	ܙܳܪܽܥܘܬ݂ܐ
zminuṯo	*uitnodiging*	ܙܡܝܢܘܬ݂ܐ
zoyudo	*meerderheid*	ܙܽܝܘܕܐ
zyara (v.)	*bezoek*	ܙܝܳܪܳܐ (ܐܳܬ݂ܐ)

HËRGO

13

ܠ

Kerstmis in Zweden

ܥܐܕܐ ܙܥܘܪܐ ܒܘ ܣܘܝܕ

Cedo zcuro bu Swed

In deze les leren we

- *de familiaire verhoudingen van de familie Be Marawge kennen.*
- *hoe de Arameeërs/Assyriërs Kerstmis vieren.*
- *hoe Oudejaarsavond in Nederland wordt gevierd.*

ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܳܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ ܟܽܘܥܰܝܫܳܐ ܒܐܰܬ݂ܪ̈ܰܘܳܬ݂ܶܐ ܡܫܰܚ̈ܠܦܶܐ ܕܐܰܘܪܽܘܦܰܐ.

ܐܰܗ ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ ܕܝ ܐܝܩܰܪܬܳܐ ܡܶܢ ܙܰܒܢܳܐ ܠܙܰܒܢܳܐ ܟܽܘܙܰܝܪܝ ܚܕܳܕ̈ܶܐ، ܠܰܫܰܢ ܕܝ ܐܰܣܝܪܽܘܬܰܬ݂ܬ݂ܶܗ ܡܕܰܘܡܳܐ.

ܒܚܳܐ ܫܰܢ݈ܬܳܐ ܟܽܠܗܘܢ ܓܶܒ ܥܹܐܕܐ ܙܥܘܪܐ ܐܝ ܩܢܳܐ ܘܐܘ ܐܘܪܐ ܟܰܡ ܠܰ ܟܰܢܫܳܐ ܡܰܟܢܫܘܢ ܕܡܟܰܢܫܝ ܘܐ ܥܐܕܐ
ܐܘܡܬܐ ܒܘ ܣܘܝܕ ܟܰܡ ܠܰ ܢܟܰܢܫܝ.

I Iqarto d be Marawge kocayšo b atrawote mšahëlfe d Awrupa.	*De familie Be Marawge leeft in verschillende Europese landen.*
Ah hadome di iqarto me zabno l zabno kozayri hdode, lašan di asirutatte mdawmo.	*De familieleden bezoeken elkaar van tijd tot tijd, zodat hun relatie behouden blijft.*

B ḥa ramšo meqëm me cedo zcuro, i Saro w u Aday cam an nacime mqararre dë mcaydi u cedo adšato bu Swed cam an nošatte.	*Op een van de avonden voor Kerstmis besloten Saro en Aday met de kinderen om Kerstmis dit jaar met hun familie in Zweden door te brengen.*

13.1 Kerstmis en Nieuwjaar in Zweden

ܥܐܕ݂ܐ ܕܝܠܕܐ ܘܪܫܫܢܬܐ ܒܘ ܣܘܝܕ

ܐܘ ܐܕܝ ܡܚܟܐܠܗ ܠܘ ܐܣܘܢܐ ܘܡܐܪܝܡ ܟܠܗ:

ܐܣܘܢܐ، ܐܡܐ ܟܠܢ ܒܥܠܢܐ، ܕܥܒܕܢܐ ܒܘ ܟ݂ܘܐ ܐܙܢܐ ܠܟܘ.

ܐܘ ܐܣܘܢܐ ܡܐܪܝܡ، ܐܒܪ ܡܐܪܝܐ ܟܠܢ ܒܥܠܢܐ، ܐܠܐ ܒܝܢ ܡܫܬܥܠܐ ܐܝ ܢܥܫܬܐ ܟܐ ܠܐ ܡܟܬܢܘܗ ܡܒܐ ܘܠܐ ܡܝܢ. ܒܙܘܢ ܒܝܢ ܡܒܕܢܐ ܒܝܬܐ ܐܠܟܘܒ.

ܠܗܘܐ ܡܐܪܝܡ ܐܘ ܐܕܝ.

ܙܘܝ ܢܘܡܐ ܐܘ ܢܚܘܡܒ ܐܘ ܐܣܘܢܐ ܘܘ ܐܕܝ ܡܫܒܪܝ ܒܝܬܐ ܘܡܐܪܝܡ، ܐܣܘܢܐ ܟܠܢ ܒܥܠܢܐ ܡܘ ܡܒܠܒܘ.

ܒܡܝܢܐ ܘܒܫܘܫܐ ܐܡܒܘ. ܒܝܢ ܒܦܪܣܢܐ ܒܠܬܐ ܘܫܪܝܢܐ ܠܒܘ ܡܢܒܝܢܐ ܒܘ ܟ݂ܘܐ.

ܠܐܘܝ ܒܠܬܐ، ܡܐܪܝܡ ܐܘ ܐܕܝ ܘܦܝܫ ܒܫܘܫܐ ܗܘܘܠ ܠܘ ܟ݂ܘܐ.

ܡܝܩܡ ܡܐ ܕܐܬܝ ܒܡܒܬܐ ܐܝ ܡܙܐ ܘܐܝ ܢܥܫܬܐ ܡܡܙܠܠܗ ܒܘ ܡܘܠܐ ܙܘ ܝܡܢܐ.

ܐܝ ܡܙܐ ܡܥܡܠܗ ܝܡܢܐ ܠܝ ܙܡܒܐ ܘܠܗ ܟܙܣܡܒܗ.

ܐܝ ܢܥܫܬܐ ܡܥܠܠܗ ܝܡܢܐ ܠܐ ܐܚܢܐ ܘܘ ܢܥܡܒܐܗ.

ܡܘ ܒܠܬܐ ܫܢܬܐ ܡܠܬܐ ܟܝܣ ܡܒܐ ܦܥܡܘܗ ܒܝܢ ܟܒܐ ܘܥܠܡ ܒܠܝ ܐܡ ܡܘܙܢܐ.

ܡܙܒܘܘܗ ܐܝ ܙܘܡܐ ܘܘ ܟ݂ܘܐ ܘܡܥܠܠܐܗ ܐܘ ܝܡܢܐ ܐܡܠܗ.

ܠܐܘܐ ܢܘܡܐ ܡܝܩܡ ܡܘ ܟ݂ܘܐ ܐܝ ܐܡܙܒܐ ܘܟܐ ܡܙܘܠܐ ܙܘܡܐ ܒܝ ܠܡܫܠܐ ܘܐܙܙܗ ܠܘ ܡܘܒ.

ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ، ܐܘ ܐܰܚܘܢܐ ܕܘ ܐܰܕܰܝ ܐܳܡܰܪܘ ܠܗ ܟܽܠ ܛܳܘܒܐ ܕܗܘܳܛܠܰܒܘܠܗ ܕܡܰܟܝܪܬܗ.
ܐܘ ܐܰܡܰܬܪܐ ܡܘܠܟܗ ܦܪܝܫܐ ܘܡܚܰܡܰܠܠܗ ܡܘ ܥܳܠܡܐ ܕܢܰܣܪܳܝܐ.
ܒܰܥܕܘ ܕܘ ܟ݂ܝܐ ܡܘܠܟܗ ܠܥܶܡܥܘ ܥܰܡܪܐ ܘܐܙܝܢ ܠܟ ܟܡܐ.
ܒܙܰܘܪܘ ܟ݂ܝܐ ܟܪܝܓܐ ܒܚܝܪܬܐ ܟܳܡ ܣܘܟܐ ܘܦܪܝܣܘܬܐ ܘܰܟܡܢܝ ܡܢ ܟܡܐܐ ܠܗ ܟܳܠܐܐ.
ܒܚܙܘ ܗܳܐ ܕܒܠܠܗ ܥܙܝܙܐ ܕܘ ܟ݂ܝܐ ܡܥܰܠܠܝܗܘ ܐܰܘ ܕܥܝܢܐ.
ܒܚܙܘ ܗܳܐ ܦܰܠܚܰܝܗܘ ܕܡܰܘܡܐ ܐܳܘ ܥܰܡܥܳܐ ܥܰܡܥܡ ܠܗ ܒܪܳܝܐ ܕܘ ܟ݂ܝܐ، ܟܳܥܡ ܡܟܰܝܢ ܐܳܡ ܡܘܙܘܢܐ ܘܐܳܘ ܐܝܡܟܐ ܡܙܢܐ ܗܟܐܐ.
ܐܘ ܐܰܡܰܬܪܐ ܕܗܳܐ ܥܙܘܬܙܐ ܦܰܣܚܐ ܡܘ ܗܰܒܘ ܘܘܠܠ ܙܥܡܘ ܕܢ ܥܡܠܐ ܡܒܐܐ. ܒܚܙܘ ܗܳܐ ܙܥܡܘ ܕܥܡܠܐ ܘܟܡܢܝ ܠܗ ܟܳܠܐܐ، ܠܚܘܠܟܒܐ.

Cedo zcuro w riša d šato bu Swed

U Aday komtalfan lu aḥuno w komar le:	*Aday belt zijn broer* *en vraagt hem:*
“Aḥuno, ida layt këlyono, këbcina bu cedano zayrina lxu.”	*“Broer, indien er niets op tegen is, willen we jullie deze Kerstmis graag bezoeken.”*
U aḥuno komar: “Ašër komarno layt këlyono, elo gëd mšayalno an nacime be lo mcayarre mede dlo meni. Bëṯër gëd madcarno xabro aclux.”	*Zijn broer antwoordt: “Welnu, ik denk dat we niets hebben gepland. Ik wil de kinderen vragen of zij niet iets hebben gepland zonder mijn medeweten. Daarna zal ik je het laten weten.”*
“Ṭawwo!” komar u Aday.	*“Goed!” zegt Aday.*
Deri yawmo u Yacqub u aḥuno du Aday komadcar xabro w komar, “aḥuno layt këlyono mu matyatxu.	*De volgende dag laat Jakob, de broer van Aday, het weten en zegt: “Broer, er spreekt niets tegen jullie bezoek.*
B šayno w bë šlomo apxu. Gëd mëfṣoḥina ġalabe d ḥozina lxu baynotan bu cedo.”	*Jullie zijn welkom. Wij zouden ons verheugen jullie tijdens Kerstmis onder ons te zien.”*
“Tawdi ġalabe,” komar u Aday “w fëš bë šlomo hul lu cedo.”	*“Heel erg bedankt,” zegt Aday, “en tot ziens tot Kerstmis!”*

Meqëm me d ëzzën b šabto i Saro w an nacime mšaralle bu šqolo dad dëšne.	*Een week voor de reis begonnen Saro en de kinderen de cadeaus te kopen.*
I Saro šqila dëšne li damṯo w lu barëḥmayḏa.	*Saro kocht cadeaus voor haar schoonzus en zwager.*
An nacime šqëlle dëšne lan abne du cammaṯṯe**.**	*De kinderen kochten cadeaus voor de zoons van hun oom.*
Mu gabo ḥreno ste cayni mede sëmme, xdi cade d kit gab as Suryoye.	*De andere kant (de familie) deed het evenzo, zoals gebruikelijk is bij de Arameeërs/Assyriërs.*
Markawwe i dawmo du ceḏo w maḥatte ad dëšne taḥta.	*Ze tuigden de kerstboom op en legden de cadeaus eronder.*
Tre yawme meqëm mu ceḏo i iqarṯo d Be Marawge rawixo bi ṭayasto w azza lu Swed.	*Twee dagen voor Kerstmis stapte de familie Be Marawge in het vliegtuig en vloog naar Zweden.*
Yacqub, u aḥuno du Aday azze lu beṯ ṭawso dë Stokholm d moyadde.	*Jakob, de broer van Aday, reed naar het vliegveld van Stockholm, om ze op te halen.*
I iqarṯo kula fṣiḥo w mšayalle bu šlomo dë ḥḏoḏe.	*De gehele familie verheugde zich en vroegen naar elkaars welzijn.*
Yawme du ceḏo kulle lwëšše šafiro w azzën li cito.	*Op Kerstdag kleedde iedereen zich mooi aan en gingen ze naar de kerk.*
Mërre "ceḏo brixo" lë ḥḏoḏe cam ḥubo w fṣiḥuṯo, w daciri mi cito lu bayto.	*Ze zeiden "Vrolijk Kerstmis!" tegen elkaar in liefde en vreugde en keerden van de kerk naar huis terug.*
Bëṯër me d xëlle marga du ceḏo mfalaġġe ad dëšne.	*Nadat ze de kerststoofpot "marga" hadden gegeten, verdeelden ze de cadeaus.*
Bëṯër me falge d yawmo an nacime nafiqi lu kroxo du ceḏo, lašan mcayḏi aḥ ḥawrone w an iḏice ḥrene ste.	*´s Middags gingen de kinderen de kerstronde doen om vrienden en andere bekenden te feliciteren met het feest.*
I iqarṯo d Be Marawge fayišo bu Swed hul riša di šato ḥaṯṯo. Bëṯër me riša d šato daciri lu bayto, l Holanda.	*De familie Be Marawge verbleef in Zweden tot Nieuwjaar. Na Nieuwjaar zijn ze teruggevlogen naar huis, naar Nederland.*

D 13.1 Lees de teksten nogmaals grondig door!

D 13.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands.

komar		ܟܽܘܡܰܪ
layt këlyono		ܠܰܝܬ ܟܶܠܝܳܢܳܐ
këbcina		ܟܶܒܥܺܝܢܳܐ
d zayrina lxu		ܕܙܰܝܪܺܝܢܳܐ ܠܰܟ݂ܘ
gëd mšayalno		ܓܶܕ ܡܫܰܝܰܠܢܳܐ
mcayarre		ܡܥܰܝܰܪܪܶܗ
dlo meni		ܕܠܳܐ ܡܶܢܝ
gëd madcarno xabro		ܓܶܕ ܡܰܕܥܰܪܢܳܐ ܚܰܒܪܳܐ
deri yawmo		ܕܶܪܺܝ ܝܰܘܡܳܐ
u matyatxu		ܐܘ ܡܰܬܝܰܬ݂ܟ݂ܘ
gëd mëfṣoḥina		ܓܶܕ ܡܶܦܨܳܚܺܝܢܳܐ
d ḥozina lxu		ܕܚܳܙܺܝܢܳܐ ܠܰܟ݂ܘ
baynoṯan		ܒܰܝܢܳܬ݂ܰܢ
ëzzën		ܐܶܙܙܶܢ
mšaralle		ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ
dëšne		ܕܶܫܢܶܐ
šqila		ܫܩܺܝܠܳܗ

damṯo		ܕܰܡܬܳܐ
u barëḥmayḏa		ܐܘ ܒܰܪܶܚܡܰܝܕܐ
šqëlle		ܫܩܶܠܠܗ
sëmme		ܣܶܡܡܗ
markawwe		ܡܰܪܟܰܘܘܶܗ
dawmo du ceḏo		ܕܰܘܡܐ ܕܘ ܟ̰ܶܕܐ
taḥta		ܛܰܚܬܰܗ
rawixo		ܪܰܘܝܟ݂ܐ
azza		ܐܰܙܙܰܗ
azze d moyadde		ܐܰܙܙܶܗ ܕܡܳܝܰܕܕܶܗ
fṣiḥo		ܦܨܝܚܐ
mšayalle		ܡܫܰܝܰܠܠܗ
lwëšše		ܠܘܶܫܫܗ
ceḏo brixo!		ܟ̰ܶܕܐ ܒܪܝܟ݂ܐ
daciri		ܕܰܟ̰ܝܪܝ
xëlle		ܟ݂ܶܠܠܗ
marga		ܡܰܪܓܰܐ
mfalaġġe		ܡܦܰܠܰܓ̰ܓ̰ܶܗ
nafiqi		ܢܰܦܝܩܝ
fayišo		ܦܰܝܫܐ

13.2 Grammatica 13

Het werkwoordsysteem

Het werkwoordsysteem van het Surayt omvat drie actieve en drie passieve werkwoordstammen, die in het vervolg worden gekenmerkt als zijnde I, II, III en Ip, IIp en IIIp. De actieve werkwoordstammen van het Surayt zetten de oudere Aramese stammen Pʿal ܦܥܰܠ (= I), Paʿʿel ܦܰܥܶܠ (= II) en Afʿel ܐܰܦܥܶܠ (= III) voort. De actieve werkwoordstammen worden in grammatica 14 behandeld.

a) De actieve werkwoordstammen

De werkwoorden die eerder in de grammatica werden gepresenteerd, behoren tot de verbale stam I, die ook "basisstam" wordt genoemd. De basis van de werkwoorden in deze groep wordt bij regelmatige werkwoorden gevormd uit drie medeklinkers en de bijbehorende basisklinkers. Deze drie medeklinkers vertegenwoordigen de stam van het werkwoord en dragen de basisbetekenis ervan, zoals te zien is in het voorbeeld van *dmx* ܕܡܟ "slapen" en *grš* "trekken" te zien is:

dmx ܕܡܟ "slapen":

domax – *damëx* ܕܳܡܶܟ – ܕܳܡܰܟ "slapen"; *damixo* ܕܳܡܟܐ, v. *damëxto* ܕܳܡܶܟܬܐ, mv. *damixe* ܕܳܡ̈ܟܐ "slapend"; *dmoxo* ܕܡܳܟܐ "slaap, slapen"; *madmax* – *madmaxle* ܡܰܕܡܰܟܠܶܗ – ܡܰܕܡܰܟ "laat slapen, in slaap vallen".

grš ܓܪܫ "trekken":

goraš – *grëšle* ܓܳܪܰܫ – ܓܪܶܫܠܶܗ "trekken"; *garošo* ܓܳܪܽܫܐ, v. *garašto* ܓܳܪܰܫܬܐ, mv. *garoše* ܓܳܪ̈ܫܐ "trekkend"; *grošo* ܓܪܽܫܐ "trekken" *magraš* – *magrašle* ܡܰܓܪܰܫܠܶܗ – ܡܰܓܪܰܫ "laat trekken"; *mëgraš* - *griš* ܡܶܓܪܰܫ – ܓܪܫ "getrokken".

Het principe van de vervoeging is voor alle drie stammen gelijk. Alleen de respectievelijke vorm van de tegenwoordige en verleden tijd verschilt. De regelmatige werkwoorden hebben in de tweede stam een m-voorvoegsel voor de eerste stammedeklinker.

Bijvoorbeeld:

mḥalaq - *mḥalaqle* ܡܚܰܠܰܩ - ܡܚܰܠܰܩܠܶܗ "weggooien",
mcayar - *mcayarle* ܡܥܰܝܰܪ - ܡܥܰܝܰܪܠܶܗ "instellen (klok)"
mfalaġ – *mfalaġle* ܡܦܰܠܰܓ̰ - ܡܦܰܠܰܓ̰ܠܶܗ "delen, verdelen"

en onderscheiden zich daardoor duidelijk van werkwoorden in de eerste stam die geen *m-* aan het begin krijgen.

Ook de werkwoorden in de derde stam krijgen een voorvoegsel, echter deze is *ma-*. Zo kan de derde stam gemakkelijk van de eerste en tweede stam worden onderscheiden, bijv.:

markaw – *markawle* ܡܰܪܟܰܘ - ܡܰܪܟܰܘܠܶܗ "klaarzetten, zetten (tr.)"
maqraṭ – *maqraṭle* ܡܰܩܪܰܛ - ܡܰܩܪܰܛܠܶܗ "ontbijten"
maltam – *maltamle* ܡܰܠܬܰܡ - ܡܰܠܬܰܡܠܶܗ "verzamelen"
maqlab – *maqlable* ܡܰܩܠܰܒ - ܡܰܩܠܰܒܠܶܗ "omdraaien, draaien (tr.)"

De volgende tabellen laten een overzicht zien van de vormen in de tegenwoordige en verleden tijd in alle drie actieve stammen:

	Basis van de tegenwoordige tijd	**Basis van de verleden tijd**	
I	*goraš-, gurš-* ܓܳܪܰܫ، ܓܘܪܫ	*grëš-* ܓܪܶܫ	trekken
	domax-, dëmx- ܕܳܡܰܟ݂، ܕܶܡܟ݂	*damëx-, damix-* ܕܰܡܶܟ݂، ܕܰܡܝܟ݂	slapen

Opmerking:

Zoals reeds beschreven in G.8a, werden de werkwoorden in de categorie "onovergankelijke werkwoorden" zoals *domax* – *damëx* ܕܳܡܰܟ݂ - ܕܰܡܶܟ݂ "slapen" in de verleden tijd verbogen met behulp van het verbuigingsachtervoegsel van de tegenwoordige tijd.

	Basis van de tegenwoordige tijd	Basis van de verleden tijd	
II	*mḥalaq-, mḥalq-* ܡܚܲܠܩ, ܡܚܲܠܲܩ	*mḥalaq-* ܡܚܲܠܲܩ	weggooien
	msamaḥ-, msamḥ- ܡܣܲܡܚ, ܡܣܲܡܲܚ	*msamaḥ-* ܡܣܲܡܲܚ	vergeven

	Basis van de tegenwoordige tijd	Basis van de verleden tijd	
III	*madmax-, madamx-* ܡܲܕܲܡܟ, ܡܲܕܡܲܟ	*madmax-* ܡܲܕܡܲܟ	laat slapen
	maltam-, malatm- ܡܲܠܲܬܡ, ܡܲܠܬܲܡ	*maltam-* ܡܲܠܬܲܡ	verzamelen

Slechts weinig werkwoordstammen komen in alle drie stammen voor, die afhankelijk van de stam verschillende betekenissen kunnen hebben, zoals:

> *ḥlq* ܚܠܩ I: *ḥolaq - ḥlëqle* ܚܠܸܩܠܹܗ - ܚܘܼܠܲܩ "scheren; haren knippen"
> *ḥlq* ܚܠܩ II: *mḥalaq - mḥalaqle* ܡܚܲܠܲܩܠܹܗ - ܡܚܲܠܲܩ "gooien, weggooien"
> *ḥlq* ܚܠܩ III: *maḥlaq - maḥlaqle* ܡܲܚܠܲܩܠܹܗ - ܡܲܚܠܲܩ "laten scheren; haren laten knippen".

Normaliter heeft de eerste stam de beginbetekenis van de stam. De tweede stam wordt dan wel aangeduid als intensieve stam, toch worden de meeste ontleningen hiervan gedaan, ook wanneer ze de basisbetekenis van een werkwoord weergeven. Dus ook de tweede stam kan de basisbetekenis weergeven. Gemakkelijker is het bepalen van werkwoorden in de derde stam, want ze zijn bijna allemaal toe te schrijven aan de categorie overgankelijke werkwoorden. Deze werkwoorden impliceren de betekenis "iets laten maken", "veroorzaken, iets te doen".

Enkele voorbeelden ter illustratie:

1) *grš* ܓܪܫ

I	*goraš – grëšle*	ܓܳܪܰܫ - ܓܪܶܫܠܶܗ	trekken
III	*magraš – magrašle*	ܡܰܓܪܰܫ - ܡܰܓܪܰܫܠܶܗ	laten trekken

2) *dcr* ܕܥܪ

I	*docar – dacër*	ܕܳܥܰܪ - ܕܰܥܶܪ	terugkeren, omkeren
III	*madcar – madcarle*	ܡܰܕܥܰܪ - ܡܰܕܥܰܪܠܶܗ	terugbrengen; laten terugkeren

Sommige werkwoorden hebben dezelfde betekenis in de tweede en derde stam:

3) *kml* ܟܡܠ

I	*komal – kamël*	ܟܳܡܰܠ - ܟܰܡܶܠ	eindigen, tot een einde komen
II	*mkamal – mkamele*	ܡܟܰܡܰܠ - ܡܟܰܡܶܠܶܗ	beëindigen; tot een einde brengen
III	*makmal – makmele*	ܡܰܟܡܰܠ - ܡܰܟܡܶܠܶܗ	beëindigen; tot een einde brengen

4) *bšl* ܒܫܠ

I	*bošal – bašël*	ܒܳܫܰܠ - ܒܰܫܶܠ	gaar worden, rijp worden
II	*mbašal – mbašele*	ܡܒܰܫܰܠ - ܡܒܰܫܶܠܶܗ	koken (tr.)
III	*mabšal – mabšele*	ܡܰܒܫܰܠ - ܡܰܒܫܶܠܶܗ	koken (tr.)

Toch zijn er ook werkwoorden in de derde stam die niet overgankelijk zijn van de eerste stam, zoals:

qrṭ ܩܪܛ I: *qoraṭ - qrëṭle* ܩܳܪܶܛ - ܩܪܶܛܠܶܗ "knabbelen"

maar

qrṭ ܩܪܛ III: *maqraṭ - maqraṭle* ܡܰܩܪܰܛ - ܡܰܩܪܰܛܠܶܗ "ontbijten"

b) De werkwoordvervoeging in de tweede stam

1. De vervoeging van de tegenwoordige tijd

In de tweede stam heeft de basis van de tegenwoordige tijd de vorm *mḥalaq-* ܡܚܰܠܰܩ resp. *mḥalq-* ܡܚܰܠܩ, waaraan de gebruikelijke vervoegings-achtervoegsels van de tegenwoordige tijd (zie G.7a) worden aangehangen om als zodanig de verbogen infinitief van de tegenwoordige tijd te vormen. *mḥalaq-* ܡܚܰܠܰܩ is de basis van de vervoegingsachtervoegsels met medeklinkersklank en *mḥalq-* ܡܚܰܠܩ voor achtervoegsels met een klinkerklank:

<table>
<tr><th></th><th>Enkelvoud</th><th>Meervoud</th></tr>
<tr><td>3^e p. (m.)</td><td>mḥalaq ܡܚܰܠܰܩ</td><td rowspan="2">mḥalqi ܡܚܰܠܩܝ</td></tr>
<tr><td>3^e p. (v.)</td><td>mḥalqo ܡܚܰܠܩܐ</td></tr>
<tr><td>2^e p.</td><td>mḥalqat ܡܚܰܠܩܰܬ</td><td>mḥalqitu ܡܚܰܠܩܝܬܘܢ</td></tr>
<tr><td>1^e p. (m.)</td><td>mḥalaqno ܡܚܰܠܰܩܢܐ</td><td rowspan="2">mḥalqina ܡܚܰܠܩܝܢܰܢ</td></tr>
<tr><td>1^e p. (v.)</td><td>mḥalqono ܡܚܰܠܩܳܢܐ</td></tr>
</table>

Opmerking:

Zoals eerder in G.7a aangegeven, wordt voor de karakterisering van deze vormen in de tegenwoordige tijd een tijdskenmerk *ko-* ܟܳ en voor de toekomende tijd het kenmerk *gëd* ܓܶܕ ervoor gezet.

Voorbeeldzinnen van de tegenwoordige tijd in de tweede stam:

Aydarbo **komcaydditu** riša d šato b Holanda?	*Hoe vieren jullie Oudejaarsavond in Nederland?*	ܐܝܕܪܒܐ ܟܡܥܝܕܝܬܘ ܪܝܫܐ ܕܫܢܬܐ ܒܗܘܠܢܕܐ؟
Aydarbo **komḥadritu** ruḥayxu?	*Hoe bereiden jullie je voor?*	ܐܝܕܪܒܐ ܟܡܚܕܪܝܬܘ ܪܘܚܝܟܘ؟
Hawxa **komcalqo** kul mede b dukte.	*Zo hangt ze alles op zijn plaats.*	ܗܘܟܐ ܟܡܥܠܩܐ ܟܠ ܡܕܡ ܒܕܘܟܬܗ.

Voorbeeldzinnen van de toekomende tijd in de tweede stam:

Tamo gëd **mšamsina**	*Daar gaan we zonnebaden.*	ܬܡܐ ܓܕ ܡܫܡܫܝܢܢ
Adyawma gëd **mjarab** i radayto ḥatto	*Hij gaat vandaag in de nieuwe auto proef rijden.*	ܐܕܝܘܡܐ ܓܕ ܡܓܪܒ ܐܝ ܪܕܝܬܐ ܚܕܬܐ
Gëd **mbadli** aj julatte	*Zij gaan zich omkleden.*	ܓܕ ܡܒܕܠܝ ܐܝ ܓܘܠܐܬܗ

2. De vervoeging van de verleden tijd

De verleden tijd heeft in de tweede stam de basis *mḥalaq* ܡܚܠܩ net als de tegenwoordige tijd. Daaraan worden de vervoegingsachtervoegsels van de verleden tijd toegevoegd, de zgn. L-achtervoegsels. Zo luidt het paradigma voor de verleden tijd in de tweede stam in het voorbeeld van *mḥalaq*- ܡܚܠܩ:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*mḥalaq**le***	ܡܚܠܩܠܗ	*mḥalaq**qe***	ܡܚܠܩܩܗ
3e p. (v.)	*mḥalaq**la***	ܡܚܠܩܠܗ		
2e p. (m.)	*mḥalaq**lux***	ܡܚܠܩܠܘܟ	*mḥalaq**xu***	ܡܚܠܩܟܘ
2e p. (v.)	*mḥalaq**lax***	ܡܚܠܩܠܟ		
1e p.	*mḥalaq**li***	ܡܚܠܩܠܝ	*mḥalaq**lan***	ܡܚܠܩܠܢ

Opmerking:
In tegenstelling tot de eerste stam is er in de tweede stam slechts één vorm van de verleden tijd waarin overgankelijke en onovergankelijke werkwoorden niet worden onderscheiden.

Voorbeeldzinnen van de verleden tijd in de tweede stam:

Mšaralle bu muklo w bu štoyo.	*Ze begonnen te eten en te drinken.*	ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ ܒܘ ܡܘܟܠܐ ܘܒܘ ܫܬܳܝܐ.
Mcayadde riša d šato cam ḥdode.	*Ze vierden gezamenlijk Oudejaarsavond.*	ܡܥܰܝܰܕܕܶܗ ܪܝܫܐ ܕܫܰܬܐ ܥܰܡ ܚܕܳܕܶܐ.
Elo šërke lu tëcmiro xayifo lo **mqafalle**.	*Maar ze vonden niet zo snel een aannemer.*	ܐܶܠܐ ܫܶܪܟܐ ܠܘ ܬܶܥܡܺܝܪܐ ܚܰܝܝܦܐ ܠܐ ܡܩܰܦܰܠܠܶܗ.

D 13.3 Kruis de correcte bewering aan.

□ B cedo zcuro be Yacqub zërre be Aday.	ܒܥܺܐܕܐ ܙܥܘܪܐ ܒܶܐ ܝܰܥܩܘܒ ܙܶܪܪܶܗ ܒܶܐ ܐܳܕܰܝ. □
□ B cedo zcuro be Aday zërre be Yacqub.	ܒܥܺܐܕܐ ܙܥܘܪܐ ܒܶܐ ܐܳܕܰܝ ܙܶܪܪܶܗ ܒܶܐ ܝܰܥܩܘܒ. □
□ B cedo zcuro be Aday lo zërre be Yacqub.	ܒܥܺܐܕܐ ܙܥܘܪܐ ܒܶܐ ܐܳܕܰܝ ܠܐ ܙܶܪܪܶܗ ܒܶܐ ܝܰܥܩܘܒ. □
□ I Saro šqila dëšne li damto w lu barḥme.	ܐܝ ܣܳܪܐ ܫܩܝܠܐ ܕܶܫܢܶܐ ܠܝ ܕܰܡܬܐ ܘܠܘ ܒܰܪܚܡܶܐ. □
□ I Saro šqila dëšne li ḥoto w lu aḥuno.	ܐܝ ܣܳܪܐ ܫܩܝܠܐ ܕܶܫܢܶܐ ܠܝ ܚܳܬܐ ܘܠܘ ܐܰܚܘܢܐ. □
□ I Saro šqila dëšne li ḥmoto w lu ḥëmyono.	ܐܝ ܣܳܪܐ ܫܩܝܠܐ ܕܶܫܢܶܐ ܠܝ ܚܡܳܬܐ ܘܠܘ ܚܶܡܝܳܢܐ. □

☐ Ad dëšne maḥtënne bëṯr i dawmo du ceḏo.	ܐܰܕ ܕܶܫܢܶܐ ܡܰܚܬܶܢܢܶܗ ܒܶܬܪ ܐܝ ܕܰܘܡܳܐ ܕܘ ܥܶܕܳܐ. ☐
☐ Ad dëšne maḥtënne qëm i dawmo du ceḏo.	ܐܰܕ ܕܶܫܢܶܐ ܡܰܚܬܶܢܢܶܗ ܩܶܡ ܐܝ ܕܰܘܡܳܐ ܕܘ ܥܶܕܳܐ. ☐
☐ Ad dëšne maḥtënne taḥt i dawmo du ceḏo.	ܐܰܕ ܕܶܫܢܶܐ ܡܰܚܬܶܢܢܶܗ ܬܰܚܬ ܐܝ ܕܰܘܡܳܐ ܕܘ ܥܶܕܳܐ. ☐
☐ Be Aday bi raḏayto azzën lu Swed.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܒܝ ܪܰܕܰܝܬܳܐ ܐܰܙܶܢ ܠܘ ܣܘܝܕ. ☐
☐ Be Aday bi ṭayasto azzën lu Swed.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܒܝ ܛܰܝܰܣܬܳܐ ܐܰܙܶܢ ܠܘ ܣܘܝܕ. ☐
☐ Be Aday bi gammiye azzën lu Swed.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܒܝ ܓܰܡܡܝܶܐ ܐܰܙܶܢ ܠܘ ܣܘܝܕ. ☐
☐ U Yacqub mëdle be Aday mu sṭasyon.	ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ ܡܶܕܠܶܗ ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܡܘ ܣܛܰܣܝܘܢ. ☐
☐ U Yacqub mëdle be Aday mi šuqo.	ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ ܡܶܕܠܶܗ ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܡܝ ܫܘܩܳܐ. ☐
☐ U Yacqub mëdle be Aday mu beṯ ṭawso.	ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ ܡܶܕܠܶܗ ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܡܘ ܒܶܝܬ ܛܰܘܣܳܐ. ☐
☐ Yawme d ceḏo zcuro maqraṭṭe dašëšto.	ܝܰܘܡܶܗ ܕܥܶܕܳܐ ܙܥܘܪܳܐ ܡܰܩܪܰܛܛܶܗ ܕܰܫܶܫܬܳܐ. ☐
☐ Yawme d ceḏo zcuro maqraṭṭe marga.	ܝܰܘܡܶܗ ܕܥܶܕܳܐ ܙܥܘܪܳܐ ܡܰܩܪܰܛܛܶܗ ܡܰܪܓܰܐ. ☐
☐ Yawme d ceḏo zcuro maqraṭṭe ṭlawḥe.	ܝܰܘܡܶܗ ܕܥܶܕܳܐ ܙܥܘܪܳܐ ܡܰܩܪܰܛܛܶܗ ܛܠܰܘܚܶܐ. ☐
☐ Be Aday fayiši bu Swed hul riša d šato.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܦܰܝܺܫܝ ܒܘ ܣܘܝܕ ܗܘܠ ܪܝܫܰܐ ܕܫܰܬܳܐ. ☐
☐ Be Aday daciri mu Swed meqëm me riša d šato.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܕܰܥܺܪܝ ܡܘ ܣܘܝܕ ܡܶܩܶܡ ܡܶܐ ܪܝܫܰܐ ܕܫܰܬܳܐ. ☐
☐ Be Aday fayiši bu Swed hul bëṯër me riša d šato.	ܒܶܐ ܐܰܕܰܝ ܦܰܝܺܫܝ ܒܘ ܣܘܝܕ ܗܘܠ ܒܶܬܶܪ ܡܶܐ ܪܝܫܰܐ ܕܫܰܬܳܐ. ☐

D 13.4 Vind het juiste antwoord in de tekst.

1. Man yo u Yacqub?	*Wie is Jakob?*	.1 ܡܰܢ ܝܐ ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ؟
2. L mën mtalfanle u Aday lu Swed?	*Waarom belde Aday naar Zweden?*	.2 ܠܡܶܢ ܡܬܰܠܦܰܢܠܶܗ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܠܘ ܣܘܶܕ؟
3. Mën mërle u Yacqub bu talafon?	*Wat zei Jakob aan de telefoon?*	.3 ܡܶܢ ܡܶܪܠܶܗ ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ ܒܘ ܬܰܠܦܘܢ؟
4. L man šqila i Saro dëšne?	*Voor wie kocht Saro cadeaus?*	.4 ܠܡܰܢ ܫܩܝܠܶܗ ܐܝ ܣܰܪܐ ܕܶܫܢܐ؟
5. L man šqëlle an nacime dëšne?	*Voor wie kochten de kinderen cadeaus?*	.5 ܠܡܰܢ ܫܩܶܠܠܶܗ ܐܰܢ ܢܰܥܝܡܐ ܕܶܫܢܐ؟
6. B mën azzën lu Swed?	*Hoe reisden ze naar Zweden?*	.6 ܒܡܶܢ ܐܰܙܙܶܢ ܠܘ ܣܘܶܕ؟
7. U Yacqub mayko mëdle u aḥuno w i iqartayde?	*Waar heeft Jakob zijn broer en zijn gezin opgehaald?*	.7 ܐܘ ܝܰܥܩܘܒ ܡܰܝܟܐ ܡܶܕܠܶܗ ܐܘ ܐܰܚܘܢܐ ܘܐܝ ܐܝܩܰܪܬܰܝܕܗ؟

8. Layko azzën u yawmo qamoyo du cedo?	*Waar gingen ze op eerste Kerstdag heen?*	ܠܰܝܟܐ ܐܰܙܙܶܢ ܐܘ ܝܰܘܡܐ ܩܰܡܳܝܐ ܕܘ ܥܺܐܕܐ؟ .8
9. Mën sëmme an nacime bu yawmo qamoyo du cedo?	*Wat deden de kinderen op eerste Kerstdag?*	ܡܶܢ ܣܶܡܡܶܗ ܐܰܢ ܢܰܥܺܝܡܐ ܒܘ ܝܰܘܡܐ ܩܰܡܳܝܐ ܕܘ ܥܺܐܕܐ؟ .9
10. Hul l ema fayiši bu Swed?	*Hoe lang bleven ze in Zweden?*	ܗܘܠ ܠܐܶܡܰܐ ܦܰܝܝܫܝ ܒܘ ܣܘܶܕ؟ .10

D 13.5 Lees en vul de lege plekken in.

Yawme du cedo kul ḥa ………. šafiro w ………. li cito.	ܝܰܘܡܶܗ ܕܘ ܥܺܐܕܐ ܟܘܠ ܚܰܐ .... ܫܰܦܺܝܪܐ ܘ.......... ܠܝ ܥܺܝܬܐ.
Mërre ………. lë ḥdode cam ………. w ……….	ܡܶܪܪܶܗ .... ܠܶܚܕܳܕܶܐ ܥܰܡ .... ܘ..........
Mi cito ………. lu bayto.	ܡܝ ܥܺܝܬܐ .... ܠܘ ܒܰܝܬܐ.
Bëṯër me d xëlle ………. du cedo ………. ad dëšne.	ܒܶܬܶܪ ܡܶܐ ܕܟܶܠܠܶܗ .... ܕܘ ܥܺܐܕܐ .... ܐܰܕ ܕܶܫܢܐ.
Bëṯër me ……….d ………. an nacime ………. lu kroxo du cedo, lašan ………. aḥ ḥawrone w an ………. ḥrene ste.	ܒܶܬܶܪ ܡܶܐ .... ܕ.......... ܐܰܢ ܢܰܥܺܝܡܐ .... ܠܘ ܟܪܘܟܐ ܕܘ ܥܺܐܕܐ، ܠܰܫܰܢ .... ܐܰܚ ܚܰܘܪܘܢܶܗ ܘܐܰܢ .... ܚܪܶܢܶܗ ܣܬܶܗ.

13.3 Dialoog — Oudejaarsavond in Nederland

Marqus: Gabriyel, aydarbo komcaydītu riša d šato b Holanda?	***Marqus:*** *Gabriyel, hoe vieren jullie Oudejaarsavond in Nederland?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܟܘܡܥܰܝܕܝܬܘ ܪܺܫܰܗ ܕܫܰܬܐ ܒܗܘܠܰܢܕܰܐ؟
Gabriyel: Riša d šato b Holanda ġalabe basimo yo.	***Gabriyel:*** *In Nederland is het erg leuk op Oudejaarsavond.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܪܺܫܰܗ ܕܫܰܬܐ ܒܗܘܠܰܢܕܰܐ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܒܰܣܺܝܡܐ ܝܐ.
Marqus: Ayko komcaydītu riša di šato?	***Marqus:*** *Waar vieren jullie Oudejaarsavond?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܐܰܝܟܐ ܟܘܡܥܰܝܕܝܬܘ ܪܺܫܰܗ ܕܝ ܫܰܬܐ؟
Gabriyel: An iqaryote rabe aw ḥawrone cam ḥdode baṣ ṣalone komcaydi, aḥ ḥrene bab bote.	***Gabriyel:*** *De grote families of vrienden vieren het gezamenlijk in grote zalen en anderen vieren het thuis.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܐܰܢ ܐܺܩܰܪܝܘܬܶܐ ܪܰܒܶܐ ܐܰܘ ܚܰܘܪܘܢܶܐ ܥܰܡ ܚܕܳܕܶܐ ܒܰܨ ܨܰܠܘܢܶܐ ܟܘܡܥܰܝܕܝ، ܐܰܚ ܚܪܶܢܶܐ ܒܰܒ ܒܘܬܶܐ.
Marqus: Aydarbo ne aḥ ḥēdriyat d riša d šato?	***Marqus:*** *Hoe zijn de voorbereidingen voor Oudejaarsavond?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܢܶܐ ܐܰܚ ܗܶܕܪܺܝܰܬ ܕܪܺܫܰܗ ܕܫܰܬܐ؟
Gabriyel: Meqëm me riša d šato bë kmo šabe komëftoḥi dukane dilonoye lu zebono daf foqëcyote. An noše këppe mawṣën u mede d këbci, elo lo kowe mfarqcënne hul lu yawmo ḥaroyo di šato catëqto.	***Gabriyel:*** *Een paar weken voor Oudejaars-avond openen speciale winkels voor de verkoop van vuurwerk. De mensen kunnen alles bestellen, wat ze maar willen, echter mogen ze niets afsteken tot de laatste dag van het oude jaar.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܡܶܩܶܡ ܡܶܐ ܪܺܫܰܗ ܕܫܰܬܐ ܒܶܟܡܐ ܫܰܒܶܐ ܟܘܡܶܦܬܘܚܝ ܕܘܟܰܢܶܐ ܕܝܠܘܢܘܝܶܐ ܠܘ ܙܶܒܘܢܐ ܕܰܦ ܦܘܩܶܥܝܘܬܶܐ. ܐܰܢ ܢܘܫܶܐ ܟܶܦܦܶܐ ܡܰܘܨܶܢ ܐܘ ܡܶܕܶܐ ܕܟܶܒܥܝ، ܐܶܠܐ ܠܐ ܟܘܘܶܐ ܡܦܰܪܩܶܥܢܶܐ ܗܘܠ ܠܘ ܝܰܘܡܐ ܚܰܪܘܝܐ ܕܝ ܫܰܬܐ ܥܰܬܶܩܬܐ.

Marqus: Aydarbo komašafcitu u lalyo?	***Marqus:*** *Hoe brengen jullie Oudejaarsavond door?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܟܳܡܰܫܰܦܟܝܬܘ ܐܘ ܠܰܠܝܐ؟
Gabriyel: Bu muklo, bu štoyo, bu byoṭo daf foqëcyoṯe w bu mamlo.	***Gabriyel:*** *Met eten, drinken, vuurwerk afsteken en met conversatie.*	ܓܰܒܪܝܶܠ: ܒܘ ܡܘܟܠܐ، ܒܘ ܫܬܝܐ، ܒܘ ܒܝܘܛܐ ܕܰܦ ܦܘܩܥܟܝܘܬܐ ܘܒܘ ܡܰܡܠܐ.
Marqus: Košotën an noše ġalabe alkohol?	***Marqus:*** *Drinken de mensen veel alcohol?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܟܘܫܬܝܢ ܐܰܢ ܢܳܫܐ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܐܰܠܟܘܗܘܠ؟
Gabriyel: E, ġalabe. Kit noše d korowën w kowën falqe falqe.	***Gabriyel:*** *Ja, veel. Er zijn ook mensen die dronken worden en de controle verliezen.*	ܓܰܒܪܝܶܠ: ܐܶ، ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ. ܟܝܬ ܢܳܫܐ ܕܟܘܪܘܝܢ ܘܟܘܝܢ ܦܰܠܩܐ ܦܰܠܩܐ.
Marqus: Mën kosaymitu bi saca tracsar?	***Marqus:*** *Wat doen jullie om middernacht (24 uur)?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܡܝܢ ܟܳܣܰܝܡܝܬܘ ܒܝ ܣܰܥܰܐ ܬܪܥܣܰܪ؟
Gabriyel: I saca tracsar hën man noše konëfqi qume dat tarce w komfarqci af foqëcyoṯaṯṯe. Bëṯër aq qariwe w aj jirane koṭëlbi lë ḥḏoḏe šato brëxto.	***Gabriyel:*** *Veel mensen gaan om twaalf uur naar buiten voor de deur en steken vuurwerk af. Daarna wensen de buren en bekenden elkaar een vrolijk (nieuw) jaar.*	ܓܰܒܪܝܶܠ: ܐܝ ܣܰܥܰܐ ܬܪܥܣܰܪ، ܗܶܢ ܡܰܢ ܢܳܫܐ ܟܳܢܥܦܩܝ ܩܘܡܐ ܕܰܬ ܬܰܪܥܐ ܘܟܳܡܦܰܪܩܝ ܐܰܦ ܦܘܩܥܟܝܘܬܰܬܶܐ. ܒܬܪ ܐܰܩ ܩܰܪܝܒܶܐ ܘܐܰܓ̰ ܓ̰ܝܪܐܢܶܐ ܟܳܛܠܒܝ ܠܗܕܳܕܶܐ ܫܰܢܬܐ ܒܪܝܟܬܐ.
Marqus: Kojore gëdše mu byoṭo daf foqëcyoṯe?	***Marqus:*** *Gebeuren er ook ongevallen met vuurwerk?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܟܳܓ̰ܳܪܶܐ ܓܕܫܐ ܡܘ ܒܝܘܛܐ ܕܰܦ ܦܘܩܥܟܝܘܬܐ؟
Gabriyel: E! noše noše komawqḏi ruhayye w b dëkoṯe ste koyoqaḏ bënyone.	***Gabriyel:*** *Ja, sommigen branden zichzelf daarbij en op enkele plekken branden zelfs gebouwen.*	ܓܰܒܪܝܶܠ: ܐܶ. ܢܳܫܐ ܢܳܫܐ ܟܳܡܰܘܩܕܝ ܪܘܚܰܝܝܶܐ ܘܒܕܘܟܬܐ ܣܬܐ ܟܳܝܰܩܕ ܒܢܝܢܶܐ.

Marqus: Deri yawmo mën kowe?	***Marqus:*** *Wat gebeurt er de volgende dag?*	ܡܰܪܩܘܣ: ܕܶܪܝ ܝܰܘܡܐ ܡܶܢ ܟܳܘܶܐ؟
Gabriyel: Deri yawmo komšare u knošo daš šuqe.	***Gabriyel:*** *De volgende dag begint met het schoonmaken van de straten.*	ܓܰܒܪܺܝܶܝܠ: ܕܶܪܝ ܝܰܘܡܐ ܟܽܘܡܫܰܪܐ ܐܘ ܟܢܽܘܫܐ ܕܰܫ ܫܽܘܩܶܐ.
Marqus: Ġalabe ṭawwo.	***Marqus:*** *Zeer goed.*	ܡܰܪܩܘܣ: ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܐ.
Gabriyel: Hawxa komicayd̲o riša d šato b Holanda.	***Gabriyel:*** *Zo wordt in Nederland Oudejaarsavond gevierd.*	ܓܰܒܪܺܝܶܝܠ: ܗܰܘܟ݂ܐ ܟܽܘܡܝܰܣܰܝܕܐ ܪܺܝܫܐ ܕܫܰܬܐ ܒܗܽܘܠܰܢܕܐ.

D 13.6 Vertaal naar het Surayt.

We wensen een vrolijk feest en een goed jaar voor alle mensen.	
We vieren Oudejaarsavond thuis.	
De families vieren gezamenlijk Oudejaarsavond.	
Op Oudejaarsavond wordt er veel vuurwerk afgestoken.	
De nacht wordt gevierd met eten, drinken en vreugde.	

13.4 Cultuur 13

Kerstmis en Oudejaarsavond

In het Surayt wordt Kerstmis met betrekking tot Pasen als *ceḏo zcuro* “het kleine feest” aangeduid. Voor de Arameeërs/Assyriërs heeft het Paasfeest een grotere religieuze betekenis en derhalve wordt het aangeduid als “het grote feest” *ceḏo rabo*.

Een Aramese/Assyrische kerstkaart

In de dagen voor Kerstmis bezoeken de gelovigen de kerk om de heilige communie te ontvangen en zich op Kerstmis voor te bereiden. De families doen een kerstschoonmaak en bakken *kliča*, een zoet feestdagsgebak met verschillende kruiden, om het met de familieleden en vrienden te delen die gedurende de kerstdagen worden bezocht. Traditiegetrouw bezoeken de Arameeërs/Assyriërs tijdens de kerstdagen zo veel mogelijk familie en vrienden om ze een vrolijk kerstfeest te wensen.

Deze traditie is geleidelijk aan opgegeven door velen die in de diaspora leven. Vaak wordt alleen nog de naaste familie en vrienden bezocht. Vroeger klopten de kinderen op de deuren van de andere dorpelingen en keerden aan het einde van de dag terug met een volle zak snoep naar huis. Ook deze traditie wordt niet meer gepraktiseerd. In plaats hiervan worden, naar lokaal westers gebruik, cadeaus aan elkaar gegeven. Voornamelijk voor de kinderen worden cadeaus gekocht.

In Turabdin werd Oudejaarsavond eerder rustig gevierd. Traditiegetrouw kleurden de kinderen in sommige dorpen hun gezichten met roet en klopten op de deuren van de dorpsbewoners. In Mzizaḥ bij Mëḏyaḏ droegen de kinderen, nadat de bewoners de deur hadden geopend, een spreuk voor: *riša d šato, riša d šato, u ḥa d obe Aloho abro obe le, w u ḥa d lobe kurfo duṣo le* “Begin van het jaar, Begin van het jaar, moge God hem die geeft een zoon schenken en degene die niets geeft worden gebeten door een slang.”

Welgestelde gezinnen schonken de kinderen een beetje geld en anderen gaven hen zoetigheden.

13.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

aj jirane	*de buren*	ܐܓ ܓܝܪ̈ܢܐ
azza	*ze ging*	ܐܙܙܗ
azze d moyadde	*hij ging, om ze op te halen*	ܐܙܙܗ ܕܡܘܝܕܕܗ
u barëḥmayda	*haar (ev.) zwager (broer van haar echtgenoot)*	ܐܘ ܒܪܚܡܝܕܗ
baynoṯan	*onder ons*	ܒܝܢܬܢ
bënyone	*gebouwen (mv.)*	ܒܢܝ̈ܢܐ
byoṭo	*afsteken (van vuurwerk)*	ܒܝܛܐ

ceḏo brixo!	*vrolijk feest!*	ܥܺܐܕܳܐ ܒܪܺܝܟ݂ܳܐ
d ḥozina lxu	*dat we jullie zien*	ܕܚܳܙܝܢܰܐ ܠܟ݂ܘ
d zayrina lxu	*dat we jullie bezoeken*	ܕܙܰܝܪܝܢܰܐ ܠܟ݂ܘ
daciri	*ze kwamen terug*	ܕܰܥܪܝ
damṯo	*schoonzus (vrouw van de broer van de echtgenoot)*	ܕܰܡܬ݂ܐ
dawmo du ceḏo	*kerstboom*	ܕܰܘܡܐ ܕܘ ܥܺܐܕܐ
deri yawmo	*de volgende dag*	ܕܶܪܝ ܝܰܘܡܐ
dlo meni	*zonder mij*	ܕܠܐ ܡܶܢܝ
dëšne	*cadeaus*	ܕܶܫܢܶܐ
dukane dilonoye	*speciale winkels*	ܕܘܟܰܢܶܐ ܕܝܠܳܢܳܝܶܐ
ëzzën	*(dat) ze gaan*	ܐܶܙܙܶܢ
fayišo	*ze bleef*	ܦܰܝܫܐ
foqëcyoṯe (mv.)	*vuurwerk*	ܦܘܩܶܥܝܘܬ݂ܶܐ
fṣiḥo	*ze was blij*	ܦܨܝܚܐ
gëd mëfṣoḥina	*we zullen blij zijn*	ܓܶܕ ܡܶܦܨܘܚܝܢܰܐ
gëd mšayalno	*ik zal vragen*	ܓܶܕ ܡܫܰܝܰܠܢܐ
gëdše	*ongevallen*	ܓܶܕܫܶܐ
ḥawrone	*vrienden*	ܚܰܘܪܘܢܶܐ
ḥëḏriyat (mv.)	*voorbereiding*	ܚܶܕ݂ܪܝܰܬ
iqaryoṯe	*families*	ܐܝܩܰܪܝܘܬ݂ܶܐ
këbcina	*wij willen*	ܟܶܐܒܥܝܢܰܐ
knošo	*vegen, schoonmaken*	ܟܢܘܫܐ
kojore	*er gebeurt*	ܟܘܓ̰ܘܪܶܐ
komar	*hij zegt*	ܟܘܐܡܰܪ
komfarqëci	*zij steken af (vuurwerk)*	ܟܘܡܦܰܪܩܶܥܝ
komawqḏi	*zij verbranden (tr.)*	ܟܘܡܰܘܩܕ݂ܝ
korowën	*ze worden dronken*	ܟܘܪܘܘܶܢ

layt këlyono	*geen probleem*	ܠܰܝܬ ܟܶܠܝܳܢܐ
lwëšle	*hij kleedde (zich) aan*	ܠܒܶܫܠܶܗ
madcarno xabro	*ik geef een antwoord*	ܡܰܕܥܰܪܢܐ ܚܰܒܪܐ
marga	*stoofpot uit vlees en uien*	ܡܰܪܓܰܐ
markawwe	*zij bouwden op*	ܡܰܪܟܰܘܘܶܗ
u maṯyaṯxu	*jullie komst*	ܐܘ ܡܰܛܝܰܬܟܘ
mfalaġġe	*ze verdeelden*	ܡܦܰܠܰܓܓܶܗ
mawṣën	*(dat) ze bestellen*	ܡܰܘܨܢ
mšaralle	*ze begonnen*	ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ
mšayalle	*ze vroegen*	ܡܫܰܝܰܠܠܶܗ
nafiqi	*ze gingen weg*	ܢܰܦܝܩܝ
rawixo	*ze stapte (in het vliegtuig)*	ܪܳܘܝܟܐ
ṣalone	*zaal*	ܨܰܠܘܢܐ
šato catëqto	*oudjaar, verleden jaar*	ܫܰܬܐ ܥܰܬܶܝܩܬܐ
sëmme	*ze deden, ze maakten*	ܣܶܡܡܶܗ
šqëlle	*ze namen, ze kochten*	ܫܩܶܠܠܶܗ
šqila	*ze nam, ze kocht*	ܫܩܝܠܰܗ
taḥta	*onder haar*	ܬܰܚܬܰܗ
xëlle	*ze aten*	ܟܶܠܠܶܗ

HËRGO

14

ܝܕ

Bij de dokter

ܣܘ ܛܰܟܣܽܘܪ

Su taxtor

In deze les leren we

- *de zieke broer van Saro in Mëḏyaḏ kennen.*
- *hoe de ziekte wordt beschreven en hoe er mee wordt omgegaan.*
- *de beschrijving van ziekten en medicijnen.*

ܒܰܢܝܳܐ ܦܳܘܡܳܐ ܕܡܶܕܝܰܕ ܗܘ ܟܘܽܪܳܐ ܐܳܠܳܐ ܐܘ ܐܳܘܺܝ ܒܗ ܟܡܰܠܐ.

ܡܟܡܠܐ ܡܰܟܒܰܠܐ، ܡܶܢܰܬܗ ܐܘ ܐܳܘܺܝ ܒܗ ܗܳܢܐ.

ܐܝ ܗܳܢܐ ܒܟܒܐ ܠܐܘܢܐ ܡܶܢܰܬܗ، ܒܡܳܣܐ.

ܡܳܐ؟ ܡܶܢ ܒܡܠ؟ ܒܘܠ ܡܰܕܳܐ ܠܗܘܐ ܐܝ؟ ܡܫܳܡܰܬܗ ܐܘ ܐܳܘܺܝ.

ܡܳܡܠܐ ܕܶܐܘܕܢܐ، ܡܶܢܰܬܗ ܐܝ ܗܳܢܐ. ܐܝ ܐܳܒܐܐ ܘܶܐܡܘܣ ܐܳܟܪܶܘܡ ܐܝ ܒܘܫܳ ܡܟܳܠܟܳܠܬܗ ܡܳܠܐ ܡܶܢܳܝ ܘܡܶܢܰܬܗ ܐܳܡܘܬ ܡܳܡܘܐ ܐܝ.

ܐܘ ܐܳܘܺܝ ܡܶܢܰܬܗ، ܗܳܝܠ ܟܳܠܡܠܐ ܠܗܠܐ ܡܳܦܪܰܚܐ.ܐܳܠܐ ܒܗ ܡܠܠܐ ܘܶܠܟܘܐ ܟܳܠܡܠܐ ܡܰܕܳܐ ܡܰܥܘܪܐ.

ܟܘܐ ܕܗܘܐ ܡܰܕܳܐ ܟܶܡܚܠܐ. ܠܐ ܡܶܣܢܶܠ، ܐܳܟ ܡܟܳܠܟܣܢܐ، ܫܘܢܐ ܡܶܢ ܟܶܠܟܬܗ.

B ḥa yawmo bëṯër mu cwodo aṯi u Aday lu bayto.	*Op een dag kwam Aday thuis van zijn werk.*
“Šlomo, ḥabëbto!” mërle u Aday li Saro.	*“Hallo schat!” zei Aday tegen Saro.*
I Saro b lebo twiroyo mërla, “b šayno!”	*Saro antwoordde verdrietig: “Hallo!”*
“Qay? Mën kit? kul mede ṭawwo yo?” mšayele u Aday.	*“Waarom, wat is er aan de hand, is alles goed?” vroeg Aday.*
“Mayko këḏcono,” mërla i Saro. “I aṯto d aḥuni Abrohëm, i Šušan, mtalfanla me Mëḏyaḏ w mërla ‘aḥunax kayiwo yo!’”	*“Wat weet ik?” zei Saro. “De vrouw van mijn broer Abrohëm, Šušan, belde vanuit Midyat en zei tegen mij, ‘je broer is ziek!’”*
U Aday mërle, “hano latyo ṭebo mafaṣḥono. Elo bu ḥaylo d Aloho latyo mede yaquro.	*Aday zei: “Dat is geen blijde boodschap. Er is hopelijk niets aan de hand.*
Kowe d howe mede xayifo. Lo mëḥzonat, tax mtalfnina, ḥozina mën këtle.”	*Het is mogelijk dat het iets lichts is. Wees niet getreurd. Laat ons bellen en kijken wat hij heeft.”*

14.1 Bij de dokter

ܥܡ ܐܵܣܝܵܐ

ܩܵܝܸܡ ܐܘ ܐܵܕܲܝ ܡܫܲܠܚܠܹܗ ܠܒܘܫܝ ܘܡܫܲܡܫܠܐ ܟܠܐ ܐܘ ܟܪܣܝܗܘ.

ܐܝ ܐܵܬܬܐ ܕܗ ܟܪܣܝܗܘ ܓܐܡܫܐ: ܐܵܬܝܠܐ ܡܫܡܫܐ ܟܠܐ ܐܘ ܐܚܘܢܝܗܘܡ.

ܗܫܐ ܓܪܟܗ ܠܗ: ܐܵܡܪ ܡܫܝܚܐ ܒܪܘܚ ܕܟܠܬܐ ܠܗܘܐ، ܘܡܫ ܡܘܡܪ، ܟܡܫ ܡܫܝܚܘܬܗ،
ܓܠܠܗ ܡܫܠܐ ܘܡܫܡܫ ܗܘܟܗ ܡܡܪܟܠܐ.

ܐ݂، ܕܗܘܳܘܐ ܗܘܳܝܳܐ ܩܳܠܰܒ ܕܐܙܙܘܕ ܠܗ ܠܰܐܒܠܘܙ، ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇.

ܐ݂ ܗܘܳܝܳܐ، ܒܶܬܪ ܡ̇ܐ ܦܰܠܚܶܗ ܕܰܡܘܡܐ ܡܰܠܳܘܒܶܠ ܠܗ ܠܰܐܒܠܘܙ.ܗܡܗ ܠܰܓܗ̇ ܙܰܘܪܳܢܐ، ܡܰܥܩܦܶܐ ܘܡܶܙܪܘܒ.

ܡܰܪ ܠܰܓܗ̇، ܦܘܓܪܰܡ ܡܶܢܝܰܫܟ. ܐܰܝܟܐ ܡ̇ܐ ܐܘܒܐ ܒܡܰܥܠܶܐ ܠܐ ܢܶܝܫܒܝܰܢ، ܦܘܓܪܰܡ ܡܰܠܳܘܒܳܢܐ ܢܰܥܠܳܐ ܡܶܢܐܐ ܠܗ ܠܰܐܒܠܘܙ.

ܦܰܠܗ̇ ܐܘܒܐ ܒܗ ܒܰܝܬܐ ܡܶܪܝܐ ܓܰܠܠ ܐܘ ܠܰܐܒܠ.

ܡܰܒܰܢ ܡܶܫܬܰܥܠܐ ܐܰܒܗ̇ܘ؟ ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܘ ܐܘܳܝ.ܐ݂، ܐ݂.

ܡܰܟܘܠܐ ܐܰܒܪܘܗܰܡ، ܐܰܝܙܘܥܐ ܗ̇ܠܐ؟

ܠܰܐܘܝ ܫܰܓܠܗ̇ܐ ܐܘܳܝ، ܦܰܠܗ̇ ܐܝ ܥܘܡܰܐ ܡܰܫܦܰܠܗ̇ ܗ̇ܐ ܡܶܢ ܗܰܘܝ ܐܰܒܥܝ، ܩܳܐܡܰܪ ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܰܡ.

ܗܘܰܝ ܡܳܪܐ ܒܪܘܚܘܢ ܘܟܰܠܗܘܐ ܐܘܗ̇ܐ ܒܰܝܢ ܫܘܒܚܡܐ ܗ̇ܘܐ، ܩܳܐܡܰܪ ܐܘ ܐܘܳܝ.

ܒܶܬܪ ܒܡܰܥܠܐ ܐܝ ܡܰܪܐ ܡܰܠܳܒܰܫܦܠܗ̇ ܢܰܥܠܳܐ ܡܶܢܐܐ ܒܰܗ̇ܐ ܐܰܒܪܘܗܰܡ. ܡܰܫܦܰܠܗ̇ ܐܝ ܐܰܢܐܐ ܕܗ ܐܰܣܘܢܝܳܗ
ܗ̇ܐ ܐܰܝܙܘܥܐ ܗܘܰܝ ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܰܡ؟

ܐܝ ܥܘܡܰܐ ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇: ܗܰܝܡܶܢ ܗ̇ܘ ܗܘܳܝܳܐ ܝܐ.ܐܰܒܝܫܠ ܡܰܠܳܘܒܶܠ ܢܰܥܠܳܐ ܡܶܢܐܐ ܠܗ ܠܰܐܒܠܘܙ.ܐ݂، ܡܶܢ ܡܰܪ
ܠܰܓܗ̇؟ ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܝ ܡܰܪܐ.

ܒܶܬܪ ܡ̇ܐ ܕܡܰܢܝܰܢ ܗ̇ܘܐ ܡܰܢܳܘܠ ܠܗ ܦܰܓ ܒܪܝܫܐ.ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܝ ܥܘܡܰܐ.

ܠܐܡܐ ܡܰܪ ܠܰܓܗ̇، ܡܰܢ ܗ̇ܦܐ ܦܰܝ ܒܡܰܠܰܒܠܽܝܘܒ.ܩܳܐܠܰܒ ܦܰܡܰܠ ܐܘܟܠܡܐ ܗ̇ܘܪܐ ܕܰܣܪܝܐ ܙܰܥܝܶܠ ܡܶܢ
ܡܰܢܳܐ ܗܰܡܰܫܝܐ ܠܗܘܢ.

ܒܶܬܪ ܐܰܢܐܐ ܦܰܥܡܪܐ ܘܡܘܒܶܠܗ̇ ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܰܡ ܐܰܒܗ̇ܘ ܠܦܰܠܰܓܐ ܡܶܢܐܐ. ܙܶܡܶܢ ܒܰܢܡܶܫܠ ܒܗ ܦܰܓ
ܒܪܝܫܐ.

ܐܘܪܰܩܐ ܐܰܢܐ ܐܘ ܠܰܐܒܠܘܙ ܗܡܳܕܶܗ ܘܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇: ܐܰܢ ܐܘܪܚܐ ܒܰܝܢ ܡܰܥܩܦܶܐ، ܗܡܳܕܶܗ ܕܡܰܫܟܢܳܢܐ ܦܰܫ
ܡܰܥܩܦܶܐ ܐܰܝ ܒܡܰܠܰܒܠܽܝܘܒ ܐܰܢ ܗܘܝ ܗ̇ܘܐܙ.

ܐ݂ ܗܘܳܝܳܐ، ܡܶܒܰܠ ܐܰܢ ܡܰܥܩܦܶܐ ܘܙܰܢܶܐܢܶܐ ܠܗ ܦܰܠܐ.

ܡܰܒܰܢ ܡܶܫܬܰܥܠܐ ܐܰܒܗ̇ܘ؟ ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܝ ܡܰܪܐ.

ܐ݂، ܦܰܠܗ̇ ܡܶܒܰܠܘ ܝܐ. ܐܰܝܙܘܥܐ ܗ̇ܠܐ ܦܐܠܐ؟

ܠܰܐܘܝ ܫܰܓܠܗ̇ܐ، ܗ̇ܘܝ ܗ̇ܘܝ ܦܰܠܐ ܗ̇ܘܐܙ.ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܰܡ.

ܫܰܓܠܗ̇ܐ ܗ̇ܘܐ، ܟܶܐܡܰܪ ܠܶܗ̇ ܐܝ ܡܰܪܐ، ܫܘܒܚܡܐ ܗ̇ܘܐ. ܦܶܫ ܒܡܰܟܘܠܐ.

Su taxtor

Qayëm u Aday komtalfan l Mëḏyaḏ w komšayal cal u barëḥmayḏe.	*Dan belt Aday naar Mëḏyaḏ en vraagt naar zijn zwager.*
I aṯto du barëḥmayḏe këmmo: “Aṯmël mqawmo cal u Abrohëm.	*De vrouw van zijn zwager zegt: “Gisteren brak de ziekte bij Abrohëm uit.*
Hiye mërle li: “Ašër komaḥësno b ruḥi d latno ṭawwo, riši konoqar, lebi komigawlac, këtli ḥëmto w gušmi kule komarcal.”	*Hij zei tegen mij, ‚ik voel me niet goed, ik heb hoofdpijn, ik ben misselijk, ik heb koorts en mijn hele lichaam rilt.”*
“E, d howe hawxa kobac d ëzzux lu taxtor,” mërli le.	*‚Als dat zo is, dan moet je naar de dokter gaan,” zei ik tegen hem.*
“E hawxa. Bëṯër me falge d yawmo mtawbal lu taxtor. Hiw ele darmone, ḥappoṯe w šërub.	*Wel, zo was het. In de middag werd hij naar de dokter gebracht. Er werd hem medicijnen, tabletten en siroop voorgeschreven.*
Mir ele, “kolozam mëṯnoḥat! Iḏa me ucdo l šabṯo lo nayëḥlux, kolozam mitadacrat naqla ḥreto lu taxtor.”	*Er werd hem gezegd: ‚Je moet rusten! Als het binnen een week niet beter gaat met je, dan moet je nogmaals naar de dokter worden gebracht.”*
Kale ucdo bu bayto mžido cal u taxt.”	*Nu ligt hij thuis in bed.”*
“Kibi mëjġalno acme?” Mërle u Aday. “E, e.”	*“Kan ik hem spreken?” vroeg Aday. “Ja, vanzelfsprekend!”*
“Šlomo Abrohëm, aydarbo hat?”	*“Hallo Abrohëm, hoe gaat het met je?”*
“Tawdi ġalabe Aday, kala i Šušan maḥkela be mën hawi acmi” komar u Abrohëm.	*Abrohëm antwoordde: “Heel erg bedankt, Aday, Šušan heeft je reeds verteld wat er met me is gebeurd.”*
“Hway moro l ruḥux w Aloho obe lux ḥulmono ṭawwo”, Komar u Aday.	*Aday zei: “Let op je gezondheid, beterschap!”*
Bëṯër b šabto i Saro mtalfanla naqla ḥreto l be Abrohëm. Mšayela i aṯto du aḥunayḏa, be aydarbo hawi u Abrohëm?	*Na een week belde Saro nogmaals naar Abrohëm. Ze informeerde bij de vrouw van haar broer hoe het met Abrohëm ging.*

I Šušan mërla: “haymën heš hawxa yo. Aṯmël mtawbal naqla ḥreto lu taxtor.” “E, mën mir ele?” Mërla i Saro.	*Šušan zei: “Geloof mij, (zijn toestand is) onveranderd. Gisteren werd hij nogmaals naar de dokter gebracht.” “Wel, wat is hem gezegd?” vroeg Saro.*
“Bëṯër me dë mcayan ṭawwo, mḥawal lu beṯ krihe,” mërla i Šušan.”	*Šušan antwoordde: “Nadat hij grondig was onderzocht is hij overgeplaatst naar het ziekenhuis.*
“Tamo mir ele, “kit kefe bak kulyoṯayḏux! Kobac fayšat adlalyo harke d ḥozina ramḥël mën kiban saymina lux.	*Daar werd hem gezegd: ‚Je hebt nierstenen. Je moet hier vannacht blijven en morgen gaan we kijken wat we voor je kunnen doen.”*
Bëṯër aṯyo camšira w mawbela u Abrohëm acma l qelayto ḥreto. Damëx bramšël bu beṯ krihe.	*Daarna kwam een verpleegster en nam Abrohëm naar een andere kamer. Hij heeft gisteren de nacht doorgebracht in het ziekenhuis.*
Adṣafro aṯi u taxtor side w mërle le: “Gëd obeno lux ḥappoṯe, miḏe d komašërno baḥ ḥappoṯani ak kulyoṯayḏux gëd howën ṭawtër.”	*Vanmorgen kwam de dokter bij hem en zei: “Ik ga je tabletten voorschrijven want ik geloof dat het beter zal gaan met je nieren met deze tabletten.”*
E hawxa, mëdlan aḥ ḥappoṯe w dacirina lu bayto”.	*Zo hebben we de tabletten meegenomen en zijn we teruggekeerd naar huis.”*
“Kibi mëjġolono acme?” Mërla i Saro.	*Saro vroeg: “Kan ik met hem spreken?”*
“E, kale mëdlax yo.”	*“Ja, hier heb je hem!”*
“Aydarbo hat kako?”	*“Hoe gaat het met je broer?”*
Tawdi ġalabe, hedi hedi koweno ṭawtër,” mërle u Abrohëm.	*“Heel erg bedankt, langzaamaan gaat het beter met mij,” antwoordde Abrohëm.*
“Ġalabe ṭawwo,” mërla i Saro, “ḥulmono ṭawwo. Fëš bë šlomo”.	*“Gelukkig!” zei Saro verheugd. “Beterschap en tot ziens (ga in vrede)!”*

D 14.1 Lees de tekst nogmaals grondig door!

D 14.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands.

lebo twiroyo		ܠܶܒܐ ܬܘܝܪܳܝܐ
qay?		ܩܰܝ؟
mën kit?		ܡܶܢ ܟܝܬ؟
kul mede ṭawwo yo?		ܟܘܠ ܡܶܕܶܐ ܛܰܘܘܐ ܝܐ؟
i atto d aḥuni		ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܐܰܚܘܢܝ
kayiwo		ܟܰܝܝܘܐ
latyo ṭebo mafaṣḥono		ܠܰܬܝܐ ܛܶܒܐ ܡܰܦܰܨܚܳܢܐ
latyo mede yaquro		ܠܰܬܝܐ ܡܶܕܶܐ ܝܰܩܘܪܐ
mede xayifo		ܡܶܕܶܐ ܟ݂ܰܝܝܦܐ
lo mëḥzonat		ܠܐ ܡܶܚܙܳܢܰܬ
u barëḥmayḏa		ܐܘ ܒܰܪܶܚܡܰܝܕܗ
i atto du barëḥmayḏe		ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܘ ܒܰܪܶܚܡܰܝܕܗ
komaḥëkyo		ܟܳܡܰܚܶܟܝܐ
mqawmo acle		ܡܩܰܘܡܐ ܐܰܟ݂ܠܶܗ
komaḥësno b ruḥi		ܟܳܡܰܚܶܣܢܐ ܒܪܘܚܝ
latno ṭawwo		ܠܰܬܢܐ ܛܰܘܘܐ
riši konoqar		ܪܝܫܝ ܟܳܢܳܩܰܪ
lebi komigawlac		ܠܶܒܝ ܟܳܡܝܓܰܘܠܰܟ
këtli ḥëmto		ܟܶܬܠܝ ܚܶܡܬܐ
gušmi komarcal		ܓܘܫܡܝ ܟܳܡܰܪܟܰܠ
mtawbal		ܡܬܰܘܒܰܠ
hiw ele		ܗܝܘ ܐܶܠܶܗ

darmone		ܕܰܪܡܳܢܶܐ
ḥappoṯe		ܚܰܦܘܳܬܶܐ
šërub		ܫܶܪܘܒ
mir ele		ܡܺܝܪ ܐܶܠܶܗ
lo nayëḥle		ܠܐ ܢܰܝܶܚܠܶܗ
mitadacrat		ܡܝܬܰܕܰܟܪܰܬܐ
mžido (*m.*)		ܡܙ̮ܝܕܐ
taxt		ܬܰܟ̰ܬ
aydarbo hat?		ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܰܬ؟
hway moro l ruḥux		ܗܘܰܝ ܡܳܪܐ ܠܪܘܚܘܟ
ḥulmono		ܚܘܠܡܳܢܐ
mcayan		ܡܥܰܝܰܢ
mḥawal		ܡܚܰܘܰܠ
kefe		ܟܺܐܦܶܐ
kulyoṯe		ܟܘܠܝܳܬܶܐ
camšira		ܥܰܡܫܝܪܰܐ
bramšël		ܒܪܰܡܫܶܠ
adṣafro		ܐܰܕܨܰܦܪܐ
komašërno		ܟܳܡܰܫܶܪܢܐ
kako		ܟܰܟܐ
hedi hedi		ܗܶܕܝ ܗܶܕܝ
ṭawtër		ܛܰܘܬܶܪ

14.2 Grammatica 14

a) De werkwoordvervoeging in de derde stam

1. De verbuiging van de tegenwoordige tijd

Zoals bij de andere stammen heeft de tegenwoordige tijd ook in de derde stam twee vormen : *maltam-* ܡܰܠܬܰܡ voor verbuigingsachtervoegsels met een medeklinkerklank en *maltm-* ܡܰܠܬܡ voor die met een klinkerklank:

	Enkelvoud		**Meervoud**	
3ᵉ p. (m.)	*maltam*	ܡܰܠܬܰܡ	*maltmi*	ܡܰܠܬܡܝ
3ᵉ p. (v.)	*maltmo*	ܡܰܠܬܡܐ		
2ᵉ p.	*maltmat*	ܡܰܠܬܡܰܬ	*maltmitu*	ܡܰܠܬܡܝܬܘ
1ᵉ p. (m.)	*maltamno*	ܡܰܠܬܰܡܢܐ	*maltmina*	ܡܰܠܬܡܝܢܰܐ
1ᵉ p. (v.)	*maltmono*	ܡܰܠܬܡܳܢܐ		

Opmerking:
Bij de basis van de klinkerklank verbuigingsachtervoegsels *maltm-* ܡܰܠܬܡ wordt het vervolgdeel *-ltm-* ܠܬܡ bij sommige medeklinkers met behulp van een hulpklinker, */a/* of */ë/* tot *-latm-* ܠܰܬܡ- resp. *-lëtm-* ܠܶܬܡ- afgesplitst: *komadamxi an nacime* ܟܘܡܰܕܰܡܟܝ ܐܰܢ ܢܰܥܝܡܐ "ze brengen de kinderen in slaap", *gëd macëzmina am moraydan* ܓܶܕ ܡܰܥܶܙܡܝܢܰܐ ܐܰܡ ܡܳܪܰܝܕܰܢ "we nodigen onze familieleden uit".

Voorbeelden van de tegenwoordige en de toekomende tijd in de derde stam:

Bëṯër gëd **madcarno** xabro aclux.	*Daarna zal ik je een antwoord geven.*	ܒܶܬܪ ܓܶܕ ܡܰܕܥܰܪܢܐ ܚܰܒܪܐ ܐܰܥܠܘܟ.
I barṯayḏax **komafaṣḥolan** baq qolayḏa d ceḏo zcuro.	*Jouw (v.) dochter vergenoegd ons met haar kerstliederen.*	ܐܝ ܒܰܪܬܰܝܕܰܟ ܟܘܡܰܦܰܨܚܳܠܰܢ ܒܰܩ ܩܳܠܰܝܕܰܐ ܕ ܥܶܕܐ ܙܥܘܪܐ.
Aydarbo **komašafcitu** u lalyo?	*Hoe brengen jullie de nacht door?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܟܘܡܰܫܰܦܥܝܬܘ ܐܘ ܠܰܠܝܐ؟

2. De verbuiging van de verleden tijd

Zoals ook in de tweede stam heeft de verleden tijd in de derde stam slechts één basis, nl. *maltam-* ܡܰܠܛܰܡ en correspondeert met de vorm van de tegenwoordige tijd. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen overgankelijke en onovergankelijke werkwoorden. Met de verbuigingsachtervoegsels heeft de verleden tijd van *maltam* ܡܰܠܛܰܡ de volgende vormen:

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*maltam**le***	ܡܰܠܛܰܡܠܶܗ	*maltam**me***	ܡܰܠܛܰܡܡܶܗ
3e p. (v.)	*maltam**la***	ܡܰܠܛܰܡܠܳܗ		
2e p. (m.)	*maltam**lux***	ܡܰܠܛܰܡܠܘܟ݂	*maltam**xu***	ܡܰܠܛܰܡܟ݂ܘ
2e p. (v.)	*maltam**lax***	ܡܰܠܛܰܡܠܰܟ݂		
1e p.	*maltam**li***	ܡܰܠܛܰܡܠܝ	*maltam**lan***	ܡܰܠܛܰܡܠܰܢ

Voorbeelden van de verleden tijd in de derde stam:

Mawd̲acce ruḥayye bë ḥd̲od̲e.	*Ze stelden zich aan elkaar voor.*	ܡܰܘܕ݂ܥܶܗ ܪܽܘܚܰܝܶܗ ܒܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ.
Hënne **macmad̲d̲e** i bart̲at̲t̲e bi cito.	*Ze doopten hun dochter in de kerk.*	ܗܶܢܶܐ ܡܰܥܡܰܕ݂ܶܗ ܐܝ ܒܰܪܬܰܬ݂ܶܗ ܒܝ ܥܺܕܬܐ.
Markawwe i dawmo du ced̲o.	*Ze tuigden de kerstboom op.*	ܡܰܪܟܰܘܶܗ ܐܝ ܕܰܘܡܳܐ ܕܘ ܥܺܐܕ݂ܳܐ.

b) De passieve werkwoordstammen en het passieve werkwoord

1. Naast de actieve stam heeft het Surayt ook drie passieve werkwoordstammen. Aangezien aan elk van de passieve werkwoordstammen een actieve werkwoordstam kan worden toegeschreven, worden ze met Ip, IIp en IIIp aangegeven. Deze stammen kunnen worden aangeduid als een vervolg van de t-stammen van het oudere Aramees, nl. Et̲pʿel ܐܶܬ݂ܦܥܶܠ (= Ip), Et̲paʿʿal ܐܶܬ݂ܦܰܥܰܠ (= IIp) en Ettafʿal ܐܶܬ݁ܬܰܦܥܰܠ (IIIp).

Het conjugatieprincipe van de passieve werkwoordstammen correspondeert met die van de actieve werkwoordstammen. De passieve stammen hebben hun eigen verbuigingsbasis. Bij de verbuiging nemen de passieve werkwoorden zowel in de tegenwoordige tijd als in de verleden tijd de achtervoegselserie van de tegenwoordige tijd (zie G.7a). In dit opzicht lijken ze op onovergankelijke werkwoorden.

De volgende tabellen laten een overzicht zien van de basis van de tegenwoordige en verleden tijd van de passieve werkwoordstammen in vergelijking met de actieve vormen:

	Basis van de tegenwoordige tijd	**Basis van de verleden tijd**	
I	*goraš-, gurš-/gërš-* ܓܳܪܰܫ، ܓܘܪܫ/ܓܪܫ	*grëš-* ܓܪܫ	trekken
Ip	*mëgraš-, mëgroš-* ܡܓܪܰܫ، ܡܓܪܳܫ	*grëš-, griš-* ܓܪܫ، ܓܪܝܫ	worden getrokken

	Basis van de tegenwoordige tijd	**Basis van de verleden tijd**	
II	*mzaban-, mzabn-* ܡܙܰܒܰܢ، ܡܙܰܒܢ	*mzaban-* ܡܙܰܒܰܢ	verkopen
IIp	*mizaban-, mizabn-* ܡܝܙܰܒܰܢ، ܡܝܙܰܒܢ	*mzaban-, mzabn-* ܡܙܰܒܰܢ، ܡܙܰܒܢ	worden verkocht

	Basis van de tegenwoordige tijd	**Basis van de verleden tijd**	
III	*macmar-, macmr-* ܡܥܰܡܰܪ، ܡܥܰܡܪ	*macmar-* ܡܥܰܡܰܪ	bouwen
IIIp	*mitacmar-, mitacmr-* ܡܝܬܥܰܡܰܪ، ܡܝܬܥܰܡܪ	*mtacmar-, mtacmr-* ܡܬܥܰܡܰܪ، ܡܬܥܰܡܪ	worden gebouwd

De eerste vorm staat telkens voor de verbuigingsachtervoegsels van de medeklinkerklank en de tweede voor de klinkerklank. In de IIIp (zoals ook de III) kan de basis van klinkerklank achtervoegsels een vrije variant hebben met een afsplitsing in een medeklinkervervolg *-cmr-* ܥܡܪ, tegenwoordige tijd: *mitacamr-* ܡܬܥܡܪ en verleden tijd *mtacamr-* ܡܬܥܡܪ.

2. Van elk actief werkwoord kan een passief werkwoord worden gevormd. Het actieve werkwoord drukt actieve handelingen uit, bijv. *u zlam koqolaf u ḥabušo* ܐܘ ܙܠܡ ܩܘܩܠܦ ܐܘ ܚܒܘܫܐ “de man schilt de appel”. Het passieve werkwoord beschrijft de handeling vanuit een ander oogpunt.: *U ḥabušo komëqlaf (mu zlam)* ܐܘ ܚܒܘܫܐ ܟܘܡܩܠܦ (ܡܘ ܙܠܡ) “De appel wordt (door de man) geschilt”. Het eigenlijke onderwerp (hier: *u zlam* ܐܘ ܙܠܡ “de man”) wordt in het passieve niet meer benadrukt. Hij wordt vervangen door een nieuw onderwerp (*u ḥabušo* ܐܘ ܚܒܘܫܐ “de appel”). Daarmee wordt benadrukt dat de appel werd geschild. Degene die de appel heeft geschild speelt hierbij geen rol meer. Deze kan echter met behulp van *mu ṭaraf d-* ܡܘ ܛܪܦ ܕ “door toedoen van” of afgekort *me-* ܡܐ “door” worden aangevuld: *u ḥabušo komëqlaf mu ṭaraf du zlam* ܐܘ ܚܒܘܫܐ ܟܘܡܩܠܦ ܡܘ ܛܪܦ ܕܘ ܙܠܡ of *u ḥabušo komëqlaf mu zlam* ܐܘ ܚܒܘܫܐ ܟܘܡܩܠܦ ܡܘ ܙܠܡ “de appel wordt door de man geschild”.

3. Enkele onovergankelijke en wederkerende werkwoorden worden zoals passieve werkwoorden gevormd. Hiertoe behoren ook vaak veel voorkomende werkwoorden zoals

mëjġal – jġil ܡܓܓܠ - ܓܓܝܠ “spreken, praten”,

mibaṭ - biṭ ܡܒܛ - ܒܝܛ “exploderen”,

mëfṣaḥ - fṣiḥ ܡܦܨܚ - ܦܨܝܚ “zich verheugen”,

mëfraš – friš ܡܦܪܫ - ܦܪܝܫ “zich scheiden”.

c) De werkwoordvervoeging in de eerste passieve vorm

1. De vervoeging van de tegenwoordige tijd

De regelmatige werkwoorden van de eerste passieve werkwoordstam worden in de tegenwoordige tijd vebogen volgens het voorbeeld van Ip) “begrepen worden”:ܦܗܡ (*fhm* ܦܗܡ - ܡܦܗܡ*mëfham – fhim*

	Enkelvoud		Meervoud	
3ᵉ p. (m.)	*mëfham*	ܡܦܗܡ	*mëfhomi*	ܡܦܗܡܝ
3ᵉ p. (v.)	*mëfhomo*	ܡܦܗܡܐ		
2ᵉ p.	*mëfhomat*	ܡܦܗܡܬ	*mëfhomitu*	ܡܦܗܡܝܬܘ
1ᵉ p. (m.)	*mëfhamno*	ܡܦܗܡܢܐ	*mëfhomina*	ܡܦܗܡܝܢܐ
1ᵉ p. (v.)	*mëfhomono*	ܡܦܗܡܢܐ		

Voorbeelden van de eerste passieve stam in de tegenwoordige tijd:

Gëd **mëzwono** i raḏaytayḏux adyawma.	*Vandaag word je auto (m.) gekocht.*	ܓܝܕ ܡܙܒܢܐ ܐܝ ܪܕܝܬܝܕܘܟ ܐܕܝܘܡܐ.
Lo **koměfhomitu**.	*Men begrijpt jullie niet; jullie zijn niet te begrijpen.*	ܠܐ ܟܡܦܗܡܝܬܘ.
Koměqroyo i egarṯo w **komězmori** aq qole.	*De brief wordt gelezen en de liederen worden gezongen.*	ܟܡܩܪܝܐ ܐܝ ܐܓܪܬܐ ܘܟܡܙܡܪܝ ܐܩ ܩܠܐ.

Onovergankelijke werkwoorden:

Kibi **mëjġolono** acme?	*Kan ik (v.) hem spreken?*	ܟܝܒܝ ܡܓܓܠܢܐ ܐܟܡܗ؟
Lo **mëḥzonat!**	*Wees niet getreurd!*	ܠܐ ܡܚܙܢܬ!
Kolozam **mëṯnoḥat** bu bayto.	*Je moet thuis uitrusten.*	ܟܠܙܡ ܡܬܢܚܬ ܒܘ ܒܝܬܐ.

2. De vervoeging van de verleden tijd

De basis van de verleden tijd van de eerste passieve stam is identiek aan die van de actieve werkwoorden in de eerste stam. Echter nemen de passieve werkwoorden in de verleden tijd de verbuigingsachtervoegsels van de tegenwoordige tijd aan. Hier is het paradigma volgens het voorbeeld van *fhim* ܦܗܝܡ "worden begrepen":

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*fhim*	ܦܗܝܡ	*fhimi*	ܦܗܝܡܝ
3e p. (v.)	*fhim**o***	ܦܗܝܡܐ		
2e p.	*fhim**at***	ܦܗܝܡܰܬ	*fhim**itu***	ܦܗܝܡܝܬܘ
1e p. (m.)	*fhëm**no***	ܦܗܶܡܢܐ	*fhim**ina***	ܦܗܝܡܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*fhim**ono***	ܦܗܝܡܳܢܐ		

Opmerking:

De /*i*/ in de 3e persoon m.ev. (*fhim* ܦܗܝܡ , *griš* ܓܪܝܫ , *jğil* ܓ̰ܓ̰ܝܠ etc.) is, een uitzondering op de regel voor gesloten lettergrepen, altijd lang.

Voorbeeld van de eerste passieve stam in de verleden tijd:

Mir ele, mëtnaḥ!	*Er werd hem gezegd: rust uit!*	ܡܝܪ ܠܶܗ، ܡܶܬܢܰܚ!
Hiya nafilo w **twiro** druca.	*Zij viel en brak haar arm (lett.: haar arm brak).*	ܗܝܰܐ ܢܰܦܝܠܐ ܘܬܘܝܪܐ ܕܪܘܥܳܗ.
Aṯmël **hiw** u darmono.	*Gisteren werd het medicijn toegediend.*	ܐܰܬܡܶܠ ܗܝܘ ܐܘ ܕܰܪܡܳܢܐ.
Tamo **zbiṭina** w law qadirina ducrina lu bayto.	*Daar werden we vastgehouden en konden niet meer naar huis terugkeren.*	ܐܰܬܡܐ ܙܒܝܛܝܢܰܐ ܘܠܰܘ ܩܰܕܝܪܝܢܰܐ ܕܥܘܪܝܢܰܐ ܠܘ ܒܰܝܬܐ.
Sxiri aš šaboke.	*De ramen werden gesloten.*	ܣܟܝܪܝ ܐܰܫ ܫܰܒܳܟ̈ܐ.
Ftiḥ u tarco.	*De deur werd geopend.*	ܦܬܝܚ ܐܘ ܬܰܪܥܐ.

D 14.3 Vind de antwoorden in de tekst.

1. Layko mtalfanle u Aday?
   ܠܰܝܟܐ ܡܬܰܠܦܰܢܠܶܗ ܐܘ ܐܰܕܰܝ؟

2. Cam man mějġele u Aday bu talafon?
   ܥܰܡ ܡܰܢ ܡܶܓ̰ܓ̇ܠܶܗ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܒܘ ܬܰܠܰܦܘܢ؟

3. Cal man mšayele u Aday?
   ܟܰܠ ܡܰܢ ܡܫܰܝܶܠܶܗ ܐܘ ܐܰܕܰܝ؟

4. Mën wayne aš šëkuwat du Abrohëm?
   ܡܶܢ ܘܰܝܢܶܐ ܐܰܫ ܫܶܟܘܘܰܛ ܕܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ؟

5. I Saro l man mtalfanla?
   ܐܝ ܣܳܪܐ ܠܡܰܢ ܡܬܰܠܦܰܢܠܰܗ؟

6. Mën sëmle u taxtor lu Abrohëm?
   ܡܶܢ ܣܶܡܠܶܗ ܐܘ ܛܰܟܛܘܪ ܠܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ؟

7. Mën mir lu Abrohëm bu beṯ krihe?
   ܡܶܢ ܡܺܝܪ ܠܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ ܒܘ ܒܶܝܬ ܟܪܺܝܗܶܐ؟

8. Mën hiw lu Abrohëm lašan d noyaḥle?
   ܡܶܢ ܗܺܝܘ ܠܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ ܠܰܫܰܢ ܕܢܳܝܰܚܠܶܗ؟

D 14.4 Lees en vul de lege plekken in.

U Abrohëm .... w bëṯër .... lu beṯ krihe.	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ .... ܘܒܶܬܶܪ ....ܠܘ ܒܶܝܬ ܟܪܺܝܗ̈ܶܐ.
Tamo .... ele d kit kefe bak kulyoṯayḏux.	ܬܰܡܳܐ .... ܐܶܠܶܗ ܕܟܺܝܬ ܟܺܐܦ̈ܶܐ ܒܰܟ ܟܽܘܠܝܳܬܰܝܕܽܘܟ.
Kobac .... adlalyo harke d .... ramḥël mën kiban	ܩܳܒܰܥ............ܐܰܕܠܰܠܝܳܐ ܗܳܪܟܶܐ ܕ......... ܪܰܡܚܶܠ ܡܶܢ ܟܺܝܒܰܢ ....
Bëṯër .... camšira w .... u Abrohëm acma l .... ḥreto.	ܒܶܬܶܪ .... ܥܰܡܫܺܝܪܳܐ ܘ............ ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ ܐܰܥܡܰܗ ܠ............ ܚܪܶܬܳܐ.
Damëx .... bu beṯ krihe.	ܕܰܡܶܟ .... ܒܘ ܒܶܝܬ ܟܪܺܝܗ̈ܶܐ.
.... aṯi u taxtor side w .... le:	.... ܐܳܬܺܐ ܐܘ ܛܰܟܬܽܘܪ ܣܺܝܕܶܗ ܘ................ ܠܶܗ:
Gëd obeno lux ...., miḏe d .... baḥ ḥappoṯani ak .... howën ṭawtër.	ܓܶܕ ܥܳܒܶܕܢܳܐ ܠܘܟ .... ، ܡܺܝܕܶܗ ܕ............ ܒܰܚ ܚܰܦܳܦܳܬܰܢܝ ܐܰܟ .... ܗܳܘܶܢ ܛܰܘܬܶܪ.

D 14.5 Welk antwoord is juist en welke onjuist?

	šrolo	ġalṭo	
U aḥuno di Saro kocoyaš b Mëḏyaḏ.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܚܽܘܢܳܐ ܕܝ ܣܳܪܳܐ ܩܽܘܥܽܘܝܰܫ ܒܡܶܕܝܰܕ.
U Aday mšayele cal u cwodo du barëḥmayḏe.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܡܫܰܝܶܠܶܗ ܥܰܠ ܐܘ ܥܘܳܕܳܐ ܕܘ ܒܰܪܶܚܡܰܝܕܶܗ.
I Saro mšayela cal u kewo du aḥuno.	☐	☐	ܐܝ ܣܳܪܳܐ ܡܫܰܝܠܰܐ ܥܰܠ ܐܘ ܟܶܘܳܐ ܕܘ ܐܰܚܽܘܢܳܐ.

Meqëm b šabṯo kayule u Abrohëm.	☐	☐	ܡܩܷܡ ܒܫܰܒܬܐ ܟܰܝܘܠܶܗ ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ.
U taxtor du bayto mcayanle u Abrohëm.	☐	☐	ܐܘ ܛܰܟ݂ܬܘܪ ܕܘ ܒܰܝܬܐ ܡܥܰܝܰܢܠܶܗ ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ.
U Abrohëm lo mḥawal lab beṯ krihe.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ ܠܐ ܡܚܰܘܰܠ ܠܰܒ ܒܷܬ ܟܪܝܗܐ.
U Abrohëm damëx ḥa lalyo bab beṯ krihe.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ ܕܰܡܷܟ݂ ܚܰ ܠܰܠܝܐ ܒܰܒ ܒܷܬ ܟܪܝܗܐ.
U Abrohëm qayëṯle šërub.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ ܩܰܝܷܬܠܶܗ ܫܷܪܘܒ.
U Abrohem këtwayle kefe bak kulyoṯayḏe.	☐	☐	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ ܟܷܬܘܳܝܠܶܗ ܟܐܦܐ ܒܰܟ ܟܘܠܝܳܬܰܝܕܷܗ.
I Saro lo qadiro mëjġolo cam u aḥuno.	☐	☐	ܐܝ ܣܰܪܐ ܠܐ ܩܰܕܝܪܐ ܡܷܓܓܘܠܐ ܥܰܡ ܐܘ ܐܰܚܘܢܐ.
I Šušan i atṯo du Abrohëm yo.	☐	☐	ܐܝ ܫܘܫܰܢ ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܘ ܐܰܒܪܳܗܷܡ ܝܐ.
I Saro i baḥëṯme di Šušan yo.	☐	☐	ܐܝ ܣܰܪܐ ܐܝ ܒܰܚܷܬܡܐ ܕܝ ܫܘܫܰܢ ܝܐ.

D 14.6 Vul de correcte letter (c - x - ḥ / ܚ - ܟ݂ - ܥ) in op de juiste plek.

barë_ me	*zwager*	ܒܪ_ܡܐ
ta_tor	*dokter*	ܛ_ܛܘܪ
koma_ësno	*ik voel*	ܟܡ_ܣܢܐ
lebi komigawla_	*ik ben misselijk*	ܠܒܝ ܟܡܝܓܘܠ_
_ëmto	*koorts*	_ܡܬܐ
komar_al	*hij rilt*	ܟܡܪ_ܠ
koba_	*hij wil*	ܟܒ_
_appoṯe	*tabletten*	_ܦܦܛܐ

mëṯna_	*(dat) hij uitrust*	ܡܶܬܢܰ__
haw_a yo	*zo is het*	ܗܰܘ__ܐ ܝܐ
dami_i	*ze zijn in slaap gevallen*	ܕܳܡܝ__ܝ
_ulmono	*gezondheid*	__ܘܠܡܳܢܐ
_abro	*woord, bericht*	__ܒܪܐ
u_do	*nu*	ܐܘ__ܕܐ
a_me	*met hem*	ܐܰ__ܡܶܗ

D 14.7 Leer de betekenissen voor ziekten, medicijnen en doktoren.

kewo du gawo	*buikpijn*	ܟܶܐܒܐ ܕܘ ܓܰܘܐ
kewo du lebo	*hartpijn*	ܟܶܐܒܐ ܕܘ ܠܶܒܐ
kewo du ḥaṣo	*rugpijn*	ܟܶܐܒܐ ܕܘ ܚܰܨܐ
nqoro du rišo	*hoofdpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܪܝܫܐ
nqoro du caršo	*tandpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܥܰܪܫܐ
nqoro di aḏno	*oorpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܝ ܐܰܕܢܐ
gawloco du lebo	*misselijkheid*	ܓܰܘܠܳܥܐ ܕܘ ܠܶܒܐ
tërcilo du gušmo	*rillen*	ܬܶܪܥܝܠܐ ܕܘ ܓܘܫܡܐ
šawbo	*griep*	ܫܰܘܒܐ
ḥëmto	*koorts*	ܚܶܡܬܐ
sarṭono / qanser	*kanker*	ܣܰܪܛܳܢܐ : ܩܰܢܣܶܪ
beṯ krihe	*ziekenhuis*	ܒܶܝܬ ܟܪܝܗܶܐ
apoteke / beṯ darmone	*apotheek*	ܐܰܦܳܬܶܩܶܐ : ܒܶܝܬ ܕܰܪܡܳܢܶܐ
fëlim / ṣërto	*foto, röntgenfoto*	ܦܶܠܝܡ : ܨܶܪܬܐ
darmone	*medicijnen*	ܕܰܪܡܳܢܶܐ

grošo d admo	*bloedafname*	ܓܪܳܫܳܐ ܕܐܰܕܡܳܐ
camaliye	*operatie*	ܥܰܡܰܠܝܶܐ
mcayana	*onderzoek*	ܡܥܰܝܰܢܰܐ
račeta	*recept*	ܪܰܟ̰ܶܬܰܐ
ḥapṯo, (mv.) ḥappoṯe	tablet, tabletten	ܚܰܦܬܳܐ : ܚܰܦܦܳܬ̈ܶܐ
qapṣulo, (mv.) qapṣule	capsule, capsules	ܩܰܦܨܽܘܠܳܐ : ܩܰܦܨܽܘ̈ܠܶܐ
lazqa, (mv.) lazqat	pleister, pleisters	ܠܰܙܩܰܐ : ܠܰܙܩܰܬ
mḥaṭo, (mv.) mḥaṭe	spuit, spuiten	ܡܚܰܛܳܐ : ܡܚܰ̈ܛܶܐ
šërub	*siroop*	ܫܶܪܽܘܒ
marham	*zalf*	ܡܰܪܗܰܡ
admo	*bloed*	ܐܰܕܡܳܐ
taxt	*bed*	ܬܰܟ݂ܬ
camšira	*verpleegster*	ܥܰܡܫܺܝܪܰܐ
taxtor / osyo	*arts, dokter*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ
taxtor / osyo du bayto	*huisarts*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܽܘ ܒܰܝܬܳܐ
taxtor / osyo dilonoyo	*medisch specialist*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܝܠܳܢܳܝܳܐ
taxtor / osyo di camaliye	*chirurg*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܝ ܥܰܡܰܠܝܶܐ
taxtor / osyo gawoyo	*internist*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܓܰܘܳܝܳܐ
taxtor / osyo dac cayne	*oogarts*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܰܥ ܥܰܝ̈ܢܶܐ
taxtor / osyo du lebo	*cardioloog*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܽܘ ܠܶܒܳܐ
taxtor / osyo dac carše	*tandarts*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܰܥ ܥܰܪ̈ܫܶܐ
taxtor / osyo du galdo	*huidarts, dermatoloog*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܽܘ ܓܰܠܕܳܐ
taxtor / osyo di nafšo	*psycholoog*	ܬܰܟ݂ܬܳܪ : ܐܳܣܝܳܐ ܕܝ ܢܰܦܫܳܐ

14.3 Cultuur 14

Gezondheidszorg in Turabdin

Zoals reeds in Cultuur 7 (7.3) werd beschreven waren er in de dorpen van Turabdin geen doktoren die de westerse medicinale behandelingsmethoden praktiseerden. Lokale traditionele artsen, die *ḥakime* (m.ev. *ḥakimo* “dokter, wijze man”) werden genoemd, boden de mensen hun diensten aan. Sommige van deze artsen waren in de hele regio bekend. Hoofdzakelijk behandelden ze botbreuken, slangenbeten, schorpioensteken en huidaandoeningen. Grotendeels maakten ze de medicinale hulpmiddelen zelf van lokale kruiden en grassen.

Sommige van de behandelingen van deze traditionele artsen waren helpend en hebben zo een goedkoop en snelle alternatief geboden voor de conventionele doktoren daar. Echter in sommige gevallen verslechterde de situatie van de patiënten als gevolg van de bestaande mythen rondom dit gebied Bij ernstigere ziekten moesten de getroffenen derhalve naar de buursteden Midyat en Gziro (Cizre) naar een huisarts of naar Diyarbakir en Mardin voor serieuzere behandelingen en ziekenhuisopnames.

Een spreekwoord in het Surayt luidt: *U kayiwo bi qamayto hiye u ḥakimo d ruḥe yo* “de zieke is in eerste instantie zijn eigen arts.”

14.4 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܽܘܚܳܐ ܕܡܶܠܶܐ

admo	*bloed*	ܐܳܕܡܳܐ
adṣafro	*vanochtend*	ܐܳܕܨܰܦܪܳܐ
atto: i atto d aḥuni	*echtgenote: mijn broers echtgenote*	ܐܝ ܐܰܬܬܳܐ ܕܐܰܚܘܢܝ
aydarbo hat?	*hoe gaat het met je?*	ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܗܰܬ؟
barëḥme	*zwager (broer van echtgenote)*	ܒܰܪܚܡܳܐ
bet krihe	*ziekenhuis*	ܒܶܝܬ ܟܪܝܗܶܐ
bramšël	*gisteravond*	ܒܪܰܡܫܶܠ
camaliye	*operatie*	ܥܰܡܰܠܝܶܐ
camšira	*verpleegster*	ܥܰܡܫܝܪܰܐ
darmone	*medicijnen*	ܕܰܪܡܳܢܶܐ
fëlim / ṣërto	*röntgenfoto*	ܦܶܠܝܡ : ܨܘܪܬܳܐ
gawloco du lebo	*misselijkheid*	ܓܰܘܠܳܥܳܐ ܕܘ ܠܶܒܳܐ
grošo d admo	*bloedafname*	ܓܪܳܫܳܐ ܕܐܳܕܡܳܐ
gušmi komarcal	*mijn lichaam rilt*	ܓܘܫܡܝ ܟܳܡܰܪܥܰܠ
ḥapto, ḥappote	*tablet, tabletten*	ܚܰܦܬܳܐ : ܚܰܦܦܳܬܶܐ
hedi hedi	*langzaam*	ܗܶܕܝ ܗܶܕܝ
ḥëmto	*koorts*	ܚܶܡܬܳܐ
hiw (Ip) ele	*er werd hem gegeven*	ܗܝܘ ܐܶܠܶܗ
ḥulmono	*gezondheid*	ܚܘܠܡܳܢܳܐ
hway moro l ruḥux	*let op je (m.) gezondheid*	ܗܘܰܝ ܡܳܪܳܐ ܠܪܘܚܘܟ
kale, v. kala	*daar is (hij), daar is (zij)*	ܟܰܠܶܗ، ܟܰܠܰܗ
kayiwo, v. kayuto, mv. kayiwe	*ziek*	ܟܰܝܝܘܳܐ، ܟܰܝܘܬܳܐ، ܟܰܝܝܘܶܐ
kefo, mv. kefe	*steen, stenen*	ܟܐܦܳܐ، ܟܐܦܶܐ

kewo du gawo	*buikpijn*	ܟܐܒܐ ܕܘ ܓܰܘܐ
kewo du ḥaṣo	*rugpijn*	ܟܐܒܐ ܕܘ ܚܰܨܐ
kewo du lebo	*hartpijn*	ܟܐܒܐ ܕܘ ܠܶܒܐ
komaḥëkyo (III)	*ze spreekt*	ܟܡܰܚܟܝܐ
komaḥësno (III) b ruḥi	*ik voel bij mezelf*	ܟܡܰܚܣܢܐ ܒܪܘܚܝ
komašërno (III)	*ik geloof, ik denk*	ܟܡܰܫܪܢܐ
kul mede ṭawwo yo?	*is alles in orde?*	ܟܘܠ ܡܶܕܐ ܛܰܘܐ ܝܐ؟
kuliṯo, mv. kulyoṯe	*nier, nieren*	ܟܘܠܝܬܐ، ܟܘܠܝܬܐ
latno ṭawwo	*met mij gaat het niet goed*	ܠܰܬܢܐ ܛܰܘܐ
lazqa, mv. lazqat	*pleister, pleisters*	ܠܰܙܩܰܐ : ܠܰܙܩܰܬ
lebi komigawlac (IIp)	*ik voel me misselijk*	ܠܶܒܝ ܟܡܝܓܰܘܠܰܥ
lebo twiroyo	*gebroken hart, treurig*	ܠܶܒܐ ܬܘܝܪܝܐ
marham	*zalf*	ܡܰܪܗܰܡ
mtawbal (IIIp)	*hij werd weggebracht*	ܡܬܰܘܒܰܠ
mcayan (IIp)	*hij werd onderzocht*	ܡܥܰܝܰܢ
mcayana	*onderzoek*	ܡܥܰܝܰܢܐ
mede xayifo	*iets kleins, iets lichts*	ܡܶܕܐ ܟܰܝܝܦܐ
mën kit?	*wat is er?*	ܡܶܢ ܟܝܬ؟
(lo) mëḥzonat (Ip)	*wees (niet) getreurd*	(ܠܐ) ܡܶܚܙܘܢܰܬ
mḥaṭo, mv. mḥaṭe	*spuit, spuiten*	ܡܚܰܛܐ : ܡܚܰܛܐ
mḥawal (IIp)	*hij werd overgeplaatst*	ܡܚܰܘܰܠ
mir (Ip) ele	*er werd hem gezegd*	ܡܝܪ ܠܶܗ
mitadacrat (IIIp)	*(dat) je wordt teruggebracht*	ܡܬܰܕܰܥܪܰܬ
mqawmo (IIp, 3[e] p. v.ev. verleden tijd) cal	*bevangen worden (door een ongeval, ziekte)*	ܡܩܰܘܡܐ ܥܰܠ
mžido, v. mžëdto, mv. mžide	*liggend, uitgestrekt*	ܡܙܝܕܐ، ܡܙܝܕܬܐ، ܡܙܝܕܐ
lo nayëḥle	*hij is niet gezond geworden*	ܠܐ ܢܰܝܚܠܗ

nqoro di aḏno	*oorpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܝ ܐܳܕܢܐ
nqoro du caršo	*tandpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܟܰܪܫܐ
nqoro du rišo	*hoofdpijn*	ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܪܝܫܐ
qapṣulo, mv. qapṣule	*capsule, capsules*	ܩܰܦܨܘܠܐ : ܩܰܦܨܘܠܶܐ
qay?	*waarom?*	ܩܰܝ؟
račeta	*recept*	ܪܰܟ̰ܶܬܰܐ
riši konoqar	*ik heb hoofdpijn*	ܪܝܫܝ ܟܳܢܳܩܰܪ
sarṭono, qanser	*kanker*	ܣܰܪܛܳܢܐ : ܩܰܢܣܶܪ
šawbo	*griep*	ܫܰܘܒܐ
apoteke / beṯ darmone	*apotheek*	ܐܳܦܳܬܶܩܶܐ : ܒܶܝܬ ܕܰܪܡܳܢܶܐ
šërub	*siroop*	ܫܶܪܘܒ
ṭawtër	*beter*	ܛܰܘܬܶܪ
taxt	*bed*	ܬܰܟܬ
taxtor / osyo	*dokter*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ
taxtor / osyo dac carše	*tandarts*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܟܰܪܫܶܐ
taxtor / osyo dac cayne	*oogarts*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܥܰܝܢܶܐ
taxtor / osyo di camaliye	*chirurg*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܥܰܡܰܠܝܶܐ
taxtor / osyo di nafšo	*psycholoog*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܢܰܦܫܐ
taxtor / osyo dilonoyo	*medisch specialist*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܝܠܳܢܝܐ
taxtor / osyo du bayto	*huisarts*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܒܰܝܬܐ
taxtor / osyo du galdo	*huidarts, dermatoloog*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܓܰܠܕܐ
taxtor / osyo du lebo	*cardioloog*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܕܘ ܠܶܒܐ
taxtor / osyo gawoyo	*internist*	ܬܰܟܬܳܪ : ܐܳܣܝܐ ܓܰܘܳܝܐ
ṭebo mafaṣḥono	*een verblijdend bericht*	ܛܶܒܐ ܡܰܦܰܨܚܳܢܐ
tërcilo du gušmo	*rillen van het lichaam*	ܬܶܪܥܝܠܐ ܕܓܘܫܡܐ
yaquro: latyo mede yaquro	*zwaar: het is niets zwaars*	ܝܰܩܘܪܐ: ܠܰܬܝܐ ܡܶܕܶܐ ܝܰܩܘܪܐ

HËRGO

15

ܝܗ

Sport

ܣܦܘܪ

Spor

In deze les leren we

- over sport en zijn betekenis.
- de benamingen van verschillende sportsoorten.
- over een voetbalwedstrijd te praten.

ܐܘ ܣܦܘܪ ܕܗܘܝܐ ܒܘܡܫܪܝܬܐ ܝܐ.

ܗܘ ܡܩܝܡ ܩܐ ܚܘܝܕܐ ܒܡܚܘܠܐ ܘܩܘܐ ܘܩܘܘܬ ܐܢܫܐ ܐܝ ܥܘܢܝܐ ܩܢܘܢܐ ܡܢܝܘܬܐ ܣܦܘܪ.

ܕܝܢܐ ܢܐ ܐܝܟ ܡܥܠܡܢܝܬܐ ܕܐ ܐܠܥܒܝܬܐ ܕܝ ܐܘܠܡܦܝܐ.

ܐܘ ܣܦܘܪ ܒܥܠܗܘ ܡܒܕܪܘܬܐ ܗܘܬܐ ܟܠܠ ܐܘ ܚܘܠܡܢܐ.

ܡܘܓܐ ܣܝܡ ܗܫܡܘܬܐ ܓܠܠܬܐ ܠܗ ܐܝܪܘܚܢܐ ܕܘ ܒܘܡܫܚܐ.

ܡܫܝܡ ܩܐ ܕܝܢܐ ܡܩܢܝܐ ܒܘ ܣܦܘܪ ܟܠܗܡ ܡܦܠܓܝ ܗܘܪܐ ܘܐܝܬܐ ܟܠܠ ܐܘ ܣܦܘܪ ܕܡܦܠܓ ܠܗ.

U spor durošo gušmonoyo yo.	*Sport is een lichamelijke activiteit.*
Heš meqëm me Mšiḥo bë šwacmo w šeṯ w šawci ĕšne ay Yawnoye qamoye saymiwa spor.	*Al 776 jaar voor Christus deden de oude Grieken aan sport.*
Hënne ne am mšatsone dat tĕštecënye di Olimpiya.	*Zij zijn de oprichters van de Olympische Spelen.*
U spor këtle macëbḏonuṯo ṭawto cal u hulmono.	*Sport heeft een goede invloed op de gezondheid.*
Mawxa kit sniquṯo ġalabe lu tërmišo du gušmo.	*Daarom is er veel behoefte aan lichaamsbeweging.*
Meqëm me d ḥa mšare bu spor kolozam mfataš harke w tamo cal u spor d komalëq le.	*Voordat men begint te sporten, moet men hier en daar zoeken naar een passende sportsoort.*

15.1 Sport

ܣܦܘܪ

ܐܘ ܟ݁ܪܝܣܛܝܢܐ، ܐܘ ܐܚܪܐ ܕܝ ܗܢܐ ܘܗܘ ܐܘܕ ܗܘܡ ܡܠܘܦܐ ܝܐ.

ܩܘܦܬܐ ܗܘ ܟܝܬ ܡܘܬܐ ܕܢܫܝܬ.

ܗܘܐ ܟܠܟܠܐ ܡܢܐ ܟܠܗ ܕܘܟܝܢܘ.

ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܚܪܐ ܟܪܚܝܐ ܡܐܟܠ ܗܘܢܘ ܣܦܘܪ ܣܠܦܐ، ܟܠܗ ܕܡܨܢܚ ܡܢܗ ܐܚܪܐ
ܘܡܢ ܟܠܗܐ ܕܝ ܡܢܥܐ.

ܡܘܟܐ ܟܠܠ ܐܘ ܕܘܟܐ ܕܘ ܢܘܠܐ ܒܐܕܙܘ ܡܟܠܡ ܐܡܟܬܐ ܟܠܠ ܐܘ ܣܦܘܪ.

ܐܘ ܣܦܘܪ ܡܫܡܫܘܬܐ ܝܐ ܠܘ ܢܫܐ.

ܗܘܐ ܝܐ ܠܘ ܡܫܡܫܢܐ ܘܟܠܘ ܠܚܝܐ ܕܝ ܓܫܡܐ ܘܗܘ ܐܚܪܐ.

ܐܰܢ ܢܳܫܶܐ ܕܟܳܫܩܝ ܕܪܳܓܫܝ ܠܣܦܳܘܪܛܝܢܶܐ، ܟܳܦܪܝܓܝ ܕܦܶܠܛܝ ܚܰܪܐ، ܡܶܬܢܰܚܢܝ ܒܗܳܘܪܐ ܘܒܚܰܝܠܐ.
ܒܘܠ ܗܰܘܟܐ ܦܳܠܛܝ ܡܶܢ ܒܰܝܬܐ ܘܡܶܢ ܟܘܠܝܰܐ، ܙܶܠ ܦܝܫܳܠܟܶܫܬܐ ܡܰܣܛܰܪ ܐܝܕܥܳܐ، ܗܝ ܒܘ ܗܘܒܪܐ ܡܰܣܛܰܪ ܗܘܠܟܝ.
ܒܘܠ ܗܰܘܟܐ ܦܳܠܛܝ ܠܐܰܬܪܐ ܠܦܰܠܛܐ ܕܚܳܘܪܐ.
ܡܶܬܐ ܟܘܠܐ ܕܗܳܘܝܐ ܒܐ ܡܫܰܬܥܶܐ ܐܘ ܒܫܰܬܥܐ ܕܟܘܡ ܠܒܳܘܐ ܡܶܢܐ.
ܐܘ ܡܰܘܠܐ ܒܘ ܗܰܘܟܐ ܟܘܡܘܠܣܝ ܒܐ ܦܫܳܛܐ ܙܶܢ ܦܰܠܛܶܐ ܘܫܳܘܢ ܡܰܟܢܘܫܝܐ، ܐܘ ܗܰܟܐ ܠܠܰܟܪܐ ܘܐܰܬܪܐ، ܕܡܘܫܠܐ، ܕܡܳܘܙܐ ܐܘ ܠܒܶܢ ܟܘܒܐ.
ܐܘ ܗܰܘܟܐ ܟܘܠܐ ܡܫܰܟܬܐ ܠܡܫܶܢܝܳܢܐ ܐܘ ܗܘܢܝܳܢܐ ܕܢܐ ܟܘܫܰܡܠܶܗ ܠܒܶܢܶܗ ܐܘ ܟܘܡ ܠܒܳܘܐ ܒܫܰܡܐ ܕܡܰܟܪܐ.
ܡܬܰܠܐ: ܦܘܬܒܘܠ، ܗܟܘܠܐ ܕܝܳܕܐ ܐܘ ܗܰܟܐ.
ܐܘ ܢܰܫܐ ܙܰܗܐ ܕܡܰܘܙܐ ܐܘ ܡܫܰܟܐ ܡܐ. ܟܘܠܗܘܢ ܗܶܢܐ ܠܘ ܠܒܶܢ، ܙܶܡ ܟܘܠܢܐ ܒܘ ܗܰܘܟܐ ܘܠܐ ܟܶܪ ܪܘܙܐ ܐܘ ܒܫܰܬܐ ܡܶܢܐ.
ܐܘ ܠܟܪܘܢܝܬܘܠ ܦܝܪܟܘ ܟܘܠ ܦܶܟܘܟ ܠܒܳܟܬܐ ܒܘ ܗܰܘܟܐ، ܡܬܰܠܐ:
ܬܘܡܬܰܐ ܕܦܶܫܐ، ܗܰܢܐ ܘܐܰܠܬܐ، ܡܘܪܕܐ ܕܠܡܫܰܐ، ܙܘܬܐ ܡܪܐ، ܗܘܢܐ، ܦܘܬܒܘܠ، ܗܰܢܕܒܘܠ، ܐܘܫܢ ܬܶܢܝܣܐ، ܐܘܫܢ ܗܟܐ، ܡܘܐ، ܟܡܐ، ܗܟܘܠܐ ܕܝܳܕܐ، ܡܟܠܐ ܕܦܶܫܟܘܠ ܘܠܒܶܢ.
ܒܶܢ ܡܶܢܝܳܢܐ ܡܰܟܬܘܒܳܘ ܐܝܡܰܢܘ ܒܘ ܡܘܪܕܐ ܘ ܦܘܬܒܘܠ ܙܶܗ ܗܘܙܢܝܐ.

Spor

U Gabriyel, u abro di Saro w du Aday heš yolufo yo.	*Gabriyel, zoon van Saro en Aday, is nog student.*
Koqore bu beṯ ṣawbo dë Groningen.	*Hij studeert aan de Universiteit van Groningen.*
Kowe ġalabe moro lah hërgayḏe.	*Hij is erg betrokken bij zijn studie.*
Elo me zabno l zabno kobac soyam spor ste, lašan d mëṯnaḥ mu tacbo w maġ ġame di qrayto.	*Echter van tijd tot tijd wil hij ook graag sporten om daardoor bij te komen van de inspanningen en zorgen van de studie.*

Mawxa cal u darbo du nawlo këzze maltam iḏacṯo cal u spor.	*Daarom verzamelt hij op internet informatie over het sportaanbod.*
U spor šġimuṯo yo lu nošo.	*Sport is voor mensen een vrijetijdsbesteding.*
Ṭawwo yo lu ḥulmono w lu ṭcoyo daġ ġame w du tacbo.	*Het is goed voor de gezondheid en om zorgen en vermoeidheid te vergeten.*
An noše d kosaymi duroše gušmonoye, komarġši d këtne ḥiṣe, b hawno bahuro w b ḥaylo.	*Mensen die aan sport doen hebben het gevoel dat ze fit zijn, met een heldere geest en een (goede) conditie.*
Kul spor këtle qonune dilonoye, dam mëštacyone kolozam ëḏcënne. Hani bu sucrono kolozam miṭabqi.	*Elke sportsoort heeft zijn eigen regels die sporters moeten kennen. Deze moeten in de praktijk worden toegepast.*
Kul spor këtle taḥrazto ṯabëtto d ruḥe.	*Elke sportsoort heeft zijn eigen programma.*
Haṯe kowe d huwyo li mdaršuṯo aw l muroyo d cam gudo ḥreto.	*Dit geldt voor op de training maar ook in een wedstrijd tegen een ander team.*
Am muroye du spor komiṭaksi li fṣiḥuṯo dam mëštawtfone w dam mfarjone, aw ste l iqoro d aṯro, dë mḏito, d ḥuḏro aw ġer ṣbuṯo.	*Sportwedstrijden worden georganiseerd voor het plezier van de deelnemers en toeschouwers, of om de eer van een land, stad of vereniging, of om iets anders.*
U spor kowe ḥfiṭuṯo gušmonayto aw hawnonayto, d ḥa kosoyamla l ruḥe aw cam gudo b nišo dë qmoro.	*Sport is een lichamelijke of mentale activiteit, die alleen of in een team wordt gespeeld, met het doel om te winnen.*
Maṯlo: Futbol, sloqo d ṭuro aw sḥoyo.	*Bijvoorbeeld: voetbal, bergbeklimmen of zwemmen.*
U nišo rišoyo d muroyo, u qmoro yo. Kolozam howe lu goran daq qonune du spor w lo baz zuze aw b mede ḥreno.	*Het belangrijkste van meedoen aan een wedstrijd is om te winnen. (Evenwel) moet dit volgens de regels van de sport worden bereikt, niet met geld of andere (ongeoorloofde) middelen.*

U Gabriyel ḥërle cal šëklat ġalabe du spor, maṯlo:	*Gabriyel keek naar veel soorten sport zoals bijv.:*
tërhiṭo d sësye, šyoro d talgo, ḥiṣuṯo d gušmo, rahṭo ḥiṣo, sḥoyo, futbol, handbol, esfir ṭëbliṯo, esfir salo, yudo, kašo, sloqo d ṭuro, qloco d bësëklet w ġer.	*Ruitersport, skieën, fitness, rennen, zwemmen, voetbal, handbal, tafeltennis, basketbal, judo, hockey, bergbeklimmen, fietsen enzovoort.*
Bi ḥarayto makṯawle ëšme bu ḥudro du futbol das Suryoye.	*Tenslotte schreef hij zich in bij de voetbalvereniging van de Arameeërs/ Assyriërs.*

D 15.1 Lees de tekst nogmaals grondig door!

D 15.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands.

durošo gušmonoyo		ܕܽܘܪܳܫܳܐ ܓܽܘܫܡܳܢܳܝܳܐ
mšatsone		ܡܫܰܬܣܳܢ̈ܶܐ
ḥulmono		ܚܽܘܠܡܳܢܳܐ
macëbdonuṯo		ܡܰܥܶܒܕܳܢܽܘܬ݂ܳܐ
sniquṯo		ܣܢܝܩܘܬ݂ܐ
tërmišo		ܬ݂ܪܡܝܫܐ
mšare		ܡܫܰܪ̈ܶܐ

harke w tamo		ܗܰܪܟܶܐ ܘܬܰܡܐ
heš		ܗܶܫ
kowe moro		ܟܳܘܶܐ ܡܳܪܐ
mëṯnaḥ		ܡܷܬܢܰܚ
tacbo		ܬܰܥܒܐ
šġimuṯo		ܫܓܝܡܘܬܐ
ṭcoyo		ܛܥܳܝܐ
ġame		ܓܰܡܶܐ
ḥiṣe		ܚܝܨܶܐ
bahuro		ܒܰܗܘܪܐ
b ḥaylo		ܒܚܰܝܠܐ
sucrono		ܣܘܥܪܳܢܐ
taḥrazto		ܬܰܚܪܰܙܬܐ
taḥrazto ṯabëtto		ܬܰܚܪܰܙܬܐ ܬܰܒܷܬܬܐ
mdaršuṯo		ܡܕܰܪܫܘܬܐ
komiṭaksi		ܟܳܡܝܛܰܟܣܝ
fṣiḥuṯo		ܦܨܝܚܘܬܐ
mëštawtfone		ܡܷܫܬܰܘܬܦܳܢܶܐ
ṣbuṯo		ܨܒܘܬܐ
muroyo		ܡܘܪܳܝܐ
gudo		ܓܘܕܐ

qmoro		ܩܡܪܐ
at̠ro		ܐܬܪܐ
ḥud̠ro		ܚܘܕܪܐ
ḥfiṭut̠o		ܚܦܝܛܘܬܐ
gušmonayto		ܓܘܫܡܢܝܬܐ
hawnonayto		ܗܘܢܢܝܬܐ
nišo rišoyo		ܢܝܫܐ ܪܝܫܝܐ
tërhiṭo d sësye		ܬܪܗܝܛܐ ܕܣܘܣܝܐ
šyoro		ܫܝܪܐ
ḥiṣut̠o d gušmo		ܚܝܨܘܬܐ ܕܓܘܫܡܐ
rahṭo ḥiṣo		ܪܗܛܐ ܚܝܨܐ
sḥoyo		ܣܚܝܐ
futbol		ܦܘܛܒܘܠ
handbol		ܗܢܕܒܘܠ
esfir salo		ܐܣܦܝܪ ܣܠܐ
esfir ṭëblit̠o		ܐܣܦܝܪ ܛܒܠܝܬܐ
kašo		ܟܫܐ
yudo		ܝܘܕܐ
sloqo d ṭuro		ܣܠܩܐ ܕܛܘܪܐ
qloco d bësëklet		ܩܠܘܟܐ ܕܒܣܟܠܬ

15.2 Grammatica 15

a) De werkwoordvervoeging in de tweede passieve stam

1. De verbuiging in de tegenwoordige tijd

De tegenwoordige tijd in de tweede passieve stam luidt *mizaban-* ܡܙܰܒܰܢ voor medeklinkerklank en *mizabn-* ܡܙܰܒܢ voor klinkerklank verbuigings-achtervoegsels. De tegenwoordige tijd van de actieve tweede stam onderscheidt zich slechts door een voorvoegsel *mi-* ܡܝ. Hier wordt de tegenwoordige tijdsverbuiging aangegeven met behulp van het voorbeeld van *mizaban* ܡܙܰܒܰܢ "worden verkocht":

	Enkelvoud		Meervoud	
3ᵉ p. (m.)	*mizaban*	ܡܙܰܒܰܢ	*mizab**ni***	ܡܙܰܒܢܝ
3ᵉ p. (v.)	*mizab**no***	ܡܙܰܒܢܐ		
2ᵉ p.	*mizab**nat***	ܡܙܰܒܢܰܬ	*mizab**nitu***	ܡܙܰܒܢܝܬܗ
1ᵉ p. (m.)	*mizaban**no***	ܡܙܰܒܰܢܢܳܐ	*mizab**nina***	ܡܙܰܒܢܝܢܰܐ
1ᵉ p. (v.)	*mizab**nono***	ܡܙܰܒܢܳܢܳܐ		

Voorbeelden van de tweede passieve stam in de tegenwoordige tijd en de toekomende tijd:

U gušmo **komifalaġ** l arbco falqe rišoye.	*Het lichaam deelt zich in vier hoofddelen.*	ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܟܽܡܝܦܰܠܰܓ ܠܐܳܪܒܥܐ ܦܰܠܩ̈ܐ ܪܝܫܳܝ̈ܐ.
Bëṯër csar daqqat **komikamal** u zabno.	*Na tien minuten is de tijd vol.*	ܒܶܬܪ ܥܣܰܪ ܕܰܩܩܰܬ ܟܽܡܝܟܰܡܰܠ ܐܘ ܙܰܒܢܐ.
Komizabni ab bote harke b ṭimo.	*Hier worden de huizen duur verkocht.*	ܟܽܡܝܙܰܒܢܝ ܐܰܒ ܒ̈ܳܬܶܐ ܗܰܪܟܶܐ ܒܛܝܡܐ.
Bënyono ḥaṯo d cito **komiqadaš**.	*Een nieuwe kerk wordt ingewijd.*	ܒܶܢܝܳܢܐ ܚܰܬܐ ܕܥܝܬܐ ܟܽܡܝܩܰܕܰܫ.
Gëd **miḥalqina** mu Swed.	*Wij worden Zweden uitgezet.*	ܓܶܕ ܡܝܚܰܠܩܝܢܰܐ ܡܘ ܣܘܝܕ.

2. De verbuiging van de verleden tijd

De basis van de verleden tijd in de tweede passieve stam luidt *mzaban-* ܡܙܰܒܰܢ voor medeklinkerklank en *mzabn-* ܡܙܰܒܢ voor klinkerklank verbuigings-achtervoegsels. Hier wordt de verleden tijdsverbuiging aangegeven aan de hand van het voorbeeld van *mzaban-* ܡܙܰܒܰܢ "worden verkocht":

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*mzaban*	ܡܙܰܒܰܢ	*mzabni*	ܡܙܰܒܢܝ
3e p. (v.)	*mzabno*	ܡܙܰܒܢܐ		
2e p.	*mzabnat*	ܡܙܰܒܢܰܬ	*mzabnitu*	ܡܙܰܒܢܝܬܘ
1e p. (m.)	*mzabanno*	ܡܙܰܒܰܢܢܐ	*mzabnina*	ܡܙܰܒܢܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*mzabnono*	ܡܙܰܒܢܘܢܐ		

Voorbeelden van de verleden tijd in de tweede passieve stam:

U Abrohëm **mcayan** w bëṯër **mḥawal** lu beṯ krihe.	*Abrohëm werd onderzocht en daarna overgeplaatst naar het ziekenhuis.*	ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ ܡܥܰܝܰܢ ܘܒܳܬܰܪ ܡܚܰܘܰܠ ܠܘ ܒܶܝܬ ܟܪܝܗ̈ܐ
Kulxu **mzabnitu.**	*Jullie zijn allemaal verkocht.*	ܟܘܠܟܘ ܡܙܰܒܢܝܬܘ
Mḥalqono mu disko.	*Ik (v.) werd uit de discotheek gezet.*	ܡܚܰܠܩܳܢܐ ܡܘ ܕܝܣܩܘ

b) De werkwoordvervoeging in de derde passieve stam

Het passieve werkwoord in de derde stam wordt gekenmerkt door een ingevoegde *-t-* ܬ. Zoals in de tweede passieve werkwoordstam worden ook hier de werkwoorden met een voorvoegsel gevormd, die in de tegenwoordige tijd *mita-* ܡܝܬܰ en in de verleden tijd *mta-* ܡܬܰ luidt: Voorbeelden: *ltm* ܠܬܡ IIIp *mitaltam* – *mtaltam* ܡܝܬܰܠܬܰܡ - ܡܬܰܠܬܰܡ "worden verzameld"; *dcr* ܕܥܪ IIIp *mitadcar* – *mtadcar* ܡܝܬܰܕܥܰܪ - ܡܬܰܕܥܰܪ "worden teruggebracht, worden teruggestuurd"; *cmr* ܥܡܪ IIIp *mitacmar* – *mtacmar* ܡܝܬܰܥܡܰܪ - ܡܬܰܥܡܰܪ "worden gebouwd"; *fhm* ܦܗܡ IIIp *mitafham* – *mtafham* ܡܝܬܰܦܗܰܡ - ܡܬܰܦܗܰܡ "worden uitgelegd, worden begrijpelijk gemaakt".

1. De verbuiging van de tegenwoordige tijd

Zoals ook in de andere stammen, heeft de tegenwoordige tijd twee vormen. Bij de verbuigingsachtervoegsels van de medeklinkerklank is de basis *mitaltam-* ܡܬܰܠܛܰܡ en bij die van de klinkerklank *mitaltm-* ܡܬܰܠܛܡ.

Hier de verbuiging van de tegenwoordige tijd aan de hand van het voorbeeld van *ltm* ܠܛܡ IIIp *mitaltam* ܡܬܰܠܛܰܡ "worden verzameld":

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*mitaltam*	ܡܬܰܠܛܰܡ	*mitaltmi*	ܡܬܰܠܛܡܝ
3e p. (v.)	*mitaltm**o***	ܡܬܰܠܛܡܐ		
2e p.	*mitaltm**at***	ܡܬܰܠܛܡܰܬ	*mitaltm**itu***	ܡܬܰܠܛܡܝܬܘ
1e p. (m.)	*mitaltam**no***	ܡܬܰܠܛܰܡܢܐ	*mitaltm**ina***	ܡܬܰܠܛܡܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*mitaltm**ono***	ܡܬܰܠܛܡܳܢܐ		

Opmerking:
Voor verbuigingsachtervoegsels met een klinkerklank (3e p. v.ev., 2e p. ev., 1e p. v.ev., 1e /2e /3e p. mv.) kan de medeklinkergroep aan het einde van de basis *-ltm-* ܠܛܡ afhankelijk van de samenstelling hiervan *-latm-* ܠܰܛܡ resp. *-lëtm-* ܠܶܛܡ worden afgesplitst.

Voorbeelden van de derde passieve stam in de tegenwoordige tijd:

Ak ktowe kolozam **mitasalmi** lu mëlfono.	*De boeken moeten aan de leraar worden gegeven.*	ܐܰܟ ܟܬܳܒܐ ܟܳܠܙܰܡ ܡܬܰܫܰܠܡܝ ܠܘ ܡܶܠܦܳܢܐ.
U bayto gëd **mitacmar** xayifo inaqla d howe šaġole.	*Het huis wordt snel gebouwd als er arbeiders zijn.*	ܐܘ ܒܰܝܬܐ ܓܶܕ ܡܬܰܥܡܰܪ ܟ̰ܰܝܝܦܐ ܐܝܢܰܩܠܐ ܕܗܳܘܐ ܫܰܓ̰ܘܠܐ.
Az zuze lo **komitaltmi** mi šuqo.	*Het geld wordt niet op straat verzameld.*	ܐܰܙ ܙܘܙܐ ܠܐ ܟܘܡܬܰܠܛܡܝ ܡܝ ܫܘܩܐ.

2. De verbuiging van de verleden tijd

In de verleden tijd zijn de basis *mtaltam-* ܡܬܲܠܬܲܡ en *mtaltm-* ܡܬܲܠܬܡ:

	enkelvoud		meervoud	
3e p. (m.)	*mtaltam*	ܡܬܲܠܬܲܡ	*mtaltmi*	ܡܬܲܠܬܡܝ
3e p. (v.)	*mtaltmo*	ܡܬܲܠܬܡܐ		
2e p.	*mtaltmat*	ܡܬܲܠܬܡܲܬ	*mtaltmitu*	ܡܬܲܠܬܡܝܬܘ
1e p. (m.)	*mtaltamno*	ܡܬܲܠܬܲܡܢܐ	*mtaltmina*	ܡܬܲܠܬܡܝܢܲܐ
1e p. (v.)	*mtaltmono*	ܡܬܲܠܬܡܳܢܐ		

Opmerking:

Ook hier geldt: Voor verbuigingsachtervoegsels met een klinkerklank (3e p. v.ev., 2e p. ev., 1e p. v.ev., 1e /2e /3e p. mv.) kan de medeklinkergroep aan het einde van de basis *-ltm-* ܠܬܡ afhankelijk van de samenstelling hiervan *-latm-* ܠܲܬܡ resp. *-lëtm-* ܠܸܬܡ worden afgesplitst.

Voorbeelden van de verleden tijd in de derde passieve stam:

Ar ra*d*oyo*t*e gniwe **mtasalmi** lam more.	*De gestolen auto's werden aan de eigenaren teruggegeven.*	ܐܲܪ ܪ̈ܲܕܘܝܘܬܹܐ ܓܢܝܒܹ̈ܐ ܡܬܲܣܲܠܡܝ ܠܲܡ ܡܘܪ̈ܐ.
An esore d bayn an a*t*rawo*t*ay*d*an **mtaqaṭci.**	*De betrekkingen tussen onze landen werden beëindigd.*	ܐܲܢ ܐܹܣܘܪ̈ܐ ܕܒܲܝܢ ܐܲܢ ܐܲܬܪ̈ܲܘܳܬܲܝܕܲܢ ܡܬܲܩܲܛܥܝ.
Qay **mtasṭar** hul ucdo cal u camlo bišo?	*Waarom werd de kwade daad tot nu toe verdekt?*	ܩܲܝ ܡܬܲܣܛܲܪ ܗܘܠ ܐܘܒܕܐ ܥܲܠ ܐܘ ܥܲܡܠܐ ܒܝܫܐ؟
Lo **mtawlfitu** mede doronoyo cal u kënšo.	*Er werd jullie niets eigentijds geleerd over de maatschappij.*	ܠܐ ܡܬܲܥܠܦܝܬܘ ܡܶܕܶܐ ܕܘܪ̈ܢܝܐ ܥܲܠ ܐܘ ܟܸܢܫܐ.

c) De infinitief

1. De infinitiefvormen

Regelmatige vormen van de infinitief luiden afhankelijk van de stam als volgt:

1) Eerste stam

grošo (grš I)	*trekken*	ܓܪܳܫܐ (ܓܪܫ)
syomo (sym I)	*doen*	ܣܝܳܡܐ (ܣܝܡ)
bxoyo (bxy I)	*huilen*	ܒܟ݂ܳܝܐ (ܒܟ݂ܝ)
lqoyo (lqy I)	*treffen (tegenkomen)*	ܠܩܳܝܐ (ܠܩܝ)
zwono (zwn I < zbn)	*kopen*	ܙܘܳܢܐ (ܙܘܢ < ܙܒܢ)

Sommige infinitieven van de eerste stam worden onregelmatig gevormd. De meest voorkomende zijn:

mazlo (ʾzy I< ʾzl)	*weggaan*	ܡܰܙܠܐ (ܐܙܝ < ܐܙܠ I)
mamro (ʾmr I)	*zeggen*	ܡܰܡܪܐ (ܐܡܪ I)
mahwo (ʾby I)	*geven*	ܡܰܗܘܐ (ܐܗܒ I)
maṯyo (ʾṯy I)	*komen*	ܡܰܬ݂ܝܐ (ܐܬ݂ܐ I)
maḏco (ʾḏc I< yḏc)	*weten*	ܡܰܕ݂ܥܐ (ܐܝܕ݂ܥ < ܝܕ݂ܥ I)

Afwijkend:

muklo (ʾkl I)	*eten*	ܡܘܟܠܐ (ܐܟܠ I)

2) Tweede stam

cedolo (cdl II)	*(in orde) maken*	ܥܶܕ݂ܳܠܐ (ܥܕ݂ܠ II)
qetolo (qtl II)	*vechten*	ܩܶܛܳܠܐ (ܩܛܠ II)
jerobo (jrb II)	*proberen*	ܓ̰ܶܪܳܒܐ (ܓ̰ܪܒ II)
zebono (zbn II)	*verkopen*	ܙܶܒܳܢܐ (ܙܒܢ II)
šedoro (šdr II)	*wegsturen*	ܫܶܕ݂ܳܪܐ (ܫܕ݂ܪ II)

3) Derde stam

tërmišo (rmš III)	*bewegen*	ܐܶܬܪܰܡܫܐ (ܪܡܫ III)
tërhiṭo (rhṭ III)	*leiden*	ܐܶܬܪܰܗܛܐ (ܪܗܛ III)
tëltimo (ltm III)	*verzamelen*	ܐܶܬܠܰܛܡܐ (ܠܛܡ III)
tëqriyo (qry III)	*onderwijzen*	ܐܶܬܩܰܪܝܐ (ܩܪܝ III)
tërkiwo (rkw III)	*oprichten*	ܐܶܬܪܰܟܘܐ (ܪܟܘ III)

Geringe afwijkingen in vormen met zwakke medeklinkers in de eerste resp. tweede plek van de stam:

telifo (ylf III)	*leren*	ܐܬܠܝܦܐ (ܝܠܦ III)
tekiwo (kyw III)	*pijn doen*	ܐܬܟܝܘܐ (ܟܝܘ III)

2. Gebruik van het infinitief

De infinitief wordt in het Surayt bijna uitsluitend zelfstandig gebruikt. In deze les komen de volgende vormen voor:

u ṭcoyo (ṭcy I) daġ ġame	*het vergeten van de zorgen*	ܛܥܳܝܐ (ܛܥܝ I) ܕܰܓ̰ ܓ̰ܰܡ̈ܐ
tërhiṭo (rhṭ III) d sësye	*paardenrennen*	ܐܶܬܪܰܗܛܐ (ܪܗܛ III) ܕܣܶܣ̈ܝܐ
tërmišo (rmš III) du gušmo	*bewegen van het lichaam*	ܐܶܬܪܰܡܫܐ (ܪܡܫ III) ܕܘ ܓܘܫܡܐ
u qmoro (qmr I) du muroyo	*het winnen van de wedstrijd*	ܐܘ ܩܡܳܪܐ (ܩܡܪ I) ܕܘ ܡܘܪܳܝܐ
šyoro (šyr I)	*glijden, skieën*	ܫܝܳܪܐ (ܫܝܪ I)
sloqo (slq I) d ṭuro	*bergbeklimmen*	ܣܠܳܩܐ (ܣܠܩ I) ܕܛܘܪܐ
qloco (qlc I) d bësëklet	*fietsen*	ܩܠܳܟܐ (ܩܠܟ I) ܕܒܶܣܶܟܠܶܬ
ḥyoṣo (ḥyṣ I) d gušmo	*fitness*	ܚܝܳܨܐ (ܚܝܨ I) ܕܓܘܫܡܐ

D 15.3 Vind de antwoorden in de tekst.

1. Mën kobac u Gabriyel soyam cam gab i qraytayḏe?

   ܡܶܢ ܟܳܒܰܥ ܐܘ ܓܰܒܪܺܝܶܝܠ ܣܳܝܰܡ
   ܥܰܡ ܓܰܒ ܐܺ ܩܪܰܝܬܰܝܕܶܗ؟

2. Mën sukolo këtle lu spor baḥ ḥaye du nošo?

   ܡܶܢ ܣܘܟܳܠܐ ܟܶܬܠܶܗ ܠܘ ܣܦܳܪ
   ܒܰܚ ܚܰܝܶܐ ܕܘ ܢܽܫܳܐ؟

3. Mën komarġši an noše d kosaymi durośe gušmonoye?

   ܡܶܢ ܟܳܡܰܪܓ̰ܫܺܝ ܐܰܢ ܢܳܫܶܐ ܕܟܳܣܰܝܡܺܝ
   ܕܽܘܪܳܫܶܐ ܓܽܘܫܡܳܢܳܝܶܐ؟

4. Lašan mën komiṭaksi am muroye du spor?

   ܠܰܫܰܢ ܡܶܢ ܟܳܡܺܝܛܰܩܣܺܝ
   ܐܰܡ ܡܽܘܪܳܝܶܐ ܕܘ ܣܦܳܪ؟

5. Aydarbo kolozam u muroyo mëqmar?

   ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܟܳܠܳܙܰܡ ܐܘ ܡܽܘܪܳܝܳܐ
   ܡܶܩܡܰܪ؟

6. Ayko maktawle u Gabriyel ëšme lašan soyam spor?

   ܐܰܝܟܳܐ ܡܰܟܬܰܘܠܶܗ ܐܘ ܓܰܒܪܺܝܶܝܠ
   ܐܶܫܡܶܗ ܠܰܫܰܢ ܣܳܝܰܡ ܣܦܳܪ؟

15.3 DIALOOG Een voetbalwedstrijd

Gabriyel: Tuma, këbcat otat acmi lu muroyo di tëbbe?	***Gabriyel:*** *Tuma, wil je met mij meegaan naar de voetbalwedstrijd?*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܛܽܘܡܰܐ، ܟܶܒܥܰܬ ܐܳܬܰܬ ܥܰܡܝ ܠܽܘ ܡܽܘܪܳܝܳܐ ܕܝ ܛܶܒܶܐ؟
Tuma: Man komëštace, mqabël d man?	***Tuma:*** *Wie speelt tegen wie?*	ܛܽܘܡܰܐ: ܡܰܢ ܟܳܡܶܫܬܰܥܶܐ، ܡܩܰܒܶܠ ܕܡܰܢ؟
Gabriyel: I gudo Suryayto gëd mëštacyo mqabël di gudo yawnayto.	***Gabriyel:*** *Het Aramese/ Assyrische team speelt tegen het Griekse team.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܐܝ ܓܽܘܕܳܐ ܣܽܘܪܝܰܝܬܳܐ ܓܶܕ ܡܶܫܬܰܥܝܳܐ ܡܩܰܒܶܠ ܕܝ ܓܽܘܕܳܐ ܝܰܘܢܳܝܬܳܐ.
Tuma: Ema yo u muroyo w i saca bak kmo yo?	***Tuma:*** *Wanneer is de wedstrijd en om hoe laat?*	ܛܽܘܡܰܐ: ܐܶܡܰܐ ܝܳܐ ܐܽܘ ܡܽܘܪܳܝܳܐ ܘܐܝ ܣܰܥܰܐ ܒܰܟ ܟܡܳܐ ܝܳܐ؟
Gabriyel: U muroyo yawme d šabto yo w i saca bi ḥdo bëtër me falge d yawmo.	***Gabriyel:*** *De wedstrijd is op zaterdag en wel om één uur ´s middags.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܐܽܘ ܡܽܘܪܳܝܳܐ ܝܰܘܡܶܗ ܕܫܰܒܬܳܐ ܝܳܐ ܘܐܝ ܣܰܥܰܐ ܒܝ ܚܕܳܐ ܒܶܬܶܪ ܡܶܢ ܦܰܠܓܶܗ ܕܝܰܘܡܳܐ.
Tuma: Šafiro, kiban cam ḥdode ëzzan.	***Tuma:*** *Goed, we kunnen er samen naartoe gaan.*	ܛܽܘܡܰܐ: ܫܰܦܝܪܳܐ، ܟܝܒܰܢ ܥܰܡ ܚܕܳܕܶܐ ܐܶܙܙܰܢ.
Gabriyel: Lo ṭocat d mamṭat oto acmux ha!	***Gabriyel:*** *Vergeet niet om een vlag mee te nemen!*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܠܐ ܛܳܥܰܬ ܕܡܰܡܛܰܬ ܐܳܬܳܐ ܥܰܡܽܘܟ ܗܰܐ!
Tuma: Lo, lo, aydarbo gëd ṭoceno i oto!	***Tuma:*** *Nee nee, hoe kan ik nu de vlag vergeten!*	ܛܽܘܡܰܐ: ܠܐ، ܠܐ، ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܓܶܕ ܛܳܥܶܢܳܐ ܐܝ ܐܳܬܳܐ!
Tuma: Gabriyel, mayko kiban zawnina fëtqe?	***Tuma:*** *Gabriyel, waar kunnen we kaarten kopen?*	ܛܽܘܡܰܐ: ܓܰܒܪܺܝܶܠ، ܡܰܝܟܳܐ ܟܝܒܰܢ ܙܰܘܢܝܢܰܐ ܦܶܬܩܶܐ؟
Gabriyel: Fëtqe lo kolozam. U cboro magon yo.	***Gabriyel:*** *Kaarten zijn niet nodig. De entree is gratis.*	ܓܰܒܪܺܝܶܠ: ܦܶܬܩܶܐ ܠܐ ܟܽܠܙܰܡ. ܐܽܘ ܥܒܽܘܪܳܐ ܡܰܓܳܢ ܝܳܐ.
Tuma: Ġalabe ṭawwo.	***Tuma:*** *Heel goed. Ik zal*	ܛܽܘܡܰܐ: ܓ̇ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܳܐ.

Yawme d šabto gëd oṯeno l sidux, me tamo gëd ëzzan.	*zaterdag bij je komen en van daar uit gaan we dan.*	ܝܘܡܗ ܕܫܒܬܐ ܓܕ ܐܬܝܢܐ ܠܣܝܕܘܟ݂. ܡܐ ܬܡܐ ܓܕ ܐܙܙܢ.
Gabriyel: Šafiro, yawme d šabṯo gëd ḥozeno lux.	***Gabriyel:*** *In orde, zaterdag zie ik je dan.*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܫܦܝܪܐ، ܝܘܡܗ ܕܫܒܬܐ ܓܕ ܚܙܝܢܐ ܠܘܟ݂.
Tuma: Gabriyel, ayna mëštacyono me di gudo Suryayto kozëbṭat?	***Tuma:*** *Gabriyel, welke speler van het Aramese/Assyrische team juich je toe?*	ܛܘܡܐ: ܓܒܪܝܐܝܠ، ܐܝܢܐ ܡܫܬܥܝܢܐ ܡܐ ܕܝ ܓܘܕܐ ܣܘܪܝܝܬܐ ܟܙܒܛܬ؟
Gabriyel: U Matay, w hat ayna?	***Gabriyel:*** *Matay, en jij?*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܐܘ ܡܬܝ. ܘܗܬ ܐܝܢܐ؟
Tuma: U Awgin.	***Tuma:*** *Awgin.*	ܛܘܡܐ: ܐܘ ܐܘܓܝܢ.
Tuma: Man yo u dayono?	***Tuma:*** *Wie is de scheidsrechter?*	ܛܘܡܐ: ܡܢ ܝܐ ܐܘ ܕܝܢܐ؟
Gabriyel: Holandoyo yo, ëšme lo koḏacno.	***Gabriyel:*** *Het is een Nederlander, ik ken hem niet.*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܗܘܠܢܕܝܐ ܝܐ، ܐܫܡܗ ܠܐ ܟܐܕܥܢܐ.
Tuma: I gudayḏan šafiro komëštacyo.	***Tuma:*** *Ons team speelt goed.*	ܛܘܡܐ: ܐܝ ܓܘܕܝܕܢ ܫܦܝܪܐ ܟܡܫܬܥܝܐ.
Gabriyel: E, u golar ste ġalabe ṭawwo yo.	***Gabriyel:*** *Ja, ook de doelman is heel erg goed.*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܐ، ܐܘ ܓܘܠܪ ܣܛܐ ܓ̇ܠܒܗ ܛܒܘܐ ܝܐ.
Tuma: Hawxa yo. Gabriyel, ḥur macbarlan gol!	***Tuma:*** *Zo is het! Gabriyel, kijk, we hebben een doelpunt gemaakt.*	ܛܘܡܐ: ܗܘܟ݂ܐ ܝܐ. ܓܒܪܝܐܝܠ، ܚܘܪ ܡܥܒܪܠܢ ܓܘܠ!
Gabriyel: Ox, ḥoyën as Suryoye.	***Gabriyel:*** *Hoera, lang leven de Arameeërs/Assyriërs!*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܐܘܟ݂ ܚܝܝܢ ܐܣ ܣܘܪܝܝܐ.
Tuma: Tayëm u muroyo, ḥa b sëfër elan.	***Tuma:*** *De wedstrijd is geëindigd met één tegen nul voor ons.*	ܛܘܡܐ: ܛܝܡ ܐܘ ܡܘܪܝܐ، ܚܐ ܒܨܦܪ ܥܠܢ.
Gabriyel: Ġalabe ṭawwo.	***Gabriyel:*** *Heel goed.*	ܓܒܪܝܐܝܠ: ܓ̇ܠܒܗ ܛܒܘܐ.

D 15.4 Verbind de delen tot een correcte zin.

ܕܝ ܓܘܕܐ ܝܘܢܝܬܐ.	1	ܐܙܙܢ ܠܘ ܡܘܪܘܝܐ		ܐܝ ܓܘܕܐ ܣܘܪܝܝܬܐ	1
ܕܝ ܛܒܒܐ.		ܩܘܡܫܪܐ		ܐܘ ܓܒܪܝܐܝܠ ܘܐܘ ܛܘܡܐ	
ܐܝ ܐܬܐ ܐܟܡܗ.		ܡܫܬܥܠܗ ܡܩܒܠ	1	ܐܘ ܡܘܪܘܝܐ	
ܒܝ ܣܥܐ ܚܕܐ.		ܠܐ ܛܥܝ ܕܡܘܝܕ		ܐܘ ܛܘܡܐ	
ܡܓܘܢ ܝܐ.		ܩܘܙܘܒܛ ܐܘ ܡܬܝ		ܐܘ ܥܒܪܐ	
ܟܘܕ ܡܫܬܥܝܢܐ ܛܘܘܐ.		ܐܘ ܓܒܪܝܐܝܠ ܘܐܘ ܛܘܡܐ		ܐܘ ܓܒܪܝܐܝܠ	
ܩܘܚܕܪܝ ܒܡ ܡܘܪܘܝܐ.		ܕܘ ܡܘܪܘܝܐ		ܓܠܒܐ ܩܘܪܐ	
ܠܣ ܣܘܪܝܝܐ.		ܗܐ ܒܣܦܪ (0-1)		ܐܘ ܡܘܪܘܝܐ ܛܐܝܡ	

1	I gudo Suryayto		azzën lu muroyo	1	di gudo Yawnayto.
	U Gabriyel w u Tuma		komšare		di ṭëbbe.
	U muroyo	1	mëštacela mqabël		i oṯo acme.
	U Tuma		lo ṭaci d moyad		bi saca ḥḏo.
	U cboro		kozobaṭ u Matay		magon yo.
	U Gabriyel		u Gabriyel w u Tuma		xud mëštacyono ṭawwo.
	Ġalabe kore		du muroyo		koḥëḏri bam muroye.
	U muroyo tayëm		ḥa b sëfër (1-0)		las Suryoye.

D 15.5 Maak volledige zinnen van de beschikbare woorden.

mqafele – U Gabriyel – d kobe –
šutoso – cal u spor – idacto

ܡܩܰܦܶܠܶܗ - ܐܘ ܓܰܒܪܺܝܶܠ - ܕܟܳܒܶܐ -
ܫܘܬܳܣܳܐ - ܥܰܠ ܐܘ ܣܦܳܪ - ܐܺܝܕܰܥܬܳܐ

komaṭce – aġ ġame – U spor –
du cwodo – w du stres

ܟܳܡܰܛܥܶܐ - ܐܰܓ݂ ܓ݂ܰܡܶܐ - ܐܘ ܣܦܳܪ -
ܕܘ ܥܘܳܕܐ - ܘܕܘ ܣܛܪܶܣ

gušmonoye – Bad duroše – ḥiṣo –
kofoyaš – u gušmo

ܓܘܫܡܳܢܳܝܶܐ - ܒܰܕ ܕܘܪܳܫܶܐ - ܚܝܨܐ -
ܟܳܦܳܝܰܫ - ܐܘ ܓܘܫܡܐ

U spor – këtle – dilonoye - qonune

ܐܘ ܣܦܳܪ - ܟܶܬܠܶܗ - ܕܝܠܳܢܳܝܶܐ - ܩܳܢܘܢܶܐ

komisam – U spor – dam mëštacyone –
li ḥawruṯo

ܟܳܡܺܝܣܰܡ - ܐܘ ܣܦܳܪ - ܕܰܡ ܡܶܫܬܰܥܝܳܢܶܐ -
ܠܝ ܚܰܘܪܘܬܐ

U Gabriyel – bu nawlo – ḥërle –
cal tëštecënye du spor – ġalabe

ܐܘ ܓܰܒܪܺܝܶܠ - ܒܘ ܢܰܘܠܐ - ܚܶܪܠܶܗ -
ܥܰܠ ܬܶܫܬܶܥܶܝܢܶܐ ܕܘ ܣܦܳܪ - ܓ݂ܰܠܰܒܶܐ

D 15.6 Welk woord past bij welke foto?

1. esfir reġlo	☐		1. ܐܣܦܝܪ ܪܓܠܐ
2. esfir iḏo	☐		2. ܐܣܦܝܪ ܐܝܕܐ
3. esfir ṭëbliṯo	☐		3. ܐܣܦܝܪ ܛܒܠܝܬܐ
4. esfir salo	☐		4. ܐܣܦܝܪ ܣܠܐ
5. tërhiṭo d sësye	☐		5. ܬܪܗܝܛܐ ܕܣܘܣܝܐ
6. rahṭo ḥiṣo	☐		6. ܪܗܛܐ ܚܝܨܐ
7. sḥoyo	☐		7. ܣܚܝܐ
8. šyoro	☐		8. ܫܝܪܐ
9. sloqo d ṭure	☐		9. ܣܠܩܐ ܕܛܘܪܐ
10. kašo	☐		10. ܟܫܐ
11. qloco d bësëklet	☐		11. ܩܠܥܐ ܕܒܣܟܠܬ
12. ḥyoṣo d gušmo	☐		12. ܚܝܨܐ ܕܓܘܫܡܐ
13. raqḏo	☐		13. ܪܩܕܐ

15.4 Cultuur 15

Sport bij de Arameeërs/Assyriërs

Één van de sporten waarin de Arameeërs/Assyriërs in Europa succesvol zijn, is voetbal. In Zweden hebben twee Aramese/Assyrische voetbalclubs uit Södertälje, namelijk Syrianska FC en IF Assyriska, de hoogste divisie bereikt. Ook in Duitsland en in andere Europese landen hebben Arameeërs/Assyriërs clubs opgericht met goede spelers. Enkele spelers zijn onder contract bij internationaal succesvolle clubs.

Een derby tussen Syrianska en Assyriska

Hetgeen wij in het Westen omschrijven als sport werd in Turabdin vaak aangeduid als *tëštecënye* "spellen". Israel Makko publiceerde een boek met de titel "Assyrische Heimatspiele" (Augsburg 2003), waarvan de titel hetzelfde suggereert. Want veel van de beschreven spellen in zijn boek zijn sportieve activiteiten.

Hoewel veel spellen en sporten in sommige dorpen gebruikelijker waren dan in andere, was het besef van sport als lichamelijke activiteit vreemd voor de meesten in Turabdin. In de jaren zestig zagen mensen uit het dorp Mzizaḥ hoe

mannen uit Mëdyad renden door de straten. De mensen uit Mzizaḥ wisten niet waarom ze zo´n haast hadden en riepen hen toe: “Stop, stop, wat is er met jullie aan de hand? Waarom rennen jullie zo?” Ze dachten dat ze werden achtervolgd door de Koerden. De mannen uit Mëdyaḍ zeiden echter dat ze renden omdat ze fit wilden worden en legden uit dat ze aan het sporten waren.

15.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

aṯro	*land*	ܐܰܬܪܐ
b ḥaylo	*sterk*	ܒܚܰܝܠܐ
baḥ ḥaye	*levend, in het leven*	ܒܰܚ ܚܰܝ̈ܐ
bahuro	*helder*	ܒܰܗܘܪܐ
dayono	*rechter, scheidsrechter*	ܕܰܝܳܢܐ
durošo gušmonoyo	*lichamelijke activiteit*	ܕܘܼܪܳܫܐ ܓܘܼܫܡܳܢܳܝܐ
esfir iḏo, handbol,	*handbal*	ܐܶܣܦܝܪ ܐܝܕܐ، ܗܰܢܕܒܘܼܠ
esfir reġlo, futbol, ṭëbbe	*voetbal*	ܐܶܣܦܝܪ ܪܶܓܠܐ، ܦܘܬܒܘܼܠ، ܛܶܒ̈ܐ
esfir salo	*basketbal*	ܐܶܣܦܝܪ ܣܰܠܐ
esfir ṭëbliṯo	*tafeltennis*	ܐܶܣܦܝܪ ܛܶܒܠܝܬܐ
fëtqo, mv. fëtqe	*ticket, kaarten*	ܦܶܬܩܐ، ܦܶܬܩ̈ܐ
fṣiḥuṯo	*vreugde*	ܦܨܝܚܘܬܐ
ġamo, mv. ġame	*zorgen*	ܓܰܡܐ، ܓܰܡ̈ܐ
gudo	*team*	ܓܘܕܐ

gušmonayto	*lichamelijk (v.ev.)*	ܓܘܫܡܢܝܬܐ
harke w tamo	*hier en daar*	ܗܪܟܐ ܘܬܡܐ
hawnonayto	*geestelijk, mentaal (v.ev.)*	ܗܘܢܢܝܬܐ
ḥawruṯo	*vriendschap*	ܚܘܪܘܬܐ
heš	*nog*	ܗܫ
ḥfiṭuṯo	*activiteit*	ܚܦܝܛܘܬܐ
ḥiṣe	*fit (mv.)*	ܚܝܨܐ
ḥiṣuṯo d gušmo	*fitness*	ܚܝܨܘܬܐ ܕܓܘܫܡܐ
ḥuḏro	*vereniging, club*	ܚܘܕܪܐ
ḥulmono	*gezondheid*	ܚܘܠܡܢܐ
i qrayayḏe	*zijn studie*	ܐܝ ܩܪܝܝܕܗ
kašo	*hockey*	ܟܫܐ
komarġši	*zij voelen*	ܟܡܪܓܫܝ
komiṭaksi	*ze worden georganiseerd*	ܟܡܝܛܟܣܝ
kowe moro	*hij let op*	ܟܘܐ ܡܪܐ
lo ṭocat	*vergeet niet!*	ܠܐ ܛܥܬ
macëbḏonuṯo	*invloed*	ܡܥܒܕܢܘܬܐ
magon	*gratis*	ܡܓܢ
mdaršuṯo	*training*	ܡܕܪܫܘܬܐ
mëštawtfone	*deelnemer*	ܡܫܬܘܬܦܢܐ
mëṯnaḥ	*(dat) hij uitrust*	ܡܬܢܚ
mqabël d	*tegen; tegenover van*	ܡܩܒܠ ܕ
mšare	*(dat) hij begint*	ܡܫܪܐ
mšatsone	*oprichter*	ܡܫܬܣܢܐ
muroyo	*wedstrijd*	ܡܘܪܝܐ

nišo rišoyo	*hoofddoel*	ܢܝܫܐ ܪܝܫܳܝܐ
noṭar nawfo, golar, qalcači	*doelman*	ܢܳܛܰܪ ܢܰܘܦܐ ܆ ܓܳܠܰܪ ܆ ܩܰܠܟܰܟ̰ܺܝ
oṯo	*vlag*	ܐܳܬܐ
qloco d bësëklet	*fietsen*	ܩܠܳܥܐ ܕܒܶܣܶܟܠܶܬ
qmoro	*winnen*	ܩܡܳܪܐ
rahṭo ḥiṣo	*rennen*	ܪܰܗܛܐ ܚܝܨܐ
ṣbuṯo	*aangelegenheid*	ܨܒܘܬܐ
šġimuṯo	*bezigheid (vrije tijd)*	ܫܓ̰ܝܡܘܬܐ
sḥoyo	*zwemmen*	ܣܚܳܝܐ
sloqo d ṭuro	*bergbeklimmen*	ܣܠܳܩܐ ܕܛܘܪܐ
sniquṯo	*behoefte*	ܣܢܝܩܘܬܐ
sucrono	*praktijk*	ܣܘܥܪܳܢܐ
sukolo	*betekenis*	ܣܘܟܳܠܐ
šyoro	*skiën*	ܫܝܳܪܐ
tacbo	*inspanning, vermoeidheid*	ܬܰܥܒܐ
taḥrazto	*programma*	ܬܰܚܪܰܙܬܐ
taḥrazto ṯabëtto	*vast programma*	ܬܰܚܪܰܙܬܐ ܬܰܒܶܠܬܐ
ṭcoyo	*vergeten*	ܛܥܳܝܐ
tërhiṭo d sësye	*paardenrennen*	ܬܶܪܗܝܛܐ ܕܣܶܣܝ̈ܐ
tërmišo	*beweging*	ܬܶܪܡܝܫܐ
yudo	*judo*	ܝܘܕܐ

HËRGO

16

ܗ

LIEFDE EN HUWELIJK

ܚܘܒܐ ܘܓܘܼܪܵܐ

Ḥubo w gworo

In deze les leren we

- *over de liefdesrelatie tussen Maryam en Yohannes.*
- *over een interculturele verloving.*
- *over de planning van een bruiloft.*

ܐܘ ܓܘܼܪܵܐ ܣܘܼܡܐ ܠܐ ܕܐܵܬܬܐ ܘܓܲܘܪܵܐ ܟܡܫ ܥܲܡ ܚܝ̈ܪܐ ܡܘܼܫܠܡܬܐ.

ܐܵܢ ܚܲܒܪ̈ܐ ܕܗ ܓܘܼܪܵܐ ܘܕܝ ܫܩܠܘܬܐ ܟܟܘܠ ܡܲܪܘܬܐ ܫܟܠ ܡܢ̈ܝܐ ܬ̈ܐ.

ܐܘ ܡܘܼܢ̈ܝܣ ܘܟܬܝܒܐ ܠܐ ܘܐܝ ܡܢܝܡ ܣܘܪܝܝܬܐ ܠܐ. ܦܐܟܝܢ ܟܘܪܝ ܥܲܡ ܚܝ̈ܪܐ.

ܐܵܬܐ ܬܐ̈ܪܐ ܣܟܠ̈ܐ ܦܠܬܐ ܡܚܐ ܬܐܪ̈ܐ ܡܫܪܘܬ̈ܐ ܩܢܡܬ̈ܐ.

ܟܝ ܡܫܝܬܐ ܐܘܟܝܐ ܐܒܪܬܐ ܐܝ ܣܘܟܐ ܬܢܝܐ ܐܟܬܫܝܗ ܣܝ ܟܠܫܬܐ ܡܫܬܐ.

U gworo šudoyo yo d atto w gawro cayši cam ḥdoḏe qonunoyiṯ.	*Het huwelijk is een juridisch bindende belofte van vrouw en man om een gemeenschappelijk leven te leiden.*
Ac cadat du gworo w di mĕštuṯo b kul marduṯo šĕkĕl ḥreno ne.	*De tradities bij een huwelijksvoltrekking en bruiloft zijn in elke cultuur anders.*
U Yohannes Holandoyo yo w i Maryam Suryayto yo. Kĕbci gawri cam ḥdoḏe.	*Yohannes is een Nederlander en Maryam is een Aramese/Assyrische. Zij willen trouwen.*
At tre ste koṯĕn me tarte mardwoṯe friše.	*Zij komen beiden echter uit een andere cultuur.*
Gĕd ḥozina ucdo aydarbo i ḥubo yariwo acmayye mi lqayto qamayto.	*We zullen nu zien hoe de liefde bij hen is gegroeid vanaf de eerste blik.*

16.1 Liefde en verloving

ܚܘܒܐ ܘܡܟܘܪܘܬܐ

ܐܝ ܡܪܝܡ، ܐܝ ܟܠܬܐ ܕܝ ܚܢܐ ܘܘܗ ܐܝܣ، ܚܪܬܐ ܗܘܝܬܐ ܒܟܘܡܝܬܐ.

ܦܫܠܐ ܝܘܡܐ ܒܗ ܟܠܗ ܙܘܒܐ ܕܐܡܣܛܪܕܡ.

ܒܬܐ ܝܘܡܐ ܒܗ ܐܚܪܐ ܕܝ ܐܚܬܐ ܩܐܬܝܐ ܡܢܐ ܒܟܘܡܝܬܐ ܘܟܒܝܪܐ ܐܝܬܘܗ ܝܘܢܝܗ ܩܘܠܗ ܥܡ ܟܠܒܗ.

ܒܪܝܫ ܙܥܘܪܐ، ܩܐܡܢ ܐܘ ܒܟܘܡܝܬܐ.

ܒܪܝܫ ܛܒܐ، ܩܡܒܝܪܐ ܐܝ ܡܪܝܡ.

ܩܡܘܕܒ ܙܘܚܝܗ ܓܝܪܐ، ܩܡܫܬܒܫ ܘܩܡܓܝ ܐܝ ܩܡܘܬܐܘ.

ܗܘܝܐ ܡܕܘܡܘܢ ܐܘ ܩܡܒܠܐ ܗܘܘ ܕܐܡܚܐ ܐܝ ܐܚܬܐ.

ܓܝܪ ܛܠܒܘ ܓܒܗ ܘܗܘܘ ܡܐ ܐܪܙܘ ܠܗ ܡܓܦܠܝܘ.

ܡܢ ܒܩܡܝܬܘ ܐܝ ܩܡܐ ܡܩܘܠܐܘ ܐܘ ܙܓܪܐ ܕܝ ܚܘܒܐ ܚܕܘ ܟܠ ܝܘܡܐ ܕܐ ܐܬܐ.

ܒܬܪ ܕܟܘܠ ܐܘܫܐ ܡܫܥܒܕܐ ܕܫܝ ܡܝܬܐ ܘܐܬܝ ܡܝܬܐ ܠܒܬܪ.

ܐܝ ܡܪܝܡ ܘܐܘ ܝܘܣܦ ܡܕܪܘܫܫܘ ܗܘܒܐ.

ܟܡ ܐܘ ܪܒܐ ܐܝ ܐܢܫܘܬܬܗ ܩܘܡܐ ܘܡܬܪܬ ܦܫܝܛܗ ܠܟܠܝܗ ܒܚܝܪܐ.

ܦܝܫ ܠܐ ܒܚܘܒܗ ܕܘ ܪܒܐ ܕܝ ܡܕܪܫܬܐ ܡܚܕܐ ܡܝܬܐ، ܐܠܐ ܠܐܘܠ ܡܢ ܡܕܪܫܬܐ ܘܕܝ ܡܢܬܐ ܕܝ
ܡܚܒܬܐ ܗܕܐ ܒܚܘܒܐ ܟܡ ܡܝܬܐ.

ܐܝ ܡܪܝܡ ܘܐܘ ܝܘܣܦ ܕܫܚܘܐ ܡܝܬܐ ܒܓܠܒܐ.

ܒܚܕ ܝܘܡܐ ܐܘ ܝܘܣܦ ܒܐܡܪܗ ܠܗ ܡܪܝܡ: ܐܢܐ ܟܐܝܚܫܒܐ ܟܝ ܘܡܐܚܒܐ ܒܓܠܒܐ ܕܒܬܪܐ ܠܗ.

ܐܝ ܡܪܝܡ ܒܐܡܪܗ: ܐܢܐ ܗܕܐ ܟܐܫܬܟܠܢ ܘܒܐܚܒܠܢ.

ܐܠܐ ܟܡ ܗܘܐ ܒܐܚܒܐ ܡܫܡܠܝܐ ܩܒܐ ܡܢܐ ܩܘܫܢ.

ܒܝ ܡܐ؟ ܒܝ ܒܐܚܒܐ؟ ܒܐܡܪܗ ܐܘ ܝܘܣܦ.

ܐܝ ܡܪܝܡ ܒܐܡܪܗ: ܒܐܚܒܐ ܕܘ ܛܠܒܐ ܗܘܐ ܕܗܘ ܐܝ ܟܢܫܐ.

ܟܝ ܒܐܡܫܐ ܕܐ ܟܘܡܝ ܟܠܡ ܗܫܡܐ ܗܒܐ ܟܡ ܕܐ ܟܘܟܒ ܕܗܘ ܒܐܡܫܝܐ ܠܗ ܥܠܡܐ ܕܝ ܩܪܝܐ.
ܟܠܗ ܕܘ ܛܠܒܐ ܡܫܪܛܠ ܘܡܫܡܠܝܬ.

ܐܘ ܝܘܣܦ ܒܐܡܪܗ، ܛܪܘܐ، ܟܠܝ ܒܓܠܐ.

ܐܝ ܐܡܐ ܕܘ ܝܘܣܦ ܡܥܠܥܠܠܗ ܘܒܫܡܠܗ ܗܒܐ ܟܡ ܐܚ ܕܐ ܟܠܐ ܕܝ ܡܪܝܡ.

ܐܝ ܡܪܝܡ ܗܕܐ ܗܘܝ ܗܐ ܩܫܝܫ ܡܘܪܝܫܠܗ ܐܚ ܕܐ ܟܠܐ ܟܠܠ ܐܝ ܚܘܒܘܬܗ ܕܘܘ ܝܘܣܦ.

ܐܦ ܐܘ ܝܘܡܐ ܕܘ ܛܠܒܐ، ܐܘ ܝܘܣܦ ܗܡܠܗ ܙܗܒܐ ܕܘ ܚܫܡ ܟܡ ܟܦܐ ܕܩܪܐ ܘܐܬܫܒܐ ܕܡܟܘܬܐ.

ܐܪܙܘ ܟܡ ܐܝ ܐܡܐ ܘܐܒܐ ܠܟܘ ܕܐ ܟܠܐ ܕܝ ܡܪܝܡ.

ܒܬܪ ܡܘ ܥܠܡܐ ܕܝ ܩܪܝܐ، ܐܘ ܝܘܣܦ ܡܚܠܦܠܗ ܐܘ ܙܗܒܐ ܕܘ ܚܫܡ ܒܐܝܕܗ ܕܝ ܡܪܝܡ.

ܐܢܐ ܐܘܪܬܐ ܐܬܩܒܠܬܐ ܡܩܒܠܢܗ ܐܘ ܟܠܠܐ ܚܘܕܐ ܘܟܫܡܘܬܐ. ܡܘܟܠܠܗ ܐܝ ܡܪܝܡ ܘܐܘ ܝܘܣܦ
ܕܘ ܚܩܬܬܗ.

ܒܬܪ ܡܘ ܛܠܒܐ ܡܥܪܠܠܗ ܕܫܡܐ ܩܠܝ ܠܗ ܒܥܠܘܬܐ.

Ḥubo w ṭlobo

Maryam, i barṯo di Saro w du Aday, yariwo w hawyo claymṯo.	*Maryam is de dochter van Saro en Aday. Ze is groot geworden en tot een jonge vrouw uitgegroeid.*
Koqëryo zëdqe bu beṯ-ṣawbo d Amsterdam.	*Ze studeert rechten aan de Universiteit van Amsterdam.*
B ḥa yawmo bu zabno di afṯo koṭe ḥa claymo Holandoyo ëšme Yohannes koyotaw cam gaba.	*Op een dag komt er in de pauze een Nederlandse jongen genaamd Yohannes, naast haar zitten.*
“Brix ṣafro”, komar u claymo.	*“Goedemorgen!”, zegt de jongeman.*
“Brix ṭobo”, komadacro i Maryam.	*“Goedemorgen!”, antwoord Maryam.*
Komawḏci ruḥayye lë ḥḏoḏe, komëjġoli w košotën i qaḥwaṯṯe.	*Ze stellen zich aan elkaar voor en drinken daarbij hun koffie.*
Hawxa mdawamme u mamlo hul d tayimo i afṯo.	*Zo zetten ze hun gesprek voort tot aan het einde van de pauze.*
Bëṯër ṭlëbbe xaṭër w kul ḥa azze lu hërgayḏe.	*Daarna namen ze afscheid en ging ieder naar zijn eigen les.*
Mi lqaytaṯe i qamayto mšarewalle ar rëġše di ḥubo yërwi b lebe dat tre.	*Vanaf die eerste ontmoeting hadden beiden gevoelens voor elkaar ontwikkeld.*
Bëṯër me haṯe b kul afṯo mjarbiwa d ḥozën ḥḏoḏe w ëḏci ḥḏoḏe ṭawtër.	*Daarna probeerden ze elkaar tijdens elke pauze te zien, om elkaar beter te leren kennen.*
I Maryam w u Yohannes mdawamme hawxa.	*Maryam en Yohannes gingen zo verder.*
Cam u zabno i asiruṯaṯṯe qawyo w zëdtër ftëḥḥe lebayye lë ḥḏoḏe.	*Na verloop van tijd verdiepte de relatie zich en hielden ze steeds meer van elkaar.*

Fayëš lo bëlḥuḏe bu zabno di madrašto ḥozënwa ḥḏoḏe, elo larwal mi madrašto w bi ḥarayto di šabṯo ste nëfqiwa cam ḥḏoḏe.	*Nu ontmoetten ze elkaar niet alleen meer op de universiteit maar ook erbuiten en in de weekenden gingen ze met elkaar uit.*
I Maryam w u Yohannes rëḥmiwa ḥḏoḏe ġalabe.	*Maryam en Yohannes waren erg verliefd.*
B ḥa yawmo u Yohannes mërle li Maryam: “Ono koroḥamno lax w kobacno ġalabe d gawrat li”.	*Op een dag zei Yohannes tegen Maryam: “Ik hou van je en wil heel graag dat je met me trouwt.”*
I Maryam mërla: “Ono ste korëḥmallux w këbcallux.	*Maryam zei: “Ik hou ook van je en wil graag met je trouwen.*
Elo cam haṯe këbcono mšaylono mede ḥreno menux”.	*Maar ik wil je toch nog wat anders vragen.”*
“Mën yo? Mën këbcat?”, mërle u Yohannes.	*“Wat is er, wat wil je?”, vroeg Yohannes.*
I Maryam mërla: “Këbcono du ṭlobo howe xud i cadayḏan.	*Maryam antwoordde: “Ik wil graag dat de verloving volgens onze traditie gaat.*
Yani be babux kolozam saymi wacdo cam be babi xud këmmina ‘lu štoyo di qaḥwa’, lašan du ṭlobo miḏac rušmoyiṯ”.	*Dat betekent dat jouw familie een afspraak moet maken met mijn familie voor ‚koffie drinken‘, zodat de verloving officieel wordt.”*
U Yohannes mërle “Ṭrowe, layt qëṭro”.	*Yohannes zei: “In orde, geen probleem.”*
I emo du Yohannes mtalfanla w sëmla wacdo cam ab be babe di Maryam.	*De moeder van Yohannes belde en maakte een afspraak met de familie van Maryam.*
I Maryam ste heš me meqëm mawḏacwayla ab be babe cal i ḥubayḏa w du Yohannes.	*Maryam had zelf al vantevoren haar familie verteld over haar liefde voor Yohannes.*

Aṯi u yawmo du ṭlobo. U Yohannes šqile u ṣlibo du nišan cam kafo d warde w ḥalyuṯo.	*Toen kwam de dag van de verloving. Yohannes kocht een verlovingskruis met een bos bloemen en zoetigheden.*
Azze cam i emo w babo lab be babe di Maryam.	*Hij ging samen met zijn ouders naar de ouders van Maryam.*
Bëṯër mu štoyo di qaḥwa, u Yohannes mcalaqle u ṣlibo du nišan bë qḏola di Maryam.	*Na het koffie drinken deed Yohannes bij Maryam het verlovingskruis om haar hals.*
At tarte iqaryoṯe mašfacce u lalyo b ḥubo w basimuṯo. Mhanalle i Maryam w u Yohannes bu nišanaṯṯe.	*Beide families brachten de avond verheugd en gezellig door. Ze feliciteerden Maryam en Yohannes met hun verloving.*
Bëṯër mu ṭlobo mšaralle d saymi plan li mëštuṯo.	*Na de verloving begonnen ze te plannen voor de bruiloft.*

D 16.1 Lees de tekst nogmaals grondig door!

D 16.2 Vertaal de volgende begrippen naar het Nederlands.

yariwo		ܝܰܪܘܐ
claymṯo		ܥܠܰܝܡܬܐ
koqëryo zëdqe		ܟܽܩܪܝܐ ܙܕܩ̈ܐ
koṯe		ܟܽܬ݂̈ܐ
claymo		ܥܠܰܝܡܐ
koyotaw		ܟܽܝܽܬܰܘ
cam gaba		ܥܰܡ ܓܰܒܰܗ
komawḏci ruḥayye lë ḥḏoḏe		ܟܽܡܰܘܕܥܝ ܪܽܘܚܰܝ̈ܗܝ ܠܚܕܳܕ̈ܐ
koměǧǧoli		ܟܽܡܓܓܽܠܝ
košotën		ܟܽܫܽܛܶܢ

mdawamme		ܡܕܰܘܰܡܡܶܗ
tayimo (*v.*)		ܬܳܐܝܡܐ (ܐܳܬܐ)
ṭlëbbe xatër		ܛܠܶܒܒܶܗ ܟ݂ܰܛܶܪ
lqayto qamayto		ܠܩܰܝܬܐ ܩܰܡܰܝܬܐ
rëġše		ܪܶܓ݂ܫܶܐ
ḥubo		ܚܘܒܐ
yërwo (*v.*)		ܝܶܪܘܐ (ܐܳܬܐ)
ṭawtër		ܛܰܘܬܶܪ
i asiruṯaṯṯe		ܐܝ ܐܰܣܝܪܘܬ݂ܰܬ݂ܬ݂ܶܗ
bëlḥuḏe		ܒܶܠܚܘܕ݂ܶܗ
ḥarayto di šabṯo		ܚܰܪܰܝܬܐ ܕܝ ܫܰܒܬ݂ܐ
koroḥamnax		ܟܳܪܳܚܰܡܢܰܟ݂
korëḥmallux		ܟܳܪܶܚܡܰܠܠܘܟ݂
gowarno		ܓܳܘܰܪܢܐ
gawrono		ܓܰܘܪܳܢܐ
ac cadayḏan		ܐܳܟ ܥܰܕܰܝܕ݂ܰܢ
ṭlobo		ܛܠܳܒܐ
rušmoyiṯ		ܪܘܫܡܐܝܬ݂
layt qëṭro		ܠܰܝܬ ܩܶܛܪܐ
wacdo		ܘܰܥܕܐ
ṣlibo		ܨܠܝܒܐ
mxiruṯo		ܡܟ݂ܝܪܘܬ݂ܐ
kafo d warde		ܟܰܦܐ ܕܘܰܪ̈ܕܶܐ
ḥalyuṯo		ܚܰܠܝܘܬ݂ܐ
mcalaqle		ܡܥܰܠܰܩܠܶܗ
qḏola		ܩܕ݂ܳܠܰܗ
mhanalle		ܡܗܰܢܰܠܠܶܗ
mëštuṯo		ܡܶܫܬܘܬ݂ܐ

16.2 Grammatica 16

a) Werkwoorden met vier of meer wortelmedeklinkers

Werkwoorden met vier of meer wortelmedeklinkers worden gevormd volgens het schema van de tweede stam. Tot deze klasse werkwoorden behoren dikwijls neologismen zoals

mtalfan - mtalfanle ܡܛܰܠܦܰܢܠܶܗ - ܡܛܰܠܦܰܢ "telefoneren",
mparkar – mparkarle ܡܦܰܪܟܰܪܠܶܗ - ܡܦܰܪܟܰܪ "parkeren",
mrašmal – mrašmele ܡܪܰܫܡܶܠܶܗ - ܡܪܰܫܡܰܠ "financieren",
mšawšaṭ - mšawšaṭle ܡܫܰܘܫܰܛ - ܡܫܰܘܫܰܛܠܶܗ "ontwikkelen (tr.)"

maar ook oudere ontleende werkwoorden zoals

msayṭar - msayṭarle ܡܣܰܝܛܰܪܠܶܗ - ܡܣܰܝܛܰܪ "domineren",
mqayzan - mqayzanle ܡܩܰܝܙܰܢ - ܡܩܰܝܙܰܢܠܶܗ "winnen",
mpartak – mpartakle ܡܦܰܪܬܰܟ - ܡܦܰܪܬܰܟܠܶܗ "ontpluimen, plukken".

Aan de hand van het voorbeeld van *mtalfan – mtalfanle* ܡܛܰܠܦܰܢܠܶܗ - ܡܛܰܠܦܰܢ is hier de vervoeging in de tegenwoordige en verleden tijd getoond:

1) Tegenwoordige tijd

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*mtalfan*	ܡܛܰܠܦܰܢ	*mtalf**ni***	ܡܛܰܠܦܢܝ
3e p. (v.)	*mtalf**no***	ܡܛܰܠܦܢܐ		
2e p.	*mtalf**nat***	ܡܛܰܠܦܢܰܬ	*mtalfn**itu***	ܡܛܰܠܦܢܝܬܘ
1e p. (m.)	*mtalf**anno***	ܡܛܰܠܦܰܢܢܐ	*mtalfn**ina***	ܡܛܰܠܦܢܝܢܰܐ
1e p. (v.)	*mtalf**nono***	ܡܛܰܠܦܢܳܢܐ		

2) Verleden tijd

	Enkelvoud		Meervoud	
3ᵉ p. (m.)	*mtalfan**le***	ܡܬܠܦܢܠܗ	*mtalfan**ne***	ܡܬܠܦܢܢܗ
3ᵉ p. (v.)	*mtalfan**la***	ܡܬܠܦܢܠܗ̇		
2ᵉ p. (m.)	*mtalfan**lux***	ܡܬܠܦܢܠܘܟ	*mtalfan**xu***	ܡܬܠܦܢܟܘ
2ᵉ p. (v.)	*mtalfan**lax***	ܡܬܠܦܢܠܟ̰		
1ᵉ p.	*mtalfan**li***	ܡܬܠܦܢܠܝ	*mtalfan**lan***	ܡܬܠܦܢܠܢ

b) Onregelmatige werkwoorden

Historisch gezien hebben onregelmatige werkwoorden minimaal één zwakke medeklinker in de wortel. Tot de zwakke medeklinkers worden gerekend /ʾ/ (*olaf* ܐ), /w/ (*waw* ܘ), /y/ (*yuḏ* ܝ), daar deze in het Surayt gedeeltelijk praktisch niet meer te herkennen zijn. Afhankelijk van de positie van de zwakke medeklinker in de wortel kunnen er drie soorten zwakke werkwoorden worden onderscheiden: 1. Werkwoorden met een eerste zwakke medeklinker, 2. Werkwoorden met een tweede zwakke medeklinker en 3. Werkwoorden met een derde zwakke medeklinker. Echter zijn er ook werkwoorden waarbij er twee posities in de wortel als zwak kunnen worden beschouwd. Hiertoe behoren enkele van de meest gebruikte werkwoorden in het Surayt.

Bij de intrede van de *l*-achtervoegsels van de verleden tijd vertonen werkwoorden met /*l*/ ܠ als derde wortelmedeklinker kleine veranderingen waardoor ze tot de onregelmatige werkwoorden worden gerekend.

De vervoeging van de onregelmatige werkwoorden wordt in niveau B van deze cursus behandeld echter is een overzicht reeds beschikbaar in de paragraaf "werkwoordvervoeging" in de bijlage.

c) Moderne vormingen en ontleningen bij werkwoorden

Om het Surayt een geschikte plaats te geven in het alledaagse gebruik is het noodzakelijk voor de spreker van de taal om neologismen te vormen. Maar de vorming van nieuwe werkwoorden is niet overal gelijk uitgesproken waardoor er onderlinge vormen worden vertoond.

1. In de regel worden nieuwe werkwoorden gevormd volgens het schema van de tweede stam zoals de genoemde werkwoorden *mtalfan – mtalfanle* ܡܬܰܠܦܰܢ - ܡܬܰܠܦܰܢܠܶܗ "telefoneren" en *mparkar – mparkarle* ܡܦܰܪܟܰܪ - ܡܦܰܪܟܰܪܠܶܗ "parkeren" reeds lieten zien. Enkele andere werkwoorden zijn:

mšamas – mšamasle	zonnen	ܡܫܰܡܰܣ - ܡܫܰܡܰܣܠܶܗ
mfakas – mfakasle	faxen	ܡܦܰܟܰܣ - ܡܦܰܟܰܣܠܶܗ
mvayaz – mvayazle	een visum aanvragen	ܡܒ݂ܰܝܰܙ - ܡܒ݂ܰܝܰܙܠܶܗ
mdawaš – mdawašle	douchen	ܡܕܰܘܰܫ - ܡܕܰܘܰܫܠܶܗ
msafar – msafarle	reizen	ܡܣܰܦܰܪ - ܡܣܰܦܰܪܠܶܗ

2. Een tweede en meer voorkomende vormingsmogelijkheid is de samenstelling van het hulpwerkwoord *soyam – sëmle* ܣܻܡܠܶܗ - ܣܳܝܰܡ "doen" met het zelfstandig naamwoord of infinitief van de vreemde taal:

kosoyam talafon	hij telefoneert	ܟܳܣܳܝܰܡ ܬܰܠܰܦܳܢ
sëmle i radayto park	hij heeft de auto geparkeerd	ܣܻܡܠܶܗ ܐܝ ܪܰܕܰܝܬܐ ܦܰܪܟ
gëd saymono i egarto faks	ik (v.) ga de brief faxen	ܓܶܕ ܣܰܝܡܳܢܐ ܐܝ ܐܶܓܰܪܬܐ ܦܰܟܣ
sumu duš meqëm d nëfqitu	douche voordat jullie naar buiten gaan!	ܣܘܡܘ ܕܘܫ ܡܩܶܡ ܕܢܶܦܩܝܬܘ

d) De gebiedende wijs

1. De gebiedende wijs bij regelmatige werkwoorden

De gebiedende wijs heeft één vorm voor het enkelvoud en één voor het meervoud. Terwijl de enkelvoudsvorm geen einde heeft, wordt het einde bij de meervoudsvorm gekenmerkt door een *–u* / ܘ. Regelmatige werkwoorden hebben de volgende vormen in de gebiedende wijs:

	Eerste stam	Tweede stam	Derde stam
Ev.	*graš!* ܓܪܰܫ trek!	*mzaban!* ܡܙܰܒܰܢ verkoop!	*maqraṭ!* ܡܰܩܪܰܛ ontbijt!
Mv.	*graš**u**!* ܓܪܰܫܘ trek!	*mzaben**u**!* ܡܙܰܒܶܢܘ verkoop!	*maqreṭ**u**!* ܡܰܩܪܶܛܘ ontbijt!

2. Ontkenning van de gebiedende wijs

De gebiedende wijs wordt met behulp van *lo* + stam in de tegenwoordige tijd in de 2e persoon (ev. resp. mv.) ontkennend gemaakt:

Gebiedende wijs		**Ontkennende gebiedende wijs**	
ṭcay! ܛܥܰܝ	vergeet!	*lo ṭoc**at**!* ܠܐ ܛܳܥܰܬ	vergeet niet!
*ṭcay**u**!* ܛܥܰܝܘ	vergeet!	*lo ṭoc**itu**!* ܠܐ ܛܳܥܝܬܘ	vergeet niet!

Gebiedende wijs		**Ontkennende gebiedende wijs**	
dmax! ܕܡܰܟ	slaap!	*lo dëmx**at**!* ܠܐ ܕܶܡܟܰܬ	slaap niet!
*dmax**u***! ܕܡܰܟܘ	slaap!	*lo dëmx**itu**!* ܠܐ ܕܶܡܟܝܬܘ	slaap niet!

Gebiedende wijs		**Ontkennende gebiedende wijs**	
mëḥzan! ܡܶܚܙܰܢ	wees getreurd!	*lo mëḥzon**at**!* ܠܐ ܡܶܚܙܳܢܰܬ	wees niet getreurd!
*mëḥzen**u**!* ܡܶܚܙܶܢܘ	wees getreurd!	*lo mëḥzon**itu**!* ܠܐ ܡܶܚܙܳܢܝܬܘ	wees niet getreurd!

e) Meewerkend voorwerp in de tegenwoordige tijd I

In de tegenwoordige tijd wordt het meewerkend voorwerp door een partikel gevormd dat afhankelijk is van het werkwoord, maar die tegelijkertijd ook als achtervoegsel achter het werkwoord kan worden gezet. Als onafhankelijk partikel heeft het de volgende vormen.

	Enkelvoud		Meervoud	
3e p. (m.)	*le*	ܠܶܗ	*alle*	ܐܰܠܠܶܗ
3e p. (v.)	*la*	ܠܳܗ		
2e p. (m.)	*lux*	ܠܘܼܟ݂	*lxu*	ܠܟ݂ܘܿ
2e p. (v.)	*lax*	ܠܳܟ݂		
1e p.	*li*	ܠܝܼ	*lan*	ܠܰܢ

Het komt veel vaker voor dat deze partikels worden gebruikt als achtervoegsel bij de werkwoordsvorm. Daardoor kan zowel een werkwoordsvorm als een meewerkend voorwerp veranderen. Ter verduidelijking hieronder de achtervoegsels in de tegenwoordige tijd, 1e p. (v.) en (m.) in enkelvoud:

1.v.ev.: *korëḥmono* ܟܳܪܶܚܡܳܢܳܐ “ik (v.) hou van”

+ *le*	ܠܶܗ	*korëḥmal**le***	ܟܳܪܶܚܡܰܠܠܶܗ	ik hou van hem
+ *la*	ܠܳܗ	*korëḥmal**la***	ܟܳܪܶܚܡܰܠܠܳܗ	ik hou van haar
+ *lux*	ܠܘܼܟ݂	*korëḥmal**lux***	ܟܳܪܶܚܡܰܠܠܘܼܟ݂	ik hou van je (m.)
+ *lax*	ܠܳܟ݂	*korëḥmal**lax***	ܟܳܪܶܚܡܰܠܠܳܟ݂	ik hou van je (v.)
+ *alle*	ܐܰܠܠܶܗ	*korëḥma**nne***	ܟܳܪܶܚܡܰܢܢܶܗ	ik hou van hen (mv.)
+ *lxu*	ܠܟ݂ܘܿ	*korëḥma**nxu***	ܟܳܪܶܚܡܰܢܟ݂ܘܿ	ik hou van jullie

1.v.ev.: *këbcono* ܟܹܐܒܥܘܼܢܐ "ik (v.) wil, ik (v.) wens"

+ *li*	ܠܝ	*këbcal**li***	ܟܹܐܒܥܲܠܠܝ	ik wil (voor) mij
+ *lan*	ܠܲܢ	*këbcal**lan***	ܟܹܐܒܥܲܠܠܲܢ	ik wens (voor) ons

1. m.ev. *koroḥamno* ܟܘܼܪܵܚܡܢܐ "ik (m.) hou van"

+ *le*	ܠܹܗ	*koroḥam**ne***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܹܗ	ik hou van hem
+ *la*	ܠܵܗ	*koroḥam**na***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܵܗ	ik hou van haar
+ *lux*	ܠܘܼܟ	*koroḥam**nux***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܘܼܟ	ik hou van je (m.)
+ *lax*	ܠܵܟ	*koroḥam**nax***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܵܟ	ik hou van je (v.)
+ *alle*	ܐܲܠܠܹܗ	*koroḥamnan**ne***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܵܢܢܹܗ	ik hou van hen (mv.)
+ *lxu*	ܠܟܘ	*koroḥamnan**xu***	ܟܘܼܪܵܚܡܢܵܢܟܘ	ik hou van jullie

1.m.ev.: *kobacno* ܟܵܐܒܲܥܢܐ "ik (m.) wil, ik (m.) wens"

+ *li*	ܠܝ	*kobac**ni***	ܟܵܐܒܲܥܢܝ	ik wil (voor) mij
+ *lan*	ܠܲܢ	*kobac**nan***	ܟܵܐܒܲܥܢܲܢ	ik wens (voor) ons

Een diepere discussie over dit onderdeel volgt in niveau B van deze cursus.

D 16.3 Vertaal naar het Surayt.

Goedemorgen – Goedemorgen

Ik (m.) hou van je (v.)

Ik (v.) hou van je (m.)

Ik (m.) wil dat je (v.) met me trouwt

Ik (v.) wil met je (m.) trouwen

Wat wil je?

Wat is er?

Geen probleem

De dag van de verloving

De huwelijksdag

Het verlovingskruis

Gefeliciteerd

D 16.4 Vind de antwoorden in de tekst.

1. Mën koqëryo i Maryam w ayko?	.1 ܡܢ ܟܩܪܝܐ ܐܝ ܡܪܝܡ ܘܐܝܟܐ؟
2. Ayko laqën i Maryam w u Yohannes bë ḥḏoḏe w ema?	.2 ܐܝܟܐ ܠܩܢ ܐܝ ܡܪܝܡ ܘܐܘ ܝܘܚܢܢ ܒܚܕܕܐ ܘܐܡܐ؟
3. Ema mšaralle ar rëğše di ḥubo acmayye?	.3 ܐܡܐ ܡܫܪܐܠܠܗ ܐܪ ܪܓܫܐ ܕܝ ܚܘܒܐ ܐܟܡܝܝܗ؟
4. Ayna mënne bi qamayto merle, koroḥamnax / korëḥmallux?	.4 ܐܝܢܐ ܡܢܗ ܒܝ ܩܡܝܬܐ ܡܪܠܗ، ܟܪܚܡܢܟ \ ܟܪܚܡܠܠܘܟ؟
5. Mën ṭlëbla i Maryam mu Yohannes cal u ṭlobo?	.5 ܡܢ ܛܠܒܠܗ ܐܝ ܡܪܝܡ ܡܘ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܐܘ ܛܠܒܐ؟
6. Man sëmle wacdo cam ab be babe di Maryam?	.6 ܡܢ ܣܡܠܗ ܘܥܕܐ ܥܡ ܐܒ ܒܐ ܒܒܐ ܕܝ ܡܪܝܡ؟
7. Mën mawbele u Yohannes acme lu ṭlobo?	.7 ܡܢ ܡܘܒܠܗ ܐܘ ܝܘܚܢܢ ܐܟܡܗ ܠܘ ܛܠܒܐ؟
8. Man mcalaqle u ṣlibo bë qḏola di Maryam?	.8 ܡܢ ܡܥܠܩܠܗ ܐܘ ܨܠܝܒܐ ܒܩܕܠܗ ܕܝ ܡܪܝܡ؟
9. Aydarbo šafëc u lalyo du ṭlobo?	.9 ܐܝܕܪܒܐ ܫܦܥ ܐܘ ܠܠܝܐ ܕܘ ܛܠܒܐ؟

D 16.5 Vul de correcte letter (s – š – ṣ / ܣ - ܫ - ܨ) in op de juiste plek.

ko_otën	*ze drinken*	ܟܳ_ܬܶܝܢ
rëġ_e	*gevoelens*	ܪ̈ܶܓ_ܐ
a_iruṯo	*relatie*	ܐܰ_ܝܪܘܬܐ
fayë_	*hij bleef*	ܦܰܝܶ_
madra_to	*school*	ܡܰܕܪܰ_ܬܐ
_abṯo	*week*	_ܒܬܐ
_uqo	*straat, winkelcentrum*	_ܘܩܐ
_aymina	*(dat) we doen*	_ܝܡܝܢܰܐ
_aymina	*(dat) we vasten*	_ܝܡܝܢܰܐ
_qile	*hij kocht*	_ܩܺܠܗ
_libo	*kruis*	_ܠܝܒܐ
ë_mo	*naam; weinig*	ܐܶ_ܡܐ
ba_imuṯo	*gezelligheid*	ܒܰ_ܝܡܘܬܐ
ma_facce	*ze brachten door*	ܡܰ_ܦܰܩܘܗ
më_tuṯo	*bruiloft*	ܡܶ_ܬܘܬܐ
_luṯo	*gebed*	_ܠܘܬܐ

16.3 DIALOOG Huwelijksplannen

Maryam: Yohannes, ema kiban saymina i mĕštuṯaydan?	***Maryam**: Yohannes, wanneer kunnen we onze bruiloft houden?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܝܘܚܰܢܢܶܣ، ܐܶܡܰܐ ܟܺܒܰܢ ܣܰܝܡܺܝܢܰܐ ܐܝ ܡܶܫܬܘܬܰܝܕܰܢ؟
Yohannes: Komarno i mĕštuṯo d huwyo bu qayṭo ṭawtër yo. Hat mën komĕftakrat?	***Yohannes**: Ik denk dat het beter zou zijn de bruiloft in de zomer te houden. Wat denk jij?*	ܝܘܚܰܢܢܶܣ: ܟܘܡܰܪܢܰܐ ܐܝ ܡܶܫܬܘܬܐ ܕܗܘܝܐ ܒܘ ܩܰܝܛܐ ܛܰܘܬܶܪ ܝܐ. ܗܰܐ ܡܶܢ ܟܘܡܶܦܬܰܟܪܰܬ؟
Maryam: E, hawxa yo. Elo qamayto kolozamlan bayto.	***Maryam**: Ja, zo is het. Maar eerst hebben we een woning nodig.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܶ، ܗܰܘܟܰܐ ܝܐ. ܐܶܠܐ ܩܰܡܰܝܬܐ ܟܘܠܙܰܡܠܰܢ ܒܰܝܬܐ.
Yohannes: E e, hawo meqëm me kul mede.	***Yohannes**: Ja, ja, dat is het belangrijkste.*	ܝܘܚܰܢܢܶܣ: ܐܶ، ܐܶ، ܗܰܘܐ ܡܶܩܶܡ ܡܶܐ ܟܘܠ ܡܶܕܶܐ.
Maryam: Qay lo komaydina ḥa mab bote d be babi b këre, hul d ḥozina ruḥan?	***Maryam**: Waarom huren we niet één van de huizen van mijn ouders en dan zien we wel verder?*	ܡܰܪܝܰܡ: ܩܰܝ ܠܐ ܟܘܡܰܝܕܺܝܢܰܐ ܚܰܐ ܡܰܒ ܒܘܬܶܐ ܕܒܶܐ ܒܰܒܝ ܒܟܶܪܶܐ، ܗܘܠ ܕܚܘܙܺܝܢܰܐ ܪܘܚܰܢ؟
Yohannes: Hano rënyo ġalabe ṭawwo yo, gëd maqëbli?	***Yohannes**: Dat is een goed idee, zullen ze dat goed vinden?*	ܝܘܚܰܢܢܶܣ: ܗܰܐ ܪܶܢܝܐ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܐ ܝܐ، ܓܶܕ ܡܰܩܶܒܠܺܝ؟
Maryam: Kĕmmono e, inaqla d obina i kĕre.	***Maryam**: Ik denk het wel, als we de huur betalen.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܟܶܡܡܘܢܐ ܐܶ، ܐܺܝܢܰܩܠܰܐ ܕܐܘܒܺܝܢܰܐ ܐܝ ܟܶܪܶܐ.
Yohannes: Ṭawwo, inaqlayo kiban ucdo mbaynina siqumo li mĕštuṯo. Ḥa w tleṯi b ṭëbbax di šataṭe, ṭawwo yo?	***Yohannes**: Goed, dan kunnen we nu een bruiloftsdatum vastleggen. Is 31 augustus van dit jaar goed?*	ܝܘܚܰܢܢܶܣ: ܛܰܘܘܐ، ܐܺܝܢܰܩܠܰܝܐ ܟܺܒܰܢ ܐܘܟܕܐ ܡܒܰܝܢܺܝܢܰܐ ܣܺܝܩܘܡܐ ܠܝ ܡܶܫܬܘܬܐ. ܚܰܐ ܘܬܠܶܬܝ ܒܛܶܒܒܰܟ ܕܝ ܫܰܬܰܬܶܐ، ܛܰܘܘܐ ܝܐ؟

Maryam: Ġalabe ṭawwo. Këtlan hawxa zabno makëfyono dë mḥaḏrina ruḥan.	***Maryam:*** *Heel goed! Zo hebben we genoeg tijd om ons voor te bereiden.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܓ̇ܰܠܰܒܶܐ ܛܰܘܘܳܐ. ܟܶܬܠܰܢ ܗܰܘܟ̰ܳܐ ܙܰܒܢܳܐ ܡܰܟܶܦܝܳܢܳܐ ܕܡܚܰܕܪܺܝܢܰܐ ܪܘܚܰܢ.
Maryam: Lašan lo ṭocina mede, kiban ucdo saymina luḥo du ḥeḏoro.	***Maryam:*** *Om niets vergeten kunnen we alvast een to-do lijst maken.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܠܰܫܰܢ ܠܐ ܛܳܥܝܢܰܐ ܡܶܕܶܐ، ܟܺܒܰܢ ܐܘܟܕܳܐ ܣܰܝܡܺܝܢܰܐ ܠܘܚܳܐ ܕܘ ܚܶܕܳܪܳܐ.
Yohannes: Xabrax yo, mëd qanyo w warqo w kṯaw.	***Yohannes:*** *Je hebt gelijk. Pak een pen en papier en schrijf!*	ܝܘܚܰܢܢܳܢ: ܟ̰ܰܒܪܰܚ ܝܳܐ، ܡܶܕ ܩܰܢܝܳܐ ܘܘܰܪܩܳܐ ܘܟܬܰܘ.
Maryam w Yohannes: cisaqyoṯe, badle, fësṭan, muklo, ṣalon, zamore, dahole w zërnaye, sayome d warde, cito, qayaṣto, raḏayto, sayamto d kuḥlo, qart di mëštuṯo w luḥo daz zmine**.**	***Maryam en Yohannes:*** *Trouwringen, kostuum, trouwjurk, eten, feestzaal, zanger, trommel en trompet, bloemist, kerk, kapster, auto, visagiste, de uitnodigingskaart en een gastenlijst.*	ܡܰܪܝܰܡ ܘܝܘܚܰܢܢܳܢ: ܟܺܝܣܰܩܝܳܬ݂ܶܐ، ܒܰܕܠܶܐ، ܦܶܣܛܰܢ، ܡܘܟܠܳܐ، ܨܰܠܳܢ، ܙܰܡܳܪܶܐ، ܕܰܗܘܠܶܐ ܘܙܶܪܢܰܝܶܐ، ܣܰܝܳܡܶܐ ܕܘܰܪܕܶܐ، ܟܺܝܬܳܐ، ܩܰܝܰܨܬܳܐ، ܪܰܕ݂ܰܝܬܳܐ، ܣܰܝܰܡܬܳܐ ܕܟܘܚܠܳܐ، ܩܰܪܬ ܕܺܝ ܡܶܫܬܘܬ݂ܳܐ ܘܠܘܚܳܐ ܕܰܙ ܙܡܺܝܢܶܐ.
Maryam: Ucdo hani komakfën. Iḏa ṭacina mede, bëṯër gëd oṯe l bolan.	***Maryam:*** *Dit is voorlopig voldoende. Mochten we iets vergeten dan herinneren we ons er laten wel aan.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܘܟܕܳܐ ܗܰܢܺܝ ܟܳܡܰܟܦܶܢ. ܐܶܕ݂ܳܐ ܛܰܥܝܢܰܐ ܡܶܕܶܐ، ܒܶܬ݂ܶܪ ܓܶܕ ܐܳܬ݂ܶܐ ܠܒܳܠܰܢ.
Yohannes: Kobacno d qorina l zamore Holandoye ste.	***Yohannes:*** *Ik wil ook graag een Nederlandse band uitnodigen.*	ܝܘܚܰܢܢܳܢ: ܟܳܒܰܥܢܳܐ ܕܩܳܪܺܝܢܰܐ ܠܙܰܡܳܪܶܐ ܗܘܠܰܢܕܳܝܶܐ ܣܬܶܐ.
Maryam: E xabrux yo, az zminayḏan xliṭe ne.	***Maryam:*** *Ja, je hebt gelijk, onze gasten zijn gemengd.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܶ ܟ̰ܰܒܪܘܚ ܝܳܐ، ܐܰܙ ܙܡܺܝܢܰܝܕ݂ܰܢ ܟ̰ܠܺܝܛܶܐ ܢܶܐ.
Maryam: Ono ste këbcono mibarxina bi cito Suryayto.	***Maryam:*** *Ik wil ook graag dat we in de Syrisch Orthodoxe Kerk worden getrouwd.*	ܡܰܪܝܰܡ: ܐܘܢܳܐ ܣܬܶܐ ܟܶܒܥܘܢܳܐ ܕܡܺܝܒܰܪܟ̰ܺܝܢܰܐ ܒܺܝ ܟܺܝܬܳܐ ܣܘܪܝܰܝܬܳܐ.

Yohannes: E,e, šxwa bi cito Suryayto gëd mibarxina. Elo gëd howe ṭawwo d mitawmar ëšmo mi ṣluṯo bu Holandoyo ste.	***Yohannes***: *Ja, ja, natuurlijk in de Syrisch Orthodoxe Kerk. Maar het zou goed zijn als een deel van de dienst ook in het Nederlands zou worden gehouden.*	ܝܘܚܢܢ: ܐܶ، ܐܶ، ܫܟܘܐ ܒܝ ܥܕܬܐ ܣܘܪܝܝܬܐ ܓܕ ܡܒܪܟܝܢܐ. ܐܠܐ ܓܕ ܗܘܐ ܛܘܐ ܕܡܬܥܘܡܪ ܐܫܡܐ ܡܢ ܨܠܘܬܐ ܒܘ ܗܘܠܢܕܝܝܐ ܣܛܐ.
Maryam: Hawxa yo. Kolozam me meqëm mëjġolina cam u qašo.	***Maryam***: *Zo is het. We moeten dit vanaf het begin met de priester bespreken.*	ܡܪܝܡ: ܗܘܟܐ ܝܐ. ܟܠܙܡ ܡܐ ܡܩܡ ܡܓܓܘܠܝܢܐ ܥܡ ܐܘ ܩܫܐ.
Maryam: Mucdo kolozam mšarina bu ḥedoro.	***Maryam***: *We moeten nu al met de voorbereiding beginnen.*	ܡܪܝܡ: ܡܘܥܕܐ ܟܠܙܡ ܡܫܪܝܢܐ ܒܘ ܚܕܪܐ.

D 16.6 Welk woord past bij welke foto?

1. cisaqyoṯe ☐ ܥܣܩܝܘܬܐ .1

2. badle ☐ ܒܕܠܐ .2

3. fësṭan ☐ ܦܝܣܛܢ .3

4. zamore ☐ ܙܡܘܪܐ .4

5. dahole w zërnaye	☐		5. ܕܲܗ̈ܘܿܠܐ ܘܙܸܪ̈ܢܵܝܐ
6. luḥo daz zmine	☐		6. ܠܘܚܐ ܕܲܙ ܙܡܝ̈ܢܐ
7. warde	☐		7. ܘܲܪ̈ܕܐ
8. cito	☐	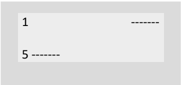	8. ܟܝܬܐ
9. qayaṣto	☐		9. ܩܲܝܲܨܬܐ
10. radayto	☐		10. ܪܲܕܲܝܬܐ
11. kuḥlo	☐		11. ܟܘܚܠܐ
12. qart di mëštuto	☐		12. ܩܲܪܬ ܕܝ ܡܸܫܬܘܬܐ
13. ṣlibo	☐		13. ܨܠܝܒܐ

16.4 Cultuur 16

Trouwen

Sinds de Arameeërs/Assyriërs zich hebben gevestigd in westerse landen zijn hun tradities van het huwelijk binnen enkele decennia enorm veranderd. Traditioneel trouwde men in Turabdin op jonge leeftijd, vaak nog voordat ze de leeftijd van 18 jaar hadden bereikt. Bovendien waren de meeste huwelijken door de ouders gearrangeerd. Als twee geliefden wilden trouwen tegen de wensen van de families in, was er de mogelijkheid om “met elkaar weg te lopen”. In zo’n geval zou het paar naar een priester gaan, meestal buiten hun eigen dorp, om door hem te worden getrouwd. Na dit kerkelijk huwelijk kon het pasgetrouwde stel terugkeren naar hun dorp zonder angst voor repressie. Een dergelijk huwelijk werd alom erkend en gerespecteerd, ook zonder de traditionele huwelijksceremonie.

De Arameeërs/Assyriërs die in de westerse landen wonen, pasten zich voornamelijk aan de lokale tradities van het huwelijk aan. Tegenwoordig trouwen velen van hen op een latere leeftijd, ook omdat velen in eerste instantie hoger onderwijs volgen en een start willen maken met hun carrière. Hoewel ouders nog steeds zeggenschap willen hebben over de keuze van een echtgenoot of echtgenote, is er tegenwoordig geen sprake meer van door ouders gearrangeerde huwelijken. Alhoewel het huwelijk al wettelijk bindend is door de huwelijksceremonie voor de burgerlijke stand, wordt het huwelijk voor de

Arameeërs/Assyriërs pas als volledig gesloten beschouwd na de kerkelijke huwelijksceremonie. Het huwelijksfeest vindt eveneens pas plaats na het kerkelijk huwelijk. Normaliter volgt de viering direct na de ceremonie in de kerk, die wordt gevierd met honderden genodigden en een uitgebreid diner, dansend op traditionele livemuziek tot in de vroege uurtjes. Bij dergelijke gelegenheden reizen gasten meestal van ver weg. De bruiloften bieden familieleden, kennissen en vrienden verspreid over heel Europa de gelegenheid elkaar te ontmoeten en bij te praten.

16.5 Woordenschat

Luḥo d Mele ܠܘܚܐ ܕܡ̈ܠܐ

asiruṯo	*relatie, verbinding*	ܐܳܣܺܝܪܽܘܬܳܐ
badle, mv. badlat	*kostuum, kostuums*	ܒܰܕ̈ܠܶܐ، ܒܰܕܠܰܬ
bëlḥuḏe	*alleen*	ܒܶܠܚܽܘܕܶܗ
be babe (mv.)	*de familie van*	ܒܶ̈ܐ ܒܰ̈ܒܶܐ
beroxo	*huwelijksceremonie*	ܒܶܪܽܘܟ݂ܳܐ
bote	*huizen*	ܒܳ̈ܬܶܐ
cade, mv. cadat	*traditie, gewoonte*	ܥܰ̈ܝܕܶܐ، ܥܰܝܕܰܐ
cam gaba	*daarbij, bovendien*	ܥܰܡ ܓܰܒܰܗ
cisaqṯo, mv. cisaqyoṯe	*ring, ringen*	ܥܶܙܰܩܬܳܐ، ܥܶܙܰܩܝܳ̈ܬܶܐ
cito	*kerk*	ܥܺܕܬܳܐ
claymo	*jongeman*	ܥܠܰܝܡܳܐ
claymṯo	*jonge vrouw*	ܥܠܰܝܡܬܳܐ
dahole (v.ev.)	*trommel*	ܕܰܗܽܘ̈ܠܶܐ
fësṭan	*jurk, trouwjurk*	ܦܶܣܛܰܢ
qart di mëštuṯo	*bruiloft uitnodigingskaart*	ܩܰܪܬ ܕܝ ܡܶܫܬܽܘܬܳܐ
gawrono	*(dat) ik (v.) trouw*	ܓܰܘܪܽܢܳܐ

gowarno	*(dat) ik (m.) trouw*	ܓܳܘܰܪܢܳܐ
ḥalyuṯo	*zoetigheden*	ܚܰܠܝܘܬܐ
ḥarayto di šabṯo	*weekend*	ܚܰܪܰܝܬܐ ܕܝ ܫܰܒܬܐ
ḥubo	*liefde*	ܚܘܒܐ
kafo d warde	*boeket*	ܟܰܦܐ ܕܘܰܪ̈ܕܐ
këbcallux	*ik (v.) wil je (m.)*	ܟܶܐܒܥܰܠܠܘܟ݂
këre	*huur*	ܟܶܪ̈ܐ
komawḏci ruḥayye lë ḥḏoḏe	*ze stellen zich aan elkaar voor*	ܩܳܡܰܘܕܥܝ ܪܘܚ̈ܝܗܝ ܠܶܚ̈ܕܳܕܐ
komëjġoli	*ze spreken*	ܩܳܡܶܓ̰ܓ̰ܳܠܝ
koqëryo zëdqe	*ze studeert rechten*	ܩܳܩܶܪܝܐ ܙܶܕ̈ܩܐ
korëḥmallux	*ik (v.) hou van je (m.)*	ܩܳܪܶܚܡܰܠܠܘܟ݂
koroḥamnax	*ik (m.) hou van je (v.)*	ܩܳܪܳܚܰܡܢܰܟ݂
košotën	*ze drinken*	ܩܳܫܳܬܶܢ
koṯe	*hij komt*	ܩܳܐܬܶܐ
koyotaw	*hij zit*	ܩܳܝܳܬܰܘ
kuḥlo	*make-up*	ܟܘܚܠܐ
layt qëṭro	*geen probleem*	ܠܰܝܬ ܩܶܛܪܐ
bi qamayto	*ten eerste*	ܒܝ ܩܰܡܰܝܬܐ
lqayto qamayto	*eerste blik*	ܠܩܰܝܬܐ ܩܰܡܰܝܬܐ
luḥo d ḥeḏoro	*to-do lijst*	ܠܘܚܐ ܕܚܶ̈ܕܳܪܐ
luḥo da zmine	*gastenlijst*	ܠܘܚܐ ܕܰܙܡܝܢ̈ܐ
madrašto	*school*	ܡܰܕܪܰܫܬܐ
makëfyono	*voldoende (m.ev.)*	ܡܰܟܶܦܝܳܢܐ
mcalaqle	*hij deed om (tr.)*	ܡܥܰܠܰܩܠܶܗ
mdawamme	*zij zetten voort*	ܡܕܰܘܰܡܡܶܗ
mën koměftakrat?	*wat denk jij (v.)?*	ܡܶܢ ܩܳܡܶܦܬܰܟܪܰܬ؟
mëštuṯo	*bruiloft*	ܡܶܫܬܘܬܐ

mhanalle	*ze feliciteerden*	ܡܗܰܢܰܠܠܶܗ
mšaralle	*ze begonnen*	ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ
muklo	*eten*	ܡܘܟܠܐ
mxiruṯo	*verloving*	ܡܟ݂ܝܪܘܬܐ
qanyo	*pen*	ܩܰܢܝܐ
qašo	*priester*	ܩܰܫܐ
qay?	*waarom?*	ܩܰܝ؟
qayaṣto	*kapster*	ܩܰܝܰܨܬܐ
qayṭo	*zomer*	ܩܰܝܛܐ
qḏola	*haar hals*	ܩܕ݂ܠܶܗ
qonunoyiṯ	*wettelijk*	ܩܳܢܘܢܳܝܬ
rëġše (mv.)	*gevoelens*	ܪܸܓ݂ܫܶܐ
rënyo	*mening*	ܪܸܢܝܐ
rušmoyiṯ	*officieel*	ܪܘܫܡܝܬ
ṣalon	*zaal, feestzaal*	ܨܰܠܳܢ
ṣlibo	*kruis*	ܨܠܝܒܐ
ṣluṯo	*gebed*	ܨܠܘܬܐ
ṭawtër	*beter*	ܛܰܘܬܸܪ
tayimo	*ze is afgelopen*	ܬܰܝܡܐ
ṭlëbbe xatër	*ze namen afscheid*	ܛܠܸܒܒܶܗ ܟ݂ܰܛܸܪ
ṭlobo	*verloving, het “om de hand vragen”*	ܛܠܳܒܐ
wacdo	*afspraak*	ܘܰܥܕܐ
warqo	*papier*	ܘܰܪܩܐ
yariwo	*ze groeide*	ܝܰܪܝܘܐ
yërwo	*(dat) ze groeit*	ܝܸܪܘܐ (ܐܰܬ)
zamore	*zangers (mv.)*	ܙܰܡܳܪ̈ܐ
zërnaye	*trompet, zurna*	ܙܸܪܢܰܝܐ

ܫܠܳܡܐ ܣܘܪܝܬ

Šlomo Surayt

BIJLAGE

Werkwoordvervoegingen

A – Regelmatige werkwoorden

1) Eerste stam

a) Tegenwoordige tijd: G7.a/Verleden tijd: G8.a

1. Overgankelijke werkwoorden

Met basisklinker/*u*/ ܘ: *grš* ܓܪܫ I: *goraš* – *grëšle* “trekken” ܓܳܪܶܫ - ܓܪܶܫܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*goraš*	ܓܳܪܶܫ	*grëšle*	ܓܪܶܫܠܶܗ
	3. v.	*guršo*	ܓܘܪܫܐ	*grëšla*	ܓܪܶܫܠܰܗ
	2. m.	*guršat*	ܓܘܪܫܰܬ	*grëšlux*	ܓܪܶܫܠܘܟ݂
	2. v.	*guršat*	ܓܘܪܫܰܬ	*grëšlax*	ܓܪܶܫܠܰܟ݂
	1. m.	*gorašno*	ܓܳܪܶܫܢܐ	*grëšli*	ܓܪܶܫܠܝ
	1. v.	*guršono*	ܓܘܪܫܳܢܐ	*grëšli*	ܓܪܶܫܠܝ
Mv.	3.	*gurši*	ܓܘܪܫܝ	*grëšše*	ܓܪܶܫܫܶܗ
	2.	*guršitu*	ܓܘܪܫܝܬܘ	*grëšxu*	ܓܪܶܫܟ݂ܘ
	1.	*guršina*	ܓܘܪܫܝܢܰܐ	*grëšlan*	ܓܪܶܫܠܰܢ

Met basisklinker /ë/ ◌ܷ : *rḥm* ܪܚܡ I: *roḥam* - *rḥëmle* “houden van”

ܪܳܚܰܡ - ܪܚܷܡܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*roḥam*	ܪܳܚܰܡ	*rḥëm**le***	ܪܚܷܡܠܶܗ
	3. v.	*rëḥm**o***	ܪܷܚܡܐ	*rḥëm**la***	ܪܚܷܡܠܰܗ
	2. m.	*rëḥm**at***	ܪܷܚܡܰܬ	*rḥëm**lux***	ܪܚܷܡܠܘܟ
	2. v.	*rëḥm**at***	ܪܷܚܡܰܬ	*rḥëm**lax***	ܪܚܷܡܠܰܟ
	1. m.	*roḥam**no***	ܪܳܚܰܡܢܐ	*rḥëm**li***	ܪܚܷܡܠܝ
	1. v.	*rëḥm**ono***	ܪܷܚܡܳܢܐ	*rḥëm**li***	ܪܚܷܡܠܝ
Mv.	3.	*rëḥm**i***	ܪܷܚܡܝ	*rḥëm**me***	ܪܚܷܡܡܶܗ
	2.	*rëḥm**itu***	ܪܷܚܡܝܬܘ	*rḥëm**xu***	ܪܚܷܡܟܘ
	1.	*rëḥm**ina***	ܪܷܚܡܝܢܰܐ	*rḥëm**lan***	ܪܚܷܡܠܰܢ

2. Onovergankelijke werkwoorden

dmx ܕܡܟ I: *domax* – *damëx* “slapen” ܕܰܡܷܟ - ܕܳܡܰܟ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*domax*	ܕܳܡܰܟ	*damëx*	ܕܰܡܷܟ
	3. v.	*dëmx**o***	ܕܷܡܟܐ	*damix**o***	ܕܰܡܝܟܐ
	2. m.	*dëmx**at***	ܕܷܡܟܰܬ	*damix**at***	ܕܰܡܝܟܰܬ
	2. v.	*dëmx**at***	ܕܷܡܟܰܬ	*damix**at***	ܕܰܡܝܟܰܬ
	1. m.	*domax**no***	ܕܳܡܰܟܢܐ	*damëx**no***	ܕܰܡܷܟܢܐ
	1. v.	*dëmx**ono***	ܕܷܡܟܳܢܐ	*damix**ono***	ܕܰܡܝܟܳܢܐ
Mv.	3.	*dëmx**i***	ܕܷܡܟܝ	*damix**i***	ܕܰܡܝܟܝ
	2.	*dëmx**itu***	ܕܷܡܟܝܬܘ	*damix**itu***	ܕܰܡܝܟܝܬܘ
	1.	*dëmx**ina***	ܕܷܡܟܝܢܰܐ	*damix**ina***	ܕܰܡܝܟܝܢܰܐ

b) Gebiedende wijs (G16.c)

Ev. *graš* ܓܪܰܫ	*rḥam* ܪܚܰܡ	*dmax* ܕܡܰܟ݂
Mv. *graš**u*** ܓܪܰܫܘ	*rḥam**u*** ܪܚܰܡܘ	*dmax**u*** ܕܡܰܟ݂ܘ

c) Infinitief (G15.b)

grošo ܓܪܳܫܐ
rḥomo ܪܚܳܡܐ
dmoxo ܕܡܳܟ݂ܐ

2) Tweede stam

a) Tegenwoordige tijd – Verleden tijd (G13.b)

ḥlq ܚܠܩ II: *mḥalaq* - *mḥalaqle* “wegwerpen” ܡܚܰܠܰܩ - ܡܚܰܠܰܩܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mḥalaq*	ܡܚܰܠܰܩ	*mḥalaq**le***	ܡܚܰܠܰܩܠܶܗ
	3. v.	*mḥalq**o***	ܡܚܰܠܩܳܐ	*mḥalaq**la***	ܡܚܰܠܰܩܠܰܗ
	2. m.	*mḥalq**at***	ܡܚܰܠܩܰܬ	*mḥalaq**lux***	ܡܚܰܠܰܩܠܘܟ݂
	2. v.	*mḥalq**at***	ܡܚܰܠܩܰܬ	*mḥalaq**lax***	ܡܚܰܠܰܩܠܟ݂ܝ
	1. m.	*mḥalaq**no***	ܡܚܰܠܰܩܢܐ	*mḥalaq**li***	ܡܚܰܠܰܩܠܝ
	1. v.	*mḥalq**ono***	ܡܚܰܠܩܳܢܐ	*mḥalaq**li***	ܡܚܰܠܰܩܠܝ
Mv.	3.	*mḥalq**i***	ܡܚܰܠܩܝ	*mḥalaq**qe***	ܡܚܰܠܰܩܩܶܗ
	2.	*mḥalq**itu***	ܡܚܰܠܩܝܬܘ	*mḥalaq**xu***	ܡܚܰܠܰܩܟ݂ܘ
	1.	*mḥalq**ina***	ܡܚܰܠܩܝܢܰܐ	*mḥalaq**lan***	ܡܚܰܠܰܩܠܰܢ

Werkwoorden met een eerste zwakke wortelmedeklinker als *yqr* ܝܩܪ II: *myaqar* – *myaqarle* ܡܝܰܩܰܪ - ܡܝܰܩܰܪܠܶܗ “eren” en *wbx* ܘܒܟ݂ II: *mwabax* – *mwabaxle* ܡܘܰܒܰܟ݂ - ܡܘܰܒܰܟ݂ܠܶܗ “vermanen” worden analoog *ḥlq* II regelmatig verbogen.

b) Gebiedende wijs (G16.c)

Ev. *mḥalaq* ܡܚܰܠܰܩ
Mv. *mḥalequ* ܡܚܰܠܩܘ

c) Infinitief (G15.b)

ḥeloqo ܚܸܠܳܩܐ

3) Derde stam

a) Tegenwoordige tijd – Verleden tijd (G13.c)

ltm ܠܬܡ III (< *lym* ܠܝܡ < *lmm* ܠܡܡ): *maltam – maltamle*
"verzamelen" ܡܰܠܬܰܡܠܶܗ - ܡܰܠܬܰܡ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*maltam*	ܡܰܠܬܰܡ	*maltam**le***	ܡܰܠܬܰܡܠܶܗ
	3. v.	*maltm**o***	ܡܰܠܬܡܐ	*maltam**la***	ܡܰܠܬܰܡܠܳܗ
	2. m.	*maltm**at***	ܡܰܠܬܡܰܬ	*maltam**lux***	ܡܰܠܬܰܡܠܘܟ݂
	2. v.	*maltm**at***	ܡܰܠܬܡܰܬ	*maltam**lax***	ܡܰܠܬܰܡܠܰܟ݂
	1. m.	*maltam**no***	ܡܰܠܬܰܡܢܐ	*maltam**li***	ܡܰܠܬܰܡܠܝ
	1. v.	*maltm**ono***	ܡܰܠܬܡܳܢܐ	*maltam**li***	ܡܰܠܬܰܡܠܝ
Mv.	3.	*maltm**i***	ܡܰܠܬܡܝ	*maltam**me***	ܡܰܠܬܰܡܡܶܗ
	2.	*maltm**itu***	ܡܰܠܬܡܝܬܘ	*maltam**xu***	ܡܰܠܬܰܡܟ݂ܘ
	1.	*maltm**ina***	ܡܰܠܬܡܝܢܰܐ	*maltam**lan***	ܡܰܠܬܰܡܠܰܢ

Varianten van de tegenwoordige tijd met de hulpklinker */ë/* resp. */a/* ◌ܶ/◌ܰ, zonder betekenisverschillen:

šfc ܫܦܥ III: mašfac – mašfacle "voorbij laten gaan; doorbrengen(tijd)"
ܡܰܫܦܰܥ – ܡܰܫܦܰܥܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd - /ë/		Tegenwoordige tijd - /a/	
	3. m.	*mašfac*	ܡܰܫܦܰܥ	*mašfac*	ܡܰܫܦܰܥ
	3. v.	*mašëf***co**	ܡܰܫܶܦܥܐ	*mašaf***co**	ܡܰܫܰܦܥܐ
Ev.	2. m.	*mašëf***cat**	ܡܰܫܶܦܥܰܬ	*mašaf***cat**	ܡܰܫܰܦܥܰܬ
	2. v.	*mašëf***cat**	ܡܰܫܶܦܥܰܬ	*mašaf***cat**	ܡܰܫܰܦܥܰܬ
	1. m.	*mašfac***no**	ܡܰܫܦܰܥܢܐ	*mašfac***no**	ܡܰܫܦܰܥܢܐ
	1. v.	*mašëf***cono**	ܡܰܫܶܦܥܳܢܐ	*mašaf***cono**	ܡܰܫܰܦܥܳܢܐ
	3.	*mašëf***ci**	ܡܰܫܶܦܥܝ	*mašaf***ci**	ܡܰܫܰܦܥܝ
Mv.	2.	*mašëf***citu**	ܡܰܫܶܦܥܝܬܘ	*mašaf***citu**	ܡܰܫܰܦܥܝܬܘ
	1.	*mašëf***cina**	ܡܰܫܶܦܥܝܢܰܢ	*mašaf***cina**	ܡܰܫܰܦܥܝܢܰܢ

b) Gebiedende wijs (G16.c)

Ev. *maltam*! ܡܰܠܬܰܡ *mašfac* ܡܰܫܦܰܥ
Mv. *maltemu*! ܡܰܠܬܶܡܘ *mašfecu* ܡܰܫܦܶܥܘ

c) Infinitief (G15.b)

tëltimo ܐܶܠܬܝܡܐ
tëšfico ܐܶܫܦܝܥ

B – Onregelmatige werkwoorden

1) Eerste stam

a) Werkwoorden met eerste zwakke wortelmedeklinker

ʾmr ܐܡܪ I: *omar* – *mërle* “zeggen” ܐܳܡܰܪ - ܡܶܪܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*omar*	ܐܳܡܰܪ	*mër**le***	ܡܶܪܠܶܗ
	3. v.	*ëmm**o***	ܐܶܡܡܐ	*mër**la***	ܡܶܪܠܰܗ
	2. m.	*ëmm**at***	ܐܶܡܡܰܬ	*mër**lux***	ܡܶܪܠܘܟ݂
	2. v.	*ëmm**at***	ܐܶܡܡܰܬ	*mër**lax***	ܡܶܪܠܰܟ݂
	1. m.	*omar**no***	ܐܳܡܰܪܢܐ	*mër**li***	ܡܶܪܠܝ
	1. v.	*ëmm**ono***	ܐܶܡܡܳܢܐ	*mër**li***	ܡܶܪܠܝ
Mv.	3.	*ëmm**i***	ܐܶܡܡܝ	*mër**re***	ܡܶܪܪܶܗ
	2.	*ëmm**itu***	ܐܶܡܡܝܬܘ	*mër**xu***	ܡܶܪܟ݂ܘ
	1.	*ëmm**ina***	ܐܶܡܡܝܢܐ	*mër**lan***	ܡܶܪܠܰܢ

Gebiedende wijs: *mar!* ܡܰܪ – *mar**u***! ܡܰܪܘ

Infinitief: *mamro* ܡܰܡܪܐ

ʾby/yhb ܝܗܒ/ܐܒܐ I: *obe* – *hule* “geven” ܗܘܠܶܗ — ܐܳܒܶܐ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*obe*	ܐܳܒܶܐ	*hu**le***	ܗܘܠܶܗ
	3. v.	*ob**o***	ܐܳܒܐ	*hu**la***	ܗܘܠܰܗ
	2. m.	*ob**at***	ܐܳܒܰܬ	*hu**lux***	ܗܘܠܘܟ݂
	2. v.	*ob**at***	ܐܳܒܰܬ	*hu**lax***	ܗܘܠܰܟ݂
	1. m.	*obe**no***	ܐܳܒܶܢܐ	*hu**li***	ܗܘܠܝ
	1. v.	*ob**ono***	ܐܳܒܳܢܐ	*hu**li***	ܗܘܠܝ

Mv.	3.	*ob**ën***	ܐܳܒܶܝܢ	*hu**we***	ܗܘܶܘ
	2.	*obi**tu***	ܐܳܒܝܬܘ	*hu**xu***	ܗܘܟ݂ܘ
	1.	*obi**na***	ܐܳܒܝܢܰܐ	*hu**lan***	ܗܘܠܰܢ

Gebiedende wijs: *haw!* ܗܰܘ – *haw**u**!* ܗܰܘܘ

Infinitief: *mahwo* ܡܰܗܘܐ

ʼxl ܐܟ݂ܠ I: *oxal* – *xile* “eten” ܐܳܟ݂ܶܠ - ܟ݂ܝܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*oxal*	ܐܳܟ݂ܶܠ	*xil**e***	ܟ݂ܝܠܶܗ
	3. v.	*uxl**o***	ܐܘܟ݂ܠܐ	*xil**a***	ܟ݂ܝܠܰܗ
	2. m.	*uxl**at***	ܐܘܟ݂ܠܰܬ	*xil**ux***	ܟ݂ܝܠܘܟ݂
	2. v.	*uxl**at***	ܐܘܟ݂ܠܰܬ	*xil**ax***	ܟ݂ܝܠܰܟ݂
	1. m.	*oxal**no***	ܐܳܟ݂ܠܢܐ	*xil**i***	ܟ݂ܝܠܝ
	1. v.	*uxl**ono***	ܐܘܟ݂ܠܳܢܐ	*xil**i***	ܟ݂ܝܠܝ
Mv.	3.	*uxl**i***	ܐܘܟ݂ܠܝ	*xël**le***	ܟ݂ܶܝܠܠܶܗ
	2.	*uxl**itu***	ܐܘܟ݂ܠܝܬܘ	*xël**xu***	ܟ݂ܶܝܠܟ݂ܘ
	1.	*uxl**ina***	ܐܘܟ݂ܠܝܢܰܐ	*xil**an***	ܟ݂ܝܠܰܢ

Gebiedende wijs: *xul!* ܟ݂ܘܠ – *xul**u**!* ܟ݂ܘܠܘ

Infinitief: *muklo* ܡܘܟ݂ܠܐ

ʾṯy ܐܬ݂ܝ I: *oṯe - aṯi* “komen” ܐܰܬ݂ܝ — ܐܳܬ݂ܶܐ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*oṯe*	ܐܳܬ݂ܶܐ	*aṯi*	ܐܰܬ݂ܝ
	3. v.	*ëṯyo*	ܐܷܬ݂ܝܐ	*aṯyo*	ܐܰܬ݂ܝܐ
	2. m.	*oṯ**at***	ܐܳܬ݂ܰܬ	*aṯ**at***	ܐܰܬ݂ܰܬ
	2. v.	*ëṯy**at***	ܐܷܬ݂ܝܰܬ	*aṯy**at***	ܐܰܬ݂ܝܰܬ
	1. m.	*oṯ**eno***	ܐܳܬ݂ܶܢܐ	*aṯ**ino***	ܐܰܬ݂ܝܢܐ
	1. v.	*ëṯy**ono***	ܐܷܬ݂ܝܳܢܐ	*aṯy**ono***	ܐܰܬ݂ܝܳܢܐ
Mv.	3.	*oṯ**ën***	ܐܳܬ݂ܷܢ	*aṯ**ën***	ܐܰܬ݂ܷܢ
	2.	*oṯ**itu***	ܐܳܬ݂ܝܬܘ	*aṯ**itu***	ܐܰܬ݂ܝܬܘ
	1.	*oṯ**ina***	ܐܳܬ݂ܝܢܰܐ	*aṯ**ina***	ܐܰܬ݂ܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: ***tux!*** ܬܘܟ݂ – ***tax!*** ܬܰܟ݂ – ***toxu!*** ܬܳܟ݂ܘ

Infinitief: *maṯyo* ܡܰܬ݂ܝܐ

ʾzy/ʾzl ܐܙܝ/ܐܙܠ I: *ëzze – azze* “gaan” ܐܰܙܙܶܗ — ܐܷܙܙܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*ëzz**e***	ܐܷܙܙܶܗ	*azz**e***	ܐܰܙܙܶܗ
	3. v.	*ëzz**a***	ܐܷܙܙܰܗ	*azz**a***	ܐܰܙܙܰܗ
	2. m.	*ëzz**ux***	ܐܷܙܙܘܟ݂	*azz**ux***	ܐܰܙܙܘܟ݂
	2. v.	*ëzz**ax***	ܐܷܙܙܰܟ݂	*azz**ax***	ܐܰܙܙܰܟ݂
	1. m.	*ëzz**i***	ܐܷܙܙܝ	*azz**i***	ܐܰܙܙܝ
	1. v.	*ëzz**i***	ܐܷܙܙܝ	*azz**i***	ܐܰܙܙܝ
Mv.	3.	*ëzz**ën***	ܐܷܙܙܷܢ	*azz**ën***	ܐܰܙܙܷܢ
	2.	*ëzz**oxu***	ܐܷܙܙܳܟ݂ܘ	*azz**oxu***	ܐܰܙܙܳܟ݂ܘ
	1.	*ëzz**an***	ܐܷܙܙܰܢ	*azz**an***	ܐܰܙܙܰܢ

Gebiedende wijs: ***zux!*** ܙܘܟ݂ – ***zax!*** ܙܰܟ݂ ***zoxu!*** ܙܳܟ݂ܘ

Infinitief: *mazlo* ܡܰܙܠܐ

*ʾ**bc*** ܐܒܥ I *(< bcy* ܒܥܐ*): obac – abëc* “wollen” ܐܰܒܶܥ – ܐܳܒܰܥ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*obac*	ܐܳܒܰܥ	*abëc*	ܐܰܒܶܥ
	3. v.	*ëb**co***	ܐܶܒܥܐ	*abi**co***	ܐܰܒܝܥܐ
	2. m.	*ëb**cat***	ܐܶܒܥܰܬ	*abi**cat***	ܐܰܒܝܥܰܬ
	2. v.	*ëb**cat***	ܐܶܒܥܰܬ	*abi**cat***	ܐܰܒܝܥܰܬ
	1. m.	*obac**no***	ܐܳܒܰܥܢܐ	*abëc**no***	ܐܰܒܶܥܢܐ
	1. v.	*ëb**cono***	ܐܶܒܥܳܢܐ	*abi**cono***	ܐܰܒܝܥܳܢܐ
Mv.	3.	*ëb**ci***	ܐܶܒܥܝ	*abi**ci***	ܐܰܒܝܥܝ
	2.	*ëb**citu***	ܐܶܒܥܝܬܘ	*abi**citu***	ܐܰܒܝܥܝܬܘ
	1.	*ëb**cina***	ܐܶܒܥܝܢܰܐ	*abi**cina***	ܐܰܒܝܥܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *ibac!* ܐܝܒܰܥ – *ibac**u***! ܐܝܒܰܥܘ

Infinitief: *iboco* ܐܝܒܳܥܐ

*ʾ**ḏc*** ܐܕܥ I (*< ydʿ* ܝܕܥ*): oḏac – aḏëc* “wissen” ܐܰܕܶܥ - ܐܳܕܰܥ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*oḏac*	ܐܳܕܰܥ	*aḏëc*	ܐܰܕܶܥ
	3. v.	*ëḏ**co***	ܐܶܕܥܐ	*aḏi**co***	ܐܰܕܝܥܐ
	2. m.	*ëḏ**cat***	ܐܶܕܥܰܬ	*aḏi**cat***	ܐܰܕܝܥܰܬ
	2. v.	*ëḏ**cat***	ܐܶܕܥܰܬ	*aḏi**cat***	ܐܰܕܝܥܰܬ
	1. m.	*oḏac**no***	ܐܳܕܰܥܢܐ	*aḏëc**no***	ܐܰܕܶܥܢܐ
	1. v.	*ëḏ**cono***	ܐܶܕܥܳܢܐ	*aḏi**cono***	ܐܰܕܝܥܳܢܐ
Mv.	3.	*ëḏ**ci***	ܐܶܕܥܝ	*aḏi**ci***	ܐܰܕܝܥܝ
	2.	*ëḏ**citu***	ܐܶܕܥܝܬܘ	*aḏi**citu***	ܐܰܕܝܥܝܬܘ
	1.	*ëḏ**cina***	ܐܶܕܥܝܢܰܐ	*aḏi**cina***	ܐܰܕܝܥܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *iḏac!* ܐܝܕܰܥ – *iḏac**u***! ܐܝܕܰܥܘ

Infinitief: *maḏco* ܡܰܕܥܐ

b) Werkwoorden met tweede zwakke wortelmedeklinker

1. Overgankelijke werkwoorden met /*y*/ ܝ als tweede wortelmedeklinker:

sym ܣܝܡ I: *soyam* – *sëmle* “maken, doen” ܣܝܼܡܠܹܗ - ܣܵܝܹܡ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*soyam*	ܣܵܝܹܡ	*sëm**le***	ܣܝܼܡܠܹܗ
	3. v.	*say**mo***	ܣܲܝܡܵܐ	*sëm**la***	ܣܝܼܡܠܵܗ
	2. m.	*say**mat***	ܣܲܝܡܲܬ	*sëm**lux***	ܣܝܼܡܠܘܼܟ݂
	2. v.	*say**mat***	ܣܲܝܡܲܬ	*sëm**lax***	ܣܝܼܡܠܲܟ݂ܝ
	1. m.	*soyam**no***	ܣܵܝܡܢܵܐ	*sëm**li***	ܣܝܼܡܠܝ
	1. v.	*saym**ono***	ܣܲܝܡܵܢܵܐ	*sëm**li***	ܣܝܼܡܠܝ
Mv.	3.	*saym**i***	ܣܲܝܡܝܼ	*sëm**me***	ܣܝܼܡܡܹܗ
	2.	*saym**itu***	ܣܲܝܡܝܼܬܘܼ	*sëm**xu***	ܣܝܼܡܟ݂ܘ
	1.	*saym**ina***	ܣܲܝܡܝܼܢܲܢ	*sëm**lan***	ܣܝܼܡܠܲܢ

Gebiedende wijs: *sëm*! ܣܝܼܡ – *sum**u***! ܣܘܡܘ
Infinitief: *syomo* ܣܝܘܿܡܵܐ

2. Onovergankelijke werkwoorden met /*y*/ ܝ als tweede wortelmedeklinker:

ṭyr ܛܝܪ I: *ṭoyar* - *ṭayër* “vliegen, springen” ܛܲܝܹܪ - ܛܵܝܲܪ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*ṭoyar*	ܛܵܝܲܪ	*ṭayër*	ܛܲܝܹܪ
	3. v.	*ṭayr**o***	ܛܲܝܪܵܐ	*ṭayir**o***	ܛܲܝܝܼܪܵܐ
	2. m.	*ṭayr**at***	ܛܲܝܪܲܬ	*ṭayir**at***	ܛܲܝܝܼܪܲܬ
	2. v.	*ṭayr**at***	ܛܲܝܪܲܬ	*ṭayir**at***	ܛܲܝܝܼܪܲܬ
	1. m.	*ṭoyar**no***	ܛܵܝܪܢܵܐ	*ṭayër**no***	ܛܲܝܹܪܢܵܐ
	1. v.	*ṭayr**ono***	ܛܲܝܪܘܿܢܵܐ	*ṭayir**ono***	ܛܲܝܝܼܪܘܿܢܵܐ

Mv.	3.	*ṭayri*	ܛܰܝܪܝ	*ṭayiri*	ܛܰܝܝܪܝ
	2.	*ṭayr**itu***	ܛܰܝܪܝܬܘ	*ṭayi**ritu***	ܛܰܝܝܪܝܬܘ
	1.	*ṭayr**ina***	ܛܰܝܪܝܢܰܐ	*ṭayi**rina***	ܛܰܝܝܪܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *ṭyar!* ܛܝܰܪ – *ṭyar**u**!* ܛܝܰܪܘ
Infinitief: *ṭyoro* ܛܝܳܪܐ

3. Overgankelijke werkwoorden met /*w*/ ܘ als tweede wortelmedeklinkers:

twr ܬܘܪ (< *tbr* ܬܒܪ) I: *towar* – *twërle* "kapotmaken (tr.)" ܬܘܶܪܠܶܗ — ܬܳܘܰܪ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*towar*	ܬܳܘܰܪ	*twër**le***	ܬܘܶܪܠܶܗ
	3. v.	*tawr**o***	ܬܰܘܪܐ	*twër**la***	ܬܘܶܪܠܰܗ
	2. m.	*tawr**at***	ܬܰܘܪܰܬ	*twër**lux***	ܬܘܶܪܠܘܟ݂
	2. v.	*tawr**at***	ܬܰܘܪܰܬ	*twër**lax***	ܬܘܶܪܠܰܟ݂
	1. m.	*towar**no***	ܬܳܘܰܪܢܐ	*twër**li***	ܬܘܶܪܠܝ
	1. v.	*tawr**ono***	ܬܰܘܪܳܢܐ	*twër**li***	ܬܘܶܪܠܝ
Mv.	3.	*tawr**i***	ܬܰܘܪܝ	*twër**re***	ܬܘܶܪܪܶܗ
	2.	*tawr**itu***	ܬܰܘܪܝܬܘ	*twër**xu***	ܬܘܶܪܟ݂ܘ
	1.	*tawr**ina***	ܬܰܘܪܝܢܰܐ	*twër**lan***	ܬܘܶܪܠܰܢ

Gebiedende wijs: *twar!* ܬܘܰܪ – *twar**u**!* ܬܘܰܪܘ
Infinitief: *tworo* ܬܘܳܪܐ

4. Onovergankelijke werkwoorden met /*w*/ ܘ als tweede wortelmedeklinker:

swc ܣܘܥ (<*sbc* ܣܒܥ) I: *sowac* – *sawëc* "vol worden" ܣܰܘܶܥ - ܣܳܘܰܥ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*sowac*	ܣܳܘܰܥ	*sawëc*	ܣܰܘܶܥ
	3. v.	*sawc**o***	ܣܰܘܥܐ	*sawic**o***	ܣܰܘܝܥܐ
	2. m.	*sawc**at***	ܣܰܘܥܰܬ	*sawic**at***	ܣܰܘܝܥܰܬ
	2. v.	*sawc**at***	ܣܰܘܥܰܬ	*sawic**at***	ܣܰܘܝܥܰܬ

	1. m.	*sowacno*	ܣܳܘܰܥܢܳܐ	*sawëcno*	ܣܰܘܶܥܢܳܐ
	1. v.	*sawcono*	ܣܰܘܥܳܢܳܐ	*sawicono*	ܣܰܘܝܥܳܢܳܐ
	3.	*sawci*	ܣܰܘܥܝ	*sawici*	ܣܰܘܝܥܝ
Mv.	2.	*sawcitu*	ܣܰܘܥܝܬܘ	*sawicitu*	ܣܰܘܝܥܝܬܘ
	1.	*sawcina*	ܣܰܘܥܝܢܰܐ	*sawicina*	ܣܰܘܝܥܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *swac!* ܣܘܰܥ – *swacu*! ܣܘܰܥܘ

Infinitief: *swoco* ܣܘܳܥܐ

c) Werkwoorden met derde zwakke wortelmedeklinker

1. Overgankelijke werkwoorden met /*y*/ ܝ :

ḥzy ܚܙܝ I: *ḥoze* - *ḥzele* "zien" ܚܙܶܠܶܗ - ܚܳܙܶܐ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
	3. m.	*ḥoze*	ܚܳܙܶܐ	*ḥzele*	ܚܙܶܠܶܗ
	3. v.	*ḥëzyo*	ܚܶܙܝܳܐ	*ḥzela*	ܚܙܶܠܳܗ
Ev.	2. m.	*ḥozat*	ܚܳܙܰܬ	*ḥzelux*	ܚܙܶܠܘܟ݂
	2. v.	*ḥëzyat*	ܚܶܙܝܰܬ	*ḥzelax*	ܚܙܶܠܰܟ݂
	1. m.	*ḥozeno*	ܚܳܙܶܢܳܐ	*ḥzeli*	ܚܙܶܠܝ
	1. v.	*ḥëzyono*	ܚܶܙܝܳܢܳܐ	*ḥzeli*	ܚܙܶܠܝ
	3.	*ḥozën*	ܚܳܙܶܢ	*ḥzalle*	ܚܙܰܠܠܶܗ
Mv.	2.	*ḥozitu*	ܚܳܙܝܬܘ	*ḥzalxu*	ܚܙܰܠܟ݂ܘ
	1.	*ḥozina*	ܚܳܙܝܢܰܐ	*ḥzelan*	ܚܙܶܠܰܢ

Gebiedende wijs: *ḥzay!* ܚܙܰܝ – *ḥzayu*! ܚܙܰܝܘ

Infinitief: *ḥzoyo* ܚܙܳܝܐ

2. Onovergankelijke werkwoorden met /y/ ܝ :

smy ܣܡܝ I: *some* - *sami* “verblinden” ܣܳܡܶܐ - ܣܰܡܝ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*some*	ܣܳܡܶܐ	*sami*	ܣܰܡܝ
	3. v.	*sëm**yo***	ܣܶܡܝܳܐ	*sam**yo***	ܣܰܡܝܳܐ
	2. m.	*som**at***	ܣܳܡܰܬ	*sam**at***	ܣܰܡܰܬ
	2. v.	*sëm**yat***	ܣܶܡܝܰܬ	*sam**yat***	ܣܰܡܝܰܬ
	1. m.	*some**no***	ܣܳܡܶܢܳܐ	*sam**ino***	ܣܰܡܝܢܳܐ
	1. v.	*sëm**yono***	ܣܶܡܝܳܢܳܐ	*sam**yono***	ܣܰܡܝܳܢܳܐ
Mv.	3.	*som**ën***	ܣܳܡܶܝܢ	*sam**ën***	ܣܰܡܶܝܢ
	2.	*som**itu***	ܣܳܡܝܬܘ	*sam**itu***	ܣܰܡܝܬܘ
	1.	*som**ina***	ܣܳܡܝܢܰܐ	*sam**ina***	ܣܰܡܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *smay!* ܣܡܰܝ – *smay**u**!* ܣܡܰܝܘ
Infinitief: *smoyo* ܣܡܳܝܳܐ

3. Overgankelijke werkwoorden met /w/ ܘ :

kṯw ܟܬܘ (<ktb ܟܬܒ) I: *koṯaw* - *kṯule* “schrijven” ܟܳܬܰܘ - ܟܬܘܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*koṯaw*	ܟܳܬܰܘ	*kṯu**le***	ܟܬܘܠܶܗ
	3. v.	*këṯ**wo***	ܟܶܬܘܳܐ	*kṯu**la***	ܟܬܘܠܰܗ
	2. m.	*këṯ**wat***	ܟܶܬܘܰܬ	*kṯu**lux***	ܟܬܘܠܘܟ
	2. v.	*këṯ**wat***	ܟܶܬܘܰܬ	*kṯu**lax***	ܟܬܘܠܶܟܝ
	1. m.	*koṯaw**no***	ܟܳܬܰܘܢܳܐ	*kṯu**li***	ܟܬܘܠܝ
	1. v.	*këṯ**wono***	ܟܶܬܘܳܢܳܐ	*kṯu**li***	ܟܬܘܠܝ
Mv.	3.	*këṯ**wi***	ܟܶܬܘܝ	*kṯu**we***	ܟܬܘܘܶܗ
	2.	*këṯ**witu***	ܟܶܬܘܝܬܘ	*kṯu**xu***	ܟܬܘܟܘ
	1.	*këṯ**wina***	ܟܶܬܘܝܢܰܐ	*kṯu**lan***	ܟܬܘܠܰܢ

Gebiedende wijs: *kṯaw!* ܟܬܰܘ – *kṯa***wu**! ܟܬܰܘܘ
Infinitief: *kṯowo* ܟܬܳܘܐ

4. Onovergankelijke werkwoorden met /*w*/ ܘ:

ytw ܝܬܘ I: *yotaw* - *yatu* "zitten" ܝܰܬܘ - ܝܳܬܶܘ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*yotaw*	ܝܳܬܶܘ	*yatu*	ܝܰܬܘ
	3. v.	*yët***wo**	ܝܶܬܘܐ	*yati***wo**	ܝܰܬܝܘܐ
	2. m.	*yët***wat**	ܝܶܬܘܰܬ	*yati***wat**	ܝܰܬܝܘܰܬ
	2. v.	*yët***wat**	ܝܶܬܘܰܬ	*yati***wat**	ܝܰܬܝܘܰܬ
	1. m.	*yotaw***no**	ܝܳܬܶܘܢܐ	*yatu***no**	ܝܰܬܘܢܐ
	1. v.	*yët***wono**	ܝܶܬܘܳܢܐ	*yati***wono**	ܝܰܬܝܘܳܢܐ
Mv.	3.	*yët***wi**	ܝܶܬܘܝ	*yati***wi**	ܝܰܬܝܘܝ
	2.	*yët***witu**	ܝܶܬܘܝܬܘ	*yati***witu**	ܝܰܬܝܘܝܬܘ
	1.	*yët***wina**	ܝܶܬܘܝܢܐ	*yati***wina**	ܝܰܬܝܘܝܢܐ

Gebiedende wijs: *itaw!* ܐܝܬܶܘ – *ita***wu**! ܐܝܬܶܘܘ
Infinitief: *itowo* ܐܝܬܳܘܐ

d) Werkwoorden met /*l*/ ܠ als derde wortelmedeklinker

Alleen de verleden tijd van de overgankelijke werkwoorden is onregelmatig:
šql ܫܩܠ I, verleden tijd: *šqile* "hij kocht" ܫܩܝܠܶܗ

		Enkelvoud		Meervoud	
3. m.	*šqi***le**	ܫܩܝܠܶܗ	*šqël***le**	ܫܩܶܠܠܗ
3. v.	*šqi***la**	ܫܩܝܠܰܗ		
2. m.	*šqi***lux**	ܫܩܝܠܘܟ	*šqël***xu**	ܫܩܶܠܟܘ
2. v.	*šqi***lax**	ܫܩܝܠܰܟ		
1.	*šqi***li**	ܫܩܝܠܝ	*šqi***lan**	ܫܩܝܠܰܢ

2) Tweede stam

a) Werkwoorden met een eerste en een tweede zwakke wortelmedeklinker zijn regelmatig.

b) Werkwoorden met een derde zwakke wortelmedeklinker:

šry ܫܪܝ II: *mšare – mšarele* “beginnen” ܡܫܪܠܗ - ܡܫܪܐ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mšare*	ܡܫܪܐ	*mšarele*	ܡܫܪܠܗ
	3. v.	*mšar**yo***	ܡܫܪܝܐ	*mšare**la***	ܡܫܪܠܗ
	2. m.	*mšar**at***	ܡܫܪܬ	*mšare**lux***	ܡܫܪܠܟ
	2. v.	*mšar**yat***	ܡܫܪܝܬ	*mšare**lax***	ܡܫܪܠܟܝ
	1. m.	*mšare**no***	ܡܫܪܢܐ	*mšare**li***	ܡܫܪܠܝ
	1. v.	*mšar**yono***	ܡܫܪܝܢܐ	*mšare**li***	ܡܫܪܠܝ
Mv.	3.	*mšar**ën***	ܡܫܪܝܢ	*mšar**alle***	ܡܫܪܠܠܗ
	2.	*mšar**itu***	ܡܫܪܝܬܘ	*mšar**alxu***	ܡܫܪܠܟܘ
	1.	*mšar**ina***	ܡܫܪܝܢܢ	*mšare**lan***	ܡܫܪܠܢ

Gebiedende wijs: *mšari!* ܡܫܪܝ – *mšare**yu**!* ܡܫܪܘ
Infinitief: *šeroyo* ܫܪܝܐ

c) Werkwoorden met /l/ ܠ als derde wortelmedeklinker

Alleen de verleden tijd is onregelmatig.

šyl ܫܝܠ II: *mšayal – mšayele* “vragen” ܡܫܝܠܗ - ܡܫܝܠ

	Enkelvoud		Meervoud	
3. m.	*mšaye**le***	ܡܫܝܠܗ	*mšay**alle***	ܡܫܝܠܠܗ
3. v.	*mšaye**la***	ܡܫܝܠܗ		
2. m.	*mšaye**lux***	ܡܫܝܠܟ	*mšay**alxu***	ܡܫܝܠܟܘ
2. v.	*mšaye**lax***	ܡܫܝܠܟܝ		
1.	*mšaye**li***	ܡܫܝܠܝ	*mšaye**lan***	ܡܫܝܠܢ

Gebiedende wijs: *mšayal!* ܡܫܝܠ – *mšaye**lu**!* ܡܫܝܠܘ
Infinitief: *šeyolo* ܫܝܠܐ

3) Derde stam

a) Werkwoorden met eerste zwakke wortelmedeklinker

ylf ܝܠܦ III: *mawlaf* – *mawlafle* “onderwijzen, leren” ܡܰܘܠܰܦ - ܡܰܘܠܰܦܠܶܗ

Type 1, met diftong:

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mawlaf*	ܡܰܘܠܰܦ	*mawlaf**le***	ܡܰܘܠܰܦܠܶܗ
	3. v.	*mawlf**o***	ܡܰܘܠܦܐ	*mawlaf**la***	ܡܰܘܠܰܦܠܰܗ
	2. m.	*mawlf**at***	ܡܰܘܠܦܰܬ	*mawlaf**lux***	ܡܰܘܠܰܦܠܘܟ݂
	2. v.	*mawlf**at***	ܡܰܘܠܦܰܬ	*mawlaf**lax***	ܡܰܘܠܰܦܠܰܟ݂
	1. m.	*mawlaf**no***	ܡܰܘܠܰܦܢܐ	*mawlaf**li***	ܡܰܘܠܰܦܠܝ
	1. v.	*mawlf**ono***	ܡܰܘܠܦܳܢܐ	*mawlaf**li***	ܡܰܘܠܰܦܠܝ
Mv.	3.	*mawlf**i***	ܡܰܘܠܦܝ	*mawlaf**fe***	ܡܰܘܠܰܦܦܶܗ
	2.	*mawlf**itu***	ܡܰܘܠܦܝܬܘ	*mawlaf**xu***	ܡܰܘܠܰܦܟ݂ܘ
	1.	*mawlf**ina***	ܡܰܘܠܦܝܢܰܐ	*mawlaf**lan***	ܡܰܘܠܰܦܠܰܢ

Gebiedende wijs: *mawlaf!* ܡܰܘܠܰܦ – *mawlef**u***! ܡܰܘܠܶܦܘ
Infinitief: *tawlifo* ܬܰܘܠܝܦܐ

Type 2, met monodiftong:

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*molaf*	ܡܘܿܠܰܦ	*molaf**le***	ܡܘܿܠܰܦܠܶܗ
	3. v.	*mëlf**o***	ܡܶܠܦܳܐ	*molaf**la***	ܡܘܿܠܰܦܠܰܗ
	2. m.	*mëlf**at***	ܡܶܠܦܰܬ	*molaf**lux***	ܡܘܿܠܰܦܠܘܟ݂
	2. v.	*mëlf**at***	ܡܶܠܦܰܬ	*molaf**lax***	ܡܘܿܠܰܦܠܰܟ݂
	1. m.	*molaf**no***	ܡܘܿܠܰܦܢܐ	*molaf**li***	ܡܘܿܠܰܦܠܝ
	1. v.	*mëlf**ono***	ܡܶܠܦܳܢܐ	*molaf**li***	ܡܘܿܠܰܦܠܝ
Mv.	3.	*mëlf**i***	ܡܶܠܦܝ	*molaf**fe***	ܡܘܿܠܰܦܦܶܗ
	2.	*mëlf**itu***	ܡܶܠܦܝܬܘ	*molaf**xu***	ܡܘܿܠܰܦܟ݂ܘ
	1.	*mëlf**ina***	ܡܶܠܦܝܢܰܐ	*molaf**lan***	ܡܘܿܠܰܦܠܰܢ

Gebiedende wijs: *molaf!* ܡܘܠܰܦ – *molef**u**!* ܡܘܠܦܘ
Infinitief: *telifo* ܬܠܝܦܐ

b) Werkwoorden met /*y*/ ܝ als tweede wortelmedeklinkers:

sym ܣܝܡ III: *masëm* – *masëmle* "laten maken" ܡܣܝܡܠܗ - ܡܣܝܡ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*masëm*	ܡܣܝܡ	*masëm**le***	ܡܣܝܡܠܗ
	3. v.	*masim**o***	ܡܣܝܡܐ	*masëm**la***	ܡܣܝܡܠܗ̇
	2. m.	*masim**at***	ܡܣܝܡܬ	*masëm**lux***	ܡܣܝܡܠܘܟ
	2. v.	*masim**at***	ܡܣܝܡܬ	*masëm**lax***	ܡܣܝܡܠܟ
	1. m.	*masëm**no***	ܡܣܝܡܢܐ	*masëm**li***	ܡܣܝܡܠܝ
	1. v.	*masim**ono***	ܡܣܝܡܢܐ	*masëm**li***	ܡܣܝܡܠܝ
Mv.	3.	*masim**i***	ܡܣܝܡܝ	*masëm**me***	ܡܣܝܡܡܗ
	2.	*masim**itu***	ܡܣܝܡܝܬܘ	*masëm**xu***	ܡܣܝܡܟܘ
	1.	*masim**ina***	ܡܣܝܡܝܢܐ	*masëm**lan***	ܡܣܝܡܠܢ

Gebiedende wijs: *masëm!* ܡܣܝܡ – *masim**u**!* ܡܣܝܡܘ
Infinitief: *tesimo* ܬܣܝܡܐ

c) Werkwoorden met derde zwakke wortelmedeklinker:

ḥky ܚܟܝ III: *maḥke* - *maḥkele* "vertellen" ܡܚܟܠܗ - ܡܚܟܐ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*maḥke*	ܡܚܟܐ	*maḥke**le***	ܡܚܟܠܗ
	3. v.	*maḥky**o***	ܡܚܟܝܐ	*maḥke**la***	ܡܚܟܠܗ̇
	2. m.	*maḥk**at***	ܡܚܟܬ	*maḥke**lux***	ܡܚܟܠܘܟ
	2. v.	*maḥky**at***	ܡܚܟܝܬ	*maḥke**lax***	ܡܚܟܠܟ
	1. m.	*maḥke**no***	ܡܚܟܢܐ	*maḥke**li***	ܡܚܟܠܝ
	1. v.	*maḥky**ono***	ܡܚܟܝܢܐ	*maḥke**li***	ܡܚܟܠܝ

	3.	*maḥk**ën***	ܡܰܚܟܶܢ	*maḥka**lle***	ܡܰܚܟܰܠܠܶܗ
Mv.	2.	*maḥk**itu***	ܡܰܚܟܝܬܘ	*maḥka**lxu***	ܡܰܚܟܰܠܟ݂ܘ
	1.	*maḥk**ina***	ܡܰܚܟܝܢܰܐ	*maḥke**lan***	ܡܰܚܟܶܠܰܢ

Gebiedende wijs: *maḥki!* ܡܰܚܟܝ – *maḥkey**u***! ܡܰܚܟܶܝܘ
Infinitief: *tëḥkiyo* ܐܶܚܟܝܐ

4) Werkwoorden met vier wortelmedeklinkers

tlfn I ܬܠܦܢ: *mtalfan – mtalfanle* "telefoneren" ܡܬܰܠܦܰܢ - ܡܬܰܠܦܰܢܠܶܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mtalfan*	ܡܬܰܠܦܰܢ	*mtalfan**le***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܶܗ
	3. v.	*mtalfn**o***	ܡܬܰܠܦܢܐ	*mtalfan**la***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܰܗ
	2. m.	*mtalfn**at***	ܡܬܰܠܦܢܰܬ	*mtalfan**lux***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܘܟ݂
	2. v.	*mtalfn**at***	ܡܬܰܠܦܢܰܬ	*mtalfan**lax***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܰܟ݂
	1. m.	*mtalfan**no***	ܡܬܰܠܦܰܢܢܐ	*mtalfan**li***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܝ
	1. v.	*mtalfn**ono***	ܡܬܰܠܦܢܳܢܐ	*mtalfan**li***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܝ
Mv.	3.	*mtalfn**i***	ܡܬܰܠܦܢܝ	*mtalfan**ne***	ܡܬܰܠܦܰܢܢܶܗ
	2.	*mtalfn**itu***	ܡܬܰܠܦܢܝܬܘ	*mtalfan**xu***	ܡܬܰܠܦܰܢܟ݂ܘ
	1.	*mtalfn**ina***	ܡܬܰܠܦܢܝܢܰܐ	*mtalfan**lan***	ܡܬܰܠܦܰܢܠܰܢ

Gebiedende wijs: *mtalfan!* ܡܬܰܠܦܰܢ – *mtalfen**u***! ܡܬܰܠܦܶܢܘ
Infinitief: *tëlfono* ܐܶܠܦܘܢܐ

5) Onregelmatige werkwoorden met vier en meer wortelmedeklinkers

štcy I ܫܬܟܝ (< *šcy* ܫܟܝ): *mĕštace* – *mĕštacele* “spelen”

ܡܫܬܟܐ - ܡܫܬܟܐܠܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mĕštace*	ܡܫܬܟܐ	*mĕštace**le***	ܡܫܬܟܐܠܗ
	3. v.	*mĕštac**yo***	ܡܫܬܟܝܐ	*mĕštace**la***	ܡܫܬܟܐܠܗ̇
	2. m.	*mĕštac**at***	ܡܫܬܟܬ	*mĕštace**lux***	ܡܫܬܟܐܠܘܟ
	2. v.	*mĕštac**yat***	ܡܫܬܟܝܬ	*mĕštace**lax***	ܡܫܬܟܐܠܟܝ
	1. m.	*mĕštace**no***	ܡܫܬܟܐܢܐ	*mĕštace**li***	ܡܫܬܟܐܠܝ
	1. v.	*mĕštac**yono***	ܡܫܬܟܝܢܐ	*mĕštace**li***	ܡܫܬܟܐܠܝ
Mv.	3.	*mĕštac**ën***	ܡܫܬܟܝܢ	*mĕštaca**lle***	ܡܫܬܟܠܠܗ
	2.	*mĕštac**itu***	ܡܫܬܟܝܬܘ	*mĕštaca**lxu***	ܡܫܬܟܠܟܘ
	1.	*mĕštac**ina***	ܡܫܬܟܝܢܢ	*mĕštace**lan***	ܡܫܬܟܐܠܢ

Gebiedende wijs: *mĕštaci!* ܡܫܬܟܝ – *mĕštace**yu***! ܡܫܬܟܘ

Infinitief: *tĕštecënyo* ܬܫܬܟܝܢܝܐ

štbhr I ܫܬܒܗܪ (< *šbhr* ܫܒܗܪ): *mĕštabhar* - *mĕštabharle* “trots zijn”

ܡܫܬܒܗܪ - ܡܫܬܒܗܪܠܗ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3.m.	*mĕštabhar*	ܡܫܬܒܗܪ	*mĕštabhar**le***	ܡܫܬܒܗܪܠܗ
	3. v.	*mĕštabhr**o***	ܡܫܬܒܗܪܐ	*mĕštabhar**la***	ܡܫܬܒܗܪܠܗ̇
	2.m.	*mĕštabhr**at***	ܡܫܬܒܗܪܬ	*mĕštabhar**lux***	ܡܫܬܒܗܪܠܘܟ
	2. v.	*mĕštabhr**at***	ܡܫܬܒܗܪܬ	*mĕštabhar**lax***	ܡܫܬܒܗܪܠܟܝ
	1.m.	*mĕštabhar**no***	ܡܫܬܒܗܪܢܐ	*mĕštabhar**li***	ܡܫܬܒܗܪܠܝ
	1. v.	*mĕštabhr**ono***	ܡܫܬܒܗܪܢܐ	*mĕštabhar**li***	ܡܫܬܒܗܪܠܝ

	3.	*mëštabhri*	ܡܫܬܒܗܪܝ	*mëštabharre*	ܡܫܬܒܗܪܪܗ
Mv.	2.	*mëštabhritu*	ܡܫܬܒܗܪܝܬܘ	*mëštabharxu*	ܡܫܬܒܗܪܟܘ
	1.	*mëštabhrina*	ܡܫܬܒܗܪܝܢܐ	*mëštabharlan*	ܡܫܬܒܗܪܠܢ

Gebiedende wijs: *mëštabhar!* ܡܫܬܒܗܪ – *mëštabheru*! ܡܫܬܒܗܪܘ

Infinitief: *šëbhoro* ܫܒܗܪܐ

stcml ܣܬܥܡܠ (< *cml* ܥܡܠ): *mëstacmal* – *mëstacmele* “gebruiken, benutten” ܡܣܬܥܡܠܗ - ܡܣܬܥܡܠ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3.m.	*mëstacmal*	ܡܣܬܥܡܠ	*mëstacmele*	ܡܣܬܥܡܠܗ
	3. v.	*mëstacmlo*	ܡܣܬܥܡܠܐ	*mëstacmela*	ܡܣܬܥܡܠܗ
	2.m.	*mëstacmlat*	ܡܣܬܥܡܠܬ	*mëstacmelux*	ܡܣܬܥܡܠܘܟ
	2. v.	*mëstacmlat*	ܡܣܬܥܡܠܬ	*mëstacmelax*	ܡܣܬܥܡܠܟܝ
	1.m.	*mëstacmalno*	ܡܣܬܥܡܠܢܐ	*mëstacmeli*	ܡܣܬܥܡܠܝ
	1. v.	*mëstacmlono*	ܡܣܬܥܡܠܢܐ	*mëstacmeli*	ܡܣܬܥܡܠܝ
Mv.	3.	*mëstacmli*	ܡܣܬܥܡܠܝ	*mëstacmalle*	ܡܣܬܥܡܠܠܗ
	2.	*mëstacmlitu*	ܡܣܬܥܡܠܝܬܘ	*mëstacmalxu*	ܡܣܬܥܡܠܟܘ
	1.	*mëstacmlina*	ܡܣܬܥܡܠܝܢܐ	*mëstacmelan*	ܡܣܬܥܡܠܢ

Gebiedende wijs: *mëstacmal!* ܡܣܬܥܡܠ – *mëstacmelu*! ܡܣܬܥܡܠܘ

Infinitief: *stëcmolo* ܣܬܥܡܠܐ

C – Passieve werkwoorden

1) Regelmatige werkwoorden

a) Eerste stam (Ip)

fhm ܦܗܡ Ip: *fhim* – *mĕfham* “worden begrepen” ܡܶܦܗܰܡ - ܦܗܝܡ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3. m.	*mĕfham*	ܡܶܦܗܰܡ	*fhim*	ܦܗܝܡ
	3. v.	*mĕfhom**o***	ܡܶܦܗܳܡܐ	*fhim**o***	ܦܗܝܡܐ
	2. m.	*mĕfhom**at***	ܡܶܦܗܳܡܰܬ	*fhim**at***	ܦܗܝܡܰܬ
	2. v.	*mĕfhom**at***	ܡܶܦܗܳܡܰܬ	*fhim**at***	ܦܗܝܡܰܬ
	1. m.	*mĕfham**no***	ܡܶܦܗܰܡܢܐ	*fhĕm**no***	ܦܗܶܡܢܐ
	1. v.	*mĕfhom**ono***	ܡܶܦܗܳܡܳܢܐ	*fhim**ono***	ܦܗܝܡܳܢܐ
Mv.	3.	*mĕfhom**i***	ܡܶܦܗܳܡܝ	*fhim**i***	ܦܗܝܡܝ
	2.	*mĕfhom**itu***	ܡܶܦܗܳܡܝܬܘ	*fhim**itu***	ܦܗܝܡܝܬܘ
	1.	*mĕfhom**ina***	ܡܶܦܗܳܡܝܢܰܐ	*fhim**ina***	ܦܗܝܡܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *mĕfham!* ܡܶܦܗܰܡ – *mĕfhem**u***! ܡܶܦܗܶܡܘ

b) Tweede stam (IIp)

zbn ܙܒܢ IIp: *mizaban* – *mzaban* “worden verkocht” ܡܝܙܰܒܰܢ - ܡܙܰܒܰܢ

		Tegenwoordige		Verleden	
Ev.	3. m.	*mizaban*	ܡܝܙܰܒܰܢ	*mzaban*	ܡܙܰܒܰܢ
	3. v.	*mizabn**o***	ܡܝܙܰܒܢܐ	*mzabn**o***	ܡܙܰܒܢܐ
	2. m.	*mizabn**at***	ܡܝܙܰܒܢܰܬ	*mzabn**at***	ܡܙܰܒܢܰܬ
	2. v.	*mizabn**at***	ܡܝܙܰܒܢܰܬ	*mzabn**at***	ܡܙܰܒܢܰܬ
	1. m.	*mizaban**no***	ܡܝܙܰܒܰܢܢܐ	*mzaban**no***	ܡܙܰܒܰܢܢܐ
	1. v.	*mizabn**ono***	ܡܝܙܰܒܢܳܢܐ	*mzabn**ono***	ܡܙܰܒܢܳܢܐ

	3.	*mizabn**i***	ܡܙܲܒܢܝ	*mzabn**i***	ܡܙܲܒܢܝ
Mv.	2.	*mizabn**itu***	ܡܙܲܒܢܝܬܘ	*mzabn**itu***	ܡܙܲܒܢܝܬܘ
	1.	*mizabn**ina***	ܡܙܲܒܢܝܢܐ	*mzabn**ina***	ܡܙܲܒܢܝܢܐ

Gebiedende wijs: *mizaban!* ܡܙܲܒܸܢ – *mizaben**u***! ܡܙܲܒܸܢܘ

c) Derde stam (IIIp)

ltm ܠܛܡ IIIp: *mitaltam* – *mtaltam* “worden verzameld”
ܡܬܠܲܛܲܡ - ܡܬܠܲܛܲܡ

		Tegenwoordige tijd		Verleden	
Ev.	3.m.	*mitaltam*	ܡܬܠܲܛܲܡ	*mtaltam*	ܡܬܠܲܛܲܡ
	3. v.	*mitaltm**o***	ܡܬܠܲܛܡܐ	*mtaltm**o***	ܡܬܠܲܛܡܐ
	2.m.	*mitaltm**at***	ܡܬܠܲܛܡܲܬ	*mtaltm**at***	ܡܬܠܲܛܡܲܬ
	2. v.	*mitaltm**at***	ܡܬܠܲܛܡܲܬ	*mtaltm**at***	ܡܬܠܲܛܡܲܬ
	1.m.	*mitaltam**no***	ܡܬܠܲܛܲܡܢܐ	*mtaltam**no***	ܡܬܠܲܛܲܡܢܐ
	1. v.	*mitaltm**ono***	ܡܬܠܲܛܡܵܢܐ	*mtaltm**ono***	ܡܬܠܲܛܡܵܢܐ
Mv.	3.	*mitaltm**i***	ܡܬܠܲܛܡܝ	*mtaltm**i***	ܡܬܠܲܛܡܝ
	2.	*mitaltm**itu***	ܡܬܠܲܛܡܝܬܘ	*mtaltm**itu***	ܡܬܠܲܛܡܝܬܘ
	1.	*mitaltm**ina***	ܡܬܠܲܛܡܝܢܐ	*mtaltm**ina***	ܡܬܠܲܛܡܝܢܐ

Gebiedende wijs: *mitaltam!* ܡܬܠܲܛܲܡ – *mitaltem**u***! ܡܬܠܲܛܸܡܘ

2) Werkwoorden met vier en meer wortelmedeklinkers

stcml Ip: ܣܬܥܡܠ (< *cml* ܥܡܠ): *mitëstacmal* – *mtëstacmal* “worden benut” ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܰܠ - ܡܬܸܣܬܰܥܡܰܠ

		Tegenwoordige tijd		Verleden tijd	
Ev.	3.m	*mitëstacmal*	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܰܠ	*mtëstacmal*	ܡܬܸܣܬܰܥܡܰܠ
	3. v.	*mitëstacml**o***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܐ	*mtëstacml**o***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܐ
	2.m	*mitëstacml**at***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܰܬ	*mtëstacml**at***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܰܬ
	2. v.	*mitëstacml**at***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܰܬ	*mtëstacml**at***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܰܬ
	1.m	*mitëstacmal**no***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܰܠܢܐ	*mtëstacmal**no***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܰܠܢܐ
	1. v.	*mitëstacml**ono***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܳܢܐ	*mtëstacml**ono***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܳܢܐ
Mv.	3.	*mitëstacml**i***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܝ	*mtëstacml**i***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܝ
	2.	*mitëstacml**itu***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܝܬܘ	*mtëstacml**itu***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܝܬܘ
	1.	*mitëstacml**ina***	ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܠܝܢܰܐ	*mtëstacml**ina***	ܡܬܸܣܬܰܥܡܠܝܢܰܐ

Gebiedende wijs: *mitëstacmal!* ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܰܠ – *mitëstacmel**u***! ܡܝܬܸܣܬܰܥܡܶܠܘ

Voorwoord bij de woordenlijst

De woordenlijst is volgens het Latijnse alfabet van het Surayt (zie les 1.1) geordend. Zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden zijn in enkelvoud en meervoud met het bijbehorende grammaticale geslacht aangegeven, waarbij het aangeven van het geslacht bij de regelmatige vormen vervalt.

Bij de verbale vormen worden de tegenwoordige tijd 3e p. m.ev., 3e p. v.ev (zonder *ko-*) met koppelteken verbonden, de verleden tijd 3e p. m.ev., 3e p. v.ev geciteerd: *goraš, guršo – grëšle, grëšla* “trekken”. Bij werkwoorden en infinitieven worden de wortels en stammen tussen haakjes aangegeven: (*grš* I).

Voorbeelden van de hoofdinvoer worden met een streepje in een nieuwe regel ingeleid. Met (L + nummer) wordt aangegeven in welke les een woord voor de eerste keer voorkomt.

Woordenlijst

ܟܘܢܫ ܡ̈ܠܐ

Kunoš mele

A		
abro, mv. abne (L.4)	*zoon*	ܐܒܪܐ، ܐܒܢ̈ܐ
- abne d cammo (L.4)	*- neven (vaders kant)*	- ܐܒܢ̈ܐ ܕܥܡܡܐ
- abne d ḥolo (L.4)	*- neven (moeders kant)*	- ܐܒܢ̈ܐ ܕܚܠܐ
adcaṣriye (L.8)	*vanavond*	ܐܕܥܨܪܝܐ
adfalge d yawmo (L.8)	*vanmiddag*	ܐܕܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ
adlalyo (L.8)	*vanacht*	ܐܕܠܠܝܐ
admo (L.7)	*bloed*	ܐܕܡܐ
adṣafro (L.8)	*vanochtend*	ܐܕܨܦܪܐ
adyawma (L.8)	*vandaag*	ܐܕܝܘܡܐ
adno (v.), mv. adnote, adne (L.7)	*oor*	ܐܕܢܐ (ܐܕܢܐ)، ܐܕܢ̈ܬܐ، ܐܕܢ̈ܐ
afto, mv. aftote (L.3)	*pauze*	ܐܦܬܐ، ܐܦܬ̈ܬܐ

aḥna (G.3b)	*wij*	ܐܰܚܢܰܐ
aḥuno, mv. aḥunone (L.4)	*broer*	ܐܰܚܘܢܐ، ܐܰܚܘܢܢܐ
apoteke / beṯ darmone (L.14)	*apotheek*	ܐܰܦܘܬܩܐ ܀ ܒܝܬ ܕܪܡܢܐ
arbco, v. arbac (L.4) - arbac w cësri (L.9)	*vier* *- vierentwintig*	ܐܰܪܒܥܐ، ܐܰܪܒܰܥ - ܐܰܪܒܰܥ ܘܥܣܪܝ
arbci (L.4)	*veertig*	ܐܰܪܒܥܝ
arco (v.), mv. arcoṯe (L.6, L.12)	*aarde,veld, grond*	ܐܰܪܥܐ (ܐܬ)، ܐܰܪܥܬܐ
aršitakt (m./v.), mv. aršitaktat, aršitakte (L.6)	*architect*	ܐܰܪܫܝܬܰܟܛ، ܐܰܪܫܝܬܰܟܛܰܬ، ܐܰܪܫܝܬܰܟܛܐ
asiruṯo (L.4)	*contact*	ܐܰܣܝܪܘܬܐ
ašër (L.3)	*geloof mij*	ܐܰܫܶܪ
aṯmël (L.8)	*gisteren*	ܐܰܬܡܶܠ
aṯro, mv. aṯrawoṯe (L.4)	*land, land van herkomst*	ܐܰܬܪܐ، ܐܰܬܪܰܘܬܐ
aṯto, mv. niše - i aṯtayḏi (L.4) - i aṯto d aḥuni (L.14)	*vrouw* *- mijn vrouw* *- vrouw van mijn broer*	ܐܰܬܬܐ، ܢܫܐ - ܐܝ ܐܰܬܬܰܝܕܝ - ܐܝ ܐܰܬܬܐ ܕܐܰܚܘܢܝ
aw (L.7)	*of*	ܐܰܘ
aydarbo (L.3) - aydarbo hatu? (L.3) - aydarbo wa? (L.10)	*hoe?* *- Hoe gaat het met u/jullie?* *- Hoe was hij/zij?*	ܐܰܝܕܰܪܒܐ - ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܗܰܬܘ؟ - ܐܰܝܕܰܪܒܐ ܘܰܐ؟
ayko? (L.3)	*waar?*	ܐܰܝܟܐ؟
ayna (L.3) - ayna mënne? (L.12) - ayna ne? (L.7)	*welk,welke* *- welke van hen?* *- welke zijn ze?*	ܐܰܝܢܰܐ - ܐܰܝܢܰܐ ܡܶܢܢܗ؟ - ܐܰܝܢܰܐ ܢܐ؟

B

b - b + *Suffix* (G.11b,2): ebe, eba; mv. appe, apxu - b ayna…? (L.12) - b mën (L.10) - b šayno (L.3); - b šayno aṯitu (L.12)	*in* *- in hem, in haar;* *- in hun, in jullie* *- in welke …?* *- hallo* *- waarmee?* *- hallo, welkom*	ܒ - ܒ: ܐܶܒܶܗ، ܐܶܒܰܗ: ܐܰܦܦܶܗ، ܐܰܦܟ݂ܽܘ - ܒܐܰܝܢܳܐ...؟ - ܒܡܷܢ؟ - ܒܫܰܝܢܳܐ، - ܒܫܰܝܢܳܐ ܐܰܬ݂ܝܬ݂ܽܘ
babo, mv. babe (L.4)	*vader*	ܒܳܒܳܐ، ܒܳܒܶܐ
badle (v.), mv. badlat (L.11)	*kostuum*	ܒܰܕܠܶܐ (ܐܬ)، ܒܰܕܠܰܬ
bahro, mv. bahre - bahro dat tre (L.3)	*licht,* *-tweede licht*	ܒܰܗܪܳܐ، ܒܰܗܪܶܐ - ܒܰܗܪܳܐ ܕܰܬ ܬܪܶܐ
bahuro, v. bahërto, mv. bahure (L.15)	*glans*	ܒܰܗܽܘܪܳܐ، ܒܰܗܺܪܬܳܐ، ܒܰܗܽܘܪܶܐ
baladiye (v.), mv. baladiyat (L.6)	*gemeente*	ܒܰܠܰܕܺܝܶܐ (ܐܬ)، ܒܰܠܰܕܺܝܰܬ
banyo, mv. banyowat (L.6)	*douche, badkamer*	ܒܰܢܝܳܐ، ܒܰܢܝܽܘܳܬ
barëḥme, mv. barëḥmohe (L.13)	*zwager*	ܒܰܪܺܚܡܶܐ، ܒܰܪܺܚܡܽܘܗܶܐ
barko (v.), mv. barkoṯe (L.7)	*knie*	ܒܰܪܟܳܐ (ܐܬ)، ܒܰܪܟܽܘܬ݂ܶܐ
baroyo, v. barayto, mv. baroye (L.7)	*extern/als eerste*	ܒܰܪܳܝܳܐ، ܒܰܪܰܝܬܳܐ، ܒܰܪܳܝܶܐ
barṯo, mv. bnoṯe (L.4) - barṯi (L.11)	*dochter* *- mijn dochter*	ܒܰܪܬ݂ܳܐ، ܒܢܳܬ݂ܶܐ - ܒܰܪܬ݂ܝ
bas (L.11)	*alleen, genoeg*	ܒܰܣ
basimo, v. basëmto, mv. basime (L.10)	*lekker, gezellig*	ܒܰܣܺܝܡܳܐ، ܒܰܣܺܡܬܳܐ، ܒܰܣܺܝܡܶܐ

basketbol / esfir salo (L.15)	*basketbal*	ܒܰܣܩܶܛܒܳܘܠ : ܐܶܣܦܺܝܪ ܣܰܠܐ
basro, mv. basrone (L.7)	*vlees*	ܒܰܣܪܳܐ، ܒܰܣܪ̈ܳܢܶܐ
baṭilo, v. baṭëlto, mv. baṭile - baṭile ne (L.8)	*moe* *- zij zijn moe.*	ܒܰܛܺܝܠܳܐ، ܒܰܛܺܝܠܬܳܐ، ܒܰܛܺܝܠ̈ܶܐ - ܒܰܛܺܝܠ̈ܶܐ ܢܶܐ
baṭlono, mv. baṭlone (L.12)	*vakantie, een vrije dag*	ܒܰܛܠܳܘܢܳܐ، ܒܰܛܠܳܘܢ̈ܶܐ
bayn l … w l … (L.13) - baynoṯ- (+ Suff. mv.)	*tussen*	ܒܰܝܢ (ܠ... ܘܠ...) - ܒܰܝܢܳܘܬ
bayto (m), mv. bote (L.3)	*huis*	ܒܰܝܬܳܐ، ܒܳܬ̈ܶܐ
bayṭar (L.12)	*dierenarts*	ܒܰܝܛܰܪ
be babe (L.16)	*ouders*	ܒܶ̈ܐ ܒܰܒ̈ܶܐ
beroxo, mv. beroxe (L.16)	*inzegenen*	ܒ̈ܶܪܳܟܳܐ، ܒ̈ܶܪܳܟܶܐ
beṯ darmone / apoteke (L.14)	*apotheek*	ܒܶܝܬ ܕܰܪܡܳܘܢ̈ܶܐ : ܐܰܦܳܘܬܶ̈ܩܶܐ
beṯ krihe (m./mv.) (L.14)	*ziekenhuis*	ܒܶܝܬ ܟܪܺܝܗ̈ܶܐ
bëlḥuḏe (L.16)	*alleen*	ܒܸܠܚܽܘܕܶܗ
bënyono, mv. bënyone (L.13)	*gebouw*	ܒܸܢܝܳܢܳܐ، ܒܸܢܝ̈ܳܢܶܐ
bërġël (L.10)	*bulgur*	ܒܸܪܓܸܠ
bëṯër (L.6)	*daarna, later*	ܒܸܬܸܪ
bëṯr (G.11b,1-2) - bëṯr + *Suffix*: - ev. bëṯri, bëṯre - mv. bëṯrayye, bëṯrayxu	*achter* *- achter mij, achter hem,* *- achter hun, achter jullie*	ܒܸܬܪ - ܒܸܬܪ: ܒܸܬܪܝ، ܒܸܬܪܶܗ ܒܸܬܪܰ̈ܝܗܝ، ܒܸܬܪܰܝܟܘ
bira (v.), mv. birat (L.10)	*bier*	ܒܝܪܰܐ (ܐ̈ܢ)، ܒܝܪܰܐܬ
biṭon (m.) (L.6)	*beton*	ܒܝܛܽܘܢ

bluze (v.), mv. bluzat (L.11)	*bloes*	ܒܠܘܙܶܐ (ܐܝ)، ܒܠܘܙܰܐܬ
bnoyo (Inf. bny I) (L.8)	*tellen*	ܒܢܳܝܐ
bocu (L.10)	*alstublieft*	ܒܳܟܘ
bosam, bësmo – basëm, basimo (bsm I)	*leuk, gezellig, lekker*	ܒܳܣܰܡ، ܒܶܣܡܐ : ܒܰܣܶܡ، ܒܰܣܝܡܐ
- ayna hërgo kobosam lax? (L.3.5)	*-welke les vind jij leuk?*	- ܐܰܝܢܐ ܗܶܪܓܐ ܟܳܒܳܣܰܡ ܠܰܟ؟
bolo	*herinnering, aandacht*	ܒܳܠܐ
- komaḥto bolo cal (L.11)	*- zij onthoudt, zij heeft aandacht voor*	- ܟܳܡܰܚܬܐ ܒܳܠܐ ܥܰܠ
- këtle bolo rwiḥo	*- zij heeft een groot geheugen*	- ܟܶܬܠܗ ܒܳܠܐ ܪܘܝܚܐ
bošal, bëšlo – bašël, bašilo (bšl I)	*rijpen, garen*	ܒܳܫܰܠ، ܒܶܫܠܐ : ܒܰܫܶܠ، ܒܰܫܝܠܐ
boxe, buxyo – baxi, baxyo (bxy I)	*huilen*	ܒܳܟܶܐ، ܒܘܟܝܐ : ܒܰܟܝ، ܒܰܟܝܐ
boya, mv. boyat (L.6)	*verf*	ܒܳܝܰܐ، ܒܳܝܰܐܬ
boyaṭ, bayṭo – bëṭle, bëṭla (byṭ I)	*ontploffen*	ܒܳܝܰܛ، ܒܰܝܛܐ : ܒܶܛܠܗ، ܒܶܛܠܰܗ
bramšël (L.14)	*gisteren avond*	ܒܪܰܡܫܶܠ
byoṭo (Inf. byṭ I) (L.13)	*ontploffing*	ܒܝܳܛܐ

C

cade (v.), mv. cadat (L.16)	*gewoonte*	ܥܰܕܶܐ، ܥܰܕܰܐܬ
cadi (L.4)	*normaal*	ܥܰܕܝ
cafro, mv. cafrone (L.7)	*aarde, grond*	ܥܰܦܪܐ، ܥܰܦܪܳܢܶܐ
caksuno, mv. caksune (L.7)	*elleboog*	ܥܰܟܣܘܢܐ، ܥܰܟܣܘܢܶܐ

cal (G.11b,1-2) - cal + *Suffix*: ev. acli, acle, acla; - mv. aclayye, aclayxu	*op* *- op mij, op hem, op haar* *- op hun, op jullie*	ܥܰܠ - ܥܰܠ :ܐܰܥܠܝ، ܐܰܥܠܶܗ، ܐܰܥܠܰܗ: - ܐܰܥܠܰܝܗܶܝ، ܐܰܥܠܰܝܟ݂ܘ
cal d (L.3)	*omdat*	ܥܰܠ ܕ
cam (G.11b,1-2) - cam + *Suffix*: ev. acmi, acme, acma; mv. acmayye, acmayxu - cam gab (L.16)	*met* *- met mij, met hem,* *met haar,* *met hun, met jullie* *- naast*	ܥܰܡ - ܥܰܡ: ܐܰܥܡܝ، ܐܰܥܡܶܗ، ܐܰܥܡܰܗ: ܐܰܥܡܰܝܗܶܝ، ܐܰܥܡܰܝܟ݂ܘ - ܥܰܡ ܓܰܒ
camaliye, mv. camaliyat (L.14)	*operatie*	ܥܰܡܰܠܝܶܐ، ܥܰܡܰܠܝܰܬ
cammo, mv. cammone (L.4)	*oom (broer van vader)*	ܥܰܡܡܐ، ܥܰܡܡܽܢܶܐ
camšira, mv. camširat (L.14)	*verpleegkundige*	ܥܰܡܫܝܪܰܐ، ܥܰܡܫܝܪܰܬ
camṯo, mv. camṯoṯe (L.4)	*tante (zus van vader)*	ܥܰܡܬ݂ܐ، ܥܰܡܬ݂ܽܬ݂ܶܐ
carquwo, mv. carquwe (L.7)	*hiel*	ܥܰܪܩܘܘܐ، ܥܰܪܩܘܘܶܐ
casro, v. csar (L.4)	*tien*	ܥܰܣܪܐ، ܥܣܰܪ
caṣriye (v.) (L.8)	*'s avonds*	ܥܰܨܪܝܶܐ (ܐܬ)
caṭmo (v.), mv. caṭmoṯe (L.7)	*dij*	ܥܰܛܡܐ (ܐܬ)، ܥܰܛܡܽܬ݂ܶܐ
cawodo (m), mv. cawode - cawode ne (L.6)	*werknemer* *- zij zijn werknemers*	ܥܰܘܽܕ݂ܐ، ܥܰܘܽܕ݂ܶܐ - ܥܰܘܽܕ݂ܶܐ ܢܶܐ
cayno (v.), mv. caynoṯe, cayne (L.7) - cal cayni! (L.10)	*oog* *- heel graag*	ܥܰܝܢܐ (ܐܬ)، ܥܰܝܢܽܬ݂ܶܐ، ܥܰܝܢܶܐ ܥܰܠ ܥܰܝܢܝ
cayni: b cayni zabno	*hetzelfde, tegelijkertijd*	ܥܰܝܢܝ: ܒܥܰܝܢܝ ܙܰܒܢܐ
ceḏo, mv. ceḏe (L.9)	*feest*	ܥܐܕ݂ܐ، ܥܐܕ݂ܶܐ

ceḏo brixo! (L.13)	*zalig (feest)*	ܥܐܕܐ ܒܪܝܟ݂ܐ
celoyo, v. celyato, mv. celoye - celayto yo (L.6)	*hoog* *-het is hoog*	ܥܠܝܐ، ܥܠܝܬܐ، ܥܠܝ̈ܐ ܥܠܝܬܐ ܝܐ
cezo (v.), mv. ceze (L.12)	*geit*	ܥܙܐ (ܐܬܐ)، ܥܙ̈ܐ
cëmro (L.4)	*leeftijd*	ܥܡܪܐ
cënwo, mv. cënwe (L.10)	*druif*	ܥܢܒܐ، ܥܢܒ̈ܐ
cisaqṯo, mv. cisaqyoṯe (L.16)	*ring*	ܥܝܣܩܬܐ، ܥܝܣܩܝܬ̈ܐ
ciqo, v. cëqto, mv. ciqe (L.11)	*smal*	ܥܝܩܐ، ܥܩܬܐ، ܥܝܩ̈ܐ
cito, mv. citoṯe (L.16)	*kerk*	ܥܕܬܐ، ܥܕܘܬ̈ܐ
claymo, mv. clayme (L.11)	*jongen*	ܥܠܝܡܐ، ܥܠܝܡ̈ܐ
claymṯo, mv. claymoṯe (L16)	*meisje*	ܥܠܝܡܬܐ، ܥܠܝܡܬ̈ܐ
cmara (v.), mv. cmarat (L.12)	*bouw*	ܥܡܪܐ (ܐܬܐ)، ܥܡܪܬ
cobar, cëbro – cabër, cabiro (cbr I) - gëd cëbrina šotina qaḥwa (L.12)	*naar binnen gaan* *-wij gaan naar binnen* *koffie drinken*	ܥܒܪ، ܥܒܪܐ : ܥܒܪ، ܥܒܝܪܐ - ܓܕ ܥܒܪܝܢܢ ܫܬܝܢܢ ܩܗܘܐ
comar, cëmro – camër, camiro (L.6) (cmr I)	*bouwen*	ܥܡܪ، ܥܡܪܐ : ܥܡܪ، ܥܡܝܪܐ
cowad, cawdo – cwëdle, cwëdla (cwd I) - mën kocawdat? (L.3) - u babo w i emo di iqarṯo kocawdi (L.4)	*werken* *- wat werk jij?/Wat voor* *werk doe jij?* *- de vader en de moeder* *van het gezin werken*	ܥܒܕ، ܥܒܕܐ : ܥܒܕܠܗ، ܥܒܕܠܗ - ܡܢ ܟܥܒܕܬ؟ - ܐܘ ܒܒܐ ܘܐܝ ܐܡܐ ܕܝ ܐܝܩܪܬܐ ܟܥܒܕܝ

coyaš, cayšo – cayëš, cayišo (cyš I)	*leven, wonen*	ܥܳܝܰܫ، ܥܰܝܫܳܐ : ܥܰܝܶܫ، ܥܰܝܺܝܫܳܐ
- an abne d ḥoli kocayši bu Swed (L.4)	*-mijn neven wonen in Zweden*	- ܐܰܢ ܐܰܒܢܶܐ ܕܚܳܠܝ ܟܳܥܰܝܫܝ ܒܘ ܣܘܶܕ
cwodo (Inf. cwd I) (L.3)	*werk*	ܥܘܳܕܐ
- kul ḥa azze lu cwodayde (L.3)	*-ieder ging naar zijn werk*	- ܟܘܠ ܚܰܐ ܐܰܙܶܗ ܠܘ ܥܘܳܕܰܝܕܶܗ
cwono (v.), mv. cwone (L.12)	*schaap*	ܥܘܳܢܐ (ܐܬܐ)، ܥܘܳܢ̈ܐ

Č

čaket, mv. čaketat, čakete (L.7)	*jas*	ܟ̰ܰܟܶܬ، ܟ̰ܰܟܶܬܰܬ، ܟ̰ܰܟܶܬ̈ܐ
čanṭa (v.), mv. čanṭat (L.3)	*tas*	ܟ̰ܰܢܛܰܐ (ܐܬܐ)، ܟ̰ܰܢܛܰܬ
čimanto (v.) (L.6)	*cement*	ܟ̰ܝܡܰܢܬܐ (ܐܬܐ)

D

dado (v.), mv. dadoṯe (L.4)	*tante*	ܕܰܕܐ (ܐܬܐ)، ܕܰܕܘܳܬ̈ܐ
daftar, mv. dafetër, daftarat, daftare (L.3)	*schriften*	ܕܰܦܬܰܪ، ܕܰܦܶܬܶܪ، ܕܰܦܬܰܪܰܬ، ܕܰܦܬܰܪ̈ܐ
dahole	*trommel*	ܕܰܗܘܠ̈ܐ
- dahole w zërnaye (L.16)	*trommel en zurna*	- ܕܰܗܘܠ̈ܐ ܘܙܶܪܢܰܝ̈ܐ
damṯo, mv. damoṯe (L.13)	*schoonzus*	ܕܰܡܬܐ، ܕܰܡܘܬ̈ܐ
daqqa (v.), mv. daqqat (L.8) (z. qaṭënto)	*minuut*	ܕܰܩܩܰܐ (ܐܬܐ)، ܕܰܩܩܰܬ
darġo, mv. darġe (L.8)	*trap*	ܕܰܪܓ̰ܐ، ܕܰܪܓ̰ܶܐ

darmono, mv. darmone (L.14)	*medicijn*	ܕܰܪܡܳܢܳܐ، ܕܰܪܡܳܢ̈ܶܐ
dašëšto (L.10)	*rijstepap*	ܕܰܫܶܫܬܐ
daworo, v. dawarto, mv. dawore (L.12)	*boer*	ܕܰܘܳܪܐ، ܕܰܘܰܪܬܐ، ܕܰܘܳܪ̈ܐ
dawmo, mv. dawme - dawmo du cedo (L.13)	*boom* *- kerstboom*	ܕܰܘܡܐ، ܕܰܘܡ̈ܐ - ܕܰܘܡܐ ܕܘ ܥܶܕ̈ܐ
dawro, mv. dawre	*ronde, beurt*	ܕܰܘܪܐ، ܕܰܘܪ̈ܐ
dayono, v. dayanto, mv. dayone (L.15)	*rechter*	ܕܰܝܳܢܐ، ܕܰܝܰܢܬܐ، ܕܰܝܳܢ̈ܐ
deri yawmo (L.13)	*volgende dag*	ܕܶܪܝ ܝܰܘܡܐ
dëšno, mv. dëšne (L.13)	*cadeau*	ܕܶܫܢܐ، ܕܶܫܢ̈ܐ
di<u>d</u>i, 2e mv. dë<u>t</u>xu, 3e mv. dë<u>tt</u>e (G.10b)	*mijn, jullie,* *hun*	ܕܝܕܝ، ܕܶܐܬܟܘ، ܕܶܐܬ̈ܬܗ
dilonoyo, v. dilonayto, mv. dilonoye (L.3)	*speciaal*	ܕܝܠܳܢܳܝܐ، ܕܝܠܳܢܰܝܬܐ، ܕܝܠܳܢ̈ܳܝܐ
dlo; (L.7) - dlo mini, dlo mënxu	*zonder* *- zonder mij*	ܕܠܐ - ܕܠܐ ܡܢܝ، ܕܠܐ ܡܶܢܟܘ
dmoxo (Inf. dmx I) (L.6)	*slaap*	ܕܡܳܟܐ
docar, ducro – dacër, daciro (dcr I) - bak kmo këbcat ducrina? (L.8)	*terug komen* *-hoe laat wil jij dat wij* *terug komen?*	ܕܳܥܰܪ، ܕܘܥܪܐ : ܕܰܥܶܪ، ܕܰܥܝܪܐ - ܒܰܟ ܟܡܐ ܟܶܒܥܰܬ ܕܘܥܪܝܢܰܐ؟
domax, dëmxo – damëx, damixo (dmx I) (L.7) - an nacime kodëmxi (L.8.5)	*slapen* *- de kinderen slapen*	ܕܳܡܰܟ، ܕܶܡܟܐ : ܕܰܡܶܟ، ܕܰܡܝܟܐ -ܐܰܢ ܢܰܥܝܡ̈ܐ ܟܳܕܶܡܟܝ
doyaq, dayqo – dëqle, dëqla (dyq I)	*drukken*	ܕܳܝܰܩ، ܕܰܝܩܐ : ܕܶܩܠܶܗ، ܕܶܩܠܰܗ

druco (v.), mv. drucone (L.7)	*arm*	ܕܪܥܐ (ܐܢ)، ܕܪ̈ܥܢܐ
dukano (v.), mv. dukane - dukano daj jule (L.4)	*winkel* *- kledingwinkel*	ܕܘܟܢܐ (ܐܢ)، ܕܘܟ̈ܢܐ - ܕܘܟܢܐ ܕܝ ܓܘܠܐ
dukto, mv. dĕkote (L.3)	*plaats*	ܕܘܟܬܐ، ܕܟܘ̈ܬܐ
durošo, mv. duroše (L.3) - duroše gušmonoye (L.7)	*oefening* *- lichamelijke oefeningen*	ܕܘܪܫܐ، ܕܘܪ̈ܫܐ - ܕܘܪ̈ܫܐ ܓܘܫܡܢܝ̈ܐ

E

elo (L.6)	*maar*	ܐܠܐ
ema? (L.4)	*wanneer?*	ܐܡܐ؟
emo (v.), mv. emote (L.4)	*moeder*	ܐܡܐ (ܐܢ)، ܐܡܘ̈ܬܐ
esfir ido / handbol (L.15)	*handbal*	ܐܣܦܝܪ ܐܝܕܐ : ܗܢܕܒܘܠ
esfir reġlo / futbol / ṭëbbe (L.15)	*voetbal*	ܐܣܦܝܪ ܪܓܠܐ : ܦܘܬܒܘܠ : ܛܒ̈ܐ
esfir salo / basketbol (L.15)	*basketbal*	ܐܣܦܝܪ ܣܠܐ : ܒܣܟܝܬܒܘܠ
esfir ṭëblito / ping-pong (L.15)	*tafeltennis*	ܐܣܦܝܪ ܛܒܠܝܬܐ : ܦܝܢܓܦܘܢܓ

Ë

ëšmo, mv. ëšmone - ëšmi (L.3)	*naam* *- mijn naam*	ܐܫܡܐ، ܐܫܡ̈ܢܐ - ܐܫܡܝ
ëšto, v. šet	*zes*	ܐܫܬܐ، ܫܬ
ëšti (L.9)	*zestig*	ܐܫܬܝ
ëšwëṭ (L.9)	*februari*	ܐܫܒܛ

ëzze, ëzza – azze, azza (ʾzy I/ʾzl I) (L.3)	*gaan*	ܐܸܙܙܹܐ، ܐܸܙܙܵܐ : ܐܲܙܙܹܐ، ܐܲܙܙܵܐ
- kiban ḥeloyo ëzzan (L.8)	- *wij kunnen vroeg gaan.*	- ܟܝܒܲܢ ܚܹܠܘܿܝܐ ܐܸܙܙܲܢ
- kazzi mjarballe (L.11.6)	- *ik ga hem uitproberen.*	- ܟܵܐܙܙܝ ܡܓ̰ܲܪܒܲܠܠܹܗ
- kul ḥa azze lu cwodayde (L.3)	- *ieder ging naar zijn werk.*	- ܟܘܠ ܚܵܐ ܐܲܙܙܹܐ ܠܘ ܥܘܿܕܵܝܕܹܗ
- qëm, zan! (L.11.6)	- *sta op! laten wij gaan!*	- ܩܸܡ، ܙܲܢ

F

falgo, mv. falge	*half*	ܦܲܠܓܐ، ܦܲܠܓܹܐ
- falge d yawmo (L.8)	- *tussen de middag*	- ܦܲܠܓܹܗ ܕܝܵܘܡܐ
falqo, mv. falqe (L.4)	*deel, stuk*	ܦܲܠܩܐ، ܦܲܠܩܹܐ
- falqe rišoye (L.7)	- *hoofdstukken*	- ܦܲܠܩܹܐ ܪܝܫܘܿܝܹܐ
fanera (v.), mv. fanerat (L.11)	*trui*	ܦܲܢܹܪܵܐ (ܐܐ)، ܦܲܢܹܪܵܬ
farṣufo, mv. farṣufe (L.15)	*persoon*	ܦܲܪܨܘܦܐ، ܦܲܪܨܘܦܹܐ
feqoso (Inf. fqs II)	*applaus*	ܦܹܩܘܿܣܐ
femo, mv. feme (L.7)	*mond*	ܦܹܡܐ، ܦܹܡܹܐ
fëlim, mv. fëlime, fëlimat	*film*	ܦܸܠܝܡ، ܦܸܠܝܡܹܐ : ܦܸܠܝܡܲܬ
fësṭan, mv. fësṭanat (L.11)	*jurk*	ܦܸܣܛܲܢ، ܦܸܣܛܲܢܲܬ
fëtqo, mv. fëtqe (L.15)	*kaart*	ܦܸܬܩܐ، ܦܸܬܩܹܐ
- fëtqo/ qart di mëštuṯo (L.16)	- *huwelijkskaart*	- ܦܸܬܩܐ : ܩܲܪܬ ܕܝ ܡܸܫܬܘܬܐ
firo, mv. fire (L.10)	*vrucht, fruit*	ܦܐܪܐ، ܦܐܪܹܐ
foham, fëhmo – fahëm, fahimo (fhm I)	*begrijpen*	ܦܘܿܗܲܡ، ܦܸܗܡܐ : ܦܵܗܸܡ، ܦܵܗܝܡܐ
- këbcono fëhmanne inaqla d howina cam ḥḏoḏe (L.3)	- *ik wil hen begrijpen wanneer wij bij elkaar zijn.*	- ܟܸܒܥܘܿܢܐ ܦܸܗܡܲܢܢܹܗ ܐܝܢܲܩܠܐ ܕܗܵܘܝܢܲܐ ܥܲܡ ܚܕܵܕܹܐ

foqëcto, foqëcyoṯe (L.13)	*vuurwerk , bommen*	ܦܽܘܩܥܬܳܐ، ܦܽܘܩܥܝܳܬ̈ܐ
foraš, fëršo – frëšle, frëšla (frš I) (L.3)	*sorteren*	ܦܳܪܰܫ، ܦܶܪܫܳܐ : ܦܪܶܫܠܶܗ، ܦܪܶܫܠܳܗ
- kofëršo ste at tëġme daj jule me ḥḏoḏe (L.11) - bëṯër kofëršalle lag gawne (L.11)	*- Zij sorteert ook de kleren* *- daarna sorteert ze op kleur*	- ܟܦܶܪܫܳܐ ܣܬܶܐ ܐܰܬ ܬܶܓ̈ܡܶܐ ܕܰܝ ܓܽܘ̈ܠܶܐ ܡܶܐ ܚܕ̈ܳܕܶܐ - ܒܶܬܰܪ ܟܦܶܪܫܳܠܠܶܗ ܠܰܓ ܓܰܘ̈ܢܶܐ
fotaḥ, fëtḥo – ftëḥle, ftëḥla (ftḥ I)	*openen*	ܦܳܬܰܚ، ܦܶܬܚܳܐ : ܦܬܶܚܠܶܗ، ܦܬܶܚܠܳܗ
foṯo, mv. foṯoṯe (L.7)	*gezicht*	ܦܳܬܳܐ، ܦܳܬܳ̈ܬܶܐ
foyaš, fayšo – fayëš, fayišo (fyš I) (L.12)	*blijven*	ܦܳܝܰܫ، ܦܰܝܫܳܐ : ܦܰܝܶܫ، ܦܰܝܝܫܳܐ
- fayëš mede? (L.10) - fëš bë šlomo (L.3)	*- is er nog wat overgebleven?* *- tot ziens (blijf in vrede)*	- ܦܰܝܶܫ ܡܶ̈ܕܶܐ؟ - ܦܶܫ ܒܶܫܠܳܡܳܐ
fquḏ! (fqḏ I) (L.10)	*alstublieft*	ܦܩܘܕ
friši (z. mëfraš)	*zij zijn uit elkaar gegaan.*	ܦܪܝܫܝ
frišo, v. frëšto, mv. friše - woliṯo frëšto (L.7)	*apart* *- aparte functie*	ܦܪܝܫܐ، ܦܪܶܝܫܬܐ، ܦܪ̈ܝܫܐ - ܘܳܠܝܬܐ ܦܪܶܝܫܬܐ
fsoso, mv. fsose - fsoso lu tëcmiro (L.6)	*vergunning* *- bouwvergunning*	ܦܣܳܣܐ، ܦܣܳ̈ܣܐ - ܦܣܳܣܐ ܠܘ ܬܶܥܡܝܪܐ
fṣiḥoyo, v. fṣiḥayto, mv. fṣiḥoye (L.12) (z. mëfṣaḥ)	*blij, tevreden*	ܦܨܝܚܳܝܐ، ܦܨܝܚܰܝܬܐ، ܦܨܝܚܳ̈ܝܐ
fṣiḥuṯo (L.12)	*blijdschap*	ܦܨܝܚܘܬܐ
ftiḥo, v. ftëḥto, mv. ftiḥe (L.11)	*open*	ܦܬܝܚܐ، ܦܬܶܚܬܐ، ܦܬ̈ܝܚܐ
ftilo, mv. ftile (L.12)	*hooi*	ܦܬܝܠܐ، ܦܬ̈ܝܠܐ
fujo, mv. fuje	*honing meloen*	ܦܘܓܐ، ܦܘ̈ܓܐ
futbol / esfir reġlo / ṭëbbe (L.15)	*voetbal*	ܦܘܬܒܽܘܠ : ܐܶܣܦܝܪ ܪܶܓܠܐ : ܛܶܒ̈ܒܐ

G

gab (G.11b), gab + *Suffix*:	*naast*	ܓܰܒ
- ev. gabi, gabe, gaba;	*- naast mij, naast hem, naast haar,*	- ܓܰܒܝ، ܓܰܒܶܗ، ܓܰܒܰܗ:
- mv. gaban *of* gabayna, gabayye, gabayxu	*- naast ons, naast hun, naast jullie*	- ܓܰܒܰܢ ، ܓܰܒܰܝܢܰܐ، ܓܰܒܰܝܗܶ، ܓܰܒܰܝܟܘ
gabo, mv. gabe	*kant, partij*	ܓܰܒܳܐ، ܓܰܒܶ̈ܐ
- u gabano (L.11)	*- deze kant, deze partij*	- ܐܘ ܓܰܒܰܢܳܐ
galdo, mv. galde (L.7)	*huid*	ܓܰܠܕܳܐ، ܓܰܠܕܶ̈ܐ
ganto, mv. gano̱te (L.6)	*tuin*	ܓܰܢܬܳܐ، ܓܰܢܽܬܶ̈ܐ
garmo, mv. garme (L.8,5)	*bot*	ܓܰܪܡܳܐ، ܓܰܪܡܶ̈ܐ
gawiro, v. gawërto, mv. gawire (L.8,2)	*gehuwd*	ܓܰܘܝܪܳܐ، ܓܰܘܶܪܬܳܐ، ܓܰܘܝܪܶ̈ܐ
gawloco (Inf. gwlc) du lebo (L.14)	*misselijk*	ܓܰܘܠܳܟܳܐ ܕܘ ܠܶܒܳܐ
gawno, mv. gawne (L.9)	*kleur*	ܓܰܘܢܳܐ، ܓܰܘܢܶ̈ܐ
gawo, mv. gawe (L.7)	*buik*	ܓܰܘܳܐ، ܓܰܘܶ̈ܐ
- gawa (di dukano) (L.11)	*binnen (in de winkel)*	- ܓܰܘܰܗ ܕܝ ܕܘܟܰܢܳܐ
gawoyo, v. gawayto, mv. gawoye (L.7)	*innerlijk, intern*	ܓܰܘܳܝܳܐ، ܓܰܘܰܝܬܳܐ، ܓܰܘܳܝܶ̈ܐ
gawro, mv. gawre (L.4)	*man*	ܓܰܘܪܳܐ، ܓܰܘܪܶ̈ܐ
gd̲ayto, mv. gyo̱te (L.12)	*kip*	ܓܕܰܝܬܳܐ، ܓܝܳܬܶ̈ܐ
gëdšo, mv. gëdše (L.13)	*gebeurtenis, ongeval*	ܓܶܕܫܳܐ، ܓܶܕܫܶ̈ܐ
gelo, mv. gelone (L.12)	*gras*	ܓܶܠܳܐ، ܓܶܠܳܢܶ̈ܐ
gërwo, mv. gërwe (L.11)	*sokken*	ܓܶܪܘܳܐ، ܓܶܪܘܶ̈ܐ
golar, mv. golare (L. 15)	*keeper*	ܓܳܠܰܪ، ܓܳܠܰܪܶ̈ܐ
gole, gulyo – glele, glela (gly I)	*bekend maken openbaren*	ܓܳܠܶܐ، ܓܽܘܠܝܳܐ : ܓܠܶܠܶܗ، ܓܠܶܠܰܗ

gonaw, gunwo – gnule, gnula (gnw I)	*stelen*	ܓܳܢܰܘ، ܓܘܢܘܐ : ܓܢܘܠܶܗ، ܓܢܘܠܰܗ
goraš, guršo – grëšle, grëšla (grš I)	*trekken*	ܓܳܪܰܫ، ܓܘܪܫܐ : ܓܪܶܫܠܶܗ، ܓܪܶܫܠܰܗ
gowar, gawro – gawër, gawiro (gwr I) (L.16)	*trouwen*	ܓܳܘܰܪ، ܓܰܘܪܐ : ܓܰܘܶܪ، ܓܰܘܝܪܐ
goyaš, gayšo – gëšle, gëšla (gyš I)	*aanraken*	ܓܳܝܰܫ، ܓܰܝܫܐ : ܓܶܫܠܶܗ، ܓܶܫܠܰܗ
grošo (Inf. grš I) d admo (L.14)	*bloed afname*	ܓܪܳܫܐ ܕܐܰܕܡܐ
gudo, mv. gude (L.15)	*groep, team*	ܓܘܕܐ، ܓܘܕ̈ܐ
gurno, mv. gurne - gurno du ḥyofo - gurno du tešiġo (L.6)	*wasbak* *badkuip* *wastafel*	ܓܘܪܢܐ، ܓܘܪ̈ܢܐ - ܓܘܪܢܐ ܕܘ ܚܝܳܦܐ - ܓܘܪܢܐ ܕܘ ܬܶܫܝܓ̈ܐ
gušmo, mv. gušme (L.7)	*lichaam*	ܓܘܫܡܐ، ܓܘܫ̈ܡܐ
gušmonoyo, v. gušmonayto, mv. gušmonoye (L.15)	*lichamelijk*	ܓܘܫܡܳܢܳܝܐ، ܓܘܫܡܳܢܰܝܬܐ، ܓܘܫܡܳܢܳܝ̈ܐ
gweto (L.8)	*kaas*	ܓܘܶܬܬܐ
gyošo (Inf. gyš I) (L.7)	*aanraken*	ܓܝܳܫܐ

Ġ

ġalabe (L.3) - ġalabe kore (L.3)	*zeer, veel* *meerdere malen*	ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܐ - ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܐ ܟܳܪ̈ܐ
ġalṭo, mv. ġalṭe (L.6)	*fout*	ܓ̰ܰܠܛܐ، ܓ̰ܰܠܛ̈ܐ
ġamo, mv. ġame (L.15)	*zorg*	ܓ̰ܰܡܐ، ܓ̰ܰܡ̈ܐ
ġer (l.3) - ġer medone (L.6)	*andere* *- andere dingen*	ܓ̰ܶܪ - ܓ̰ܶܪ ܡܶܕܳܢ̈ܐ
ġram, mv. ġrame (L.10)	*gram*	ܓ̰ܪܰܡ، ܓ̰ܪܰܡ̈ܐ

H

hadomo, mv. hadome	*deel*	ܗܰܕܳܡܳܐ، ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ
- hadome baroye	*- externe delen*	- ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ ܒܰܪ̈ܳܝܶܐ
- hadome du gušmo	*- lichaamsdelen*	- ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ ܕܘ ܓܘܫܡܐ
- hadome gawoye	*- innerlijke/interne delen*	- ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ ܓܰܘܳܝ̈ܶܐ
- ḥa mah hadomani (L.7)	*- een van deze delen*	- ܚܰܐ ܡܰܗ ܗܰܕܳܡ̈ܶܐ
handbol / esfir ido (L.15)	*handbal*	ܗܰܢܕܒܳܘܠ : ܐܶܣܦܺܝܪ ܐܺܝܕܳܐ
hano, v. hate, mv. hani (G.5b)	*dit, deze, dat, die*	ܗܳܢܳܐ، ܗܳܕܶܐ، ܗܳܢܝ
- hani wayne? (L.10)	*- waren deze?*	- ܗܳܢܝ ܘܰܝ̈ܢܶܐ؟
- hano wa (L.10)	*- dit was*	- ܗܳܢܳܐ ܘܳܐ
hanyuṯo! (L.10)	*eet smakelijk*	ܗܰܢܝܽܘܬܳܐ
harke (L.3)	*hier*	ܗܳܪܟܶܐ
- harke w tamo (L.6)	*- hier en daar*	- ܗܳܪܟܶܐ ܘܬܰܡܳܐ
hat (L.4; G.3b, 4b)	*jij, u*	ܗܰܬ
hatu (L.4; G.3b, 4b)	*jullie*	ܗܰܬܘ
hawa (v.), mv. hawat (L.8)	*het weer*	ܗܰܘܳܐ (ܐܰܬ)، ܗܰܘܰܬ
hawno (L.15)	*verstand*	ܗܰܘܢܳܐ
hawnonoyo, v. hawnonayto, mv. hawnonoye (L.15)	*verstandelijk*	ܗܰܘܢܳܢܳܝܳܐ، ܗܰܘܢܳܢܳܝܬܳܐ، ܗܰܘܢܳܢܳܝ̈ܶܐ
hawo, hayo, hanëk (G.5b)	*die, dat*	ܗܰܘܳܐ، ܗܳܝܳܐ، ܗܰܢܶܟ
hawxa (L.4)	*zo*	ܗܰܘܟܳܐ
hedi hedi (L.14)	*langzaam*	ܗܶܕܝ ܗܶܕܝ
heš (L.4)	*nog meer*	ܗܶܫ
hënne (L.6; G.3b)	*zij*	ܗܶܢ̈ܶܐ
hërgo, mv. hërge (L.3)	*les*	ܗܶܪܓܳܐ، ܗܶܪ̈ܓܶܐ

hiw, hiwo (oby/hwy Ip) (*alleen vtt.*, mitahwe)	*gegeven*	ܗܝܒ، ܗܝܒܐ
- hiw ele darmone (L.14)	*- Er werden medicijnen aan hem gegeven*	- ܗܝܒ ܠܗ ܕܪܡܢܐ
hiya (L.3; G.3b)	*zij*	ܗܝܐ
hiye (L.3; G.3b)	*hij*	ܗܝܐ
hiyuṯo (L.4)	*identiteit*	ܗܝܘܬܐ
- i hiyuṯayḏi (L.3)	*- mijn identiteit*	- ܐܝ ܗܝܘܬܐܝܕܝ
howe, huyo – hawi, hawyo (hwy I)	*worden*	ܗܘܐ، ܗܘܝܐ : ܗܘܝ، ܗܘܝܐ
- ġalabe kore kowe mamlo bayn day yolufe w du malfono (L.3)	*- Er ontstaat vaak een gesprek tussen de studenten en de docent.*	- ܓ̰ܠܒܐ ܟܘܪܐ ܟܘܐ ܡܡܠܠܐ ܒܝܢ ܕܝ ܝܠܘܦܐ ܘܕܘ ܡܠܦܢܐ
- kolozam d howina le ġalabe moro (L.7)	*-Wij moeten goed voor hem zorgen*	- ܟܘܠܙܡ ܕܗܘܝܢܐ ܠܗ ܓ̰ܠܒܐ ܡܪܐ
- howe brixo (L.11.6)	*- gefeliciteerd*	- ܗܘܐ ܒܪܝܟܐ
- šafiro yo w gëd howe aclax (L.11.6)	*- Het is leuk en past heel goed bij je*	- ܫܦܝܪܐ ܝܐ ܘܓܕ ܗܘܐ ܐܟܠܟ
- hway moro l ruḥux (L.14)	*-Pas op jezelf.*	- ܗܘܝ ܡܪܐ ܠܪܘܚܘܟ
howele, howela – hawile, hawila (hwy I,2)	*worden*	ܗܘܠܗ، ܗܘܠܗ : ܗܘܝܠܗ، ܗܘܝܠܗ
- hawila nësyono ṭawwo bu zwono (Inf. zwn I) w zebono (Inf. zbn II) (L.11)	*- Ze heeft ruime ervaring opgedaan in het kopen en verkopen.*	- ܗܘܝܠܗ ܢܣܝܢܐ ܛܘܘܐ ܒܘ ܙܘܢܐ ܘܙܒܢܐ
- d lo howalxu šwole ḥrene, gëd cëbrina. (L.12)	*- Als u geen vragen meer heeft, gaan we naar binnen.*	- ܕܠܐ ܗܘܠܟܘ ܫܘܠܐ ܚܪܢܐ، ܓܕ ܟܒܪܝܢܐ

Ḥ

ḥa, v. ḥḏo (L.7)	*één*	ܚܰܐ، ܚܕܐ
- ḥa mënne (L.12)	*-één van hen*	- ܚܰܐ ܡܷܢ̈ܢܗ
ḥaḏiro, v. haḏërto, mv. haḏire (L.10)	*aanwezig*	ܚܰܕܝܪܐ، ܚܰܕܷܪܬܐ، ܚܰܕܝܪ̈ܐ
ḥalwo (L.10)	*melk*	ܚܰܠܒܐ
ḥalyo, v. ḥliṯo, mv. ḥalye (L.11)	*zoet , lief, mooi*	ܚܰܠܝܐ، ܚܠܝܬܐ، ܚܰܠܝ̈ܐ
ḥalyuṯo (L.16)	*zoetigheid*	ܚܰܠܝܘܬܐ
ḥamro, mv. ḥamrone (L.10)	*wijn*	ܚܰܡܪܐ، ܚܰܡܪ̈ܳܢܐ
ḥamšo, v. ḥamměš (L.7)	*vijf*	ܚܰܡܫܐ، ܚܰܡܡܷܫ
- ḥamšacsar (L.3)	*-vijftien*	- ܚܰܡܫܰܥܣܰܪ
ḥapṯo, mv. ḥappoṯe (L.14)	*tablet*	ܚܰܦܬܐ، ܚܰܦܦܳ̈ܬܐ
ḥaqlo (v.), mv. ḥaqloṯe (L.12)	*veld, wei, akker*	ܚܰܩܠܐ (ܐܬܐ)، ܚܰܩܠܳ̈ܬܐ
ḥaroyo, v. ḥarayto, mv. ḥaroye (L.6)	*laatste; achter*	ܚܰܪܳܝܐ، ܚܰܪܰܝܬܐ، ܚܰܪܳ̈ܝܐ
- bi ḥarayto (L.6)	*- aan het einde*	-ܒܝ ܚܰܪܰܝܬܐ
- i ḥarayto di šabṯo (L.16)	*- weekend*	-ܐܝ ܚܰܪܰܝܬܐ ܕܝ ܫܰܒܬܐ
ḥaṯo, v. ḥaṯto, mv. ḥaṯe (L.6)	*nieuw*	ܚܰܬܐ، ܚܰܬܬܐ، ܚܰܬ̈ܐ
ḥawro, mv. ḥawrone (L.3)	*vriend*	ܚܰܒܪܐ، ܚܰܒܪ̈ܳܢܐ
ḥawruṯo (L.15)	*vriendschap*	ܚܰܒܪܘܬܐ
ḥaye (alleen mv.) (L.4)	*leven*	ܚܰܝ̈ܐ
- baḥ ḥaye (L.15)	*- in het leven*	- ܒܰܚ ܚܰܝ̈ܐ
ḥaylo, mv. ḥayle (L.7)	*kracht*	ܚܰܝܠܐ، ܚܰܝ̈ܠܐ
- b ḥaylo (L.15)	*- sterk, met kracht*	- ܒܚܰܝܠܐ

ḥaywan, mv. ḥayewën, ḥaywanat, ḥaywane (L.12)	*dier*	ܚܰܝܘܰܢ، ܚܰܝܶܘܶܢ، ܚܰܝܘܰܢܰܬ، ܚܰܝܘܰܢܶܐ
ḥḏoḏe	*samen*	ܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ
- cam ḥḏoḏe (L.3)	*- met elkaar,*	- ܥܰܡ ܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ
- lë ḥḏoḏe (L.3)	*- voor elkaar*	- ܠܶܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ
ḥeḏër (L.12)	*ongeveer, rond*	ܚܶܕ݂ܶܪ
- ḥeḏër + *suf.*: ev. ḥeḏore, ḥeḏora; mv. ḥeḏorayye, ḥeḏorayxu	*- rondom hem, rondom haar* *- rondom hen, rondom jullie*	- ܚܶܕ݂ܶܪ: ܚܶܕ݂ܳܪܶܗ، ܚܶܕ݂ܳܪܳܗ: - ܚܶܕ݂ܳܪܰܝܗܶܢ، ܚܶܕ݂ܳܪܰܝܟ݂ܘܢ
ḥeḏoro (Inf. ḥḏr II) (L.13)	*voorbereiden*	ܚܶܕ݂ܳܪܐ
ḥëḏriye, ḥëḏriyat (L.13)	*voorbereiding*	ܚܶܕ݂ܪܺܝܶܐ، ܚܶܕ݂ܪܝܰܬ
ḥeloyo (L.8)	*vroeg*	ܚܶܠܳܝܐ
ḥëmṣo (v.), mv. ḥëmṣe (L.10)	*kikkererwten*	ܚܶܡܨܐ (ܐܬܐ)، ܚܶܡܨܶܐ
ḥëmto (L.14)	*koorts*	ܚܶܡܬܐ
ḥëšloṯe (L.11)	*sieraden*	ܚܶܫܠܳܬ݂ܶܐ
ḥfiṭuṯo, mv. ḥfiṭwoṯe (L.15)	*activiteit*	ܚܦܝܛܘܬ݂ܐ، ܚܦܝܛܘܳܬ݂ܶܐ
ḥiṣo, v. ḥëṣto, mv. ḥiṣe (L.15)	*snel, fit*	ܚܝܨܐ، ܚܶܝܨܬܐ، ܚܝܨܶܐ
ḥiṣuṯo d gušmo (L.15)	*snelheid, fitness*	ܚܝܨܘܬ݂ܐ ܕܓܘܫܡܐ
ḥmoro, v. ḥmarto, mv. ḥmore (L.12)	*ezel*	ܚܡܳܪܐ، ܚܡܰܪܬܐ، ܚܡܳܪܶܐ
ḥolaq, ḥëlqo – ḥlëqle, ḥlëqla (ḥlq I) (G.13)	*scheren*	ܚܳܠܰܩ، ܚܶܠܩܐ : ܚܠܶܩܠܶܗ، ܚܠܶܩܠܰܗ
ḥolaw, ḥëlwo – ḥlule, ḥlula (ḥlw I)	*melken*	ܚܳܠܰܘ، ܚܶܠܘܐ : ܚܠܘܠܶܗ، ܚܠܘܠܰܗ
- bu yawmo tarte kore koḥëlwina at tawroṯe (L.12)	*-twee keer per dag melken wij de koeien*	- ܒܘ ܝܰܘܡܐ ܬܰܪܬܶܐ ܟܳܪܶܐ ܟܳܚܶܠܘܝܢܰܐ ܐܰܬ ܬܰܘܪܳܬ݂ܶܐ

ḥolo, mv. ḥolone (L.4)	*oom (broer van moeder)*	ܚܳܠܳܐ، ܚܳܠܳܢܶܐ
ḥoṯo, mv. ḥoṯoṯe (L.4)	*zus*	ܚܳܬܳܐ، ܚܳܬܘܳܬܶܐ
ḥoyar, ḥayro – ḥërle, ḥërla (ḥyr I) - I Saro koḥayro ṭawwo cal u ṭukoso d gawa di dukano (L.11) - ḥayrina bu gabo ḥreno (L.11.6)	*kijken* *- Saro besteedt veel aandacht aan de orde in de zaak.* *- laten we eens aan andere kant kijken*	ܚܳܝܰܪ، ܚܰܝܪܳܐ : ܚܶܪܠܶܗ، ܚܶܪܠܳܗ - ܐܺܝ ܣܰܪܳܐ ܟܳܚܰܝܪܳܐ ܛܰܘܘܳܐ ܥܰܠ ܐܽܘ ܛܽܘܟܳܣܳܐ ܕܓܰܘܰܗ ܕܺܝ ܕܽܘܟܳܢܳܐ - ܚܰܝܪܺܝܢܰܐ ܒܽܘ ܓܰܒܳܐ ܚܪܶܢܳܐ
ḥoze, ḥëzyo – ḥzele, ḥzela (ḥzy I) - harke laltaḥ koḥozitu gušmo dë zcuro (L.7) - aydarbo ḥzalxu i mazracto? (L.12)	*zien* *- Hieronder ziet u een lichaam van een kind.* *- Hoe vonden jullie de boerderij?*	ܚܳܙܶܐ، ܚܶܙܝܳܐ : ܚܙܶܠܶܗ، ܚܙܶܠܳܗ - ܗܰܪܟܶܐ ܠܰܠܬܰܚ ܟܳܚܳܙܺܝܬܽܘ ܓܽܘܫܡܳܐ ܕܙܥܽܘܪܳܐ - ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܚܙܰܠܟܽܘ ܐܺܝ ܡܰܙܪܰܥܬܳܐ
ḥreno, v. ḥreto, mv. ḥrene (L.10)	*andere*	ܚܪܶܢܳܐ، ܚܪܶܬܳܐ، ܚܪܶܢܶܐ
ḥšamto (L.8)	*avondeten, diner*	ܚܫܰܡܬܳܐ
ḥšawto (L.3)	*rekening*	ܚܫܰܘܬܳܐ
ḥšowo, mv. ḥšowe (L.10)	*rekening*	ܚܫܳܘܳܐ، ܚܫܳܘܶܐ
ḥubo (v.) (L.16)	*liefde*	ܚܽܘܒܳܐ
ḥuḏro, mv. ḥuḏre (L.15)	*vereniging, club*	ܚܽܘܕܪܳܐ، ܚܽܘܕܪܶܐ
ḥulmono (L.7)	*gezondheid*	ܚܽܘܠܡܳܢܳܐ
ḥulto, mv. ḥultoṯe (L.4)	*tante (zus van moeder)*	ܚܽܘܠܬܳܐ، ܚܽܘܠܬܘܳܬܶܐ
ḥušabo, mv. ḥušabe (L.9)	*zondag*	ܚܽܘܫܰܒܳܐ، ܚܽܘܫܰܒܶܐ
ḥwarṯo, mv. ḥwaryoṯe	*vriendin*	ܚܘܰܪܬܳܐ، ܚܘܰܪܝܳܬܶܐ
ḥzirën (L.9)	*juni*	ܚܙܺܝܪܶܢ
ḥziro, mv. ḥzire (L.12)	*varken*	ܚܙܺܝܪܳܐ، ܚܙܺܝܪܶܐ
ḥzoyo (Inf. ḥzy I) (L.7)	*zien*	ܚܙܳܝܳܐ

I

ida (L.8)	*als, indien*	ܐܝܕܰܐ
ido (v.), mv. iḏoṯe, iḏe (L.7)	*hand*	ܐܝܕܳܐ (ܐܝܐ)، ܐܝܕܳܬܶܐ، ܐܝܕܶܐ
ilën (L.9)	*september*	ܐܝܠܶܢ
ilono, mv. ilone (L.12)	*bomen*	ܐܝܠܳܢܐ، ܐܝܠܳܢܶܐ
inaqla (L.3) - inaqlayo (L.11)	*wanneer* *- dan*	ܐܝܢܰܩܠܰܐ - ܐܝܢܰܩܠܰܝܳܐ
iqarṯo, mv. iqroṯe, iqaryoṯe - i iqarṯaṯe (L.4)	*familie* *- deze familie*	ܐܝܩܰܪܬܳܐ، ܐܝܩܪܳܬܶܐ، ܐܝܩܰܪܝܳܬܶܐ - ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܰܬܶܐ
itowo (Inf. ytw I) (L.12) - u itowayḏan (L.12)	*wonen, zitten* *- ons woongedeelte*	ܐܝܬܳܘܐ - ܐܘ ܐܝܬܳܘܰܝܕܰܢ
iyyar (L.9)	*mei*	ܐܝܰܪ

J

jëddo, mv. jëddone (L.4)	*opa*	ܓ̰ܶܕܕܳܐ، ܓ̰ܶܕܕܳܢܶܐ
jiran, mv. jirane (L.8)	*buren*	ܓ̰ܝܪܰܢ، ܓ̰ܝܪܰܢܶܐ
jore, jëryo – jari, jaryo (jry I) - kojore gëdše mu byoṭo daf foqëcyoṯe? (L.13.6)	*gebeuren* *-er gebeuren ongelukken* *door de ontploffing van* *het vuurwerk.*	ܓ̰ܳܪܶܐ، ܓ̰ܶܪܝܳܐ : ܓ̰ܰܪܝ، ܓ̰ܰܪܝܳܐ - ܟܳܓ̰ܳܪܶܐ ܓ̰ܶܕܫܶܐ ܡܘ ܒܝܳܛܳܐ ܕܰܦ ܦܳܩܶܨܝܳܬܶܐ؟
julo, mv. jule (L.4) - jule taḥtoye (L.11)	*kleren* *-ondergoed*	ܓ̰ܘܠܳܐ، ܓ̰ܘܠܶܐ - ܓ̰ܘܠܶܐ ܬܰܚܬܳܝܶܐ

K

kafo d warde (L.16)	*bos bloemen*	ܟܰܦܐ ܕܘܰܪ̈ܕܶܐ
kaġat, mv. kaġatat, kaġate (L.6)	*papier*	ܟܰܓ̰ܰܛ، ܟܰܓ̰ܰܛܰܛ، ܟܰܓ̰ܰ̈ܛܶܐ
kalbo, mv. kalbe (L.12)	*hond*	ܟܰܠܒܐ، ܟܰܠ̈ܒܶܐ
kale, kala (L.14)	*er is*	ܟܰܠܶܗ، ܟܰܠܰܗ
kamudo, v. kamëdto, mv. kamude (L.11)	*donker*	ܟܰܡܘܕܐ، ܟܰܡܺܕܬܐ، ܟܰܡܘ̈ܕܶܐ
karmo, mv. karme (L.12)	*wijngaard*	ܟܰܪܡܐ، ܟܰܪ̈ܡܶܐ
karyo, v. kriṯo, mv. karye (L.6)	*kort*	ܟܰܪܝܐ، ܟܪܝܬܐ، ܟܰܪ̈ܝܶܐ
kašo (L.15)	*hockey*	ܟܰܫܐ
katfo (v.), mv. katfoṯe (L.7)	*schouder*	ܟܰܬܦܐ (ܐܢܬ)، ܟܰܬܦܳ̈ܬܶܐ
kayiwo, v. kayuto, mv. kayiwe (L.7)	*ziek*	ܟܰܝܝܘܐ، ܟܰܝܘܬܐ، ܟܰܝܝ̈ܘܶܐ
kefo (v.), mv. kefe (L.6)	*steen*	ܟܶܦܐ (ܐܢܬ)، ܟܶ̈ܦܶܐ
kewo, mv. kewe (L.7) - kewo du gawo (L.14) - kewo du ḥaṣo (L.14) - kewo du lebo (L.14)	*ziekte, pijn* *- buikpijn* *- rugpijn* *- hartinfarct, hartkwaal*	ܟܶܘܐ، ܟܶ̈ܘܶܐ - ܟܶܘܐ ܕܘ ܓܰܘܐ - ܟܶܘܐ ܕܘ ܚܰܨܐ - ܟܶܘܐ ܕܘ ܠܶܒܐ
këlyono - layt këlyono (L.13)	*bezwaar* *-er is geen bezwaar*	ܟܺܠܝܳܢܐ - ܠܰܝܬ ܟܺܠܝܳܢܐ
këre (v.), mv. kërat (L.6)	*huur*	ܟܺܪܶܐ (ܐܢܬ)، ܟܺܪ̈ܰܐ
kët + *vt. suf.* (G.9b) - mën woliṯo këtla i skale? (L.7.4) - kmo yolufe këtxu bu sëdro? (L.3.5)	*hebben* *- wat voor functie heeft het* *skelet?* *- hoeveel leerlingen hebben* *jullie in de klas?*	ܟܺܬ - ܡܶܢ ܘܳܠܝܬܐ ܟܺܬܠܰܗ ܐܝ ܣܟܰܠܶܐ؟ - ܟܡܐ ܝܳܘܠܘ̈ܦܶܐ ܟܺܬܟܘ ܒܘ ܣܶܕܪܐ؟

kët+ kop. als *suf.* (G.9c; G.12a)	*zijn*	ܟܹܬ
- cal d këtyo u lišonayḏi (L.3)	*- omdat het mijn taal is*	- ܥܰܠ ܕܟܹܬܝܐ ܐܘ ܠܫܳܢܰܝܕܝ
- cal i ṭëbliṯo … këtwa iqarṯo Holandayto (L.12)	*- aan tafel … was een Nederlandse familie*	- ܥܰܠ ܐܝ ܛܹܒܠܝܬܐ … ܟܹܬܘܐ ܐܝܩܰܪܬܐ ܗܳܠܰܢܕܰܝܬܐ
kibe (3.m.ev.), kiba (3.v.ev.); mv. këppe	*hij kan, zij kan, zij kunnen*	ܟܺܝܒܶܗ، ܟܺܝܒܰܗ : ܟܹܦܦܶܗ
- i šato kiba tlëṯmo w ḥamšo w ëšti yawme (L.9)	*- In het jaar bestaan er driehonderdenvijfenzestig dagen.*	- ܐܝ ܫܰܬܐ ܟܺܝܒܰܗ ܬܠܹܬܡܐ ܘܚܰܡܫܐ ܘܐܹܫܬܝ ܝܰܘܡܶܐ
- kibux obat lan u ḥšowo? (L.10.3)	*- kunt u ons de rekening geven?*	- ܟܺܝܒܘܟ݂ ܐܘܒܰܬ ܠܰܢ ܐܘ ܚܫܘܐ؟
kilo, mv. kilowat	*kilo*	ܟܝܠܐ، ܟܝܠܘܰܬ
- kilo w falge (L.10)	*anderhalf kilo*	- ܟܝܠܐ ܘܦܰܠܓܶܗ
kiso, mv. kise (L.8)	*zak*	ܟܝܣܐ، ܟܝܣܶܐ
kit ~ kito (G.9a)	*er is*	ܟܝܬ ~ ܟܝܬܐ
kmo? (L.3)	*hoeveel?*	ܟܡܐ؟
knošo (Inf. knš I) (L.13)	*vegen*	ܟܢܘܫܐ
kole, kulyo – kali, kalyo (kly I)	*wachten*	ܟܳܠܶܐ، ܟܘܠܝܐ : ܟܰܠܝ، ܟܰܠܝܐ
komo, v. këmto, mv. kome	*zwart*	ܟܘܡܐ، ܟܹܡܬܐ، ܟܘܡܶܐ
konaš, kënšo – knëšle, knëšla (knš I)	*vegen*	ܟܘܢܰܫ، ܟܹܢܫܐ : ܟܢܹܫܠܶܗ، ܟܢܹܫܠܰܗ
- kokënšina as sṭabile (L.12)	*- We vegen de stallen*	- ܟܘܟܹܢܫܝܢܰܐ ܐܰܣ ܣܛܰܒܝܠܶܐ
konun ḥaroyo (L.9)	*januari*	ܟܘܢܘܢ ܚܰܪܘܝܐ
konun qamoyo (L.9)	*december*	ܟܘܢܘܢ ܩܰܡܘܝܐ

korax, kurxo – karëx, karixo (krx I)	*zoeken*	ܟܳܪܰܟ݂، ܟܘܪܟ݂ܳܐ : ܟܰܪܶܟ݂، ܟܰܪܺܝܟ݂ܳܐ
- mawxa ayko d kowën kokurxi cal ḥḏoḏe (L.3)	- *ongeacht waar ze wonen,* *zoeken ze elkaar op.*	- ܡܰܘܟ݂ܳܐ ܐܰܝܟܳܐ ܕܟܳܘܶܢ ܟܳܟܘܪܟ݂ܝ ܥܰܠ ܚܕ̈ܳܕܶܐ ܟܘܪܟ݂ܝܳܐ
kore, kuryo – kari, karyo	*inkorten*	ܟܳܪ̈ܶܐ، ܟܘܪܝܳܐ : ܟܰܪܝ، ܟܰܪܝܳܐ
kore	*keer, maal*	ܟܳܪ̈ܶܐ
- tarte kore koḥëlwina at tawroṯe (L.12)	- *twee keer per dag melken* *we de koeien.*	- ܬܰܪ̈ܬܶܐ ܟܳܪ̈ܶܐ ܟܳܚܶܠܘܝܢܰܐ ܐܰܛ ܬܰܘܪ̈ܳܬܶܐ
koso, mv. kose (L.8)	*beker, glas*	ܟܳܣܳܐ، ܟܳܣ̈ܶܐ
- koso d ḥamro (L.10)	- *een glas wijn*	- ܟܳܣܳܐ ܕܚܰܡܪܳܐ
koṯaw, këṯwo – kṯule, kṯula (kṯw I) (L.3)	*schrijven*	ܟܳܬ݂ܰܘ، ܟܶܬ݂ܘܳܐ : ܟܬ݂ܘܠܶܗ، ܟܬ݂ܘܠܰܗ
kṯawto (L.3)	*schrift; het schrijven*	ܟܬ݂ܰܘܬܳܐ
koyaw, kaywo – kayu, kayiwo (kyw I,1)	*pijn*	ܟܳܝܰܘ، ܟܰܝܘܳܐ : ܟܰܝܘ، ܟܰܝܝܘܳܐ
- u rišo d lo koyaw, lo kolozam le šušefo (L.7.6)	- *het hoofd dat geen pijn voelt,* *heeft geen verband nodig.*	- ܐܘ ܪܝܫܳܐ ܕܠܳܐ ܟܳܝܰܘ، ܠܳܐ ܟܳܠܳܙܰܡ ܠܶܗ ܫܘܫܶܦܳܐ
koyawle, koyawla – kayule, kayula (kyw I,2)	*dat hij/zij pijn heeft*	ܟܳܝܰܘܠܶܗ، ܟܳܝܰܘܠܰܗ : ܟܰܝܘܠܶܗ، ܟܰܝܘܠܰܗ
krawa, mv. krawat (L.11)	*stropdas*	ܟܪܰܘܰܐ، ܟܪܰܘܰܬ
kṯowo, mv. kṯowe (L.3)	*boek*	ܟܬ݂ܳܒ݂ܳܐ، ܟܬ݂ܳܒ݂̈ܶܐ
kuḥlo (L.16)	*make-up*	ܟܘܚܠܐ
kul (L.4)	*ieder*	ܟܘܠ
- kul mede (L.6)	- *alles*	- ܟܘܠ ܡܶܕܶܡ
- kulle (L.10)	- *allemaal*	- ܟܘܠܠܶܗ
kuliṯo, mv. kulyoṯe (L.14)	*nier*	ܟܘܠܝܬ݂ܐ، ܟܘܠܝܳܬ݂̈ܐ
kursi (m), mv. kursye (L.8)	*stoel*	ܟܘܪܣܝ، ܟܘܪܣܝ̈ܶܐ
kušoro, mv. kušore (L.12)	*success*	ܟܘܫܳܪܐ، ܟܘܫܳܪ̈ܐ

L

l…(G.11b.2)	*voor*	ܠ
- l+*suffix*: ev. eli, ele, ela; mv. alle, alxu	*- voor mij, voor hem, voor haar, voor hun, voor jullie*	- ܠ: ܐܶܠܝ، ܐܶܠܶܗ، ܐܶܠܳܗ: ܐܰܠܠܶܗ، ܐܰܠܟܘ
laf (L.8)	*rond (één uur), richting*	ܠܰܦ
laḥayto, mv. laḥoyoṯe (L.3)	*gum*	ܠܰܚܰܝܬܳܐ، ܠܰܚܳܝܽܘܬܶܐ
laltaḥ (L.7)	*beneden*	ܠܰܠܬܰܚ
lalyo, mv. lalye (L.8)	*nacht*	ܠܰܠܝܳܐ، ܠܰܠܝܶܐ
lan	*ons*	ܠܰܢ
larwal (L.7)	*buiten*	ܠܰܪܘܰܠ
lašan (L.4)	*zodat, om*	ܠܰܫܰܢ
- lašan+*suffix*: ev. lašani, lašane, lašana; mv. lašanayye, lašanayxu	*- voor, voor mij, voor hem, voor haar, voor hun, voor jullie*	- ܠܰܫܰܢ: ܠܰܫܰܢܝ، ܠܰܫܰܢܶܗ، ܠܰܫܰܢܳܗ، ܠܰܫܰܢܰܝܗܝ، ܠܰܫܰܢܰܝܟܘ
- lašan d-	*- zodat*	- ܠܰܫܰܢ ܕ
- an nacime ste lašan d lo ṭocën ḥḏoḏe komëjġoli cam ḥḏoḏe (L.4)	*- zodat de kinderen elkaar niet vergeten spreken ze met elkaar.*	- ܐܰܢ ܢܰܥܝܡܶܐ ܣܛܶܐ ܠܰܫܰܢ ܕܠܐ ܛܽܘܥܶܢ ܚܕܳܕܶܐ ܩܽܘܡܶܓ̰ܓ̰ܳܠܝ ܥܰܡ ܚܕܳܕܶܐ
lat+ *vt. suffix* (G.9b.2)	*hebben niet / geen*	ܠܰܬ
- latli, latte	*- ik heb geen, zij hebben geen*	- ܠܰܬܠܝ، ܠܰܬܠܶܗܘ
- latli mede lë syomo (L.8)	*- ik heb niets te doen.*	- ܠܰܬܠܝ ܡܶܕܶܐ ܠܶܣܝܳܡܳܐ
- latte makinat modern (L.12)	*- zij hebben geen moderne machines.*	- ܠܰܬܠܶܗܘ ܡܰܟܝܢܰܬ ܡܽܘܕܶܪܢ
lat+ *kop. suf.*	*zijn niet / geen*	ܠܰܬ
- latne dawore modern (L.12)	*- zij zijn geen moderne boeren*	- ܠܰܬܢܶܐ ܕܰܘܳܪܶܐ ܡܽܘܕܶܪܢ

- latyo i namrayḏi (L.11.6)	*-het is niet mijn nummer*	- ܠܰܝܬܐ ܐܝ ܢܰܡܪܰܝܕܝ
law (L.4)	*niet meer*	ܠܰܘ
lawġël (L.6)	*binnen*	ܠܰܘܓܷܠ
layko? (L.10)	*waar naar toe?*	ܠܰܝܟܐ؟
layt ~ layto (G.9a)	*er is geen*	ܠܰܝܬ ~ ܠܰܝܬܐ
lazqa, mv. lazqat (L.14)	*pleister*	ܠܰܙܩܰܐ، ܠܰܙܩܰܬ
lebo, mv. lebe	*hart*	ܠܶܒܐ، ܠܶܒ̈ܐ
- leba (L.11)	*- haar hart*	- ܠܶܒܰܗ
- lebo twiroyo (L.14)	*- verdrietig*	- ܠܶܒܐ ܬܘܝܪܳܝܐ
lišono, mv. lišone (L.4)	*taal*	ܠܫܳܢܐ، ܠܫܳܢ̈ܐ
- u lišonayḏi	*- mijn taal*	- ܐܘ ܠܫܳܢܰܝܕܝ
- dawro du lišono (L.3)	*- taal cursus*	- ܕܰܘܪܐ ܕܘ ܠܫܳܢܐ
lmën? (L.11)	*waarvoor?*	ܠܡܷܢ؟
lo	*nee*	ܠܐ
- at tawroṯe lo kobën ḥalwo ġalabe (L.12)	*- de koeien geven niet zoveel melk.*	- ܐܰܬ ܬܰܘܪ̈ܬܐ ܠܐ ܟܳܒܷܢ ܚܰܠܒܐ ܓܰܠܰܒ̈ܐ
- lo barṯi (L.11)	*- nee, mijn dochter*	- ܠܐ ܒܰܪܬܝ
locas, lëcso – lcësle, lcësla (lcs I)	*kauwen*	ܠܳܥܶܣ، ܠܷܥܣܐ : ܠܥܷܣܠܶܗ، ܠܥܷܣܠܰܗ
loqe, lëqyo – laqi, laqyo (lqy I) (L.12)	*ontmoeten*	ܠܳܩܶܐ، ܠܷܩܝܐ : ܠܰܩܝ، ܠܰܩܝܐ
- laqën b	*- hebben ontmoet, zijn ontmoet*	- ܠܰܩܷܢ ܒ
- ayko laqën u Aday w u Peter bë ḥḏoḏe? (L.12.3)	*- waar hebben Aday en Peter elkaar ontmoet?*	- ܐܰܝܟܐ ܠܰܩܷܢ ܐܘ ܐܰܕܰܝ ܘܐܘ ܦܶܛܷܪ ܒܚܕ̈ܕܐ؟
lowaš, lawšo – lwëšle, lwëšla (lwš I) (L.11)	*aankleden aangekleed*	ܠܳܘܶܫ، ܠܰܘܫܐ : ܠܘܷܫܠܶܗ، ܠܘܷܫܠܰܗ
lozam, lëzmo – lazëm, lazimo (lzm I)	*noodzaak*	ܠܳܙܶܡ، ܠܷܙܡܐ : ܠܰܙܷܡ، ܠܰܙܝܡܐ

- hano wa u mede d lozamwa (L.10)	*- dit was wat nodig was.*	- ܗܳܢܐ ܘܳܐ ܐܘ ܡܶܕܶܐ ܕܠܳܙܰܡܘܳܐ
- lo kolozam d cawdi (L.8)	*- Het is niet nodig dat ze gaan werken.*	- ܠܐ ܟܠܳܙܰܡ ܕܥܰܘܕܝ
- kolozam mḥaḏrono i ḥšamto (L.8)	*- ik moet het avond eten/diner klaar maken.*	- ܟܠܳܙܰܡ ܡܚܰܕܪܳܢܐ ܐܝ ܚܫܰܡܬܐ
lqayto (L.16)	*ontmoeting*	ܠܩܰܝܬܐ
luḥo (v.), mv. luḥe (L.3)	*schoolbord*	ܠܘܚܐ (ܐܒܐ)، ܠܘܚܶܐ
- luḥo d ḥeḏoro (L.16)	*-voorbereidingslijst*	- ܠܘܚܐ ܕܚܶܕܳܪܐ
- luḥo dë zmine (L.16)	*-genodigdenlijst*	- ܠܘܚܐ ܕܙܡܝܢܶܐ
lux	*je*	ܠܘܟ
luzo, mv. luze (L.10)	*amandel*	ܠܘܙܐ، ܠܘܙܶܐ
lwošo (Inf. lwš I) (L.7)	*aankleding*	ܠܒܽܘܫܐ
lxu	*jullie*	ܠܟܘ

M

m, me (G.11b.1)	*van, uit*	ܡܶܢ، ܡܶܐ
- m + *lidwoord*: mu, mi, ma	*van/uit + lidwoord*	- ܡܘ، ܡܝ، ܡܰ
ma ...? (L.11)	*vraagwoord*	ܡܰܐ... ؟
macbar, macabro – macbarle, macbarla (cbr III) (L.7)	*naar binnen brengen*	ܡܰܥܒܰܪ، ܡܰܥܰܒܪܐ : ܡܰܥܒܰܪܠܶܗ، ܡܰܥܒܰܪܠܰܗ
macëbdonuṯo (L.15)	*effect, invloed*	ܡܰܥܶܒܕܳܢܘܬܐ
maclaf, macalfo – maclafle, maclafla (clf III)	*voeren*	ܡܰܥܠܰܦ، ܡܰܥܰܠܦܐ : ܡܰܥܠܰܦܠܶܗ، ܡܰܥܠܰܦܠܰܗ
- komacalfina u sawal (L.12)	*- wij voeren het vee.*	- ܟܡܰܥܰܠܦܝܢܰܐ ܐܘ ܣܰܘܰܠ

macmar, macamro – macmarle, macmarla (cmr III)	*bouwen*	ܡܰܥܡܰܪ، ܡܰܥܰܡܪܐ : ܡܰܥܡܰܪܠܶܗ، ܡܰܥܡܰܪܠܰܗ
- i Saro w u Aday mšaralle d kurxi cal arco d macamri (L.6)	*- Saro en Aday zijn begonnen met het zoeken naar een perceel om te bouwen.*	- ܐܝ ܣܳܪܐ ܘܐܘ ܐܰܕܰܝ ܡܫܰܪܰܠܠܶܗ ܕܟܘܪܟܝ ܥܰܠ ܐܰܪܥܐ ܕܡܰܥܰܡܪܝ
macre, macro – macrele, macrela (cry III) (L.8)	*lunchen*	ܡܰܥܪܶܐ، ܡܰܥܪܐ : ܡܰܥܪܶܠܶܗ، ܡܰܥܪܶܠܰܗ
madcar, madacro – madcarle, madcarla (dcr III) (L.6)	*terug brengen*	ܡܰܕܥܰܪ، ܡܰܕܰܥܪܐ : ܡܰܕܥܰܪܠܶܗ، ܡܰܕܥܰܪܠܰܗ
madrašto, mv. madëršoṯe (L.4)	*school*	ܡܰܕܪܰܫܬܐ، ܡܰܕܶܪܫܳܬ݂ܶܐ
mafaṣḥono, v. mafaṣḥoniṯo, mv. mafaṣḥone	*plezierig, blij*	ܡܰܦܰܨܚܳܢܐ، ܡܰܦܰܨܚܳܢܺܝܬ݂ܐ، ܡܰܦܰܨܚܳܢܶܐ
- latyo ṭebo mafaṣḥono (L.14)	*- het is geen blije boodschap*	- ܠܰܝܬܐ ܛܶܒܐ ܡܰܦܰܨܚܳܢܐ
magon / balaš	*gratis*	ܡܰܓܳܢ : ܒܰܠܰܫ
magraš, magaršo – magrašle, magrašla (grš III) (G.14)	*laten trekken*	ܡܰܓܪܰܫ، ܡܰܓܰܪܫܐ : ܡܰܓܪܰܫܠܶܗ، ܡܰܓܪܰܫܠܰܗ
maḥat, maḥto – maḥatle, maḥatla (ḥyt III < ḥtt III)	*zetten, eggen*	ܡܰܚܰܬ، ܡܰܚܬܐ : ܡܰܚܰܬܠܶܗ، ܡܰܚܰܬܠܰܗ
- am medone nacime komaḥtalle bas sale (L.11) - komaḥto bolo cal ag gawne d këzzën cam ḥḏoḏe (L.11)	*- de kleine dingen zet ze in de mandjes.* *- zij let op kleuren die bij elkaar passen.*	- ܐܰܡ ܡܶܕܳܢܶܐ ܢܰܥܺܝܡܶܐ ܟܳܡܰܚܬܰܠܠܶܗ ܒܰܣ ܣܰܠܶܐ - ܟܳܡܰܚܬܐ ܒܳܠܐ ܥܰܠ ܐܰܓ ܓܰܘܢܶܐ ܕܟܶܙܙܶܢ ܥܰܡ ܚܕ݂ܳܕ݂ܶܐ

maḥës, maḥiso – maḥësle, maḥësla (ḥys III < ḥss)	*voelen, wakker worden*	ܡܰܚܶܣ، ܡܰܚܣܐ : ܡܰܚܶܣܠܶܗ، ܡܰܚܶܣܠܳܗ
- komaḥësno b ruḥi (L.14)	*- ik voel bij mij zelf*	- ܟܽܡܰܚܶܣܢܐ ܒܪܘܚ
maḥke, maḥëkyo – maḥkele, maḥkela (ḥky III) (L.3)	*vertellen*	ܡܰܚܟܶܐ، ܡܰܚܶܟܝܐ : ܡܰܚܟܶܠܶܗ، ܡܰܚܟܶܠܳܗ
maḥwe, maḥwo – maḥwele, maḥwela (ḥwy III) (L.6)	*laten zien, tonen*	ܡܰܚܘܶܐ، ܡܰܚܘܐ : ܡܰܚܘܶܠܶܗ، ܡܰܚܘܶܠܳܗ
- cal u surgoḏo komaḥwën ay yarḥe (L.9)	*- op de kalender worden de maanden weergegeven.*	- ܥܰܠ ܐܘ ܣܘܪܓܳܕܐ ܟܽܡܰܚܘܶܢ ܐܰܝ ܝܰܪܚܶܐ
- maḥwele u plan alle w šrëḥle u mede dë ršëmle (L.6)	*- hij heeft het plan aan hen laten zien en legde uit wat hij had getekend.*	- ܡܰܚܘܶܠܶܗ ܐܘ ܦܠܰܢ ܐܰܠܠܶܗ ܘܫܪܶܚܠܶܗ ܐܘ ܡܶܕܶܐ ܕܪܫܶܡܠܶܗ
makëfyono, v. makëfyoniṯo, mv. makëfyone (L.16)	*voldoende*	ܡܰܟܶܦܝܳܢܐ، ܡܰܟܶܦܝܳܢܝܬܐ، ܡܰܟܶܦܝܳܢܶܐ
makina, mv. makinat (L.12)	*machine*	ܡܰܟܝܢܰܐ، ܡܰܟܝܢܰܬ
makrax, makarxo – makraxle, makraxla (krx III)	*laat bewegen*	ܡܰܟܪܰܟ، ܡܰܟܰܪܟܐ : ܡܰܟܪܰܟܠܶܗ، ܡܰܟܪܰܟܠܳܗ
- makrax u cebugro cal aṣ ṣërtoṯe!	*- laat de muis over de afbeeldingen bewegen.*	- ܡܰܟܪܰܟ ܐܘ ܥܶܒܘܓܪܐ ܥܰܠ ܐܰܨ ܨܶܪܬܳܬܶܐ
makre, makaryo – makrele, makrela (kry III)	*verhuren; verkorten, inkorten*	ܡܰܟܪܶܐ، ܡܰܟܰܪܝܐ : ܡܰܟܪܶܠܶܗ، ܡܰܟܪܶܠܳܗ
makṯaw, makaṯwo – makṯawle, makṯawla (kṯw III)	*inschrijven*	ܡܰܟܬܰܘ، ܡܰܟܰܬܘܐ : ܡܰܟܬܰܘܠܶܗ، ܡܰܟܬܰܘܠܳܗ

malëq, maliqo – malëqle, malëqla (lyq III) (L.9)	*aansluiten*	ܡܠܸܩ، ܡܠܝܩܐ : ܡܠܸܩܠܗ، ܡܠܸܩܠܗ
- … ṣërtoṯe, d komaliqi lu zabno di šato	*- … foto's die aansluiten bij de tijd van het jaar.*	- … ܨܹܪ̈ܬܐ ܕܩܡܠܝܩܝ ܠܗ ܙܒܢܐ ܕܝ ܫܢܬܐ
malax, malxo – malaxle, malaxla (hlx III) (L.7) z. mhalax	*lopen*	ܡܠܲܟ، ܡܠܟܐ : ܡܠܲܟܠܗ، ܡܠܲܟܠܗ
- lašan i dukano malxo ṭawwo i Saro kocawdo me kule leba	*- om de winkel goed te laten lopen, werkt Saro heel hard*	- ܠܫܲܢ ܐܝ ܕܘܟܢܐ ܡܠܟܐ ܛܘܐ ܐܝ ܣܪܐ ܟܘܟܘܕܐ ܡܐ ܟܘܠܗ ܠܒܗ
malfono (L.4), mv. malfone	*leraar*	ܡܠܦܢܐ، ܡܠܦ̈ܢܐ
malfoniṯo, mv. malfonyoṯe	*lerares*	ܡܠܦܢܝܬܐ، ܡܠܦܢܝ̈ܬܐ
malfonuṯo (L.3)	*het beroep van leraar*	ܡܠܦܢܘܬܐ
maltam, maltmo – maltamle, maltamla (ltm III < *lym > arab. lmm)	*verzamelen*	ܡܠܬܲܡ، ܡܠܬܡܐ : ܡܠܬܲܡܠܗ، ܡܠܬܲܡܠܗ
malwaš, malawšo – malwašle, malwašla (lwš III) (L.6)	*aankleden*	ܡܠܘܲܫ، ܡܠܲܘܫܐ : ܡܠܘܲܫܠܗ، ܡܠܘܲܫܠܗ
mamlo, mv. mamle (L.3)	*gesprek, toespraak*	ܡܡܠܐ، ܡܡܠ̈ܐ
man? (L.3)	*wie*	ܡܲܢ؟
manëk (< me hanëk)	*van die*	ܡܢܸܟ
manëškoyo, v. manëškayto, mv. manëškoye (L.11)	*paars*	ܡܢܸܫܟܝܐ، ܡܢܸܫܟܝܬܐ، ܡܢܸܫܟ̈ܝܐ
maqëblo, v. maqbalto mv. maqëble (L.3)	*aanvaard, geaccepteerd*	ܡܩܸܒܠܐ، ܡܩܒܠܬܐ، ܡܩܸܒ̈ܠܐ

maqlab, maqalbo – maqlable, maqlabla (qlb III) (G.14)	*omdraaien*	ܡܰܩܠܰܒ، ܡܰܩܰܠܒܐ : ܡܰܩܠܰܒܠܶܗ، ܡܰܩܠܰܒܠܰܗ
maqraṭ, maqarṭo – maqraṭle, maqraṭla (qrṭ III) G.14) - maqraṭṭe marga du ceḏo (L.13)	*ontbijten* *- zij hebben marga van* *het feest ontbeten*	ܡܰܩܪܰܛ، ܡܰܩܰܪܛܐ : ܡܰܩܪܰܛܠܶܗ، ܡܰܩܪܰܛܠܰܗ - ܡܰܩܪܰܛܛܶܗ ܡܰܪܓܰܐ ܕܘ ܥܶܕܐ.
maqraw, maqarwo – maqrawle, maqrawla (qrw III)	*dichterbij komen; dichtbij* *brengen; dichterbij* *gebracht*	ܡܰܩܪܰܘ، ܡܰܩܰܪܘܐ ܡܰܩܪܰܘܠܶܗ، ܡܰܩܪܰܘܠܰܗ
maqre, maqaryo – maqrele, maqrela (qry III)	*onderwijzen, les geven*	ܡܰܩܪܶܐ، ܡܰܩܰܪܝܐ : ܡܰܩܪܶܠܶܗ، ܡܰܩܪܶܠܰܗ
maqṭac, maqaṭco – maqṭacle, maqṭacla (qṭc III) - maqṭacce tre bëleṭat	*kopen, oversteken* *- zij hebben twee tickets* *laten kopen.*	ܡܰܩܛܰܥ، ܡܰܩܰܛܥܐ : ܡܰܩܛܰܥܠܶܗ، ܡܰܩܛܰܥܠܰܗ - ܡܰܩܛܰܥܥܶܗ ܬܪܶܐ ܒܶܠܶܛܰܬ
maqwe, maqwo – maqwele, maqwela (qwy III) (L.3)	*versterken*	ܡܰܩܘܶܐ، ܡܰܩܘܐ : ܡܰܩܘܶܠܶܗ، ܡܰܩܘܶܠܰܗ
marca (v.) (L.12)	*voer*	ܡܰܪܥܐ (ܐ̈ܐ)
marcal, marclo – marcele, marcela (rcl III) - gušmi komarcal (L.14)	*rillen* *- mijn lichaam rilt*	ܡܰܪܥܰܠ، ܡܰܪܥܠܐ : ܡܰܪܥܶܠܶܗ، ܡܰܪܥܶܠܰܗ - ܓܘܫܡܝ ܟܡܰܪܥܰܠ
marga (L.13)	*eetgerecht*	ܡܰܪܓܰܐ
marġaš, marġšo – marġašle, marġašla (rġš III) (L.15)	*voelen, merken*	ܡܰܪܓ̰ܰܫ، ܡܰܪܓ̰ܫܐ : ܡܰܪܓ̰ܰܫܠܶܗ، ܡܰܪܓ̰ܰܫܠܰܗ
marham, mv. marhame (L.14)	*zalf*	ܡܰܪܗܰܡ، ܡܰܪܗܰܡܐ

markaw, markwo – markawle, markawla (rkw III) (L.4)	*vestigen*	ܡܰܪܟܰܘ، ܡܰܪܟܘܐ، ܡܰܪܟܰܘܠܶܗ، ܡܰܪܟܰܘܠܰܗ
- markawwe u rëcyonatte cal… (L.6)	*- zij hebben besloten om …*	- ܡܰܪܟܰܘܘܶܗ ܐܘ ܪܶܥܝܳܢܰܬܶܗ ܥܰܠ...
- markawla ruḥa… (L.4)	*- zij heeft zich gevestigd.*	- ܡܰܪܟܰܘܠܰܗ ܪܘܚܰܗ...
marwoḏo, mv. marwoḏe (L.11)	*oorbellen*	ܡܰܪܘܳܕܐ، ܡܰܪܘܳܕܶܐ
mäsäle, mv. mäsälat, mäsayël (z. ṣbuṯo)	*kwestie*	ܡܰܣܰܠܶܐ، ܡܰܣܰܠܰܬ، ܡܰܣܰܝܶܠ
maslam, masalmo – maslamle, maslamla (slm III)	*inleveren*	ܡܰܣܠܰܡ، ܡܰܣܰܠܡܐ : ܡܰܣܠܰܡܠܶܗ، ܡܰܣܠܰܡܠܰܗ
mastar, masatro – mastarle, mastarla (str III)	*beschermen*	ܡܰܣܛܰܪ، ܡܰܣܰܛܪܐ : ܡܰܣܛܰܪܠܶܗ، ܡܰܣܛܰܪܠܰܗ
- Aloho mastar u camayḏan.	*- God behoede ons volk.*	- ܐܰܠܳܗܐ ܡܰܣܛܰܪ ܐܘ ܥܰܡܰܝܕܰܢ.
masu, masiwo – masule, masula (syw III <swy)	*oud worden*	ܡܰܣܘ، ܡܰܣܝܘܐ : ܡܰܣܘܠܶܗ، ܡܰܣܘܠܰܗ
- masuwe (3.mv.) (L.3)	*- Ze zijn oud geworden.*	- ܡܰܣܘܘܶܗ
maṣëṯ, maṣiṯo – maṣëṯle, maṣëṯla (ṣyṯ III) (L.8)	*luisteren*	ܡܰܨܶܬ، ܡܰܨܝܬܐ : ܡܰܨܶܬܠܶܗ، ܡܰܨܶܬܠܰܗ
mašër, maširo – mašërle, mašërla (šyr III) (L.14)	*geloven*	ܡܰܫܶܪ، ܡܰܫܝܪܐ : ܡܰܫܶܪܠܶܗ، ܡܰܫܶܪܠܰܗ
mašfac, mašafco – mašfacle, mašfacla (šfc III)	*doorbrengen*	ܡܰܫܦܰܥ، ܡܰܫܰܦܥܐ : ܡܰܫܦܰܥܠܶܗ، ܡܰܫܦܰܥܠܰܗ
- lašan d mašafci u yawmaṯṯe u xalyo basimo …(L.8)	*- om te genieten van hun vrije dag.*	- ܠܰܫܰܢ ܕܡܰܫܰܦܥܝ ܐܘ ܝܰܘܡܰܬܶܗ ܐܘ ܚܰܠܝܐ ܒܰܣܝܡܐ...

mašqal, mašaqlo – mašqele, mašqela	*laten kopen*	ܡܰܫܩܰܠ، ܡܰܫܰܩܠܳܐ : ܡܰܫܩܶܠܶܗ، ܡܰܫܩܶܠܰܗ
matëryal (L.6)	*materiaal*	ܡܰܬܶܪܝܰܠ
maṯyo - u maṯyaṯxu (L.12)	*aankomst* *- jullie aankomst.*	ܡܰܬܝܳܐ - ܐܽܘ ܡܰܬܝܰܬܟ݂ܘ
maṭbax, mv. maṭebëx, maṭbaxat, maṭbaxe (L.6)	*keuken*	ܡܰܛܒܰܚ، ܡܰܛܶܒܶܚ، ܡܰܛܒܰܚܰܬ، ܡܰܛܒܰܚܶܐ
maṭër, maṭiro – maṭërle, maṭërla (ṭyr III)	*wegschieten*	ܡܰܛܶܪ، ܡܰܛܝܪܳܐ : ܡܰܛܶܪܠܶܗ، ܡܰܛܶܪܠܰܗ
maṭro (L.9)	*regen*	ܡܰܛܪܳܐ
mawḏac, mawḏco – mawḏacle, mawḏacla (ʾḏc III < yḏc) (L.3) - bu dawrano yalëf aydarbo mawḏac ruḥe	*voorstellen* *- in deze cursus heeft hij* *geleerd hoe hij zich voorstelt.*	ܡܰܘܕܰܥ، ܡܰܘܕܥܳܐ : ܡܰܘܕܰܥܠܶܗ، ܡܰܘܕܰܥܠܰܗ - ܒܽܘ ܕܰܘܪܳܢܳܐ ܝܰܠܶܦ ܐܰܝܕܰܪܒܳܐ ܡܰܘܕܰܥ ܪܽܘܚܶܗ
mawlodo, mv. mawlode (L.9) - u mawlodayḏax (v.) - u mawlodayḏux (m.) - yawmo d mawlodo	*geboorte* *- jouw geboorte* *- jouw geboorte* *- geboortedatum*	ܡܰܘܠܳܕܳܐ، ܡܰܘܠܳܕܶܐ - ܐܽܘ ܡܰܘܠܳܕܰܝܕܰܟ݂ - ܐܽܘ ܡܰܘܠܳܕܰܝܕܽܘܟ݂ - ܝܰܘܡܳܐ ܕܡܰܘܠܳܕܳܐ
mawqaḏ, mawqḏo – mawqaḏle, mawqaḏla (yqḏ III) - noše noše komawqḏi ruḥayye (L.13)	*verbranden* *- sommige mensen* *verbranden zich.*	ܡܰܘܩܰܕ، ܡܰܘܩܕܳܐ : ܡܰܘܩܰܕܠܶܗ، ܡܰܘܩܰܕܠܰܗ - ܢܳܫܶܐ ܢܳܫܶܐ ܟܳܡܰܘܩܕܺܝ ܪܽܘܚܰܝܗܝ
mawṣe, mawṣyo – mawṣele, mawṣela (wṣy III) (L.13)	*bestellen*	ܡܰܘܨܶܐ، ܡܰܘܨܝܳܐ : ܡܰܘܨܶܠܶܗ، ܡܰܘܨܶܠܰܗ
mawto (m)	*dood*	ܡܰܘܬܳܐ

mawxa (L.11)	*daarom*	ܡܰܘܟ݂ܰܐ
maxëf, maxifo – maxëfle, maxëfla (xyf III) (L.7)	*verlichten (minder zwaar maken)*	ܡܰܟ݂ܶܦ، ܡܰܟ݂ܝܦܐ : ܡܰܟ݂ܶܦܠܶܗ، ܡܰܟ݂ܶܦܠܰܗ
mayko? (L.3)	*waar vandaan?*	ܡܰܝܟܐ؟
mazlo (Inf. ʾzl I) (L.8)	*gaan*	ܡܰܙܠܐ
mazracto (L.12)	*boerderij*	ܡܰܙܪܰܥܬܐ
mbayno, v. mbayanto mv. mbayne (L.9)	*bijzonder*	ܡܒܰܝܢܐ، ܡܒܰܝܰܢܬܐ، ܡܒܰܝܢ̈ܐ
mbayzar, mbayzro – mbayzarle, mbayzarla (byzr < bzr II) (L.6)	*onderhandelen*	ܡܒܰܝܙܰܪ، ܡܒܰܝܙܪܐ : ܡܒܰܝܙܰܪܠܶܗ، ܡܒܰܝܙܰܪܠܰܗ
- mbayzarre cam šërkat ġalabe (L.6)	*- zij hebben met veel bedrijven onderhandeld.*	- ܡܒܰܝܙܰܪܪܶܗ ܥܰܡ ܫܶܪܟܰܬ ܓ̰ܰܠܰܒ̈ܐ
mcalaq, mcalqo – mcalaqle, mcalaqla (clq II) (L.11)	*hangen*	ܡܥܰܠܰܩ، ܡܥܰܠܩܐ : ܡܥܰܠܰܩܠܶܗ، ܡܥܰܠܰܩܠܰܗ
mcawan, mcawno – mcawanle, mcawanla (cwn II) (L.10)	*helpen*	ܡܥܰܘܰܢ، ܡܥܰܘܢܐ : ܡܥܰܘܰܢܠܶܗ، ܡܥܰܘܰܢܠܰܗ
mcayad, mcaydo – mcayadle, mcayadla (cyd II)	*vieren*	ܡܥܰܝܰܕ، ܡܥܰܝܕܐ : ܡܥܰܝܰܕܠܶܗ، ܡܥܰܝܰܕܠܰܗ
- lašan dë mcaydi ḥdode (L.13)	*- zodat ze elkaar toewensen*	- ܠܰܫܰܢ ܕܶܡܥܰܝܕܝ ܚܕ̈ܕܐ
mcayan, mcayno – mcayanle, mcayanla (cyn II)	*onderzoeken*	ܡܥܰܝܰܢ، ܡܥܰܝܢܐ : ܡܥܰܝܰܢܠܶܗ، ܡܥܰܝܰܢܠܰܗ
- u taxtor komcayan u kayiwo (L.14)	*- de dokter onderzoekt de zieke.*	- ܐܘ ܛܰܟܬܘܪ ܟܘܡܥܰܝܰܢ ܐܘ ܟܰܝܝܘܐ.

mcayana (L.14)	*onderzoek*	ܡܥܰܝܰܢܰܐ
mcayar, mcayro – mcayarle, mcayarla (cyr II)	*regelen*	ܡܥܰܝܰܪ، ܡܥܰܝܪܐ : ܡܥܰܝܰܪܠܶܗ، ܡܥܰܝܰܪܠܰܗ
- an nacime lo mcayarre mede (L.13).	*- de kinderen hebben* *niets geregeld.*	- ܐܰܢ ܢܰܥܝܡܶܐ ܠܐ ܡܥܰܝܰܪܪܶܘܗ ܡܶܕܶܐ
mdabar, mdabro – mdabarle, mdabarla (dbr II)	*regelen, organiseren,* *aansturen*	ܡܕܰܒܰܪ، ܡܕܰܒܪܐ : ܡܕܰܒܰܪܠܶܗ، ܡܕܰܒܰܪܠܰܗ
- u muḥo komdabar u gušmo kule. (L.7)	*-de hersenen sturen het* *hele lichaam aan.*	- ܐܘ ܡܘܚܐ ܟܳܡܕܰܒܰܪ ܐܘ ܓܘܫܡܐ ܟܘܠܶܗ
mdabrono (m), v. mdabronito, mv. mdabrone (L.11)	*directeur* *directrice* *directeuren*	ܡܕܰܒܪܳܢܐ، ܡܕܰܒܪܳܢܝܬܐ، ܡܕܰܒܪܳܢܶܐ
mdaršuto (L.15)	*training*	ܡܕܰܪܫܘܬܐ
mdawam, mdawmo – mdawamle, mdawamla (dwm II) (L.4)	*doorgaan*	ܡܕܰܘܰܡ، ܡܕܰܘܡܐ : ܡܕܰܘܰܡܠܶܗ، ܡܕܰܘܰܡܠܰܗ
mdaylono, v. mdaylonito, mdaylone (L.10)	*ober*	ܡܕܰܝܠܳܢܐ، ܡܕܰܝܠܳܢܝܬܐ، ܡܕܰܝܠܳܢܶܐ
mede, mv. medone (L.6) - mede ḥreno (L.8)	*iets* *- iets anders*	ܡܶܕܶܐ، ܡܶܕܳܢܶܐ - ܡܶܕܶܐ ܚܪܶܢܐ
mene (L.6)	*van hem*	ܡܶܢܶܗ
meqëm (L.3)	*vroeger*	ܡܶܩܷܡ
mëdde (L.6)	*periode*	ܡܷܕܕܶܐ
mëfraš, mëfrošo – friš, frišo (frš Ip)	*scheiden*	ܡܷܦܪܰܫ، ܡܷܦܪܳܫܐ : ܦܪܝܫ، ܦܪܝܫܐ
mëfṣaḥ, mëfṣoḥo – fṣiḥ, fṣiḥo (L.12) (fṣḥ Ip)	*blij zijn*	ܡܷܦܨܰܚ، ܡܷܦܨܳܚܐ : ܦܨܝܚ، ܦܨܝܚܐ

- fṣiḥina bi zyaraṯe (L.12)	*- wij zijn blij geworden met dit bezoek.*	- ܦܨܝܚܝܢܐ ܒܝ ܙܝܪܬܐ
mëftakar, mëftakro – mëftakarle, mëftakarla (L.16) (ftkr)	*denken*	ܡܶܬܦܰܟܰܪ، ܡܶܬܦܰܟܪܐ : ܡܶܬܦܰܟܰܪܠܶܗ، ܡܶܬܦܰܟܰܪܠܰܗ
mëḥzan, mëḥzono – ḥzin, ḥzino (ḥzn Ip)	*verdrietig, ongelukkig*	ܡܶܚܙܰܢ، ܡܶܚܙܘܢܐ : ܚܙܝܢ، ܚܙܝܢܐ
- lo mëḥzonat (L.14)	*- wees niet verdrietig.*	- ܠܐ ܡܶܚܙܘܢܰܬ
mëḥze, mëḥzoyo – ḥazi, ḥazyo (ḥzy Ip)	*gezien worden*	ܡܶܚܙܶܐ، ܡܶܚܙܘܝܐ : ܚܰܙܝ، ܚܰܙܝܐ
- lašan u surgoḏo mëḥze šafiro, komaḥtina ebe ṣërtoṯe (L.9)	*- om de kalender er mooi uit te laten zien, verwerken wij er foto's in.*	- ܠܰܫܰܢ ܐܘ ܣܘܪܓܘܕܐ ܡܶܚܙܶܐ ܫܰܦܝܪܐ، ܟܘܡܰܚܬܝܢܐ ܐܶܒܶܗ ܨܶܪܬܘܬܐ
mëjġal, mëjġolo – jġil, jġilo (vt. ook: mëjġele, mëjġela (jġl Ip)	*praten, spreken*	ܡܶܓ̰ܓ̰ܰܠ، ܡܶܓ̰ܓ̰ܘܠܐ : ܓ̰ܓ̰ܝܠ، ܓ̰ܓ̰ܝܠܐ (ܡܶܓ̰ܓ̰ܶܠܶܗ، ܡܶܓ̰ܓ̰ܶܠܰܗ)
- lo mëjġolat, aš šurone këtte aḏne (L.7.6)	*-niet praten, de muren hebben oren.*	- ܠܐ ܡܶܓ̰ܓ̰ܘܠܰܬ ܐܰܫ ܫܘܪܘܢܐ ܟܶܬܬܶܐ ܐܕܢܶܐ.
- mëjġalle cam šërkat ġalabe (L.6)	*- zij hebben met vele bedrijven gesproken.*	- ܡܶܓ̰ܓ̰ܰܠܠܶܗ ܥܰܡ ܫܶܪܟܰܬ ܓ̰ܰܠܰܒܶܐ
mëkṯaw, mëkṯowo – kṯiw, kṯiwo (kṯw Ip) (L.9)	*wordt geschreven*	ܡܶܟܬܰܘ، ܡܶܟܬܘܘܐ : ܟܬܝܘ، ܟܬܝܘܐ
- ay yawme daḥ ḥušabe, dac ceḏe w dab baṭlone komëkṯowi b gawno semoqo (L.9)	*- de zondagen, feestdagen en de vrije dagen worden met een rode kleur geschreven.*	- ܐܰܝ ܝܰܘܡܶܐ ܕܰܚ ܚܘܫܰܒܶܐ، ܕܰܥ ܥܶܕܶܐ ܘ ܕܰܒ ܒܰܛܠܘܢܶܐ ܟܘܡܶܟܬܘܘܝ ܒ ܓܰܘܢܐ ܣܡܘܩܐ
mëlyun, mv. mëlyune (L.8)	*miljoen*	ܡܶܠܝܘܢ، ܡܶܠܝܘܢܶܐ
mëmle, mëmloyo – mali, malyo (mly Ip) (L.7)	*vullen*	ܡܶܡܠܶܐ، ܡܶܡܠܘܝܐ : ܡܰܠܝ، ܡܰܠܝܐ
- malyo i dukano	*- de winkel is vol*	- ܡܰܠܝܐ ܐܝ ܕܘܟܰܢܐ

mën (L.3)	*wat?*	ܡܶܢ
- mën ḥreno? (L.10)	*- wat nog meer?*	- ܡܶܢ ܚܪ̈ܢܐ؟
mëqqa? (L.10)	*hoeveel?*	ܡܶܩܩܰܐ؟
mëqṭac, mëqṭoco – qṭic, qṭico (qṭc Ip) (L.4)	*scheuren*	ܡܶܩܛܰܥ، ܡܶܩܛܳܥܐ : ܩܛܝܥ، ܩܛܝܥܐ
mëštace, mëštacyo – mëštacele, meštacela (štcy) (L.4)	*spelen*	ܡܶܫܬܰܥܶܐ، ܡܶܫܬܰܥܝܐ : ܡܶܫܬܰܥܶܠܶܗ، ܡܶܫܬܰܥܶܠܗ
mëštawtfono, v. mëštawtfonito, mv. mëštawtfone (L.15)	*deelnemer*	ܡܶܫܬܰܘܬܦܳܢܐ، ܡܶܫܬܰܘܬܦܳܢܝܬܐ، ܡܶܫܬܰܘܬܦܳܢ̈ܐ
mëštuto, mv. mëštawote (L.11)	*bruiloft*	ܡܶܫܬܘܬܐ، ܡܶܫܬܰܘܳܬ̈ܐ
mëtnaḥ, mëtnoḥo – tniḥ, tniḥo (tnḥ Ip) (L.15)	*uitrusten*	ܡܶܬܢܰܚ، ܡܶܬܢܳܚܐ : ܬܢܝܚ، ܬܢܝܚܐ
mfalaġ, mfalġo – mfalaġle, mfalaġla (flġ II)	*uitdelen*	ܡܦܰܠܰܓ، ܡܦܰܠܓܐ : ܡܦܰܠܰܓܠܶܗ، ܡܦܰܠܰܓܠܗ
- mfalaġġe ad dëšne (L.13)	*- zij hebben de cadeaus uitgedeeld.*	- ܡܦܰܠܰܓܓܶܗ ܐܰܕ ܕܶܫ̈ܢܐ
mfane, mfanyo – mfanele, mfanela (fny II) (L.3)	*antwoorden*	ܡܦܰܢܶܐ، ܡܦܰܢܝܐ : ܡܦܰܢܶܠܶܗ، ܡܦܰܢܶܠܗ
mfaqas, mfaqso – mfaqasle, mfaqasla (fqs II)	*applaudiseren*	ܡܦܰܩܰܨ، ܡܦܰܩܨܐ : ܡܦܰܩܰܨܠܶܗ، ܡܦܰܩܰܨܠܗ
mfarqac, mfarqco – mfarqacle, mfarqacla (frqc)	*ontploffen*	ܡܦܰܪܩܰܥ، ܡܦܰܪܩܥܐ : ܡܦܰܪܩܰܥܠܶܗ، ܡܦܰܪܩܰܥܠܗ
- komfarqci af foqëcyotatte (L.13)	*- zij steken hun vuurwerk aan.*	- ܟܘܡܦܰܪܩܥܝ ܐܰܦ ܦܘܩܶܥܝܳܬܬܶܗ

mġayar, mġayro – mġayarle, mġayarla (ġyr II)	*veranderen*	ܡܓ̰ܰܝܰܪ، ܡܓ̰ܰܝܪܐ : ܡܓ̰ܰܝܰܪܠܶܗ، ܡܓ̰ܰܝܰܪܠܰܗ
- lo mġayarle u fëkrayḏe.	*- hij heeft zijn mening niet veranderd.*	- ܠܐ ܡܓ̰ܰܝܰܪܠܶܗ ܐܘ ܦܷܟܪܰܝ̈ܕܗ
mhalax, mhalxo – mhalaxle, mhalaxla (hlx III) z. malax	*lopen*	ܡܗܰܠܰܟ݂، ܡܗܰܠܟ݂ܐ : ܡܗܰܠܰܟ݂ܠܶܗ، ܡܗܰܠܰܟ݂ܠܰܗ
mhane, mhanyo – mhanele, mhanela (hny II) (L.16)	*feliciteren*	ܡܗܰܢܶܐ، ܡܗܰܢܝܐ : ܡܗܰܢܶܠܶܗ، ܡܗܰܢܶܠܰܗ
mḥaḏar, mḥaḏro – mḥaḏarle, mḥaḏarla (ḥḏr II) (L.3)	*voorbereiden*	ܡܚܰܕ݂ܰܪ، ܡܚܰܕ݂ܪܐ : ܡܚܰܕ݂ܰܪܠܶܗ، ܡܚܰܕ݂ܰܪܠܰܗ
- kolozam mḥaḏrono i ḥšamto (L.8)	*- ik moet het avond eten/diner voorbereiden*	- ܟܽܠܙܰܡ ܡܚܰܕ݂ܪܽܘܢܐ ܐܝ ܚܫܰܡܬܐ
mḥalaf, mḥalfo – mḥalafle, mḥalafla (ḥlf II)	*wisselen*	ܡܚܰܠܰܦ، ܡܚܰܠܦܐ : ܡܚܰܠܰܦܠܶܗ، ܡܚܰܠܰܦܠܰܗ
mḥalaq, mḥalqo – mḥalaqle, mḥalaqla (ḥlq II) (G.13)	*gooien*	ܡܚܰܠܰܩ، ܡܚܰܠܩܐ : ܡܚܰܠܰܩܠܶܗ، ܡܚܰܠܰܩܠܰܗ
mḥašwono, v. mḥašwoniṯo (L.10)	*verrekenen*	ܡܚܰܫܘܳܢܐ، ܡܚܰܫܘܳܢܝܬ݂ܐ
mḥaṭo, mv. mḥaṭe (L.14)	*naald, prik, injectie*	ܡܚܰܛܐ، ܡܚܰ̈ܛܐ
mḥilo, v. mḥëlto, mv. mḥile (L.3)	*zwak*	ܡܚܝܠܐ، ܡܚܷܝܠܬܐ، ܡܚܝ̈ܠܐ
mibaṭ, miboṭo – biṭ, biṭo (byṭ Ip)	*ontploffen*	ܡܝܒܰܛ، ܡܝܒܳܛܐ : ܒܝܛ، ܒܝܛܐ
- b riša d šato komibaṭ foqëcyoṯe (L.13).	*- tijdens nieuwjaar wordt vuurwerk afgestoken.*	- ܒܪܝܫܐ ܕܫܰܬܐ ܟܳܡܝܒܰܛ ܦܽܘܩܷܥܝܳ̈ܬ݂ܐ.

micayan, micayno – mcayan, mcayno (cyn IIp) (L.14)	*onderzoeken*	ܡܝܥܰܝܰܢ، ܡܝܥܰܝܢܐ : ܡܥܰܝܰܢ، ܡܥܰܝܢܐ
miḏac, miḏoco – iḏic, iḏico (ʾḏc Ip) - i iqarṯaṯe komiḏoco bu ëšmo d Be Marawge (L.4)	*herkennen* *- deze familie staat bekend onder de naam Be Marawge.*	ܡܝܕܰܥ، ܡܝܕܘܥܐ : ܐܝܕܝܥ، ܐܝܕܝܥܐ - ܐܝ ܐܝܩܰܪܬܰܬܐ ܟܘܡܝܕܘܥܐ ܒܘ ܐܶܫܡܐ ܕܒܶܐ ܡܰܪܰܘܓܶܐ
midaq, midoqo – diq, diqo (dyq IP) - diq u zago du bayto.	*drukken* *- er werd op de deurbel gedrukt.*	ܡܝܕܰܩ، ܡܝܕܘܩܐ : ܕܝܩ، ܕܝܩܐ - ܕܝܩ ܐܘ ܙܰܓܐ ܕܘ ܒܰܝܬܐ.
miḏe d (L.4)	*omdat*	ܡܝܕܶܗ ܕ
mifalaġ, mifalġo – fliġ, fliġo (flġ Ip) (L.7)	*verdelen*	ܡܝܦܰܠܰܓ، ܡܝܦܰܠܓܐ : ܦܠܝܓ، ܦܠܝܓܐ
migawlac, migawlco – mgawlac, mgawlco (gwlc IIp) - lebi komigawlac (L.14)	*misselijk* *- Ik ben misselijk.*	ܡܝܓܰܘܠܰܥ، ܡܝܓܰܘܠܥܐ : ܡܓܰܘܠܰܥ، ܡܓܰܘܠܥܐ - ܠܶܒܝ ܟܘܡܝܓܰܘܠܰܥ
miḥawal, miḥawlo – mḥawal, mḥawlo (ḥwl IIp) - u Abrohëm mḥawal lu beṯ krihe (L.14)	*verwijzen* *- Abrohëm is naar het ziekenhuis verwezen.*	ܡܝܚܰܘܰܠ، ܡܝܚܰܘܠܐ : ܡܚܰܘܰܠ، ܡܚܰܘܠܐ - ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܶܡ ܡܚܰܘܰܠ ܠܘ ܒܶܬ ܟܪܝܗܶܐ
mir, v. miro (*vt.*, z. mitawmar) (ʾmr Ip) - mir ele (L.14)	*werd gezegd* *- werd aan hem gezegd.*	ܡܝܪ، ܡܝܪܐ - ܡܝܪ ܐܶܠܶܗ
miqawam, miqawmo – mqawam, mqawmo (qwm IIp) cal - aṯmël mqawmo cal u Abrohëm (L.14)	*ontstaan, gebeuren* *- het is gebeurd met* *- het is gisteren gebeurd met Abrohëm.*	ܡܝܩܰܘܰܡ، ܡܝܩܰܘܡܐ : ܡܩܰܘܰܡ، ܡܩܰܘܡܐ - ܡܩܰܘܡܐ ܥܰܠ - ܐܰܬܡܶܠ ܡܩܰܘܡܐ ܥܰܠ ܐܘ ܐܰܒܪܘܗܶܡ

mitadcar, mitadacro – mtadcar, mtadacro (dcr IIIp) (L.14)	*teruggebracht worden*	ܡܝܬܰܕܟܰܪ، ܡܝܬܰܕܰܟܪܳܐ : ܡܬܰܕܟܰܪ، ܡܬܰܕܰܟܪܳܐ
mitahwe, mitahwyo – mtahwe, mtahwyo (oby/hwy IIIp) z. hiw	*gegeven worden*	ܡܝܬܰܗܘܶܐ، ܡܝܬܰܗܘܝܳܐ : ܡܬܰܗܘܶܐ، ܡܬܰܗܘܝܳܐ
mitakaw, mitakiwo – mtakaw, mtakiwo (kyw IIIp) (L.7)	*gewond raken*	ܡܝܬܰܟܰܘ، ܡܝܬܰܟܝܘܳܐ : ܡܬܰܟܰܘ، ܡܬܰܟܝܘܳܐ
- ag garme konëṭri ah hadome gawoye (organe) du gušmo d lo mitakiwi inaqla d ḥa qoyaṯ b dukṯo (L.7)	*- de botten beschermen de binnenste organen van het lichaam, zodat ze niet gewond raken bij een botsing.*	- ܐܰܓ ܓܰܪܡܶܐ ܟܘܢܶܛܪܝ ܐܰܗ ܗܰܕܘܡܶܐ ܓܰܘܳܝܶܐ (ܐܘܪܓܰܢܶܐ) ܕܘ ܓܘܫܡܐ ܕܠܐ ܡܝܬܰܟܝܘܝ ܐܝܢܰܩܠܐ ܕܚܐ ܩܘܝܰܬ ܒܕܘܟܬܐ
mitawbal, mitawblo – mtawbal, mtawblo (ʾbl IIIp)	*gebracht worden*	ܡܝܬܰܘܒܰܠ، ܡܝܬܰܘܒܠܐ : ܡܬܰܘܒܰܠ، ܡܬܰܘܒܠܐ
- mtawbal lu taxtor (L.14)	*-hij werd naar de dokter gebracht.*	- ܡܬܰܘܒܰܠ ܠܗ ܐܳܣܝܳܐ
miṭakas, miṭakso – mṭakas, mṭakso (ṭks IIp) (L.15)	georganiseerd worden; gevestigd worden	ܡܝܛܰܟܰܣ، ܡܝܛܰܟܣܐ : ܡܛܰܟܰܣ، ܡܛܰܟܣܐ
mjarab, mjarbo – mjarable, mjarabla (jrb II)	*proberen*	ܡܓܰܪܰܒ، ܡܓܰܪܒܐ : ܡܓܰܪܰܒܠܶܗ، ܡܓܰܪܰܒܠܳܗ
- kazzi mjarballe (L.11.6)	*- ik ga hem uitproberen.*	- ܟܰܙܙܝ ܡܓܰܪܒܰܠܠܶܗ
mjawab, mjawbo – mjawable, mjawabla (jwb II)	*beantwoorden*	ܡܓܰܘܰܒ، ܡܓܰܘܒܐ : ܡܓܰܘܰܒܠܶܗ، ܡܓܰܘܰܒܠܳܗ
- nošo lo mjawable acli.	*- niemand heeft mij beantwoord.*	- ܢܘܫܐ ܠܐ ܡܓܰܘܰܒܠܶܗ ܐܰܟܠܝ
mkamël, mkamlo – mkamele, mkamela (kml II) (L.3)	*afmaken, elkaar aanvullen*	ܡܟܰܡܶܠ، ܡܟܰܡܠܐ : ܡܟܰܡܶܠܶܗ، ܡܟܰܡܶܠܳܗ

- ah hadome baroye w gawoye komkamli ḥḏoḏe (L.7)	*- de binnenste en de buitenste lichaamsdelen vullen elkaar aan.*	- ܐܘ ܗܰܕܳܡ̈ܐ ܒܰܪܳܝ̈ܐ ܘܓܰܘܳܝ̈ܐ ܟܽܡܟܰܡܠܝ ܚܕ̈ܳܕܐ
mkase, mkasyo – mkasele, mkasela (ksy II) (L.7)	*bedekken*	ܡܟܰܣܶܐ، ܡܟܰܣܝܳܐ : ܡܟܰܣܶܠܶܗ، ܡܟܰܣܶܠܳܗ
mnaqe, mnaqyo – mnaqele, mnaqela (nqy II)	*kiezen*	ܡܢܰܩܶܐ، ܡܢܰܩܝܳܐ : ܡܢܰܩܶܠܶܗ، ܡܢܰܩܶܠܳܗ
moḥe, mëḥyo – mḥele, mḥela (mḥy I)	*slaan*	ܡܳܚܶܐ، ܡܶܚܝܳܐ : ܡܚܶܠܶܗ، ܡܚܶܠܳܗ
- mqatalle w mḥalle lë ḥḏoḏe	*- zij hebben gevochten en elkaar geslagen.*	- ܡܩܰܛܰܠܠܶܗ ܘܡܚܰܠܠܶܗ ܠܶܚܕ̈ܳܕܐ
moda (v.), mv. modat (L.11)	*mode*	ܡܳܕܰܐ (ܐܬ)، ܡܳܕܰܬ
molaf, mëlfo – molafle, molafla (ylf III,2) (L.3)	*aanleren*	ܡܳܠܰܦ، ܡܶܠܦܳܐ : ܡܳܠܰܦܠܶܗ، ܡܳܠܰܦܠܳܗ
moro, mv. more (L.7)	*oppassen, opletten, familieleden*	ܡܳܪܳܐ، ܡܳܪ̈ܶܐ
moṭe, mëṭyo – maṭi, maṭyo (mṭy I)	*aankomen*	ܡܳܛܶܐ، ܡܶܛܝܳܐ : ܡܰܛܝ، ܡܰܛܝܳܐ
- u Abrohëm maṭi lu bayto.	*- Abrohëm is thuis aangekomen.*	- ܐܘ ܐܰܒܪܳܗܶܡ ܡܰܛܝ ܠܘ ܒܰܝܬܳܐ
moyad, maydo – mëdle, mëdla (myd I) (L.11)	*nemen, pakken*	ܡܳܝܰܕ، ܡܰܝܕܳܐ : ܡܶܕܠܶܗ، ܡܶܕܠܳܗ
- inaqlayo gëd maydalle (u fësṭan) (L.11.6)	*- dan neem ik hem (de jurk)*	- ܐܝܢܰܩܠܰܝܳܐ ܓܶܕ ܡܰܝܕܰܠܠܶܗ (ܐܘ ܦܶܣܛܰܢ)
mparkar, mparkro – mparkarle, mparkarla (prkr) (G.16)	*parkeren*	ܡܦܰܪܟܰܪ، ܡܦܰܪܟܪܳܐ : ܡܦܰܪܟܰܪܠܶܗ، ܡܦܰܪܟܰܪܠܳܗ
mqabël (d) (L.15)	*tegenover*	ܡܩܰܒܶܠ (ܕ)

mqafe, mqafyo – mqafele, mqafela (qfy II) (L.6)	*vinden*	ܡܩܰܦܶܐ، ܡܩܰܦܝܐ : ܡܩܰܦܶܐܠܶܗ، ܡܩܰܦܶܐܠܰܗ
mqaraw – mqarawle (qrw II)	*een mis vieren*	ܡܩܰܪܰܒ : ܡܩܰܪܰܒܠܶܗ
mqatal, mqatlo – mqatele, mqatela (qtl II)	*vechten*	ܡܩܰܛܰܠ، ܡܩܰܛܠܐ : ܡܩܰܛܶܠܶܗ، ܡܩܰܛܶܠܰܗ
msafar, msafro – msafarle, msafarla (sfr II) (G.16)	*reizen*	ܡܣܰܦܰܪ، ܡܣܰܦܪܐ : ܡܣܰܦܰܪܠܶܗ، ܡܣܰܦܰܪܠܰܗ
msamaḥ, msamḥo – msamaḥle, msamaḥla (smḥ II) (G.13)	*vergeven*	ܡܣܰܡܰܚ، ܡܣܰܡܚܐ : ܡܣܰܡܰܚܠܶܗ، ܡܣܰܡܰܚܠܰܗ
- Aḥ ḥawrone msamaḥḥe ḥḏoḏe	*- De vrienden hebben elkaar vergeven.*	- ܐܰܚ ܚܰܒܪܳܢܶܐ ܡܣܰܡܰܚܚܶܗ ܚܕܳܕܶܐ.
mṣawar, mṣawro – mṣawarle, mṣawarla (ṣwr II)	*fotograferen*	ܡܨܰܘܰܪ، ܡܨܰܘܪܐ : ܡܨܰܘܰܪܠܶܗ، ܡܨܰܘܰܪܠܰܗ
mšamas, mšamso – mšamasle, mšamasla (šms II) (L.8)	*in het zonnetje zitten*	ܡܫܰܡܰܫ، ܡܫܰܡܫܐ : ܡܫܰܡܰܫܠܶܗ، ܡܫܰܡܰܫܠܰܗ
mšare, mšaryo – mšarele, mšarela (šry II) (L.3)	*beginnen*	ܡܫܰܪܶܐ، ܡܫܰܪܝܐ : ܡܫܰܪܶܐܠܶܗ، ܡܫܰܪܶܐܠܰܗ
mšatsono, v. mšatsoniṯo, mv. mšatsone (L.15)	*stichter*	ܡܫܰܬܐܣܳܢܐ، ܡܫܰܬܐܣܳܢܺܝܬܐ، ܡܫܰܬܐܣܳܢܶܐ
mšayal, mšaylo – mšayele, mšayela (šyl II)	*vragen*	ܡܫܰܐܶܠ، ܡܫܰܐܠܐ : ܡܫܰܐܶܠܶܗ، ܡܫܰܐܶܠܰܗ
- kibi mšayalno lux mede? (L.3)	*- kan ik je iets vragen?*	- ܟܺܝܒܝ ܡܫܰܐܠܢܐ ܠܘܟ ܡܶܕܶܐ؟
mtalfan, mtalfëno – mtalfanle, mtalfanla (tlfn)	*opbellen*	ܡܬܰܠܦܶܢ، ܡܬܰܠܦܢܐ : ܡܬܰܠܦܶܢܠܶܗ، ܡܬܰܠܦܶܢܠܰܗ

- me zabno l zabno komtalfëni lë ḥḏoḏe (L.4)	*- zij bellen elkaar van tijd tot tijd op.*	- ܡ̈ܐ ܙܰܒܢܐ ܠܙܰܒܢܐ ܩܘܡܬܰܠܦܺܝܢ ܠܚܕ̈ܳܕܐ
mṭakas, mṭakso – mṭakasle, mṭakasla (tks II) (L.11)	*ordenen, organiseren*	ܡܛܰܟܶܣ، ܡܛܰܟܣܐ : ܡܛܰܟܶܣܠܶܗ، ܡܛܰܟܶܣܠܳܗ
muḥo, mv. muḥe (L.7)	*hersenen*	ܡܘܚܐ، ܡܘܚ̈ܐ
muklo (Inf. ʾkl I), mv. muklone (L.7)	*voedsel, eetgerechten*	ܡܘܟܠܐ، ܡܘܟܠܳܢ̈ܐ
- muklo ḥaroyo (L.10)	*- nagerecht*	- ܡܘܟܠܐ ܚܰܪܳܝܐ
- muklo rišoyo (L.10)	*- hoofdgerecht*	- ܡܘܟܠܐ ܪܝܫܳܝܐ
- muklo šarwoyo (L.10)	*- voorgerecht*	- ܡܘܟܠܐ ܫܰܪܘܳܝܐ
muqro, mv. muqre	*eierdooier*	ܡܘܩܪܐ، ܡܘܩ̈ܪܐ
muroyo, mv. muroye (L.15)	*wedstrijd*	ܡܘܪܳܝܐ، ܡܘܪ̈ܳܝܐ
muse (v.), mv. musat	*scheermes*	ܡܘܣ̈ܐ، ܡܘܣܰܛ
muzo, mv. muze	*banaan*	ܡܘܙܐ، ܡܘܙ̈ܐ
mvayaz, mvayzo – mvayazle, mvayazla (G.16)	*visum krijgen, visum aanvragen*	ܡܒܰܝܰܙ، ܡܒܰܝܙܐ : ܡܒܰܝܰܙܠܶܗ، ܡܒܰܝܰܙܠܳܗ
mxiruṯo, mv. mxërwoṯe (z. ṭlobo) (L.16)	*verloving*	ܡܚܝܪܘܬܐ، ܡܚܶܪܘ̈ܳܬܐ
mžido, v. mžëdto, mv. mžide (L.14)	*liggend*	ܡܙ̰ܝܕܐ، ܡܙ̰ܶܕܬܐ، ܡܙ̰ܝܕ̈ܐ

N

na (kop. 1e p. mv.)	*wij zijn*	ܢܰܐ
nacimo, v. nacëmto, mv. nacime (L.4; L.10)	*klein, kind*	ܢܰܥܝܡܐ، ܢܰܥܶܡܬܐ، ܢܰܥܝ̈ܡܐ

nafšo (v.), mv. nafšote (z. ruḥo)	*ziel*	ܢܰܦܫܳܐ (ܐܬܐ)، ܢܰܦܫܳܬ̈ܐ
- nafše - nafša - maxlaṣ nafše (L.3.8)	*- zichzelf (m.)* *- zichzelf (v.)* *- zich redden*	- ܢܰܦܫܶܗ - ܢܰܦܫܳܗ - ܡܰܚܠܰܨ ܢܰܦܫܶܗ
naḥšo, mv. naḥše (L.14)	*brancard*	ܢܰܚܫܳܐ، ܢܰܚܫ̈ܐ
ne (kop. 3e p. mv.)	*zij zijn*	ܢ̈ܐ
nësyono, mv. nësyone (L.11)	*ervaring*	ܢܶܣܝܳܢܳܐ، ܢܶܣܝܳܢ̈ܐ
nḥiro, mv. nḥire (L.7)	*neus*	ܢܚܝܪܐ، ܢܚܝܪ̈ܐ
nisën (L.9)	*april*	ܢܝܣܶܢ
nišan, mv. nišane	*verloving, onderscheiding*	ܢܝܫܰܢ، ܢܝܫܰܢ̈ܐ
nišo, mv. niše - nišo rišoyo (L.15)	*doel* *- hoofddoel*	ܢܝܫܐ، ܢܝܫ̈ܐ - ܢܝܫܐ ܪܝܫܝܐ
no (kop. 1e p. ev.)	*ik ben*	ܢܐ
nofal, nëflo – nafël, nafilo (nfl I) (L.9)	*vallen*	ܢܳܦܰܠ، ܢܶܦܠܐ : ܢܰܦܶܠ، ܢܰܦܠܐ
nofaq, nëfqo – nafëq, nafiqo (nfq I) (L.3) - bu šuroyo d kul šato konofaq surgodo ḥato (L.9)	*verschijnen, naar buiten* *gaan* *- aan het begin van elk* *jaar verschijnt er een* *nieuwe kalender.*	ܢܳܦܰܩ، ܢܶܦܩܐ : ܢܰܦܶܩ، ܢܰܦܩܐ - ܒܘ ܫܘܪܝܐ ܕܟܘܠ ܫܰܢܬܐ ܟܳܢܳܦܰܩ ܣܘܪܓܳܕܐ ܚܰܬܐ
noqaḥ, nëqḥo – nqëḥle, nqëḥla (nqḥ I) (L.7)	*ruiken*	ܢܳܩܰܚ، ܢܶܩܚܐ : ܢܩܶܚܠܶܗ، ܢܩܶܚܠܳܗ
noqal, nëqlo – nqile, nqila (nql I) (L.6)	*verhuizen*	ܢܳܩܰܠ، ܢܶܩܠܐ : ܢܩܝܠܶܗ، ܢܩܝܠܳܗ
noqar, nëqro – naqër, naqiro (nqr I) - riši konoqar (L.14)	*pijn* *- ik heb hoofdpijn*	ܢܳܩܰܪ، ܢܶܩܪܐ : ܢܰܩܶܪ، ܢܰܩܪܐ - ܪܝܫܝ ܟܳܢܳܩܰܪ
noqëṣ (L.8)	*min*	ܢܳܩܶܨ

nošo, mv. noše (L.7,3)	*mens*	ܢܳܫܐ، ܢܳܫܐ
noṭar, nëṭro – nṭërle, nṭërla (nṭr I) (L.7)	*wachten, bewaken*	ܢܳܛܰܪ، ܢܶܛܪܐ : ܢܛܶܪܠܶܗ، ܢܛܶܪܠܰܗ
noṭar nawfo (L.15) (z. golar/qalcači)	*keeper*	ܢܳܛܰܪ ܢܰܘܦܐ
noyaḥ, nayḥo – nayëḥ, nayiḥo (nyḥ I) - lo nayëḥle (L.14)	*genezen, beter worden* *- hij is niet beter geworden.*	ܢܳܝܰܚ، ܢܰܝܚܐ : ܢܰܝܶܚ، ܢܰܝܚܐ - ܠܐ ܢܰܝܶܚܠܶܗ
nqoḥo (Inf. nqḥ I) (L.7)	*ruiken*	ܢܩܳܚܐ
nqoro (Inf. nqr I) (L.14) - nqoro di adno - nqoro du caršo - nqoro du rišo	*pijn* *- oorpijn* *- kiespijn* *- hoofdpijn*	ܢܩܳܪܐ - ܢܩܳܪܐ ܕܝ ܐܰܕܢܐ - ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܥܰܪܫܐ - ܢܩܳܪܐ ܕܘ ܪܝܫܐ

O

ob (L.9)	*augustus*	ܐܳܒ
obac, ëbco – abëc, abico (ʾbc I) (L.4)	*willen*	ܐܳܒܰܥ، ܐܶܒܥܐ : ܐܰܒܶܥ، ܐܰܒܥܐ
obe, obo – hule, hula (ʾby/yhb I) (L.6) - kibux obat lan u ḥšowo? (L.10.4) - hawli (L.10) - obe w šoqal cam (L.3)	*geven* *- kunt u ons de rekening geven?* *- geef mij* *- omgaan met*	ܐܳܒܶܠ، ܐܳܒܐ : ܗܘܠܶܗ، ܗܘܠܰܗ - ܟܝܒܘܟ ܐܳܒܰܬ ܠܰܢ ܐܘ ܚܫܘܒܐ؟ - ܗܰܘܠܝ - ܐܳܒܶܠ ܘܫܘܩܰܠ ܥܰܡ
odar (L.9)	*maart*	ܐܳܕܰܪ
odac, ëdco – adëc, adico (ʾdc I) (L.3)	*weten*	ܐܳܕܰܥ، ܐܶܕܥܐ : ܐܰܕܶܥ، ܐܰܕܥܐ
omar, ëmmo – mërle, mërla (ʾmr I) (L.4)	*zeggen*	ܐܳܡܰܪ، ܐܶܡܡܐ : ܡܶܪܠܶܗ، ܡܶܪܠܰܗ

ono (L.3)	*ik*	ܐܳܢܳܐ
osyo, v. osiṯo, mv. osye z. taxtor (L.14)	*dokter, arts*	ܐܳܣܝܳܐ، ܐܳܣܺܝܬ݂ܳܐ، ܐܳܣܝ̈ܶܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ
- osyo / taxtor dac carše	*- tandarts*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܰܟ݂ ܥܰܪ̈ܫܶܐ
- osyo / taxtor dac cayne	*- oogarts*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܰܟ݂ ܥܰܝ̈ܢܶܐ
- osyo / taxtor di camaliye	*- chirurg*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܺܝ ܥܰܡܰܠܝ̈ܶܐ
- osyo / taxtor di nafšo	*- psycholoog*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܺܝ ܢܰܦܫܳܐ
- osyo / taxtor dilonoyo	*- specialist*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܺܝܠܳܢܳܝܳܐ
- osyo / taxtor du bayto	*- huisarts*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܽܘ ܒܰܝܬܳܐ
- osyo / taxtor du galdo	*- dermatoloog*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܽܘ ܓܰܠܕܳܐ
- osyo / taxtor du lebo	*- cardioloog*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܕܽܘ ܠܶܒܳܐ
- osyo / taxtor gawoyo	*- internist*	- ܐܳܣܝܳܐ : ܛܰܟ݂ܬܳܘܪ ܓܰܘܳܝܳܐ
oṯe, ëṯyo – aṯi, aṯyo (ʾṯy I)	*komen*	ܐܳܬ݂ܶܐ، ܐܶܬ݂ܝܳܐ : ܐܰܬ݂ܺܝ، ܐܰܬ݂ܝܳܐ
- oṯe + cal	*- komen + bij*	- ܐܳܬ݂ܶܐ + ܥܰܠ
- u gawno zarqo ġalabe koṯe aclax (L.11.3)	*- de blauwe kleur past bij jou*	- ܐܽܘ ܓܰܘܢܳܐ ܙܰܪܩܳܐ ܓ݂ܰܠܰܒ̈ܶܐ ܟܳܐܬ݂ܶܐ ܐܰܥܠܰܟ݂
oṯo (v.), mv. oṯe (L.15)	*vlag, symbool*	ܐܳܬ݂ܳܐ، ܐܳܬ݂ܶ̈ܐ
oxal, uxlo – xile, xila (axile, axila) (ʾxl I)	*eten*	ܐܳܟ݂ܶܠ، ܐܽܘܟ݂ܠܳܐ : ܟ݂ܺܝܠܶܗ، ܟ݂ܺܝܠܳܗ (ܐܰܟ݂ܺܝܠܶܗ، ܐܰܟ݂ܺܝܠܳܗ)
- mën gëd uxlitu?	*- wat gaan jullie eten?*	- ܡܶܢ ܓ݂ܶܕ ܐܽܘܟ݂ܠܺܝܬܽܘ؟
- kuxlina	*- wij eten*	- ܟܽܘܟ݂ܠܺܝܢܰܐ

P

panṭron, mv. panṭronat	*broek, pantalon*	ܦܰܢܛܪܳܘܢ، ܦܰܢܛܪܳܘܢܰܬ
park, mv. parkat	*park*	ܦܰܪܟ، ܦܰܪܟܰܬ
përtaqani (L.11)	*oranje*	ܦܶܪܬܰܩܰܐܢܺܝ
ping-pong / esfir ṭëbliṯo (L.15)	*tafeltennis*	ܦܺܝܢܓܦܳܘܢܓ : ܐܶܣܦܺܝܪ ܛܶܒܠܺܝܬ݂ܳܐ
plan, mv. planat (L.6)	*plan*	ܦܠܰܢ، ܦܠܰܢܰܬ

Q

qaḥwa (v.), mv. qaḥwat (L.8)	*koffie*	ܩܰܗܘܳܐ (ܐܬܐ)، ܩܰܗܘܳܬ
qaḥwonoyo, v. qaḥwonayto, mv. qaḥwonoye (L.11)	*bruin*	ܩܰܗܘܳܢܳܝܳܐ، ܩܰܗܘܳܢܰܝܬܳܐ، ܩܰܗܘܳܢܳܝ̈ܐ
qalcači, mv. qalcačiye	*keeper*	ܩܰܠܟܰܟ̰ܝ، ܩܰܠܟܰܟ̰ܝ̈ܐ
qamoyo, v. qamayto, mv. qamoye (L.8) - bi qamayto	*voorste, eerste* *- in het begin*	ܩܰܡܳܝܳܐ، ܩܰܡܰܝܬܳܐ، ܩܰܡܳܝ̈ܐ - ܒܺ ܩܰܡܰܝܬܳܐ
qanser / sarṭono (L.14)	*kanker*	ܩܰܢܣܶܪ : ܣܰܪܛܳܢܳܐ
qanyo, mv. qanye (L.3)	*pen*	ܩܰܢܝܳܐ، ܩܰܢܝ̈ܐ
qapṣulo, mv. qapṣule (L.14)	*capsule*	ܩܰܦܨܘܠܳܐ، ܩܰܦܨܘܠ̈ܐ
qariwo, v. qaruto, mv. qariwe	*dichtbij*	ܩܰܪܝܘܳܐ، ܩܰܪܘܬܳܐ، ܩܰܪܝܘ̈ܐ
qaṣa (L.10)	*kassa*	ܩܰܨܰܐ
qašo, mv. qaše (L.16)	*pastoor*	ܩܰܫܳܐ، ܩܰܫ̈ܐ
qaššo, mv. qašše (L.4)	*opa*	ܩܰܫܫܳܐ، ܩܰܫܫ̈ܐ
qašto, mv. qaštoṯe (L.4)	*oma*	ܩܰܫܬܳܐ، ܩܰܫܬܳܬ̈ܐ
qaṭënto, mv. qaṭinoṯe (L.8)	*minuut*	ܩܰܛܶܢܬܳܐ، ܩܰܛܺܝܢܳܬ̈ܐ
qaṭiro (L.10)	*yoghurt*	ܩܰܛܺܝܪܳܐ
qaṭmono, v. qaṭmoniṯo, mv. qaṭmone (L.11)	*grijs*	ܩܰܛܡܳܢܳܐ، ܩܰܛܡܳܢܺܝܬܳܐ، ܩܰܛܡܳܢ̈ܐ
qay? (L.3)	*waarom?*	ܩܰܝ؟
qayiro, v. qayërto, mv. qayire (L.10)	*koud*	ܩܰܝܺܝܪܳܐ، ܩܰܝܶܪܬܳܐ، ܩܰܝܺܝܪ̈ܐ

qayoṣo, v. qayaṣto, mv. qayoṣe (L.16)	*kapper, kapster, kappers*	ܩܰܝܳܨܳܐ، ܩܰܝܰܨܬܳܐ، ܩܰܝܳܨ̈ܶܐ
qayṭo (L.9)	*zomer*	ܩܰܝܛܳܐ
qdoše (mv.) (L.11)	*oorbellen, broche*	ܩܕ݂ܳܫ̈ܐ
qḏolo, mv. qḏole (L.7)	*nek*	ܩܕ݂ܳܠܐ، ܩܕ݂ܳܠ̈ܐ
qelayto, mv. qeloyoṯe (L.8,4)	*kamer*	ܩܶܠܰܝܬܳܐ، ܩܶܠܳܝܳܬ̈ܐ
qëm, *voor suf.* qum…	*vóór*	ܩܶܕܡ : ܩܘܕܡ
qemësto, mv. qemësyoṯe (L.11)	*hemd*	ܩܶܡܶܣܬܳܐ، ܩܶܡܶܣܝܳܬ̈ܐ
qëmṯo, mv. qomoṯe (L.11)	*rok*	ܩܶܡܬܐ، ܩܳܡܳܬ̈ܐ
qëṭro, mv. qëṭre (L.8)	*probleem*	ܩܶܛܪܐ، ܩܶܛܪ̈ܐ
qliḏo, mv. qliḏe (L.8)	*sleutel*	ܩܠܝܕܐ، ܩܠܝܕ̈ܐ
qloco (Inf. qlc I)	*sturen*	ܩܠܳܟܐ
- qloco d bësëklet (L.15)	*- fietsen*	- ܩܠܳܟܐ ܕܒܶܣܶܟܠܶܬ
qmoro (Inf. qmr I) (L.15)	*winnen*	ܩܡܳܪܐ
qodar, qudro – qadër, qadiro (qdr I)	*kunnen*	ܩܳܕܰܪ، ܩܘܕܪܐ : ܩܰܕܶܪ، ܩܰܕܝܪܐ
qolaf, qulfo – qlëfle, qlëfla (qlf I)	*schillen*	ܩܳܠܰܦ، ܩܘܠܦܐ : ܩܠܶܦܠܶܗ، ܩܠܶܦܠܳܗ
- qlaf u ḥabušo.	*- schil de appel.*	- ܩܠܰܦ ܐܘ ܚܰܒܘܫܐ.
qore, quryo – qrele, qrela (qry I) (L.8)	*lezen, studeren*	ܩܳܪܶܐ، ܩܘܪܝܐ : ܩܪܶܐܠܶܗ، ܩܪܶܐܠܳܗ
qoṭal, quṭlo – qṭile, qṭila (qṭl I)	*vermoorden*	ܩܳܛܶܠ، ܩܘܛܠܐ : ܩܛܝܠܶܗ، ܩܛܝܠܳܗ
qoyam, qaymo – qayëm, qayimo (qym I) (L.7)	*opstaan*	ܩܳܝܶܡ، ܩܰܝܡܐ : ܩܰܝܶܡ، ܩܰܝܝܡܐ
- qëm! (L.10)	*- sta op!*	- ܩܶܡ

qoyat̲, qayt̲o – qayët̲, qayit̲o (qyt̲ I) (L.7)	*aanstoten*	ܩܝܛ، ܩܝܛܐ : ܩܝܛ، ܩܝܛܐ
qraye (v.) (L.15)	*studie, het lezen*	ܩܪ̈ܝܐ
qrayto	*het lezen*	ܩܪܝܬܐ
qrit̲o, mv. qëryawot̲e (L.8)	*dorp*	ܩܪܝܬܐ، ܩܪ̈ܝܘܬܐ
qubco, mv. qubce (L.11)	*muts*	ܩܘܒܥܐ، ܩܘܒ̈ܥܐ

R

rabëc (L.9)	*lente*	ܪܒܝܥ
rabo, v. rabt̲o, mv. rabe (L.11,4)	*groot*	ܪܒܐ، ܪܒܬܐ، ܪ̈ܒܐ
rabut̲o (L.6)	*grootte*	ܪܒܘܬܐ
račeta, mv. račetat (L.14)	*recept*	ܪܟ̰ܛܐ، ܪܟ̰ܛܛ
raġlo (v.), mv. raġlot̲e, raġle (L.7)	*voet, been*	ܪܓܠܐ (ܐܬ)، ܪܓܠܘܬܐ، ܪ̈ܓܠܐ
rahṭo ḥiṣo (L.15)	*hard rennen*	ܪܗܛܐ ܚܝܨܐ
raḥuqo, v. raḥëqto, mv. raḥuqe	*veraf*	ܪܚܘܩܐ، ܪܚܝܩܬܐ، ܪ̈ܚܘܩܐ
rakiwo, v. rakuto, mv. rakiwe (L.4) - i skale du nošo mag garme rakuto yo (L.7)	*bestaat uit* *- het menselijk skelet* *bestaat uit botten*	ܪܟܝܒܐ، ܪܟܝܒܬܐ، ܪ̈ܟܝܒܐ - ܐܝ ܫܟܠܐ ܕܘ ܢܫܐ ܡܓ ܓܪ̈ܡܐ ܪܟܝܒܬܐ ܝܐ
ramḥël (L.8)	*morgen*	ܪܡܚܠ
raqmo, mv. raqme (L.8)	*cijfer*	ܪܩܡܐ، ܪ̈ܩܡܐ
rastorant, mv. rastorantat, rastorante (L.4)	*restaurant*	ܪܣܛܘܪܢܛ، ܪܣܛܘܪܢܛܛ، ܪܣܛܘܪ̈ܢܛܐ
ramšo (L6)	*avond*	ܪܡܫܐ
rezo (v.) (L.10)	*rijst*	ܪܙܐ (ܐܬ)

rëcyono, mv. rëcyone	*idee, suggestie*	ܪܶܥܝܳܢܳܐ، ܪܶܥܝܳܢܶܐ
- u rëcyonatte (L.6)	*- hun idee*	- ܐܘ ܪܶܥܝܳܢܰܬܬܶܗ
rëġšo mv. rëġše	*gevoel*	ܪܶܓ݂ܫܳܐ، ܪܶܓ݂ܫܶܐ
- rëġše du nošo (L.7)	*zintuigen*	- ܪܶܓ݂ܫܶܐ ܕܘ ܢܳܫܳܐ
rënyo, mv. rënye (L.8)	*idee*	ܪܶܢܝܳܐ، ܪܶܢܝܶܐ
rfofo, mv. rfofe (L.8) (z. ṣaniye)	*seconde*	ܪܦܳܦܳܐ، ܪܦܳܦܶܐ
rišo, mv. riše (L.7)	*begin, hoofd*	ܪܺܫܳܐ، ܪܺܫܶܐ
- riša di šato (L.9)	*- begin van het jaar*	- ܪܺܫܰܗ ܕܝ ܫܰܬܳܐ
ro<u>d</u>e, rë<u>d</u>yo – ra<u>d</u>i, ra<u>d</u>yo (r<u>d</u>y I) (L.6)	*over halen*	ܪܳܕܶܐ، ܪܶܕܝܳܐ : ܪܰܕܝ، ܪܰܕܝܳܐ
roḥam, rëḥmo – rḥëmle, rḥëmla (rḥm I) (L.16)	*houden van*	ܪܳܚܰܡ، ܪܶܚܡܳܐ : ܪܚܶܡܠܶܗ، ܪܚܶܡܠܰܗ
rohaṭ, ruhṭo – raheṭ, rahiṭo (rhṭ I) (L.7)	*rennen*	ܪܳܗܰܛ، ܪܘܗܛܳܐ : ܪܰܗܶܛ، ܪܰܗܝܛܳܐ
rokaw, rëkwo – raku, rakiwo (rkw I) (L.7)	*passen*	ܪܳܟܰܒ، ܪܶܟܒܳܐ : ܪܰܟܘ، ܪܰܟܝܒܳܐ
- rokaw + cal	*- passen bij*	- ܪܳܟܰܒ + ܥܰܠ
- ma korokaw ṭawwo acli? (L.11.6)	*- past/staat het me goed?*	- ܡܰܐ ܟܳܪܳܟܰܒ ܛܰܘܘܳܐ ܥܰܠܝ؟
rošam, rëšmo – ršëmle, ršëmla (ršm I) (L.6)	*tekenen*	ܪܳܫܰܡ، ܪܶܫܡܳܐ : ܪܫܶܡܠܶܗ، ܪܫܶܡܠܰܗ
rowax, rawxo – rawëx, rawixo (rwx I) (L.13)	*instappen*	ܪܳܘܰܟ݂، ܪܰܘܟ݂ܳܐ : ܪܰܘܶܟ݂، ܪܰܘܝܟ݂ܳܐ
rowe, rawyo – rawi, rawyo (rwy I) (L.13)	*dronken*	ܪܳܘܶܐ، ܪܰܘܝܳܐ : ܪܰܘܝ، ܪܰܘܝܳܐ
ruco, mv. ruce (L.8)	*kwart, kwartier*	ܪܘܥܳܐ، ܪܘܥܶܐ
rucyo, mv. rucye (L.10)	*herder*	ܪܘܥܝܳܐ، ܪܘܥܝܶܐ
ruḥo (z. nafšo)	*ziel*	ܪܘܚܳܐ
- ruḥa (L.4)	*- zich zelf (v.)*	- ܪܘܚܰܗ

- ruḥe (L.3)	*- zich zelf (m.)*	- ܪܘܚܗ
- bëṯër me d qadër maxlaṣ ruḥe bu lišono Holandoyo,… (L.3)	*- Nadat hij zich kon redden met de Nederlandse taal, …*	- ܒܬܪ ܡܐ ܕܩܕܪ ܡܚܠܨ ܪܘܚܗ ܒܘ ܠܫܢܐ ܗܘܠܢܕܝܐ...
rušmoyiṯ (L.16)	*officieel*	ܪܘܫܡܝܬ
rwiḥo, v. rwëḥto, mv. rwiḥe (L.12)	*breed*	ܪܘܝܚܐ، ܪܘܝܚܬܐ، ܪܘܝܚܐ

S

s… (G.11b), + *lidwoord:* su, si, sa	*naar* *naast*	ܣ - ܣܘ، ܣܝ، ܣ
saca (v.), mv. sacat (L.8) (z. šocṯo)	*uur, klok*	ܣܥܐ (ܐܐ)، ܣܥܬ
sacro (L.7)	*haar*	ܣܥܪܐ
salo, mv. sale (L.11)	*mand*	ܣܠܐ، ܣܠܐ
samyo, v. smiṯo, mv. samye	*blind*	ܣܡܝܐ، ܣܡܝܬܐ، ܣܡܝܐ
- me nacmuṯa smiṯo yo.	*- ze is blind sinds haar kindertijd*	- ܡܢ ܢܥܡܘܬܗ ܣܡܝܬܐ ܝܐ
saqe (v.), saqat (L.7)	*onderbeen*	ܣܩܐ (ܐܐ)، ܣܩܬ
sarṭono, qanser (L.14)	*kanker*	ܣܪܛܢܐ : ܩܢܣܪ
saṯwo (L.9)	*winter*	ܣܬܘܐ
sawal (L.12)	*vee*	ܣܘܠ
sefoqo, mv. sefoqe (L.6)	*gereedschap, borden*	ܣܦܩܐ، ܣܦܩܐ
semoqo, v. semaqto, mv. semoqe (L.9,4)	*rood*	ܣܡܩܐ، ܣܡܩܬܐ، ܣܡܩܐ
- semoqo kamudo (L.11)	*- donkerrood*	- ܣܡܩܐ ܟܡܘܕܐ
sëdro, mv. sëdre (L.3)	*klas*	ܣܕܪܐ، ܣܕܪܐ

sësyo, mv. sësye (L.12)	*paard*	ܣܶܣܝܐ، ܣܶܣܝ̈ܐ
sḥoyo (Inf. sḥy I) (L.8)	*zwemmen*	ܣܚܳܝܐ
sid- + *Suffix* (G.11b)	*bij, naast*	ܣܝܕ...
siqumo, mv. siqume (L.3)	*datum*	ܣܝܩܘܡܐ، ܣܝܩܘܡ̈ܐ
skale (v.), skalat (L.7)	*skelet*	ܣܟܳܠ̈ܐ (ܐܬ)، ܣܟܰܠܰܬ
sloqo (Inf. slq I) - sloqo d ṭuro (L.15)	*klimmen* *berg beklimmen*	ܣܠܳܩܐ - ܣܠܳܩܐ ܕܛܘܪܐ
sniquṯo, mv. snëqwoṯe (L.15)	*noodzaak*	ܣܢܝܩܘܬܐ، ܣܢܶܩܘ̈ܬܐ
soḥe, sëḥyo – sḥele, sḥela (sḥy I) (L.8)	*zwemmen*	ܣܳܚ̈ܐ، ܣܶܚܝܐ : ܣܚ̈ܠܗ، ܣܚ̈ܰܠܗ
some, sëmyo – sami, samyo (smy I)	*blind werden*	ܣܳܡ̈ܐ، ܣܡܝܐ : ܣܰܡܝ، ܣܰܡܝܐ
sowac, sawco – sawëc, sawico (swc I) (L.7)	*vol (zitten/verzadigd van het eten)*	ܣܳܘܰܥ، ܣܰܘܥܐ : ܣܰܘܶܥ، ܣܰܘܝܥܐ
soyam, saymo – sëmle, sëmla (sym I) (L.3) - latli mede lë syomo (L.8) -sëm! (L.10)	*maken, doen* *- ik heb niets te doen* *- doe! maak!*	ܣܳܝܰܡ، ܣܰܝܡܐ : ܣܶܡ̈ܠܗ، ܣܶܡܰܠܗ - ܠܰܬܠܝ ܡ̈ܕܐ ܠܣܝܳܡܐ - ܣܶܡ
spor (L.11, L.15)	*sport*	ܣܦܳܪ
ste (L.4)	*ook*	ܣܬ̈ܐ
sucrono, mv. sucrone (L.15)	*praktijk*	ܣܘܥܪܳܢܐ، ܣܘܥܪ̈ܳܢܐ
sukolo, mv. sukole (L.15)	*betekenis*	ܣܘܟܳܠܐ، ܣܘܟ̈ܳܠܐ
sṭabël, mv. sṭabile (L.12)	*stal*	ܣܛܰܒܶܠ، ܣܛܰܒܝܠ̈ܐ
surgoḏo, mv. surgoḏe (L.9)	*kalender*	ܣܘܪܓܳܕܐ، ܣܘܪܓܳܕ̈ܐ
swiḥuṯo (L.3)	*motivatie*	ܣܘܝܚܘܬܐ

syomo (Inf. sym I) - latli mede lë syomo (L.8)	*maken, doen* *- Ik heb niets te doen*	ܣܝܡܐ - ܠܬܠܝ ܡܕܐ ܠܣܝܡܐ

Ṣ

ṣadro, mv. ṣadrone (L.7)	*borst*	ܨܕܪܐ، ܨܕܪ̈ܢܐ
ṣafro (L.8)	*morgen*	ܨܦܪܐ
ṣalon, mv. ṣalone (L.13)	*zaal*	ܨܠܘܢ، ܨܠܘ̈ܢܐ
ṣaniye (v.), mv. ṣaniyat (L.8)	*seconde*	ܨܢܝܐ (ܐܬܐ)، ܨܢܝܬ
ṣawco (v.), mv. ṣawcoṯe (L.7)	*vinger*	ܨܘܥܐ (ܐܬܐ)، ܨܘܥ̈ܬܐ
ṣbuṯo, mv. ṣëbwoṯe (L.15) (z. mäsäle)	*gelegenheid, kwestie*	ܨܒܘܬܐ، ܨܒܘ̈ܬܐ
ṣënca (v.), mv. ṣëncat (L.4)	*beroep*	ܨܢܥܐ (ܐܬܐ)، ܨܢܥܬ
ṣërto, mv. ṣërtoṯe (L.9)	*foto*	ܨܘܪܬܐ، ܨܘܪ̈ܬܬܐ
ṣlibo, mv. ṣlibe (L.16)	*kruis*	ܨܠܝܒܐ، ܨܠܝ̈ܒܐ
ṣluṯo, mv. ṣlawoṯe	*gebed*	ܨܠܘܬܐ، ܨܠܘ̈ܬܐ
ṣoyam, ṣaymo – ṣayëm, ṣayimo (ṣym I)	*vasten*	ܨܐܡ، ܨܝܡܐ : ܨܝܡ، ܨܝܡܐ

Š

šaboko, mv. šaboke	*raam*	ܫܒܟܐ، ܫܒ̈ܟܐ
šabṯo, mv. šabe (L.3)	*week*	ܫܒܬܐ، ܫܒ̈ܐ
šacuṯo, v. šacëṯto, mv. šacuṯe (L.11)	*geel*	ܫܥܘܬܐ، ܫܥܬܬܐ، ܫܥܘ̈ܬܐ
šafiro, v. šafërto,	*mooi*	ܫܦܝܪܐ، ܫܦܝܪܬܐ،

mv. šafire (L.9,4)		ܫܰܦܝܪ̈ܐ
šarwoyo, v. šarwayto, mv. šarwoye	*beginner*	ܫܰܪܘܳܝܐ، ܫܰܪܘܰܝܬܐ، ܫܰܪܘܳܝ̈ܐ
- dawro šarwoyo (L.3)	*- de beginners cursus*	- ܕܰܘܪܐ ܫܰܪܘܳܝܐ
šato, mv. ëšne (L.4)	*jaar*	ܫܰܢܬܐ، ܐܶܫܢ̈ܐ
- ban ëšne (L.4)	*- in de jaren*	- ܒܰܢ ܐܶܫܢ̈ܐ
šawbo (v.) (L.14)	*verkoudheid, griep*	ܫܰܘܒܐ
šawco, v. šwac (L.9)	*zeven*	ܫܰܘܥܐ، ܫܘܰܥ
šawṯo, mv. šawṯoṯe (L.6)	*wijk, buurt*	ܫܰܘܬܐ، ܫܰܘܬܳܬ̈ܐ
šayro, mv. šayre (L.11)	*armband*	ܫܰܝܪܐ، ܫܰܝܪ̈ܐ
šbilo, mv. šbile (L.3)	*weg, pad (hier: methode)*	ܫܒܝܠܐ، ܫܒܝܠ̈ܐ
šëkël, mv. šëklat (L.3)	*soort*	ܫܶܟܶܠ، ܫܶܟܠܰܬ
šërke, mv. šërkat (L.6)	*bedrijf*	ܫܶܪܟ̈ܐ، ܫܶܪܟܰܬ
šërub (L.14)	*drank (medicijn)*	ܫܶܪܘܒ
šǧimuṯo (L.15)	*bezigheid*	ܫܓ̰ܝܡܘܬܐ
šlomo (L.3)	*goedendag*	ܫܠܳܡܐ
šmoco (Inf. šmc I) (L.7)	*horen*	ܫܡܳܥܐ
šocṯo, mv. šoce (L.8)	*uur, klok, horloge*	ܫܳܥܬܐ، ܫܳܥ̈ܐ
šofac, šëfco – šafëc, šafico (šfc I) (L.6)	*over, passeren, voorbijgaan*	ܫܳܦܰܥ، ܫܶܦܥܐ : ܫܰܦܶܥ، ܫܰܦܝܥܐ
šomac, šëmco – šamëc, šamico (šmc I) (L.7)	*horen*	ܫܳܡܰܥ، ܫܶܡܥܐ : ܫܰܡܶܥ، ܫܰܡܝܥܐ
šoqal, šuqlo – šqile, šqila (šql I)	*kopen, nemen*	ܫܳܩܰܠ، ܫܘܩܠܐ : ܫܩܝ̈ܠܗ، ܫܩܝܠܰܗ
- obe w šoqal cam (L.3)	*- dat hij omgaat met*	- ܐܳܒ̈ܐ ܘܫܳܩܰܠ ܥܰܡ
- obo w šuqlo cam (L.11)	*- dat zij omgaat met*	- ܐܳܒܐ ܘܫܘܩܠܐ ܥܰܡ
šoqo (v.), mv. šoqe (L.7)	*onderbeen*	ܫܳܩܐ (ܐܬ)، ܫܳܩ̈ܐ
šoraḥ, šërḥo –	*uitleggen*	ܫܳܪܰܚ، ܫܶܪܚܐ :

šrëḥle, šrëḥla (šrḥ I) (L.6)		ܫܪܻܚܠܶܗ، ܫܪܻܚܠܰܗ
šore, šëryo – šrele, šrela (šry I)	*los maken*	ܫܳܪܶܐ، ܫܻܪܝܳܐ : ܫܪܶܠܶܗ، ܫܪܶܠܰܗ
šote, šëtyo – štele, štela (šty I) (L.7)	*drinken*	ܫܳܬܶܐ، ܫܻܬܝܳܐ : ܫܬܶܠܶܗ، ܫܬܶܠܰܗ
- štayu! (L.12)	*- drink op!*	- ܫܬܰܝܘ!
šqolo, mv. šqole (Inf. šql. I) (L.10)	*koop, inkoop*	ܫܩܳܠܐ، ܫܩܳܠܶܐ
šrolo (L.6)	*waarheid*	ܫܪܳܠܐ
štoyo, mv. štoye (Inf. šty I) (L.7)	*drankjes*	ܫܬܳܝܐ، ܫܬܳܝܶܐ
šubqono! (L.3)	*neem mij niet kwalijk, sorry!*	ܫܘܒܩܳܢܐ!
šuġlo, mv. šuġlone (L.12)	*werk, baan*	ܫܘܓ̰ܠܐ، ܫܘܓ̰ܠܳܢܶܐ
- šuġlone d lawġël	*- interne gelegenheden*	- ܫܘܓ̰ܠܳܢܶܐ ܕܠܰܘܓ̰ܻܠ
šuḥlofo, mv. šuḥlofe (L.11,4)	*jaargetijden, seizoenen*	ܫܘܚܠܳܦܐ، ܫܘܚܠܳܦܶܐ
šuqo (v.), mv. šuqe (L.3)	*straat, centrum, markt*	ܫܘܩܐ (ܐܬ)، ܫܘܩܶܐ
šuro, mv. šurone (L.6)	*wand, muur*	ܫܘܪܐ، ܫܘܪܳܢܶܐ
šuroyo (L.9)	*het begin*	ܫܘܪܳܝܐ
šušaye (v.), mv. šušayat (L.10)	*fles*	ܫܘܫܰܝܶܐ (ܐܬ)، ܫܘܫܰܝܰܬ
šušefo (v.), mv. šušefe (L.7)	*hoofddoek*	ܫܘܫܶܦܐ (ܐܬ)، ܫܘܫܶܦܶܐ
šwolo, mv. šwole (L.12)	*vraag*	ܫܘܳܠܐ، ܫܘܳܠܶܐ
šyoro (Inf. šyr I) (L.15)	*glijden*	ܫܝܳܪܐ

T

tacbo (L.15)	*vermoeidheid*	ܬܰܥܒܳܐ
taḥrazto, mv. taḥrazyoṯe	*programma*	ܬܰܚܪܰܙܬܳܐ، ܬܰܚܪ̈ܰܙܝܳܬܳܐ
- taḥrazto ṯabëtto (L.15)	*- vaste programma*	- ܬܰܚܪܰܙܬܳܐ ܬܰܒܶܬܬܳܐ
taḥt (G.11b)	*onder*	ܬܰܚܬ
- taḥt + *suffix*:		- ܬܰܚܬ:
ev. taḥti, taḥte, taḥta;	*- onder mij/hem/haar,*	ܬܰܚܬܝ، ܬܰܚܬܶܗ، ܬܰܚܬܳܗ:
mv. taḥtayye, taḥtayxu	*onder hun/jullie*	ܬܰܚܬܰܝܗ̈ܶܝ، ܬܰܚܬܰܝܟܘܢ
- laltaḥ (L.7) (< l-l-taḥt)	*- beneden*	- ܠܰܠܬܰܚ
taḥolo (v.), mv. taḥolone (L.4)	*tante (vrouw van oom) (moederskant)*	ܬܰܚܳܠܳܐ (ܐ̈ܢ)، ܬܰܚܳܠܢ̈ܶܐ
talafon, mv. talafone, talafonat (L.4)	*telefoontoestellen*	ܬܰܠܰܦܘܢ، ܬܰܠܰܦܘ̈ܢܶܐ، ܬܰܠܰܦܘܢܰܬ
talgo (L.9)	*sneeuw*	ܬܰܠܓܳܐ
tamëz (L.9)	*juli*	ܬܰܡܶܘܙ
tamo (L.8)	*daar*	ܬܰܡܳܐ
tarbiṯo (L.3)	*opvoeding*	ܬܰܪܒܺܝܬܳܐ
tarco, mv. tarce (L.6)	*deur*	ܬܰܪܥܳܐ، ܬܰܪ̈ܥܶܐ
tašciṯo, mv. tašciyoṯe	*verhaal*	ܬܰܫܥܺܝܬܳܐ، ܬܰܫܥܝ̈ܳܬܳܐ
tašroro, mv. tašrore (L.3)	*rapport, verslag*	ܬܰܫܪܳܪܳܐ، ܬܰܫܪ̈ܳܪܶܐ
tawdi (L.3)	*dank u*	ܬܰܘܕܝ
taxt, mv. taxtat (L.14)	*bed*	ܬܰܟܬ، ܬܰܟܬܰܬ
taxtor, v. taxtore, mv. taxtorat, taxtore (L.14), z. osyo	*dokter, arts*	ܬܰܟܬܘܪ، ܬܰܟܬܘ̈ܪܶܐ، ܬܰܟܬܘܪܰܬ: ܬܰܟܬܘ̈ܪܶܐ
teno, mv. tene (L.10)	*vijg*	ܬܺܐܢܳܐ، ܬܺܐ̈ܢܶܐ
tëcmiro (Inf. cmr III) (L.6)	*bouwen*	ܬܶܥܡܺܝܪܳܐ
tëğmo, mv. tëğme (L.11)	*soort, artikel*	ܬܶܓ̰ܡܳܐ، ܬܶܓ̰̈ܡܶܐ

tërcilo (Inf. rcl III) d gušmo (L.14)	*rillen*	ܬ݂ܪܥܠܐ ܕܓܘܫܡܐ
tërhiṭo (Inf. rhṭ III) d sësye (L.15)	*paard rijden*	ܬ݂ܪܗܛܐ ܕܣ݂ܣܝ̈ܐ
tërmišo (Inf. rmš III) (L.15)	*bewegen*	ܬ݂ܪܡܫܐ
tërto mv. tawrote (L.12)	*koe*	ܬ݂ܪܬܐ، ܬܰܘܪ̈ܳܬ݂ܐ
tëšco, v. tšac (L.8)	*negen*	ܬ݂ܫܥܐ، ܬܫܰܥ
tešiġo (Inf. šyġ III) (L.6)	*wassen*	ܬܶܫܝܓ݂ܐ
tëšmëšto, mv. tëšmëšyote	*service*	ܬ݂ܫܡ݂ܫܬܐ، ܬ݂ܫܡ݂ܫܝ̈ܳܬ݂ܐ
tëšrën ḥaroyo (L.9)	*november*	ܬ݂ܫܪ݂ܝܢ ܚܰܪܳܝܐ
tëšrën qamoyo (L.9)	*oktober*	ܬ݂ܫܪ݂ܝܢ ܩܰܡܳܝܐ
tëšroyote (L.9)	*herfst*	ܬ݂ܫܪ̈ܳܝܳܬ݂ܐ
tleti (L.8) - ḥa w tleti (L.9) - tmone w tleti (L.4)	*dertig* *- eenendertig* *- achtendertig*	ܬܠܬ̈ܝ - ܚܰܐ ܘܬܠܬ̈ܝ - ܬܡܳܢ̈ܶܐ ܘܬܠܬ̈ܝ
tloto, v. tlët (L.6)	*drie*	ܬܠܳܬ݂ܐ، ܬܠ݂ܬ
tmanyo, v. tmone (L.8)	*acht*	ܬܡܰܢܝܐ، ܬܡܳܢ̈ܶܐ
tocab, tëcbo – tacëb, tacibo (tcb I) (L.12)	*moe zijn*	ܬܳܥܰܒ، ܬ݂ܥܒܐ : ܬܰܥ݂ܒ، ܬܰܥܝܒܐ
toyam, taymo – tayëm, tayimo (tym I) (L.16)	*aflopen, eindigen*	ܬܳܝܰܡ، ܬܰܝܡܐ : ܬܰܝ݂ܡ، ܬܰܝܝܡܐ
tracsar (L.12)	*twaalf*	ܬܪܰܥܣܰܪ
traktor, mv. traktore, traktorat (L.12)	*tractor*	ܬܪܰܟܛܳܘܪ، ܬܪܰܟܛܳܘܪ̈ܐ، ܬܪܰܟܛܳܘܪܰܬ
tre, v. tarte (L.4) - tarte kore (L.7) - tarte w ḥamši (L.9) - tre w arbci (L.10)	*twee* *- twee keer* *- tweeënvijftig* *- tweeënveertig*	ܬܪܶܐ، ܬܰܪ̈ܬܶܐ - ܬܰܪ̈ܬܶܐ ܟܳܘ̈ܪܶܐ - ܬܰܪ̈ܬܶܐ ܘܚܰܡܫܝ - ܬܪܶܐ ܘܐܰܪܒܥܝ

- tre w falge (L.10)	- *tweeënhalf*	- ܬܪ̈ܶܐ ܘܦܰܠܓܶܗ
tuwalet, mv. tuwaletat (L.6)	*toiletten*	ܬܽܘܘܰܠܶܬ، ܬܽܘܘܰܠܶܬܰܬ

Ṭ		
ṭafro, mv. ṭafroṯe (L.7)	*nagels*	ܛܰܦܪܳܐ، ܛܰܦܪ̈ܳܬܶܐ
ṭawwo, v. ṭawto, mv. ṭawwe (L.3)	*goed*	ܛܰܘܳܐ، ܛܰܘܬܳܐ، ܛܰܘ̈ܶܐ
- ṭawtër (L.14)	- *beter*	- ܛܰܘܬܶܪ
ṭcomo (Inf. ṭcm I)	*proeven*	ܛܥܳܡܐ
ṭcoyo (Inf. ṭcy I) (L.15)	*vergeten*	ܛܥܳܝܐ
ṭebo, mv. ṭebe	*bericht, nieuws*	ܛܶܒܐ، ܛܶܒ̈ܐ
- latyo ṭebo mafaṣḥono (L.14)	- *het is geen blij bericht.*	- ܠܰܬܝܐ ܛܶܒܐ ܡܦܰܨܚܳܢܐ
ṭëbbax	*augustus*	ܛܶܒܒܰܟ
ṭëbbe, mv. ṭëbbat (L.9)	*bal, voetbal*	ܛܶܒܒ̈ܐ، ܛܶܒܒܰܬ
- ṭëbbe / esfir reġlo / futbol (L.15)		- ܛܶܒܒ̈ܐ : ܐܶܣܦܝܪ ܪ̈ܶܓܠܐ : ܦܽܘܛܒܳܠ
ṭëbliṯo, mv. ṭëbloyoṯe (L.3)	*tafel*	ܛܶܒܠܝܬܐ، ܛܶܒܠܳܝܳܬ̈ܐ
ṭimo (L.10)	*duur , prijzig*	ܛܝܡܐ
ṭlawḥe (L.10)	*linzen*	ܛܠܰܘܚ̈ܐ
ṭlobo (Inf. ṭlb I) (L.16)	*verloving, aanvraag*	ܛܠܳܒܐ
ṭoce, ṭucyo – ṭaci, ṭacyo (ṭcy I) (L.4)	*vergeten*	ܛܳܥ̈ܐ، ܛܘܥܝܐ : ܛܰܥܝ، ܛܰܥܝܐ
- lašan an nacime d lo ṭocën ḥḏoḏe,...(L.4)	- *zodat de kinderen elkaar niet vergeten...*	- ܠܰܫܰܢ ܐܰܢ ܢܰܥܝܡ̈ܐ ܕܠܐ ܛܳܥܶܢ ܚܕ̈ܳܕܶܐ،...
- ṭacyono aṭ ṭlawḥe (L.10)	- *Ik ben de linzen vergeten.*	- ܛܰܥܝܳܢܐ ܐܰܛ ܛܠܰܘܚ̈ܐ

ṭocam, ṭëcmo – tcëmle, ṭcëmla (ṭcm I) (L.7)	*proeven*	ܛܳܥܰܡ، ܛܶܥܡܐ ؛ ܛܶܥܡܠܶܗ، ܛܶܥܡܠܳܗ
ṭolab, ṭëlbo – ṭlëble, ṭlëbla (ṭlb I) (L.6)	*eisen, willen*	ܛܳܠܰܒ، ܛܶܠܒܐ ؛ ܛܶܠܒܠܶܗ، ܛܶܠܒܠܳܗ
- ṭolab xaṭër (L.16)	*- afscheid nemen*	- ܛܳܠܰܒ ܚܰܛܶܪ
ṭore, ṭëryo – ṭrele, ṭrela (ṭry I) (L.7)	*laten*	ܛܳܪܶܐ، ܛܶܪܝܐ ؛ ܛܪܶܠܶܗ، ܛܪܶܠܳܗ
ṭoyar, ṭayro – ṭayër, ṭayiro (ṭyr I)	*vliegen; springen*	ܛܳܝܰܪ، ܛܰܝܪܐ ؛ ܛܰܝܶܪ، ܛܰܝܺܪܐ
ṭrowe (< ṭro howe) (L.10)	*ok!, goed!*	ܛܪܳܘܶܐ
ṭukoso, mv. ṭukose (L.11)	*ordenen, organiseren*	ܛܘܟܳܣܐ، ܛܘܟܳܣܶܐ
ṭuro, mv. ṭurone	*berg*	ܛܘܪܐ، ܛܘܪܳܢܶܐ

U - V

ucdo (L.4)	*nu*	ܐܘܥܕܐ
viza	*visum*	ܒܝܙܰܐ

W

w	*en*	ܘ
wacdo, mv. wacde (L.8)	*afspraak*	ܘܰܥܕܐ، ܘܰܥܕܶܐ
wardonoyo, wardonayto, mv. wardonoye (L.11)	*roze*	ܘܰܪܕܳܢܳܝܐ، ܘܰܪܕܳܢܰܝܬܐ، ܘܰܪܕܳܢܳܝܶܐ
warido, mv. waride (L.7)	*wortels*	ܘܰܪܺܝܕܐ، ܘܰܪܺܝܕܶܐ
warqo, mv. warqe (L.16)	*papier, blaadje*	ܘܰܪܩܐ، ܘܰܪܩܶܐ
waxam (L.10)	*boodschap*	ܘܰܚܰܡ
wazo (v.), mv. waze (L.3)	*eend*	ܘܰܙܐ (ܐܰܙܐ)، ܘܰܙܶܐ

wolito, mv. wolyote (L.7)	*functie, taak*	ܘܳܠܺܝܬܳܐ، ܘܳܠܝܳܘܬ̈ܳܐ

X

xabro, mv. xabre (L.6)	*woord*	ܚܰܒܪܳܐ، ܚܰܒܪ̈ܶܐ
xalyo, v. xlito, mv. xalye (L.8)	*vrij, leeg*	ܚܰܠܝܳܐ، ܚܠܺܝܬܳܐ، ܚܰܠܝ̈ܶܐ
xayifo, v. xayëfto, mv. xayife (L.6)	*licht*	ܚܰܝܺܝܦܳܐ، ܚܰܝܺܝܦܬܳܐ، ܚܰܝܺܝܦ̈ܶܐ
- mede xayifo (L.14)	*- iets licht*	- ܡܶܕܶܡ ܚܰܝܺܝܦܳܐ
xot + *suffix*:	*net als*	ܚܳܬ:
ev. xoti, xote, xota;	*net als mij/hem/haar;*	ܚܳܬܝ، ܚܳܬܶܗ، ܚܳܬܳܗ ؛
mv. xotayye, xotayxu	*net als hen/jullie*	ܚܳܬܰܝܗܝ̈، ܚܳܬܰܝܟ̈ܘܢ
xud (xud + *suffix* = xot-)	*zoals*	ܚܘܕ

Y

yaquro, v. yaqurto, mv. yaqure (L.14)	*zwaar*	ܝܰܩܘܪܳܐ، ܝܰܩܘܪܬܳܐ، ܝܰܩܘܪ̈ܶܐ
- latyo mede yaquro	*- het is geen zwaar ding*	- ܠܰܝܬܳܐ ܡܶܕܶܡ ܝܰܩܘܪܳܐ
yarḥo, mv. yarḥe (L.6)	*maand*	ܝܰܪܚܳܐ، ܝܰܪ̈ܚܶܐ
yaroqo, v. yaraqto, mv. yaroqe (L.11)	*groen*	ܝܰܪܽܘܩܳܐ، ܝܰܪܽܘܩܬܳܐ، ܝܰܪ̈ܽܘܩܶܐ
yarqe (mv., L.10)	*groenten*	ܝܰܪ̈ܩܶܐ
yawmo, mv. yawme (L.3)	*dag*	ܝܰܘܡܳܐ، ܝܰܘܡ̈ܶܐ
- u yawmatte (L.8)	*- hun dag*	- ܐܘ ܝܰܘܡܰܬܗܘܢ
- u yawmaydan (L.8)	*- onze dag*	- ܐܘ ܝܰܘܡܰܝܕܰܢ
- adyawma (L.8)	*- vandaag*	- ܐܰܕܝܰܘܡܰܐ
- yawmo basimo (L.10)	*- fijne dag*	- ܝܰܘܡܳܐ ܒܰܣܺܝܡܳܐ
yawme d arbco (L.9)	*woensdag*	ܝܰܘܡ̈ܶܐ ܕܰܐܪܒܥܳܐ

yawme d ḥamšo (L.9)	*donderdag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܚܰܡܫܳܐ
yawme d ḥušabo (L.9)	*zondag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܚܽܘܫܰܒܳܐ
yawme d šabṯo (L.9)	*zaterdag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܫܰܒܬܳܐ
yawme dë cruto (L.9)	*vrijdag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܥܪܽܘܒܬܳܐ
yawme dë tloṯo (L.9)	*dinsdag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܬܠܳܬܳܐ
yawme dë tre (L.9)	*maandag*	ܝܰܘܡܶܐ ܕܬܪܶܐ
yawme mbayne (L.11)	*bijzondere dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܡܒܰܝܢܶܐ
yawme šarye (L.11)	*gewone dagen*	ܝܰܘܡܶܐ ܫܰܪܝܶܐ
yo (kop. 3e p. ev.)	*is*	ܝܐ
yolaf, yëlfo – yalëf, yalifo (ylf I) (L.3)	*leren*	ܝܳܠܰܦ، ܝܶܠܦܳܐ : ܝܰܠܶܦ، ܝܰܠܝܦܳܐ
yolufo, v. yolufto, mv. yolufe (L.3)	*leerling, student*	ܝܳܠܽܘܦܳܐ، ܝܳܠܽܘܦܬܳܐ، ܝܳܠܽܘܦܶܐ
yoraw, yërwo – yaru, yariwo (yrw I) (L.7)	*groeien*	ܝܳܪܰܘ، ܝܶܪܘܳܐ : ܝܰܪܽܘ، ܝܰܪܝܘܳܐ
yotaw, yëtwo – yatu, yatiwo (ytw I) (L.5)	*zitten*	ܝܳܬܰܘ، ܝܶܬܘܳܐ : ܝܰܬܽܘ، ܝܰܬܝܘܳܐ
- koyëtwi b bayto b Amsterdam (L.6)	*- zij zitten in een huis in Amsterdam.*	- ܟܽܝܶܬܘܝ ܒܒܰܝܬܳܐ ܒܐܰܡܣܬܶܪܕܰܡ
yudo (L.15)	*judo*	ܝܘܕܐ
yulfono (L.3)	*studie, opleiding, leer*	ܝܘܠܦܽܢܐ

Z

zabno, mv. zabne (L.4)	*tijd*	ܙܰܒܢܳܐ، ܙܰܒܢܶܐ
- bu zabnawo (L.4)	*- in die tijd*	- ܒܘ ܙܰܒܢܰܘܐ
- b cayni zabno (L.3)	*- tegelijkertijd*	- ܒܥܰܝܢܝ ܙܰܒܢܳܐ
- me zabno l zabno (L.8)	*- van tijd tot tijd*	- ܡܶܢ ܙܰܒܢܳܐ ܠܙܰܒܢܳܐ
zalaṭa dar rucye (L.10)	*herders salade / boeren salade*	ܙܰܠܰܛܰܐ ܕܰܪ ܪܘܥܝܶܐ

zamoro, v. zamarto, mv. zamore (L.16)	*zanger*	ܙܰܡܳܪܐ، ܙܰܡܰܪܬܐ، ܙܰܡܳܪ̈ܶܐ
zarocuṯo (L.12)	*landbouw*	ܙܰܪܳܥܘܬܐ
zarqo (L.11)	*blauw*	ܙܰܪܩܐ
zawno (z. zabno) - me zawno (L.11)	*tijd* *- al lange tijd*	ܙܰܘܢܐ - ܡܶܐ ܙܰܘܢܐ
zawono, mv. zawone (L.11)	*koper, klant*	ܙܰܘܳܢܐ، ܙܰܘܳܢ̈ܶܐ
zcuro, v. zcurto, mv. zcure (L.7)	*klein*	ܙܥܘܪܐ، ܙܥܘܪܬܐ، ܙܥܘܪ̈ܶܐ
zebono (Inf. zbn II) (L.11)	*verkopen*	ܙܶܒܳܢܐ
zëbdo (L.10)	*boter*	ܙܺܒܕܐ
zëdqo, mv. zëdqe (L.16)	*rechten*	ܙܺܕܩܐ، ܙܺܕܩ̈ܶܐ
zërnaye, mv. zërnayat - dahole w zërnaye	*zurna* *-trommel en zurna*	ܙܺܪܢܰܝܶܐ، ܙܺܪܢܰܝܰܬ - ܕܰܗܘܠܶܐ ܘܙܺܪܢܰܝܶܐ
zlam, mv. zlamat	*man*	ܙܠܰܡ، ܙܠܰܡܰܬ
zmino, mv. zmine	*genodigde*	ܙܡܝܢܐ، ܙܡܝܢ̈ܶܐ
zminuṯo, mv. zmënwoṯe (L.12)	*uitnodiging*	ܙܡܝܢܘܬܐ، ܙܡܺܢܘܳܬ̈ܶܐ
zobaṭ, zëbṭo – zbëṭle, zbëṭla (zbṭ I) - ayna mëštacyono kozëbṭat?	*vast houden* *- welke speler steun jij?*	ܙܳܒܰܛ، ܙܺܒܛܐ : ܙܒܺܛܠܶܗ، ܙܒܺܛܠܰܗ - ܐܰܝܢܐ ܡܶܫܬܰܥܝܳܢܐ ܟܙܺܒܛܰܬ؟
zowan, zawno – zwënle, zwënla (zwn I) (L.8)	*kopen*	ܙܳܘܰܢ، ܙܰܘܢܐ : ܙܘܺܢܠܶܗ، ܙܘܺܢܠܰܗ
zoyar, zayro – zërle, zërla (zyr I) (L.4)	*bezoeken*	ܙܳܝܰܪ، ܙܰܝܪܐ : ܙܺܪܠܶܗ، ܙܺܪܠܰܗ
zoyudo (L.12)	*meer*	ܙܳܝܘܕܐ
zwono (Inf. zwn I)	*kopen*	ܙܘܳܢܐ

- zwono w zebono (L.11)	*- kopen en verkopen*	- ܙܘܳܢܐ ܘܙܒܳܢܐ
zyara (v.), mv. zyarat	*bezoek*	ܙܝܰܪܰܐ، ܙܝܰܪܰܬ

Ž

žäbaše, mv. žäbašat	*watermeloen*	ܙ̰ܰܒܰܫܶܐ، ܙ̰ܰܒܰܫܰܬ
žižo, mv. žiže	*egel*	ܙ̰ܝܙ̰ܐ، ܙ̰ܝܙ̰ܶܐ

BIBLIOGRAFIE

1. Literatuur in het Surayt

Onderstaande literatuurlijst bevat alle, voor ons, toegankelijke publicaties in Surayt (Turoyo). De publicaties zijn geschreven in het Latijnse of Syrisch-Aramese schrift waarbij elke publicatie is gebaseerd op zijn eigen spelling. Voor sommige publicaties hebben we alleen onvolledige bibliografische informatie. Sommige publicaties bevatten geen informatie over de uitgever en/of plaats van publicatie of jaar van publicatie. Bijdragen die af en toe voorkomen in Aramese/Assyrische tijdschriften in het Westen zijn niet opgenomen in deze lijst.

Afram, Gabriel. *Mimre mgabye. Selected Poems*. Stockholm 2007.

Algül, Nursen. *Aramäische Märchen aus dem Tur Abdin. Maṯle men aṯro d Ṭur Cabdin*: 2013.

Arsalan, Andreas. *Mormor berättar – två assyriska sagor. I qašto gdomro lan – tarte tašcyoṯo camoyoṯo.* Assyriska Föreningen i Södertälje 1989.

Aydin, Besim. *Bar Armalto*. Arjovi 2001.

—— *U aḥuno d Emma kayiwo yo*. Arjovi 2004.

—— *U macmlo d Emma*. Arjovi 2004.

—— *Ḥaduṯo bi mcarṯo d Beṯlḥem.* Arjovi 2005.

—— *Kuḏcat Pippi du gurwo yarixo?* (Astrid Lindgren: Känner du Pippi Långstrump?) Arjovi 2006.

—— *Malke mbaḥnono*. H.A. Rey. Arjovi 2007.

—— *Šuqenṭo d Ṣami bu cobo*. Arjovi 2008.

—— *Šanga Šem kmacmro kurḥo*. Arjovi 2008.

—— *Šanga Šem qayëṯla gurḥo*. Arjovi 2008.

—— *Aloho roḥumo*. Arjovi 2008.

—— *Ludde*. (Ulf Löfgren: Ludde) Arjovi 2009.

—— *U šumroyo ṭobo*. Arjovi 2009.

—— *Šanga Šem w u wacdo du curbo*. Arjovi 2010.

—— *Ludde w u talafon*. (Ulf Löfgren) Arjovi 2011.

—— *I qašto w u taclo*. Arjovi 2012.

—— *Lelyo da nyoḥo Alfons Oberi*. (Gunilla Bergström: Good night and sleep well Alfons Aberg.) Arjovi 2016.

Aydin, Eliyo. *I Qašto w u Taclo. Die Großmutter und der Fuchs*. Glane/Losser: Bar Hebraeus Press 2012.

—— *Abgar u Malko d Urhoy. König Abgar von Edessa*. Warburg: St. Jakob von Sarug Verlag 2013.

—— *Mor Malke w i Barṯo du Malko. Malke und die Königstochter*. Glane/Losser: Bar Hebraeus Press 2017.

Aydin, Eliyo; Aydin, Lea. *U Tagoro Catiro*. Der reiche Kaufmann. Warburg: St. Jakob von Sarug Verlag 2015.

Aydin, Mor Polycarpus Augin / Bilgic, Zeki (transl.). *U nbiyo* (Khalil Gibran: *The Prophet*). Glane: Bar ʿEbroyo Press 2018.

Aydogan, Aydin (transl.). *U Swed baz zabne*. (Holberg, Hans. *Sverige i tiden*) SIL 1990.

Aydogan, Nejla. *Qafiyat w dcore 1*. Rim och ramsor 1. SIL 1990.

—— *Qafiyat w dcore 2*. Rim och ramsor 2. SIL 1990.

Bar-Dawud, Šarbel & Xalaf. *Ciwardo*: *Me aṯmël l adyawma, mën hawi? Damografi, Dabara, Sayfo w Goluṯo:* Beṯ Froso Ciwardo 2013.

Bar Qašišo Barṣawmo, Gabriel. *Yortuṯo Suryoyto. Mimre, luqoṭe w quṭofe ḥexëmṯonoye w marduṯonoye da znin znin d afeq enun men lešono oromoyo kṯoboyo l leczo swoḏoyo d Ṭurcabdin. Mnoṯo qaḏmoyto*. 2009.

Bayḏono, Aḥo et al. (eds.). *Music Heritage of Mesopotamia. Yortuṯo d musiqi d Beṯ Nahrin*: Assyrischer Jugendverband Mitteleuropa e.V. 2016.

Bahe, Šabo (Šamcun). *Zmiroṯo b uhdono d suryoye*: 2007.

Bar Gallo, Fehmi. *Mimre w Feloṯo men Ṭurcabdin.* 1996.

Be-Čeni [Destiji], Ḥabib. *Kafo. Maṯle w feloṯo me Ṭurcabdin w mu Cëlmo. Ma aq qamoye mën ëmmiwa?* Hengelo 2015.

Beṯ-Şawoce, Jan. *Nsibin Magazine.* Södertälje 1987 - 2006

—— *Qale w Šayno*. SIL 1989.

—— *Mi Cëtmo Lu Bahro*. SIL 1989.

—— *Ḫubo w Ḫaye b Yardo*. Södertälje: Nsibin 1990.

—— *Më Zaz Lu Swed.* Södertälje: Nsibin 1990.

—— *Aṯri Beṯ-Nahrin baḫ Ḫëlme di Goluṯo*. Södertälje: Nsibin 1994.

—— *Ëno Mërli Xori Brahim Hajjo Madcarle*. Södertälje: Nsibin 1995.

—— *Ëno Mërli Cammo Išoc Qašo Malke Madcarle.* Södertälje: Nsibin 1997.

—— *Ëno Mërli Xori Caziz Beṯ-Xawaja Madcarle.* Södertälje: Nsibin 2001.

—— *Taq, taq, taq.* (Anna-Clara Tidholm. *Knacka på.* Stockholm: Alfabeta 1992.) Södertälje: Nsibin 2004.

—— *Jamila w Julya.* (Niki Daly. *Jamila och Julia.* Stockholm: Hjulet 2001). Södertälje: Nsibin 2004.

—— *Mulle Meck Ksamle Caraba.* (George Johansson & Jens Ahlbom. *Mulle Meck bygger bil.* Stockholm: Berghs 1993). Södertälje: Nsibin 2005.

—— *Gittan w ad Dewe*. (Pija Lindenbaum. *Gittan och gråvargarna.* Stockholm: Rabén & Sjögren 2000). Södertälje: Nsibin 2005.

—— *Sayfo b Ţurcabdin 1914-15*. Södertälje: Nsibin 2006.

—— *Gramatik nacimo, Şurayt-Swedi [Mëḏyoyo].* Södertälje: Nsibin 2010, s. 117. (= Parisot, Jean, *Contribution à l´étude du dialecte néo-syriaque du Tour Abdin,* Actes du onzième congrès international des orientalistes, Paris 1897).

—— *Xëzne d Xabre, Şurayt-Swedi (mëḏyoyo)*. Södertälje: Nsibin 2012.

—— *Alis b Cëlmo d Cojube w d Tantelat.* (Lewis Carroll, *Alice i Underlandet.* Stockholm: Almqvist & Wiksell 2008). London: Evertype 2015.

—— *Bu tarix xëboţo l qiyomo, aydarbo hawi cam lišono şurayt?* Södertälje: Nsibin 2016.

Bilgič, Yacqub & Üzel, Yuḥanon. *U Mgalyun Qadišo: Koruzuṯo d Marqus u Msabrono.* Bietigheim-Bissingen 2005.

—— *U Mgalyun Qadišo: Koruzuṯo d Yuḥanon u Šliḥo*. Bietigheim-Bissingen 2005.

Bilgic, Zeki. *Malkuno Zcuro* (transl. together with KRAS, Antoine de Saint-Exupéry: „Le petit Prince“). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2005.

—— (transl.) *Di Qubcit̠o Semaqto* (Brüder Grimm: „Rotkäppchen“). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2012.

—— (transl.) *Qaṭmonit̠a* (Brüder Grimm: „Aschenputtel“). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2012.

—— (transl.) *Qufso* (Stefan Zweig: „Schachnovelle“). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2014.

—— (transl.). *Ox, mën basëmto-yo Panama* (Janosch: "Oh, wie schön ist Panama"). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2016.

—— (transl.). *An alfo xabrayd̠i a qamoye bu suryoyo*. (Amery, Heather & Cartwright, Stephen. *First Thousand Words in English*). Heidelberg: Edition Tintenfaß 2017.

Can, Adnan. *U Bërġël*, SiL 1989.

Can, Murat. *Zmirot̠e d Šabre men Bet̠-Nahrin*. 1998.

—— *Kt̠owo d Mele w Rušme*. 2015.

Demir, Shamiram et.al. (eds.). *Assyriska favoriter. Sånger, lekar & danser*. Assyriska kvinnoförbundet 2008.

Dere, Eliyo. *Nebhe cirut̠onoye umt̠onoye*. Ḥuyodo Ot̠uroyo ba Swed 2009.

Diyarbakërli, Šarbel. *Ëno hano ëno … Nëcmut̠o, cayle w madrašto*. Södertälje: Nsibin 2009.

Ḥaddad, Layla. *Hošo zomrinan: zmirot̠o b lešono suryoyo wa swedoyo. Nu sjunger vi… sånger på assyriska/syrianska & svenska*. Norsborg & Jönköping 1998.

Ḥanna, Šabo (ed.). *Gazo d Necmot̠o: Sict̠o d Mardut̠o (Ḥuyod̠o Suryoyo Tibeloyo)* 2012.

Ḥawšo, Erdeş. *I tašcit̠o daḥ ḥafrofe*. Saga publicerad i tidskriften Ḥeṭo, nummer 1, 1999, sid. 44-45.

Ishaq, Yusuf, (ed.): *Toxu Qorena*. Stockholm: Skolöverstyrelsen, 1983 – 1990.

—— (ed.): *Svensk-turabdinskt lexikon, Leksiqon Swedoyo-Suryoyo*. Stockholm 1988.

—— (transl.). *Mimre lan nacime. Poesi för barn*. Antologi sammanställd av Kerstin Bäckman. SIL 1991.

—— (ed.): *Bëqto d Warde. Mac Clayme w Mac Claymot̠o*. Stockholm: Statens Skolverk och författarna, 1992.

Iskandar, Nuri (ed.). *Sångkörsprojekt med Nineveh sångkör & musikgrupp. Tarmiṯo d gudo da mzamrone d Ninwe*: Assyriska Föreningen i Bergsjön.

Laḥdo, Jan Jibran & Ḥawšo, Erdeş. *Ganaṯ šabre*. Ḥudro Suryoyo d Norsborg 1984.

Lahdo, Osyo Abrohom. *Mimre da Zmiroṯo Suryoyoṯo Camoyoṯo cam Qinoṯo b Noṭa. Ašʿār wa aġānī suryāniyya šaʿbiyya munawwaṭa*. Wiesbaden: Selbstverlag 2012.

—— *Notenbuch für Suryoye. Volks- und Traditionelle Lieder. Zmiroṯo Suryoyoṯo Camoyoṯo*. Wiesbaden: Selbstverlag 2014.

Malke, Joseph Asmar. *Šiʿr wa aġān fi ḥubb al-suryān. Mimre w Macnyoṯo b Ḥubo d Suryoye*. 2007.

Malke, Sabri. *Lebi b Aṯri Beṯ-Nahrin*. Södertälje: Nsibin 1993.

Maqdšoyo Alyas, Simcan. *Ṭekso Citonoyo b Leczo Ṭuroyo*. 2005.

Mirza, Abrohom Gabriyel. *Maḥkay Ḥḏo Ḥreto... Pësseqat Me Aṯri Beṯ-Nahrin*. Södertälje: Nsibin 1997.

—— *Maḥkay ḥḏo ḥreto... 2 Pësseqat, maṯle, ḥozëryoṯe, moḏoconyoṯe, mšawšënyoṯe*. Södertälje: Nsibin 2008.

Nahroyo, Klila Toma. *Kaldoyo w Bath Nahroyo. Teater (mṭafasto b-leczo swodoyo „camoyo“)*. Ḥuyodo Oṯuroyo b-Sweden 1992.

Nahroyo, Tuma Gawriye. *Šušane*. 1974.

—— *Warde*. 1986.

—— *Wafa w Deqlaṯ*. 1996.

—— *Kukyoṯo w ṣawṯo d abohoṯo*. 1998.

—— *Warde cal yaḏ yarde. Zmiroṯo da Ṭloye*. 2001.

—— *Nešmoṯo men Beṯ-Nahrin. Mimre w Sugyoṯo wa Zmiroṯo*. 2002.

Saadi, Abdul Masih. *Kṯobo Qadišo Diyaṯiqi Ḥḏato d Moran Yešuc Mšiḥo. Mafaqto Fšiṭto lfuṯ Mašlmonuṯo ḏ Ciḏoṯo Suryoyoṯo* The New Testament of our Lord Jesus Christ. The Peshitta Version in the Suryoyo Language of Tur Abdin. Aramaic Bible Translation 2013.

Ṣawme, George. *Mo mimre w mimro*. SOKU & SUF, 2010.

Seven, Eliyo d be Qërmëz. *Tešmešto d Qurobo Alohoyo w Anafura d Mor Yacqub Aḥuy d Moran b Lešono d Mamllo*. Gabriel Yalgin 2014.

—— *U mgalyun d koqore u kohno bac ceḏe moronoye*. Gabriel Yalgin 2016.

Seven, Ḥanna d be Qërmëz & Seven, Eliyo d be Qërmëz. *Kṯowo daq qëryone ma egroṯo d Fawlus u Šliḥo. Komëqrën baḥ Ḥušabe w bac Ceḏe Moronoye bi Šato*

kula. Xdu Ṭekso di Cito Suryoyto Orṯoduksoyto d Anṭiyuxiya. Gabriel Yalgin 1996.

—— *Kṯowo daq qëryone ma egroṯo d Fawlus u Šliḥo d Koměqrën baḥ Ḥušabe w bac Ceḏe Moronoye w bar Roze Qadiše. Li Šato kula wi Nbiyuṯo d Ešacyo. Xdu Ṭekso di Cito Suryoyto Orṯoduskayto d Anṭiyuxiya.* Gabriel Yalgin 2004.

—— *Kṯowo daq qëryone ma egroṯo d Fawlus u Šliḥo aw mi Diyaṯiqi Catëqto d Koměqrën baḥ Ḥušabe w bac Ceḏe Moronoye bi Šato Kula xdu Ṭekso di Cito Suryayto Orṯoduksayto d Anṭiyuxiya.* Glane/Losser: Bar Hebraeus Press 2013.

Ṣarëke, Caziz. *Pësseqat.* Södertälje: Nsibin 1994.

—— *B Aṯri Beṯ-Nahrin - Aydarbo Hëwyowa i Mëštuṯo?* Södertälje: Nsibin 1996.

—— *Madbax b Ṭurcabdin.* Södertälje: Nsibin 2001.

Ṣawji, Yuḥanën (Yuhanun Savci) & Qašo Cabdëlmasiḥ Nergiz (Abdulmesih Nergiz). *Ḥusoye d Qudoš Cito b Suryoyo – Swoḏoyo Ṭuroyo.* 2014.

—— *Ḥusoye da Qyomto b Suryoyo – Swoḏoyo Ṭuroyo.* 2014.

—— *Ḥusoye d Ṣawmo Rabo waḏ Ḥašo Foruqoyo b Suryoyo – Swoḏoyo Ṭuroyo.* 2015.

—— *Kṯobo d Cufoyo d Caniḏe b Suryoyo - Ṭuroyo.* 2016.

—— *Kṯobo d Ṭekso d Qandilo b Suryoyo - Ṭuroyo.* 2016.

—— *Kṯobe Citonoye Awkiṯ da Cmoḏo waḏ Burox Klile b Suryoyo – Swoḏoyo Ṭuroyo.* 2017.

Šamcun, Cabdulmasiḥ (Abdulmasih Chamoun). *Zmiroṯo Suryoyoṯo* (Syriac Songs). 2008.

Xamri, Caṭiya (Atiya Gamri). *Nuqošo.* Södertälje: Nsibin 1997.

[No author]. *Aloho kmëšġël adyawma: U Mgalyun bu lešono Suryoyo Ṭuroyo.* (New Testament in Turoyo) 1994.

2. Wetenschappelijke literatuur voor Surayt

Atas, Nicolas. *Édition et étude philologique du manuscrit ṭuroyo Sachau 249 de la Staatsbibliothek de Berlin.* Vol. I, II. Université Catholique de Louvain. 2018 (M.A. thesis)

Brock, Sebastian Paul. “Ṭuroyo”. In: S. Brock et al. (eds.): *Gorgias Encyclopedic Dictionary of the Syriac Heritage*. Piscataway: Gorgias Press 2011.

Contini, Riccardo. “Alcuni casi di grammaticalizzazione (e de-grammaticalizzazione) in Turoyo,” in: Bausi, Alessandro and Tosco, Mauro (eds.): *Afroasiatica Neapolitana. Atti dell’8. Incontro di linguistica afroasiatica (camito-semitica)*. Napoli: Istituto universitario orientale 1997, 151–168.

Furman, Yulia s. Loesov, Sergey.

Gottheil, Richard J. H. “The Judaeo-Aramaean Dialect of Salāmas.” *Journal of the American Oriental Society* 15 (1893): 297–310. (= Genesis 1 in Surayt/ Turoyo)

Heinrichs, Wolfhart: “Written Turoyo.” In: Wolfhart Heinrichs (ed.). *Studies in Neo-Aramaic*. Harvard Semitic Studies 36. Atlanta: Scholars Press 1990, 181–188.

Ishaq, Yusuf. “Turoyo — from Spoken to Written Language.” In: Wolfhart Heinrichs (ed.): *Studies in Neo-Aramaic*. Harvard Semitic Studies 36. Atlanta: Scholars Press 1990, 189–199.

Jastrow, Otto. „Ein Märchen im neuaramäischen Dialekt von Midən (Tur ʿAbdin).“ *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 118 (1968), 29–61.

—— *Laut- und Formenlehre des neuaramäischen Dialekts von Mīdin im Ṭūr ʿAbdīn.* 3., ergänzte Auflage. Semitica Viva 9. Wiesbaden: Harrassowitz, 1985.

—— “The Ṭuroyo Language Today.” In: *Journal of the Assyrian Academic Society* 1 (1987), 7–16.

—— “Personal and Demonstrative Pronouns in Central Neo-Aramaic.” In: Wolfhart Heinrichs (ed.). *Studies in Neo-Aramaic*. Harvard Semitic Studies 36. Atlanta: Scholars Press 1990, 89–103.

—— „Erlebnisse eines Lastwagenfahrers. Ein neuer Ṭuroyo-Text im Dialekt von Midən.“ In: Heinrichs, Wolfhart; Schoeler, Gregor (eds.): *Festschrift für Ewald Wagner zum 65. Geburtstag. Band 1: Semitische Studien unter besonderer Berücksichtigung der Südsemitistik*. Beiruter Texte und Studien 54. Beirut: Steiner 1994, 221–233.

—— “Passive Formation in Ṭuroyo and Mlaḥsô.” *Israel Oriental Studies* 16 (1996), 49–57.

—— "The Neo-Aramaic Languages." In: R. Hetzron (ed.). *The Semitic Languages*. London 1997, 334-377.

—— "Neo-Aramaic Dialectology. The State of Art." *Israel Oriental Studies* 20 (2002), 365–377.

—— "Old Aramaic and Neo-Aramaic: Some Reflections on Language History." In: H. Gzella and M. L. Folmer (eds.). *Aramaic in its Historical and Linguistic Setting*. Veröffentlichungen der Orientalischen Kommission der Akademie Mainz 50. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2008, 1–10.

—— "Ṭuroyo and Mlaḥsô." In: S. Weninger et al. (eds.). *The Semitic Languages. An International Handbook*. Handbücher Zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 36. Berlin: De Gruyter Mouton 2011, 697–707.

—— "Language Contact as Reflected in the Consonant System of Ṭuroyo." In. A. M. Butts (ed.). *Semitic Languages in Contact*. Leiden, Boston: Brill 2015, 234–250.

—— "The Emergence of Modern Ṭuroyo." presented at the International Conference on Surayt Aramaic, Corpus Christi College, Cambridge, 27 August 2015.

Jastrow, Otto und Talay, Shabo: *Der neuaramäische Dialekt von Midyat.* Band I: *Texte.* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2019.

Kim, Ronald I. "Towards a Historical Phonology of Modern Aramaic: The Relative Chronology of Ṭuroyo Sound Changes." In: Fales, Frederick Mario; Grassi, Giulia Francesca (eds.): *Camsemud 2007: Proceedings of the 13th Italian Meeting of Afro-Asiatic Linguistics, Held in Udine, May 21st-24th, 2007*. History of the Ancient Near East Monographs 10. Padova: S.A.R.G.O.N. 2010, 229–238.

Kuzin, Nikita s. Loesov, Sergey.

Lahdo, Ablahad. "The Martyrdom of Mōr ʿZuzoyo – A new Ṭūrōyo Text from Kfarze in Ṭūr ʿAbdīn." In: Kuty, Renaud; Seeger, Ulrich; Talay, Shabo (eds.): *Nicht nur mit Engelszungen. Beiträge zur semitischen Dialektologie. Festschrift für Werner Arnold zum 60. Geburtstag*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2013, 207–214.

—— "Bequsyone Texts Reflecting Cultural Aspects in Tur Abdin." In. T. Davidovich, A. Lahdo and T. Lindquist (eds.). *From Tur Abdin to Hadramawt: Semitic Studies. Festschrift in Honour of Bo Isaksson on the Occasion of his Retirement.* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2014, 81–91.

—— *Traitor among us. The Story of Father Yusuf Akbulut.* A Text in the Turoyo Dialect of ʿIwardo. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2017.

Lidzbarski, Mark. „Zum weisen Achikâr." In: *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 48, no. 4 (1894), 671–675.

—— *Die neu-aramäischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin.* Ergänzungshefte zur Zeitschrift für Assyriologie, 4/9, 1-2 (1896), 1–77.

Loesov, Sergey and Yulia Furman. "Five Essays in Lexical Interaction between Spoken Arabic and Turoyo." In: *Zeitschrift für Arabische Linguistik*, no. 63 (2016), 5–18.

—— "Notes on Historical Morphology of Turoyo." In: *Babel und Bibel 9: Proceedings of the 6th Biennial Meeting of the International Association for Comparative Semitics and Other Studies*, Winona Lake, Indiana: Eisenbrauns 2016, 37–53.

—— "Studies in the Turoyo Verb." In: G. Khan and L. Napiorkowska (eds.). *Neo Aramaic and its Linguistic Context.* Gorgias Neo-Aramaic Studies 14. Piscataway, NJ: Gorgias Press 2015, 13–40.

Loesov, Sergey and Nikita Kuzin. "The Sun Also Rises *gušt ko-saləq u=yawmo*." In *Babel Und Bibel 9: Proceedings of the 6th Biennial Meeting of the International Association for Comparative Semitics and Other Studies*. Winona Lake, Indiana: Eisenbrauns 2016, 325–331.

Parisot, M. D. J. "Contribution à l'étude du dialecte néo-syriaque du Tour-Abdîn." In *Actes du onzième congrès international des orientalistes.* Paris 1897, 179–198.

Prym, Eugen, and Albert Socin. *Der neu-aramäische Dialekt des Ṭūr ʿAbdīn.* Vol. I-II. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1881.

Ritter, Hellmut. „Aneze und Šammar in zwei Ṭorani-Erzählungen aus dem Ṭūr ʿAbdīn." In: Gräf, Ernst (ed.): *Festschrift Werner Caskel zum siebzigsten Geburtstag 5. März 1966 gewidmet von Freunden und Schülern.* Leiden: E.J. Brill, 1968, 245–252.

—— „Die beste Frau: Eine Ṭūrōyo-Erzählung aus dem Ṭūr ʿAbdīn." In: *Studia orientalia in memoriam Caroli Brockelmann.* Halle an der Saale: Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, 1968, 155–159.

—— *Ṭūrōyo: Die Volkssprache der syrischen Christen des Ṭūr ʿAbdīn.* A: Texte Band I. Wiesbaden: Steiner 1967; Band II. Wiesbaden: Steiner 1969; Band III. Wiesbaden: Steiner 1971.

—— *Ṭūrōyo: Die Volkssprache der syrischen Christen des Ṭūr ʿAbdīn.* B: Wörterbuch. Wiesbaden: Steiner 1979.

—— *Turoyo: Die Volkssprache der syrischen Christen des Ṭūr ʿAbdīn.* C: *Grammatik: Pronomen, 'sein, vorhanden sein', Zahlwort, Verbum.* Stuttgart: Steiner 1990.

Siegel, Adolf. *Laut- und Formenlehre des neuaramäischen Dialekts des Ṭūr ʿAbdīn.* Hannover: Heinz Lafaire 1923.

Talay, Shabo. „Die aramäische Sprache (Turoyo) und ihre Zukunftsaussichten in der Diaspora". *Journal of Eastern Christian Studies* 54, no. 1–2 (2002), 56–76.

—— *Lebendig begraben. Die Entführung des syrisch-orthodoxen Priesters Melki Tok von Midən in der Südosttürkei. Einführung, Aramäischer Text (Turoyo), Übersetzung und Glossar.* Studien zur Orientalischen Kirchengeschichte 29. Münster: Lit 2004.

—— „Spuren des Neuaramäischen in syrischen Inschriften aus dem Tur Abdin und Umgebung". In: Arnold, Werner; Jursa, Michael; Müller, Walter W.; Procházka, Stephan (eds.): *Philologisches und Historisches zwischen Anatolien und Sokotra. Analecta Semitica In Memoriam Alexander Sima.* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2009, 373–382.

—— „Gedanken zum Arabisch-Aramäischen Sprachkontakt in Anatolien". In: Kuty, Renaud; Seeger, Ulrich; Talay, Shabo (eds.): *Nicht nur mit Engelszungen. Beiträge zur semitischen Dialektologie. Festschrift für Werner Arnold zum 60. Geburtstag.* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2013, 343–352.

—— "Literacy in Turoyo, the Aramaic language of Turabdin and the translation of *Alice"* in: Jon A. Lindseth (ed.): *Alice 150. Celebrating Wonderland: "Alice in a World of Wonderlands". The translations of Lewis Carroll's masterpiece.* New York 2015, 605–607.

—— „Das Schicksal der Bücher von Bsorino im Turabdin während des *Sayfo*, des Genozids an den syrischen Christen" in: Sidney H. Griffith and Sven Grebenstein (eds.): *Christsein in der islamischen Welt. Festschrift für Martin Tamcke zum 60. Geburtstag.* Wiesbaden: Harrassowitz 2015, 479–494.

Tezel, Aziz. *Comparative Etymological Studies in the Western Neo-Syriac (Ṭūrōyo) Lexicon: With Special Reference to Homonyms, Related Words and Borrowings with Cultural Signification*. Acta Universitatis Upsaliensis 18. Uppsala: Uppsala Universitet 2003.

—— *The Home Language Situation of the Assyrian Schoolchildren in Sweden: History and Inventory Problems.* Department of Education at the Stockholm Institute of Education, Stockholm, 1985. [in Swedish].

—— "The Turkish Lexical Influence on Ṣūrayt/Ṭūrōyo: A Preliminary Selection of Examples." In: Khan, G and Napiorkowska, L. (eds.): *Neo Aramaic and its Linguistic Context*. Gorgias Neo-Aramaic Studies 14. Piscataway, NJ: Gorgias Press 2015, 69–99.

Tezel, Sina. *Arabic Borrowings in Ṣūrayt/Ṭūrōyo within the Framework of Phonological Correspondences: In Comparison with Other Semitic Languages*. Acta Universitatis Upsaliensis 27. Uppsala: Uppsala Universitet, 2011.

—— "Arabic or Ṣūrayt/Ṭūrōyo." In: Edzard, Lutz (ed.): *Arabic and Semitic Linguistics Contextualized: A Festschrift for Jan Retsö.* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2015, 554–568.

—— "Neologisms in Ṣūrayt/Ṭūrōyo." In: Khan, G and Napiorkowska, L. (eds.): *Neo Aramaic and its Linguistic Context*. Gorgias Neo-Aramaic Studies 14. Piscataway, NJ: Gorgias Press 2015, 100–109.

Tomal, Maciej. "Towards a Description of Written Ṣurayt/Ṭuroyo: Some Syntactic Functions of the Particle *kal*." In: Khan, G and Napiorkowska, L. (eds.). *Neo Aramaic and its Linguistic Context*. Gorgias Neo-Aramaic Studies 14. Piscataway, NJ: Gorgias Press 2015, 29–52.

Waltisberg, Michael; Hemmauer, R. „Zum relationalen Verhalten der Verbalflexion im Turojo." In: *Folia Linguistica Historica* 27/1–2 (2006), 19–59.

Waltisberg, Michael. „Turoyo und Arabisch." In: Kuty, Renaud; Seeger, Ulrich; Talay, Shabo (eds.): *Nicht nur mit Engelszungen. Beiträge zur semitischen Dialektologie. Festschrift für Werner Arnold zum 60. Geburtstag*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2013, 353–364.

—— "Preliminary remarks on discourse pragmatics in Turoyo." In: G. Khan and L. Napiorkowska (eds.). *Neo Aramaic and its Linguistic Context*. Gorgias Neo-Aramaic Studies 14. Piscataway, NJ: Gorgias Press 2015, 53–68.

—— „Zur Markierung der Diskursdiskontinuität im Turoyo." V. Golinets, H. Jenni, H.-P. Mathys and S. Sarasin (eds.): *Neue Beiträge zur Semitistik. Fünftes Treffen der Arbeitsgemeinschaft Semitistik in der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft vom 15.–17. Februar 2012 an der Universität Basel* (*AOAT 425*). Münster: Ugarit Verlag 2015, 303–310.

—— *Syntax des Turoyo*. Semitica Viva 55. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2016.

Weaver, Christina Michelle; Kiraz, George Anton. "Turoyo Neo-Aramaic in Northern New Jersey." In: *International Journal of the Sociology of Language* 237 (2016), 19–36.

Weninger, Stefan. „Körperteile und -flüssigkeiten im Ṭuroyo: Ein Beitrag zum semantischen Wandel." In: Arnold, Werner; Bobzin, Hartmut (eds.): *„Sprich doch mit deinen Knechten aramäisch, wir verstehen es!" 60 Beiträge zur Semitistik (Festschrift für Otto Jastrow).* Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2002, 805–812.

3. Studiemateriaal

Jastrow, Otto: *Lehrbuch der Ṭuroyo-Sprache.* Semitica Viva 2. Wiesbaden: Harrassowitz, 1992.

Beṯ-Ṣawoce, Jan: *Svensk-nyvästsyrisk Lärobok* - Swedi-Şurayt [Ţuroyo], Södertälje: Nsibin 2008. (Based on: Jastrow Otto, *Lehrbuch der Ţuroyo-Sprache*).

Can, Murat: *Toxu Yëlfina Surayt. Laten we Surayt leren.* Glane-Losser: Glane/Losser: Bar Hebraeus Verlag 2014.

Ishaq, Yusuf (ed.): *Toxu Qorena.* Stockholm: Skolöverstyrelsen, 1983-1990.

Isler, Özcan: *Surayt. Lešono Emhoyo Suryoyo. Modern Syriac Dialect of Turabdin. Dialogs, Phrases, Grammar & Dictionary,* 2011.

Oez, Mikael: *Modern Aramaic in Practice*. Modern Aramaic Press 2014.

Ucel, Sami: *Ṯuroyo*. *Der syrisch-aramäische Dialekt von Turabdin*. Wien: Selbstverlag 2015.

4. Woordenboeken

Beṯ-Sawoce, Jan: *Xëzne d xabre. Ordlista. Ṣurayt-Swedi [Mëḏyoyo].* Nsibin: Södertälje 2014.

Ishaq, Yusuf (ed.): *Svensk-turabdinskt lexikon, Leksiqon Swedoyo-Suryoyo.* Stockholm 1988.

Kormelink-Oude Kotte, Ida; Elma, Samuel A. with the cooperation of Can, Murat: *Woordenlijst Nederlands – Aramees* 1980.

Kyrillos Jacob, and Asmar Elkhoury. *The Guide : The First Literary-Colloquial Syriac Dictionary*. Syriac Association in Sweden 1985.

Ritter, Hellmut. *Ṭūrōyo: die Volkssprache der syrischen Christen des Ṭūr ʿAbdīn.* B: *Wörterbuch*. Wiesbaden: Steiner 1979.